

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Publikacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Ewa Domagała-Zyśk, Małgorzata Knopik

Tomasz Knopik, Beata Kucharska

Doświadczam - rozumiem - wiem

E - poradnik metodyczny dla klasy II

Część I

Scenariusze i karty pracy do innowacyjnego programu edukacji wczesnoszkolnej

Ewa Domagała-Zyśk, Małgorzata Knopik

Tomasz Knopik, Beata Kucharska

Doświadczam - rozumiem - wiem

E - poradnik metodyczny dla klasy II

Część I

Scenariusze i karty pracy do innowacyjnego programu edukacji wczesnoszkolnej

CONSULTING

Lechaa Consulting Sp. z o.o.

Lublin 2015

Publikacja opracowana w ramach projektu „Doświadczam – rozumiem – wiem” współfinansowanego przez Unię Europejską w ramach Poddziałania 3.3.4 „Modernizacja treści i metod kształcenia – projekty konkursowe” Program Operacyjny Kapitał Ludzki 2007–2013

Człowiek - najlepsza inwestycja

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Publikacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Wydawca:

Lechaa Consulting Sp. z o.o.

ul. Fiołkowa 7

20-834 Lublin

Autorzy

Ewa Domagała-Zyśk, Małgorzata Knopik, Tomasz Knopik, Beata Kucharska

Recenzenci

dr hab. Jolanta Karbowniczek, prof. Ignatianum

dr hab. Urszula Oszwa

Konsultacje obudowy metodyczne

Anna Kosno, Elżbieta Lisiak, Paweł Pytka, Monika Wiczuk

Koordynator projektu

Renata Krupa

Rysunki designed by Freepik.com - tło obu części okładki.

ISBN 978-83-89305-50-3

Publikacja dystrybuowana bezpłatnie

Publikacja współfinansowana przez Unię Europejską

w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Lublin 2015

Człowiek - najlepsza inwestycja

WSTĘP

Niniejsza publikacja stanowi kontynuację serii trzech poradników dla nauczycieli edukacji wczesnoszkolnej, którzy zdecydowali się na wdrażanie innowacyjnego programu nauczania „Doświadczam - rozumiem - wiem”. Zawarte w niej materiały metodyczne stanowią propozycję realizacji postulatów programu nauczania w codziennej praktyce szkolnej z uwzględnieniem najczęściej pojawiających się barier i trudności, stąd kluczowe jest rzetelne zapoznanie się z jego założeniami psychopedagogicznymi, przewidywanymi efektami kształcenia i opisami stosowanych metod pracy. Sam poradnik zawiera opis około 20% zajęć ujętych w ramowym planie nauczania dla klasy drugiej, jednak podane w nim przykłady technik nauczania i ćwiczeń mogą być bez problemu wykorzystane przy okazji poruszania pozostałych treści zawartych w podstawie programowej (przykładowo: tribondy, techniki stymulujące proces twórczy autorstwa J. Guilforda, metoda „kruszenia”, technika stacji badawczych, metoda projektu, drama itp.). Można również potraktować ten poradnik jako zbiór ćwiczeń możliwych do przeprowadzenia także poza formalną procedurą wdrażania programu nauczania. Wówczas nauczyciel wybiera konkretne metody i techniki pracy opisane w publikacji i dostosowuje je do kontekstu dydaktycznego. Warto podkreślić, że osoby zainteresowane wybiórczym korzystaniem z tego poradnika powinny zapoznać się ze szczegółowym opisem metod nauczania zawartym w programie nauczania. Skuteczność danego sposobu postępowania dydaktycznego uwarunkowana jest bowiem przestrzeganiem określonych zasad sformułowanych przez jego autorów.

Poradnik zawiera 100 scenariuszy dla uczniów 2. klasy oraz 150 kart pracy bezpośrednio powiązanych z tymi scenariuszami. Karty pracy nr zostały tak przygotowane, aby nie stanowiły dodatkowego balastu dla uczniów w postaci gotowego materiału do uzupełniania zgodnie z zasadą „im więcej, tym lepiej”. Większość kart pracy stanowi poznawcze lub zręcznościowe wyzwania dla dzieci, umiejętnie wkomponowane w tematyczny tok zajęć tak, że samo wykonywanie zaprojektowanych w nich ćwiczeń nie jest odczuwane jako specjalna praca dodatkowa, ale naturalny element dnia. Podobna idea towarzyszyła powstawaniu kart pracy do języka angielskiego zatytułowanych *English Ant*: włączenie języka

angielskiego w obszar edukacji zintegrowanej bez sztucznego separowania języka obcego od pozostałych typów edukacji. Sprzyja to asymilacji zdolności posługiwania się językiem obcym dzięki wykorzystaniu naturalnego kontekstu sytuacyjnego, choć z pewnością wymaga pokonania pewnych barier przez nauczycieli edukacji wczesnoszkolnej (często przekonanych, że nauczaniem języka angielskiego powinni zająć się angliści).

Każdy scenariusz zaopatrzonej jest w tabelę, w której zawarto:

- temat zajęć,
- wykaz kształtowanych kompetencji (w odniesieniu do typologii kompetencji szczegółowo opisanej w programie nauczania),
- cele zajęć (ogólne i operacyjne),
- opis metod i form pracy,
- wykaz niezbędnych środków dydaktycznych,
- rekomendowany czas trwania zajęć.

Scenariusz uwzględnia klasyczną triadową budowę zajęć odwołującą się do konstruktywistycznych założeń o procesie uczenia się dzieci:

- wprowadzenie do zajęć (wykorzystanie dotychczasowych doświadczeń dzieci w prezentowaniu tematu zajęć, motywowanie ich do aktywnego udziału w zajęciach),
- zajęcia właściwe (podzielone na etapy zapoznanie uczniów z nowymi wiadomościami i umiejętnościami),
- podsumowanie zajęć (utrwalenie poznanych wiadomości, relaksacja, pokazanie praktycznych korzyści ze zdobytej wiedzy).

Dodatkowo scenariusze do drugiej klasy zawierają kolorowe ramki ze wskazówkami:

- oznaczone na zielono - ogólne wskazówki metodyczne dotyczące realizacji danego ćwiczenia (przykładowo: aranżacja przestrzeni, możliwość zastąpienia wskazanych środków dydaktycznych, zakres modyfikacji ćwiczenia przy realizacji przez nauczyciela innych treści programowych, opis ewentualnych trudności),

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Ćwiczenie to jest bardzo dobrą okazją do zbadania nastrojów uczniów na początku roku szkolnego, wymaga jednak umiejętnego wycucia aktualnych relacji interpersonalnych w klasie. W sytuacji zdiagnozowanego konfliktu lepiej jest nie zadawać pytań z jawną sugestią, iż „każdy tęsknił za swoją klasą”, a raczej wykorzystać pytania dotyczące zadań do zrealizowania, aby poprawić status quo: *Nad czym powinniśmy popracować, aby lepiej czuć się w swoim towarzystwie?*

- oznaczone na niebiesko - do pracy z uczniami zdolnymi,

WSKAZÓWKA DOTYCZĄCA PRACY Z UCZNIEM ZDOLNYM

Zadaniem ucznia zdolnego jest wyjaśnienie z pomocą słownika języka polskiego znaczenia terminu „wyraz bliskoznacznym” oraz podanie odpowiednich przykładów.

- oznaczone na żółto - do pracy z uczniem młodszym (który jako sześciolatek rozpoczął naukę w szkole podstawowej),

WSKAZÓWKA DOTYCZĄCA PRACY Z UCZNIEM MŁODSZYM

Jeśli zadanie to byłoby zbyt trudne dla młodszych uczniów, można skorzystać z kolorowanki, na której nauczyciel wskazuje miejsca oświetlone i zacienione.

- oznaczone na fioletowo - wskazówki „pana od przyrody” ukierunkowane na wzbogacenie wiedzy przyrodniczej uczniów.

WSKAZÓWKA PANA OD PRZYRODY

Już po chwili można zobaczyć, że na kartce papieru zaczynają pojawiać się zielone plamy (podobne pewnie nie raz każdy z nas mógł zaobserwować na ubraniu, kiedy przewrócił się na trawie).

Wszystkie rośliny zawierają w swoich komórkach zielony barwnik nazwany przez naukowców **chlorofilem**. Rozgniatając trawę niszczymy też komórki, z których zbudowana jest trawa. W trakcie miażdżenia tych komórek wypytywa z nich chlorofil, który barwi kartkę na zielono.

Rośliny produkują chlorofil jedynie wtedy, gdy mają dostęp do światła słonecznego.

Korzystanie z tych wskazówek z pewnością ułatwi dostosowanie scenariuszy do indywidualnych potrzeb dzieci zgodnie z psychopedagogicznymi założeniami programu nauczania.

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

Zawarte w e-poradniku materiały metodyczne w postaci scenariuszy i kart pracy są uzupełnione komplementarnymi filmami przyrodniczymi (cykl „Żywioty Ziemi”) i matematycznymi (cykl „Wszędobylska matematyka”) oraz aplikacjami komputerowymi („Szeregowanie”, „Budowanie wieży”, „Pamięć doskonała”, „Wartościowe figury”). Szczegółowe informacje dotyczące programu nauczania i obudowy dydaktycznej zawarte są w instrukcji stanowiącej osobną publikację.

Program nauczania, obudowę metodyczną wraz z instrukcjami stosowania produktów projektu „Doświadczam - rozumiem - wiem” można znaleźć:

- w zasobach edukacyjnych ORE,
- w zasobach portalu SCHOLARIS,
- na stronie internetowej projektu: www.drw.lechaa.pl.

Poniżej zamieszczono szczegółowy wykaz scenariuszy do klasy drugiej zawartych w niniejszej publikacji wraz z orientacyjnym przyporządkowaniem czasowym (według pór roku):

JESIEŃ

TYTUŁ	Nr
W klasie siła	II/1
Przewodnik po wakacyjnych podróżach	II/2
Wakacyjne pamiątki	II/3
Matematyczne wspomnienia z wakacji	II/4
Gry i zabawy terenowe	II/5
Kronika klasowa	II/6
Jak zatrzymać lato?	II/7
Świat mrówek bez tajemnic	II/8
W sadzie szumiących i syczących głosek	II/9
W mrowisku przyjaźni	II/10
Mały Fryderyk Chopin i jego muzyka (1 X - Międzynarodowy Dzień Muzyki)	II/11
Czy muzykę można namalować?	II/12
Jesienne suknie drzew - miniplener rysunkowy	II/13

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

Co wiemy o liściach?	II/14
Gdzie i dlaczego lecą ptaki?	II/15
Mój nauczyciel	II/16
Pokaz lotów spadochronowych	II/17
Jak oszukać nasze zmysły?	II/18
Energetyczne owoce i warzywa	II/19
Miasta w naszej wyobraźni	II/20
Nie do końca bezpieczne eksperymenty z ogniem	II/21
Czy jesień musi być smutna?	II/22
Poznajemy Koszałka-Opałka, kronikarza polskich skrzatów	II/23
W Kryształowej Grocie króla Błystka	II/24
<i>Krasnoludki są na świecie</i> - tworzymy mapę Europy krasnali	II/25
Rośliny wokół nas	II/26
Piszemy list do Mikołaja	II/27
Jesienne wieczory	II/28
Szaruga jesienna	II/29
Jestem nawigatorem - wyprawa po skarb	II/30

ZIMA

TYTUŁ	Nr
Prognoza pogody	II/31
Prezent dla Mikołaja	II/32
Mierzenie temperatury	II/33
Symetryczne gry i zabawy	II/34
Kartki świąteczne	II/35
Zabawy matematyczne	II/36
Postanowienia noworoczne - jak skutecznie realizować postawione sobie cele?	II/37
Siła i kruchość lodu	II/38
Do których dzieci w Europie nie przyjdzie Święty Mikołaj?	II/39
Boże Narodzenie - różne odsłony tego samego święta	II/40

Trening twórczości z wykorzystaniem śniegu	II/41
Przez rok cały	II/42
Głos też trzeba ćwiczyć	II/43
Legenda o smoku wawelskim - przygotowanie inscenizacji metodą projektu edukacyjnego	II/44
Smoki w Polsce	II/45
Matematyka inaczej	II/46
Piszemy daty	II/47
Władcy śniegu	II/48
Czy śnieg jest biały?	II/49
Karmnik Jacka	II/50
Mroźna zima, aż mróz trzyma - zabawy językowe	II/51
W karnawale	II/52
Od ogniska do żarówki	II/53
Zimą zielone	II/54
Mój kolega ma ADHD	II/55
Ubrania dawniej i dziś	II/56
Jak słucha ucho?	II/57
Spotkanie z lekturą „Zaczarowana zagroda”	II/58
Tajemniczy Robaczek	II/59
Jak powstaje chleb?	II/60

WIOSNA

TYTUŁ	Nr
Zwiastuny wiosny	II/61
Marcowa pogoda	II/62
Tajemnicze wiązania wodorowe	II/63
Żegnamy bałwanki	II/64
Nad rzeką	II/65
Dlaczego się uśmiechamy?	II/66
Rośliny chronione	II/67

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

Opis krokusa	II/68
Lalki, pacynki, marionetki, sylwety... - to też aktorzy	II/69
W magicznej krainie teatru masek (Święto Teatru - 27 III)	II/70
Zdrowym być	II/71
Udane zakupy	II/72
Grasz w zielone?	II/73
Kreatywni matematycy	II/74
Ptasie nuty	II/75
Smog czy smok?	II/76
Balet o Kopciuszku	II/77
Wszystkie berki świata	II/78
Znaki przestankowe	II/79
Dlaczego warto myć zęby?	II/80
Trzeci Maja	II/81
Motyła lot	II/82
Wierszokleci czy poeci?	II/83
Żaby, żabki i ropuchy	II/84
Majówka	II/85
Laboratorium twórczości	II/86
Gry i zabawy na dodawanie	II/87
Czego nauczył się Piotruś Kita? (22 V Dniem Praw Zwierząt)	II/88
Królestwo trudnych słówek - zabawy ortograficzne	II/89
Alfabet pełen zagadek	II/90

LATO

TYTUŁ	Nr
Mój kolega jeździ na wózku inwalidzkim	II/91
Co się zdarzyło w klasie II? - kronika klasowa	II/92
Lubimy fantazjować	II/93
Konkurs logicznego myślenia (II)	II/94

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

Zabawy ortograficzne z „ż” i „rz”	II/95
Gry i zabawy matematyczno-ruchowe	II/96
Nasze mocne strony	II/97
Planujemy wakacyjną podróż	II/98
Co kryje Ziemia?	II/99
Bezpieczeństwo podczas wakacji	II/100

SCENARIUSZ ZAJĘĆ II/1

Tytuł	W klasie siła
Kształtowane kompetencje	intrapersonalne i emocjonalne, interpersonalne i społeczne
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none"> – uświadomienie sobie podobieństw łączących uczniów, – zintegrowanie zespołu klasowego, – pobudzenie ciekawości poznawczej uczniów. <p>OPERACYJNE: uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) wyjaśnia termin „wyraz bliskoznaczny”, 2) podaje synonimy słowa „zespół” i stosuje je w przykładowych zdaniach, 3) proponuje i identyfikuje kryteria podziału grupy, 4) wskazuje na forum mocne i słabe strony grupy (klasy), do której przynależy, 5) wskazuje cechy charakterystyczne wylosowanego dziecka, 6) dekoduje informacje zapisane w liście, 7) określa swoją rolę w działaniach na rzecz tworzenia zespołu klasowego („mrowiska”)
Metody pracy	podające (pogadanka), praktyczne (ćwiczenia przedmiotowe)
Formy pracy	zbiorowa, w parach, indywidualna
Środki dydaktyczne	karta pracy nr 1, karteczki z imionami i nazwiskami uczniów, karta pracy <i>English Ant 41</i>
Czas trwania	90 minut, w tym: <ul style="list-style-type: none"> – edukacja społeczna - 70 minut, – edukacja polonistyczna - 20 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne:
1, 2
środki dydaktyczne:
karta pracy nr 1

Wprowadzenie do zajęć

1. Nauczyciel przeprowadza z uczniami pogadankę na temat znaczenia słowa „zespół”. Pyta dzieci o skojarzenia, a następnie wyjaśnia, że pojęcie „zespół” oznacza grupę ludzi, którzy wspólnie realizują wyznaczone sobie cele. Zadaniem uczniów w parach jest znalezienie jak najwięcej wyrazów bliskoznacznych do słowa „zespół”, a następnie uzupełnienie nimi podanych w karcie pracy nr 1 zdań w taki sposób, aby żadne z wstawionych słów nie zostało powtórzone.

WSKAZÓWKA DOTYCZĄCA PRACY Z UCZNIEM ZDOLNYM

Zadaniem ucznia zdolnego jest wyjaśnienie z pomocą słownika języka polskiego znaczenia terminu „wyraz bliskoznaczny” oraz podanie odpowiednich przykładów.

Zajęcia właściwe

edukacja społeczna
cele operacyjne: 3

2. Słodcy - kwaśni

Dwoje uczniów z pomocą nauczyciela ustala między sobą (tak, aby reszta grupy nie słyszała) kryterium umożliwiające podział klasy na dwa zespoły (nie muszą być równoliczne): słodkich i kwaśnych. Przykładowe kryteria: płeć, spodnie lub sukienka, kolor oczu (np. niebieskoocy i pozostali), kolor włosów.

Każdy uczeń otrzymuje od wskazującej kryterium dwójki informację zwrotną, czy jest słodki (np. jeśli jest dziewczyną) czy kwaśny (np. jeśli jest chłopcem). Słodcy i kwaśni muszą dzięki wspólnym analizom (poszukiwaniu podobieństw wewnątrz grupy i różnic między grupami) ustalić, na podstawie jakiej cechy zostali zakwalifikowani do jednego lub drugiego zespołu.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Ćwiczenie, oprócz rozwijania myślenia analitycznego, integruje zespół klasowy. W związku z tym, że w ramach zabawy można przeprowadzić kilka podziałów grupy w oparciu o różne kryteria (wyznaczane przez różne osoby), skład zespołów będzie się dynamicznie zmieniał, co ostatecznie da dziecku wrażenie przynależenia do całej klasy.

3. Kto siądzie, ten ma głos

Uczniowie siedzą w kręgu. Nauczyciel ustawia na środku krzesło. Każdy uczeń, który będzie miał ochotę odpowiedzieć na wskazane przez nauczyciela pytanie, siada na krzesło i w ten sposób otrzymuje prawo głosu.

Sugerowane pytania zadawane przez nauczyciela:

- *Dlaczego tęskniłeś (-aś) za swoją klasą podczas wakacji?*
- *Czego brakowało Ci podczas wakacji, a co odnajdujesz w swojej klasie?*
- *Za co lubisz swoją klasę?*
- *Jak czujesz się w tej klasie?*
- *Nad czym należałoby popracować w tym roku, żeby czas spędzony w szkole (w klasie, w tej grupie) był dla Ciebie bardziej atrakcyjny?*

edukacja społeczna
cele operacyjne: 4
środki dydaktyczne:
karteczki z imionami
i nazwiskami uczniów

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Ćwiczenie to jest bardzo dobrą okazją do zbadania nastrojów uczniów na początku roku szkolnego, wymaga jednak umiejętnego wycucia aktualnych relacji interpersonalnych w klasie. W sytuacji zdiagnozowanego konfliktu lepiej jest nie zadawać pytań z jawną sugestią, iż *każdy tęsknił za swoją klasą*, a raczej wykorzystać pytania dotyczące zadań do zrealizowania, aby poprawić status quo: *Nad czym powinniśmy popracować, aby lepiej czuć się w swoim towarzystwie?*

edukacja społeczna

cele operacyjne: 5

środki dydaktyczne:

- list od mrówki

Eureki,

- kartki w formacie A4

4. Zagubione wizytówki

Uczniowie siedzą w kręgu. Każdy z nich losuje karteczkę z imieniem i nazwiskiem jednego dziecka (nie pokazuje tych informacji innym). Kiedy wylosuje swoją wizytówkę, zwraca ją do worka i sięga po następną. Zadaniem każdej osoby jest wypowiedzenie jednego zdania o wylosowanym uczniu tak, aby pozostali mogli odgadnąć, o kogo chodzi. Ważne, aby czynności opisywane w zdaniu były wypowiedziane w pierwszej osobie, np.: *Lubię grać w piłkę i zbieram znaczki.*

Podsumowanie zajęć

5. Chętny uczeń odczytuje list od mrówki Eureki:

Kochani!

Witam Was w nowym roku szkolnym. Przed Wami dziesięć miesięcy wyzwania, którym będziecie starali się sprostać. Pamiętajcie, że w mrowisku sukces możliwy jest do osiągnięcia jedynie dzięki współpracy mrówek, a nie działaniu w pojedynkę. Dlatego dbajcie o swoje „mrowisko”, troszczcie się o siebie wzajemnie, a pojawiające się problemy rozwiązujcie wspólnie.

Życzę Wam powodzenia!

Wasza mrówka Eureka

Nauczyciel pyta uczniów, dlaczego wyraz „mrowisko” został ujęty przez mrówkę Eurekę w cudzysłów. Wspólnie z dziećmi wyjaśnia porównanie klasy do mrowiska, a następnie pisze na tablicy pytania: *W jaki sposób zadbam o nasze „mrowisko”? Co mogę zrobić dla naszego „mrowiska”?*

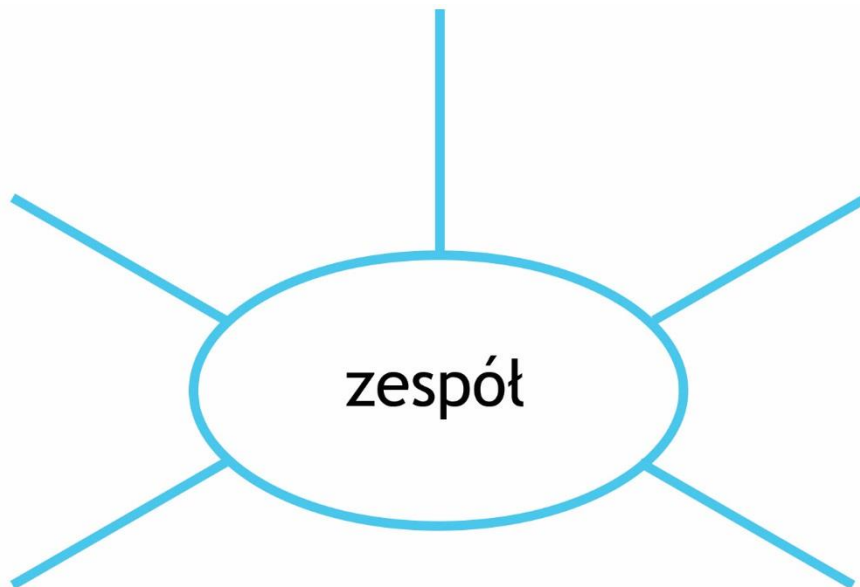
Uczniowie na kartkach piszą swoje propozycje, przyczepiają kartki magnesami do tablicy, zaś nauczyciel odczytuje je na głos (bez wskazywania, kto jest autorem wypowiedzi).

KARTA PRACY NR 1 sc. II/1

1. Dopisz wyrazy bliskoznaczne do słowa „zespół”.

2. Uzupełnij zdania wyrazami bliskoznacznymi do słowa „zespół”.
Danego wyrazu możesz użyć tylko raz.

Siła w _____ !

Wiem, że w każdym trudnym momencie mogę liczyć na mój (moje, moją) _____ .

Większość zadań łatwiej rozwiązywać w _____ niż w pojedynkę.

Każdy (każde, każda) _____ przeżywa trudne momenty, które należy wspólnie przetrwać.

Bez _____ czułbym (czułabym) się w szkole samotny (-a).

ENGLISH ANT 41 sc. II/1

1. Ask and answer.

NIKOLA

What's your name?

I'm Nikola.

TOMEK

What's your name?

JAN

What's your name?

ANNA

I'm Anna.

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

2. Write.

a t . b . e

a . oo .

a p . n . i . c . . e

a ch . . r

a . ubb . .

a s . a . p . n . r

SCENARIUSZ ZAJĘĆ II/2

Tytuł	Przewodnik po wakacyjnych podróżach
Kształtowane kompetencje	interpersonalne i społeczne, artystyczne, myślenie twórcze, myślenie naukowe
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozwijanie wiedzy geograficznej, – rozwijanie zdolności plastycznych. <p>OPERACYJNE:</p> <p>uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) opisuje sposób spędzenia minionych wakacji słowami i ruchem, 2) przy pomocy atlasu i tabletu odszukuje dane miejsce na mapie Polski, Europy lub świata, 3) uważnie słucha czytanego przez nauczyciela tekstu i notuje niezbędne informacje, 4) opisuje atrakcje turystyczne miejscowości, w której mieszka, 5) opracowuje slogany reklamowe zachęcające do odwiedzenia miejscowości, w której mieszka, 6) przygotowuje w grupie plakat reklamujący jego miejscowość, 7) przygotowuje pocztówkę z wakacji z elementów wyciętych z papieru kolorowego, 8) pisze pozdrowienia z wakacji do wybranego odbiorcy
Metody pracy	podające (opis, wyjaśnienie, pogadanka), praktyczne (ćwiczenia przedmiotowe)
Formy pracy	zbiorowa, w parach, indywidualna
Środki dydaktyczne	karty pracy nr 1-2, atlasy, tablety
Czas trwania	135 minut, w tym: <ul style="list-style-type: none"> – edukacja polonistyczna - 30 minut, – edukacja przyrodnicza - 45 minut, – edukacja plastyczna - 45 minut, – wychowanie fizyczne - 15 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

wychowanie
fizyczne
cele operacyjne: 1

edukacja
przyrodnicza
cele operacyjne: 2
środki
dydaktyczne:
- karta pracy nr 1,
- atlasy,
- tablety

Wprowadzenie do zajęć

1. Moje wakacje

Uczniowie stoją w kręgu i kolejno kończą zdanie: *Spędziłem (-am) wakacje w (nad)... i zajmowałem się tam:...* (pokazują odpowiednimi gestami czynności wykonywane podczas wakacji). Zadaniem pozostałych osób jest odgadnięcie, jakie czynności prezentuje dany uczeń.

Zajęcia właściwe

2. Wspomnienia palcem po mapie pisane

Zadaniem uczniów jest znalezienie na mapie miejsc, które zostały przez nich odwiedzone podczas wakacji. Wspomagają swoją pracę tabletami i atlasami. Uczniowie uzupełniają kartę pracy nr 1, w której zaznaczają i podpisują odwiedzane miejsca.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Karta pracy nr 1 zawiera jedynie mapę Polski. W przypadku, kiedy dzieci opowiadają o podróżach zagranicznych, nauczyciel powinien przygotować mapy z konturami kontynentów, tak aby ci uczniowie również mogli wykonać ćwiczenie.

Następnie uczniowie zaznaczają na mapie Polski miejscowości, w których mieszkają. Śledzą, korzystając z atlasów i wirtualnych map w tablecie, drogę, jaką pokonali od miejsca zamieszkania do miejsc odwiedzanych podczas wakacji. Poszukują odpowiedzi na pytania:

- *Jakie miejscowości (miasta, miejsca) minęliście po drodze?*
- *Jak długo trwała podróż?*
- *Jakimi środkami transportu przemieszczaliście się? Czy podróż była męcząca?*

Uczniowie zaznaczają na mapie (w karcie pracy nr 1) czerwonym mazakiem (lub kredką) trasę przebytą podczas wakacji.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

W przypadku uczniów, którzy spędzili wakacje w swoich domach, nauczyciel proponuje oznaczenie na mapie za pomocą graficznych symboli miejsc odwiedzanych przez nich w najbliższej okolicy (np. lasy, pobliskie miasta itp.).

WSKAZÓWKA DOTYCZĄCA PRACY Z UCZNIEM ZDOLNYM

Dodatkowe zadania dla ucznia zdolnego:

- oszacowanie odległości pokonanej podczas wakacyjnych podróży,
- opisanie zabytków w odwiedzanych miejscowościach,
- wskazanie województw, w których położone są odwiedzane miejsca.

edukacja
przyrodnicza,
polonistyczna
cele operacyjne:
2, 3
środki
dydaktyczne:
tablica interaktywna

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Nauczyciel wyjaśnia pojęcie „sloganu reklamowego” - jest to hasło, które łatwo wpada w ucho i zachęca klientów do zakupu danego produktu poprzez podkreślenie jego zalet. Przykładowe slogany reklamowe:

- *Cukier krzepi!*
- *Toruń - gotyk na dotyk*
- *Dolny Śląsk. Nie do opowiedzenia. Do zobaczenia*

3. Wakacje mrówki Eureka

Nauczyciel odczytuje kartę z dziennika podróży mrówki Eureka. Uczniowie uważnie słuchają i notują w swoich zeszytach nazwy miejscowości, które odwiedziła Eureka podczas wakacji. Następnie kolejne osoby podchodzą do tablicy interaktywnej i z pomocą nauczyciela zaznaczają te miejsca na mapie Polski.

WSKAZÓWKA DOTYCZĄCA PRACY Z UCZNIEM ZDOLNYM

Dodatkowe zadanie dla ucznia zdolnego:

- narysowanie na dodatkowej karcie pracy nr 1 trasy przebytej przez mrówkę Eurekę,
- znalezienie nazw najwyższych szczytów polskich Tatr.

Dziennik podróży mrówki Eureka

Lipiec był wyjątkowo gorący. Kto by nie skorzystał z takiej pogody i nie pojechał nad morze, aby schłodzić się w falach Morza Bałtyckiego. Na początku odwiedziłam Szczecin. Nie leży on, co prawda, nad samym morzem, ale jest wyjątkowo pięknym miastem, od którego nad morze jest już bardzo blisko. Dwa dni później pojechałam do Międzyzdrojów i Świnoujścia, które słyną z szerokich piaszczystych plaż i dość ciepłej wody w morzu. Po tygodniu odwiedziłam Kołobrzeg z piękną latarnią morską. Jednak najbardziej przypadło mi do gustu Trójmiasto. Jest to położony nad Zatoką Gdańską zespół trzech dużych miast: Gdańska, Sopotu i Gdyni. Na zakończenie wakacyjnych podróży pojechałam do Zakopanego, wspinając się przez trzy dni na najwyższe szczyty polskich Tatr. To były naprawdę udane wakacje!

4. Atrakcje turystyczne w mojej miejscowości

Nauczyciel pyta uczniów, jakie warunki musi spełnić dana miejscowość, aby uznano ją za atrakcję turystyczną. Pomysły dzieci notowane są przez nauczyciela na tablicy.

Uczniowie tworzą zespoły czteroosobowe. Każdy zespół otrzymuje kartę pracy nr 2, w której należy wskazać:

- warunki ustanowienia atrakcji turystycznej, które spełnia miejscowość, w której mieszkają (w przypadku różnych miejscowości, w których mieszkają uczniowie tworzący zespół, można wybrać np. miejscowość, w której znajduje się szkoła lub miejscowość, w której mieszka większość członków grupy),
- warunki stanowienia atrakcji turystycznej, których dana miejscowość nie spełnia.

Następnie zastanawiają się, co można zrobić, aby spełnić wszystkie warunki w przyszłości. Notują swoje pomysły i zastanawiają się, czy trudno będzie je zrealizować na skali 1-5, gdzie 1 oznacza bardzo łatwo, zaś 5 - bardzo trudno (wręcz niemożliwe). Proponują również sposoby i

edukacja
polonistyczna,
przyrodnicza,
plastyczna
cele operacyjne:
5, 6
środki
dydaktyczne:
- karta pracy nr 2,
- markery,
- blok rysunkowy
A3,
- farby, pastele

edukacja
plastyczna,
polonistyczna
cele operacyjne:
7, 8
środki
dydaktyczne:
- blok techniczny,
- papier kolorowy,
- klej

środki, których zastosowanie umożliwia spełnienie tych warunków.

Zespoły układają dwa slogany reklamowe zachęcające turystów do odwiedzenia ich miejscowości, a następnie przygotowują plakat w dowolnej technice plastycznej. Plakaty można powiesić na ścianie, umieszczając nad nimi nagłówek: „Atrakcje na wyciągnięcie ręki”.

Podsumowanie zajęć

5. Poczta z wakacji

Uczniowie przygotowują na połówce kartki bloku technicznego pocztówkę z wakacji. Na jednej stronie tworzą kompozycję z wyciętych z papieru kolorowego dowolnych elementów, prezentującą odwiedzone miejsce. Na drugiej stronie piszą pozdrowienia z wakacji do wybranego odbiorcy lub odbiorców.

6. Praca domowa

Odszukanie na mapie Polski, Europy i świata następujących miejsc:

- Paryż,
- Pojezierze Mazurskie,
- Kreta,
- Chiny.

KARTA PRACY NR 1 sc. II/2

Zaznacz na mapie miejsca, które odwiedziłeś(-aś) podczas wakacji.
Podpisz je.

KARTA PRACY NR 2 sc. II/2

Uzupełnijcie poniższe zdania.

MOJA MIEJSCOWOŚĆ jest atrakcją turystyczną, ponieważ:

- _____ ,

- _____ ,

- _____ ,

- _____ .

MOJEJ MIEJSCOWOŚCI brakuje:

- _____ ,

- _____ ,

- _____ ,

- _____ .

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

MOJA MIEJSCOWOŚĆ stanie się prawdziwą atrakcją turystyczną, jeśli:

- _____ ,
- _____ ,
- _____ ,
- _____ .

Slogany reklamujące moją miejscowość:

- _____ !
- _____ !
- _____ !
- _____ .

SCENARIUSZ ZAJĘĆ II/3

Tytuł	Wakacyjne pamiątki
Kształtowane kompetencje	językowe, matematyczne, interpersonalne i społeczne, artystyczne, myślenie twórcze
Cele zajęć	OGÓLNE: – wdrażanie do opowiadania zdarzeń, w których uczeń uczestniczył. OPERACYJNE: uczeń: 1) wypowiada się na zadany temat, 2) wskazuje na mapie Polski wybrane miejsca, 3) przelicza przedmioty oraz porównuje ich ilość z wykorzystaniem pojęć „o tyle więcej”, „o tyle mniej”, 4) dopełnia do 10, 5) rozpoznaje przedmioty, wykorzystując dotyk, 6) klasyfikuje przedmioty, 7) wykazuje pomysłowość w tworzeniu kompozycji przestrzennych, 8) tworzy opowiadanie
Metody pracy	podające (pogadanka, opowiadanie), aktywizujące (burza mózgów), eksponujące (pokaz połączony z przeżyciem), ćwiczenia przedmiotowe
Formy pracy	zbiorowa, grupowa, indywidualna
Środki dydaktyczne	pamiątki z wakacji, tablica, mapa Polski, szalik do zawiązania oczu, materiały plastyczne (blok kolorowy, bibuła, plastelina), karta pracy nr 1, karta pracy <i>English Ant 42</i>
Czas trwania	cztery godziny, w tym: – edukacja polonistyczna - 45 minut, – edukacja przyrodnicza - 45 minut, – edukacja matematyczna - 45 minut, – edukacja plastyczna - 45 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne:
1, 2
środki
dydaktyczne:
- tablica,
- mapa Polski

Wprowadzenie do zajęć

1. Burza mózgów „Wakacje to...”

Uczniowie zapisują na tablicy swoje propozycje, z czym kojarzą im się minione wakacje.

Następnie na mapie Polski wskazują miejsca, w których byli w czasie wakacji i wypowiadają się na temat ich spędzania.

WSKAZÓWKA DOTYCZĄCA PRACY Z UCZNIEM ZDOLNYM

Dodatkowym zadaniem dla uczniów zdolnych może być opowiedzenie dodatkowych informacji o miejscu czy mieście, które zwiedziły.

Zajęcia właściwe

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Nauczyciel powinien w dniu poprzedzającym te zajęcia poprosić uczniów o przyniesienie pamiątek z wakacji i by wcześniej nie pokazywali ich kolegom. Niech również poproszą rodziców o podanie informacji, gdzie spędzali wakacje (państwo, miasto, kontynent).

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne:
1, 5, 6
środki
dydaktyczne:
pamiątki z wakacji

2. Prezentacja wakacyjnych pamiątek

3. Zabawa „Zgadnij, co przywiozłem”

Nauczyciel zawiązuje oczy jednemu z uczniów i prosi koleje dziecko, aby wyjęło swoją pamiątkę. Zadaniem tego pierwszego jest odgadnięcie, o jaki przedmiot chodzi, poprzez dotyk.

Następnie dzieci opowiadają o pamiątkach z wakacji, o okolicznościach ich zdobycia. Pokazują również z pomocą nauczyciela na mapie świata lub Europy miejsca, skąd pochodzą te pamiątki.

WSKAZÓWKA DOTYCZĄCA PRACY Z UCZNIEM ZDOLNYM

Uczniowie zdolni mogą zaprezentować swoją pamiątkę w formie zagadki lub skojarzeń, nie pokazując wcześniej danego przedmiotu.

4. Gromadzimy skarby

Tworzenie grup przedmiotów w zależności od zgromadzonych skarbów, np. pamiątki znad morza, z gór, lasu, ze spacerów itp.

5. Przeliczanie i porównywanie przedmiotów

Przeliczanie i porównywanie przedmiotów. Uczniowie w grupach przeliczają na polecenie nauczyciela np. kamyki i szyszki, następnie wskazują, których przedmiotów jest więcej lub mniej i o ile.

6. Dopełnianie do 10

Uczniowie wykonują zadania na karcie pracy nr 1.

7. „Wakacyjne cudeńka”

Praca plastyczna - łączenie wybranych przedmiotów (szyszek, muszelek, kamyków) z plasteliną, paskami papieru i wykonanie kompozycji przestrzennej (zwierzątek czy „ludzików”).

Podsumowanie zajęć

8. Uczniowie siadają w kręgu i tworzą opowiadanie. Nauczyciel rozpoczyna zdaniem *Jestem muszelką, leżałam na dnie morza...*, a zadaniem uczniów jest dołożenie po jednym czy dwóch zdaniach, aby całość tworzyła wakacyjną opowieść.

edukacja
matematyczna
cele operacyjne:
3, 4
środki
dydaktyczne:
- pamiątki,
- karta pracy nr 1

edukacja
plastyczna
cele operacyjne: 7
środki
dydaktyczne:
- pamiątki,
- materiały
plastyczne

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne: 8

KARTA PRACY NR 1 sc. II/3

Dorysuj tyle muszelek, aby razem było 10. Zapisz obliczenie według wzoru.

$$9 + 1 = 10$$

ENGLISH ANT 42 sc. II/3

Draw and count.

six + one = seven

+ =

+ =

+ =

+ =

+ =

SCENARIUSZ ZAJĘĆ II/4

Tytuł	Matematyczne wspomnienia z wakacji
Kształtowane kompetencje	matematyczne
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozwijanie kompetencji matematycznych, – usprawnianie koncentracji uwagi. <p>OPERACYJNE:</p> <p>uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) koncentruje uwagę, dekodując opis wędrówki mrówki Eureka, 2) właściwie lokuje zasoby uwagi, analizując treść zadań matematycznych, 3) poprawnie dodaje w zakresie do 20, 4) wykorzystuje dane zawarte w innych zadaniach, odnajdując podobieństwa w ich treści, 5) podaje czas trwania wakacji i nazwy wakacyjnych miesięcy, 6) układa zdania dotyczące tematyki wakacyjnej z wykorzystaniem podanych liczb
Metody pracy	praktyczne (ćwiczenia przedmiotowe)
Formy pracy	zbiorowa, w parach, indywidualna
Środki dydaktyczne	karty pracy nr 1-2
Czas trwania	jedna godzina - edukacja matematyczna

PRZEBIEG ZAJĘĆ

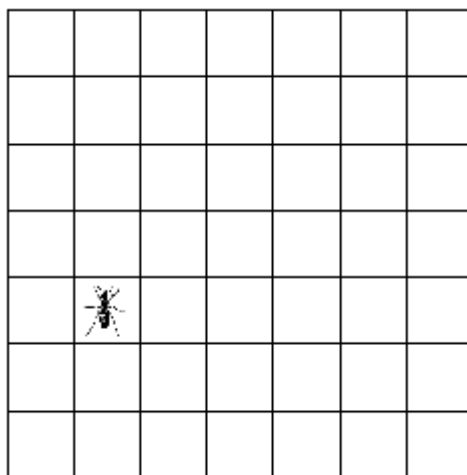
edukacja
matematyczna
cele operacyjne: 1

Wprowadzenie do zajęć

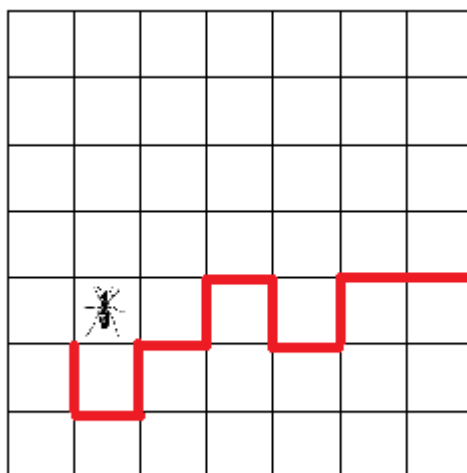
1. Trening koncentracji uwagi

Nauczyciel rysuje na tablicy kwadrat 7×7 z wyraźnie wydzielonymi kwadratami składowymi 1×1 (rys. nr 1). Umieszcza w dowolnym małym kwadracie mrówkę Eurekę (wykonując schematyczny rysunek), a następnie wolno opisuje drogę przebytą przez mrówkę, stosując zwroty typu: „jeden w górę”, „jeden w lewo”, „jeden w prawo”

itp. Zadaniem uczniów jest uważne śledzenie wyobrażonej wędrówki mrówki i wykrzyknienie słowa „uciekła!”, kiedy mrówka opuści duży kwadrat.

Rys. nr 1. Schemat kwadratu 7×7

Rys. nr 2. Przykładowa trasa mrówki Eureki

Opis przykładowy (rys. nr 2):

Jeden w dół, jeden w prawo, jeden w górę, jeden w prawo, jeden w górę, jeden w prawo, jeden w dół, jeden w prawo, jeden w górę, jeden w prawo, jeden w prawo, jeden w prawo (uciekła!).

edukacja
matematyczna
cele operacyjne:
2, 3
środki dydaktyczne:
karta pracy nr 1

Zajęcia właściwe

2. Wakacje mrówek

Uczniowie uzupełniają tabelkę zamieszczoną w karcie pracy nr 1 na podstawie tekstu przeczytanego przez nauczyciela.

Wakacje mrówek

Mrówka Eureka wraz ze swoimi dwoma koleżankami: Melanią i Eulalią wspominały wakacje. Okazało się, że Eureka spędziła 12 dni nad morzem i tylko trzy dni w górach. Melania była w górach o cztery dni dłużej niż Eureka nad morzem. Tyle samo dni była nad morzem. Eulalia zaś spędziła nad morzem tyle dni, ile obie koleżanki łącznie w górach, sama zaś gór nie odwiedziła.

3. Matematyka z mrówką Eureką

Uczniowie rozwiązują zadania zamieszczone w karcie pracy nr 2:

- 1) Mrówka Eureka podczas pobytu nad morzem miała wyjątkowo piękną pogodę. Temperatura wody w morzu wynosiła 18 stopni Celsjusza. Temperatura powietrza była o dwa stopnie wyższa. Jaka była temperatura powietrza nad morzem?
- 2) Mrówka Eureka najchętniej spędza czas nad morzem, budując zamki z piasku. Każdego dnia budowała o jeden zamek więcej niż dzień wcześniej. Ile zamków zbudowała w piątym dniu pobytu nad morzem, jeśli w pierwszym dniu udało jej się zbudować tylko jeden zamek?
- 3) Ulubionym deserem mrówki Eureki są lody. Jedna gałka lodów kosztowała dwa złote. Ile pieniędzy wydała mrówka Eureka na lody podczas całego pobytu nad morzem, jeśli każdego dnia kupowała sobie jedną gałkę?

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Uczeń powinien odnaleźć potrzebne dane do rozwiązania zadania nr 3 w tabeli umieszczonej w karcie pracy nr 1 (liczba dni spędzonych przez mrówkę Eurekę nad morzem).

- 4) Podczas pobytu w górach mrówka Eureka nie mogła oprzeć się pięknemu krajobrazu i uwieczniła je na zdjęciach. Ile zdjęć liczy album Eureki z pobytu w górach, jeśli każdego dnia mrówka robiła sześć zdjęć?

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Uczeń powinien odnaleźć potrzebne dane do rozwiązania zadania nr 3 w tabeli umieszczonej w karcie pracy nr 1 (liczba dni spędzonych przez mrówkę Eurekę w górach).

- 5) Mrówka Eureka większość wakacji spędziła w domu. Każdego dnia podejmowała inną (i tylko jedną) aktywność. Jakie czynności wykonywała Eureka w poszczególne dni tygodnia, jeśli wiadomo, że:
  - we wtorki i w czwartki nie chodziła na basen,

edukacja
matematyczna
cele operacyjne:
5, 6

- w weekendy pomagała mamie robić przetwory z sezonowych owoców i piekła ciasta,
- dzień po dniu, w którym piekła ciasta, chodziła do kina,
- w środy chodziła na jagody do lasu,
- w soboty nie piekła ciasta,
- nie czytała swoich ulubionych książek we wtorki,
- sprzątała mrowisko między poniedziałkiem a piątkiem.

Podsumowanie zajęć

4. Kalendarz mrówki Eureka

Pomóż mrówce Eurece uzupełnić zdania (nauczyciel wyświetla je na tablicy interaktywnej):

Wakacje trwały... miesiące, czyli... tygodni.

Miesiące wakacyjne to: ... i ....

W lipcu jest... dni, a w sierpniu... dni.

Pozostałe miesiące, które mają tyle samo dni, co lipiec i sierpień to:...

5. Matematyczne wspomnienie

Uczniowie siedzą w kręgu. Każda osoba wypowiada dowolne zdanie dotyczące wakacji, w którym zostanie użyta wybrana przez nią liczba (ze zbioru wyświetlonego na tablicy interaktywnej: 1, 2, 5, 7, 10, 12, 15, 18, 20, 22, 25, 30, 31, 60).

KARTA PRACY NR 1 sc. II/4

Uzupełnij tabelkę na podstawie usłyszanego tekstu.

Bohater opowieści	Czas spędzony w górach	Czas spędzony nad morzem
Mrówka Eureka		
Mrówka Melania		
Mrówka Eulalia		

Twoje obliczenia:

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

5. Mrówka Eureka większość wakacji spędziła w domu. Każdego dnia podejmowała inną (i tylko jedną) aktywność. Jakie czynności wykonywała Eureka w poszczególne dni tygodnia, jeśli wiadomo, że:

- we wtorki i w czwartki nie chodziła na basen,
- w weekendy pomagała мамie robić przetwory z sezonowych owoców i piekła ciasta,
- następnego dnia po dniu, w którym piekła ciasta, chodziła do kina,
- w środy chodziła na jagody do lasu,
- w soboty nie piekła ciasta,
- nie czytała swoich ulubionych książek we wtorki,
- sprzątała mrowisko między poniedziałkiem a piątkiem?

SCENARIUSZ ZAJĘĆ II/5

Tytuł	Gry i zabawy terenowe
Kształtowane kompetencje	motoryczne, interpersonalne, społeczne
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozwijanie szybkości reakcji i szybkie działanie wobec osób będących w ruchu, – poznanie zasad BHP w zajęciach terenowych. <p>OPERACYJNE: uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) kształtuje prawidłowy chód, 2) rzuca do celu, 3) skacze przez przeszkody, 4) kształtuje spostrzegawczość, 5) rozpoznaje ptaki po głosie, 6) wie, jak zachować się w czasie ćwiczeń
Metody pracy	podające (wyjaśnienie), praktyczne (ćwiczenia praktyczne, ruch na świeżym powietrzu)
Formy pracy	zbiorowa, grupowa, indywidualna
Środki dydaktyczne	dostępny materiał przyrodniczy: kasztany, szyszki
Czas trwania	jedna godzina, w tym: <ul style="list-style-type: none"> – wychowanie fizyczne - 40 minut, – edukacja społeczna - 5 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

edukacja zdrowotna
cele operacyjne: 6

Wprowadzenie do zajęć

1. Zbiórka

2. Gotowość

Sprawdzenie gotowości do ćwiczeń w terenie. Omówienie zasad zachowania w czasie zajęć terenowych.

Zajęcia właściwe

3. Wymarsz

Omówienie techniki marszu: stawiamy stopy z palców, nie suwamy stopą po podłożu.

4. Marszobieg

Podczas marszu trzykrotne pokonywanie 20-metrowych odcinków lekkim biegiem, po którym następuje 40-50 metrów marszu i znowu bieg.

5. Zabawa orientacyjno-porządkowa „Kukułka i zięby”

Przed rozpoczęciem zabawy opowiadamy dzieciom o kukułce i jej zwyczajach.

wychowanie
fizyczne
cele operacyjne:
1, 2, 3, 4, 5, 6

WSKAZÓWKI METODYCZNE

Kukułka, nazywana również gzęgżółką lub zazulą, słynie ze zwyczaju podrzucania swych jaj do gniazd drobnych ptaków wróblowych. Każda samica znosi jedno jajo do gniazda tego gatunku, którego jaja są podobne do jej własnych. Są to najczęściej gniazda: świergotków, pliszek, pokrzewek, gąsiorków, trzcinniczków itp. Pisklą kukułki po wykluciu usuwa inne jaja lub pisklęta z gniazda i jest karmione przez przybranych rodziców.

Przebieg zabawy

Dzieci „zięby” rozpraszają się w po wyznaczonym zadrzewionym terenie i pojedynczo stają przy drzewie lub krzewie. Dziecko „kukułka” stoi mniej więcej pośrodku wyznaczonego terenu i wyczekuje chwili, kiedy zięby zaczynają zmieniać się gniazdami, przebiegając od drzewa

do drzewa. W czasie przebiegania zięb, kukułka próbuje uprzedzić jedno z nich i zajmuje jej gniazdo. Jeśli jej się to uda, wtedy zostaje ziębą, a zięba, której zajęto gniazdo, zostaje z kolei kukułką.

wychowanie
fizyczne
cele operacyjne:
1, 2, 3, 4, 5, 6
środki dydaktyczne:
materiał przyrodniczy
(kasztań, szyszki)

6. Ćwiczenia w terenie

Zbiórka, podział grupy na cztery zespoły ćwiczące, zapoznanie z terenem ćwiczeń.

Uczniowie wykonują zadania w grupach. Po sygnale następuje zmiana ćwiczeń, aż wszystkie grupy wykonają wszystkie zadania:

- skoki przez kretowiska,
- rzut kasztanami lub szyszkami w wyznaczone drzewo,
- ćwiczenie równowagi - przejście po pniu powalonego drzewa (dzieci z małego rozbiegu, z odbicia jednej nogi, wskakują na drzewo i przechodzą po nim jak po kładce),
- wspinanie i zwisy (zwis na gałęzi i zeskok).

7. Podchody „Podchodzenie królika przez lisa”

Przebieg zabawy:

Na początku trzeba oznaczyć norę, kryjówkę „królików”.

Na określonym terenie „króliki” na czworakach są zwrócone do prowadzącego. Za nimi około 30 kroków znajdują się „lisy” (1/4 dzieci), które cichutko podchodzą królika (też mogą to robić na czworakach).

Królik, nie oglądając się za siebie, musi słuchem rozpoznać, że lis znajduje się za nim o pięć kroków lub bliżej, i uciec do nory (miejsce oznaczone).

Jeśli zrobi to dobrze, jest czujny na niebezpieczeństwa, jeśli za wcześnie się zerwie, jest osobą, którą łatwo przestraszyć, jeśli dał się złapać - przegrywa.

Sprytnym lisem jest ten, kto dobrze podchodzi królika i złapie go.

Zmiana ról.

Podsumowanie zajęć

8. Powrót

W drodze powrotnej będziemy się zatrzymywać w celu wystuchania śpiewu ptaków. Próbujemy nauczyć dzieci rozpoznawać ptaki na podstawie głosów.

9. Zbiórka przed szkołą

10. Omówienie lekcji. Ocena

edukacja społeczna
cele operacyjne:
4, 5

SCENARIUSZ ZAJĘĆ II/6

Tytuł	Kronika klasowa
Kształtowane kompetencje	językowe, plastyczne, interpersonalne i społeczne
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zapoznanie z różnymi sposobami spisywania dziejów, – kształcenie umiejętności pisanie tekstów. <p>OPERACYJNE:</p> <p>uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) buduje poprawne kilkuzdaniowe notatki kronikarskie, 2) wypowiada się na temat przeczytanego tekstu, 3) wzbogaca swój czynny słownik, 4) projektuje stronę tytułową, 5) rozumie pojęcia: „kronika”, „kronikarz”, 6) zna różne rodzaje materiałów piśmienniczych, 7) współpracuje w zespole, 8) czuje się odpowiedzialny za przyjęte zadanie i efekt pracy w zespole
Metody pracy	eksponująca (pokaz na tablicy interaktywnej), podające (pogadanka, opis, wyjaśnienie), praktyczne (ćwiczenia praktyczne)
Formy pracy	zbiorowa, grupowa, w parach, indywidualna
Środki dydaktyczne	dostępne kroniki, karty pracy nr 1-2, plansza, kronika lub segregator, tablica interaktywna, załącznik 1, karta pracy <i>English Ant 44</i>
Czas trwania	trzy godziny, w tym: <ul style="list-style-type: none"> – edukacja polonistyczna - 75 minut, – edukacja społeczna - 30 minut, – edukacja plastyczna - 30 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

edukacja
społeczna
cele operacyjne: 6
środki dydaktyczne:
- tablica interaktywna
- załącznik 1

Wprowadzenie do zajęć

1. Pokaz na tablicy interaktywnej lub planszy sposobów zapisywania informacji dawniej i dziś. Na podstawie obrazków chętni uczniowie opowiadają o różnych sposobach zapisywania informacji dawniej i współcześnie lub odpowiadają na pytania nauczyciela:

- *Skąd wiemy, jak było kiedyś?*
- *Jak nazywa się nauka, która zajmuje się tym, co zdarzyło się dawno temu?*
- *W jaki sposób dawniej zapisywano wydarzenia?*
- *Na czym spisywano dzieje?*
- *W jaki sposób informacje zapisujemy współcześnie?*

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Papirus - materiał pisarski otrzymywany z tzw. trzciny papirusowej rosnącej na bagnistych terenach strefy podzwrotnikowej. Długość jej łodyg dochodzi do trzech metrów. Roślina ta niegdyś powszechnie występowała w Egipcie w delcie Nilu. Obecnie jest rzadko spotykana, ale mniejsza odmiana papirusu często pojawia się w naszych domach jako roślina doniczkowa (np.: <http://www.swiatkwiatow.pl/papirus-cibora-cyperus-id455.html>)

Kamienne książki były ciężkie i niewygodne; najgorsze było jednak rycie znaków. Dlatego ludzie nieustannie szukali wygodniejszego, lecz równie trwałego sposobu zapisywania i przechowywania informacji. Posłużono się w tym celu gliną, z której sporządzano grubą tabliczkę. Pisarz kreślił na niej znaki trójboczną, zaostrzoną pałeczką. Aby tabliczka stała się trwalsza, po napisaniu oddawano ją garncarzowi do wypalenia. Najstarsze zachowane zapisane tabliczki gliniane pochodzą sprzed ponad 7000 lat.

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne:
3, 5
środki dydaktyczne:
dostępne kroniki

Zajęcia właściwe

2. **Prezentacja dostępnych w szkole kronik**, np.: kroniki szkoły, kroniki biblioteki szkolnej, kroniki klasowej lub innej. Odczytywanie zapisów z różnych kronik.

- *Jakie wydarzenia znajdują się w kronikach?*
- *Która z kronik podoba się wam najbardziej?*
- *Co sprawia, że kronika jest ciekawsza?*

3. **Podjęcie decyzji o założeniu kroniki klasowej**

- *Co zawiera kronika klasowa?*

4. **Projektowanie tytułowej strony kroniki klasowej**

Oglądanie różnych stron tytułowych w Internecie.

Rozmowa o różnych wzorach dekoracyjnych, rysunkach, ozdobnym papierze.

edukacja
plastyczna
cele operacyjne: 4

5. Wykonanie tytułowej strony kroniki klasowej

6. Wystawa i omówienie prac

Zwrócenie uwagi na pomysłowość dzieci w doborze barw, motywów.

7. Głośne i wyraziste czytanie przez dzieci tekstu pt.: „Z kroniki klasy drugiej” (karta pracy nr 1)

Z kroniki klasy drugiej

30 IX

Dzisiaj było Święto Pieczonego Ziemniaka. Jak co roku bawiliśmy się doskonale. Były zabawy, konkursy... i pyszne potrawy, wszystkie wykonane z ziemniaków. I oczywiście, pieczone ziemniaki prosto z ogniska!

16 I

Dzisiaj odbył się konkurs pięknej recytacji wierszy. I znowu wygrała Ania i zakwalifikowała się do drugiego etapu. Za miesiąc pojedzie do... Ona to potrafi recytować.

1 IV

Prima aprilis to super dzień. Wszyscy bawiliśmy się znakomicie. Niestety, znowu to pani się udało z nas zażartować. Za rok się nie damy!

16 V

Wybraliśmy się na wycieczkę do lasu. Oglądaliśmy różne drzewa, krzewy i inne rośliny. Mieliśmy ze sobą lupy. Oglądaliśmy w powiększeniu liście, owoce krzewów, ale najciekawsze były mrówki. Ciekawe, czy wśród nich jest nasza mrówka Eureka?

8. Rozmowa na temat opisanych w tekście wydarzeń.

- Co zawiera kronika?
- Kto może tworzyć kronikę?
- Jak nazwiemy osobę, która tworzy kronikę?
- Czy zapisujemy wszystkie informacje, jakie wydarzyły się w klasie drugiej, czy tylko wybrane?
- Jakie wydarzenie możemy zapisać w naszej kronice?

9. Ćwiczenia redakcyjne

Pierwszy wpis do kroniki dotyczący wydarzenia klasowego (np.: konkurs, wycieczka itp.)

Wspólne redagowanie notatki i wykonanie ilustracji.

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne:
2, 3, 5, 7
środki dydaktyczne:
karta pracy nr 1

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne:
1, 3

edukacja
społeczna
cele operacyjne: 8

WSKAZÓWKA DOTYCZĄCA PRACY Z UCZNIEM ZDOLNYM

Dodatkowym zadaniem dla uczniów zdolnych lub szczególnie aktywnych może być prowadzenie swojego pamiętnika, w którym będą zapisywać, ilustrować, dodawać zdjęcia swoich ważnych przeżyć.

Podsumowanie zajęć

10. Zaplanowanie pracy nad kroniką. Podział klasy na trzy lub cztery grupy.

Pierwsza grupa - uczniowie, którzy będą zajmowali się redagowaniem informacji.

Druga grupa - uczniowie, którzy będą prowadzili kronikę (przepisywali zredagowane teksty).

Trzecia grupa - uczniowie, którzy zajmą się ilustrowaniem opisywanych zdarzeń.

Czwarta grupa - uczniowie, którzy będą fotografami.

Ustalenie, kiedy będą uzupełniane kolejne strony kroniki klasowej.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Należy dokonać podziału klasy i przydzielić zadania oraz ustalić terminy uzupełniania kroniki. Każda grupa będzie odpowiedzialna za inne zadania. Powinny one odbywać się albo regularnie, np.: raz w miesiącu, albo po ważnym wydarzeniu, które należy zamieścić w kronice.

Kronikę można prowadzić w segregatorze i dopinać dowolną liczbę kartek.

11. Zadanie pracy domowej. Karta pracy nr 2

1. Ułóż i zapisz w kolejności alfabetycznej podane wyrazy.
2. Rozwiąż zagadkę, a dowiesz się, jak i z pomocą jakiego urządzenia możemy również tworzyć naszą kronikę.

KARTA PRACY NR 1 sc. II/6

Kronika klasowa

30 IX

Dzisiaj było Święto Pieczonego Ziemniaka. Jak co roku bawiliśmy się doskonale. Były zabawy, konkursy... i pyszne potrawy, wszystkie wykonane z ziemniaków. I oczywiście, pieczone ziemniaki prosto z ogniska.

16 I

Dziś odbył się konkurs pięknej recytacji wierszy. Znowu wygrała Ania i zakwalifikowała się do drugiego etapu. Za miesiąc pojedzie do.....
Ona to potrafi recytować.

1 IV

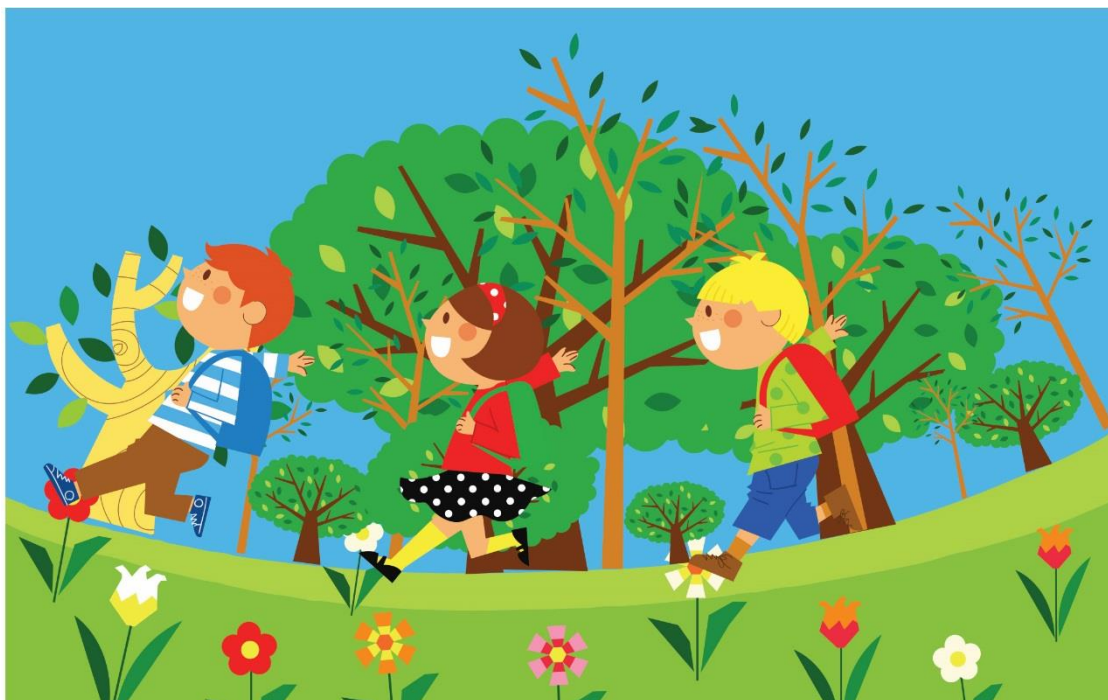
Prima aprilis to super dzień. Wszyscy bawiliśmy się znakomicie. Niestety, znowu to pani się udało z nas zażartować. Za rok się nie damy!

16 V

Wybraliśmy się na wycieczkę do lasu.

Oglądaliśmy różne drzewa, krzewy i inne rośliny. Mieliśmy ze sobą lupy.

Oglądaliśmy w powiększeniu liście, owoce krzewów, ale najciekawsze były mrówki.

Ciekawe, czy wśród nich była nasza mrówka Eureka?

KARTA PRACY NR 2 sc. II/6

1. Ułóż i zapisz w kolejności alfabetycznej podane wyrazy:
kronika, pióro, drukarka, papirus, skóra, tabliczka, kartka

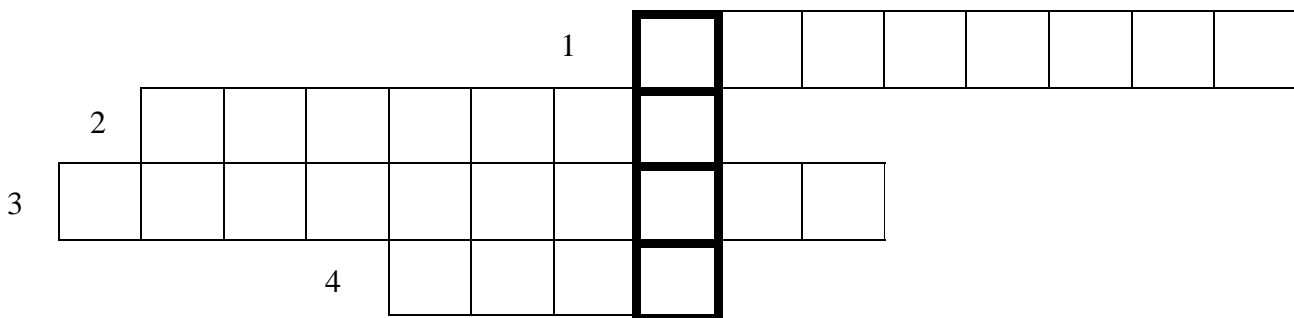

---

2. Rozwiąż zagadkę, a dowiesz się co umożliwi nam przygotowanie naszej kroniki.

1. Umożliwia przenoszenie danych z komputera na papier.
2. Wyświetla informacje w formie tekstu i grafiki.
3. Służy do pisania tekstów. Ma klawisze.
4. Przechowuje informacje i programy.

ENGLISH ANT 44 sc. II/6

Match pictures and words.

Saint Valentine's Day

Mother's Day

Easter

Christmas

New Year's Eve

ZAŁĄCZNIK 1 sc. II/6

Tablica 1

1.

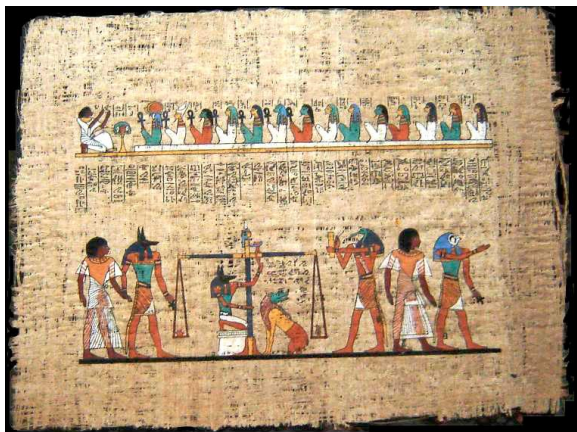
Obrazki na ścianach jaskiń

2.

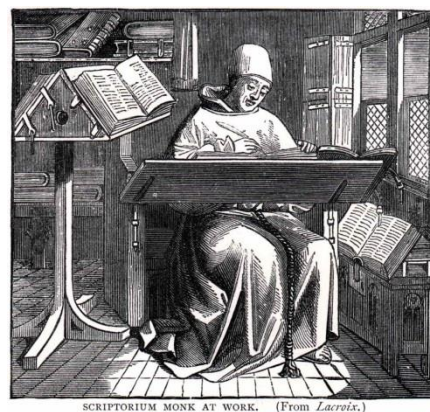
Gliniane tabliczki

3.

Papirus

4.

SCRIPTORIUM MONK AT WORK. (From Lacroix.)

Ręczne przepisywanie książek na papirusie, pergaminie, papierze

5.

Pierwsze drukowane książki

6.

Druk z drukarki

SCENARIUSZ ZAJĘĆ II/7

Tytuł	Jak zatrzymać lato?
Kształtowane kompetencje	językowe, interpersonalne i społeczne, informatyczne, myślenie twórcze, wrażliwość estetyczna, motoryczne i ruchowe
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozwijanie wiedzy przyrodniczej, – usprawnianie myślenia twórczego. <p>OPERACYJNE:</p> <p>uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) zna cechy charakterystyczne pór roku, 2) uzasadnia swoje zdanie, 3) wykonuje zdjęcia aparatem fotograficznym, tabletem, 4) wykonuje pracę plastyczną zgodnie z poleceniem, 5) pokonuje przeszkody terenowe, 6) rzuca do celu, 7) obsługuje aparat fotograficzny i komputer, 8) współpracuje w grupie, 9) kreatywnie kończy rozpoczęte zdanie na temat lata, 10) dokonuje podsumowania zdobytych wiadomości
Metody pracy	podające (pogadanka), praktyczne (prace plastyczne, ćwiczenia ruchowe), eksponujące (wystawa prac, pokaz zdjęć)
Formy pracy	zbiorowa, grupowa, indywidualna
Środki dydaktyczne	paski papieru, aparaty fotograficzne, tablety, przybory plastyczne, przeszkody naturalne, komputer, tablica interaktywna
Czas trwania	trzy godziny, w tym: <ul style="list-style-type: none"> – edukacja przyrodnicza - 45 minut, – zajęcia komputerowe - 30 minut, – edukacja plastyczna - 30 minut, – wychowanie fizyczne - 30 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

edukacja
polonistyczna,
przyrodnicza
cele operacyjne:
1, 2
środki dydaktyczne:
paski papier

Wprowadzenie do zajęć

1. Rozmowa z uczniami

- *Jaka pora roku się kończy, a jaka zaczyna?*
- *Którą porę roku lubicie bardziej i dlaczego?*
- *Po czym poznać, że lato kończy się?*
- *Czy chcielibyście zatrzymać lato? Jak można to zrobić?*

Uczniowie zapisują swoje propozycje na paskach papieru. Następnie dzielą na te pomysły, które można zrealizować w klasie lub w otoczeniu szkoły.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Na zajęciach można wykorzystać tablety, aparaty fotograficzne będące na wyposażeniu szkoły, a jeśli szkoła nie posiada, to należy polecić przyniesienie przez uczniów. Zajęcia będą odbywać się w terenie.

Zajęcia właściwe

2. Zatrzymujemy lato - spacer po okolicy

WSKAZÓWKA DOTYCZĄCA PRACY Z UCZNIEM ZDOLNYM

Uczniowie zdolni mogą przygotować trasę spaceru po okolicy. Inna grupa może też zabrać atlasy drzew, aby móc zapisać, z jakich roślin odbite będą kora czy liście.

edukacja
plastyczna, zajęcia
komputerowe
cele operacyjne:
3, 4, 8
środki dydaktyczne:
- aparaty
fotograficzne,
- atlasy drzew,
- przybory plastyczne
(bloki, kredki, farby)

Nauczyciel dzieli uczniów na kilka zespołów, w których będą pracować:

- pierwszy zespół - wykonywanie zdjęć aparatem fotograficznym, tabletem;
- drugi zespół - malowanie krajobrazu kredkami bądź farbami;
- trzeci zespół - kalkomania- obijanie kory drzew kredkami (przyłożenie kartki papieru do kory i pocieranie kredkami);
- czwarty zespół - kalkomania (odbijanie liści- na jednej kartce papieru układa się liść, a drugą przykrywa i pociera kredką).

3. Zabawy ruchowe w terenie (do wyboru w zależności od miejsca):

- biegi z przeszkodami,
- bieg słomem między drzewami,
- przejście po powalonym drzewie,
- przeskoki zawrotne przez powalone drzewo lub pień,
- rzuty szyszkami do celu,
- wyskoki w górę do gałęzi drzewa.

wychowanie
fizyczne
cele operacyjne:
5, 6, 8
środki dydaktyczne:
przeszkody terenowe

zajęcia
komputerowe,
edukacja społeczna
cele operacyjne:
7, 8

środki dydaktyczne:
- komputer,
- tablica interaktywna,
- tablica do
umieszczenia prac

edukacja
przyrodnicza
cele operacyjne: 1

4. Omówienie i wystawa prac

Powrót do szkoły i omówienie wykonanych zadań przez poszczególne grupy. Grupa, która wykonywała zdjęcia, powinna je zgrać na komputer, by móc wyświetlić na tablicy interaktywnej. Pozostałe grupy robią wystawę swoich prac. Uczniowie nawzajem oceniają swoje prace, wskazując, co najbardziej im się podoba w pracach kolegów.

5. Podsumowanie zajęć

Rundka w kręgu: *Gdy myślę o lecie...*

Można też na podsumowanie zapisać informacje, co jest najbardziej charakterystyczne do zaobserwowania w czasie przejścia pór roku z lata do jesieni (np. z karteczek z początku zajęć oraz wykonanych obserwacji).

SCENARIUSZ ZAJĘĆ II/8

Tytuł	Świat mrówek bez tajemnic
Kształtowane kompetencje	myślenie naukowe, myślenie twórcze, językowe
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozwijanie wiedzy przyrodniczej, – pobudzenie ciekawości poznawczej uczniów. <p>OPERACYJNE:</p> <p>uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) potrafi zaklasyfikować wybrane zwierzęta do określonej gromady, 2) poznaje ciekawostki dotyczące życia mrówek, 3) ocenia informacje z punktu widzenia ich wartości poznawczej i emocjonalnej, 4) zna budowę mrówki, 5) odnajduje potrzebne informacje dotyczące mrówek, korzystając z elektronicznych źródeł wiedzy, 6) utożsamia się z postacią mrówki i dokonuje autocharakterystyki
Metody pracy	podające (opis, wyjaśnienie, pogadanka), praktyczne (ćwiczenia przedmiotowe)
Formy pracy	zbiorowa, w parach, indywidualna
Środki dydaktyczne	załącznik 1, karty pracy nr 1-2, karta pracy <i>English Ant 45</i>
Czas trwania	90 minut, w tym: <ul style="list-style-type: none"> – edukacja polonistyczna - 30 minut, – edukacja przyrodnicza - 45 minut, – zajęcia komputerowe - 15 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

edukacja
przyrodnicza
cele operacyjne: 1
środki dydaktyczne:
karta pracy nr 1

Wprowadzenie do zajęć

1. Do jakiej gromady należą dane zwierzę?

Nauczyciel pyta uczniów, czy wiedzą, ile jest gatunków zwierząt na świecie. Uczniowie podają swoje propozycje. Nauczyciel zapisuje na tablicy liczbę 1 300 000 i podaje jej brzmienie. Wyjaśnia, że taka ogromna różnorodność świata zwierząt wymaga uporządkowania. W tym celu wprowadzono klasyfikację zwierząt i można każde zwierzę zaliczyć tylko do jednej gromady.

Przykładowe gromady to: ptaki, ssaki, owady, ryby, płazy, gady.

Uczniowie wypełniają kartę pracy nr 1, w której łączą nazwę zwierzęcia z właściwą gromadą. Wspólnie z nauczycielem sprawdzają na forum poprawność wykonania ćwiczenia.

WSKAZÓWKA DOTYCZĄCA PRACY Z UCZNIEM ZDOLNYM

Dodatkowym zadaniem dla ucznia zdolnego może być podanie przykładów innych zwierząt należących do wymienionych w karcie pracy nr 1 gromad lub podanie nazw innych gromad.

edukacja
przyrodnicza
cele operacyjne:
2, 3
środki dydaktyczne:
załącznik 1

Zajęcia właściwe

2. Ciekawostki z życia mrówek

Nauczyciel, nawiązując do ćwiczenia wstępnego, podkreśla, że mrówka Eureka należy do gromady owadów. Owady są najliczniejszą gromadą w świecie zwierząt (udokumentowanych jest ponad milion owadów!). Jednocześnie podkreśla, że mrówki są wyjątkowymi zwierzętami. Świadczą o tym informacje, które zostały umieszczone w mrowisku. Uczniowie kolejno wkładają kij w mrowisko i wyciągają dziesięć karteczek z ciekawostkami z życia mrówek.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

W przypadku braku mrowiska w klasie (patrz scenariusz nr 2 dla klasy I) ciekawostki mogą być umieszczone w osobnych, specyficznie oznaczonych kopertach, których uczniowie poszukują w sali, a następnie odczytują na głos zawarte w nich informacje.

Ciekawostki z życia mrówek:

- 1) Mrówki żyją na Ziemi od ponad 100 milionów lat i można je spotkać prawie w każdym miejscu naszej planety.
- 2) Gdyby zsumować wagę wszystkich mrówek żyjących obecnie na świecie, byłaby ona większa niż suma wagi wszystkich żyjących obecnie na świecie ludzi.
- 3) Mrówki mają największe mózgi spośród wszystkich owadów.
- 4) Mózg mrówki zawiera około 250 000 komórek mózgowych.
- 5) Największa mrówka ma dwa i pół centymetra długości.
- 6) W kolonii mrówek może mieszkać od kilkuset tysięcy do kilku milionów mrówek.
- 7) W brzuchu mrówki znajdują się dwa żołądki. W jednym żołądku mrówka przechowuje pożywienie dla siebie, a w drugim - pożywienie, którym dzieli się

z innymi mrówkami.

- 8) Podobnie jak wszystkie owady, mrówki mają sześć nóg.
- 9) Mrówki mogą mieć różne odcienie zieleni, czerwieni, brązu, żółci, błękitu i fioletu.
- 10) Ciało mrówki składa się z trzech głównych części: głowy, tułowia i odwłoka.

WSKAZÓWKA DOTYCZĄCA PRACY Z UCZNIEM ZDOLNYM

Dodatkowym zdaniem dla uczniów zdolnych jest przygotowanie w ramach pracy domowej innych ciekawostek z życia mrówek (lub owadów).

Po wysłuchaniu ciekawostek, uczniowie dzielą się wrażeniami:

- *Która informacja była najbardziej zaskakująca, a która ich zupełnie nie zaskoczyła?*
- *Które z informacji były im już znane wcześniej, a które były zupełnie nowe?*

3. Mrówka w powiększeniu

Nauczyciel prezentuje na tablicy interaktywnej schemat budowy mrówki i omawia go, wskazując na funkcje poszczególnych organów. Rekomendowana strona: portal specjalistyczny poświęcony mrówkom www.formicopedia.org. Uczniowie przerysowują ten schemat do zeszytów lub na kartki A4.

4. Mrówka poszukiwana w sieci

Uczniowie w parach poszukują odpowiedzi na zadane przez nauczyciela pytania (karta pracy nr 2).

- *Jakie gatunki mrówki są najbardziej rozpowszechnione w Polsce?*
- *Na czym polega pożyteczna rola mrówek w środowisku?*
- *Czy mrówki mogą szkodzić środowisku? W jaki sposób?*
- *Co jedzą mrówki?*

Drużyny, która najszybciej odnajdą niezbędne informacje, otrzymają kolejno medale z mrówką Eureka: złoty, srebrny i brązowy i tytuł „Znawcy życia mrówek”. Pozostałe drużyny po wykonaniu zadania otrzymają medale „Poszukiwacze wiedzy”.

Uczniowie wspólnie z nauczycielem omawiają udzielone odpowiedzi na pytania w karcie pracy nr 2.

Podsumowanie zajęć

5. Gdybym był mrówką

Uczniowie przygotowują z zeszytów pisemną wypowiedź zbudowaną z przynajmniej pięciu zdań rozpoczynającą się od słów *Gdybym był(-a) mrówką....* Ich zadaniem jest wejście w postać mrówki i opisanie kilku posiadanych przez siebie cech.

6. Praca domowa

Przeprowadzenie rozmowy z trzema osobami dotyczącej tego, czy według nich mrówki są pożyteczne czy szkodliwe oraz spisanie uzyskanych wypowiedzi.

edukacja przyrodnicza, zajęcia komputerowe
cele operacyjne: 4
środki dydaktyczne: tablica interaktywna

edukacja przyrodnicza, zajęcia komputerowe
cele operacyjne: 5
środki dydaktyczne: - tablety, - karta pracy nr 2

edukacja polonistyczna, przyrodnicza
cele operacyjne: 6

KARTA PRACY NR 1 sc. II/8

Połącz nazwę zwierzęcia z nazwą gromady, do której należy.

krowa

dinozaur

jaszczurka

łosoś

mrówka

żyrafa

żaba

bocian

osa

pająk

mysz

karp

sowa

ssaki

płazy

gady

owady

ryby

ptaki

KARTA PRACY NR 2 sc. II/8

Znajdźcie w internecie odpowiedzi na podane niżej pytania:

1. Jakie gatunki mrówki są najbardziej rozpowszechnione w Polsce?

---

2. Na czym polega pożyteczna rola mrówek w środowisku?

---

3. Czy mrówki mogą szkodzić środowisku? W jaki sposób?

---

4. Co jedzą mrówki?

ZAŁĄCZNIK 1 sc. II/8

Ciekawostki z życia mrówek (Należy rozciąć informacje tak, aby każda znajdowała się na osobnym pasku).

1. Mrówki żyją na Ziemi od ponad 100 milionów lat i można je spotkać prawie w każdym miejscu naszej planety.

2. Gdyby zsumować wagę wszystkich mrówek żyjących obecnie na świecie, byłaby ona większa niż suma wagi wszystkich żyjących obecnie na świecie ludzi.

3. Mrówki mają największe mózgi spośród wszystkich owadów.

4. Mózg mrówki zawiera około 250 000 komórek mózgowych.

5. Największa mrówka ma dwa i pół centymetra długości.

6. W kolonii mrówek może mieszkać od kilkuset tysięcy do kilku milionów mrówek.

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

7. W brzuchu mrówki znajdują się dwa żołądki. W jednym żołądku mrówka przechowuje pożywienie dla siebie, a w drugim - pożywienie, którym dzieli się z innymi mrówkami.

8. Podobnie jak wszystkie owady, mrówki mają sześć nóg.

9. Mrówki mogą mieć różne odcienie zieleni, czerwieni, brązu, żółci, błękitu i fioletu.

10. Ciało mrówki składa się z trzech głównych części: głowy, tułowia i odwłoka.

ENGLISH ANT 45 sc. II/8

cow

dinosaur

lizard

salmon

giraffe

frog

wasp

stork

spider

mouse

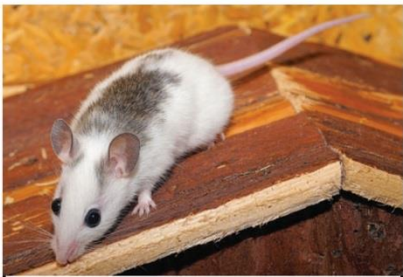
owl

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

1. Write the names.

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

2. Write.

SCENARIUSZ ZAJĘĆ II/9

Tytuł	W sadzie szumiących i syczących głosek
Kształtowane kompetencje	językowe, komunikacyjne, społeczne, motoryczne, wrażliwość estetyczna, myślenie logiczne
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none"> – kształtowanie słuchu fonematycznego i usprawnianie motoryki aparatu mowy, – rozwijanie świadomości fonologicznej (poprzez syntezę logotomowo-fonemową, fonemowo-logotemową i logotomową), – ćwiczenie koordynacji słuchowo-ruchowej i sprawności ruchowej, – głośne i ciche czytanie ze zrozumieniem, – wzbogacanie słownictwa i rozwijanie wrażliwości estetycznej. <p>OPERACYJNE: uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) uczestniczy w zabawie tanecznej i teatralnej, 2) wskazuje, artykułuje i zapisuje wyrazy z głoskami szumiącymi, 3) dokonuje analizy i syntezy słuchowo-wzrokowej podanych wyrazów, 4) słucha tekstu wiersza i rozpoznaje wyrazy z głoskami szumiącymi, 5) czyta wiersz cicho i głośno (z zastosowaniem odpowiedniego tempa, intonacji i dynamiki), 6) omawia elementy obrazu Louisa Meléndeza i słucha wypowiedzi innych, 7) wykonuje pracę plastyczną, 8) jest świadomym konsumentem
Metody pracy	aktywizujące (gra dydaktyczna, techniki teatralne i dramowe), praktyczne (ćwiczenia fonetyczne)
Formy pracy	zbiorowa, grupowa, w parach, indywidualna
Środki dydaktyczne	karty pracy nr 1-5, nagranie muzyczne (cha-cha), kartoniki z głoskami, kartki do rysowania, kredki, tekst wiersza - załącznik 1, reprodukcja obrazu L. Meléndeza (na projektorze i załącznik 2), owoce jadalne, chusta animacyjna
Czas trwania	cztery godziny, w tym: <ul style="list-style-type: none"> – edukacja polonistyczna - 75 minut, – edukacja plastyczna - 45 minut, – wychowanie fizyczne - 20 minut, – edukacja muzyczna - 20 minut, – edukacja przyrodnicza - 20 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

wychowanie
fizyczne, edukacja
muzyczna
cele operacyjne:
1, 2

środki dydaktyczne:
nagranie muzyczne
cha-chy

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne:
2, 3, 4, 5

środki dydaktyczne:
załącznik 1

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne: 2
środki dydaktyczne:
karty pracy nr 1-5

Wprowadzenie do zajęć

1. „Szu-szu, cza-cza-cza”. Dzieci dobierają się w pary i stają w kręgu. Zabawa taneczna polega na komentowaniu klasycznych kroków tańca cha-chy (czyli „raz-dwa-trzy-cha-cha”) słowami: szu-szu-cza-cza-cza

WSKAZÓWKA METODYCZNE

Zabawa może odbywać się przy dowolnej ścieżce muzycznej cha-chy, najważniejsze, aby utwór zachowywał akcent na 1 i 3 miarze taktowej. W wersji podstawowej kroki wolne wykonuje się przy lekko przyprostowanych kolanach, natomiast szybkie kroki na rozluźnionych.

Zajęcia właściwe

2. Wzorowe czytanie wiersza M. Konopnickiej „Jesienią”

Nauczyciel zaprasza dzieci do uważnego słuchania wiersza (załącznik 1).

3. Omówienie treści wiersza i samodzielne (ciche i głośne) czytanie

Nauczyciel prosi o indywidualne głośne czytanie kolejnych zwrotek i wskazanie tych fragmentów wiersza, które są dla uczniów niejasne. Potem wyjaśnia wraz z uczniami poetyckie określenia i archaizmy, jak: „pójdę się pokłonić” („poproszę”), „w czapeczkę uroni” („wrzuci”).

WSKAZÓWKA METODYCZNE

Nauczyciel zwraca uwagę na właściwe tempo czytania, dynamikę i intonację oraz uwzględnienie znaków przestankowych.

4. Czy głoski mogą szumić?

Uczniowie - podczas cichego czytania - wskazują te fragmenty wiersza, w których występują wyrazy z głoskami szumiącymi. Powtarzają z nauczycielem wyrazy z utworu Konopnickiej i zapisują je w zeszytach, podkreślając głoski szumiące.

5. Karty pracy nr 1-2

Głoski syczące („s”, „z”, „c”), szumiące („sz”, „ż”, „rz”, „cz”) i ciszące („si”, „zi”, „ci”, „ś”, „ź”, „ć”).

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

6. Zabawa w sadzie. Nauczyciel zaprasza dzieci do zabawy w wyobrażonym sadzie, w którym rosną jabłonie i grusze.

Jest piękna jesień. Południe. Nad nami świeci słońce. Spójrzmy w górę. O, jak jasno. Powtórzmy głośno: O, jak jasno! Wszystko wokół pachnie pięknie. Zamknijcie oczy. Powąchajmy mocno, co tak pachnie. To jabłonie i grusze. Teraz, otwórzcie oczy i podejdźcie do jabłoni albo gruszy, które widzieliście w swojej wyobraźni. Są dość wysokie, więc musicie wysoko wyciągnąć ręce i zerwać wybrany owoc. Powtórzcie: O, jakie śliczne jabłuszka! O, jakie soczyste gruszcзки! Wszystkie błyszczą i cieszą oczy! (dzieci powtarzają i udają, że zrywają dany owoc). Teraz zamknijcie oczy i ugryźcie swoje wyobrażone jabłuszko lub gruszkę. Owoce są dość duże i twarde, więc musicie szeroko otwierać usta i mocno ugryźć kęs. Teraz wasze żuchwy pracują - gryzą i przeżuwają. Owoce były soczyste, więc oblizujemy teraz sok. Język też pracuje - oblizujemy wargi, zamiatamy od środka policzki. Nic nie może się zmarnować, bo wszystko było bardzo pyszne.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Nauczyciel może podkreślać poprzez przygłós wybrane głoski i prosić o to też dzieci, np. *ja^{ss}ssno, jab^lus^zszka, socy^zys^ste itd.*

edukacja
plastyczna

cele operacyjne:
6, 7

środki dydaktyczne:
-załącznik 2,
-kartony, kredki

7. Swobodne wypowiedzi uczniów na temat obrazu

Nauczyciel prezentuje reprodukcję obrazu i prosi uczniów o rozpoznanie owoców.

- *Co jeszcze znajduje się na tym obrazie?*
- *Jak myślicie, co jest w tych naczyniach?*
- *Zaproponujcie tytuł dla tego obrazu.*
- *A teraz powiem Wam, jaki tytuł swojemu obrazowi nadał autor. Luis Meléndez, bo tak nazywał się malarz, zatytułował obraz: „Martwa natura z jabłkami, gruszkami i pudełkami na słodczyce”. Czy podoba Wam się ta nazwa? Jak rozumiecie wyrażenie „martwa natura”?*
- *Jakie elementy obrazu pominął artysta w tytule? Wymieńcie.*

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Luis Eugenio Meléndez, „Martwa natura z jabłkami, gruszkami i pudełkami na słodczyce”, 1759 r. Olej na płótnie. Muzeum Prado, Madryt.

edukacja
przyrodnicza

cele operacyjne:
6, 8

środki dydaktyczne:
- reprodukcja
obrazu,
- owoce jadalne
(np. ekologiczne
niedoskonale i duże
z supermarketu)

8. Owoce dawniej a dziś

Nauczyciel zachęca do ponownego przyjrzenia się reprodukcji obrazu i zwrócenie uwagi na kształt, kolor owoców i ich wielkość.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Jeśli uczniowie samodzielnie nie zauważą pewnych defektów namalowanych owoców (nierównej powierzchni, pewnego pofałdowania i ciemnych szak), to należy im to wskazać oraz wyjaśnić, że tak w XVIII wieku wyglądały owoce. Dziś nazwalibyśmy je ekologicznymi (nie są tak duże i idealne jak te np. w supermarketach).

Jako ciekawostkę można również dodać, że w tamtych czasach nie znano jeszcze czekoladek, a namalowane pudełka słodczy to były zapewne owocowe cukierki (podobne do dzisiejszych żelków i landrynek). Za to czekolada była tylko w płynie, do tego tłusta i niesłodka, dlatego nie zaliczano jej do słodczy.

Nauczyciel wyjmuje dwa jabłka - jedno duże, gładkie i idealne z supermarketu, a drugie - też ładne, ale mniejsze i mniej błyszczące. Pyta uczniów, które z nich najchętniej by zjedli. Potem wyjaśnia, że to większe na pewno miało kontakt w sadzie z wieloma chemikaliami, a teraz tak błyszczy, bo jest pokryte woskiem. Dlatego to mniejsze, mimo że jest nieco brzydsze, to powinno być o wiele zdrowsze. Oczywiście, to duże też możemy zjeść, ale powinniśmy je umyć szczoteczką w ciepłej wodzie, żeby usunąć warstwę nablyszczacza.

9. Klasowa martwa natura z jabłkami

Nauczyciel obiecuje, że po zajęciach zjedzą jabłka, ale wcześniej ich zadaniem będzie namalowanie jabłek. Wspólnie z uczniami ustawiają małą kompozycję na stoliku. Wszyscy siadają wokół z przyborami do malowania i próbują narysować to, co widzą.

WSKAZÓWKA DOTYCZĄCA PRACY Z UCZNIEM MŁODSZYM

Jeśli zadanie to byłoby zbyt trudne dla młodszych uczniów, można skorzystać z kolorowanki, na której nauczyciel wskazuje miejsca oświetlone i zacienione.

Podsumowanie zajęć

10. Głoski syczące i szumiące

Nauczyciel dzieli uczniów na grupy głosek syczących - „sz”, „cz”, „rz” i „dż”. Każde dziecko ma zapamiętać, do której grupy należy. Teraz wszyscy ustawiają się wokół chusty animacyjnej, chwytają jej brzegi i chodzą w kółko, powtarzając sylaby otwarte z głoskami szumiącymi: „sza sza sza”, „cza cza cza”, „rze rze rze”, „dże dże dże”. Na sygnał nauczyciela, np. klaśnięcie w dłonie lub dzwoneczek, dzieci zatrzymują się, a wtedy nauczyciel woła: *Jabłuszko! - głoski szumiące do środka!*. Ci uczniowie, którzy należą do grupy głosek „sz”, wbiegają pod chustę. Nauczyciel pyta: *Jakie głoski schowały się pod chustą?* A dzieci sprawdzają, czy wszyscy pod chustą należą do grupy „sz”. Zabawa toczy się dalej, angażując pozostałe grupy uczniów-głosek szumiących. Za każdym razem należy też sprawdzać, czy uczniowie poprawnie rozpoznają elementy składowe wyrazu.

WSKAZÓWKA DOTYCZĄCA PRACY Z UCZNIEM ZDOLNYM

Uczniowie mogą też inicjować zabawę, podając słowa zawierające głoski szumiące.

wychowanie
fizyczne

cele operacyjne: 1
środki dydaktyczne:
chusta animacyjna

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

KARTA PRACY NR 1 sc. II/9

Głoski „sz”, „ż”, „rz”, „cz”, „dż” nazywamy szumiącymi, bo podczas ich wypowiedzenia słyszymy lekkie szumienie.

Wpisz dwuznaki oznaczające głoski szumiące w brakujące kratki w zamieszczonych poniżej wyrazach.

	a	m	p	o	n		
w	a	ch	l	a			
k	a	p	e	ł	u		
w	i	e		a	k		
m	a		y	n	a		
n	i	e	t	o	p	e	
w	a		y	w	a		
j	a		ę	b	i	n	a
	e		u	ch	a		
	e	k	o	ł	a	d	a
k	o	n	i		y	n	a
		o	w	n	i	c	a
	e	m					
k	r	ó	ł	e	w	i	
f	a	r	t	u		e	k

KARTA PRACY NR 2 sc. II/9

Zdania z błędami

W zamieszczonych zdaniach wskaż błędy i przepisz poniżej każdego zdania poprawne wyrazy z odpowiednimi dwuznakami „sz”, „rz” lub „cz” oznaczającymi głoski szumiące.

W s[ ]ałacie siedzą harces[ ]ze i odpoc[ ]ywają po porannym mars[ ]u.

S[ ]umi las, rz[ ]elerz[ ]c[ ]ą liście, a dzień jest pszepiękny.

Mateus[ ] zabrał młod[ ]rzej siostr[ ]sze pluc[ ]zowego misia. Nieg[ ]zesz[ ]ny braci[ ]rzek z tego Mateur[ ]za!

U[ ]zniowie pszynieśli z porannej rz[ ]kolnej wyciecki rzyrzki świerkowe i karztany.

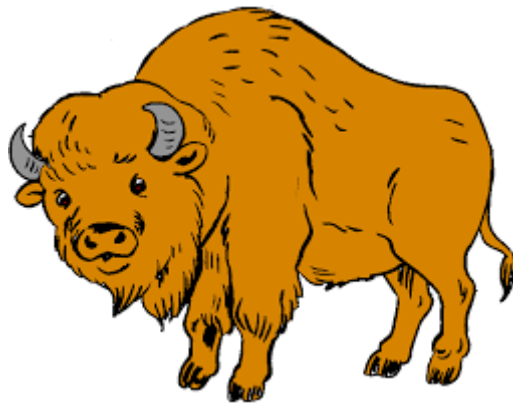
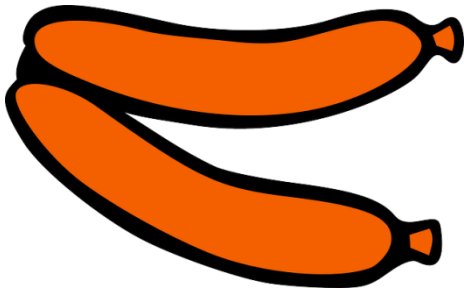

KARTA PRACY NR 3 sc. II/9

Głoski syczące to „s”, „z”, „c”, „dz”. Wypowiedz je głośno, a usłyszysz lekkie syczenie.

Podpisz obrazki, wpisując wyrazy z odpowiednimi literami oznaczającymi głoski syczące „s” lub „z”.

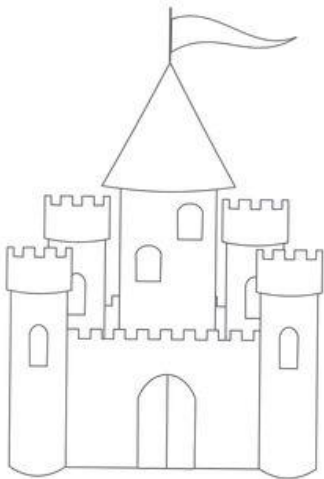

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

KARTA PRACY NR 4 sc. II/9

Podpisz obrazki pełnym zdaniem, wpisując wyrazy z odpowiednimi literami oznaczającymi głoski syczące „c” lub „dz”, czyli „To jest ...”, „To są ...”. Na koniec pokoloruj obrazki.

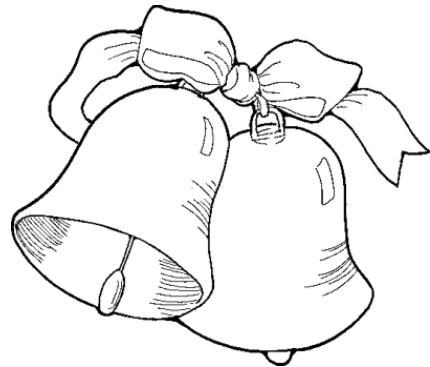

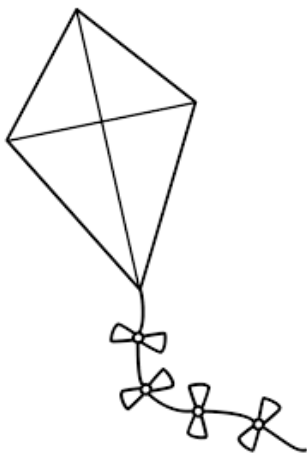

KARTA PRACY NR 5 sc. II/9

Wytnij wszystkie wyrazy i pogrupuj w dwa zbiory - jeden zawierający litery oznaczające głoski szumiące, a drugi zbiór zawierający głoski syczące. Zwróć uwagę, że częścią wspólną obu zbiorów będą wyrazy zawierające litery oznaczające głoski szumiące oraz syczące. Na przykład w wyrazie „zwierzyniec” - „z” i „c” to litery oznaczające głoski syczące, a „rz” to dwuznak oznaczający głoskę szumiącą.

szuflada	dzwonek	szkoła
zespół	czytanka	drużyna
uczennica	owoce	klasa
dzbanek	kożuszek	puzon
dżdży	czytelnia	pismo
nauczyciel	słownictwo	koleżanka
dżudo	książka	warzywa

ZAŁĄCZNIK 1 sc. II/9

Maria Konopnicka, „Jesienią”

Jesienią, jesienią
Sady się rumienia;
Czerwone jabłuszka
Pomiędzy zielenią.

Czerwone jabłuszka,
Żłociste gruszcзки
Świecą się jak gwiazdy
Pomiędzy listeczki.

Pójdę ja się, pójdę
Pokłonić jabłoni,
Może mi jabłuszko
W czapeczkę uroni!

Pójdę ja do gruszy,
Nastawię fartuszka,
Może w niego spadnie
Jaka śliczna gruszka!

Jesienią, jesienią
Sady się rumienia;
Czerwone jabłuszka
Pomiędzy zieleni

ZAŁĄCZNIK 2 sc. II/9

Luis Eugenio Meléndez, Martwa natura z jabłkami, gruszkami i pudełkami na słodycze, 1759 r., Muzeum Prado, Madryt

<http://kju4179.ivyro.net/h-favorite/picture/Still%20Life/Luis%20Melendez01.htm>

SCENARIUSZ ZAJĘĆ II/10

Tytuł	W mrowisku przyjaźni
Kształtowane kompetencje	intrapersonalne i emocjonalne, interpersonalne i społeczne
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zintegrowanie zespołu klasowego, – kształtowanie pozytywnej postawy emocjonalnej ucznia wobec współpracy z innymi. <p>OPERACYJNE: uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) naśladuje ruchem i dźwiękiem dane zwierzę, 2) rozpoznaje ruchy i dźwięki charakterystyczne dla danego zwierzęcia, 3) ocenia dane zwierzę (lub jego nazwę) na podstawie kryteriów wskazanych przez nauczyciela, 4) wspólnie z grupą wskazuje zmiany wprowadzone przez uczestników zabawy w zakresie przynależności rekwizytów do osób, 5) identyfikuje podobieństwa między sobą a innymi osobami, 6) tworzy i rozpoznaje reguły gry, 7) opisuje swoje cechy jako kandydata na przyjaciela, wskazując zarówno swoje zalety, jak i wady
Metody pracy	podające (pogadanka), praktyczne (ćwiczenia przedmiotowe)
Formy pracy	zbiorowa, w parach, indywidualna
Środki dydaktyczne	karta pracy nr 1, załącznik 1, rekwizyty według uznania nauczyciela (np. kapelusz, laska), karty pracy <i>English Ant 46-47</i>
Czas trwania	90 minut, w tym: <ul style="list-style-type: none"> – edukacja społeczna - 60 minut, – edukacja polonistyczna - 15 minut, – wychowanie fizyczne - 15 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

wychowanie
fizyczne

cele operacyjne:

1, 2, 3

środki dydaktyczne:

załącznik 1

Wprowadzenie do zajęć

1. Poszukuję zwierzęcia do pary!

Nauczyciel przygotowuje podwójne karteczki z nazwami zwierząt, które da się w charakterystyczny sposób naśladować dźwiękowo i ruchowo, przy czym zadanie imitowania nie może być zbyt proste (załącznik 1).

Proponowane nazwy zwierząt: „słoń”, „żaba”, „tygrys”, „lew”, „paw”, „wąż”, „wilk”, „kruk”, „dzięcioł”, „małpa”, „koń”.

Uczniowie losują karteczki i naśladują dane zwierzę, poszukując swojej pary.

Ćwiczenie trwa do momentu odnalezienia par przez wszystkich uczniów.

Następnie nauczyciel informuje uczniów, iż za chwilę odbędzie się prezentacja zwierząt. Na wydzielonym skakankami wybiegu pojawiają się kolejno zwierzęta, które spełniają warunek wymieniony przez nauczyciela:

- *Przed państwem zwierzęta, które należą do rodziny kotów.*
- *Przed państwem zwierzęta, które są ptakami.*
- *Przed państwem zwierzęta, których nazwy zawierają literę „w”.*
- *Przed państwem zwierzęta, których nazwy zawierają co najmniej dwie samogłoski.*
- *Przed państwem zwierzęta, które są roślinożerne.*

WSKAZÓWKA DOTYCZĄCA PRACY Z UCZNIEM ZDOLNYM

Uczniowie zdolni mogą zaproponować własne warunki prezentacji zwierząt, uwzględniające inne kryteria, takie jak: miejsce zamieszkania, wielkość, ubarwienie.

Zajęcia właściwe

2. Zmiana atrybutów

Nauczyciel przygotowuje rekwizyty, które mogłyby stać się częścią garderoby uczniów (np. kapelusz, chustkę na głowę, bukiet kwiatów, kalosze itp.). Liczba rekwizytów powinna wynosić tyle, ile połowa dzieci w klasie. Uczniowie dzielą się na dwie grupy. Reprezentanci jednej grupy wybierają rekwizyty i ustawiają się z nimi w jednym rzędzie. Uczniowie z drugiej grupy dokładnie przyglądają się wybranym przedmiotom i starają się zapamiętać, do kogo dany rekwizyt należy (stając się jego atrybutem). Następnie pod kontrolą nauczyciela wychodzą na minutę z sali, zaś dzieci, które pozostały w pomieszczeniu, wymieniają się przedmiotami. Zadaniem uczniów, którzy powrócili do sali, jest wspólne wskazanie dokonanych zmian przynależności atrybutów. Pytania, które można zadać uczniom:

- *Co się zmieniło?*
- *Czy zauważacie jakieś zmiany? Na czym one polegają?*

Po wskazaniu wszystkich zmian drużyny zamieniają się rolami.

edukacja społeczna

cele operacyjne: 4

środki dydaktyczne:

według uznania
nauczyciela, np.
kapelusz, laska,
bukiet kwiatów

WSKAZÓWKI METODYCZNE

1. W przypadku uczniów z trudnościami w koncentracji uwagi można ograniczyć liczbę rekwizytów do pięciu-sześciu z zachowaniem większej liczby uczestników (wówczas w czasie wprowadzania zmian osoby, które nie miały atrybutów, otrzymują je od innych).

2. Ćwiczenie można wykorzystać do kształtowania metapoznania uczniów. Nauczyciel zwraca uwagę na techniki pamięciowe, w których łączy się treść do zapamiętania z jakimś konkretnym obrazem mentalnym (skojarzeniem lub wyobrażeniem) lub sprowadza się ową treść do krótkiego „zaszyfrowanego” komunikatu. Przykładowo:

Kasia miała bukiet kwiatów, Grzesiek kapelusz, zaś Marcin płaszcz przeciwdeszczowy. Można to zapamiętać, konstruując następujące skojarzenia (bazujące na pierwszych literach imion):

Kasia miała kwiaty, Grzesiek coś na głowie, zaś Marcin był cały mokry.

3. To nas łączy

Uczniowie tworzą przypadkowe pary (np. poprzez losowanie podwójnych karteczek z cyframi lub literami). Ważne, aby wpływ dzieci na dobieranie się w pary był minimalny. W ciągu pięciu minut mają wypisać na kartce jak najwięcej cech, które ich łączą. Wygrywa para, która znajdzie najwięcej podobieństw.

4. Ciocia z Ameryki

Zabawa ta zaczerpnięta z harcerstwa jest doskonałą okazją do trenowania umiejętności koncentracji uwagi oraz szybkiej analizy dostępnych informacji. Dwie osoby wychodzą z sali i ustalają zasadę decydującą o tym, co przywozła ciocia z Ameryki, np. pierwsza litera wymienionego przedmiotu musi być zgodna z pierwszą literą imienia poszczególnych uczestników zabawy. Po powrocie do sali kolejni gracze wypowiadają zdanie: *Ciocia z Ameryki przywozła mi...*, wskazując początkowo na zupełnie przypadkowe przedmioty. Osoby, które znają zasadę, udzielają informacji zwrotnych: *Tak, przywozła Ci* lub *Nie, nie przywozła Ci*. Ważne, aby uczestnicy znający zasadę konstruowali zdania oparte na niej (a więc podawali przedmioty, których nazwy rozpoczynają się od pierwszej litery ich imienia). Umożliwi to pozostałym graczom porównywanie sytuacji i komunikatów zwrotnych, a po kilku rundach odgadnięcie właściwej zasady. Poniżej zamieszczono przykładowy zapis przebiegu gry:

Uczestnicy gry: Andrzej, Beata, Wiktoria, Igor, Aneta, Bartek

Andrzej z Bartkiem ustalają zasadę gry: *Pierwsza litera przedmiotu musi być zgodna z pierwszą literą imienia uczestnika gry.*

Wypowiedzi graczy:

Andrzej: *Ciocia z Ameryki przywozła mi aparat.*

Bartek: *Tak, przywozła Ci.*

edukacja społeczna
cele operacyjne: 5
środki dydaktyczne:
kartki w formacie A4

edukacja społeczna
cele operacyjne: 6

Beata: *Ciocia z Ameryki przywiozła mi aparat.*

Bartek i Andrzej: *Nie, nie przywiozła Ci.*

Wiktoria: *Ciocia z Ameryki przywiozła mi buty.*

Bartek i Andrzej: *Nie, nie przywiozła Ci.*

Igor: *Ciocia z Ameryki przywiozła mi samochód.*

Bartek i Andrzej: *Nie, nie przywiozła Ci.*

Aneta: *Ciocia z Ameryki przywiozła mi arbuza.*

Bartek i Andrzej: *Tak, przywiozła Ci.*

Bartek: *Ciocia z Ameryki przywiozła mi brylanty.*

Andrzej: *Tak, przywiozła Ci.*

Gra toczy się do momentu, kiedy wszyscy uczestnicy odgadną jej zasadę. W przypadku trudności z identyfikacją reguły (i naturalnie pojawiającym się w takiej sytuacji zniechęceniem uczestników) można poprosić osoby, które znają ją, o wskazanie pięciu przedmiotów, jakie otrzymali od cioci z Ameryki. Intensyfikacja informacji zazwyczaj właściwie ukierunkowuje dalsze poszukiwania graczy i w kolejnych dwóch rundach już wszyscy udzielają odpowiedzi zgodnie z obowiązującą zasadą.

Zasady gry ustalane przez dwóch uczestników mogą dotyczyć zarówno aspektu formalnego nazw wymienianych przedmiotów (np. rozpoczynanie się nazwy od pierwszej lub drugiej litery imienia uczestnika, występowanie w nazwie przedmiotu tylko jednej samogłoski lub więcej niż trzech samogłosek, występowanie w nazwie przedmiotu jednej litery „k” itp.), aspektu znaczeniowego (np. wymieniamy tylko nazwy roślin, zwierząt lub przedmiotów wyprodukowanych przez człowieka), jak i samego zachowania podczas podawania nazwy przedmiotu (np. drapanie się po głowie, dodawanie na początku wypowiedzi spójników „a więc”, wtrącanie przed wypowiedzeniem nazwy przedmiotu „Hmmm...” itp.).

Źródło opisu ćwiczenia: T. Knopik (2014). *Czas wolny... od nudy*. Warszawa: ORE, s. 90.

Podsumowanie zajęć

5. Każdy uczeń przygotowuje krótkie ogłoszenie (karta pracy nr 1), w którym reklamuje siebie jako kandydata na przyjaciela, wskazując zarówno na swoje mocne strony, jak i słabości, które potencjalny przyjaciel musiałby w nim zaakceptować. Mogą również namalować swój autoportret. Uczniowie po wypełnieniu ogłoszeń rozkładają je na podłodze, zapoznają się z ich treścią, próbując zidentyfikować autorów.

Nauczyciel pyta uczniów:

- *Czy dostrzegacie w tych ogłoszeniach opisy kandydatów na Waszych przyjaciół? Jak wielu ich jest?*
- *Jakie informacje są dla Was szczególnie ważne w tych ogłoszeniach? Co według Was zachęca, a co zraża do zaprzyjaźnienia się z autorami tych ogłoszeń?*

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

ENGLISH ANT 46 sc. II/10

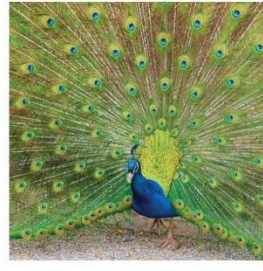
elephant

tiger

lion

peacock

snake

wolf

raven

woodpecker

ape

horse

Check.

snake
elephant

ape

lion

raven

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

elephant

ape

peacock

woodpecker

tiger

wolf

ENGLISH ANT 47 sc. II/10

a cow

a dinosaur

a lizard

a salmon

a giraffe

a frog

a wasp

a stork

a spider

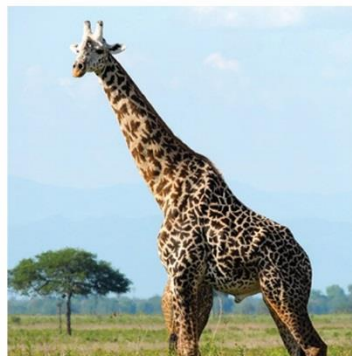
a mouse

an owl

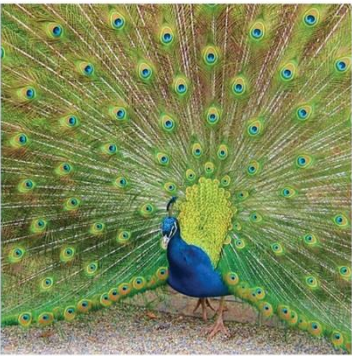
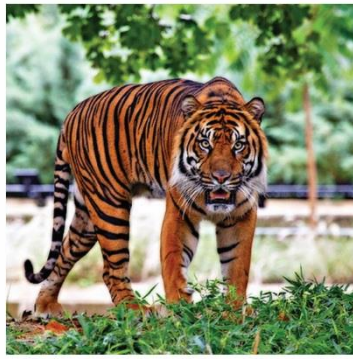
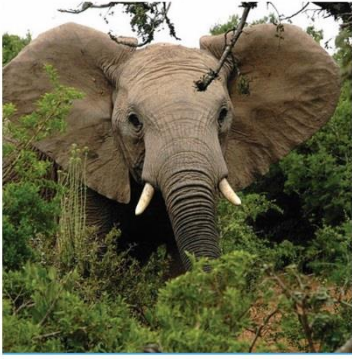
DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

elephant

tiger

lion

peacock

snake

wolf

raven

woodpecker

ape

horse

ZAŁĄCZNIK 1 sc. II/10

stoń	stoń
żaba	żaba
tygrys	tygrys
lew	lew
paw	paw
wąż	wąż
wilk	wilk
kruk	kruk
dzięciot	dzięciot
małpa	małpa
koń	koń

SCENARIUSZ ZAJĘĆ II/11

Tytuł	Mały Fryderyk Chopin i jego muzyka (1 X - Międzynarodowy Dzień Muzyki)
Kształtowane kompetencje	językowe, komunikacyjne, społeczne, artystyczne, kulturowe, wrażliwość estetyczna
Cele zajęć	OGÓLNE: <ul style="list-style-type: none"> – zapoznanie z postacią Fryderyka Chopina i jego twórczością, – rozwijanie wrażliwości estetycznej poprzez kontakt ze sztuką, – ćwiczenie cichego i głośnego czytania oraz czytania z podziałem na rolę, – aktywizowanie kreatywności i ekspresji twórczej ucznia, – wzbogacenie słownictwa. OPERACYJNE: uczeń: <ol style="list-style-type: none"> 1) słucha wzorcowego czytania oraz czyta (cicho i głośno) tekst wiersza, 2) słucha, rozpoznaje i odtwarza melodię mazurka C-dur Chopina, 3) wypowiada się na temat artysty i jego muzyki, słucha wypowiedzi innych, 4) interpretuje teatralnie poznane muzykę i wiersze, 5) bierze udział w działaniach zespołu, 6) pamięta, że 1 października jest Międzynarodowym Dniem Muzyki
Metody pracy	eksponujące (pokaz połączony z przeżyciem), aktywizujące (improwizacja teatralna przy muzyce, trening twórczości), praktyczne (ćwiczenia dykcyjne, praca z tekstem literackim)
Formy pracy	zbiorowa, grupowa, w parach, indywidualna
Środki dydaktyczne	Załączniki 1, karty pracy nr 1-2, muzyka F. Chopina („Polonez A-dur” oraz „Mazurek C-dur opus 56 nr 2”), kolorowe wstążki
Czas trwania	dwie godziny, w tym: <ul style="list-style-type: none"> – edukacja polonistyczna - 45 minut, – edukacja muzyczna - 30 minut, – wychowanie fizyczne - 15 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

edukacja
muzyczna,
wychowanie
fizyczne
cele operacyjne:
2, 3, 4
środki dydaktyczne:
nagranie „Polonez A-
dur” F. Chopina

Wprowadzenie do zajęć

1. Nauczyciel rozdaje uczniom kolorowe wstążki i zaprasza do swobodnego pływania w takt muzyki. Włącza „Polonez A-dur” F. Chopina.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Można skorzystać z dowolnego nagrania tego najpopularniejszego poloneza F. Chopina lub skorzystać z plików wolnej domeny, umieszczonych na portalu YouTube, jak np.: <https://www.youtube.com/watch?v=nHGfDrHZes>.

Po zakończeniu utworu nauczyciel pyta, jak oceniają trudność tańczenia w takt tej muzyki.

- *Czy to była muzyka do tańca?*
- *Czy słyszeliście ten utwór wcześniej? Znaście autora tej muzyki?*

Zajęcia właściwe

2. Chopin - mały geniusz

Nauczyciel wyjaśnia uczniom, że utwór, którego właśnie słuchali, to był polonez, a napisał go polski kompozytor - Fryderyk Chopin.

A czy wiecie - pyta - że pierwszego poloneza napisał Fryderyk jak był w waszym wieku? To oczywiście nie był utwór, którego słuchaliśmy. Ten pierwszy polonez był jeszcze dość prosty, ale już drugi, który napisał pół roku później, był prawie doskonały, jakby nie napisał go mały chłopiec, tylko dorosły mężczyzna.

W wieku sześciu lat zaczął uczyć się gry na fortepianie, a już w wieku siedmiu lat skomponował dwa polonezy.

Małego Fryderyka nazywano Fryckiem. Urodził się 1 marca 1810 roku we wsi Żelazowa Wola na Mazowszu. Posłuchajmy teraz wiersza o wsi, w której urodził się i wychował mały geniusz - Fryderyk Chopin (załącznik 1).

Wanda Chotomska, „W Żelazowej Woli” [fragment]

W Żelazowej Woli drzewa wysokie
w Żelazowej Woli malwy u okien
biały dworek stoi tutaj nad rzeczką
- Czy to tutaj?

3. Samodzielne, zbiorowe głośne czytanie wiersza Wandy Chotomskiej „W Żelazowej Woli”. Oglądanie reprodukcji ryciny przedstawiającej dom rodzinny Chopina.

- *Jakie elementy z wiersza widzicie na tej ilustracji? Wymieńcie.*
- *Jakimi kolorami pokolorowałibyście ten obrazek? Dlaczego?*
- *Co to znaczy, że „cała ziemia śpiewa mazurka”?*
- *Kto w przyrodzie jest naturalnym śpiewakiem?*

4. Mazurek, mazur i Mazury

- *Co to jest mazurek?*
- *Są mazur i mazurek, są też Mazury. Co się kryje za tymi słowami? (taniec*

edukacja:
polonistyczna,
muzyczna
cele operacyjne:
1, 2, 3, 4, 5
środki dydaktyczne:
- załącznik 1,
- muzyka F. Chopina
„Mazurek C-dur”

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne: 1

edukacja
polonistyczna,
muzyczna
cele operacyjne:
1, 2, 3, 4, 5

środki dydaktyczne:
- karty pracy nr 1-2,
- muzyka F. Chopina
„Mazurek C-dur”

narodowy, ciasto wielkanocne i utwór muzyczny, region na terenie Polski - karty pracy nr 1-2)

- „Mazurek Dąbrowskiego” - hymn narodowy (znany uczniom z wcześniejszych zajęć).

5. „Mazurek C-dur opus 56 nr 2” i „Mazurek” W. Chotomskiej

Nauczyciel wzorcowo czyta tekst wiersza W. Chotomskiej, a w tle cicho brzmi muzyka „Mazurka C-dur”.

Wanda Chotomska, „Mazurek” [fragment]

A te wróble mówią,
że mazurek będzie:
- Wiatr te białe nitki
do mazurka wprzędzie.
Zamieni w basetłę
wierzbę rosochatą,
strząśnie kroplę deszczu,
weźmie babie lato...

Nauczyciel prosi uczniów o samodzielne ciche czytanie i wskazanie tych fragmentów i słów, które wymagają wyjaśnienia.

6. Czytanie z podziałem na role

Uczniowie przygotowują się w parach do głośnego czytania kolejnych dwóch wersów utworu. Ich zadaniem jest zgodne pod względem tempa i intonacji wspólne przeczytanie tekstu.

WSKAZÓWKA DOTYCZĄCA PRACY Z UCZNIEM MŁODSZYM

To zadanie może okazać się zbyt trudne dla siedmiolatka. W takiej sytuacji lepsze dydaktycznie będzie zestawienie w pary siedmiolatków z ośmiolatkami, gdzie jeden z nich będzie liderem w czytaniu.

7. Interpretacja teatralna muzyki

Nauczyciel ponownie włącza „Mazurka C-dur”, rozdaje wstążki i zaprasza do siadania w kręgu.

Wyobraźcie sobie, że wasze wstążki są niemi babiego lata z wiersza „Mazurek”. Słuchajcie uważnie muzyki i spróbujcie potańczyć swoimi wstążkami. Możecie zamknąć oczy, ale uważajcie na siedzących obok kolegów.

Zadaniem uczniów będzie uważne słuchanie utworu i „dyrygowanie” wstążkami - kiedy muzyka robi się coraz żywsza, wtedy unoszą ręce do góry, a kiedy staje się cicha i liryczna, wtedy opuszczają ręce i w takt muzyki leciutko poruszają po dywanie.

8. „Chopin”, „Szopen” czy „Szopę”?

Nauczyciel wyjaśnia:

Matka Fryderyka była Polką, ale ojciec był Francuzem, dlatego niektórzy w świecie myślą, że Fryderyk też był Francuzem. Jednak Fryderyk, już jako dorosły mężczyzna, zawsze podkreślał, że jego ojczyzną jest Polska i że to o Polsce jest jego muzyka. Narodowość ojca muzyka ma jednak wpływ na zapis i wymowę jego nazwiska.

Posłuchajcie fragmentu wiersza Michała Rusinka, który tak wyjaśnia ten problem:

edukacja
polonistyczna,
muzyczna
cele operacyjne:
1, 2, 3, 4, 5

środki dydaktyczne:
- „Mazurek C-dur”,
- kolorowe wstążki

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne: 1
środki dydaktyczne:
załącznik 1

Michał Rusinek, „Mały Chopin” (fragment)

Tata Frycka urodził się we Francji,
Gdzie słowa dziwnie się wymawia,
Całkiem inaczej, niż się pisze.
Widocznie im to radość sprawia.
Kiedy się ktoś nazywa „Chopin”,
To chociaż pisze się „ceha”,
Mówi się „Szopen” lub wręcz „Szopę”,
Ot, taka narodowa cecha .

M. Rusinek (2012), *Mały Chopin*, Narodowy Instytut F. Chopina, Kraków: Wyd. Znak.

9. Fryderyk Chopin - polski kompozytor sławny na świecie

Nauczyciel czyta fragmenty wiersza Michała Rusinka i pokazuje zdjęcia pomnika kompozytora z warszawskich Łazienek.

Michał Rusinek, „Mały Chopin” (fragmenty)

Fryderyk dorósł.
I przestał być cudownym dzieckiem,
lecz - co należy do rzadkości -
zaczął cudownym być dorosłym
i ulubieńcem publiczności.

Jeździł po świecie, koncertował
i komponował znakomicie
(...)

Gdy tęsknił, to nie esemesy,
lecz listy pisał (wprost bez liku).
Aż w końcu w pewnym sensie wrócił
i stanął tu na tym pomniku.

A raczej usiadł, by wspominać,
jak to był Fryderyczkiem,
a nawet jeszcze mniejszym Fryckiem.

Podsumowanie zajęć

10. Nauczyciel pyta uczniów, jaki dzisiaj jest dzień i czy wiedzą, jakie dzisiaj obchodzimy święto. Wyjaśnia, że pierwszego października na całym świecie obchodzi się Międzynarodowy Dzień Muzyki: *Jak powinniśmy świętować dzisiaj dzień? Czy macie jakieś propozycje?*

ZAŁĄCZNIK 1 sc. II/11

Michał Rusinek, „Mały Chopin”

[fragmenty]

Tata Frycka urodził się we Francji,
Gdzie słowa dziwnie się wymawia,
Całkiem inaczej, niż się pisze.
Widocznie im to radość sprawia.
Kiedy się ktoś nazywa „Chopin”,
To chociaż pisze się „ceha”,
Mówi się „Szopen” lub wręcz „Szopę”,
Ot, taka narodowa cecha.

(...)

Fryderyk dorósł.

I przestał być cudownym dzieckiem,
lecz - co należy do rzadkości -
zaczął cudownym być dorosłym
i ulubieńcem publiczności.

Jeździł po świecie, koncertował
i komponował znakomicie

(...)

Gdy tęsknił, to nie esemesy,
lecz listy pisał (wprost bez liku).
Aż w końcu w pewnym sensie wrócił
i stanął tu na tym pomniku.

A raczej usiadł, by wspominać,
jak to był Fryderyczkiem,
a nawet jeszcze mniejszym Fryckiem

M. Rusinek, Mały Chopin, Narodowy Instytut F. Chopina, Kraków: Wyd. Znak 2012.

KARTA PRACY NR 1 sc. II/11

Mazury i mazurki

W języku polskim słowo „mazur” w liczbie pojedynczej i mnogiej ma kilka znaczeń. Uzupełnij zdania odpowiednimi słowami z drabinki i poznaj różne znaczenia słów: „Mazury”, „mazurek” i „mazur”. Zwróć uwagę, kiedy piszemy to słowo wielką, a kiedy małą literą. Pamiętaj o odpowiedniej formie gramatycznej oraz znakach interpunkcyjnych na końcu zdań.

W wakacje wyjedziemy do babci na _____

Fryderyk Chopin skomponował _____

_____ to polski taniec narodowy.

Chodź, zatańczysz ze mną _____

Babcia na Wielkanoc upiecze pysznego _____

Dziadek zawsze mówi, że jest _____,

bo mieszka na _____

Nasz hymn narodowy to _____

_____ Dąbrowskiego.

Mazury	Mazur	mazurek	mazurek	Mazurek	mazur
--------	-------	---------	---------	---------	-------

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

KARTA PRACY NR 2 sc. II/11

Utwórz nowe rzeczowniki na bazie wyrazu „mazurek”. Kolejne litery mogą rozpoczynać nowe słowo lub kończyć, mogą też być w dowolnym miejscu nowego wyrazu. Na przykład:

	m	alarz
b	a	rwa
kube	k	

	m	
	a	
	z	
	u	
	r	
	e	
	k	

SCENARIUSZ ZAJĘĆ II/12

Tytuł	Czy muzykę można namalować?
Kształtowane kompetencje	językowe, komunikacyjne, społeczne, artystyczne, kulturowe, wrażliwość estetyczna, myślenie logiczne
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozwijanie wrażliwości estetycznej poprzez kontakt ze sztuką, – aktywizacja twórczości i kreatywności ucznia, – wzmacnianie poczucia własnej wartości uczniów i wskazywanie na ich potencjał twórczy i możliwości. <p>OPERACYJNE: uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) słucha, rozpoznaje i odtwarza melodię F. Chopina, 2) rozpoznaje obraz Jacksona Pollocka i wypowiada się na jego temat, 3) interpretuje teatralnie muzykę i obraz, 4) przetwarza malarsko muzykę i wiersz - eksperymentuje z kolorem, fakturą i kształtem, 5) wypowiada się na temat kolorów, emocji i muzyki, 6) eksperymentuje, porównuje, wnioskuje
Metody pracy	podające (anegdota), aktywizujące (improvizacja teatralna przy muzyce, burza mózgów, trening twórczości), praktyczne
Formy pracy	zbiorowa, grupowa, w parach, indywidualna
Środki dydaktyczne	Muzyka F. Chopina (Etiuda E-dur opus 10 nr 3; „Grand Valse Brillante”), reprodukcje obrazu J. Pollocka, duże kartony, farby plakatowe, pędzle i ochraniacze na ubrania (np. przeciwdeszczowe, foliowe płaszcze), załączniki 1-3, karty pracy nr 1-2
Czas trwania	dwie godziny, w tym: <ul style="list-style-type: none"> – edukacja polonistyczna - 45 minut, – edukacja muzyczna - 45 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

edukacja muzyczna
cele operacyjne:

1, 3, 5

środki dydaktyczne:
„Etiuda E-dur opus
10 nr 3”

Wprowadzenie do zajęć

1. Uczniowie siadają w kręgu i zamykają oczy. Nauczyciel włącza „Etiudę E-dur opus 10 nr 3” F. Chopina, a dzieci mają sobie wyobrazić, jakimi kolorami można byłoby namalować tę muzykę. Po zakończeniu utworu nauczyciel pyta o nastrój wysłuchanego utworu (*Czy to była smutna czy wesoła muzyka?*), o tempo (*Czy to był poważny, spokojny utwór? Czy był skoczny i odpowiedni do szybkiego tańca?*) itd. Pyta też o kolory, w jakich można byłoby odtworzyć plastycznie ten utwór.

- *Czy to namalowanie muzyki jest prostym zadaniem? Dlaczego? Wyjaśnijcie.*
- *Czy muzykę można zobaczyć?*
- *W jaki sposób zapisujemy muzykę?*
- *Jakiego koloru są nuty i pięciolinia?*
- *Czy potrafilibyście zapisać usłyszany utwór znakami muzycznymi? Jeśli nie, to jak próbowalibyście zapamiętać tę melodię?*

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Można zaprezentować „Etiudę E-dur” w wykonaniu Leszka Możdżera, np. z pliku umieszczonego na You Tube: <https://www.youtube.com/watch?v=90aX49Ng-xo>.

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne:
1, 3, 5

Zajęcia właściwe

2. Dźwięki jak kolory. Lektura wiersza

Wzorcowe, głośne czytanie tekstu wiersza przez nauczyciela.

W. Próchniewicz, „Dźwięki” [fragment]

Dźwięki są jak kolory.
Można nimi wymarzyć
najładniejsze rysunki,
najpiękniejsze obrazy.
Dźwięki, to małe ptaki
szybujące nad nami.
Musisz dobrze się wstuchać,
by czuć piór ich aksamit.

Rozmowa na temat wysłuchanego utworu (swobodne wypowiedzi uczniów).

Ciche czytanie w celu wyszukania tych fragmentów, które opisują dźwięki (*dźwięki są jak...*)
- praca w parach.

W. Próchniewicz, Dźwięki, [w:] *Muzyka w złotych strunach dnia*, Lublin 1985.

3. Doświadczenie z dźwiękami

Napełniamy naczynia wodą (w każdym inna ilość) i ustawiamy na różnych stolikach. Uczniów dzielimy na grupy i każdej z grup wręczamy karty obserwacji (karty pracy nr 1-2), na których będą notować swoje spostrzeżenia. Zadaniem uczniów będzie podchodzenie do kolejnych stolików (zgodnie z ruchem wskazówek zegara) i wykonywanie poleceń

edukacja muzyczna
cele operacyjne: 6
środki dydaktyczne:
- 3 kieliszki,
- butelka,
- szklanka,
- woda,

- karty pracy nr 1-2,
- załącznik 3

edukacja
plastyczna,
polonistyczna
cele operacyjne:
2, 3, 5, 6
środki dydaktyczne:
załącznik 1-2

znajdujących się na danym stoliku (załącznik 3).

Przykładowo: stolik pierwszy - trzy kieliszki wypełnione w różnym stopniu wodą. Należy zamoczyć palec i wolno przesuwać nim po krawędzi każdego kieliszka. Sprawdzają, które naczynia wydają dźwięki wyższe, a które niższe. Potem trzeba zapamiętać i zanotować swoje obserwacje oraz przyporządkować kolor do każdego dźwięku.

4. Muzyka a kolory - podsumowanie eksperymentów

Uczniowie próbują odpowiedzieć, czy to było łatwe czy trudne zadanie. Porównują swoje wyniki i obserwacje.

5. Kuba Rozchlapywacz maluje muzykę

Nauczyciel pokazuje reprodukcję obrazu amerykańskiego malarza (załącznik 1) i krótko o nim opowiada:

Jak już wiecie, bardzo trudno namalować muzykę. A nawet jeśli już wam się uda przyporządkować kolor do danego dźwięku, to może się okazać, że ktoś inny wybrał zupełnie inny kolor. Co wtedy? Czy to wy się mylicie, czy ten ktoś inny? Trudno zdecydować. Podobne rozterki miał pewien amerykański malarz, Jackson Pollock, ale znalazł na to sposób. Zamiast wybierać kolory do swojego obrazu - malował wszystkimi na raz. Jak to możliwe? Po prostu stawał przed obrazem, mieszał wszystkie farby i zaczynał chlapać pędzlem o białe płótno. Jego obrazy nazywa się „chlapanymi” (od tego chlapania na nie płynną farbą), a samego malarza - Kubą Rozchlapywaczem.

Pewnie wyda się wam to dziwne, ale te obrazy spodobały się wielu ludziom. Z czasem Kuba Rozchlapywacz stał się popularnym malarzem o światowej sławie. A wszystko zaczęło się od chlapania...

6. Technika chlapania

Nauczyciel wyjaśnia zasady zabawy teatralnej, polegającej na naśladowaniu Kuby Rozchlapywacza:

Chlapanie nie wydaje się zbyt skomplikowane. Jednak Kuba Rozchlapywacz mówił, że jego malowanie nie jest zwykłym chlapaniem. Trzeba stanąć prosto i zamasztyłym ruchem ręki (prawie zza pleców) chlapanąć. Spróbujmy pouczyć się tej techniki, którą niektórzy porównywali do malowanego tańca. Wchodzimy w rolę Kuby Rozchlapywacza. Stajemy prosto. Przed nami jest płótno, które zaraz zaczniemy ochlapywać. Sięgamy po wiaderka z farbą, zamaczamy pędzel. Bierzemy rozmach prawą ręką zza lewego ramienia i zamaszycie machamy z góry na dół. Teraz sięgamy lewą ręką do wiaderka i bierzemy rozmach zza prawego ramienia i zamaszycie chlapiemy z doły do góry. Świetnie! Teraz dołączamy do naszego malowania-chlapania nogi. Pamiętajcie, że malowanie Kuby Rozchlapywacza porównywano do tańca.

Znów bierzemy zamach prawą ręką zza lewego ramienia, ale przystępujemy jedną nogą do przodu i tak na zmianę. I wołamy głośno - chlap!

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Nauczyciel demonstruje elementy improwizacji teatralnej chłapania-malowania. Można też dołączyć jakiś rytmiczny, wesoły utwór muzyczny F. Chopina (np. „Grand Valse Brillante”), aby zwiększać tempo improwizowanego chłapania. Proponowana jest ścieżka muzyczna z You Tube: <https://www.youtube.com/watch?v=g2r7skqSkNM>

edukacja
plastyczna ,
polonistyczna
cele operacyjne:
2, 3, 5, 6
środki dydaktyczne:
- farby,
- karton,
- ochraniacze na
ubrania

7. Malowanie chłapanie

Uczniowie nakładają ochraniacze na ubrania i wspólnie wykonują chłapany obraz, wykonując rytmiczne (ale już nie tak zamaszyste, jak w improwizacji teatralnej) ruchy chłapania pędzlem zamoczonym w farbach plakatowych.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Najlepiej to ćwiczenie wykonać na zewnątrz. Karton umieszczamy na ziemi. Uczniowie chodzą wkóło kartonu i dochlapują różnymi kolorami wspólny obraz.

edukacja
muzyczna,
plastyczna
cele operacyjne:
1, 2, 3, 5, 6
środki dydaktyczne:
- „Grand Valse
Brillante” F. Chopina.,
- kolorowe wstążki

Podsumowanie zajęć

8. Naśladowanie tańcem i ruchem obrazu Kuby Rozchłapywacza

Uczniowie otrzymują kolorowe wstążki i tańcząc do muzyki „Grand Valse Brillante” F. Chopina improwizują splecione plamy i linie obrazu Pollocka. na sygnał nauczyciela: *Stop-klatka* zatrzymują się, tworząc „żywy obraz” barw. Na zakończenie wszyscy razem klaszczemy, wyrażając sobie wzajemnie uznanie.

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

ZAŁĄCZNIK 1 sc. II/12

Obraz Jacksona Pollocka [https://pl.wikipedia.org/wiki/Jackson_Pollock (eng.)]

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

Obraz Jacksona Pollocka [https://pl.wikipedia.org/wiki/Jackson_Pollock (eng.)]

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

ZAŁĄCZNIK 2 sc. II/12

Malarz Jackson Pollock podczas malowania swoją techniką chlapania [en.wikipedia.org/ Namuth - Pollock.jpg]

ZAŁĄCZNIK 3 sc. II/12

Instrukcja do doświadczenia „Muzykalne naczynia”

1.	Przygotuj kilka jednakowych (od 6 do 8) naczyń szklanych, jak szklanki lub słoiki, i ustaw w rzędzie na stoliku. Zadbaj, aby naczynia stały na prostej powierzchni i nie przewróciły się podczas eksperymentu. Sprawdź, czy nie mają wyszczerbionych brzegów.
2.	Ponumeruj wszystkie naczynia lub ustaw przed nimi karteczki z numerami. Przygotuj butelkę z wodą. Umyj ręce.
3.	Do pierwszego naczynia w rzędzie nalej najwięcej wody, a do każdego kolejnego nalewaj coraz mniej wody - tak, aby w każdym następnym naczyniu była różna ilość wody.
4.	Teraz zwilż palec wodą i powoli przejeżdż opuszką palca po krawędzi pierwszego naczynia, a potem wszystkich kolejnych. Co zauważyłeś? Które naczynia wydają dźwięki niższe, a które wyższe? Powtórz to zadanie i zapisz swoje obserwacje w karcie obserwacji.
5.	Pracuj w grupie z koleżankami i kolegami przy stoliku. Każdy z was będzie „grał” na jednym naczyniu. Razem spróbujcie zagrać jakąś prostą melodię, np. „Dzik jest dziki” lub „Włazł kotek na płotek”. Potem zapisz swoje obserwacje w karcie pracy.
6.	Jeżeli masz dostęp do Internetu, to obejrzyj profesjonalny występ polskiego zespołu Glass Duo, który gra na szklanych naczyniach muzykę klasyczną, np. kompozycje Fryderyka Chopina. Polecam film umieszczony pod adresem https://www.youtube.com/user/GlassDuo
7.	Po tym, jak zauważono, że na naczyniach z wodą można grać, w XVIII wieku z zestawu kieliszków stworzono tzw. harmonikę szklaną, nazywaną też „szklaną harmonią” czy „anielskimi organami”. Dzisiaj największy tego typu instrument na świecie posiada polski zespół Glass Duo.

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

KARTA PRACY NR 1 sc. II/12

Karta obserwacji podczas doświadczenia „Muzykalne naczynia”

Zadania	Obserwacje	Wnioski
Które naczynia wydają dźwięki niższe, a które wyższe? Dlaczego?	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
Zmieniaj nacisk palca na krawędzi naczyń (mocniej, słabiej, wolniej, szybciej). Czy słyszysz różnicę?	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
Dlaczego należy umyć ręce przed ćwiczeniem? Spróbuj natłuścić palec i ponów eksperyment. Czy widzisz różnicę?	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

<p>Graliście razem wybraną melodię. Co sprawiało trudności tobie, a co twoim kolegom i koleżankom?</p>	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
<p>Oglądaliście nagranie zespołu Glass Duo. Jakie są twoje wrażenia? Czy w naczyniach, na których grali muzycy, znajdowała się woda?</p>	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
<p>Jak myślisz, dlaczego harfę szklaną nazywa się „anielskimi organami”?</p>	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

KARTA PRACY NR 2 sc. II/12

Kolorowe dźwięki - eksperyment „Muzykalne naczynia”

Uzupełnij tabelę, wpisując numery naczyń od 1 do 7 według zawartości wody (od największej do najmniejszej ilości). Potem zagraj na swoich naczyniach gamę muzyczną i wpisz odpowiednie nazwy.

W wierszu W. Próchniewicza czytaliśmy, że dźwięki są jak kolory. Spróbuj nadać różne kolory dźwiękom, które wydają naczynia podczas eksperymentu i pokoloruj odpowiednie miejsca w tabelce.

Nr naczynia	Barwa dźwięku	Nazwa gamy

Wpisz na pięciolinii dźwięki wydawane przez naczynia podczas eksperymentu

SCENARIUSZ ZAJĘĆ II/13

Tytuł	Jesienne suknie drzew - miniplener rysunkowy
Kształtowane kompetencje	myślenie metapoznawcze, myślenie naukowe, interpersonalne i społeczne, intrapersonalne i emocjonalne
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnianie zależności zjawisk przyrody od pór roku, – stosowanie określonych materiałów, narzędzi i technik plastycznych. <p>OPERACYJNE: uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) rozumie zależność zjawisk przyrody od pór roku, 2) potrafi wskazać procesy zachodzące w przyrodzie w zależności od występującej pory roku, 3) zna rośliny typowe dla wybranych regionów Polski i świata, 4) podejmuje działalność twórczą posługując się podstawowymi środkami wyrazu plastycznego (jak: kształt, barwa, faktura) w kompozycji na płaszczyźnie i w przestrzeni, 5) udoskonala stosowane przez siebie techniki malarskie, rysunkowe, graficzne i rzeźbiarskie poprzez działania (w klasie i poza nią) z wykorzystaniem materiałów, narzędzi i technik właściwych dla tych dziedzin sztuki 6) dokonuje oceny własnej pracy i pracy innych dzieci
Metody pracy	praktyczne (obserwacja, ćwiczenia przedmiotowe, praca plastyczna), podające (opis, wyjaśnienie)
Formy pracy	indywidualna, grupowa
Środki dydaktyczne	Roślinna Mapa Szkoły (RMS) - wersja nauczyciela, blok rysunkowy, kredki, twarda podkładka pod blok rysunkowy (np. z dykty) lub sztalugi, klej szkolny
Czas trwania	45 minut, w tym: <ul style="list-style-type: none"> – edukacja przyrodnicza - 25 minut, – edukacja plastyczna - 20 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Zajęcia powinny odbyć się w ciepły, słoneczny dzień.

Wprowadzenie do zajęć

1. Uczniowie (przebrani do wyjścia) gromadzą się przed szkołą. Nauczyciel rozmawia z dziećmi o celu spaceru. Wyjaśnia, że zajęcia składają się z dwóch części: obserwacji drzew w jesiennej szacie oraz jesiennego pleneru rysunkowego.

WSKAZÓWKI METODYCZNE

Przed zajęciami nauczyciel przygotowuje swoją wersję Roślinnej Mapy Szkoły (RMS) z zaznaczonymi roślinami, ich nazwami i zdjęciami liści, kwiatów, owoców. Można również w ramach zajęć plastycznych zlecić uczniom uzupełnienie przygotowanego szkicu RMS, z naniesionymi konturami liści oraz owoców poznanych roślin by je pokolorowały.

Zajęcia właściwe

2. Rozmowa dotycząca zmian w wyglądzie roślin otaczających szkołę

Uczniowie obserwują jak zmieniły się rośliny w otoczeniu szkoły - opisują zmiany w kolorze liści:

- *Które drzewa zmieniły najbardziej swój wygląd? Podaj ich nazwy, a jak nie pamiętasz, to możesz je odczytać z Roślinnej Mapy Szkoły.*
- *Czy są takie drzewa lub krzewy, które już całkowicie zrzuciły liście? Korzystając z atlasu roślin i Roślinnej Mapy Szkoły spróbuj podać ich nazwy.*
- *Czy widoczne są jakieś owoce na drzewach i jak one wyglądają?*
- *Liście których drzew przebarwiły się na najciemniejsze kolory? Podaj ich nazwy.*
- *Które drzewa przebarwiły się najpiękniej (z największą ilością kolorów), podaj ich nazwę (uczeń może skorzystać z Roślinnej Mapy Szkoły).*
- *Jakie znaczenie dla ekosystemu mają opadłe liście? Co się może stać, jeśli całkowicie usuniemy opadłe liście?*
- *Czy opadłe liście zawsze są dobre dla ekosystemu?*

3. Komentarz przyrodnika

Kasztany i żołądźce to też owoce, bardzo ważne w ekosystemie, gdyż stanowią pożywienie dla różnych zwierząt (m.in. są magazynowane przez wiewiórki na zimę).

edukacja
przyrodnicza,
cele operacyjne:1

edukacja
przyrodnicza,
cele operacyjne:
2, 3

KOMENTARZ PANA OD PRZYRODY

Opadłe liście są miejscem schronienia dla różnych owadów i zwierząt, tworzy się z nich próchnica - żyzna warstwa gleby. Są też osłoną przed mrozem dla mniejszych roślin, dlatego kiedy brakuje opadłych liści, mogą one wymarznąć. Jeśli w ekosystemie nie będzie opadłych liści, znikną owady, uciekną zwierzęta, gleba się wyjałowi.

Opadłe liście często są jednak porażone przez szkodliwe dla zwierząt grzyby oraz są schronieniem dla szkodników. W naturalnym zbilansowanym i zróżnicowanym ekosystemie nie stanowią one zagrożenia (owady są zjadane, a szkodliwe grzyby nie rozprzestrzeniają się, bo są „blokowane” przez pożyteczne grzyby), jednak często w ekosystemach sztucznych, np. parkowych, są zagrożeniem, dlatego w miastach i parkach sprząta się jesienią liście, by się pozbyć niepożądanych organizmów.

4. Wykonanie pracy plastycznej z wykorzystaniem materiału naturalnego

Nauczyciel proponuje wykonanie pracy plastycznej: *Zbierzcie teraz różnokolorowe liście i jesienne owoce i z nich wykonajcie wyklejanki drzew, które obserwujecie. Pień drzewa możecie narysować kredką lub jeżeli znajdziecie na ziemi leżącą korę, to możecie wykonać go z kawałka kory.*

WSKAZÓWKI METODYCZNE

Nauczyciel przypomina dzieciom, że nie wolno zrywać kory z drzew.

KOMENTARZ PANA OD PRZYRODY

Kora drzew jest ich swoistą „skórą”, ostaniając je od zewnątrz chroni przed utratą wody i wnikaniem niepożądanych organizmów, jak zarodniki grzybów i bakterie. Mimo że często wygląda na twardą, to bardzo łatwo można ją uszkodzić i nawet niewielkie nacięcie powoduje wypływ soków, na szczęście szybko się zabliznia. Jednak duża utrata kory może spowodować zamieranie drzewa

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Jeśli szkoła dysponuje sztalugami malarskimi, to należy je przygotować. Jeśli nie, to należy przygotować krzesetka lub wybrać suche miejsca na trawie lub boisku tak, by dzieci mogły usiąść i wykonywać prace.

Podsumowanie zajęć

5. Uczniowie prezentują swoje prace i oceniają, która z nich jest najciekawsza, w najbardziej oryginalny sposób wykorzystująca materiał naturalny.

Po zakończonych zajęciach prace dzieci należy wywiesić w szkolnym holu lub w zwyczajowym miejscu w klasie, gdzie wywiesza się prace uczniów.

edukacja
plastyczna
cele operacyjne:
2, 3, 4, 5
środki
dydaktyczne:
- blok rysunkowy,
- kredki,
- klej,
- podkładka

edukacja
plastyczna
cele operacyjne: 6

SCENARIUSZ ZAJĘĆ II/14

Tytuł	Co wiemy o liściach?
Kształtowane kompetencje	myślenie naukowe, myślenie twórcze, językowe i komunikacyjne
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozwijanie myślenia naukowego i wiedzy przyrodniczej, – rozwijanie kompetencji narracyjnej. <p>OPERACYJNE:</p> <p>uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) segreguje liście ze względu na kryterium wskazane przez nauczyciela lub w oparciu o samodzielnie zaproponowane kryteria, 2) czyta tekst o liściach z podziałem na role, 3) opisuje uczucia liści, 4) odczytuje tę samą wypowiedź liścia, oddając raz jego smutek, a raz jego radość, 5) rozwiązuje zagadki dotyczące informacji zawartych w utworze, 6) opisuje dzień z życia liścia, który spadł z drzewa, 7) opisuje budowę liści na podstawie danych pochodzących z samodzielnej obserwacji z wykorzystaniem lupy i mikroskopu, 8) dostrzega podobieństwa i różnice w budowie między liśćmi pochodzącymi z różnych drzew, 9) łączy nazwy gatunków drzew z odpowiednimi liśćmi
Metody pracy	podające (komentarz, wyjaśnienie), praktyczne (ćwiczenia przedmiotowe)
Formy pracy	zbiorowa, w parach, indywidualna
Środki dydaktyczne	„Nasza szkoła”, cz. I, worek z liśćmi, lupy, mikroskop, karta pracy <i>English Ant 48</i>
Czas trwania	dwie godziny, w tym: <ul style="list-style-type: none"> – edukacja polonistyczna - 65 minut, – edukacja przyrodnicza - 25 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

edukacja
przyrodnicza,
matematyczna
cele operacyjne: 1
środki
dydaktyczne:
worek z liśćmi

Wprowadzenie do zajęć

1. Nauczyciel wysypuje liście z worka. Zadaniem uczniów jest uporządkowanie ich ze względu na gatunek drzewa, z którego pochodzą.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Uczniowie sami mogą zaproponować kryteria porządkowania liści. Nauczyciel może utrudnić zadanie, wprowadzając dodatkowe kryterium porządkowania: *Posegregujcie liście w taki sposób, aby utworzyć jak najwięcej zbiorów* lub *Posegregujcie liście w taki sposób, aby utworzyć tylko dwa zbiory*.

Zajęcia właściwe

2. U leśnych listków...

Uczniowie czytają z podziałem na role tekst autorstwa Józefa Czechowicza zamieszczony w podręczniku „Nasza szkoła”, cz. I.

Nauczyciel prosi o opisanie przez uczniów uczuć liści. Pytania pomocnicze:

- *Co czują, według Was, spadające liście?*
- *Czy liście godzą się na swój los?*
- *Który z liści jest według Was najbardziej smutny, a który najbardziej wesoty?*

Następnie każdy uczeń ma za zadanie wczuć się w jednego z liści wypowiadających się w utworze Czechowicza i odczytać dwukrotnie jego słowa w taki sposób, aby oddać smutek liścia, a potem jego radość.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Warto zachęcić uczniów w ramach ich przygotowań do „emocjonalnego” odczytania tekstu do zastanowienia się nad możliwymi przyczynami smutnego lub wesołego samopoczucia liści.

3. Zagadki dotyczące utworu J. Czechowicza

Nauczyciel odczytuje zagadki dotyczące przeczytanego utworu. Uczniowie wskazują nazwę liścia, którego dotyczy opis:

- *Ten liść jest najciemniejszy w lesie (liść buku).*
- *Ten liść jest lekki jak babie lato (liść jesionu).*
- *O tym liściu wszystkie dzieci wiedzą, że jest najpiękniejszy (liść klonu).*
- *Ten liść nie śpiewa, tylko sobie szeleści (liść dębu).*

4. Dzień z życia liścia

Uczniowie wyobrażają sobie, jak wygląda dzień z życia liścia, który spadł z drzewa. Mogą wcielić się w jego postać (wówczas stosują narrację pierwszoosobową) lub opisywać zachowania i odczucia liścia z perspektywy obserwatora (narracja trzecioosobowa). Uczniowie przygotowują wypowiedź pisemną w zeszytach.

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne:
2-4
środki
dydaktyczne:
„Nasza szkoła”,
cz. I, s. 42-43

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne: 5

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne: 6

edukacja
przyrodnicza
cele operacyjne:
7-8

środki
dydaktyczne:
- liście,
- lupy,
- mikroskop,
- tablica
interaktywna

5. Co kryją liście?

Uczniowie oglądają pod lupą i mikroskopem liście różnych drzew. Poszukują odpowiedzi na pytania:

- *Jak zbudowany jest liść?*
- *Jakie podobieństwa i jakie różnice dostrzegacie w budowie liści różnych drzew?*

Uczniowie prowadzą obserwację w parach lub większych grupach (w zależności od dostępności sprzętu). Dzielą się na forum wynikami własnych eksploracji. Nauczyciel porządkuje wypowiedzi uczniów i prezentuje schemat budowy liścia na tablicy interaktywnej.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Należy zwrócić szczególną uwagę na proces samodzielnego dochodzenia uczniów do opracowania schematu budowy liścia. Zaprezentowanie na tablicy interaktywnej przez nauczyciela rysunku opisującego budowę liścia po wykonanej pracy przez uczniów (stanowiące potwierdzenie jej poprawności) będzie dla nich źródłem prawdziwej satysfakcji i nobilitacją ich pronaukowych działań (poszerzenie obszaru sprawczości uczniów).

WSKAZÓWKA DOTYCZĄCA PRACY Z UCZNIEM ZDOLNYM

Dodatkowe pytania dla uczniów zdolnych:

- *Jaka jest funkcja liści?*
- *Czy liście, które spadły z drzew, mogą być pożyteczne? W jaki sposób?*

Podsumowanie zajęć

6. Uczniowie otrzymują po jednym liściu (nauczyciel powinien przygotować liście mniej więcej w tej samej ilości pochodzące z czterech różnych gatunków drzew, np. jesionu, dębu, klonu, buku). Nauczyciel opisuje zachowania liści poszczególnych drzew, a uczniowie zachowują się stosownie do tego opisu:

- *Liście klonu i dębu skaczą na prawej nodze, zaś liście buku i jesionu skaczą na lewej nodze.*
- *Liście klonu i buku stoją wyprostowane, liście jesionu siedzą po turecku, zaś liście dębu unoszą się szybko na wietrze.*

Uczniowie wymieniają się liśćmi. Nauczyciel podaje uczniom kolejne opisy zachowania liści:

- *Liście dębu i buku skaczą na obu nogach, zaś liście klonu i jesionu mrugają na zmianę prawym i lewym okiem.*
- *Liście klonu i buku podają sobie ręce, liście jesionu i liście dębu dotykają się plecami.*

edukacja
przyrodnicza
cele operacyjne: 9
środki
dydaktyczne:
liście różnych
gatunków drzew
(jesion, dąb, klon,
buk)

ENGLISH ANT 48 sc. II/14

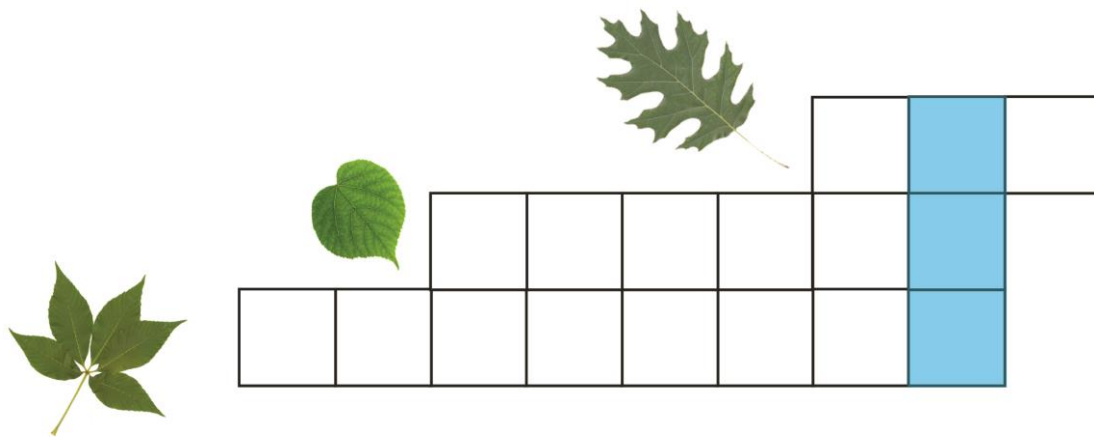
 maple	 oak	 birch
 chestnut	 willow	 linden

1. Write.

2. Guess.

SCENARIUSZ ZAJĘĆ II/15

Tytuł	Gdzie i dlaczego lecą ptaki?
Kształtowane kompetencje	językowe, myślenie naukowe, artystyczne (plastyczne), intrapersonalne i emocjonalne
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zapoznanie z trybem życia ptaków, – wykonywanie pracy plastycznej według instrukcji obrazkowej. <p>OPERACYJNE:</p> <p>uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) rozpoznaje ptaki odlatujące, przylatujące i pozostające na zimę w Polsce, 2) nazywa ptaki migrujące i osiadłe, 3) czyta z podziałem na role, 4) rozumie cicho czytany tekst, 5) układa kilkudzaniową wypowiedź, 6) czyta nazwy ptaków i poprawnie je zapisuje, 7) rozwija zdolności manualne - składanie papieru, 8) tworzy estetyczną kompozycję
Metody pracy	podające (pogadanka, instrukcja), aktywizujące (metoda sytuacyjna, zagadki), eksponująca (pokaz na tablicy interaktywnej, wystawa), praktyczna (ćwiczenia przedmiotowe)
Formy pracy	zbiorowa, grupowa, w parach, indywidualna
Środki dydaktyczne	ilustracje przedstawiające poszczególne ptaki, załączniki 1-3, karty pracy nr 1-2, karta pracy <i>English Ant 49</i>
Czas trwania	dwie godziny, w tym: <ul style="list-style-type: none"> – zajęcia techniczne - 30 minut, – edukacja przyrodnicza - 30 minut, – edukacja polonistyczna - 30 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

zajęcia
techniczne
cele operacyjne: 7
środki dydaktyczne:
- kwadratowa kartka,
- załączniki 1-2

Wprowadzenie do zajęć

1. Origami - rozmowa o sztuce składania papieru

- Czy wiecie, co to jest origami?
- Co można wykonać z papieru? Przyjrzyjcie się pracom wykonanym z papieru, co one przedstawiają?

Nauczyciel wyświetla różne wytwory wykonane metodą origami. Dzieci nazywają i zastanawiają się, które prace są łatwe do wykonania, a które wymagają dużej wprawy.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Origami - sztuka składania papieru, pochodząca z Chin, rozwinięta w Japonii i dlatego uważa się ją za tradycyjną sztukę japońską. W XX wieku ostatecznie ustalono reguły origami: punktem wyjścia ma być kwadratowa kartka papieru, której nie wolno ciąć, kleić i dodatkowo ozdabiać i z której poprzez zginanie tworzone są przestrzenne figury.

2. Propozycja wykonania żurawia metodą origami

Nauczyciel pyta:

- Co musimy mieć, by wykonać żurawia?

Uczniowie dochodzą do wniosku, że potrzebny jest papier, ale także instrukcja, czyli jak krok po kroku wykonać pracę, by był taki efekt. Nauczyciel instruuje:

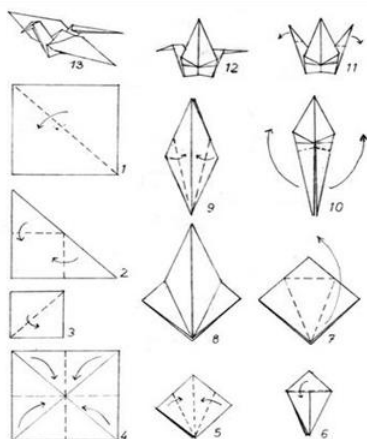
Pracę należy wykonywać dokładnie i bez pośpiechu. Umówimy się, że spróbujecie pracować samodzielnie, korzystając z instrukcji.

WSKAZÓWKA DOTYCZĄCA PRACY Z UCZNIEM MŁODSZYM

Uczniowie mniej sprawni mogą pracować wspólnie z nauczycielem. W tym samym czasie grupa wykonuje te same kolejne czynności.

Zajęcia właściwe

3. Wykonanie żurawia według instrukcji

edukacja
plastyczna
cele operacyjne:
7, 8

4. Ocena wykonanych prac

5. Zawieszenie żurawi. Prace można zawiesić na gałęzi lub nitkach, będą piękną jesienną dekoracją.

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne:3
środki dydaktyczne:
wiersz „Odlatują
ptaki

6. Prezentacja wiersza Wiery Badalskiej pt. „Odlatują ptaki”

- *Posłuchajcie i powiedzcie, o czym opowiada wiersz?*
- *O jakiej porze roku odlatują ptaki?*
- *Dokąd lecą?*
- *Kiedy wrócą?*

7. Praca w parach. Czytanie wiersza z podziałem na role.

8. Prezentacja na tablicy interaktywnej lub planszy z różnymi ptakami

9. Zagadki

Odgadywanie czytanych przez nauczyciela zagadek o ptakach i wskazywanie ich na planszy.
Zapisywanie nazw na tablicy.

edukacja
przyrodnicza
cele operacyjne:
1, 2

ZAGADKI

Ja nie śpiewam jak kanarek,
piórka moje zwykłe szare.
Zwykle po swoim ćwierkam
Do okienka twego zerkam.
(wróbel)

Gust ma dziwny,
jak na tak małą ptaszynę.
Gdy inni ziarno dziobią,
ona je słoninę.
(sikorka)

W białej kapocie
i czerwonych butach
chodzi po błocie
i śniadania szuka.
(bocian)

Gniazdo z błota lepi
pod dachu okapem.
Przylatuje wiosną,
aby uciec latem.
(jaskółka)

10. Rozmowa

- *Które z wymienionych w zagadkach ptaków odlatują na zimę do ciepłych krajów?*

11. Migracja ptaków

Nauczyciel dzieli klasę na dziewięć dwu-, trzysobowych zespołów.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Jeśli w klasie jest mniej uczniów, można krótsze lub łatwiejsze teksty przydzielić pojedynczym uczniom.

Każdy zespół losuje tekst o migracjach ptaków i pytania do tekstu. Uczniowie w grupach odczytują tekst i przygotowują odpowiedzi na pytania (z wykorzystaniem załączników 1-2).

Kolejne grupy odczytują pytania i udzielają odpowiedzi. Wskazują wymienione ptaki na planszy (do wykorzystania załącznik 3) i zapisują na tablicy nazwy ptaków, w których nazwach występują „ó” i „u”.

12. Ćwiczenia ortograficzne

Odczytanie zapisanych na tablicy nazw ptaków z „ó” i „u”, zapisanie ich w zeszytach („jaskółka”, „przepiórka”, „grubodziób”, „wróbel”; „jemiotuszka”, „kukułka”, „żuraw”, „kuropatwa”, „grubodziób”)

Uczniowie podkreślają nazwę ptaka, w którego nazwie są „ó” i „u”.

Podsumowanie zajęć

13. Ocena pracy

14. Zadanie pracy domowej:

- *Ułóż cztery zdania z wyrazami z zeszytu i zapisz je.*

edukacja przyrodnicza

cele operacyjne:

1, 2

środki dydaktyczne:

- karty pracy nr 1-2,

- załącznik 3

edukacja polonistyczna

cele operacyjne:

5, 6

edukacja polonistyczna

cele operacyjne: 6

KARTA PRACY NR 1 sc. II/15

Grupa 1.

1. Jakie ptaki odlatują?
2. Co oznacza określenie „migracja ptaków”?
3. Które ptaki prowadzą tryb osiadły?

Grupa 2.

Dlaczego ptaki odlatują?

Grupa 3.

Dokąd lecą?

Które ptaki lecą najdalej?

Ile pokonują kilometrów?

Ile czasu trwa wędrówka?

Grupa 4.

Którędy lecą?

Na jakiej wysokości lecą ptaki wodne?

Na jakiej wysokości lecą ptaki lądowe?

Ile kilometrów pokonują dziennie?

Grupa 5.

Które ptaki odlatują najwcześniej?

Które ptaki odlatują najpóźniej?

Grupa 6.

Jak się orientują?

Od kogo uczą się orientacji w terenie?

Grupa 7.

Jakie ptaki przylatują na zimę do Polski?

Dlaczego przylatują?

Grupa 8.

Kto obserwuje ptasie wędrówki?

Skąd tyle wiemy o ptasich wędrówkach?

Grupa 9.

Co to jest ptasi klucz?

Dlaczego ptaki lecą w kluczu?

KARTA PRACY NR 2 sc. II/15

Ptasie wędrówki

Zapewne każdy z nas zauważył, że dwa razy do roku, jesienią oraz wiosną, nad naszymi głowami zaczynają przelatywać liczne grupy ptaków. Piękne

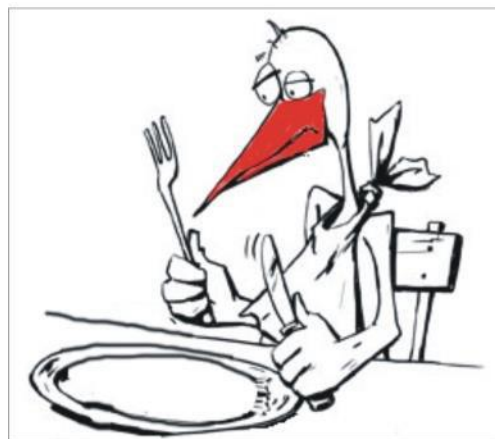

kluźce bocianów, gęsi gęgawy, kaczki cyraneczki czy żurawi majestatycznie przelatują na dość dużych wysokościach, że czasem nawet trudno je zauważyć, a łatwiej usłyszeć. Jesienią opuszczeni przez te ptaki czekamy do wiosny, do marca, kwietnia, kiedy to

wracają one do naszego kraju. Jednak są też takie ptaki, które przylatują na zimę do Polski, gdyż u nas jest ona łagodniejsza niż w ich krajach. Te ptasie wędrówki nazywamy **migracjami ptaków**. Jest to zjawisko okresowego przemieszczania się z jednych obszarów na inne w poszukiwaniu odpowiednich warunków pokarmowych, czasem też lęgowych. Migracje odbywa większość gatunków rodzimych ptaków, jedynie nieliczne prowadzą tryb osiadły. Te przez cały rok przebywają w obrębie Polski, zmieniają tylko w niewielkich odległościach miejsca zdobywania pokarmu (np. wróbel domowy, dzięcioł, trznadel, sroka, kawka, kuropatwa, bażant).

Dlaczego odlatują?

Główną przyczyną ptasich wędrówek nie są złe warunki pogodowe (zimowe niskie temperatury, jesienne wichry i deszcze) lecz **brak pożywienia**. Jesienią zmniejsza się liczba owadów, płazów czy małych gryzoni, a także kończą się owoce na krzewach i drzewach.

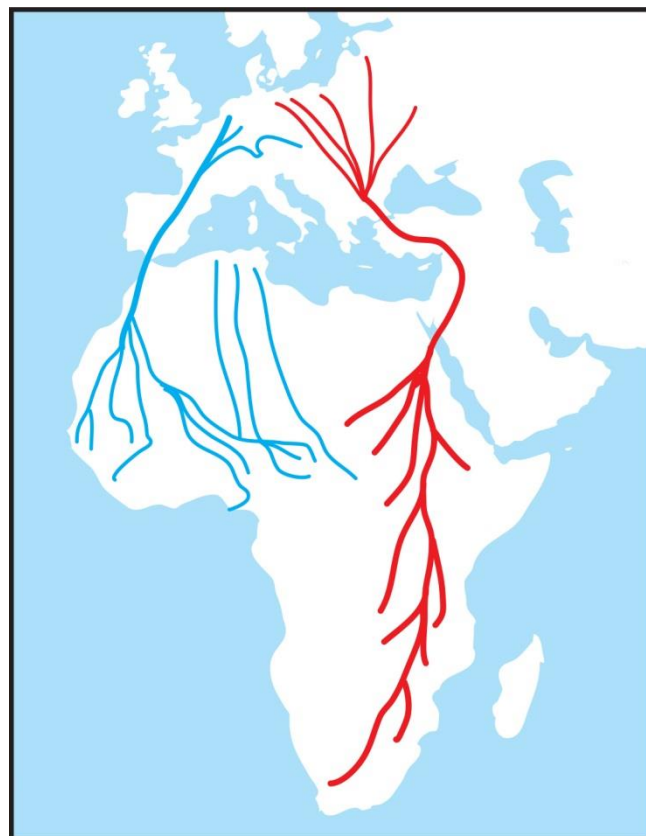

Zimą zaś śnieg blokuje dostęp do innych rodzajów ptasiego jedzenia. Ptaki szukają pożywienia i odlatują na południe.

Dokąd lecą?

Część ptaków migrujących odlatuje jesienią z Polski na **południe** lub **zachód Europy**. Są to między innymi: żurawie, skowronki, szpaki, grubodziób, drozdy, mewa pospolita, kaczka cyraneczka, gęś gęgawa. Zimują u wybrzeży **Morza Śródziemnego** lub **Oceanu Atlantyckiego** i mają do pokonania trasę **kilku tysięcy kilometrów**. **Najdalsze wędrowki** odbywają: bociany, jaskółki, jerzyki, przepiórki, bączek, kukułki, słowiki, derkacze, czy orlik krzykliwy. Te dolatują nawet do **Afryki Południowej** pokonując **kilkadziesiąt tysięcy kilometrów**. Ich wędrowka trwa od **jednego** do **nieco ponad dwóch miesięcy**.

Którędy lecą?

Różne są trasy i wysokości przelotu ptaków. **Ptaki wodne** lecą dość **nisko wzdłuż dolin rzecznych** i w okolicach zbiorników wodnych, gdzie mogą znaleźć pożywienie. **Ptaki lądowe** lecą **wysoko**, wykorzystują **prądy powietrzne** do szybowania. Zazwyczaj lecą na wysokości **300-700 metrów**, ale wnoszą się nawet na **ponad 7000 metrów**, kiedy pokonują łańcuchy górskie. Średnia **prędkość** lotu to około **60 km/h**. Dziennie **pokonują od 100 kilometrów** (ptaki małe) **do 500 kilometrów** (większe, np. bociany). Podczas wędrowki robią przerwy, nawet kilkudniowe, szczególnie przed pokonaniem dużych zbiorników wodnych czy wysokich łańcuchów górskich.

Kiedy odlatują?

Najwcześniej, bo na początku sierpnia, wylatują jeżyki i kukułki. **Bociany** wylatują pod koniec sierpnia. **Najpóźniej** nasz kraj opuszczają gęsi i żurawie, w niektóre lata nawet w połowie listopada.

Jak się orientują?

Bardzo interesujący jest sposób w jaki orientują się, dokąd mają lecieć. Otóż „obserwują” **położenie słońca i gwiazd**, a także wyczuwają zmiany pola magnetycznego Ziemi. Rozpoznają **kontury rzek, brzegów, gór** czy innych elementów terenu będących ich **znakami orientacyjnymi**. Tych zdolności orientowania się w przestrzeni uczą się od swoich rodziców lub innych członków stada.

Na zimę przylatują!

A teraz o tych ptakach, które na zimę **przylatują** do Polski. To między innymi: myszołowy włochate, sowy śnieżne, jemiółuszki (uwielbiające polską jarzębinę, owoce jemioly i głogu), a także mewy siodłate i kormorany przylatujące nad polskie jeziora. Dla nich nasza zima jest łagodna i potrafią znaleźć odpowiednią ilość pożywienia.

Skąd tyle o wędrówkach ptaków wiemy?

Trasy przelotów ptaków obserwują ornitolodzy. Służą im do tego obrączkowanie ptaków, czyli zakładanie niewielkich obręczy metalowych na nogi ptaka. Jest ona tak skonstruowana, że nie przeszkadza w locie. Każda obrączka ma wytłoczony skrócony adres centrali obrączkowania oraz niepowtarzalny kod literowo-cyfrowy. Ten kod jest jak dowód osobisty ptaka i pozwala go zidentyfikować przy powtórnym schwytaniu lub obserwacji, nawet po wielu latach.

Zagadkowy klucz

Ptaki wędrują w stadzie w specyficznym układzie zwanym **kluczem**. Jak wykazały badania, ptaki instynktownie wiedzą, że latanie w kluczu pozwala na mniejsze zmęczenie. Świadome pozycji pozostałych uczestników lotu ustawiają się tak, aby zużywać jak najmniej sił. Obserwują ruchy skrzydeł ptaka prowadzącego klucz i poruszają się tak, by jak lepiej wykorzystać wir powietrza, który tworzy się w wyniku uderzeń skrzydeł pierwszego ptaka.

Opracował: dr Paweł Pytka, UMCS Lublin

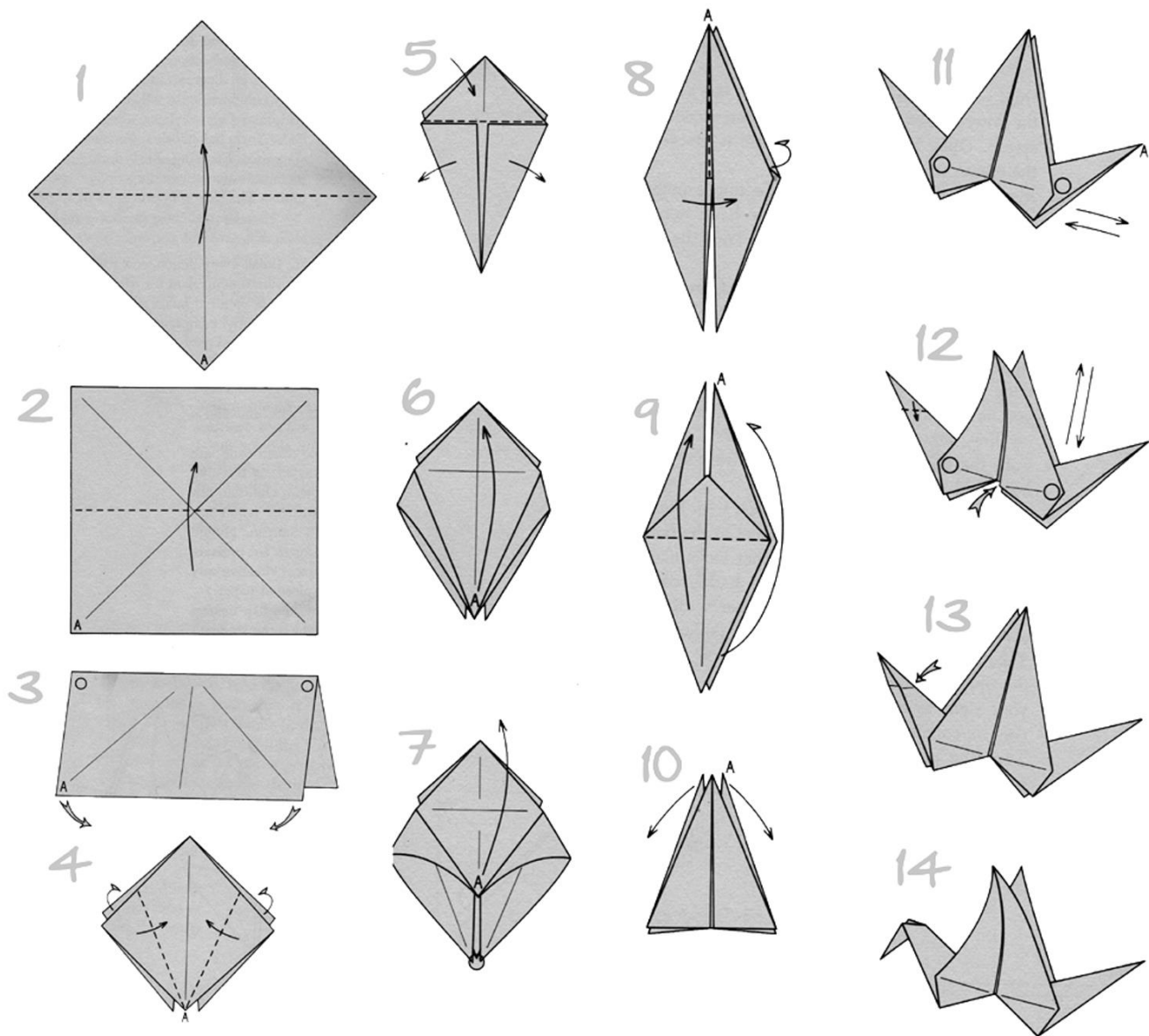

ZAŁĄCZNIK 1 sc. II/15

ZAŁĄCZNIK 2 sc. II/15

ENGLISH ANT 49 sc. II/15

stork

swallow

nightingale

crane

owl

seagull

duck

goose

sparrow

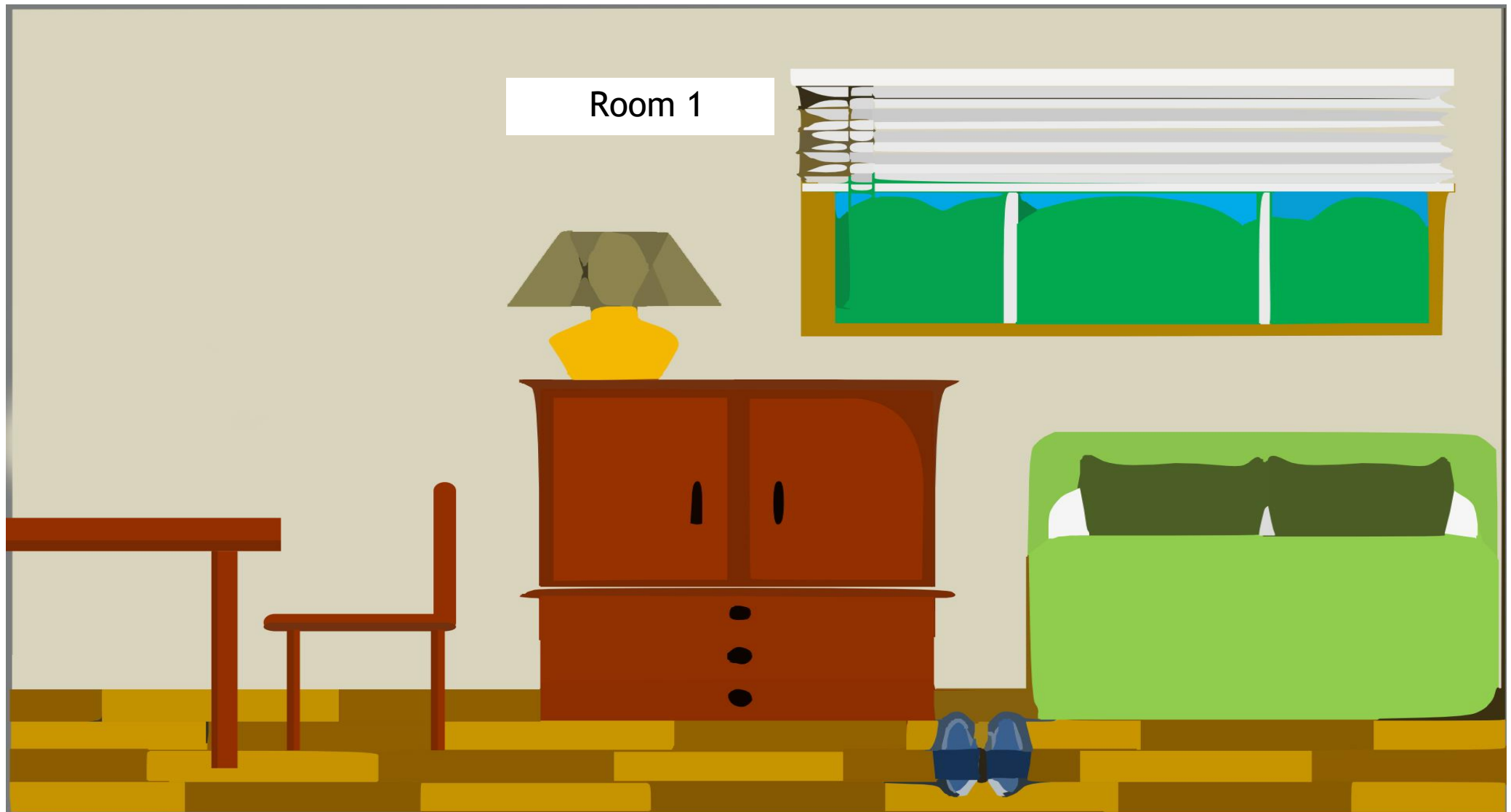
magpie

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

Cut and glue.

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

Birds' room 1

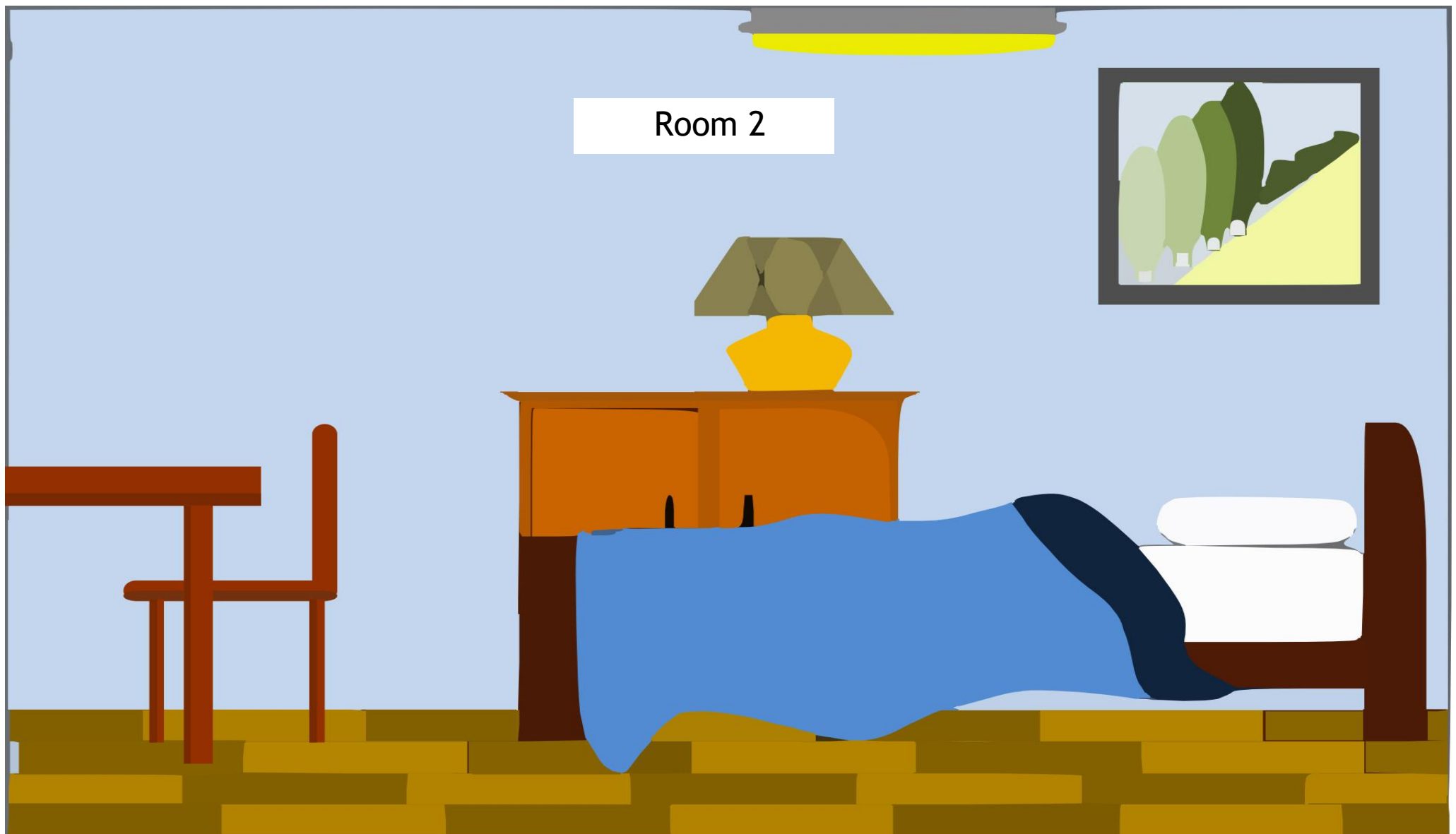
1. There is a stork on the floor.
2. There is an owl on the bookcase.
3. There is a nightingale on the lamp.
4. There is a sparrow on the desk.
5. There is a duck on the chair.

Birds' room 2

6. There is a goose on the table.
7. There is a crane on the floor.
8. There is a seagull on the lamp.
9. There is a swallow on the bookcase.
10. There is a magpie on the desk.

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

ZAŁĄCZNIK 3 sc. II/15

Ptaki migrujące (odlatujące)

bociany

jaskółki

jerzyki

przepiórki

bączek

kukutki

słowiki

derkacze

orlik krzykliwy

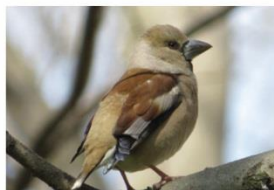
żurawie

skowronki

szpaki

grubodziób

drozdzy

mewa pospolita

kaczka cyraneczka

gęś gęgawa

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

ZAŁĄCZNIK 3 sc. II/15

Ptaki osiadłe

wróbel domowy

dzięcioł

trznadel

sroka

kawka

kuropatwa

bażant

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

ZAŁĄCZNIK 3 sc. II/15

Ptaki migrujące (przylatujące)

myszolowy włochate

sowy śnieżne

jemiołuszki

mewy siodłate

kormorany

SCENARIUSZ ZAJĘĆ II/16

Tytuł	Mój nauczyciel
Kształtowane kompetencje	językowe, artystyczne, myślenie twórcze, komunikacyjne, interpersonalne i społeczne
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozwijanie umiejętności redagowania i zapisywania kilku zdań na temat zawodu nauczyciela, – rozwijanie kompetencji społecznych. <p>OPERACYJNE: uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ilustruje ruchem znaczenie danego słowa, 2) wypowiada się na temat pracy ludzi w różnych zawodach, 3) przeprowadza wywiad z nauczycielem, 4) wykonuje portret, 5) przetwarza zebrane informacje, 6) redaguje i zapisuje zdania, 7) układa treść życzeń z rozsypanki wyrazowej, 8) wykonuje rysunek według instrukcji, 9) współpracuje w grupie
Metody pracy	podające (pogadanka, opis), aktywizujące (kalambury), praktyczne (praca plastyczna)
Formy pracy	zbiorowa, grupowa, w parach, indywidualna
Środki dydaktyczne	załącznik 1, karty pracy nr 1-2, przybory plastyczne, kartki papieru, elementarz „Nasza szkoła”, cz. I, karta pracy <i>English Ant 50</i>
Czas trwania	dwie godziny, w tym: <ul style="list-style-type: none"> – edukacja polonistyczna - 45 minut, – edukacja plastyczna - 30 minut, – edukacja społeczna - 15 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne: 1
środki dydaktyczne:
załącznik 1

edukacja:
polonistyczna,
plastyczna,
społeczna
cele operacyjne:
2, 3, 4, 5, 6, 9
środki dydaktyczne:
- karta pracy nr 1,
- „Nasza szkoła”,
cz. I.,
- farby,
- blok

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne:
7, 8
środki dydaktyczne:
karta pracy nr 2

Wprowadzenie do zajęć

1. Jaki to zawód?

Kalambury - uczniowie losują karteczkę z nazwą zawodu i za pomocą ruchu i gestów prezentują go, a zadaniem pozostałych uczniów jest odgadnięcie, o kogo chodzi.

Zajęcia właściwe

2. Rozmowa z uczniami

- *Który zawód, waszym zdaniem, jest najtrudniejszy, który najbardziej niebezpieczny, a który najprzyjemniejszy do wykonania (lub najłatwiejszy) i dlaczego?*
- *Kim wy chcielibyście zostać w przyszłości?*
- *Czy wiecie, czyje święto będziemy niebawem obchodzić?*
- *Czy praca nauczyciela jest trudna?*
- *Jakie cechy powinien posiadać każdy nauczyciel? - zapiszcie swoje propozycje na karcie pracy nr 1.* Następnie chętni uczniowie odczytują najważniejsze ich zdaniem cechy.

Nauczyciel w dowolny sposób dzieli uczniów na trzy-, czteroosobowe zespoły, których zadaniem będzie przygotowanie pytań do wywiadu ze swoją panią wychowawczynią.

3. Wywiad

Uczniowie z poszczególnych grup zadają nauczycielce pytania i zapisują wypowiedzi. Materiał uzyskany z wywiadu posłuży do opisu pani.

4. „Portret naszej pani” - malowanie farbami.

5. Czytanie informacji o pracownikach szkoły w „Naszej szkole”, cz. I, , s. 53.

6. Wspólne układanie w grupie i zapisywanie kilku zdań opisujących panią w oparciu o informacje z wywiadu, a następnie głośne odczytanie. Po poprawkach naniesionych przez nauczyciela każdy uczeń z grupy przepisuje opis do zeszytu.

Podsumowanie zajęć

7. Ułożenie życzeń z rozsypanki wyrazowej i wklejenie do zeszytu - karta pracy nr 2.

Praca domowa

8. Wykonaj rysunek według instrukcji - karta pracy nr 2.

KARTA PRACY NR 1 sc. II/16

Jakie cechy powinien mieć każdy nauczyciel? - zapisz swoje propozycje.

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

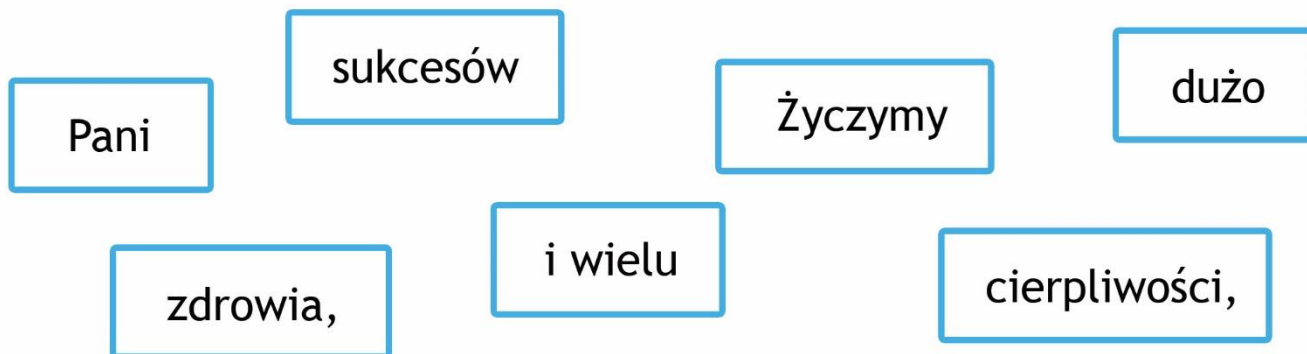
_____

_____

KARTA PRACY NR 2 sc. II/16

1. Ułóż treść życzeń z rozsypanki wyrazowej.

Praca domowa

2. Wykonaj rysunek według instrukcji.

Narysuj kwiatek, który będzie miał dwanaście płatków koloru różowego. Z łodygi ma wyrastać pięć podłużnych liści. Ozdób kwiatek czerwoną wstążeczką

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

ENGLISH ANT 50 sc. II/16

a doctor

a nurse

a cook

a driver

a dentist

a shop
assistant

a fireman

a teacher

a baker

a policeman

Write.

a doctor

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

SCENARIUSZ ZAJĘĆ sc. II/17

Tytuł	Pokaz lotów spadochronowych
Kształtowane kompetencje	myślenie naukowe, artystyczne, myślenie twórcze
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozwijanie myślenia naukowego, – rozwijanie kompetencji technicznej. <p>OPERACYJNE: uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) projektuje proste obiekty, wykorzystując przedmioty codziennego użytku, 2) planuje kolejne czynności, 3) dobiera odpowiednie materiały i narzędzia, 4) konstruuje spadochron, 5) utrzymuje ład i porządek w miejscu, 6) nadaje funkcję skonstruowanym przez siebie przedmiotom, 7) czerpie satysfakcję z realizacji własnych pomysłów, 8) identyfikuje tożsame ciągi cyfr
Metody pracy	podające (opis, wyjaśnienie, komentarz), praktyczne (ćwiczenia przedmiotowe)
Formy pracy	zbiorowa, indywidualna
Środki dydaktyczne	model spadochronu, woreczki śniadaniowe, nici, spinacze biurowe, stoper, karta pracy nr 1
Czas trwania	jedna godzina - zajęcia techniczne

PRZEBIEG ZAJĘĆ

edukacja
polonistyczna,
zajęcia techniczne
cele operacyjne: 1
środki dydaktyczne:
- woreczki
śniadaniowe,
- nici,
- spinacze biurowe

zajęcia
techniczne
cele operacyjne:
1, 2, 3
środki dydaktyczne:
model spadochronu

zajęcia
techniczna
cele operacyjne:
4, 5
środki dydaktyczne:
- woreczki
śniadaniowe,
- nici,
- spinacze biurowe

edukacja
przyrodnicza
cele operacyjne:
6, 7
środki dydaktyczne:
wykonane
spadochrony

Wprowadzenie do zajęć

1. Nauczyciel kładzie przed uczniami woreczki śniadaniowe, nici, spinacze biurowe, nożyczki, kartkę i pyta: *Jak myślicie, co możemy zrobić z tych przedmiotów?*

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Należy podkreślić, że generowane pomysły powinny uwzględnić wszystkie zgromadzone materiały.

Zajęcia właściwe

2. Opracowanie instrukcji

Nauczyciel prezentuje własnoręcznie wykonany model spadochronu wraz ze spadochroniarzem i pyta:

- *Jak, waszym zdaniem, wykonałam (-em) ten spadochron?*
- *Od czego należy zacząć konstruowanie spadochronu?*

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Instrukcja dla nauczyciela:

1. Wytnij z woreczka śniadaniowego możliwie największy kwadrat.
2. Przygotuj cztery nitki tej samej długości.
3. Przywiąż każdą nitkę do końca kwadratu z woreczka.
4. Unieś wszystkie nitki i zwiąż na ich końcu supeł (nitki powinny mieć tę samą długość).
5. Przetóż spinacz biurowy przez supeł.
6. Wytnij z papieru sylwetę spadochroniarza i dorysuj mu niezbędne atrybuty.
7. Przymocuj spadochroniarza do spinacza.

Uczniowie wspólnie podają kolejne etapy konstruowania spadochronu, które zapisywane są na tablicy i w zeszytach.

3. Wykonanie spadochronów

Każdy uczeń indywidualnie wykonuje spadochron według opracowanej wcześniej instrukcji.

4. Pokaz lotów spadochronowych

Uczniowie udają się na boisko szkolne i przeprowadzają pokaz lotów ze spadochronem.

WSKAZÓWKI METODYCZNE

1. Nie należy przeprowadzać tego ćwiczenia podczas silnego wiatru.
2. Warto zachęcić uczniów do przeprowadzenia konkursu na najdłuższy lot, a także szukania odpowiedzi na pytanie, dlaczego jedne spadochrony lądowały na ziemi szybciej, inne wolniej. Można też mierzyć czas stoperem, zapisywać i porównywać wyniki.

edukacja
matematyczna
cele operacyjne: 8
środki dydaktyczne:
karta pracy nr 1

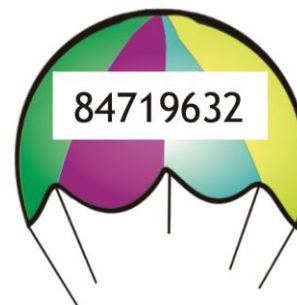
Podsumowanie zajęć

Po powrocie do sali uczniowie uzupełniają kartę pracy nr 1. Zadaniem uczniów jest połączenie spadochroniarzy z właściwym spadochronem.

KARTA PRACY NR 1 sc. II/17

Połącz spadochroniarza z właściwym spadochronem.

SCENARIUSZ ZAJĘĆ sc. II/18

Tytuł	Jak oszukać nasze zmysły?
Kształtowane kompetencje	myślenie naukowe, matematyczne, plastyczne, myślenie twórcze
Cele zajęć	OGÓLNE: <ul style="list-style-type: none"> – poszerzanie wiedzy przyrodniczej, – rozwijanie myślenia naukowego, – rozwijanie myślenia twórczego. OPERACYJNE: uczeń: <ol style="list-style-type: none"> 1) dokonuje naukowej obserwacji, 2) wyciąga wnioski z przeprowadzanych obserwacji, 3) wysuwa własne propozycje znalezienia odpowiedzi na pytania badawcze, 4) rozpoznaje właściwości obiektów za pomocą różnych zmysłów, 5) porównuje wielkość dwóch figur, 6) szacuje liczbę ziarenek kaszy w pojemnikach za pomocą zmysłu słuchu, 7) dokonuje transformacji materiału wizualnego
Metody pracy	podające (opis, wyjaśnienie, komentarz, wiersz), praktyczne (ćwiczenia przedmiotowe, metoda przewodniego tekstu, eksperyment)
Formy pracy	zbiorowa, grupowa, indywidualna
Środki dydaktyczne	cztery identyczne szklanki, woda, cukier lub sól, tyżeczka, zapach, kostki lodu, cztery miseczki, chustka do przewiązania oczu, banan, ugotowany kalafior, ugotowana marchewka, trzy klamerki do bielizny, karty pracy nr 1-2, dziesięć opakowań po jajkach niespodziankach, kasza gryczana, karteczki samoprzylepne
Czas trwania	dwie godziny, w tym: <ul style="list-style-type: none"> – edukacja matematyczna - 15 minut, – edukacja przyrodnicza - 45 minut, – edukacja plastyczna - 15 minut, – edukacja społeczna - 15 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

edukacja
przyrodnicza
cele operacyjne:
1, 2, 3, 4
środki dydaktyczne:
- 4 identyczne
szklanki,
- woda,
- sól lub cukier,
- łyżeczka,
- zapach

Wprowadzenie do zajęć

1. Szklankowy zawrót głowy

Nauczyciel jeszcze przed zajęciami przygotowuje cztery szklanki z wodą (naczynia powinny być takie same i muszą zawierać tyle samo wody). W pierwszej szklance woda powinna być bardzo ciepła, w drugiej zimna, w kolejnej nauczyciel powinien rozpuścić sól bądź cukier, do ostatniej powinien dodać wybrany zapach.

Nauczyciel ustawia przed uczniami szklanki i pyta, czym się one różnią. Po stwierdzeniu przez uczniów, że szklanki i ich zawartość są takie same, nauczyciel prosi uczniów, by podeszli do stolika ze szklankami i zastanowili się, czy korzystając z innych zmysłów niż wzrok, można porównać zawartość szklanek (np. za pomocą dotyku czy smaku).

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Nauczyciel zachęca uczniów do samodzielnego opracowywania sposobów sprawdzenia podobieństw i różnic między szklankami. Uczniowie powinni dojść do wniosku, że czasem nasze zmysły zawodzą i dostarczają nam nieprawidłowych informacji na temat otaczającego nas świata.

edukacja
przyrodnicza
cele operacyjne:
2, 4
środki dydaktyczne:
- zimna woda,
- kostki lodu,
- gorąca woda,
- cztery miseczki,
- chustka do
przewiązania oczu

Zajęcia właściwe

2. Oszukany dotyk

Wybrany przez nauczyciela uczeń siada przy stoliku, na którym znajdują się cztery miseczki. Nauczyciel zawiązuje dziecku oczy, a następnie napełnia pierwsze naczynie gorącą, lecz nie wrzącą wodą. Do drugiej i trzeciej miseczki nauczyciel wlewa wodę w temperaturze pokojowej, czwartą natomiast wypełnia wodą zimną.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Dla wzmocnienia efektu eksperymentu zaleca się włożenie do zimnej wody kilku kostek lodu.

Nauczyciel prosi ucznia by jedną rękę włożył do miseczki z gorącą wodą, drugą zaś do naczynia z wodą zimną. Po upływie jednej minuty uczeń wkłada ręce do miseczek z wodą w jednakowej temperaturze. Zadaniem ucznia jest określenie, która woda jest ciepła, a która zimna.

WSKAZÓWKA PANA OD PRZYRODY

Mimo że w drugiej i trzeciej miseczce woda ma tę samą temperaturę, uczeń wskazuje jedną jako ciepłą, a drugą wodę jako zimną. Skóra naszego ciała wyposażona jest w niezliczone termoreceptory, które informują mózg, czy odczuwa ciepło czy zimno. Mózg można jednak przechytryć. Jest on niejako oszołomiony, nie potrafi ocenić rzeczywistej temperatury wody, gdyż lewa ręka informuje, że woda jest zimna, podczas gdy prawa przekazuje do mózgu wiadomość: woda jest ciepła. Mózg nie jest w stanie zdecydować, co jest zgodne z prawdą.

edukacja przyrodnicza
cele operacyjne:
1, 2, 3, 4
środki dydaktyczne:
- banan,
- ugotowany kalafior,
- ugotowana marchewka,
- trzy klamerka do bielizny,
- trzy chustki do przewiązania oczu,
- trzy miseczki

3. Test smaku

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Nauczyciel gotuje przed zajęciami kalafior i marchew.

Nauczyciel wybiera troje chętnych uczniów, którzy siadają przy wskazanym przez nauczyciela stoliku. Nauczyciel przewiązuje dzieciom oczy chustką, a nos zatyka im klamerkami od bielizny. Następnie umieszcza w trzech miseczkach kolejno: obranego banana, ugotowanego kalafiora i ugotowaną marchewkę. Dodatkowo każdy z tych produktów nauczyciel ugniata na papkę. Zadaniem ochotników jest degustacja przygotowanych potraw i odgadnięcie, co znajduje się w miseczce.

WSKAZÓWKA PANA OD PRZYRODY

Uczestnicy eksperymentu mają trudność z podaniem nazw degustowanych produktów. Za pomocą zmysłu smaku potrafimy odróżnić jedynie smak słodki, kwaśny, słony i gorzki. Dopiero węch sprawia, że potrafimy nazwać spożywaną potrawę.

Nauczyciel pyta:

- *Czy spotkaliście się z podobną sytuacją w życiu codziennym?*

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Nauczyciel powinien tak pokierować rozmową, by uczniowie doszli do wniosku, że katar sprawia, że nie odczuwamy smaku zjadanych potraw.

edukacja przyrodnicza, matematyczna
cele operacyjne:
4, 5
środki dydaktyczne:
karta pracy nr 1

4. Ale jak to?!

Nauczyciel rozdaje uczniom kartę pracy nr 1. Uczniowie uważnie przyglądają się narysowanym na niej trapezom i zaznaczają kredką większą figurę. W celu zweryfikowania postawionej hipotezy dzieci wycinają obie figury, po czym kładą jeden trapez na drugim.

WSKAZÓWKA PANA OD PRZYRODY

Pomimo tego, że obydwie trapezy są tej samej wielkości, uczniowie zaznaczają jedną z figur jako większą.

Podobne złudzenie możemy zaobserwować, spoglądając na księżyc. Gdy świeci wysoko na niebie, wydaje się znacznie mniejszy, niż kiedy znajduje się nad horyzontem.

5. Usłyszeć każde ziarenko

Uczniowie gromadzą się wokół stolika, na którym nauczyciel ustawia pojemniczki po jajkach niespodziankach, kaszę oraz samoprzylepne karteczki. Nauczyciel na dziesięciu małych karteczkach pisze cyfry od jednego do pięciu, tak by były dwie jedynki, dwie dwójki itd. W dalszej części ćwiczenia należy przykleić karteczki na spodzie pojemniczków (tak, by zapisana cyfra była jak najmniej widoczna) i zgonie z daną cyfrą uzupełnić odpowiednią

edukacja przyrodnicza, matematyczna
cele operacyjne:
4, 6
środki dydaktyczne:
10 opakowań z jajek niespodzianek

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

- kasza gryczana,
- karteczki
samoprzylepne

liczbą ziarenek kaszy.

Próba 1

Zadaniem chętnego dziecka jest ułożenie pojemniczków w odpowiedniej kolejności, zaczynając od pojemniczka zawierającego jedno ziarenko kaszy, kończąc na pojemniczku z pięcioma ziarenkami.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

W ćwiczeniu tym wolno kierować się tylko słuchem, bez otwierania pojemniczka.

Po wykonaniu zadania, uczeń dokonuje samokontroli spoglądając na zapisane na spodzie pojemniczków cyferki.

Próba 2

W tej części ćwiczenia uczniowie wykorzystują dwa zestawy pojemniczków. Nauczyciel wybiera chętną osobę. Uczeń gra w memo słuchowe. Potrząsa pojemniczkami w poszukiwaniu tak samo brzmiących par. Po wykonaniu zadania uczeń dokonuje samokontroli, spoglądając na zapisane na spodzie pojemniczków cyferki.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Podczas wykonywanych ćwiczeń nauczyciel może zapytać ucznia, czy jest on pewny, że np. dobrze ocenił, ile ziarenek znajduje się w pojemniczku. Jeśli uczeń odpowie, że jest pewien, a zdarzy mu się pomyłka, warto przeprowadzić z uczniami rozmowę o tym, że czasem jesteśmy przekonani, że nasze spostrzeganie świata jest słuszne, że jesteśmy czegoś pewni, jednak nasze zmysły mogą nas czasem oszukać. Takie zjawisko nazywamy złudzeniem (stąd popularny zwrot „zmysły łudzą nas”).

Podsumowanie zajęć

6. Uczniowie uzupełniają kartę pracy nr 2 zgodnie z zamieszczoną instrukcją.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

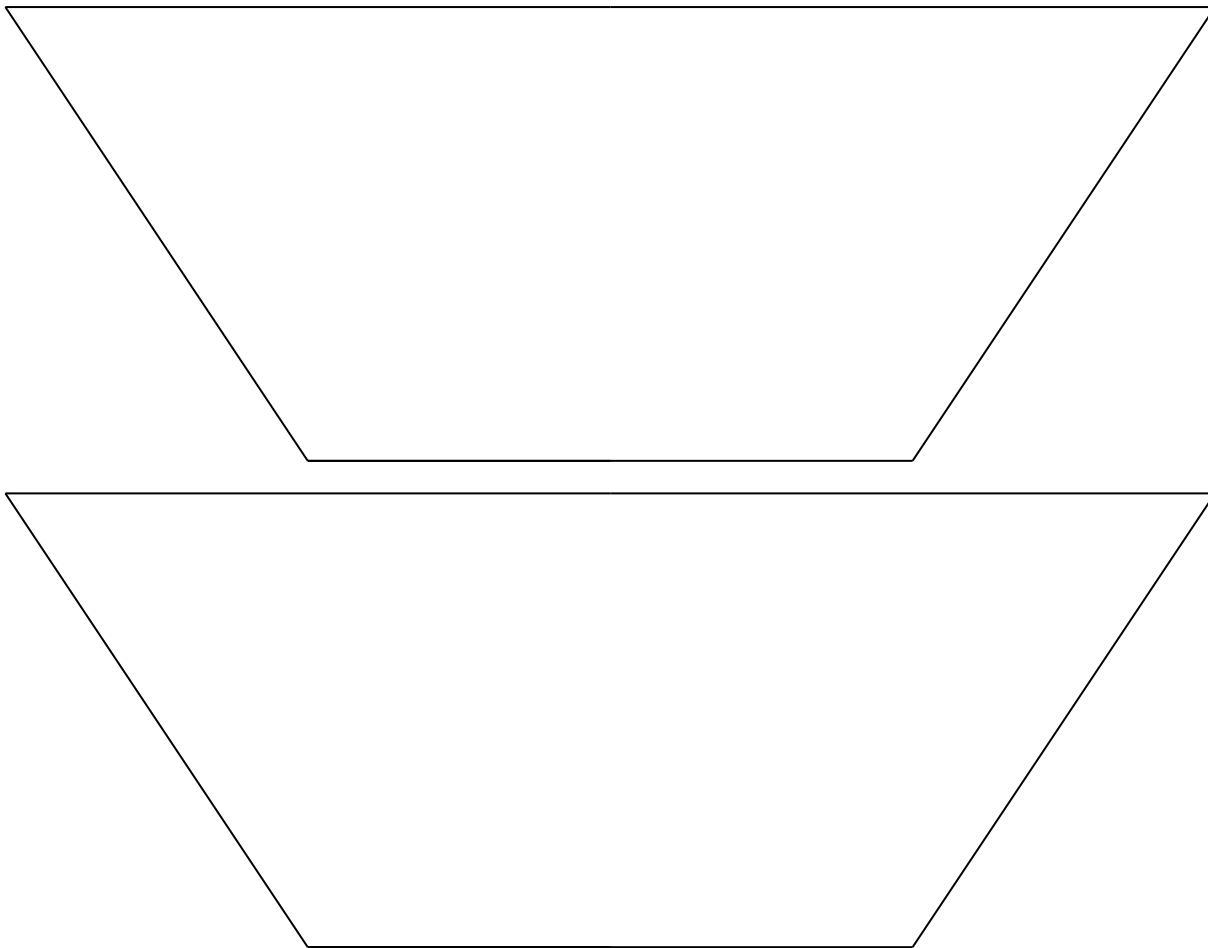
Nauczyciel tak kieruje rozmową, by uczniowie zauważyli, że każdemu z nich koło kojarzy się z innym kwiatem czy owocem, a to oznacza, że każdy z nas inaczej spostrzega świat.

edukacja
plastyczna
cele operacyjne: 7
środki dydaktyczne:
karta pracy nr 2

KARTA PRACY NR 1 sc. II/18

1. Ustaw kartę pracy poziomo. Co to za figury?
2. Przyjrzyj się uważnie narysowanym trapezom, a następnie zaznacz ołówkiem większą figurę.
3. Wytnij obydwie figury. Połóż jeden trapez na drugim i sprawdź, czy miałeś (-aś) rację.

KARTA PRACY NR 2 sc. II/18

Przekształć kółka w tabeli na:

warzywo ☐	zwierzę ☐
pojazd ☐	zabawkę ☐
owoc ☐	wymarzony prezent ☐

SCENARIUSZ ZAJĘĆ II/19

Tytuł	Energetyczne owoce i warzywa
Kształtowane kompetencje	językowe, myślenie naukowe, myślenie twórcze, sprawność ruchowa, poznawcze, matematyczne
Cele zajęć	OGÓLNE: <ul style="list-style-type: none"> – poznanie właściwości fizycznych i chemicznych warzyw i owoców, – rozwijanie myślenia twórczego. OPERACYJNE: uczeń: <ol style="list-style-type: none"> 1) jak najszybciej zmienia miejsce w odpowiedzi na właściwą komendę, 2) koncentruje uwagę wybiórczą podczas zabawy, 3) szacuje liczbę poszczególnych owoców i warzyw, 4) układa i rozwiązuje zadania z treścią, wykorzystując zgromadzone owoce i warzywa, 5) rozumie tekst użytkowy w formie przepisu kulinarnego i odtwarza jego treść, 6) nakrywa do stołu, 7) korzysta z noża w bezpieczny sposób, 8) tworzy autorski przepis na sałatkę, 9) poznaje właściwości chemiczne zawartych w owocach i warzywach kwasów, 10) kulturalnie zachowuje się podczas spożywania posiłków, 11) opracowuje i rozwiązuje zagadki dotyczące owoców i warzyw
Metody pracy	podające (opis, wyjaśnienie, komentarz, wiersz), praktyczne (ćwiczenia przedmiotowe, metoda przewodniego tekstu, eksperyment)
Formy pracy	zbiorowa, grupowa, indywidualna
Środki dydaktyczne	emblematy warzyw i owoców, podręcznik <i>Nasza szkoła</i> , cztery gwoździe ocynkowane, cztery gwoździe miedziane, gumki recepturki, dioda LED, nóż, deska, inne produkty potrzebne do przygotowania sałatki warzywnej (według uznania), karta pracy nr 1, karty pracy nr <i>English Ant 51-52</i>
Czas trwania	trzy godziny, w tym: <ul style="list-style-type: none"> – edukacja polonistyczna - 30 minut, – edukacja matematyczna - 30 minut, – edukacja przyrodnicza - 45 minut, – zajęcia techniczne - 30 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

wychowanie fizyczne

cele operacyjne:
1, 2

środki dydaktyczne:

- emblematy warzyw i owoców,
- dwustronna taśma klejąca

edukacja matematyczna

cele operacyjne:
3, 4

środki dydaktyczne:

- karta pracy nr 1,
- owoce i warzywa

edukacja polonistyczna

cele operacyjne: 5

środki dydaktyczne:

„Nasza szkoła”, s. 60-61.

zajęcia techniczne

cele operacyjne:

6, 7

środki dydaktyczne:

- nóż,
- deska,
- warzywa i owoce

Wprowadzenie do zajęć

1. Mistrzowie uwagi

Nauczyciel przygotowuje papierowe emblematy warzyw i owoców (wskazane jest, aby przygotować po dwa emblematy odnoszące się do każdego warzywa/owocu). Następnie uczniowie przyklejają je za pomocą dwustronnej taśmy do swoich ubrań i swobodnie przemieszczają się po sali. W samym środku sali utworzony zostaje z dwóch skakanek okrąg symbolizujący garnek.

Nauczyciel wydaje komunikaty:

- *Kucharka włożyła do garnka: marchew, buraki i ziemniaki.*
- *Kucharka włożyła do garnka: śliwki, wiśnie i jabłko.*

Uczniowie jak najszybciej wchodzą do okręgu zgodnie z komendami nauczyciela.

Zajęcia właściwe

2. Uczniowie kładą na jednej ławce na jednym lub kilku talerzach przyniesione warzywa i owoce (dbając o zachowanie higieny). Ich zadaniem jest przygotowanie raportu na temat liczby zgromadzonych owoców i warzyw (karta pracy nr 1).

3. Nauczyciel prezentuje przykładowe zadanie, wykorzystujące dane zgromadzone w raporcie uczniów, np.

- *Ile należy dotożyć marchewek, żeby jej liczba była równa sumie buraków i pietruszek?*

Uczniowie rozwiązują zadanie w zeszytach, a następnie wpisują w karcie pracy nr 1 dwie propozycje swoich zadań dla innych osób. Uczniowie wymieniają się między sobą kartami pracy i rozwiązują przygotowane przez siebie zadania.

4. Uczniowie czytają przepis na sałatkę „samo zdrowie” według Małgorzaty Strzałkowskiej. Nauczyciel pyta:

- *Dlaczego autorka przepisu nazwała sałatkę „sąmym zdrowiem”?*
- *Jakie warzywa i owoce użyte zostały do zrobienia sałatki?*
- *Czy lubicie wszystkie zaproponowane przez autorkę składniki?*
- *Jak myślicie, czy taka sałatka smakowałaby wam?*

5. Przyrządzamy sałatkę jarzynową

Nauczyciel prosi dzieci o umycie rąk. Uczniowie dobierają się w zespoły i wspólnie organizują sobie przestrzeń do pracy. Nauczyciel przypomina zasady bezpiecznego korzystania z noża i prosi uczniów o zachowanie szczególnej ostrożności podczas krojenia warzyw i owoców. Następnie uczniowie w oparciu o przyniesione z domu produkty tworzą autorski przepis na sałatkę. Kiedy jest już gotowy, przygotowują według niego sałatkę.

Po wstępnej degustacji uczniowie mogą jeszcze zmodyfikować przepis na sałatkę. Na zakończenie ozdabiają ją i wymyślają dla niej nazwę.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Można zachęcić uczniów, by w sposób oryginalny pokroili warzywa i owoce, np. w plasterki, kostkę, wiórki, czy starli je na tarce.

6. Czy owoce i warzywa dają energię?

Nauczyciel pyta dzieci:

- *Dlaczego warto jeść sałatki?*

Należy pokierować rozmową tak, by uczniowie doszli do wniosku, że owoce i warzywa dają człowiekowi energię. Nauczyciel informuje uczniów, że za chwilę udowodni im, że energia wypływa z owoców i z warzyw.

Nauczyciel przeprowadza eksperyment, który jednocześnie wykonują uczniowie dobierani wcześniej w pary. Za pomocą gumek recepturek nauczyciel i uczniowie łączą po dwa gwoździe, jeden miedziany, drugi ocynkowany (gumka umieszczona jest tuż za główką gwoździ). W ten sposób powstają trzy pary gwoździ (dwa gwoździe pozostają niepołączone). Dzieci układają na ławce cztery przyniesione z domu warzywa i owoce, np. jabłka, a następnie łączą je za pomocą utworzonych par gwoździ.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Należy pamiętać, żeby używać gwoździ naprzemiennie. Z jednego jabłka wychodzą dwa różne gwoździe.

Do pierwszego i do ostatniego jabłka należy włożyć niepołączone wcześniej gwoździe, pamiętając, że jeśli w jabłku jest już gwoździe miedziany, umieszczamy teraz ocynkowany. Do główek niepołączonych gwoździ należy przyłożyć końcówki lampeczki LED.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Gwoździe w owocach nie mogą dotykać się.

WSKAZÓWKA PANA OD PRZYRODY

Miedź i cynk to bardzo dobra kombinacja metali do zbudowania ogniwa. Są to ogniwa elektrochemiczne. Reakcja chemiczna zachodząca pomiędzy sokiem a metalami jest źródłem elektryczności. Na podobnej zasadzie działają baterijki sprzedawane w sklepach. Obudowa wykonana jest zwykle z cynku, a w środku znajduje się pręcik węglowy.

edukacja przyrodnicza

cele operacyjne: 8

środki dydaktyczne:

- 4 soczyste warzywa lub owoce (mogą być różne), np. dwa ogórki i dwa jabłka,
- 4 gwoździe ocynkowane,
- 4 gwoździe miedziane,
- 4 małe gumki recepturki

edukacja społeczna
cele operacyjne: 9
środki dydaktyczne:
symbole
uśmiechniętych buzi

WSKAZÓWKA METODYCZNA DO PRACY Z UCZNIEM ZDOLNYM

Można zapytać uczniów: *Czy lampeczka LED zaświeci się, jeśli owoce i warzywa zastąpimy miseczkami z wodą?*

Nauczyciel powinien poprosić chętnych uczniów o samodzielne przeprowadzenie tego eksperymentu.

7. Uczniowie łączą ławki i nakrywają stoły. Próbuje wszystkich sałatek przygotowanych przez zespoły. Podczas degustacji nauczyciel przypomina zasady kulturalnego spożywania posiłków. Na zakończenie każdy uczeń kładzie symbol uśmiechniętej buźki przy sałatce, która smakowała mu najbardziej. W ten sposób zostaje wyłoniona zwycięska sałatka.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Sałatki mogą być oceniane ze względu na różne kryteria, np. dekoracja, wyjątkowy smak, oryginalna nazwa, niezwykle połączenie składników. Uczniowie mogą też poszukiwać najzdrowszej sałatki. Zwiększenie liczby kryteriów oceny daje szansę kilku zespołom na wygranie w sałatkowym konkursie.

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne: 10

Podsumowanie zajęć

8. Nauczyciel zadaje uczniom zagadkę dotyczącą wybranego owocu lub warzywa, np. *Ma różyczki, choć jest warzywem.*

Uczniowie rozwiązują zagadkę. Następnie każdy z nich przygotowuje swoją zagadkę i zadaje ją pozostałym osobom.

KARTA PRACY NR 1 sc. II/19

Oszacuj, ile poszczególnych warzyw i owoców zostało zgromadzonych na ławce. Narysuj symbol odpowiedniego warzywa lub owocu i podaj właściwą liczbę.

Symbol warzywa lub owocu	Liczba

ENGLISH ANT 51 sc. II/19

a plate

a fork

a knife

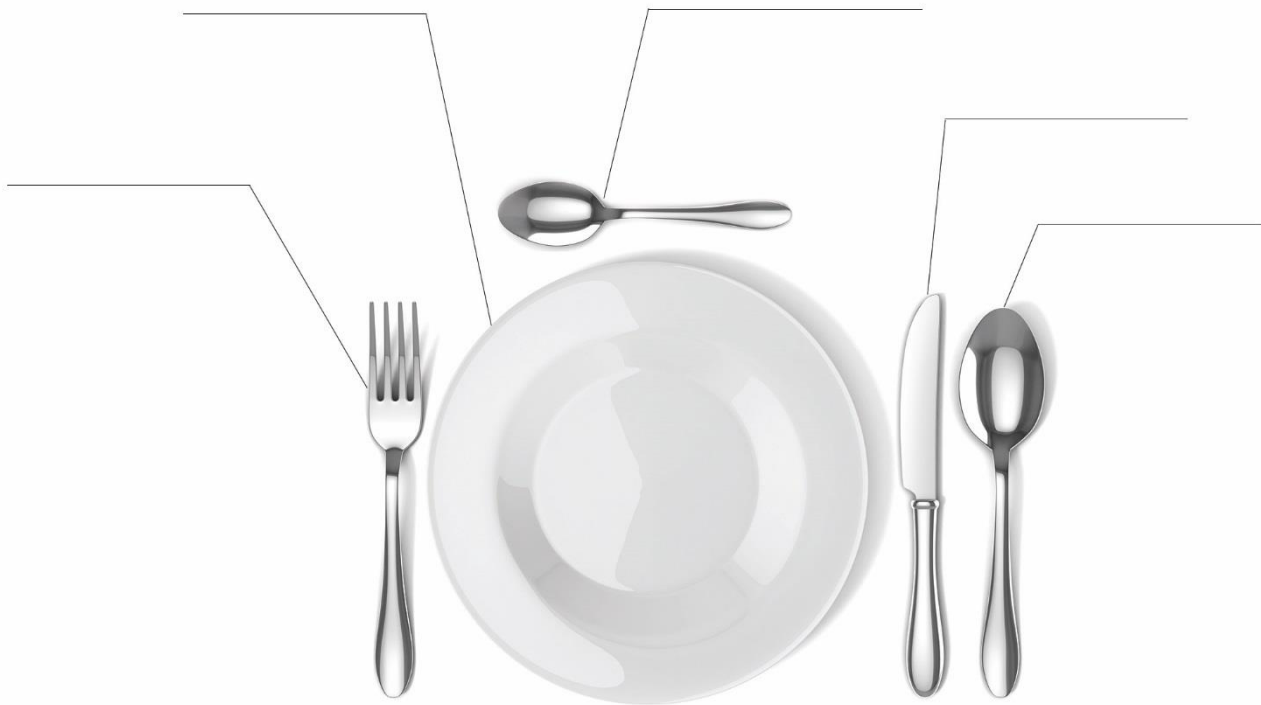

a spoon

a teaspoon

Write the names.

ENGLISH ANT 52 sc. II/19

carrot

potatoe

cucumber

tomatoe

onion

lettuce

paprika

corn

peas

radish

1. Write.

salad 1

salad 2

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

salad 3

salad 4

2. Write.

A crossword puzzle grid is shown. The grid consists of a central vertical column of 7 blue squares. To the left of the grid are images of vegetables: peas, a red bell pepper, lettuce, a carrot, and a radish. The grid is composed of white squares with blue borders. The central vertical column is 7 squares high. The horizontal rows are: Row 1: 4 squares; Row 2: 8 squares; Row 3: 9 squares; Row 4: 7 squares; Row 5: 6 squares.

SCENARIUSZ ZAJĘĆ II/20

Tytuł	Miasta w naszej wyobraźni
Kształtowane kompetencje	myślenie twórcze, plastyczne
Cele zajęć	<p>OGÓLNE</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozwijanie myślenia twórczego, – rozwijanie wrażliwości estetycznej. <p>OPERACYJNE: uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) podaje różnice między miastem a wsią, 2) wymienia najważniejsze miasta w Polsce, 3) odtwarza i rozpoznaje dźwięki miasta, 4) tworzy neologizmy stanowiące nazwy miast, 5) tworzy nazwy mieszkańców od podanych nazw miast, 6) opracowuje projekt niezwykłego miasta i wykonuje go w papierowej formie, 7) jest dumny z efektów własnej pracy i prezentuje je innym, 8) zadaje pytania dotyczące tego, co jest przedstawione na planie miasta, 9) wymienia jak najwięcej nazw miast polskich i zagranicznych
Metody pracy	podające (opis, wyjaśnienie), aktywizujące (trening twórczości), praktyczne (ćwiczenia przedmiotowe)
Formy pracy	zbiorowa, indywidualna
Środki dydaktyczne	karta pracy nr 1, załącznik 1, instrumenty według uznania i dostępności
Czas trwania	90 minut, w tym: <ul style="list-style-type: none"> – edukacja polonistyczna - 30 minut, – edukacja plastyczna - 30 minut, – edukacja muzyczna - 15 minut, – edukacja przyrodnicza - 15 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

edukacja
przyrodnicza
cele operacyjne:
1, 2

Wprowadzenie do zajęć

1. Nauczyciel przeprowadza z uczniami pogadankę dotyczącą różnic między miastem a wsią. Dzieci próbują określić specyficzne cechy miasta dzięki sugestiom prowadzącego zajęcia, np.:
  - *Czy w miastach mieszka więcej ludzi niż w wioskach?*
  - *Czy więcej jest terenów zielonych w mieście czy na wsi?*
  - *Czy na wsi są bloki? Jaka jest gęstość zaludnienia na wsi, a jaka w mieście?* (Nauczyciel wyjaśnia, że gęstość zaludnienia to średnia liczba osób przypadająca na ten sam fragment powierzchni, np. 1 m × 1 m - rysuje kwadrat i wyjaśnia, że właśnie taka powierzchnia używana jest do określania średniej gęstości zaludnienia. Gdyby powierzchnię, jaką zajmuje miasto i wieś podzielić takimi małymi kwadratami i całą ludność miasta i wsi równo podzielić między te kwadraty, to w którym kwadracie - miejskim czy wiejskim, byłoby więcej ludzi?).
  - *Czy każda miejscowość może zostać miastem? W jaki sposób się to odbywa?*
  - *Jakie miasta znacie? Które z tych miast jest największe?*

WSKAZÓWKA DOTYCZĄCA PRACY Z UCZNIEM ZDOLNYM

Dodatkowe zadania dla uczniów zdolnych do wykonania podczas zajęć lub jako praca domowa:

- *Podaj nazwę najstarszego miasta w Polsce.*
- *Ile jest miast w Polsce?*
- *Kto rządzi miastem?*
- *Czy więcej Polaków mieszka na wsi, czy w mieście?*

Nauczyciel informuje uczniów, że dzisiejsze zajęcia będą poświęcone miastom, ale tym stworzonym przez nich samych - w ich wyobraźni.

Zajęcia właściwe

2. Odgłosy miasta

Uczniowie dobierają się w trójki i za pomocą dostępnych instrumentów i innych przedmiotów generujących dźwięki dostępnych w klasie oraz własnych narzędzi artykulacyjnych próbują odtworzyć wylosowany dźwięk miasta:

- korek w centrum miasta,
- bijące dzwony kościelne,
- pędząca karetka pogotowia,
- zatrzymujący się pociąg,
- hamujące samochody,
- startujący samolot,
- dźwięk sygnalizacji świetlnej.

Kolejne trójki odtwarzają dźwięki, a pozostali uczniowie próbują je zidentyfikować.

edukacja muzyczna
cele operacyjne: 3
środki dydaktyczne:
instrumenty według
dostępności (jak
najwięcej)

edukacja
polonistyczna,
edukacja
plastyczna
cele operacyjne:
4, 5, 6, 7

środki dydaktyczne:
- załącznik 1,
- karta pracy nr 1,
- papier pakowny,
- kredki, mazaki

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne: 8

edukacja
przyrodnicza
cele operacyjne: 9

Następnie nauczyciel prosi, aby w tym samym momencie wszyscy odtworzyli przygotowane dźwięki. Nagrywa wspólny występ na dyktafon. Uczniowie odsłuchują nagrania i dzielą się swoimi wrażeniami.

3. Miasto wyobraźni

Uczniowie nadal pracują w zespołach trzyosobowych. Nauczyciel wyświetla na tablicy interaktywnej rozsypankę sylab (załącznik 1). Zadaniem uczniów jest wymyślenie nazwy nowoutworzonego miasta z wykorzystaniem minimum czterech sylab, a następnie zaproponowanie nazw dla jego mieszkańców (kobiety i mężczyzny).

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Nauczyciel wspólnie z uczniami omawia przykłady nazw mieszkańców miast, przygotowując ich do wykonania ćwiczenia, np.:

Warszawa - warszawianin, warszawianka,

Łódź - łodzianin, łodzianka.

Uczniowie projektują na karcie pracy nr 1 herb miasta oraz wpisują najważniejsze zabytki. Nauczyciel sugeruje, że miasto powinno być jak najbardziej niezwykle, inne w porównaniu do miast realnie istniejących. Ponadto w niezwykłym mieście mieszkają niezwykle ludzie (*Na czym może polegać ich niezwykłość? Specyficzny wygląd, zwyczaje, język?*).

Następnie na papierze pakownym uczniowie wykonują projekt miasta uwzględniający rysunki: ulic, zabytków, instytucji publicznych (urzędów, szpitali, szkół), domów i bloków mieszkańców. W niezwykłym mieście mogą jeździć niezwykle pojazdy.

Na zakończenie uczniowie prezentują swoje prace na forum.

4. Potok pytań

Uczniowie oglądają dokładnie prace wykonane przez inne drużyny. Ich zadaniem jest wymyślenie jak największej liczby pytań dotyczących tego, co widnieje na planie miasta. Najbardziej frapujące pytania powinny zostać zadane odpowiedniej drużynie, a drużyna ta powinna mieć szansę na udzielenie odpowiedzi.

Podsumowanie zajęć

5. Uczniowie siedzą w kręgu. Wymieniają kolejno nazwy miast (polskich i zagranicznych). Żadne miasto nie powinno się powtórzyć. Należy przeprowadzić minimum dwie rundy.

W przypadku trudności uczniowie mogą korzystać z tabletek i atlasów (globusów).

ZAŁĄCZNIK 1 sc. II/20

mne	trus	kor
ko	wa	wer
drze	bu	stan
per	fran	fi
pol	lia	że

SCENARIUSZ ZAJĘĆ II/21

Tytuł	Nie do końca bezpieczne eksperymenty z ogniem
Kształtowane kompetencje	myślenie naukowe, myślenie twórcze
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozwijanie wiedzy przyrodniczej, – pobudzenie ciekawości poznawczej uczniów. <p>OPERACYJNE:</p> <p>uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) podaje konsekwencje nieobecności ognia, 2) formułuje pytania i hipotezy badawcze, 3) obserwuje przebieg eksperymentu i wyciąga wnioski z obserwacji, 4) przeprowadza eksperyment pod ścisłą kontrolą nauczyciela, 5) dostrzega prawidłowości zaobserwowane w eksperymencie w rzeczywistości pozaszkolnej, 6) utrwała nowo poznane wiadomości
Metody pracy	podające (opis, wyjaśnienie), praktyczne (eksperyment)
Formy pracy	zbiorowa, indywidualna
Środki dydaktyczne	pudełko po zapałkach, podgrzewacz, zapałki, taśma klejąca, świeczka z podstawką, sitko metalowe
Czas trwania	jedna godzina - edukacja przyrodnicza

PRZEBIEG ZAJĘĆ

edukacja
przyrodnicza
cele operacyjne:1

Wprowadzenie do zajęć

1. Test odległych konsekwencji

Nauczyciel pyta uczniów: *Co by było, gdyby na Ziemi nie było ognia?*

Nauczyciel informuje uczniów, iż w kolejnej części zajęć przeprowadzone zostaną ciekawe eksperymenty z ogniem. Prosi o zachowanie szczególnej ostrożności.

WSKAZÓWKA DOTYCZĄCA PRACY Z UCZNIEM ZDOLNYM

Test odległych konsekwencji to jedna z technik diagnozowania i rozwijania myślenia twórczego opracowana przez J. Guilforda. Nauczyciel może wielokrotnie wykorzystać to ćwiczenie w ramach rozgrzewki twórczej lub jako dodatkowe zadanie dla uczniów zdolnych. Wystarczy tylko zmodyfikować zdarzenie, będące podstawą pytania, np.:

- *Co by było, gdyby Polska nie miała dostępu do morza?*
- *Co by było, gdyby Ziemia była płaska?*
- *Co by było, gdyby szkoła nie była obowiązkowa?*

edukacja
przyrodnicza
cele operacyjne:
2-5
środki dydaktyczne:
- podgrzewacz,
- pudełko po
zapalkach (min. 2),
- zapalki,
- taśma klejąca

Zajęcia właściwe

2. Kuchenka z papieru

Nauczyciel prezentuje uczniom materiały niezbędne do przeprowadzenia eksperymentu. Informuje ich, że z pudełek po zapalkach (bez „szufladek”) wykonają szkielec kuchenki. Boki jednej z „szufladek” należy dokładnie okleić taśmą klejącą celem uszczelnienia jej. Nauczyciel wyjaśnia, iż „szufladka” zostanie napełniona wodą, a następnie spocznie na dwóch pudełkach, pomiędzy którymi zostanie umieszczony zapalony podgrzewacz.

Etap pierwszy. Sformułowanie pytania badawczego przez uczniów:

Czy „szufladka” pudełka po zapalkach zapali się od płomienia podgrzewacza?

Uczniowie stawiają również hipotezy badawcze. Prawdopodobne hipotezy:

- 1) „szufladka” zapali się, gdyż jest z papieru,
- 2) „szufladka” nie zapali się (gdyż jest wykonana z grubego papieru lub dlatego że jest niej woda).

Etap drugi. Przeprowadzenie eksperymentu przez nauczyciela i obserwowanie jego przebiegu przez uczniów

Etap trzeci. Weryfikacja hipotez

Uczniowie na podstawie obserwacji dochodzą do wniosku, że „szufladka”, pomimo okopcenia, nie pali się.

Etap czwarty. Komentarz

Nauczyciel pyta uczniów, czy mają pomysł, jak wytłumaczyć wynik eksperymentu. Faktyczne wyjaśnienie jest następujące:

Papier, z którego jest wykonana „szufladka” pudełka po zapalkach, nie pali się, ponieważ

znajdująca się w nim woda schładza go.

Nauczyciel zachęca uczniów do zastanowienia się, czy podobne zjawisko „schładzania” dostrzegają na co dzień wokół siebie.

WSKAZÓWKA PANA OD PRZYRODY

Codziennie spotykamy się ze zjawiskiem, kiedy różne przedmioty nie zapalają się przy kontakcie z ogniem, ponieważ są schładzane przez wodę. Np. garnek z wodą na kuchence: bez wody silnie się nagrzewa, aż do momentu zapalenia się plastikowych rączek lub emalii pokrywającej garnek; jeśli jest z wodą, to ona go schładza - jednocześnie podnosi swoją temperaturę i dochodzi do wrzenia wody. Silnik samochodowy - podczas pracy silnika spalinowego wydziela się bardzo dużo ciepła, dlatego komora spalania jest „obleczona” tzw. płaszczem wodnym. Woda przejmuje część ciepła z silnika i „transportuje” je do chłodnicy samochodowej, skąd ciepło uchodzi do owiewającego ją powietrza. Gdyby nie było chłodzenia silnika, to bardzo szybko doszłoby do jego uszkodzenia w wyniku zbyt wysokiej temperatury. W czasie dużych upałów w centach miast są uruchamiane tzw. kurtyny wodne - drobno rozpylona woda schładza powietrze w bliskim jej otoczeniu, a także osoby, które pod nią przechodzą. Podobny efekt dają fontanny czy nawet duże rzeki i jeziora - woda ochładza powietrze w ich najbliższym otoczeniu, co sprawia, że w takich miejscach najchętniej spędzamy czas upałów.

Podczas akcji gaśniczych prowadzonych przez strażaków woda nie tylko bezpośrednio gasi ogień, ale też schładza niepalące się elementy, zabezpieczając je przed rozprzestrzenianiem się ognia.

W przypadku oparzenia najlepiej jest schłodzić to miejsce zimną wodą lub lodem - wtedy nie dopuszczamy do dalszego rozprzestrzeniania się nadmiernego ciepła po ciele i zwiększenia powierzchni oparzenia.

Do schładzania używa się nie tylko wody. Są specjalne płyny (np. glikol) używane w układach chłodzenia samochodu czy inne substancje (również gazy np. dwutlenek węgla czy halon) stosowane w pożarnictwie.

Uczniowie pod ścisłą kontrolą nauczyciela przeprowadzają serię czterech-pięciu analogicznych eksperymentów.

Modyfikacja eksperymentu

Można wzbogacić eksperyment o pytanie: *Czy woda w „szufladce” zacznie bulgotać?*

Uczniowie stawiają hipotezy i z pomocą nauczyciela weryfikują je. Okazuje się, że faktycznie po kilku minutach podgrzewania „szufladki” woda w niej zgromadzona zacznie wrzeć.

Źródło pomysłu: J. Hecker (2013). *Przyroda to przygoda*. Kielce: Wyd. Jedność, s. 18-19.

edukacja
przyrodnicza
cele operacyjne:
2-5
środki dydaktyczne:
- wysoka świeczka na
podstawce,
- metalowe sitko,
- zapalki

3. Czy można zapalić świeczkę dwa razy bez jej gaszenia?

Nauczyciel prezentuje uczniom materiały niezbędne do przeprowadzenia eksperymentu. Informuje ich, że za chwilę na płomień świecy założy metalowe sitko (otworem do dołu).

Etap pierwszy. Sformułowanie pytania badawczego przez uczniów:

- *Czy przyłożenie sitka spowoduje zgaszenie płomienia świecy?*

Uczniowie stawiają również hipotezy badawcze.

Etap drugi. Przeprowadzenie eksperymentu przez nauczyciela i obserwowanie jego przebiegu przez uczniów

Etap trzeci. Weryfikacja hipotez

Uczniowie na podstawie obserwacji dochodzą do wniosku, że sitko „przecina” płomień w ten sposób, że płomień pali się jedynie poniżej sitka, zaś nad sitkiem unosi się widoczny dym.

Nauczyciel raz jeszcze przeprowadza to doświadczenie, przykładając zapaloną zapalkę do dymu unoszącego się nad sitkiem. Okazuje się, że płomień pali się również nad sitkiem.

Etap czwarty. Komentarz

Płomień świecy pali się dzięki oparom wosku. Przyłożenie metalowego sitka powoduje obniżenie temperatury oparów tak, że świeca nad sitkiem nie pali się. Jednocześnie opary wosku są ciągle łatwopalne, stąd zapalają się na skutek kontaktu z zapalką.

Źródło pomysłu: J. Hecker (2013). *Przyroda to przygoda*. Kielce: Wyd. Jedność, s. 118-119.

Podsumowanie zajęć

4. Światelko wiedzy

Nauczyciel latarką wyznacza ucznia i prosi go o podanie jednej informacji zdobytej podczas zajęć. Uczeń, który udzielił odpowiedzi, wyznacza latarką kolejną osobę, które ma takie samo zadanie. Ćwiczenie trwa do momentu zebrania wszystkich informacji przekazanych podczas zajęć.

edukacja
przyrodnicza
cele operacyjne: 6
środki dydaktyczne:
latarka

SCENARIUSZ ZAJĘĆ II/22

Tytuł	Czy jesień musi być smutna?
Kształtowane kompetencje	językowe, ruchowe, myślenie twórcze
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none"> – kształtowanie umiejętności posługiwania się językiem ojczystym w zakresie mówienia, pisania i czytania, – pobudzenie ciekawości poznawczej uczniów. <p>OPERACYJNE:</p> <p>uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) uważnie słucha, określa nastrój wysłuchanego utworu, 2) wypowiada się na temat zmian zachodzących późną jesienią w przyrodzie, 3) czyta tekst ze zrozumieniem, 4) przedstawia nastrój mimiką i ruchem, 5) wykonuje pracę plastyczną według instrukcji, 6) grupuje wyrazy według określonego warunku, 7) dobiera treść zadania do ilustracji
Metody pracy	podające (wyjaśnienie), aktywizujące (trening twórczości), praktyczne (ćwiczenia przedmiotowe), eksponujące
Formy pracy	zbiorowa, w grupach, indywidualna
Środki dydaktyczne	karty pracy nr 1-4, załączniki 1-2
Czas trwania	dwie godziny, w tym: <ul style="list-style-type: none"> – edukacja polonistyczna - 45 minut, – edukacja matematyczna - 20 minut, – edukacja plastyczna - 25 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

edukacja
polonistyczna,
muzyczna
cele operacyjne: 1
środki dydaktyczne:
nagranie „Czterech
pór roku”
A. Vivaldiego

Wprowadzenie do zajęć

1. Słuchanie utworu Antonio Vivaldiego „Cztery pory roku - jesień”, cz. 1,
Rozmowa na temat wysłuchanego utworu i obejrzanych obrazów, określanie nastroju poszczególnych części.

- *Które są radosne, a które smutne?*
- *Po czym to poznacie? (wesole, smutne, wysokie, niskie, szybkie, wolne dźwięki).*

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Przed wysłuchaniem można zadać uczniom następujące pytania:

- *Jaka jest treść utworu, o czym jest utwór?*
- *Kto go wykonuje?*
- *Jakie instrumenty słyszeć?*
- *Jaki to rodzaj muzyki?*

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne:
1, 2

Zajęcia właściwe

2. Nauczyciel czyta.

Wywiad z *Jesienią*

- *Witam Panią, kim Pani jest?*
- *Jestem Jesień, przychodzę zawsze 23 września. Odtąd noce będą coraz dłuższe, a dni coraz krótsze.*
- *Dlaczego jest Pani taka smutna?*
- *Nie mam powodów do radości. Wraz z moim nadejściem odlatują ptaki, chowają się w szparach robaki. Deszcz mży albo leje, wiatr silny ciągle wieje. Z drzew liście opadają, zwierzęta w sen zapadają. Stąpam wolno krok po kroku, jestem smutną porą roku.*
- *A co Pani niesie w swoim koszu?*
- *Przynoszę różne dary: grzyby, soczyste owoce, warzywa zdrowe, żółędzie, kasztany i liście kolorowe.*

Nauczyciel pyta:

- *O czym dowiedzieliście się z tego wywiadu?*
- *O co wy chcielibyście zapytać Panią Jesień?*
- *Czy jesień musi być smutną porą roku?*

Jesień, z jednej strony piękna, radosna i kolorowa, z drugiej smutna, ponura, deszczowa... Różnie bywa. Wzbudza różne uczucia, wiele zależy od naszego nastroju. Gdy trzeba wyjść na dwór w deszcz i wicher, gdy przez mgłę nie widać pięknych barw jesiennych liści, jest smutno. Kiedy w ciepły, słoneczny jesienny dzień spacerujemy po parku, obserwujemy spadające kasztany i barwne liście - czujemy radość.

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Dzieci same próbują odpowiedzieć na pytania, nauczyciel uzupełnia odpowiedzi.

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne:
3, 6

środki dydaktyczne:
karta pracy nr 1

3. Uczniowie wykonują ćwiczenia z karty pracy nr 1. Samodzielnie czytają „Wywiad z Jesienią”, zapisują pytanie do Pani Jesieni, wypisują dary jesieni i podkreślają w tekście wyrazy, które się rymują.

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne:
3, 4

środki dydaktyczne:
załącznik 2

4. Ćwiczenia dramowe - jesień smutna, jesień radosna
Nauczyciel dzieli klasę na dwie grupy. Każda grupa otrzymuje kartkę, na której zapisane jest zadanie do wykonania:

Przedstawcie jak najkrócej za pomocą ruchu i odpowiedniej miny następujące sceny:

- *jesień smutna,*
- *jesień radosna.*

Przedstawienie scenek przez poszczególne grupy. Wspólna ocena poszczególnych przedstawień.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Po każdym przedstawieniu omawiamy treść, ze szczególnym uwzględnieniem nastroju smutku lub radości.

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne:
3, 6

środki dydaktyczne:
karta pracy nr 4

5. Uczniowie wykonują ćwiczenia z karty pracy nr 4. Wypisują w tabeli jak najwięcej skojarzeń z jesienią smutną i radosną.

WSKAZÓWKI DO PRACY Z UCZNIEM ZDOLNYM

Uczniowie zapisują swoje skojarzenia, nie korzystając z wyrazów z ramki.

edukacja
plastyczna
i matematyczna
cele operacyjne:
3, 5, 7

środki dydaktyczne:
- karty pracy nr 2-3
- załącznik 1

6. Praca plastyczna według instrukcji - karta pracy nr 2

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Dzieci mogą również porównać swoje prace z obrazem Vincenta van Gogh'a, „Drzewo morwowe jesienią”, omówić nastrój i kolorystykę.

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne: 2

7. Korzystając z karty pracy nr 2, uczniowie wykonują zadania na karcie pracy nr 3. Do każdej ilustracji dobierają numer polecenia z karty pracy nr 2 i zapisują obliczenie.

Podsumowanie zajęć

8. Dzieci kończą zdania:

- *Jesień jest radosna, gdy...*
- *Jesień jest smutna, bo...*

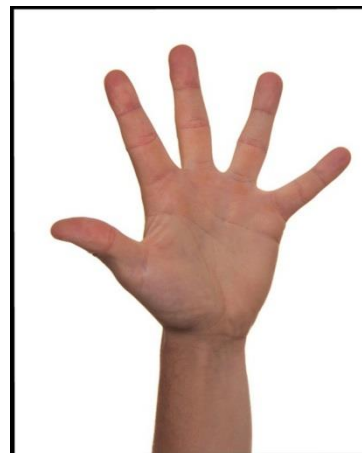

KARTA PRACY NR 2 sc. II/22

Wykonaj pracę plastyczną według instrukcji.

Przygotuj białą kartkę z bloku, kredki i farby plakatowe. Odrysuj brązową kredką prawą dłoń wraz z przedramieniem - to będzie drzewo. Pokoloruj je.

1. Umocz kciuk w żółtej farbie i odbij 12 listków - przy każdym konarze po 2 i 2 pod drzewem.
2. Umocz kciuk w pomarańczowej farbie i odbij 10 listków - przy każdym konarze po 2. Ile listków jest już na drzewie?
3. Umocz kciuk w czerwonej farbie i odbij po 1 listku przy każdym konarze i 3 listki pod drzewem z prawej strony.
4. Umocz palec wskazujący w brązowej farbie i odbij po 2 listki przy każdym konarze, pod drzewem z lewej strony odbij 4 brązowe listki.
5. Odbij jeszcze po 1 zielonym listku przy każdym konarze i po jednym na ziemi, z prawej i lewej strony drzewa. Umyj ręce.

W prawym górnym rogu kredkami narysuj latawiec. W lewym dolnym rogu narysuj jeża. Porównaj swoją pracę z pracami kolegów i koleżanek.

SCENARIUSZ ZAJĘĆ II/23

Tytuł	Poznajemy Koszałka-Opałka, kronikarza polskich krasnoludków (M. Konopnicka, „O krasnoludkach i sierotce Marysi”)
Kształtowane kompetencje	językowe, społeczne, motoryczne, kulturowe, wrażliwość estetyczna, myślenie twórcze
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozwijanie wrażliwości estetycznej poprzez kontakt z klasyką literatury dziecięcej, – zapoznanie z postaciami tradycji polskiej i folkloru dziecięcego, – ćwiczenie cichego i głośnego czytania oraz czytania z podziałem na role, – aktywizowanie kreatywności i ekspresji twórczej ucznia, – wzbogacenie słownictwa. <p>OPERACYJNE: uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) słucha uważnie i ze zrozumieniem czytanego tekstu, 2) czyta głośno i cicho ze zrozumieniem fragmenty powieści M. Konopnickiej, 3) czyta z podziałem na role (odpowiednio intonując, akcentując) fragmenty tekstu, 4) wypowiada się na temat poznanego utworu i wykazuje zainteresowanie lekturą, 5) wyodrębnia elementy powieści z zastosowaniem poznanych definicji z poetyki tekstu (jak: postacie, świat przedstawiony, fabuła, plan wydarzeń, czas wydarzeń, morał), 6) układa plan wydarzeń oraz współredaguje plan opowiadania, 7) dokonuje porównań i ocenia zachowanie bohaterów powieści, 8) uczestniczy w zabawie animacyjnej, 9) przygotowuje portret postaci na podstawie jej opisu.
Metody pracy	aktywizujące (zabawa animacyjna, trening twórczości), praktyczne (praca z lekturą)
Formy pracy	zbiorowa, grupowa, w parach, indywidualna
Środki dydaktyczne	fragment opowieści M. Konopnickiej, karty pracy nr 1-3, załączniki 1-2, duży rulon papieru, kolorowe pisaki i kolorowe karteczki samoprzylepne
Czas trwania	dwie godziny, w tym: <ul style="list-style-type: none"> – edukacja polonistyczna - 45 minut, – edukacja plastyczna - 30 minut, – wychowanie fizyczne - 15 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

Wprowadzenie do zajęć

1. Zabawa w szukanie Koszałka-Opałka

Uczniowie mają zamknięte oczy i wyciągnięte do przodu ręce. Ich zadaniem będzie szukanie Koszałka-Opałka. Nikomu nie wolno otwierać oczu, zanim nie znajdzie krasnoludka.

Zasady zabawy. Uczniowie z zamkniętymi oczami przesuwają się wolno po sali i gdy kogoś napotkają na swej drodze, wówczas pytają: *Koszalek-Opatek? Koszalek-Opatek?* Jeśli osoba, na którą trafią, odpowie im tym samym pytaniem o Koszałka-Opałka, wówczas wiadomo, że trzeba szukać dalej. Tylko jeden uczeń chodzi swobodnie po sali z otwartymi oczami, czyli ten, który został wybrany do roli Koszałka-Opałka. Nie ucieka przed szukającymi kolegami, ale też nie stara się wejść im w drogę. W sytuacji, kiedy jeden z uczniów napotka Koszałka-Opałka i usłyszy potwierdzenie, że to on - wówczas może otworzyć oczy i dołączyć do niego jako kolejny krasnoludek. I tak stopniowo utworzy się wagonik Koszałków-Opałków.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Każdy nowy krasnoludek (ustawiony jeden za drugim w postaci wagonika) napotkany przez ucznia poszukującego Koszałka-Opałka zwalnia go z obowiązku szukania z zamkniętymi oczami i przemianowuje na nowego krasnoludka. Zabawa się kończy, kiedy wszyscy staną się krasnoludkami i nie będzie już nikogo szukającego.

Zajęcia właściwe

2. Czy krasnoludki są na świecie?

Nauczyciel pyta, czy, zdaniem uczniów, krasnoludki są na świecie.

- *Kiedy po raz pierwszy usłyszeli o krasnoludkach?*
- *Jak wyglądają krasnoludki? Skąd czerpią wiedzę na ten temat wyglądu i zachowania krasnoludków?*
- *Czy wszystkie krasnoludki wyglądają tak samo?*
- *Gdzie mieszkają? Co robią na co dzień?*

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Ten czas na swobodne wypowiedzi uczniów (będące efektem ich dotychczasowych doświadczeń jako widzów i czytelników tekstów kultury) stanowi ważny element nie tylko dla późniejszych działań metodycznych w trakcie poznawania tekstu powieści Marii Konopnickiej, ale też kolejnych ukazujących różnorodność świata krasnoludków. Tym bardziej, że większość wypowiedzi uczniowskich będzie oscylować wokół jednego, popkulturowego wizerunku krasnoludka rodem z filmów Walta Disneya.

3. Lektura wiersza M. Konopnickiej „Krasnoludki są na świecie”

Wzorcowe czytanie wiersza przez nauczyciela. Następnie samodzielna praca uczniów w parach - ciche czytanie w celu wyszukania niezrozumiałych wyrazów. Wyjaśnienie kontekstowe trudnych wyrażeń i ewentualnie zaproponowanie przez nauczyciela zastąpienia archaizmów współczesnymi odpowiednikami.

wychowanie
fizyczne,
edukacja
polonistyczna
cele operacyjne: 7

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne:
1-6

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne:
1-2
środki dydaktyczne:
załączniki 1-2

edukacja
polonistyczna

cele operacyjne:

1-2

środki dydaktyczne:

karty pracy nr 1-2

edukacja
polonistyczna,
plastyczna

cele operacyjne:

4, 7

środki dydaktyczne:

karta pracy nr 3

edukacja
plastyczna

cele operacyjne: 9

środki dydaktyczne:

- kartony,

- kredki

4. Kim jest Koszałek-Opałek?

Uczniowie słuchają nagrania lektury (wersja interpretacji aktorskiej tekstu) lub słuchają swojego nauczyciela. Pierwsze dwa rozdziały powieści - poznajemy Koszałka i jego przygodę podczas szukania śladów wiosny

5. Koszałek-Opałek - kronikarz

Praca w grupach. Uczniowie czytają wybrane fragmenty, by potem zaprezentować reszcie klasy zebrane przez siebie informacje na temat polskich krasnoludków.

6. Układamy plan wydarzeń - poszukiwań wiosny

7. Mapa trasy, którą przebył Koszałek-Opałek

Na środku sali zostaje rozwinięty długi brulion. Poszczególne grupy proponują przebieg drogi, którą przebył krasnoludek - od Kryształowej Góry do wybranego miejsca z opowieści Konopnickiej.

Następnie - jak już trasa zostanie wyznaczona - zadaniem każdej z grup będzie zilustrowanie i uzupełnienie mapy baśniowego świata z książki (poszczególne miejsca i postaci, które spotkał na swej drodze Koszałek-Opałek).

8. „Koszałki-opałki” i inne frazeologizmy

Nauczyciel wyjaśnia, co to jest związek frazeologiczny, podaje najbardziej znane przykłady. Wyjaśnia też, co znaczą w języku polskim stałe wyrażenia: „pleść androny”, „opowiadać (snuć) koszałki-opałki” (karty pracy nr 2-3).

Podsumowanie zajęć

9. Portreciści Koszałka-Opałka

Na zakończenie zajęć uczniowie wykonują portret Koszałka-Opałka - na podstawie poznanego opisu w książce oraz własnych wyobrażeń.

ZAŁĄCZNIK 1 sc. II/23

Maria Konopnicka „O krasnoludkach i sierotce Marysi”

Czy to bajka, czy nie bajka,
Myślcie sobie, jak tam chcecie.
A ja przecież wam powiadam:
Krasnoludki są na świecie!
Naród wielce osobliwy.
Drobny – niby ziarnka w bani:
Jeśli które z was nie wierzy,
Niech zapyta starej niani.
W górach, w jamach, pod kamykiem,
Na zapiecku czy w komorze,
Siedzą sobie Krasnoludki
W byle jakiej mysiej norze.
Pod kominem – czy pod progiem –
Wszędzie ich napotkać można:
Czasem który za kucharkę
Poobraca pieczeń z różna...
Czasem skwarków porwie z rynki,
Albo liźnie cukru nieco,
I pozbiera okruszynki,
Co ze stołu w obiad lecą.
Czasem w stajni z bicza trzaśnie,
Koniom spląta długie grzywy,
Czasem dzieciom prawi baśnie...
Istne cuda! Istne diwy!

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

Gdzie chce – wejdzie, co chce – zrobi,

Jak cień chyżo, jak cień cicho,

Nie odżegnać się od niego,

Takie sprytne małe lichy!

Zresztą myślcie, jako chcecie,

Czy kto chwali, czy kto gani,

Krasnoludki są na świecie!

Spytajcie się tylko niani.

ZAŁĄCZNIK 2 sc. II/23

Koszałek-Opalek rusza w poszukiwaniu wiosny [fragm. powieści M. Konopnickiej]

Zima była tak ciężka i długa, że miłościwy Błystek, król Krasnoludków, przymarzył do swojego tronu. Siwa jego głowa uczyniła się srebrną od szronu, u brody wisały lodowe sople, brwi najeżone okiścią stały się groźne i srogie; w koronie, zamiast peret, iskrzyły krople zamarznętej rosy, a para oddechu osiadała śniegiem na kryształowych ścianach jego skalnej grotty.

Wierni poddani króla, żwawe krasnoludki, otulali się jak mogli w swoje czerwone opończe i w wielkie kaptury. Wielu z nich sporządziło sobie szuby i spencery z mchów brunatnych i zielonych, uzbieranych w borze jeszcze na jesieni, z szyszek, z huby drzewnej, z wiewiórczych puchów, a nawet z piórek, które pogubiły ptaszki, lecące za morze. Ale król Błystek nie mógł się odziewać tak ubogo i tak pospolicie. On zimą i latem musiał nosić purpurową szatę, która od wieków służąc królom Krasnoludków, dobrze już była wytarta i wiatr przez nią świstał. Nigdy też, za nowych swoich czasów nawet, bardzo ciepłą szata owa nie była, ile że z przędzy tych czerwonych pajęczków, co to wiosną po grzędach się snują, utkana, miała zaledwie grubość makowego listka.

Drżało więc królisko srodze, raz wraz chuchając w ręce, które mu tak zgrabiały, że już i berła utrzymać w nich nie mógł. W kryształowym pałacu, wiadomo, ognia palić nie można. Jakże?! Jeszcze by wszystko potrzaskało: posadzki i mury. Grzał się tedy król Błystek przy blasku złota i srebra, przy płomieniach brylantów, wielkich jak skowrończe jaja, przy tęczach, które promyk dziennego światła zapalał w kryształowych ścianach tronowej sali, przy iskrach lecących z długich mieczów, którymi wywijają dzielne Krasnoludki, tak z wrodzonego męstwa jak i dla rozgrzewki.

Ciepła wszakże z tego wszystkiego było bardzo mało, tak mało, że biedny stary król szczykał zębami, jakie mu jeszcze pozostały, z największą niecierpliwością oczekując wiosny.

– Żagiewko – mówił do jednego z dworzan – sługo wierny! Wyjrzyj no na świat, czy nie idzie wiosna?

A Żagiewka pokornie odpowiedział: – Królu, panie! Nie czas na mnie, póki się pokrzywy pod chłopskim płotem nie złączą zielenić. A do tego jeszcze daleko!...

Pokiwał król głową, a po chwili znów skinie i rzecze:

– Sikorek! A może ty wyjrzysz?

Ale Sikorkowi nie chciało się na mróz wystawiać nosa. Rzeknie tedy:

– Królu, panie! Nie pora na mnie, aż pliszka ćwierkać zacznie. A do tego jeszcze daleko!...

Pomilczał król nieco, ale iż mu zimno dokuczało srodze, skinie znów i rzecze:

– Biedronek, sługo mój! A ty byś nie wyjrzał?

Wszakże i Biedronkowi niepilno było na mróz i zawieje. I on się kłaniał i wymawiał:

– Królu, panie! Nie pora na mnie, aż się pod zeschniętym listkiem śpiąca muszka zbudzi. A do tego jeszcze daleko!...

Król spuścił brodę na piersi i westchnął, a z westchnienia tego naszła taka mgła śnieżysta, że przez chwilę w grocie nic widać nie było.

Tak przeszedł tydzień, przeszły dwa tygodnie, aż pewnego ranka jasno się jakoś zrobiło, a z lodowych sopłów na królewskiej brodzie jęta kapać woda.

We włosach też śnieg tajać zaczął, a okiść szronowa opadła z brwi królewskich i zmarzłe kropelki u wąsów wiszące spłynęły niby łzy.

Zaraz też i szron ze ścian opadać zaczął, lód pękał na nich z wielkim hukiem, jak kiedy Wisła puszczą, a w komnacie zrobiła się taka wilgoć, że wszyscy dworzanie wraz z królem kichali jakby z moździerzy. A trzeba wiedzieć, że Krasnoludki mają nosy nie lada. Sam to naród nieduży: jak Krasnoludek but

chłopski zobaczy, staje, otwiera gębę i dziwuje się, bo myśli, że ratusz. Taki to drobiazg!...

Tymczasem odwilż trwała szczęśliwie. Już około południa wszystkim Krasnoludkom podmarzały wąsy. Zaczęli tedy radzić, kogo by na ziemię wysłać, żeby się przekonał, czy jest już wiosna. Aż król Błystek stuknął o ziemię berłem szczerozłotym i rzekł:

– Nasz uczony kronikarz Koszałek-Opatek pójdzie obaczyć, czy już wiosna przyszła.

– Mądre królewskie słowo! – zakrzyknęły Krasnoludki i wszystkie oczy obróciły się na uczonego Koszałka-Opatka.

Ten, jak zwykle, siedział nad ogromną księgą, w której opisywał wszystko, co się od Literat najdawniejszych czasów zdarzyło w państwie Krasnoludków, skąd się wzięli i jakich mieli królów, jakie prowadzili wojny i jak im się w nich wiodło.

Co widział, co słyszał, to spisywał wiernie; a czego nie widział i nie słyszał, to zmyślił tak pięknie, iż przy czytaniu tej księgi serca wszystkim rosły.

On to pierwszy dowiedział, iż Krasnoludki, ledwie na piędź duże, są właściwie olbrzymami, które się tylko tak kurczą, żeby im mniej sukna wychodziło na spencery i płaszcze, bo teraz wszystko drogie.

Krasnoludki tak dumni byli z kronikarza swego, że gdzie kto jakie zielsko znalazł, zaraz mu wieniec plóttł i na głowę wkładał, tak, iż mu te wieńce resztę rzadkich włosów wytarły i łusy był jak kolano. (...)

źródło: <https://wolnelektury.pl/katalog/lektura/o-krasnoludkach-i-sierotce-marysi.html>, pobrano: 30.06.2015

KARTA PRACY NR 1 sc. II/23

Karta z kroniki Koszałka Opałka

Po przeczytaniu przygód krasnoludka uzupełnij notatki do Kroniki Krasnoludków. Dokończ pytania. Pamiętaj o znakach interpunkcyjnych.

Kto

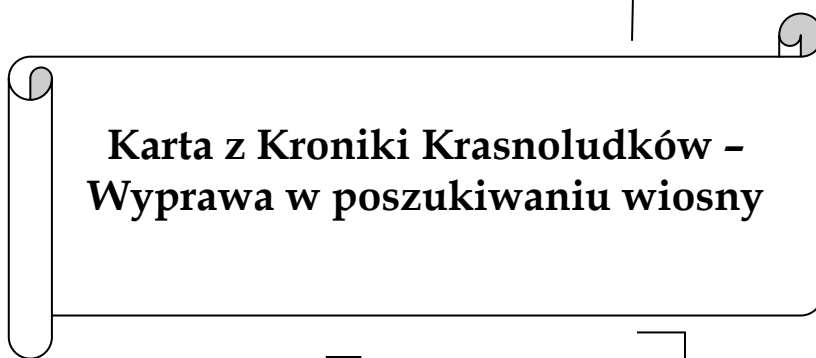

Kiedy

Dokąd

Dlaczego

KARTA PRACY NR 2 sc. II/23

Bohater opowieści o krasnoludkach autorstwa Marii Konopnickiej miał na imię Koszałek-Opatek. Czy wiesz, że zwrot ten ma w języku polskim bardzo długą tradycję, o wiele starszą niż baśniowy krasnoludek? Uzupełnij poniższe zdania związkiem wyrazów „koszałki-opałki”, a poznasz jego znaczenie. W razie wątpliwości skorzystaj ze słownika związków frazeologicznych.

Dziadek lubił wymyślać różne fantastyczne historie, które potem opowiadał swoim wnukom na dobranoc. Babcia mówiła, że to same

_____
_____
_____.

- Ale to nic złego, pleść

_____
_____
_____

- bronił się dziadek. -

Mój dziadek opowiadał nam takie

baśniowe

_____
_____
_____

i ja teraz snuję podobne opowieści. To nasza polska tradycja i trzeba jej uczyć od najmłodszych lat.

Sprawdź w słowniku związków frazeologicznych znaczenie określenia „koszałki-opałki” i wpisz pod spodem.

_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____

KARTA PRACY NR 3 sc. II/23

Narysuj mapę trasy od pałacu Króla Błystka, którą przebył kronikarz krasnoludków, Koszałek-Opatok. Zaznacz i podpisz kolejne miejsca, gdzie przeżywał różne przygody. Możesz dorysować bohaterów, których spotkał na swej drodze. Po skończonej pracy porównaj swoją mapę z innymi osobami w klasie.

SCENARIUSZ ZAJĘĆ II/24

Tytuł	W Kryształowej Grocie króla Błystka
Kształtowane kompetencje	językowe, komunikacyjne, społeczne, motoryczne, wrażliwość estetyczna
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozwijanie wrażliwości estetycznej poprzez kontakt ze sztuką, – ćwiczenie cichego i głośnego czytania oraz czytania z podziałem na rolę, – aktywizowanie kreatywności i ekspresji twórczej ucznia, – wzbogacenie słownictwa. <p>OPERACYJNE: uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) słucha uważnie i ze zrozumieniem czytanego tekstu, 2) czyta głośno i cicho ze zrozumieniem, 3) czyta z podziałem na role, 4) wypowiada się na temat poznanego utworu i wykazuje zainteresowanie lekturą, 5) wyodrębnia elementy świata przedstawionego w poznanej lekturze z zastosowaniem poznanych definicji z poetyki tekstu, 6) układa plan wydarzeń poznanego fragmentu oraz plan opowiadania, 7) uczestniczy w zabawie animacyjnej, 8) opisuje miejsca na planie architektonicznym.
Metody pracy	problemowo-aktywizujące (gra dydaktyczna, techniki teatralne i dramowe), praktyczne (ćwiczenia przedmiotowe)
Formy pracy	zbiorowa, grupowa, w parach, indywidualna
Środki dydaktyczne	fragment opowieści M. Konopnickiej, karty pracy nr 1-2, załączniki 1-2
Czas trwania	75 minut, w tym: <ul style="list-style-type: none"> – edukacja polonistyczna - 45 minut, – edukacja społeczna - 15 minut, – wychowanie fizyczne - 15 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

Wprowadzenie do zajęć

1. Zabawa - korzenie dużego drzewa

Zabawy pantomimiczna. Na środku ustawiamy ucznia, który wchodzi w rolę głównego korzenia (czy pnia) - rozkłada ręce na boki. Wokół niego ustawiają się dwie osoby - odpowiednio jedna przy lewej, a jedna przy prawej ręce (każda z nich jest zwrócona twarzą do płasko do góry uniesionej dłoni ucznia-pnia; tak jakby przeglądała się w tej dłoni jak w lustrze). Do każdej z tych dwóch osób ustawiają się kolejno dwie osoby (każda zwrócona twarzą do dłoni, wyciągając ręce na boki dla kolejnych dwóch osób) itd. Gdy już wszyscy się ustawią i znajdą dla siebie miejsce w płataninie korzeni, to uczeń w roli głównego pnia lub korzenia zaczyna powoli ruszać rękami, co zmusza o podążania twarzą najbliższej niego dwie osoby, a za nimi kolejne i kolejne...

WSKAZÓWKI METODYCZNE

Ta zabawa wymaga pewnego skupienia i troski o innych, tzn. nie można się ruszać zbyt szybko czy gwałtownie.

Zajęcia właściwe

2. Rozmowa na temat zabawy pantomimicznej

- *Co sprawiło trudność? Z czego wynikały wszelkie komplikacje?*
- *Czego nauczyliście się podczas tej zabawy?*

3. Wielka rodzina małego ludku

Nauczyciel pyta, czy przeprowadzona zabawa nie przypomina uczniom relacji w Kryształowej Górze:

Jak żyją krasnoludki? Czego dowiedzieliście się z pierwszych dwóch rozdziałów?

Praca w grupach - uczniowie przygotowują się do zaprezentowania wszystkich mieszkańców Kryształowej Góry oraz fragmentów opisujących dwór Króla Błystka.

4. Genealogia Kryształowej Góry

Uczniowie próbują wyjaśnić powiązania rodzinne oraz pełnione przez krasnoludki funkcje na dworze Króla Błystka.

Wyjaśnienie terminu „genealogia”.

Problem: *Czy w przypadku bohaterów książki M. Konopnickiej możemy mówić o genealogii?*

5. Krasnoludek jak kukułcze jajo?

Głośne czytanie fragmentu powieści o odrzuconym krasnoludku.

Wyjaśnienie frazeologizmu o kukułczym jajku.

6. Jak mieszkały krasnoludki? Na planie Kryształowej Góry

Na dużym rulonie papieru uczniowie rysują dużą górę i podpisują - przekrój Kryształowego Dworu Króla Błystka. Określają miejsca, gdzie zwykle przebywał król, a gdzie kronikarz, gdzie stały książki itp. działania opisujące świat przedstawiony opowieści Marii Konopnickiej.

edukacja
społeczna,
wychowanie
fizyczne
cele operacyjne: 7

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne:
1-3
środki dydaktyczne:
załączniki 1-2

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne:
4-6
środki dydaktyczne:
karty pracy nr 1-2

edukacja
plastyczna,
polonistyczna
cele operacyjne: 8
środki dydaktyczne:
duży rulon papieru

Podsumowanie zajęć

8. Ranking popularności krasnoludziej społeczności

Uczniowie głosują na poszczególne postaci baśniowego świata.

ZAŁĄCZNIK 1 sc. II/24

Kruszce i kamienie szlachetne w komnacie Króla Błystka

srebro

złoto

brylanty

kryształy

ZAŁĄCZNIK 2 sc. II/24

KOSZAŁEK OPAŁEK

KARTA PRACY NR 1 sc. II/24

Krasnoludki w powieści „O krasnoludkach i sierotce Marysi”.

Z powieści Marii Konopnickiej wiemy, że krasnoludki były bardzo pracowite. Na podstawie imion krasnoludków odgadnij, czym się zajmowały.

Żagiewka

Sikorek

Biedronek

Groszyk

KARTA PRACY NR 2 sc. II/24

Pracuj w parze z koleżanką lub kolegą. Jesteście dziennikarzami klasowej gazetki. Razem przeprowadźcie wywiad z krasnoludkiem Groszykiem, mieszkającym w grocie króla Błystka. Na początek ułóżcie 5 pytań, a potem spróbujcie wejść w rolę Groszyka i odpowiedzieć na nie. Pamiętajcie o właściwych znakach interpunkcyjnych w zdaniach pytających i oznajmujących. Redagując wasz wywiad, możecie skorzystać z poniżej zamieszczonych wyrazów, sformułowań i zdań.

Szkatuła	ulubiony kolor/potrawa	pełni funkcję na dworze
Dziękujemy za poświęcenie nam czasu i uwagi!		trudne, odpowiedzialne zadanie
Jakie jest Pana Krasnoludka ulubione zajęcie?	Jesteśmy dziennikarzami klasowej gazetki (tu można podać tytuł) i chcielibyśmy	
Jak Pan się czuje w roli skarbnika krasnoludków?	Co sądzi Pan o współczesnych czasach.....?	

SCENARIUSZ ZAJĘĆ II/25

Tytuł	<i>Krasnoludki są na świecie - tworzymy mapę Europy krasnali</i>
Kształtowane kompetencje	językowe, komunikacyjne, społeczne, motoryczne, kulturowe, wrażliwość estetyczna
Cele zajęć	OGÓLNE: <ul style="list-style-type: none"> – zapoznanie z różnymi tekstami kultury o krasnoludkach, – kształtowanie umiejętności pracy z tekstem literackim i mapą, – rozwijanie wrażliwości estetycznej i kompetencji kulturowych, – usprawnianie umiejętności czytania i opowiadania (na podstawie poznanego tekstu literackiego). OPERACYJNE: uczeń: <ol style="list-style-type: none"> 1) opowiada wysłuchane teksty, używając zdań rozwiniętych, 2) redaguje plan opowiadania o podróży Koszałka-Opałka, 3) czyta cicho ze zrozumieniem, 4) prawidłowo określa czas i miejsce akcji utworów, 5) przyporządkowuje poszczególne fragmenty opowiadania do krajów europejskich, 6) wyszukuje w tekstach fragmenty opisu wyglądu krasnoludków, 7) ilustruje treść poznanych opowiadań o krasnoludkach, 8) uczestniczy w zabawie teatralnej, 9) odnajduje część wspólną zbiorów, złączenie zbiorów i podzbiory, 10) posługuje się pojęciami „zbiór pusty” i „zbiory rozłączne”, 11) wskazuje na mapie Polski miejsca akcji opowiadania oraz razem z nauczycielem wskazuje dane miejsca na mapie Europy, 12) określa odległości na mapie podczas planowania podróży Koszałka-Opałka
Metody pracy	podające (pogadanka, objaśnienie), aktywizujące (gry i zabawy), eksponujące (zabawa teatralna, elementy inscenizacji), praktyczne (prace plastyczne, uzupełnianie mapy Europy krasnoludków)
Formy pracy	zbiorowa, grupowa, w parach, indywidualna
Środki dydaktyczne	karty pracy nr 1-6, załączniki 1-6, mapa Polski i mapa Europy, kartony, kredki, chusta animacyjna, długi rulon papieru

Czas trwania	130 minut, w tym: <ul style="list-style-type: none"> – edukacja polonistyczna - 45 minut, – edukacja plastyczna - 30 minut, – edukacja matematyczna - 30 minut, – edukacja aspołeczna - 10 minut, – wychowanie fizyczne - 15 minut
--------------	---

PRZEBIEG ZAJĘĆ

Wprowadzenie do zajęć

1. W krainie krasnoludków

Nauczyciel przynosi chustę animacyjną i zaprasza uczniów do zabawy. Każde dziecko chwyta jeden z brzegów chusty animacyjnej, tworząc krąg.

Wszyscy jesteście teraz krasnoludkami, które wyruszają w podróż. Każdy z Was trzyma w ręku jeden brzeg chusty, którego nie możecie upuścić. Pamiętajcie o tym.

Czeka Was długa droga. Zaczynamy. Idziecie miarowo - raz, dwa, raz, dwa... I śpiewamy (na nutę żołnierskiego marszu): Idą krasnoludki równym krokiem, raz, dwa, raz, dwa. Idą, idą, idą równym krokiem. Stop. Co to? Przeszkoda? Duży konar drzewa przed Wami, więc musicie się schylić i przejść tak kilka kroków. Znow śpiewamy: Idą krasnoludki równym krokiem, raz, dwa, raz, dwa. Idą, idą, idą równym krokiem. [Powrót do pozycji stojącej i powrót do zabawy].

Stop. Kolejna przeszkoda. Ścieżka zrobiła się bardzo wąska, więc musicie stanąć blisko siebie, ale idziemy dalej: Idą krasnoludki równym krokiem, raz, dwa, raz, dwa. Idą, idą, idą równym krokiem.

Zabawę można dowolnie modyfikować, typu: pada deszcz [dzieci wchodzą pod chustę, ale mają ją nadal trzymać jedną ręką], wieje wiatr z prawej strony [ustawiają się wszystkie za chustą] grzęźniemy w piasku [modyfikacja tempa kroku i jednocześnie śpiewu] itd.

Na koniec: Już jesteśmy prawie na miejscu. Chwila odpoczynku. Powachlujmy się [uczniowie rytmicznie machają chustą w górę i w dół].

Zajęcia właściwe

2. Koszałek-Opałek odwiedza kuzynów

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Całość zajęć potraktujemy jako zabawę w podróż Koszałka-Opałka, który opowiada o tym, do kogo i gdzie jedzie. Kolejne fragmenty opowiadania (załącznik 1) dzielimy na poszczególne stacje, podczas których uczniowie wskazują na mapie miejsce, w którym właśnie znajduje się narrator, Koszałek-Opałek. Każde miejsce zostało też zilustrowane w prezentacji multimedialnej (krasnoludki we Wrocławiu) oraz na załącznikach 2-10.

wychowanie fizyczne

cele operacyjne: 8

środki dydaktyczne:

chusta animacyjna

edukacja

polonistyczna

cele operacyjne:

1-6

środki dydaktyczne:

- załącznik 1,

- prezentacja

multimedialna

(krasnoludki

we Wrocławiu)

edukacja
polonistyczna,
przyrodnicza
cele operacyjne:

4-8

środki dydaktyczne:
załączniki 2-6

Koszatek-Opałek postanowił odwiedzić swoich kuzynów. Na poprzednich zajęciach poznaliście już rodzinną grotę Koszałka-Opałka, króla Błystka i innych mieszkańców Kryształowej Góry. Czy wiecie, że to nie jedyne krasnoludki w Polsce?

Posłuchajcie, jak o tym opowiada Koszałek-Opałek (załącznik 1).

3. Soliludki w Wieliczce

WSKAZÓWKI METODYCZNE

Warto skorzystać ze strony internetowej:

<http://www.rodziny-krakow.pl/ciekawe-miejsca/Kopalnia-Soli-w-Wieliczce-%E2%80%93-Solilandia.aspx>.

Opowiadanie o kopalni soli w Wieliczce i zamieszkujących tam krasnoludkach.

Kraina Soliludków - **Solilandia**.

Wyjaśnienie nazwy: Soliludki [od soli w kopalni].

4. Polskie miasto krasnoludków - Wrocław

Skąd się wzięły krasnoludki we Wrocławiu?

Nauczyciel czyta kolejny fragment opowiadania Koszałka-Opałka.

5. Galeria wrocławskich krasnoludków

Uczniowie otrzymują zdjęcia różnych krasnoludków wrocławskich. Ich zadaniem będzie określenie, kim są prezentowane krasnale i czym się zajmują. Mogą też spróbować nadać im imiona. Na zakończenie pracy każda grupa prezentuje swojego krasnoludka (kim jest, co tu robi i jak może się nazywać).

6. Praca z mapą Polski

Polskie krasnoludki - Bożęta i Krasny Ludek

Uczniowie wskazują Wrocław i Wieliczkę na mapie. Zastanawiają się, gdzie może być tajemnicza Kryształowa Góra króla Błystka i rodziny Koszałka-Opałka.

Kraśnięta na Kaszubach

Nauczyciel wskazuje teren Kaszub, gdzie mieszkają Kraśnięta - skrzaty domowe i leśne.

7. Koszałek-Opałek planuje podróż po Europie

Nauczyciel wyjmuje mapę Europy. Wskazuje miejsce, gdzie się teraz znajduje narrator opowiadania. Zaczyna czytać opowiadanie, w którym Koszałek-Opałek zastanawia się, gdzie powinien pojechać i kogo odwiedzić.

WSKAZÓWKI METODYCZNE

Nauczyciel dzieli uczniów na grupy. Każdej grupie rozdaje karty pracy. Zadaniem uczniów będzie uważne słuchanie opowiadania, wskazywanie na mapie Europy miejsca, o którym mowa oraz uzupełnianie kart pracy.

edukacja społeczna
cele operacyjne:
11, 12

środki dydaktyczne:
mapa Polski

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne:
1, 2, 3, 4, 5, 7

środki dydaktyczne:
- załączniki 2-6,
- karty pracy nr 1-2,
- mapa Europy

8. Ulubieni kuzyni Koszałka-Opałka

- Kraina Barstuków

Nieśmięte krasnoludki na Litwie i Łotwie - Barstuki

- Pracowite i wesole Koboldy w Niemczech

- Najmniejsze krasnoludki na świecie - Nisse

Krasnoludki w Skandynawii (Norwegii i Szwecji)

- Rozśpiewane Brownie - krasnoludki w Anglii [krasnoludki domowe]

- Strażnicy złota - szkockie krasnoludki

- Krasnoludki we Francji - skrzacianki Korrigan i krasnoludki o zmrożonych brodach

Piękne skrzacianki o złotych włosach i skrzaty o białych brodach.

- Czarodziejskie krasnoludki w Hiszpanii i w Portugalii - Duende

Noszą duże spiczaste kapelusze jak baśniowe wróżki.

Swobodne, wielozdaniowe wypowiedzi uczniów na temat przeczytanych fragmentów opowiadania o krasnoludkach.

9. Wspólne redagowanie planu podróży Koszałka-Opałka.

- **Blżej? Dalej?**

Uczniowie próbują ocenić, które krasnoludki mieszkają najbliżej, a które najdalej, wskazując miejsca akcji opowiadania.

- **Którędy po drodze? GPS dla Koszałka-Opałka**

Uczniowie wspólnie z nauczycielem ustalają plan podróży Koszałka-Opałka od punktu A (Wrocław).

10. Przewodnik dla Koszałka-Opałka

Każda grupa losuje jedno miejsce akcji opowiadania do zilustrowania i mieszkającego tam krasnoludka.

Po zakończeniu prac uczniowie wspólnie z nauczycielem układają w odpowiedniej kolejności rysunki i podpisują każdy przystanek w podróży Koszałka-Opałka, np. *Pierwszy przystanek - Wrocław, Drugi przystanek - Niemcy* itd.

11. Karty pracy nr 3-6

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Kształtowanie i utrwalanie pojęć „zbiór pusty” i „zbiory rozłączne”.

edukacja
matematyczna,
plastyczna

cele operacyjne:
4, 5, 6, 7, 11, 12

środki dydaktyczne:
- karty pracy nr 1-2,
- kartony, kredki,
- długi rulon papieru

edukacja
polonistyczna,
społeczna

cele operacyjne:
8-12

środki dydaktyczne:
karty pracy nr 3-6

Podsumowanie zajęć

12. Nauczyciel pyta uczniów: *Do kogo chcielibyście pojechać razem z Koszałkiem-Opałkiem? Dlaczego?*

Czas na swobodne wypowiedzi uczniów, zawierające charakterystykę i ocenę poznanych krasnoludków.

Na zakończenie nauczyciel pyta, czy wszystkie krasnoludki są miłe i pracowite (oczekiwana odpowiedź twierdząca).

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Nauczyciel zapowiada temat następnego spotkania, podczas którego uczniowie dowiedzą się, że nie wszystkie krasnoludki są miłe . I tak np. są:

- złośliwe Kallikandzoi w Grecji,
- Rumpentiskin w Niemczech.

Ale do tych kuzynów nasz Koszałek-Opatek raczej się nie wybiera.

ZAŁĄCZNIK 1 sc. II/25

Pamiętkowy portrecik Koszatka-Opałka i jego kuzyna Kajtka podczas wakacyjnej wyprawy. Zastanów się, który z nich to późniejszy kronikarz króla Błystka, a który to Kajtek? Podpowiedź znajdziesz w tekście opowiadania.

ZAŁĄCZNIK 2 sc. II/25

„Krasnoludki są na świecie...”

Na zewnątrz padał deszcz, a wiatr wiał coraz silniej. Mrówka Eureka siedziała sobie wygodnie przy biblioteczce Koszałka-Opałka i czekała, aż krasnoludek przyniesie im obojgu po kubku parującego naparu z sokiem malinowym. Wtedy usiądą oboje, a Koszałek zacznie opowiadać. To był ich mały rytuał. W grocie Króla Błystka było zupełnie cicho, a krasnoludki odpoczywały po pracowitym dniu. Mrówka lubiła te wieczory, kiedy Koszałek poświęcał jej godzinę i niezmordowanie odpowiadał na różne pytania. Planowała odwiedzić te wszystkie cudowne miejsca, o których jej opowiadał mały kronikarz.

- A jest tyle możliwości! - myślała. - Na przykład można pojechać do kopalni w Wieliczce, gdzie jest Solilandia, podziemna kraina krasnoludków. Tam mały ludek wydobywa sól. Jadąc trochę dalej, można odwiedzić miasto Wrocław, gdzie niemal wszędzie są małe pomniki skrzatów. Mrówka Eureka zamierzała gruntownie zbadać tę tajemniczą sprawę.

- Dlaczego ludzie wykonali tyle metalowych podobizn krasnoludków? - zastanawiała się po raz kolejny - Czyżby Koszałek się mylił, mówiąc, że dorośli nie wierzą w krasnale i tylko dzieci mogą zobaczyć mały ludek? A może te posążki, które oglądała na zdjęciach, zrobiły dzieci? Tak, tę sprawę trzeba zbadać koniecznie! - postanowiła Mrówka Eureka i zaczęła się nieco niecierpliwić, czekając na powrót Koszałka-Opałka.

Podeszła do ściany, aby obejrzeć jedyny wiszący tu obrazek. Namalowany farbami w letnich kolorach przedstawiał dwa bardzo młode skrzaty o gładkich, różowych twarzach i nieco zuchowatych minach. Lecieli kolorowym balonem, obwieszonym malinami jako prowiantem w podróż. To dopiero była przygoda! Mrówka uśmiechnęła się, przypominając sobie, z jakim wstydliwym rumieńcem Koszałek wspominał tamte czasy. Razem ze

swoim kuzynem Kajtkiem z ziemi kaszubskiej, z rodu Kraśnięt (bo Kaszubi nazywają krasnoludki „kraśniętami”) wybrali się w podróż balonem. Chcieli sprawdzić, czy francuskie skrzacianki Corrigan są tak piękne, jak mówią. Obaj nie mieli jeszcze 100 lat, więc jak na skrzaty byli prawie dziećmi, a tu taka podróż! Gdyby nie to, że zaprzyjaźniony motyl pomagał sterować ich małym balonem, to pewnie by nigdzie nie dolecieli. A tak zobaczyli kilka krajów i odwiedzili mieszkających tam zagranicznych kuzynów.

Mrówka Eureka bardzo lubiła tę opowieść i znała na pamięć całą trasę. Pierwszy przystanek to Niemcy, gdzie nocowali u kuzyna kobolda, trochę smutnego krasnala, ale za to bardzo gościnnego.

- Dziwna sprawa z tym koboldem - przypomniała sobie Mrówka. - Dobry krasnal, a wiecznie zasmucony faktem, że ludzie uważają go za brzydkiego i myślą go ze złośliwymi stworami jak trolle czy gnomy. Gdy go poznam, to mu wyjaśnię, że wygląd nie jest najważniejszy, a skoro jest dobrym krasnałem o szczerym sercu, jak mówił Koszałek, to nie ma powodu się smucić - postanowiła Mrówka, szczerze przejęta losem kobolda. Widziała go na ilustracji w książce i wcale nie wydawał jej się taki brzydki.

Kolejnym przystankiem była Hiszpania. Koszałek i Kajtek nie planowali tego, ale tam właśnie zaniósł ich wiatr. Trafili do wioski zamieszkannej przez skrzaty noszące długie spiczaste czapki w czerwonym kolorze. Podobno takie same skrzaty mieszkają też w sąsiedniej Portugalii.

Dopiero po tygodniu Koszałek i Kajtek polecili do Francji, ale i tym razem się nie udało zobaczyć pięknych panien, bo trafili do groźnych kuzynów o srebrnych długich brodach i srogich spojrzeniach. Mieszkali oni w górach i nie pochwalali tej wyprawy, uważając, że obaj krasnale są za młodzi na spotkanie z pannami Corrigan. Zatrzymali więc chłopców i zabrali im balon. W tym czasie wybierali się z wizytą na Wyspy Brytyjskie do kuzynów Brownies, więc zabrali ze sobą Koszałka i Kajtka, mimo iż obaj

mocno protestowali. Ta przymusowa podróż okazała się jednak bardzo przyjemna, a brytyjscy kuzyni byli zabawnymi kompanami. Ubrani w zielone kubraczki brownies, z jaskrawymi rudymi brodami i włosami, dużo jedli, żartowali i śmiali się ze wszystkiego. Koszałek wspominał, że nie sposób ich nie polubić.

- Chciałabym tam pojechać - rozmarzyła się Mrówka - okrągłe i wesole krasnoludki, które lubią tańczyć i śpiewać, a do tego wciąż robią psikusy. Nasze tutaj są takie zajęte i zapracowane, że rzadko mają czas na zabawę. Po chwili zastanowiła się: - Tyle razy słyszałam tę historię, ale wciąż nie wiem, czy Koszałek i Kajtek zobaczyli te panny Corrigan? I jak one wyglądały?

- Wiem za to, że dzisiaj Kajtek jest statecznym Kajetanem. Ożenił się z kuzynką Helen ze Skandynawii. Byli tu kiedyś z wizytą, ale nie rozpoznałam w Kajetanie chłopca z ilustracji. Tutaj ma czarne kręcone włosy, a teraz jego głowa lśni jak księżyc - wspominała Mrówka, spoglądając na obrazek wiszący na ścianie.

- Niosę dla nas gorące napoje! - wołał z daleka Koszałek-Opatek.

- Wspaniale! - ucieszyła się mrówka i wzięta od skrzata parujący kubek. - Maliny! Co za cudowny zapach! Dziękuję, Koszałku - powiedziała.

- To jak łyk słonecznego lata w ten jesienny, wietrzny dzień - zauważył poetycko Koszałek.

Usiedli jak zwykle. Mrówka zaszuchała się w szum wiatru i zrobiło jej się trochę smutno, że już wkrótce będzie zbyt zimno, żeby wychodzić z mrowiska. Dopiero wiosną będzie mogła odwiedzać Koszałka. A wiosną jest tyle pracy...

- Nie, nie będzie teraz o tym myśleć - postanowiła Mrówka - Po co sobie psuć humor w ten uroczy wieczór? Za chwilę Koszałek zacznie opowiadać, a ona tak bardzo lubi słuchać i wciąż ma tyle pytań...

ZAŁĄCZNIK 3 sc. II/25

Krasnoludki we Wrocławiu

Zdjęcie 1

Zdjęcie 2

Zdjęcie 3

Zdjęcie 4

ZAŁĄCZNIK 4 sc. II/25

Krasnoludki Soliludki w Wieliczce

<http://www.e-konferencje.pl/artukul/gnomy-krasnoludki-soliludki-w-wielickiej-kopalni-soli/593/>

ZAŁĄCZNIK 5 sc. II/25

Mapa polskich krasnoludków

Na mapie zaznaczono Kaszuby, gdzie mieszkają Kajtek i inne kraśnięta. Zaznacz na mapie Polski pozostałe miejsca, gdzie mieszkają polskie krasnoludki - Wrocław i Wieliczkę koła Krakowa. Zastanów się, gdzie mogą mieszkać Koszałek-Opatek i inne krasnoludki z powieści Marii Konopnickiej.

ZAŁĄCZNIK 6 sc. II/25

Krasnoludki w Europie

KOBOLD
mieszka w Niemczech
i z powodu swego wyglądu
bywa mylony z gnomem lub
trollem.

NISSE mieszkają
w Skandynawii (Szwecji,
Norwegii i Danii).
To pracowite
i gospodarne krasnale,
które mieszkają blisko
ludzi.

BROWNIES
z Wielkiej Brytanii
lubią psocić
i tańczyć, lubią też
dobrze zjeść
i pilnują garnków
złota.

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

KARTA PRACY NR 1 sc. II/25

Galeria wrocławskich krasnoludków

Obejrzyj dokładnie zdjęcia wrocławskich krasnoludków i zastanów się, czym się zajmują. Przykładowo: krasnoludek na zdjęciu 5 pierze ubranie w rzece.

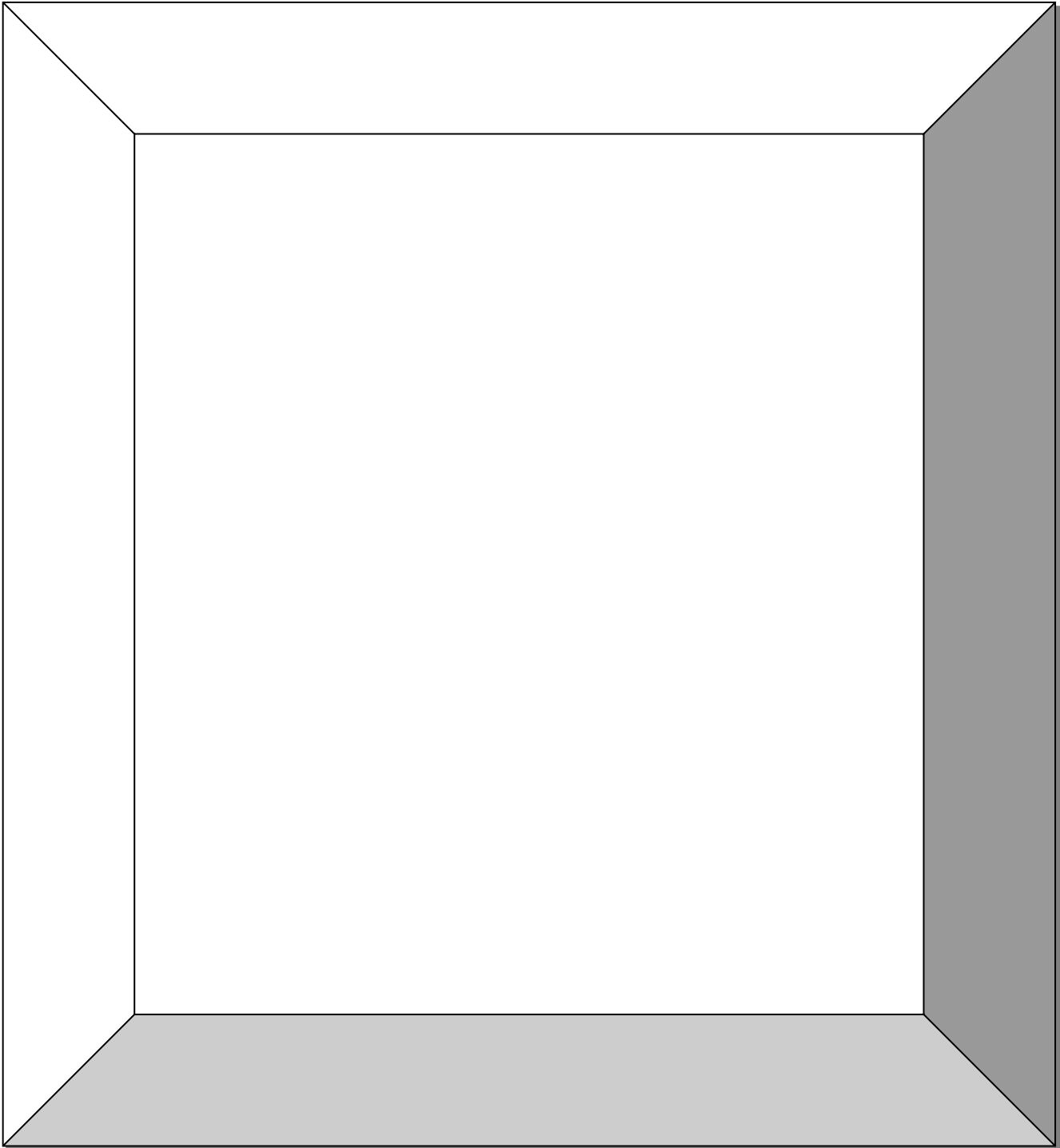
Nadaj wszystkim krasnoludkom imiona. Potem porównaj swoje pomysły z innymi osobami w klasie, krótko wyjaśniając, dlaczego dokonasz takiego wyboru.

Zdjęcie 1 <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	Zdjęcie 2 <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
Zdjęcie 3 <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	Zdjęcie 4 <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
Zdjęcie 5 <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	Zdjęcie 6 <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>

KARTA PRACY NR 2 sc. II/25

Na pamiątkowym rysunku Koszałka-Opałka widzimy obu skrzatów w bardzo młodym wieku. Zastanów się, jak teraz może wyglądać Kajtek, głowa rodu kraśniąt domowych i mieszkańiec ziemi kaszubskiej. Spróbuj sobie wyobrazić dorosłego krasnoludka i narysuj jego portret.

KARTA PRACY NR 3 sc. II/25

Europa krasnoludków

Na mapie Europy pokoloruj te kraje, które odwiedzili Koszałek-Opałek i Kajtek. W trakcie pracy skorzystaj z atlasu i mapy. Następnie czerwoną kreską wyznacz trasę ich podróży.

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

KARTA PRACY NR 4 sc. II/25

Korzystając z pokolorowanej przez siebie mapy Europy, uzupełnij zdania:

Kierując się z Polski na północ, dotrzemy do _____,

_____ i _____,

gdzie mieszka gospodarna rodzina Nisse, z której wywodzi się żona Kajetana.

Za _____ granicą Polski mieszka sympatyczny, ale

mało urodziwy kuzyn Koszałka, który nazywa się _____.

Niech was nie zwiedzie jego ponura mina, tak naprawdę to poczciwa dusza, ale

niektórzy i tak myślą go ze złośliwymi _____ lub

_____. Za najbardziej urodziwe krasnoludki uważa się

skrzacianki _____, które mieszkają w kraju

słynnym z dobrego stylu i mody, czyli we _____.

Z kolei skrzaty znane ze swych czarodziejskich, spiczastych czapek mieszkają w

_____ i w _____.

Skrzaty z Wysp Brytyjskich to _____. Te, mieszkające

w Anglii lubią psoty i taniec, a te ze Szkocji podobno wiedzą, gdzie są

schowane garnce _____ i innych szlachetnych kruszców.

KARTA PRACY NR 6 sc. II/25

Wypisz z tekstu opowiadania pt. „Krasnoludki są na świecie” 10 rzeczowników - 5 rzeczowników oznaczających nazwy własne oraz 5 rzeczowników oznaczających istoty żywe.

Rzeczowniki	
nazwy własne	istoty żywe
<hr/> <hr/> <hr/>	<hr/> <hr/> <hr/>
<hr/> <hr/> <hr/>	<hr/> <hr/> <hr/>
<hr/> <hr/> <hr/>	<hr/> <hr/> <hr/>
<hr/> <hr/> <hr/>	<hr/> <hr/> <hr/>
<hr/> <hr/> <hr/>	<hr/> <hr/> <hr/>

Zastanów się, czy zapisane przez siebie rzeczowniki, podzielone na zbiór rzeczowników oznaczających nazwy własne oraz zbiór rzeczowników oznaczających istoty żywe, to zbiory łączne czy rozłączne?

Jeśli wybrane przez siebie rzeczowniki nie tworzą wspólnego pola obu zbiorów, to poszukaj odpowiednich wyrazów w tekście opowiadania.

SCENARIUSZ ZAJĘĆ II/26

Tytuł	Rośliny wokół nas
Kształtowane kompetencje	metapoznanie, interpersonalne i społeczne, myślenie naukowe
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none"> – kształtowanie umiejętności opisywania życia w wybranych ekosystemach: w lesie, ogrodzie, parku, na łące i w zbiornikach wodnych, – rozwijanie wiedzy przyrodniczej i myślenia naukowego. <p>OPERACYJNE: uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) wie, jakie rośliny i jakie zwierzęta tworzą ekosystemy typu: las, ogród, park, 2) zna zwierzęta i rośliny typowe dla swojego regionu, 3) uczeń samodzielnie poszukuje informacji na temat interesujących go roślin, 4) wykazuje postawę szacunku dla przyrody, ma motywację do jej poznawania, 5) wykonuje osobistą i klasową Roślinną Mapę Szkoły
Metody pracy	zajęcia terenowe (wrzesień), teren w obrębie ogrodzenia szkoły
Formy pracy	indywidualna, zbiorowa
Środki dydaktyczne	atlas roślin Polski (np. atlas przyrodniczy dla dzieci lub atlas przygotowany przez nauczyciela - jedynie rośliny występujące wokół szkoły), Roślinna Mapa Szkoły (format A3 i A1), dwustronna taśma klejąca (ciągła lub paski), kartki A6
Czas trwania	75 minut - edukacja przyrodnicza

PRZEBIEG ZAJĘĆ

edukacja
przyrodnicza
cele operacyjne: 4

środki dydaktyczne:
- atlas roślin,
- Roślinna Mapa Szkoły,
- taśma klejąca

Wprowadzenie do zajęć

1. Uczniowie (przebrani do wyjścia) gromadzą się przed szkołą. Nauczyciel wyjaśnia cel zajęć: poznanie roślin na terenie przyszkolnym.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Nauczyciel wcześniej przygotowuje szablon Roślinnej Mapy Szkoły (RMS) (przykładowy szkic w załączniku, format zależny od wielkości analizowanego terenu, przynajmniej A3 dla zajęć terenowych i A1 do powieszenia w klasie).

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Nauczyciel przed zajęciami powinien wybrać i wyznaczyć rośliny do obserwacji. Powinny to być zarówno rośliny zadarniające - trawy, byliny (przynajmniej 3-4 gatunki), krzewy (4-6 gatunków, w tym przynajmniej 1 zimozielony) oraz drzewa (6-8 gatunków, zarówno zimozielone, jak i zrzucające liście na zimę). Należy przygotować informacje o wybranych roślinach albo w formie osobnych drukowanych kart lub atlas roślin.

Zajęcia właściwe

edukacja
przyrodnicza
cele operacyjne:
1, 2, 3, 5

środki dydaktyczne:
- atlas roślin,
- Roślinna Mapa Szkoły,
- taśma klejąca

2. Tworzymy osobiste Roślinne Mapy Szkoły

Uczniowie wraz z nauczycielem eksplorują teren przyszkolny, wykonują obserwacje i z pomocą nauczyciela oraz atlasu roślin rozwiązują następujące zadania, zatrzymując się w wyznaczonych przez nauczyciela miejscach:

- *Podajcie, jaki to jest gatunek drzewa (krzewu)?*
- *Znajdźcie tę roślinę w atlasie roślin i przeczytajcie informacje o niej. Zwróćcie uwagę na informacje: kiedy kwitnie, jakie ma owoce, czy to roślina zrzucająca liście na zimę czy zimozielona, czy jest rośliną trującą, czy któreś jej części są jadalne, czy jest pod ochroną.*
- *Zaznaczcie tę roślinę na naszej małej Roślinnej Mapie Szkoły.*

Uczniowie zbierają liście poznanych roślin, naklejają na nich karteczkę z nazwą drzewa, z którego pochodzi. Podobnie postępują z owocami - zaopatrują je w karteczki informujące, z którego drzewa pochodzą. Następnie w klasie wklejają je w odpowiednie miejsca na dużej RMS.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Ze względów bezpieczeństwa nie należy zrywać owoców o właściwościach toksycznych i wklejać ich do RMS (np. śnieguliczki, cisa, ligustra, kasztanowca, więcej na <http://www.edziecko.pl/przedszkolak/1,79344,2161287.html>).

W przypadku obserwacji roślin trujących liście zrywa nauczyciel, a na RMS należy wyraźnie zaznaczyć czerwonym kolorem informację o toksyczności rośliny.

- *Zbierzcie liście, które mają najciekawsze kształty, wklejcie je na RMS w miejscach, gdzie je znaleźliście.*
- *Powiedzcie, z czym się wam kojarzą kształty zebranych liści? (dłoń z szeroko ustawionymi palcami, dłoń ściśnięta, gwiazdka itp.)*
- *Powiedzcie, co to jest ekosystem?*

KOMENTARZ PANA OD PRZYRODY

Ekosystem jest to zespół różnych organizmów, które w różny sposób połączone są ze sobą (zależne od siebie i „współpracujące”) w określonym środowisku zwanym biotopem. Np. ekosystem parku miejskiego to rosnące w nim rośliny (drzewa, krzewy, trawa) i mieszkające w nim zwierzęta (wiewiórki, owady, krety). Wzajemnie są one od siebie uzależnione bo np. wiewiórka żywi się żołędziami z dębu, dąb pobiera składniki mineralne z ziemi, które powstały z opadniętych liści i resztek zwierzęcych.

- *Powiedzcie, jakie znaczenie w tym ekosystemie mają drzewa? (są schronieniem dla ptaków, dają owoce na pożywienie dla zwierząt, produkują tlen, dają cień itp.).*
- *Wymieńcie, których roślin rosnących przy naszej szkole nie należy dotykać, bo ich części są trujące.*

Nauczyciel inicjuje pogadankę na temat trujących roślin.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Nauczyciel powinien przygotować plansze (wydruki) ze zdjęciami przykładowych roślin trujących, które są powszechnie spotykane w ogrodach, parkach i na ulicach. Więcej informacji <http://www.edziecko.pl/przedszkolak/1,79344,2161287.html> oraz w atlasie roślin.

edukacja przyrodnicza

cele operacyjne:
1, 2, 3, 5

środki dydaktyczne:

- atlas roślin,
- Roślinna Mapa Szkoły,
- taśma klejąca

3. Nasza klasowa Roślinna Mapa Szkoły

Nauczyciel podsumowuje zajęcia w terenie i pyta:

- *Czy pamiętacie, jakie rośliny poznaliśmy na zajęciach w terenie i jak one wyglądają?*
- *Narysujcie te rośliny na małych kartkach*

Nauczyciel odczytuje listę poznanych roślin (może być z małego formatu RMS), a dzieci się zgłaszają, następnie wykonują rysunki na rozdanych kartkach A6.

Następnie dzieci wklejają rysunki do klasowej RMS i uzupełniają ją zebranymi liśćmi i owocami. Wspólnie z nauczycielem uczniowie uzupełniają duży format RMS. Po uzupełnieniu mapa jest wieszana w klasie.

Podsumowanie zajęć

4. Uczniowie odpowiadają na pytania podsumowujące lekcję:

- *Powiedzcie, która z roślin najbardziej się wam podobała?*
- *Wskażcie, która z roślin jest „królem” wielkości liści?*
- *Czy któreś z poznanych roślin rosną przy waszym bloku (domu)?*

edukacja przyrodnicza
cele operacyjne:
2, 3

SCENARIUSZ ZAJĘĆ II/27

Tytuł	Piszemy list do Mikołaja
Kształtowane kompetencje	językowe, społeczne, myślenie twórcze
Cele zajęć	OGÓLNE: <ul style="list-style-type: none"> – doskonalenie umiejętności redagowania listu, – rozwijanie kompetencji językowej i komunikacyjnej. OPERACYJNE: uczeń: <ol style="list-style-type: none"> 1) wypowiada się na temat Świętego Mikołaja w oparciu o własne doświadczenia, 2) uzupełnia list z lukami, wyrażając w nim swoje pragnienia, 3) dopisuje brakujące części listu: datę, miejscowość, nagłówek, podpis, 4) rozumie pojęcia: nadawca, adresat, list, 5) wycina i skleja kopertę, 6) wie, w jaki sposób można okazać niezadowolenie z prezentu
Metody pracy	podające (wyjaśnienie), aktywizujące (trening twórczości), praktyczne (ćwiczenia przedmiotowe), eksponujące
Formy pracy	zbiorowa, w grupach, indywidualna
Środki dydaktyczne	karty pracy nr 1-2, załącznik 1, koperta A4
Czas trwania	dwie godziny, w tym: <ul style="list-style-type: none"> – edukacja polonistyczna - 80 minut, – zajęcia techniczne - 10 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne: 1

Wprowadzenie do zajęć

1. Wypowiedzi dzieci na temat „Gdzie naprawdę mieszka Św. Mikołaj?”

Okolo 100 lat temu fiński redaktor radiowy Markus Rautio w jednej z audycji dla dzieci, zdradził tajemnicę pobytu Świętego Mikołaja, na wzgórzu Korvatunturi, które kształtem przypominało wielkie ucho, umożliwiło to Świętemu usłyszenie wszystkich próśb dzieci. Wkrótce po tej audycji do pobliskiego urzędu pocztowego nadeszło bardzo dużo listów.

Potem Mikołaj przeprowadził się do Rovaniemi - stolicy fińskiej części Laponii. Tysiące dzieci chciało odwiedzić Mikołaja, powstała więc cała wioska św. Mikołaja z oficjalnym biurem i urzędem pocztowym. To bardzo daleko, ale możemy napisać do Mikołaja list.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Opowiadanie można poprzedzić odwiedzeniem strony www.santaclaus.fi i obejrzeniem filmu o zimie w Rovaniemi https://www.youtube.com/watch?v=DI_OuO1WPI8 lub z wizyty Mikołaja

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne:
1, 4, 6

Zajęcia właściwe

2. Nauczyciel pyta:

- *O czym chcielibyście napisać Mikołajowi?*
- *Czy chcecie tylko prosić o prezenty?*
- *Czy zawsze Mikołaj przynosi wymarzony prezent?*
- *Co czujemy, gdy jesteśmy obdarowywani?*
- *A jeśli prezent nam się nie podoba?*
- *Jak piszemy list?*
- *Kto będzie adresatem listu, a kto nadawcą?*
- *O czym należy pamiętać?*

3. Samodzielnie uzupełnianie treści listu, dopisanie brakujących części listu - miejscowość, data, nagłówek, podpis. Karta pracy nr 1.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Załączono wersje dla dziewczynek i chłopców oraz czystą papeterię do przepisania listu. Wyrazy pomocnicze w załączniku. Zaleca się wysłanie listów w jednej dużej kopercie, można dołączyć np. rysunki dzieci.

WSKAZÓWKI DO PRACY Z UCZNIEM ZDOLNYM

Czysta papeteria umożliwia całkowicie samodzielne napisanie listu.

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne:
2, 3, 4, 5, 6
środki dydaktyczne:
- karta pracy nr 1 a-c,
- załącznik 1

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

zajęcia techniczne
i edukacja
polonistyczna
środki dydaktyczne:
- karta pracy nr 2,
- załącznik 1,
- koperta

4. Wycinanie składanie i klejenie koperty. Napisanie adresu nadawcy.
5. Odgrywanie scenek w parach „Spotkanie z Mikołajem”. Uczniowie otrzymują karteczki z poleceniem:

- *Przedstawcie scenkę spotkania z Mikołajem, gdy jesteś zadowolony z prezentu.*

Przedstawcie scenkę spotkania z Mikołajem, gdy jesteś niezadowolony z prezentu.

Podsumowanie zajęć

Dzieci wkładają swoje listy do dużej koperty z adresem zwrotnym, mówiąc, o czym napisał Mikołajowi.

KARTA PRACY NR 1a sc. II/27

Kochany .....

Zbliża się ..... Narodzenie,
więc postanowiłam ..... do Ciebie
o swoich świątecznych marzeniach.

Mam na imię ....., mam ...
lat i chodzę do ..... klasy.

Mieszkam w ..... Bardzo lubię
..... Chciałabym dostać .....

Wiem, że masz bardzo ..... pracy
i możesz nie zdobyć wszystkich .....

..... Nie martw się tym, ... się
z każdego, który od ..... dostanę.

Wysyłam Ci ..... Czekam na Ciebie.

KARTA PRACY NR 1b sc. II/27

Kochany .....

Zbliża się ..... Narodzenie,
więc postanowiłem ..... do Ciebie
o swoich świątecznych marzeniach.

Mam na imię ....., mam ...
lat i chodzę do ..... klasy.

Mieszkam w ..... Bardzo lubię
..... Chciałbym dostać .....

Wiem, że masz bardzo ..... pracy
i możesz nie zdobyć wszystkich .....

..... Nie martw się tym, ... się
z każdego, który od ..... dostanę.

Wysyłam Ci ..... Czekam na Ciebie.

KARTA PRACY NR 1c sc. II/27

A large white rectangular area with a scalloped border, containing horizontal blue lines for writing. The background is a light blue gradient. At the bottom, there is a decorative border featuring green grass, a red ladybug, a blue fly, and white daisies with yellow centers.

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

KARTA PRACY NR 2 sc. II/27

ZAŁĄCZNIK 1 sc. II/27

napisać, Boże, Mikołaju, drugiej,
osiem, siedem, dużo, prezentów,
ucieszę, rysunek, Ciebie, malować,
grać w piłkę, pływać

Przedstawcie scenkę spotkania z Mikołajem,
gdy jesteście **zadowolony** z prezentu.

Przedstawcie scenkę spotkania z Mikołajem,
gdy jesteście **niezadowolony** z prezentu.

Przedstawcie scenkę spotkania z Mikołajem,
gdy jesteście **zadowolony** z prezentu.

Przedstawcie scenkę spotkania z Mikołajem,
gdy jesteście **niezadowolony** z prezentu.

Przedstawcie scenkę spotkania z Mikołajem,
gdy jesteście **zadowolony** z prezentu.

Przedstawcie scenkę spotkania z Mikołajem,
gdy jesteście **niezadowolony** z prezentu.

SCENARIUSZ ZAJĘĆ II/28

Tytuł	Jesienne wieczory
Kształtowane kompetencje	językowe, interpersonalne i społeczne, intrapersonalne i emocjonalne, myślenie twórcze, artystyczne, komunikacyjne
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none"> – kształtowanie umiejętności właściwego wykorzystania czasu wolnego, – rozwijanie umiejętności współpracy z innymi uczniami. <p>OPERACYJNE: uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) opowiada o swoich emocjach, 2) rozwiązuje krzyżówkę, 3) wypowiada się na określony temat, 4) uczestniczy w grach i zabawach stolikowych zgodnie z zasadami, 5) zna sposoby spędzania wolnego czasu, 6) współpracuje w grupie, 7) dba o prawidłowe siedzenie i zachowanie przy stole oraz kulturę spożywania posiłku
Metody pracy	podające (pogadanka), aktywizujące (gry i zabawy dydaktyczne), eksponujące (teatryk), praktyczne (prace plastyczne)
Formy pracy	zbiorowa, grupowa, w parach, indywidualna
Środki dydaktyczne	karta pracy nr 1, książeczki, gry planszowe, puzzle, układanki, kartki i kredki, pacynki
Czas trwania	dwie godziny, w tym: <ul style="list-style-type: none"> – edukacja polonistyczna - 30 minut, – edukacja społeczna - 40 minut, – edukacja plastyczna - 20 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

Wprowadzenie do zajęć

WSKAZÓWKI METODYCZNE

W klasie, gdzie odbywać się będą zajęcia, nauczyciel powinien zadbać o całkowite zastąpienie okien tak, aby było dość ciemno i by dzieci o tym nie wiedziały.

W miarę możliwości należy przygotować coś do picia np. kompot i ciasteczka dla dzieci lub jakiś owoc.

WSKAZÓWKA DOTYCZĄCA PRACY Z UCZNIEM MŁODSZYM

Jeśli dzieci młodsze boją się ciemności, można zapalić świecę.

1. Dzieci siadają na dywanie. Rozmowa z uczniami:

- *Dlaczego dzisiaj jest ciemno w klasie?*
- *Czy podoba wam się, że w klasie jest ciemno?*
- *Jak się czujecie w ciemnym pomieszczeniu?*

Nauczyciel dopowiada dzieciom, że celowo w klasie jest ciemno, by stworzyć atmosferę wieczoru. Opowiada również, że w dawnych czasach, kiedy nie było prądu, telewizji, ludzie spędzali czas przy świecach i najczęściej dużo rozmawiali.

Do aranżacji można dołączyć podkład muzyczny z wiejącym (gwiżdżącym) wiatrem oraz szumem padającego deszczu.

Zajęcia właściwe

2. Rozwiązanie krzyżówki - karta pracy nr 1 (hasło: „Sposoby na nudę”)

3. Rozmowa z uczniami:

- *Jak spędzacie długie jesienne wieczory w domu?*
- *Jak inaczej jeszcze można spędzić ten czas?*

WSKAZÓWKI METODYCZNE

Nauczyciel powinien zgromadzić wcześniej lub poprosić uczniów o przyniesienie gier planszowych, układanek, puzzli, książeczek z bajkami.

W klasie należy w różnych miejscach (na stolikach, na dywanie) rozłożyć książeczki, gry, kartki i kredki, pacynki tak, by uczniowie mieli dostęp w czasie zabawy.

4. Wspólne zabawy i zajęcia według inwencji dzieci

Nauczyciel wyjaśnia, że teraz dzieci mają czas na zabawy. Każdy może robić coś co lubi, jednak należy pamiętać o przestrzeganiu zasad, można dobierać się parami lub w grupki.

Podsumowanie zajęć

5. Na zakończenie zajęć dzieci otrzymują poczęstunek (np. kompot i ciasteczka, owoc), podczas którego dzielą się wrażeniami z zajęć.

edukacja
polonistyczna,
społeczna
cele operacyjne: 1

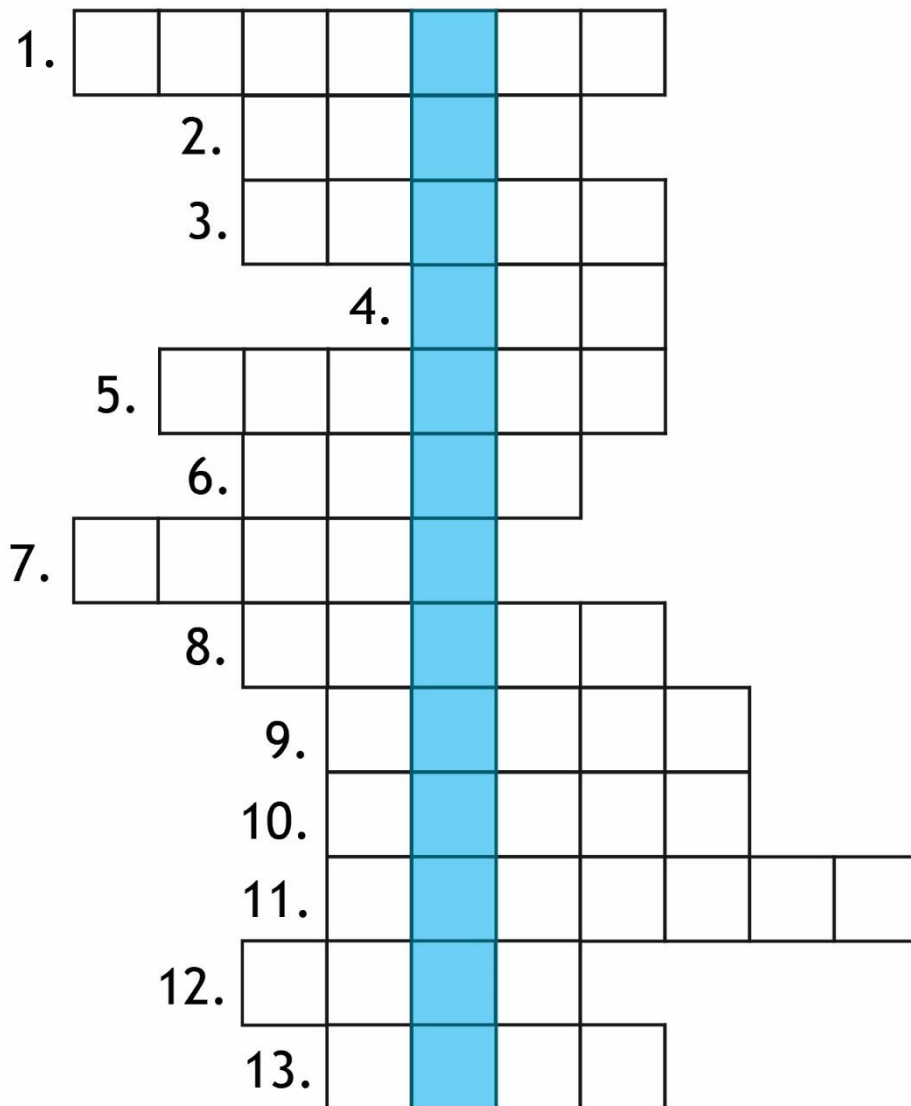
edukacja
polonistyczna,
społeczna,
plastyczna
cele operacyjne:
2, 3, 4, 5
środki dydaktyczne:
- karta pracy nr 1,
- gry planszowe,
puzzle, układanki,
- książeczki,
- przybory
plastyczne, kartki
papieru

edukacja zdrowotna
cele operacyjne: 7
środki dydaktyczne:
poczęstunek

KARTA PRACY NR 1 sc. II/28

Rozwiąż krzyżówkę.

1. Potrzebny, gdy pada.
2. Jedzona na pierwsze danie.
3. Trzeci dzień tygodnia.
4. Żółty z dziurami.
5. Budynek, w którym teraz przebywasz.
6. Służą do gryzienia.
7. Namalujesz nimi obraz.
8. Spotkasz je w stadninie.
9. W nim kwiaty.
10. Zapalany na grobie.
11. Szklana lub plastikowa z wodą.
12. Płynie z kranu.
13. Masz dwie nogi i dwie...

SCENARIUSZ ZAJĘĆ II/29

Tytuł	Szaruga jesienna
Kształtowane kompetencje	językowe, myślenie naukowe, artystyczne (plastyczne, muzyczne) interpersonalne i społeczne
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none"> – redagowanie zdań o jesiennej szarudze na podstawie wiersza J. Kulmowej „Czerń”, – bogacenie czynnego języka, – przedstawienie za pomocą barw zimnych krajobrazu ukazującego późną jesień, – kształtowanie umiejętności koncentracji uwagi. <p>OPERACYJNE: uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) przeżywa utwory muzyczne, plastyczne i literackie, 2) czyta wiersz z odpowiednią intonacją, 3) potrafi redagować zdania na określony temat, 4) tworzy rodziny wyrazów, 5) umie obserwować zjawiska przyrodnicze, 6) wie, jakie zjawiska atmosferyczne są charakterystyczne dla późnej jesieni, 7) rozumie dwuznaczność określenia „szaruga jesienna”, 8) zna technikę malowania „mokre w mokrym”
Metody pracy	eksponujące (słuchanie nagrania audio połączone z przeżyciem, pokaz na tablicy interaktywnej, wystawa), podające (wiersz), praktyczne (ćwiczenia przedmiotowe)
Formy pracy	zbiorowa, grupowa, w parach, indywidualna
Środki dydaktyczne	tablice ilustrujące krajobraz późnej jesieni i reprodukcji obrazu S. Wyspiańskiego „Planty o świcie”, karty pracy nr 1-2, płyta z nagraniem „Preludium deszczowe” F. Chopina i „Jesień” A. Vivaldiego
Czas trwania	dwie godziny, w tym: <ul style="list-style-type: none"> – edukacja przyrodnicza - 20 minut, – edukacja polonistyczna - 30 minut, – edukacja muzyczna - 15 minut, – edukacja plastyczna - 25 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

edukacja muzyczna
cele operacyjne: 1
środki dydaktyczne:
nagrania

Wprowadzenie do zajęć

1. Słuchanie koncertu A. Vivaldiego „Jesień” i „Preludium deszczowe” F. Chopina

2. Rozmowa o wysłuchanych utworach

Obydwa utwory opowiadają o jesieni. Pierwszy nosi tytuł „Jesień”, a drugi „Preludium deszczowe”:

- Czy obydwaj mają taki sam nastrój?
- Który z nich jest smutniejszy?

Zajęcia właściwe

3. Rozmowa na temat pogody późną jesienią

4. Rozmowa o treści wiersza Joanny Kulmowej „Czerń”

- Jaka jest teraz pora roku?
- Jaka jest pogoda późną jesienią?
- Czym się różni szaruga od pogody, jaka bywa w czasie złotej jesieni?
- Dlaczego poetka nadała wierszowi taki tytuł?
- Czy wiecie, jaką nazwą określamy koniec jesieni i początek zimy?

5. Określanie barw późnej jesieni na podstawie wiersza oraz obserwacji

6. Gromadzenie na tablicy słownictwa dotyczącego późnej jesieni

jesienna szaruga, krótkie dni, ciemne chmury, deszczowe dni, mgła, szaro, zimno, smutno

7. Wspólne redagowanie zdań o jesiennym szarudze

Uczniowie mogą korzystać z pytań znajdujących się w karcie pracy nr 2. Zapisywanie zdań na tablicy.

8. Głośne czytanie zdań. Omówienie trudności ortograficznych występujących w tekście.

9. Przepisywanie tekstu do zeszytów

10. Rozszerzenie znaczenia określenia „szaruga jesienna”

Szaruga jesienna to pogoda, jaką spotykamy późną jesienią lub jedna z dwóch...

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne:
2, 5, 6

edukacja
przyrodnicza
cele operacyjne:
4, 5

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne:
4, 5
środki dydaktyczne:
karta pracy nr 1

edukacja
przyrodnicza
cele operacyjne:
6, 7

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Przedzime, szaruga jesienna - jedna z dwóch uzupełniających pór roku w przyrodzie, w strefie klimatu umiarkowanego (drugą uzupełniającą porą jest przedwiośnie).

Za przedzime przyjmuje się okres roku na styku jesieni i zimy, w którym średnie dobowe temperatury powietrza wahają się pomiędzy 5 a 0°C (z tendencją malejącą). Dzienna pora dnia jest wyraźnie krótsza od pory nocnej. Przedzime jest najbardziej zachmurzoną porą roku.

O ile cztery podstawowe pory roku klimatu umiarkowanego (wiosna, lato, jesień, zima) są zarówno porami klimatycznymi, jak i astronomicznymi, to pory uzupełniające swoich astronomicznych odpowiedników nie mają. Są one powiązane jedynie z klimatem i mają własny, charakterystyczny wpływ na przyrodę (każda z nich - inny).

W okresie przedzimia część zwierząt zapada w sen zimowy, a pozostałe zwierzęta przystosowują się do zmiany pokarmu z letniego na zimowy. Wegetacja roślin jest już zatrzymana. Okres przedzimia, podobnie jak późnej jesieni, jest czasem intensywnego przyjmowania wilgoci do gruntu, gdyż parowanie wody z opadów i osadów atmosferycznych jest niewielkie z powodu niskich temperatur i braku transpiracji u większości roślin, a grunt nie jest jeszcze trwale zamrożony. Na dużą ilość wody w osadzie atmosferycznym ma ponadto wpływ rozwinęta powierzchnia ziemi ze stojącymi jeszcze uschniętymi roślinami oraz nieopadniętą częścią liści i drobnych gałązek. Zasadniczo przedzime spośród wszystkich sześciu klimatycznych pór roku jest okresem, w którym w przyrodzie dzieje się najmniej.

edukacja muzyczna,
plastyczna
cele operacyjne: 1
środki dydaktyczne:
reprodukcja obrazu

12. Jesień w muzyce i na obrazach

Ponowne wysłuchanie koncertu F. Chopina „Preludium deszczowe” i obejrzenie zdjęć przedstawiających późną, deszczową jesień. Tablica 1 lub tablica interaktywna.

Swobodne wypowiedzi na temat wrażeń związanych ze słuchaną muzyką i oglądanymi obrazami.

Prezentacja obrazu Stanisława Wyspiańskiego „Planty o świcie”. Omówienie kolorystyki.

edukacja
plastyczna
cele operacyjne:
5, 8
środki dydaktyczne:
- farby
- karton

13. Malowanie farbami krajobrazu ukazującego późną jesień - wybraną techniką

A. Malowanie „mokre w mokrym”. Zwilżenie pędzlem lub gąbką całej powierzchni kartki i malowanie na niej potrzebnych plam farbami. Po wyschnięciu plam rysowanie pisakiem lub kredką na każdej z nich zarysów i charakterystycznych szczegółów.

B. Malowanie farbami.

14. Wybór techniki i twórcza praca dzieci

Podsumowanie zajęć

15. Wystawa i omówienie prac

16. Zadanie pracy domowej - karta pracy nr 2

Podkreśl wyrazy należące do rodziny wyrazu „książka”.

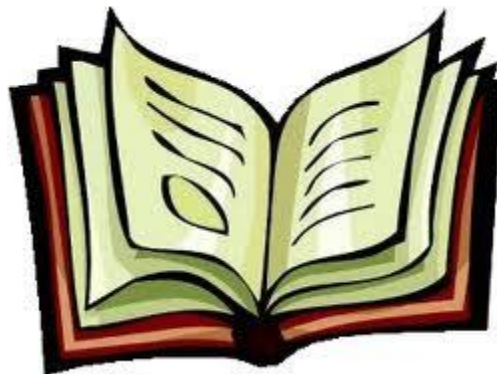
edukacja
polonistyczna
cele operacyjne: 4
środki dydaktyczne:
karta pracy nr 2

KARTA PRACY NR 2 sc. II/29

Podkreśl wyrazy należące do rodziny wyrazu „książka”.

książka, bajki, księgozbiór, autor, biblioteka, książkowy, wierszyk,

księgarnia, pisarz, księga, księgarz, legenda, książeczka, kartki

SCENARIUSZ ZAJĘĆ II/30

Tytuł	Jestem nawigatorem - wyprawa po skarb
Kształtowane kompetencje	metapoznawcze, myślenie naukowe, interpersonalne i społeczne
Cele zajęć	OGÓLNE: <ul style="list-style-type: none"> – rozwijanie wiedzy przyrodniczej i myślenia naukowego, – kształtowanie orientacji przestrzennej OPERACYJNE: uczeń: <ol style="list-style-type: none"> 1) potrafi wyjaśnić, co to jest mapa i do czego służy, 2) wymienia i rozpoznaje elementy otaczającego krajobrazu, 3) orientuje się w przestrzeni, korzystając z prostej mapy lub planu
Metody pracy	praktyczne (ćwiczenia terenowe przedmiotowe)
Formy pracy	indywidualna, grupowa, zbiorowa
Środki dydaktyczne	przygotowany przez nauczyciela plan z trasą wyprawy, skarb: np. torebka dietetycznych cukierków owocowych, tablety, aparaty fotograficzne
Czas trwania	90 minut - edukacja przyrodnicza

PRZEBIEG ZAJĘĆ

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Zajęcia powinny odbyć się w podczas ładnej pogody.

Wprowadzenie do zajęć

1. Uczniowie (przebrani do wyjścia) gromadzą się przed szkołą. Nauczyciel sprawdza przygotowanie do wycieczki i prowadzi rozmowę wstępną:

- *Co to jest mapa?*
- *Po co jest mapa?*
- *Kto to jest nawigator?*

Nauczyciel informuje, że każdy uczeń będzie miał okazję być nawigatorem całej klasy i prowadzić grupę do ukrytego skarbu.

Nauczyciel dzieli klasę na cztery grupy i rozdaje im przygotowany plan z zaznaczoną trasą wycieczki. Każda z grup prowadzi klasę na swoim odcinku.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Nawigator - osoba, która zajmuje się określaniem bieżącego położenia oraz optymalnej drogi do celu dla ludzi, statków, pojazdów lądowych i innych przemieszczających się obiektów. Jest to bardzo ważna funkcja, szczególnie w samolotach i na statkach.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Nauczyciel opracowuje plan wycieczki, korzystając z ogólnodostępnych map i planów miast (np. www.maps.google.pl, www.zumi.pl), w programie graficznym należy rysować trasę do przejścia i zaznaczyć miejsce lokalizacji skarbu - najlepiej pod koniec trasy niedaleko szkoły (przykład w załączniku). Na planie celowo należy pominąć kilka obiektów, np. rzekę, kapliczkę, dodatkową drogę na skrzyżowaniu - do dorysowania przez uczniów.

Nauczyciel w określonym na planie, nietrudnym do zauważenia miejscu (np. na drzewie) przed zajęciami ukrywa skarb - np. torebkę z dietetycznymi owocowymi cukierkami dla całej klasy.

Zajęcia właściwe

2. Marsz pod okiem nawigatora

Nauczyciel pomaga pierwszej grupie zorientować się na planie i rozpocząć marsz. Następnie poszczególne grupy prowadzą klasę.

Nauczyciel zachęca, żeby uczniowie korzystali z planu, ale jednocześnie uzupełniali go, rysując na nim zauważone ciekawe obiekty (np. kapliczkę, ogromne drzewo, strumyk) Uczniowie śledzą trasę na mapie i dorysowują, z pomocą nauczyciela, na planach najciekawsze mijane obiekty. Wykonują fotografie.

edukacja
przyrodnicza
cele operacyjne: 1

edukacja
przyrodnicza
cele operacyjne:
2, 3
środki dydaktyczne:
plan wyprawy

edukacja
przyrodnicza
cele operacyjne: 1
środki dydaktyczne:
- plan wyprawy,
- torebka cukierków
owocowych

Podsumowanie zajęć

W drodze powrotnej nauczyciel podsumowuje wycieczkę:

- *Co jest potrzebne nawigatorowi do pracy?*
- *Czy łatwo być nawigatorem?*
- *Jakie trudności mogą pojawić się w trakcie pracy nawigatora?*
- *Kto z was chciałby być nawigatorem?*
- *Czy znaliście trasę, którą dzisiaj szliśmy? Czy dziś zaobserwowaliście coś nowego?*
- *Jakie najciekawsze obiekty mijaliśmy? Dlaczego one was zaskoczyły?*

WSKAZÓWKA DO PRACY Z UCZNIEM ZDOLNYM

Uczniowi zdolnemu i zainteresowanemu przyrodą możemy zaproponować dodatkowe zadanie:

Wykonaj w dowolnej technice reportaż z naszej wycieczki do gazetki szkolnej. Krótko opisz trasę, najciekawsze obiekty, co Cię zaskoczyło oraz jakie zabawne sytuacje zdarzyły się na wycieczce. Wstaw ciekawe zdjęcia z wycieczki.

SCENARIUSZ ZAJĘĆ II/31

Tytuł	Prognoza pogody
Kształtowane kompetencje	plastyczne, językowe, przyrodnicze
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none"> – uporządkowanie wiadomości o poszczególnych elementach pogody, – uświadomienie znaczenia prognozy pogody dla ludzi różnych zawodów. <p>OPERACYJNE:</p> <p>uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) określa pogodę za pomocą umownych znaków, 2) potrafi wymienić elementy pogody, 3) umie za pomocą symboli oznaczyć pogodę, 4) potrafi wyjaśnić pojęcia: meteorolog, synoptyk, prognoza pogody, 5) wyjaśnia znaczenie prognozy pogody dla człowieka, 6) wypowiada kilkudzaniowy komunikat o pogodzie, 7) umie współpracować w grupie, 8) wie, jak należy się ubrać w zależności do pogody, 9) ilustruje ruchem symbole pogody, 10) poprawnie umieszcza symbole pogody na mapie Polski
Metody pracy	podające (pogadanka, opis), aktywizujące (metoda sytuacyjna, zabawa dydaktyczna), eksponująca (pokaz na tablicy interaktywnej, gra internetowa), praktyczne (ćwiczenia przedmiotowe)
Formy pracy	zbiorowa, grupowa, indywidualna
Środki dydaktyczne	karty pracy nr 1-4, trzy koperty z poleceniami, załącznik 1
Czas trwania	dwie godziny, w tym: <ul style="list-style-type: none"> – edukacja przyrodnicza - 55 minut, – edukacja polonistyczna - 20 minut, – wychowanie fizyczne - 15 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

edukacja
przyrodnicza
cele operacyjne: 8
środki dydaktyczne:
karta pracy nr 1

Wprowadzenie do zajęć

1. Uczniowie wybierają w zależności od nastroju wycięte kartoniki z elementami pogody i przypinają je do swoich ubrań.
2. Zabawa „Kiedy to założysz”
Dzieci siedzą w kręgu, losują wybrane części garderoby np. szalik, klapki. Dzieci mówią, kiedy ubiorą się w poszczególne ubrania i co decyduje o tym wyborze.
3. Rozwiązanie krzyżówki i odczytanie hasła, które jest tematem lekcji. Karta pracy nr 1.
4. Rozmowa o tym, co rozumiemy pod pojęciem „pogoda”.

Zajęcia właściwe

edukacja
przyrodnicza
cele operacyjne:
1, 2, 3, 4, 5
środki dydaktyczne:
- karty pracy nr 2-3,
- Internet

5. Rozmowa
  - *Komu są potrzebne informacje o pogodzie?*
  - *Gdzie znajdziemy informacje o pogodzie?*
  - *Jak nazywa się informacja o pogodzie na jutro czy za tydzień?*
  - *Gdzie i kiedy można wysłuchać prognozy pogody?*
  - *Skąd się biorą informacje o pogodzie?*
  - *Kto ją prognozuje?*
6. Przypięcie na tablicy kartoników z pojęciami: „prognoza pogody”, „meteorolog”, „synoptyk” (karta pracy nr 2).
Wyszukiwanie tych wyrazów w encyklopedii lub słowniku języka polskiego, odczytanie ich znaczenia.
7. Przedstawienie fragmentu prognozy Pogody z TVN Meteo z zasobów Internetu.
8. Obejrzenie komunikatu z poprzedniego dnia.
  - *Jakie informacje zawierał komunikat?*
  - *Czy prognoza się sprawdziła?*
  - *Dla kogo szczególnie ważna jest prognoza?*

WSKAZÓWKI METODYCZNE

Komunikaty o pogodzie można zobaczyć w telewizji, Internecie, usłyszeć w radiu, a także przeczytać w prasie. Prognozowaniem pogody zajmują się synoptycy - specjalnie przygotowani meteorolodzy. Zbierają oni informacje pogodowe z wielu stacji meteorologicznych i na ich podstawie, korzystając ze specjalnych programów komputerowych, prognozują pogodę. Należy pamiętać, że pogodę można „przewidzieć” z dużą pewnością jedynie na 2-3 dni w przód. Dłuższe prognozy są o wiele mniej prawdopodobne.

Znajomość prognozy jest szczególnie ważna dla lotników, marynarzy, rolników, kierowców.

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

9. Gra internetowa „Mały meteorolog” polegająca na dopasowaniu podpisów do obrazków i odczytaniu opisów elementów pogody.

<http://www.pogodynka.pl/rozrywka>

www.meteo.pl

WSKAZÓWKA DOTYCZĄCA PRACY Z UCZNIEM ZDOLNYM

Uczniowie zdolni lub szczególnie zainteresowani mogą zagrać w grę „Meteo ekspert”

znajdującą się pod tym samym adresem: <http://www.pogodynka.pl/rozrywka>

10. Pokaz i omówienie innych elementów pogody. Zawieszenie elementów pogody na tablicy (karta pracy 3).

- temperatura powietrza,
- kierunek wiatrów,
- rodzaje opadów atmosferycznych,
- zachmurzenie,
- ciśnienie powietrza.

WSKAZÓWKI METODYCZNE

Temperatura powietrza - jeden z podstawowych elementów meteorologicznych, określający stan cieplny atmosfery. Dane o temperaturze powietrza zbierane są przez stacje meteorologiczne. Pomiaru dokonuje się na wysokości 2 m nad gruntem za pomocą termometru osłoniętego przed bezpośrednim promieniowaniem słonecznym oraz wiatrem w klatce meteorologicznej. Temperaturę podaje się w stopniach Celsjusza [$^{\circ}\text{C}$].

Kierunek i prędkość wiatru - wiatr jest jednym ze składników pogody, podaje się *prędkość wiatru* (w m/s lub km/h) i *kierunek*, z którego wieje.

Do pomiarów wiatru służy anemometr (wiatromierz).

Opady atmosferyczne - ciekłe lub stałe produkty kondensacji pary wodnej zawartej w powietrzu atmosferycznym. Produkty te spadają na ziemię (są to opady, jak np. deszcz, śnieg, grad), unoszą się w powietrzu (mgła) lub osiadają na gruncie i przedmiotach (osady atmosferyczne: szadź, szron). Czasem zdarzają się sytuacje, że opad nie dociera do powierzchni ziemi, ponieważ w całości odparowuje na większych wysokościach - jest to zjawisko zwane virgą.

Zachmurzenie - jest to stopień pokrycia nieba przez chmury. Do jego określania stosuje się skalę od 0 do 8 (0 oznacza brak, 8 - pełne zachmurzenie). Przy podawaniu stopnia zachmurzenia podaje się także rodzaj i gatunek chmur.

Ciśnienie powietrza - stosunek wartości siły, z jaką słup powietrza atmosferycznego naciska na powierzchnię Ziemi (lub innej planety), do powierzchni, na jaką ten słup naciska. Wynika stąd, że w górach ciśnienie atmosferyczne jest niższe, a na nizinach wyższe, ponieważ słup powietrza ma różne wysokości.

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

wychowanie
fizyczne
cele operacyjne: 9

edukacja
przyrodnicza
cele operacyjne:
1, 2, 7, 10
środki dydaktyczne:
- koperty z zadaniami
i niezbędnymi
elementami
potrzebnymi do
wykonania zadania,
- załącznik 1

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne: 6

11. Zabawa „Pokaż, kim jesteś”

Interpretacja ruchowa narysowanych na znaczkach elementów pogody (słońce, chmura, deszcz, śnieg, wiatr). Dzieci bawią się w rytm muzyki.

12. Zabawa w parach „Drzewo i wiatr”

Uczniowie dobierają się parami i stają obok siebie. Jedna osoba jest wiatrem, druga drzewem. Wiatr dmucha na drzewo z różną siłą, a drzewo porusza się w zależności od siły wiatru.

13. Praca w grupach

Nauczyciel dzieli klasę na trzy zespoły. Każdy zespół losuje kopertę, w której znajduje się zadanie dla grupy i otrzymuje odpowiednią planszę z mapą Polski.

Pierwsza grupa - ma odczytać z mapy, jaka pogoda przewidywana jest dla Polski na następny dzień.

Druga grupa - ma wkleić znaki zgodnie z podaną na kartce instrukcją np. na północy słonecznie, na zachodzie częściowe zachmurzenie i silny wiatr itp.

Trzecia grupa - ma zaproponować pogodę dla Lublina, Warszawy i Szczecina (nakleić na mapie otrzymane w kopercie znaki).

Prezentacja wykonanych zadań przez jednego ucznia z grupy.

Podsumowanie zajęć

14. Zadanie pracy domowej

Obejrzyjcie w telewizji, wysłuchajcie w radiu lub wyszukajcie w prasie czy w Internecie komunikat o prognozie pogody i krótko ją opiszcie albo zilustrujcie.

Wykonaj zadanie 3. z karty pracy nr 1.

15. Zabawa. Zilustrujcie ruchem wskazany element pogody.

KARTA PRACY NR 1 sc. II/31

1. Rozwiąż krzyżówkę i odczytaj hasło, które będzie tematem lekcji.

1. Dwunasta w dzień lub jeden z kierunków geograficznych.
2. Dwanaście miesięcy to...
3. Ostatni miesiąc w roku.
4. Przyrząd do wyznaczania kierunków geograficznych.
5. Dziesiąty miesiąc roku.
6. Zaczyna się 21 grudnia.

			1																
			2																
			3																
			4																
5																			
6																			

2. Zapisz hasło.

---

3. Ułóż i zapisz zdanie z wyrazem, który jest rozwiązaniem krzyżówki.

---

meteorolog

---

synoptyk

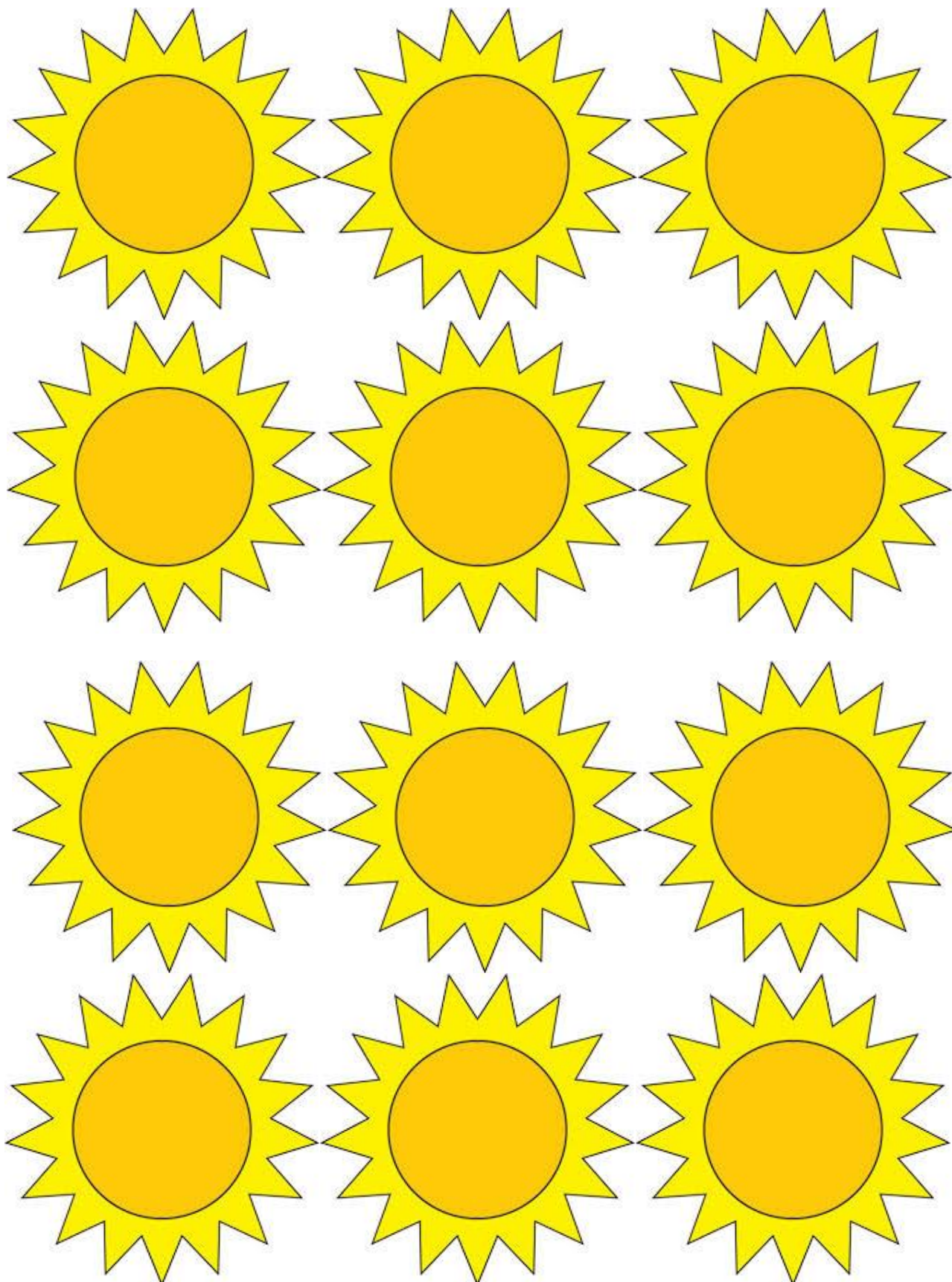
---

prognoza pogody

KARTA PRACY NR 3 sc. II/31

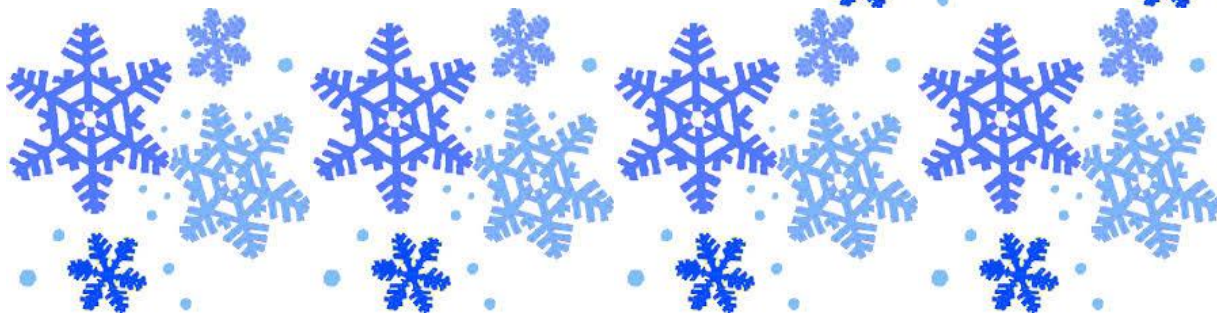
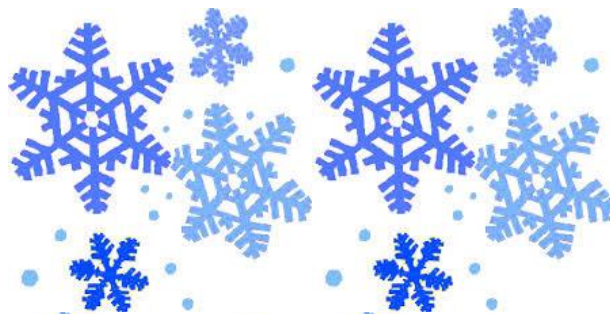

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

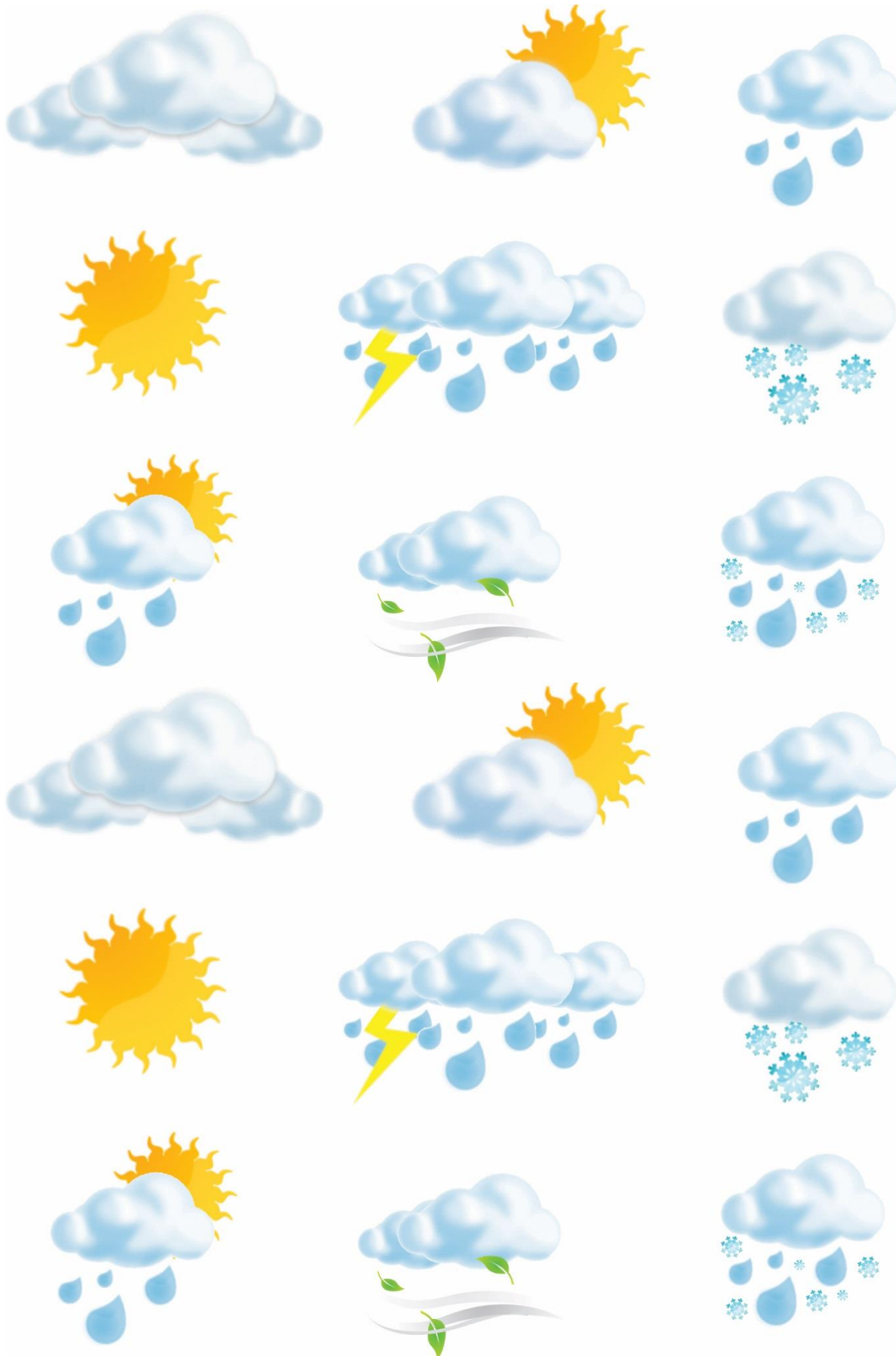
DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

KARTA PRACY NR 4 sc. II/31

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

ZAŁĄCZNIK 1 sc. II/31

Grupa 1. Odczytajcie z mapy, jaka pogoda przewidywana jest dla Polski na następny dzień. Przygotujcie się do prezentacji pogody.

Grupa 2. Przyklejcie na mapie odpowiednie elementy o pogodzie, korzystając z opisu. Przygotujcie się do prezentacji pogody.

Na wschodzie Polski zachmurzenie duże, z opadami deszczu na północnym-wschodzie.

Na zachodzie bezchmurnie. W górach (południowy zachód) burze. Wiatr umiarkowany północny.

Temperatura od 10°C nad morzem do 16°C w środkowej Polsce, na południu 8°C.

Grupa 3. Zaproponujcie pogodę dla Lublina, Warszawy i Szczecina. Naklejcie na mapie otrzymane w kopercie znaki i przygotujcie się do prezentacji pogody.

SCENARIUSZ ZAJĘĆ II/32

Tytuł	Prezent dla Mikołaja
Kształtowane kompetencje	myślenie twórcze, interpersonalne i społeczne, językowe, matematyczne
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none"> – kształtowanie postaw społecznych, – kultywowanie tradycji obdarowywania się prezentami. <p>OPERACYJNE:</p> <p>uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) rozpoznaje kierunki „na prawo”, „na lewo”, 2) określa cechy przedmiotów, 3) rozpoznaje przedmioty po kształcie, ciężarze, wielkości, 4) wypowiada się na zadany temat, 5) dokonuje obliczeń w zakresie 30 i porównuje wyniki, 6) wie, na czym polega praca Świętego Mikołaja, 7) wykonuje tańcuch na choinkę według instrukcji, 8) porusza się w rytm muzyki, 9) jest kreatywny
Metody pracy	podające (pogadanka, objaśnienie), aktywizujące (trening twórczości, burza mózgów), eksponujące (film), praktyczne (ruch przy muzyce, praca plastyczna)
Formy pracy	zbiorowa, indywidualna
Środki dydaktyczne	zabawki, owoce, słodycze, karta pracy nr 1-2, tablica interaktywna, materiały plastyczne, pudełko tekturowe, odtwarzacz CD
Czas trwania	trzy godziny, w tym: <ul style="list-style-type: none"> – edukacja polonistyczna - 45 minut, – edukacja społeczna - 15 minut, – edukacja matematyczna - 15 minut, – edukacja plastyczna - 30 minut, – edukacja muzyczna - 15 minut, – wychowanie fizyczne - 15 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

edukacja społeczna, matematyczna, polonistyczna
cele operacyjne:

1, 2, 3

środki dydaktyczne:

- zabawki,
- owoce,
- słodycze

edukacja polonistyczna: społeczna, matematyczna

cele operacyjne:

4, 5, 6

środki dydaktyczne:

- karta pracy,
- tablica interaktywna

Wprowadzenie do zajęć

1. Co kryją prezenty?

Dzieci siadają na dywanie, nauczyciel prosi ucznia o przyniesienie prezentu ze wskazaniem, np. *Przynieś prezent, który leży na lewo od szafki z książkami*. Następnie pyta uczniów, co ich zdaniem może kryć się w paczce, biorąc pod uwagę kształt, wielkość, ciężar. Następnie prezent zostaje rozpakowany.

WSKAZÓWKI METODYCZNE

Nauczyciel powinien postarać się o zgromadzenie i zapakowanie kilku zabawek, owoców czy słodyczy tak, aby wyglądały jak prezenty, ale różnej wielkości (papier ozdobny, kokarda) i postawić je w różnych miejscach w sali.

WSKAZÓWKA DOTYCZĄCA PRACY Z UCZNIEM ZDOLNYM

Dodatkowym zadaniem dla uczniów zdolnych może być dodatkowy opis prezentu (np. jest podłużny, miękki, wykonany z pluszu i jest to miś).

Zajęcia właściwe

2. Rozmowa z uczniami

- *Dlaczego lubicie otrzymywać prezenty?*
- *Z jakiej okazji ludzie obdarowują się prezentami?*
- *Co sprawia wam większą przyjemność - otrzymywanie czy dawanie prezentów?*

3. Rozszyfrowanie hasła „Prezent dla Mikołaja” - karta pracy nr 1

Uczniowie wykonują obliczenia na karcie pracy nr 1.

4. W odwiedzinach u Mikołaja

Wybermy się teraz w odwiedziny do św. Mikołaja - odwiedziny strony poświęconej Mikołajowi z kamerą na żywo, prezentacja filmu na tablicy interaktywnej.

<http://santaclauslive.com/info/>

- *Kim jest św. Mikołaj i czym się zajmuje?*

KOMENTARZ PANA OD PRZYRODY

Historia św. Mikołaja jest następująca: Mikołaj urodził się w Patras w Grecji ok. 270 r. Był jedynym dzieckiem zamożnych rodziców, uproszonym ich gorącymi modłami. Od młodości wyróżniał się nie tylko pobożnością, ale także wrażliwością na niedolę bliźnich. Po śmierci rodziców swoim znacznym majątkiem chętnie dzielił się z potrzebującymi. Tak np. ułatwił zamążpójście trzem córkom zubożałego szlachcica, podrzucając im skrycie pieniądze. Wybrany został na biskupa miasta Miry (obecnie Demre), podbił sobie serca wiernych nie tylko gorliwością pasterską, ale także troskliwością o ich potrzeby materialne. Cuda, które czynił, przysparzały mu większej jeszcze chwały. Kiedy cesarz Konstantyn I Wielki skazał trzech młodzieńców Miry na karę śmierci za jakieś wykroczenie nieproporcjonalne do aż tak surowego wyroku, św. Mikołaj udał się osobiście do Konstantynopola, by uprosić dla swoich wiernych ułaskawienie. Kiedy indziej miał swoją modlitwą uratować rybaków w czasie gwałtownej burzy od niechybnego utonięcia. Dlatego odbiera cześć również jako patron marynarzy i rybaków. W czasie zarazy, jaka nawiedziła także jego strony, usługiwał zarazonym z narażeniem własnego życia. Podanie głosi, że św. Mikołaj wskrzesił trzech ludzi, zamordowanych w złości przez hotelarza za to, że mu nie mogli wypłacić należności. Umarł 6 grudnia między rokiem 345 a 352 (źródło: <http://malygosc.pl/doc/966483.6-grudnia-Swiety-Mikolaj-biskup>).

Obecnie pokazywany jest jako dobrotliwy staruszek. Obraz ten został opisany w nowojorskiej gazecie przez Clementa Clark Moore'a, profesora studiów biblijnych z Nowego Jorku w 1823 roku. Według tego opisu postać świętego narysował Thomas Nasta: Święty Mikołaj (Santa Claus) był niskim grubasem w czerwonych szatach, a jego siedziba była na biegunie północnym. Jedynie, co łączy obecnych „świętych Mikołajów” ze świętym Mikołajem biskupem to rozdawanie prezentów (na podstawie: <http://gosc.pl/doc/1384143.Claus-zastapil-Mikolaja>).

Nauczyciel zwraca się do uczniów z propozycją przygotowania prezentu, tym razem dla Mikołaja, który odbierze go, gdy zagości w szkole szóstego grudnia.

5. „Prezent dla Mikołaja” - burza mózgów

Uczniowie zgłaszają swoje propozycje prezentu dla Mikołaja i zapisują na tablicy. Nauczyciel kieruje pomysły tak, aby został wybrany łańcuch z kolorowego papieru na choinkę.

6. Łańcuch na choinkę

Wykonanie łańcucha przez uczniów według instrukcji - karta pracy nr 2, połączenie w całość i złożenie do pudełka, następnie dzieci mogą je ozdobić lub zawinąć w papier ozdobny i zawiązać kokardę.

Podsumowanie zajęć

7. Czarodziejska moc czapki

Uczniowie poruszają się w rytm wybranej muzyki. Jeden z uczniów ma na głowie czapkę Mikołaja. Gdy muzyka cichnie, jego zadaniem jest wypowiedzenie słowa lub zdania, które sprawią przyjemność całej klasie (*jesteście pracowici, w klasie jest wesoło* itp.), po czym nakłada czapkę następnej osobie. Wskazane jest, aby każdy uczeń mógł się wypowiedzieć.

edukacja
plastyczna

cele operacyjne: 7
środki dydaktyczne:
- karta pracy nr 2,
- materiały,
plastyczne,
- pudełko tekturowe

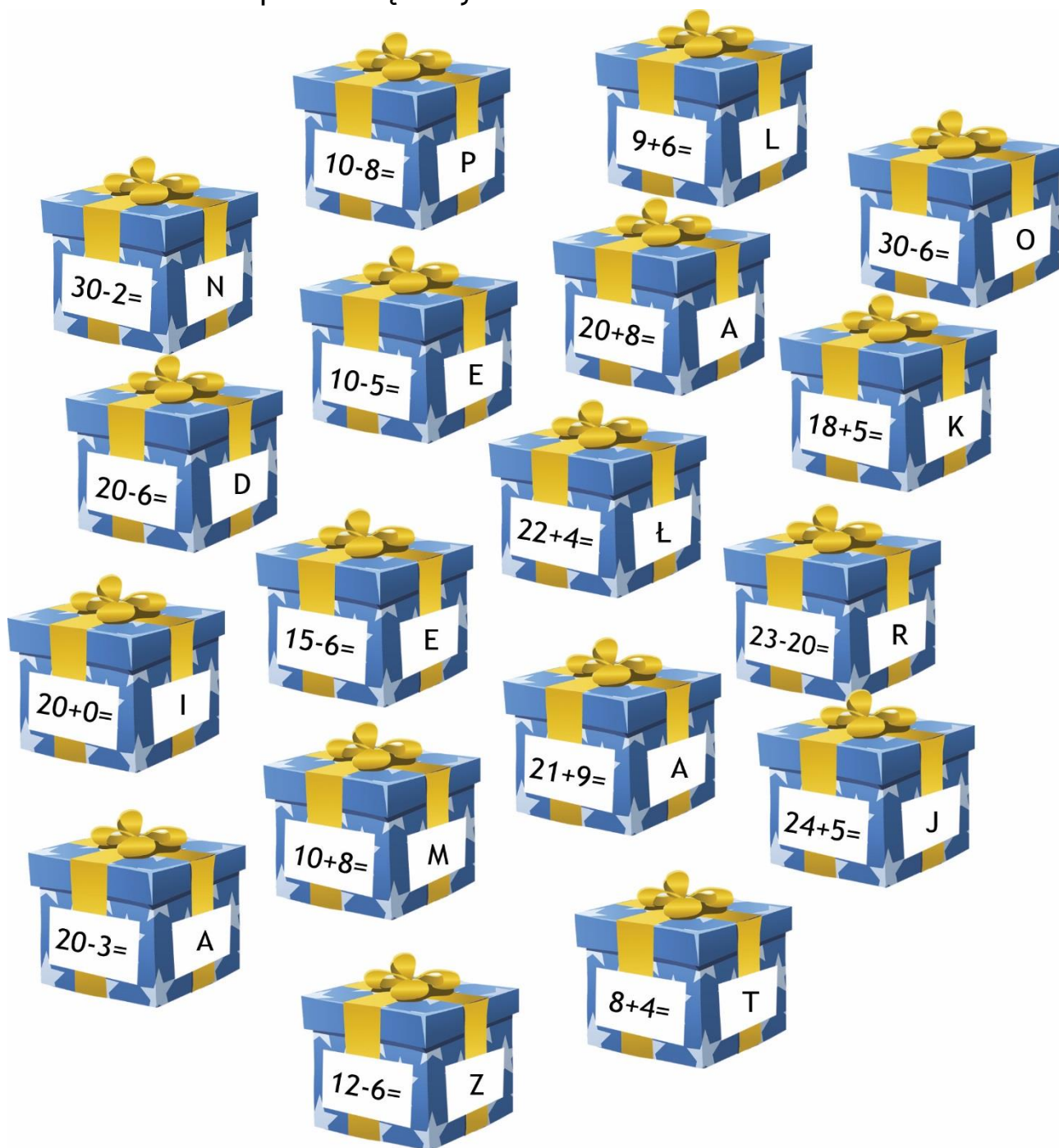
edukacja:
muzyczna,
społeczna,
wychowanie
fizyczne

cele operacyjne: 8
środki dydaktyczne:
odtwarzacz CD

KARTA PRACY NR 1 sc. II/32

Oblicz działania i wpisz rosnąco wyniki do tabeli.

Wynik																	
Litera																	

KARTA PRACY NR 2 sc. II/32

Wykonaj łańcuch na choinkę według instrukcji

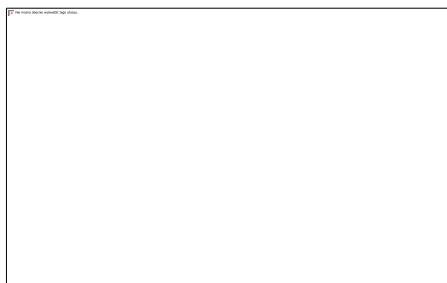
1. Przygotuj kolorową kartkę A4.

2. Przygotuj paski o wymiarach 13 cm × 2 cm i odłóż na brzeg stolika.

3. Przejdź po klasie i zbierz paski w innych kolorach.
4. Sklej pierwszy pasek w kształcie pierścienia.
5. Następnie włóż następny pasek w otrzymany pierścień, posmaruj klejem i zaklej.

6. Staraj się wybierać inny kolor za każdym razem.
7. Gdy zużyjesz wszystkie paski, połącz swój łańcuch z łańcuchem kolegów.

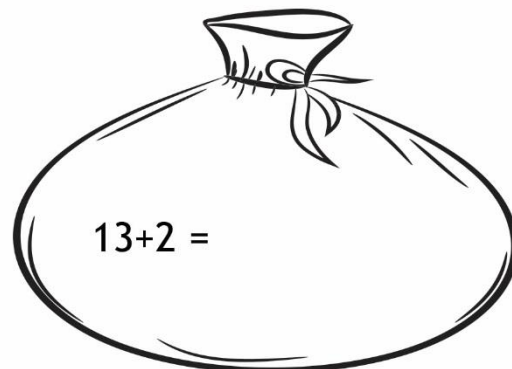
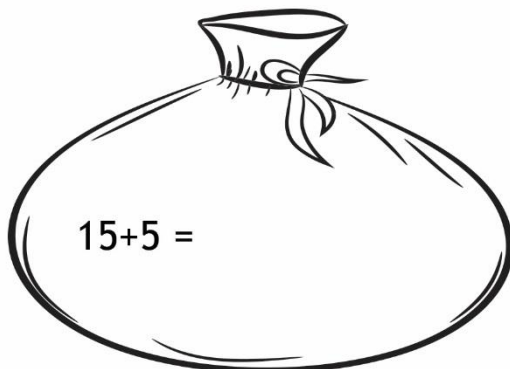
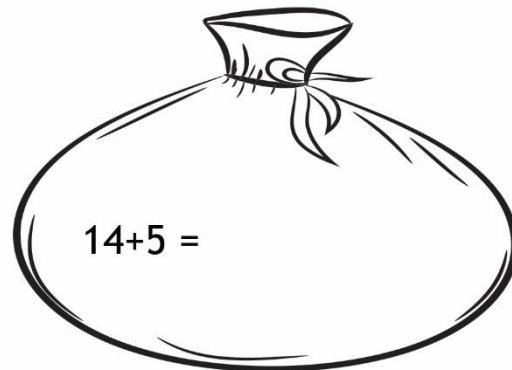
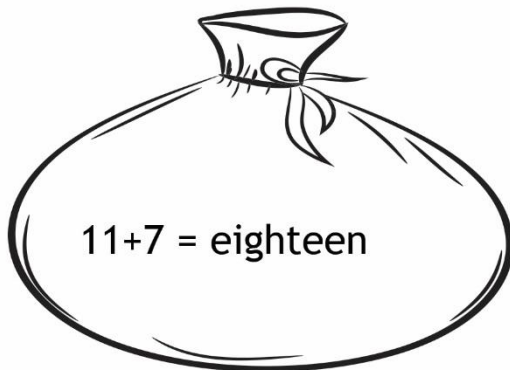

ENGLISH ANT 54 sc. II/32

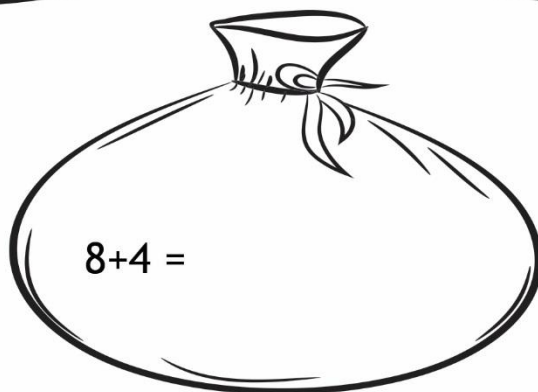
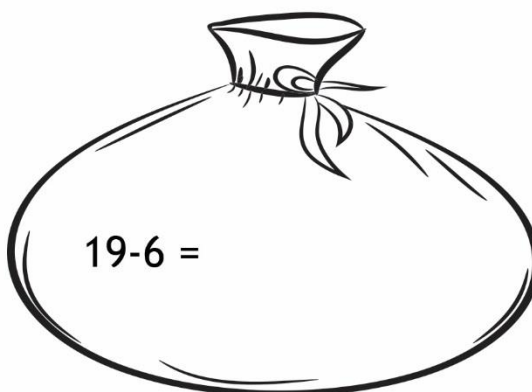
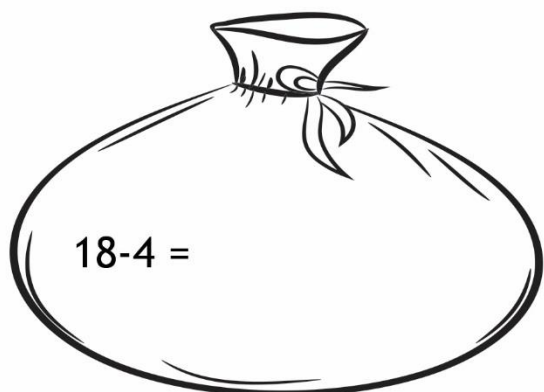
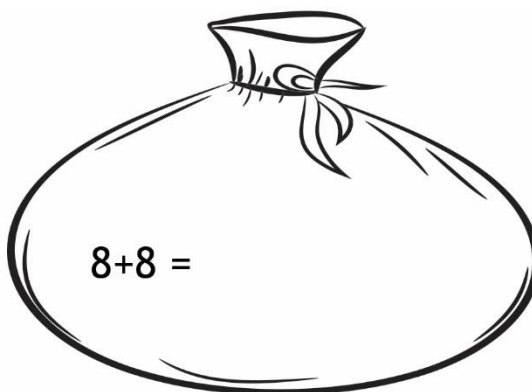
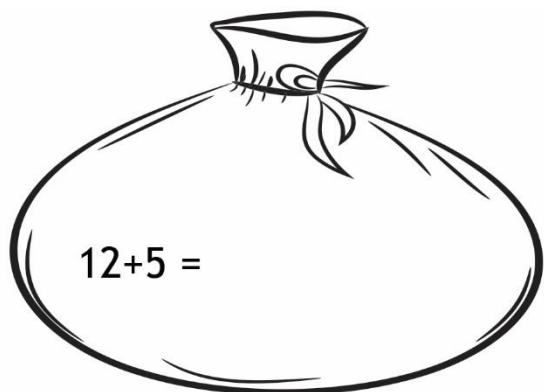
11 - eleven
12 - twelve
13 - thirteen
14 - fourteen
15 - fifteen
16 - sixteen
17 - seventeen
18 - eighteen
19 - nineteen
20 - twenty

1. Count.

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

2. Correct or tick.

$4 + 4 =$ nine eight _____

$5 + 6 =$ twelve _____

$9 + 3 =$ twelve _____

$7 + 7 =$ fifteen _____

$9 + 4 =$ sixteen _____

$12 + 5 =$ twenty _____

$14 + 1 =$ fifteen _____

$16 + 4 =$ eighteen _____

SCENARIUSZ ZAJĘĆ II/33

Tytuł	Mierzenie temperatury
Kształtowane kompetencje	matematyczne, interpersonalne i społeczne
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none"> – poznanie budowy termometru, – odczytywanie wyników pomiaru na różnego rodzaju termometrach, – rozwijanie współpracy z innymi w zabawie i nauce szkolnej. <p>OPERACYJNE: uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) zna różne rodzaje termometrów i ich zastosowanie, 2) mierzy i odczytuje temperaturę, 3) wie, jak działa termometr, 4) rozwiązuje zadania związane z odczytywaniem wskazań termometru, w tym z porównywaniem różnicowym, 5) umie dostosować ubiór do temperatury panującej na zewnątrz, 6) potrafi rozróżnić temperaturę dodatnią i ujemną w odniesieniu do pory roku, 7) sprawnie dodaje i odejmuje w zakresie 20
Metody pracy	aktywizujące (metoda sytuacyjna, zagadki), praktyczna (ćwiczenia przedmiotowe)
Formy pracy	zbiorowa, indywidualna
Środki dydaktyczne	termometry: lekarski, kąpielowy, pokojowy, akwariowy, laboratoryjny, zaokienny, elektroniczny, pirometr (może być tzw. do ucha), karty pracy nr 1-3, załącznik 1, karta pracy <i>English Ant 53</i>
Czas trwania	jedna godzina - edukacja matematyczna

PRZEBIEG ZAJĘĆ

Wprowadzenie do zajęć

edukacja
matematyczna
cele operacyjne:
1, 7
środki dydaktyczne:
- załącznik 1,
- karta pracy nr 1

1. Oblicz działania (karta pracy nr 1)

Oblicz w pamięci. Pokoloruj równe wyniki wraz z sylabami. Odczytaj i zapisz rozwiązanie.

Zapoznanie z terminem „termometr”.

2. Zagadki

Rozwiązywanie zagadek, odszukanie rozwiązań na zdjęciach na tablicy interaktywnej lub planszy (załącznik 1).

W szklanej rurce cienki pręcik
błyśka sobie blaskiem rtęci.
To wydłuża się, to skraca.
i to cała jego praca.

(termometr rtęciowy)

Za oknem wisi
ten szklany przyrząd,
mówi:
- Uwaga, już mrozy idą.

(termometr zaokienny)

Coś ci dolega?
Boli cię głowa?
Wtedy go strząśnij
i pod pachę schowaj.

(termometr lekarski)

Kto ma w domu
małego dzidziusia,
tan wie, że wodę do kąpeli
z jego pomocą należy przygotować.

(termometr kąpielowy)

Zajęcia właściwe

3. Zapoznanie z różnymi termometrami i ich przeznaczeniem

Na biurku nauczyciela leżą różne rodzaje termometrów.

Oglądanie i nazywanie poszczególnych termometrów oraz stwierdzenie, że wszystkie służą do mierzenia temperatury, ale jedne mierzą temperaturę powietrza, a inne temperaturę wody.

- *Jak odczytujemy wskazania termometrów?*
- *Jakie najwyższe i najniższe temperatury można mierzyć za pomocą tych termometrów?*

Oglądanie termometrów. Nauczyciel zwraca uwagę na jednostkę pomiaru temperatury: stopnie Celsjusza (°C), wyjaśnia, dlaczego +, -, pomaga odczytać temperaturę np.: -24°C, +6°C, -18°C, 0°C.

edukacja
matematyczna
cele operacyjne:
1, 2, 3
środki dydaktyczne:
różnego rodzaju
termometry

4. Zapoznanie z budową termometru zaokiennego

WSKAZÓWKI METODYCZNE

W termometrze cieczowym, czyli zaokiennym, wykorzystuje się rozszerzalność cieplną. Ciecz, najczęściej alkohol, znajduje się w zbiorniczku zakończonym cienką rurką. Rozszerzając się lub kurcząc, ciecz przemieszcza się w cienkiej rurce wzdłuż oznakowanej skali temperatur. Na boku znajduje się najczęściej podziałka, zwykle od -50 do +50.

W termometrach elektronicznych wykorzystuje się zmiany przewodzenia prądu w elementach elektronicznych (tzw. termistorach) w zależności od temperatury. Wynik jest pokazywany na wyświetlaczu.

W pirometrach mierzy się temperaturę bez dotykania do powierzchni badanego przedmiotu. Do pomiaru wykorzystuje się promieniowanie cieplne – temperaturę określa element elektroniczny odbierający promieniowanie cieplne z badanego przedmiotu. Wynik jest pokazywany na wyświetlaczu.

edukacja matematyczna

cele operacyjne:

2, 4, 6

środki dydaktyczne:

- różnego rodzaju termometry,

- karty pracy nr 2

5. Odczytaj temperaturę

Ćwiczenia praktyczne w mierzeniu i odczytywaniu temperatury na różnego rodzaju termometrach:

- odczytywanie temperatury na dworze,
- odczytywanie temperatury w pomieszczeniu.

Mierzenie temperatury wody. Nauczyciel przygotowuje trzy słoje i nalewa wodę: zimną, ciepłą i bardzo ciepłą. Bez dotykania stoi uczniowie mierzą temperaturę wody i odczytują wyniki, porównują, wskazują różnice w pomiarach.

6. Wykonanie karty pracy nr 2

W lecie temperatura jest powyżej zera. Na początku i pod koniec zimy termometr często wskazuje 0°C. W zimie w czasie mrozu słupki rtęci w termometrze spada poniżej zera. Przyjrzyj się ilustracjom w tabelce i zapisanym datom. Przeczytaj napisy. Wytnij wyrazy umieszczone na dole kartki i wklej do właściwej tabelki. Zaznacz na termometrze temperaturę zapisaną w kółku.

7. Zabawa ruchowa: ciepło, zimno, najzimniej

Nauczyciel wskazuje kartoniki z temperaturą np.: -7°C, 20°C, 2°C itp., dzieci mimiką i gestami reagują na odpowiednią temperaturę.

8. Rozmowa na temat dostosowania ubioru do temperatury powietrza

9. Praca indywidualna dzieci (karta pracy nr 3)

Narysuj, jak się ubierzesz, wychodząc na dwór, gdy temperatura będzie wynosiła 20°C i -5°C.

Podsumowanie zajęć

10. Zadanie pracy domowej

Obejrzyj w telewizji prognozę pogody przewidywaną dla okolicy, w której mieszkasz.

Zanotuj, jaka temperatura będzie w nocy, a jaka w ciągu dnia (karta pracy nr 1, ćw. 2.).

edukacja społeczna

cele operacyjne: 5

środki dydaktyczne:

karta pracy nr 3

KARTA PRACY NR 1 sc. II/33

1. Oblicz w pamięci. Pokoloruj równe wyniki wraz z sylabami. Odczytaj i zapisz rozwiązanie.

$12+3$ RO	$8+2$ KA	$12+5$ TES	$20-4$ TRY
$10+6$ TER	$18-2$ MO	$13+3$ ME	$17-5$ LO

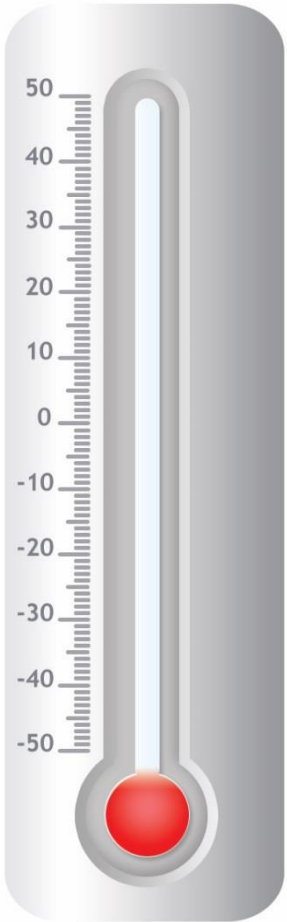
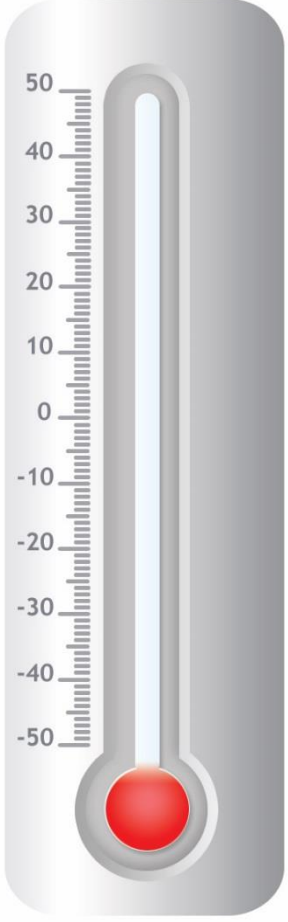
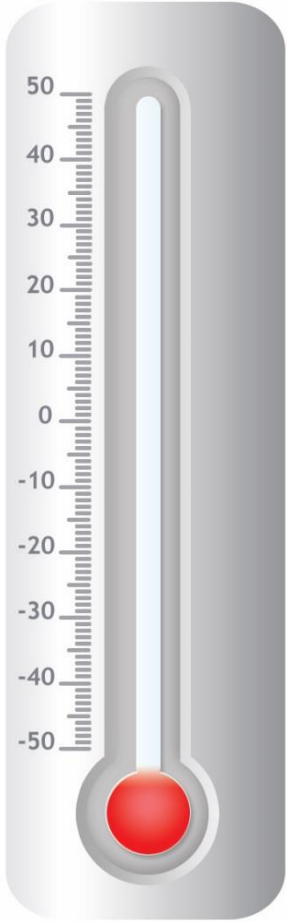
2. Obejrzyj w telewizji prognozę pogody przewidywaną dla okolicy, w której mieszkasz. Zanotuj, jaka temperatura będzie w nocy, a jaka w ciągu dnia.

NOC	DZIEŃ

KARTA PRACY NR 2 sc. II/33

Przyjrzyj się ilustracjom w tabelce i zapisanym datom. Przeczytaj napisy.
Wytnij wyrazy umieszczone na dole kartki i wklej do właściwej tabelki.
Zaznacz na termometrze temperaturę zapisaną w kółku.

<p>18 I</p> <p>-5°C</p> <p>O, mróz! Minus pięć stopni Celsjusza.</p>	<p>20 VI</p> <p>18°C</p> <p>Niedługo wakacje. Będziemy się opalać i kąpać w jeziorze.</p>	<p>4 III</p> <p>0°C</p> <p>Jest coraz cieplej. Śniegu już prawie nie ma.</p>
---	--	---

ciepło

zimno

najzimniej

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

KARTA PRACY NR 3 sc. II/33

Narysuj, jak ubierzesz się, wychodząc na dwór, gdy temperatura będzie wynosiła 20°C i -5°C .

20°C	-5°C

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

ENGLISH ANT 53 sc. II/33

a raincoat

gloves

wellingtons

a cap

jeans

an umbrella

Circle.

jeans

wellingtons

a cap

a raincoat

an umbrella

gloves

gloves

an umbrella

jeans

a cap

wellingtons

a raincoat

a raincoat

jeans

gloves

a cap

wellingtons

an umbrella

wellingtons

a raincoat

a cap

jeans

gloves

an umbrella

an umbrella

a cap

jeans

gloves

wellingtons

a raincoat

a raincoat

a cap

wellingtons

jeans

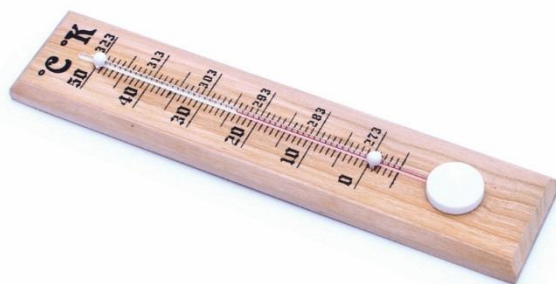
an umbrella

gloves

ZAŁĄCZNIK 1 sc. II/33

SCENARIUSZ ZAJĘĆ II/34

Tytuł	Symetryczne gry i zabawy
Kształtowane kompetencje	matematyczne, językowe, myślenie naukowe, artystyczne (plastyczne), wrażliwość estetyczna, myślenie twórcze
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none"> – kształtowanie kompetencji matematycznych, – rozwijanie myślenia twórczego uczniów. <p>OPERACYJNE: uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) podaje możliwe sposoby odczytanie zniekształconej informacji przekazanej przez nauczyciela, 2) odczytuje wiadomość przy użyciu lusterka, 3) poznaje pojęcie „osi symetrii”, 4) tworzy lustrzane odbicia podanych figur, 5) wykonuje kompozycję z podanych figur geometrycznych, nawiązując do podanego tematu, 6) tworzy symetryczną kompozycję przy użyciu kalki ołówkowej i żelazka, 7) pokazuje układ ciała symetryczny względem osoby z pary
Metody pracy	podające (opis, wyjaśnienie, komentarz), praktyczne (ćwiczenia przedmiotowe, eksperyment)
Formy pracy	zbiorowa, grupowa, w parach, indywidualna
Środki dydaktyczne	brystol, kalka ołówkowa, żelazko, ręcznik, tektura falista, sznurek, prostokątne lusterka, taśma malarska, załączniki 1-2, karta pracy nr 1, karta pracy <i>English Ant 55</i>
Czas trwania	dwie godziny, w tym: <ul style="list-style-type: none"> – edukacja matematyczna - 45 minut, – edukacja plastyczna - 45 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

edukacja
polonistyczna
edukacja
matematyczna
cele operacyjne:
1, 2
środki dydaktyczne:
- załącznik 1,
- lusterka

Wprowadzenie do zajęć

1. Zaszifrowana wiadomość

Nauczyciel rozdaje uczniom „dziwną wiadomość” zamieszczoną w załączniku 1.

Pyta: *Jak myślicie, w jaki sposób możemy odczytać tę informację?*

Uczniowie samodzielnie lub z pomocą nauczyciela dochodzą do wniosku, że aby rozszyfrować wiadomość, należy wykorzystać lusterko.

WSKAZÓWKI METODYCZNE

1. Nauczyciel przeprowadzając to ćwiczenie może podsycić ciekawość uczniów, informując ich, że jego drukarka niestety popsuta się i drukuje dziwne napisy. Ponieważ miał wydrukować ważną wiadomość dla uczniów, prosi ich o pomoc w rozszyfrowaniu komunikatu.

2. Do tego typu ćwiczeń najlepiej wykorzystać prostokątne lusterka bez ramek.

WSKAZÓWKA DO PRACY Z UCZNIEM ZDOLNYM

Nauczyciel może zachęcić uczniów, by przy użyciu lusterka zaszifrowali tajną wiadomość dla swojego kolegi lub koleżanki z ławki.

edukacja
matematyczna
cele operacyjne: 3

2. Definicja

Nauczyciel wprowadza pojęcie „oś symetrii”. Uczniowie zapisują definicję w zeszytcie.

Zajęcia właściwe

3. Zabawy z lusterkami

Źródło: E. Gruszczyk-Kolczuńska, K. Dobosz, E. Zielińska (1996). *Edukacja matematyczna dzieci. Jak nauczyć dzieci sztuki konstruowania gier?* Warszawa: WSiP, s. 187.

Uczniowie nazywają figury geometryczne zamieszczone w karcie pracy nr 1, a następnie wycinają je. Dzieci przykładają do krawędzi tych figur lusterka i sprawdzają, jakie figury w ten sposób powstaną.

W dalszej części ćwiczenia nauczyciel prezentuje figury z załącznika 2 i prosi uczniów, by postarali się z posiadanych figur uzyskać (przykładając lusterko do odpowiedniej krawędzi) figury podobne.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Wśród prezentowanych figur znajdują się takie, których nie da się utworzyć z podanych figur (pięciokąt). Uczniowie samodzielnie powinni dojść do takiego wniosku.

edukacja
matematyczna
cele operacyjne: 4
środki dydaktyczne:
- karta pracy nr 1,
- lusterka,
- załącznik 2

edukacja
plastyczna,
matematyczna
cele operacyjne:
5, 6

środki dydaktyczne:
- białe kartki (dobrze
sprawdzi się brystol),
- kalka ołówkowa,
- żelazko,
- opcjonalnie: sznurki,
tekstura falista,
- ręcznik

edukacja
matematyczna
cele operacyjne: 7
środki dydaktyczne:
taśma malarska

4. Zimowy obrazek

Nauczyciel informuje uczniów, że tematem dzisiejszej pracy plastycznej jest zima. Obrazek może powstać wyłącznie z figur takich jak: koło, kwadrat, prostokąt i trójkąt. Figury te (w różnych rozmiarach) dzieci wycinają z brystolu, tworzą z nich zimową kompozycję, którą następnie przyklejają na kartkę papieru.

WSKAZÓWKI METODYCZNE

1. Aby zwiększyć atrakcyjność pracy, nauczyciel prosi uczniów, by np. tworząc bałwana, naklejali mniejsze koło na większe. W ten sposób powstanie ciekawa faktura.
2. Figury można także wycinać z tektury falistej lub układać ze sznurka.

Na tak przygotowaną kompozycję uczniowie kładą dwie kalki ołówkowe - pierwszą kierując stroną brudzącą do obrazka, drugą zaś stroną z farbą ku górze. Ostatnią warstwę stanowi biała kartka. Pracę należy ułożyć na miękkim podłożu, np. ręczniku i uprasować. Po rozłożeniu kartek okaże się, że otrzymaliśmy symetryczne obrazy.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Efekt symetrii zaobserwujemy również, kiedy przyłożymy do szyby obie kalki ołówkowe. Warto wykorzystać te kalki jako np. witraże.

Podsumowanie zajęć

5. Symetryczni uczniowie

Uczniowie siedzą w ławkach. Nauczyciel przykleja do podłogi taśmę malarską, która w zabawie stanowi oś symetrii. Następnie spośród wszystkich uczniów wybiera chętną osobę, która ustawia się po jednej stronie taśmy w charakterystyczny sposób, np. wykonuje klęk podparty, przy czym głowę kieruje w stronę taśmy. Nauczyciel pyta:

Kto z was wie, jak należy ustawić się, by stworzyć symetryczną figurę?

Chętna osoba demonstruje swój pomysł.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

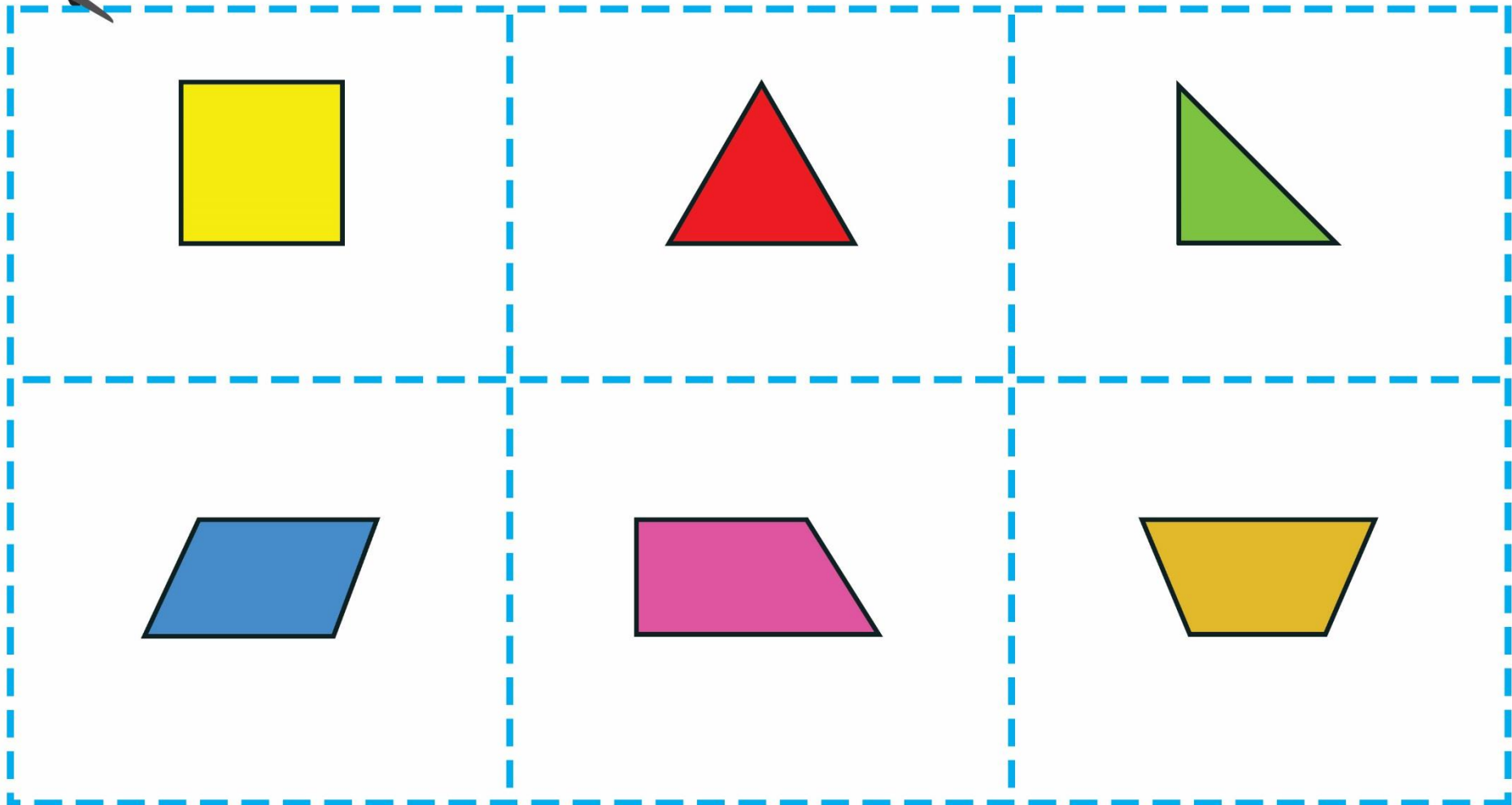
Zabawę należy powtórzyć. Można też połączyć uczniów w pary i poprosić ich, by ruchem swojego ciała stworzyli symetryczne figury.

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

KARTA PRACY NR 1 sc. II/34

1. Nazwij, a następnie wytnij figury zamieszczone poniżej.
2. Przy użyciu lusterka z podanych figur utwórz figury symetryczne.

Read with a mirror.

WEEBΛ CHBI2TWΛ2

ZAŁĄCZNIK 1 sc. II/34

Cięższe są niż woda i powietrze ;

Cięższe są niż woda i powietrze ;

Cięższe są niż woda i powietrze ;

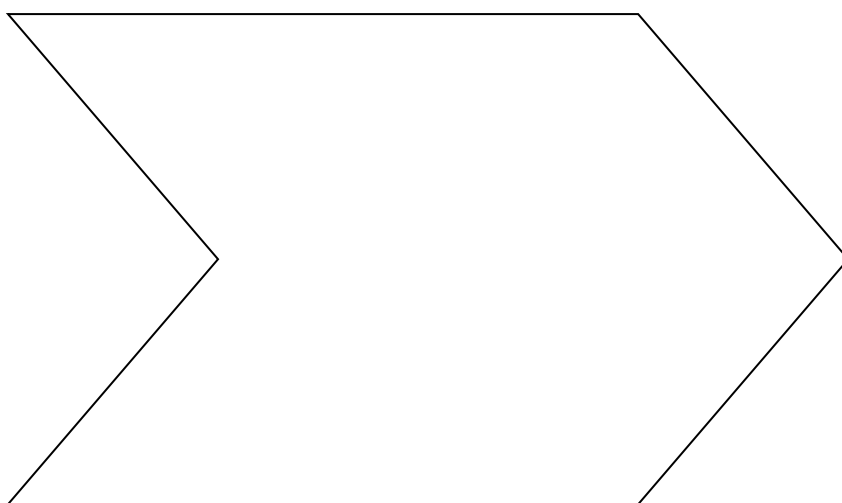
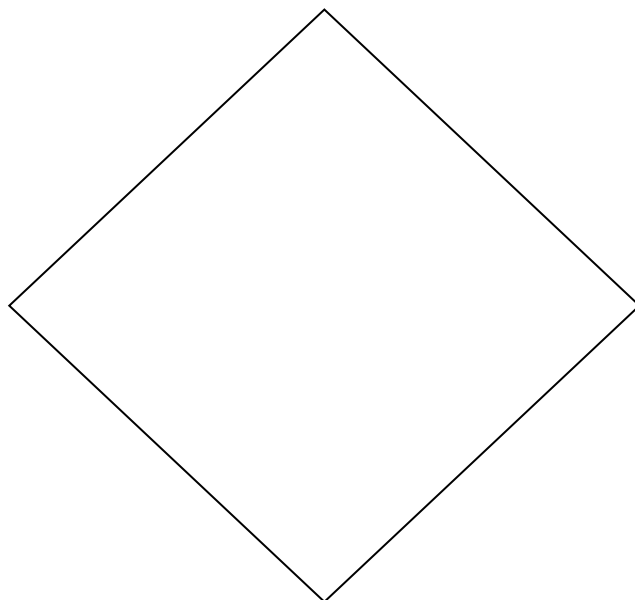
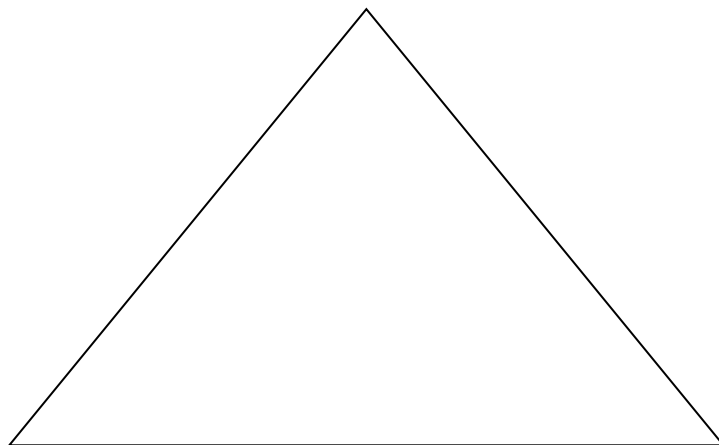
Cięższe są niż woda i powietrze ;

Cięższe są niż woda i powietrze ;

Cięższe są niż woda i powietrze ;

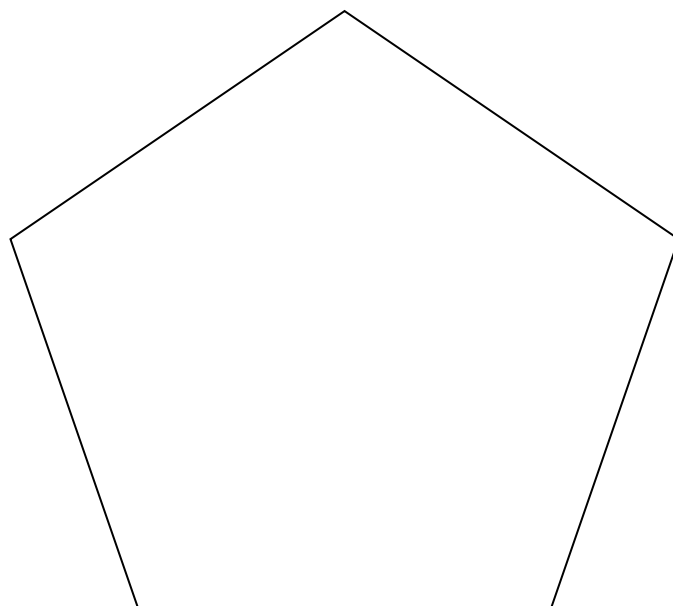
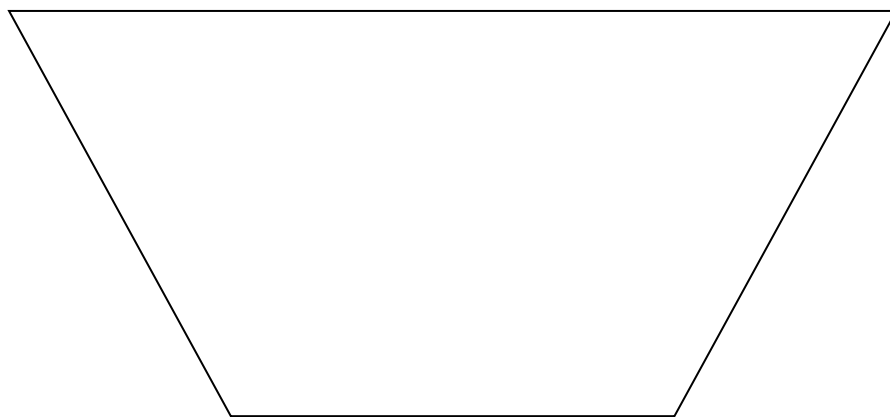
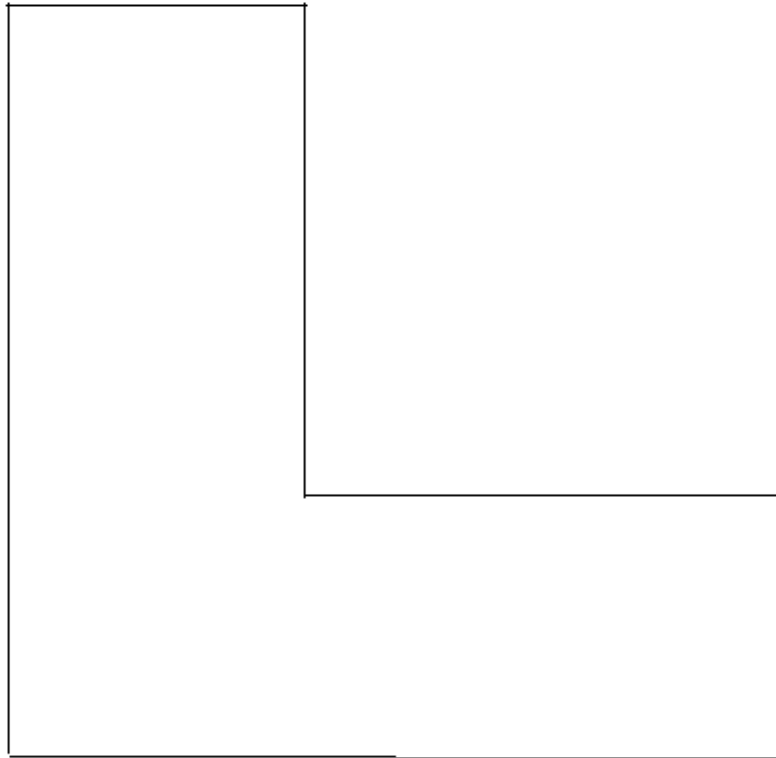
ZAŁĄCZNIK 2 sc. II/34

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

SCENARIUSZ ZAJĘĆ II/35

Tytuł	Kartki świąteczne
Kształtowane kompetencje	językowe, interpersonalne i społeczne, artystyczne
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozwijanie wyobraźni przestrzennej, – kształtowanie sprawności manualnych poprzez proste techniki plastyczno-techniczne <p>OPERACYJNE: uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) rozpoznaje kartki ręcznie wykonane, 2) wykonuje kartkę świąteczną techniką irigami, 3) poszukuje rozwiązań dotyczących ozdobienia kartki, 4) wykonuje kartkę zgodnie z instrukcją, 5) ozdabia kartkę według własnego pomysłu, 6) przygotowuje stanowisko do pracy, 7) wyraża swoje opinie na temat wykonanych prac
Metody pracy	podające (rozmowa, wyjaśnienie), praktyczne (pokaz), ćwiczenia przedmiotowe
Formy pracy	zbiorowa, indywidualna
Środki dydaktyczne	karty pracy nr 1-2, kartki świąteczne, zielona kartka z bloku technicznego, materiały do ozdobienia kartek
Czas trwania	jedna godzina - zajęcia techniczne

PRZEBIEG ZAJĘĆ

Wprowadzenie do zajęć

Oglądanie zgromadzonych kartek świątecznych. Omówienie i pogrupowanie pod względem sposobu wykonania (drukowane, zrobione ręcznie).

WSKAZÓWKA METODYCZNA:

Wzory ręcznie wykonanych kartek świątecznych można zobaczyć na stronach www.np.kartki.swiateczne.boze.narodzenie.rucznie.robione.

Zajęcia właściwe

zajęcia techniczne

cele operacyjne:

2, 3, 4, 5, 6

środki dydaktyczne:

- karty pracy nr 1-2

- kartka z bloku

technicznego

1. Przygotowanie stanowiska pracy - zgromadzenie potrzebnych przyborów i materiałów.
2. Odczytanie instrukcji wykonania z karty pracy nr 1
  - 1) Z karty pracy nr 2 wytnij prostokąt z choinką.
  - 2) Zmierz linijką długość boków prostokąta.
  - 3) Narysuj na zielonej kartce z bloku technicznego i wytnij prostokąt o bokach dłuższych o centymetr.
  - 4) Biały prostokąt złóż równo na pół tak, żeby linia kropkowana była na wierzchu.
  - 5) Tnij po linii ciągłej, zaczynając od czubka choinki aż do pnia, ale nie wycinaj jej całkowicie, zakończ wycinanie tam, gdzie kończy się linia ciągła.
  - 6) Rozłóż kartkę, miejsca zadrukowane posmaruj klejem, omijając choinkę.
  - 7) Przyklej prostokąt na zielonym prostokącie, zostawiając dookoła brzegi o jednakowej szerokości.
  - 8) Złóż kartkę. Ozdób według własnego pomysłu.
  - 9) Powodzenia!

WSKAZÓWKI METODYCZNE

Nauczyciel przygotowuje kartkę wcześniej, zwraca uwagę na punkt 5. Ważne jest, by zakończyć wycinanie tam, gdzie kończy się linia.

3. Wykonanie kartki według instrukcji
4. Ozdabianie kartki według własnego pomysłu
5. Porządkowanie miejsc pracy
6. Wyeksponowanie kartek w klasie

Podsumowanie zajęć

Uczniowie omawiają wykonane kartki. Np.: *Najbardziej podoba mi się druga kartka z lewej strony, ponieważ...*

zajęcia techniczne

cele operacyjne: 8

KARTA PRACY NR 1 sc. II/35

Do wykonania kartki potrzebne będą: nożyczki, klej, zielona kartka z bloku technicznego, papier kolorowy, kredki, brokaty.

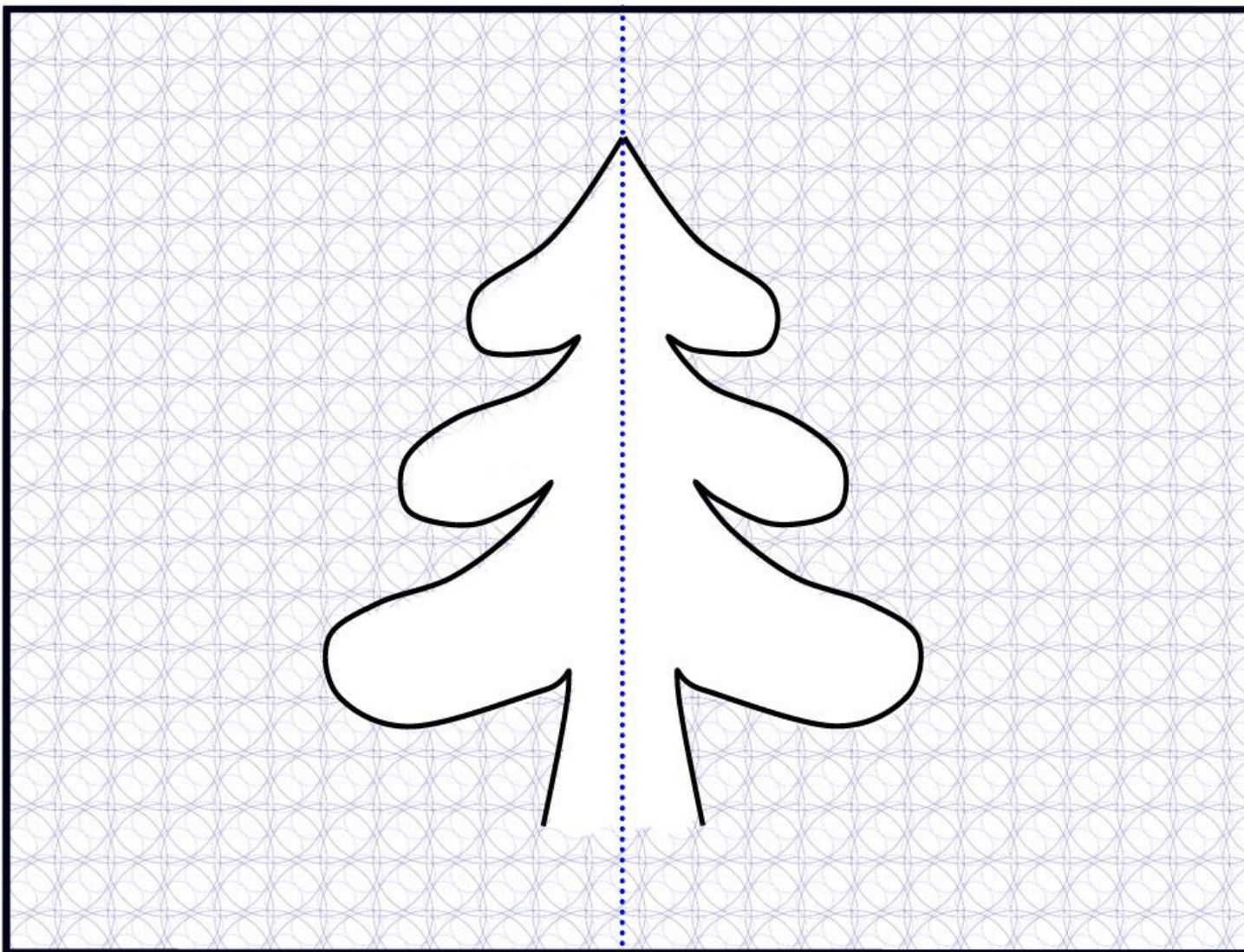
1. Z karty pracy wytnij prostokąt z choinką.
2. Zmierz linijką długość boków prostokąta.
3. Narysuj na zielonej kartce z bloku technicznego prostokąt o bokach dłuższych o 1 cm, a następnie go wytnij.
4. Biały prostokąt złoż na pół tak, żeby linia kropkowana była na wierzchu.
5. Tnij po linii ciągłej, zaczynając od czubka choinki aż do pnia. Nie wycinaj jej całkowicie. Zakończ wycinanie tam, gdzie kończy się linia ciągła.
6. Rozłóż kartkę. Miejsca zadrukowane posmaruj klejem, omijając choinkę.
7. Przyklej prostokąt na zielonym prostokącie, zostawiając dookoła brzegi o jednakowej szerokości.
8. Złóż kartkę. Ozdób według własnego pomysłu. Powodzenia!

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

KARTA PRACY NR 2 sc. II/35

SCENARIUSZ ZAJĘĆ II/36

Tytuł	Zabawy matematyczne
Kształtowane kompetencje	matematyczne, myślenie twórcze, interpersonalne i społeczne
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozwijanie wyobraźni, – usprawnianie logicznego myślenia <p>OPERACYJNE:</p> <p>uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) rozpoznaje kolor woreczka na podstawie informacji, którymi dysponuje, 2) dodaje trzy liczby jednocyfrowe, 3) dodaje i odejmuje liczby w zakresie 20, 4) rozwiązuje zagadki logiczne, 5) przestrzega zasad gier, 6) przewiduje posunięcie przeciwnika
Metody pracy	podające (rozmowa, wyjaśnienie), praktyczne (pokaz), ćwiczenia przedmiotowe
Formy pracy	zbiorowa, indywidualna, grupowa, w parach
Środki dydaktyczne	karty pracy nr 1-5, woreczki do ćwiczeń w dwóch kolorach
Czas trwania	jedna godzina - edukacja matematyczna

PRZEBIEG ZAJĘĆ

Wprowadzenie do zajęć

edukacja matematyczna
cele operacyjne: 1, 5
środki dydaktyczne: woreczki

1. Nauczyciel dzieli uczniów na czteroosobowe grupy. Każda grupa otrzymuje cztery woreczki, po dwa w jednym kolorze. W każdej czwórce jeden z uczniów kładzie woreczki na głowach dzieci (tak, żeby żadne dziecko nie widziało koloru swojego woreczka). Czwarty woreczek chowa z tyłu. Każde dziecko wie, w jakich kolorach były woreczki, i widzi, jakie woreczki ma pozostała dwójka. Zadaniem każdego dziecka jest odgadnięcie koloru woreczka na głowie i tego, który został schowany.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Uczniowie mogą pracować w parach lub indywidualnie, mogą wybrać zadania do wykonania.

edukacja matematyczna
cele operacyjne: 2-6
środki dydaktyczne: karty pracy nr 1-4

Zajęcia właściwe

2. Rozwiązanie zadania z karty pracy nr 1. Uzupelnianie pustych miejsc cyframi od 1 do 9 tak, aby suma cyfr na każdym boku trójkąta zgodna była z zapisem poniżej.

3. Rozwiązanie zadań z karty pracy nr 2

Dzieci mają za zadanie podzielić kwadrat trzema prostymi liniami tak, aby w każdej części znalazła się jedna koniczynka.

Od liczby większej od 9 i mniejszej od 20 należy odjąć sumę jej cyfr. Dzieci mają za zadanie wykonać obliczenia dla wszystkich liczb z tego przedziału.

Zadaniem uczniów jest wymienienie imion braci w kolejności od najmłodszego, wiedząc, że Darek miał trzech starszych braci, Jarek miał trzech młodszych braci, Marek miał starszego brata i dwóch młodszych od siebie, a Arek miał dwóch starszych braci i jednego młodszego.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Dzieci zamieniają się rolami, żeby rozkładający woreczki też miał szansę na odgadywanie.

4. Wykonanie zadania z karty pracy nr 3.

Wycięte liczby należy tak ułożyć w pustych polach górnego kwadratu, aby ich suma we wszystkich rzędach i kolumnach wynosiła 15.

5. Gra w parach. Na karcie pracy nr 4 uczniowie na zmianę rysują linie poziome i pionowe długości kratki, każdy gracz innym kolorem. Celem gry jest zamknięcie kratki i pokolorowanie jej swoim kolorem. Po zamknięciu pola gracz rysuje jeszcze jedną kreseczkę. Wygrywa ten, kto ma najwięcej pól w swoim kolorze. Grający mogą wzajemnie utrudnić sobie zadanie, rysując kreski tak, by nie można było zamknąć krater.

Podsumowanie zajęć

6. Uczniowie wypowiadają się na temat wykonanych zadań. Np. *Najtrudniejsze dla mnie okazało się zadanie z magicznymi trójkątami.*

Odczytanie hasła z karty pracy nr 5.

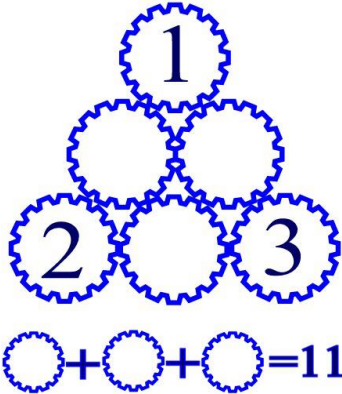
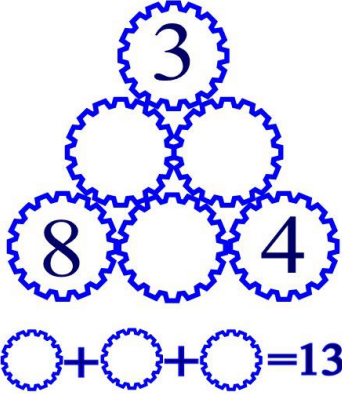
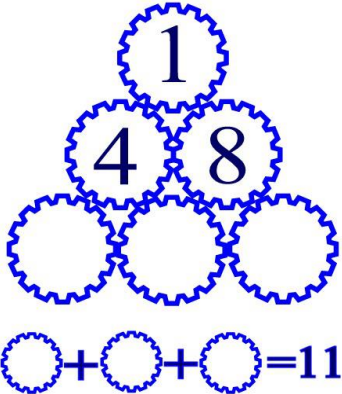
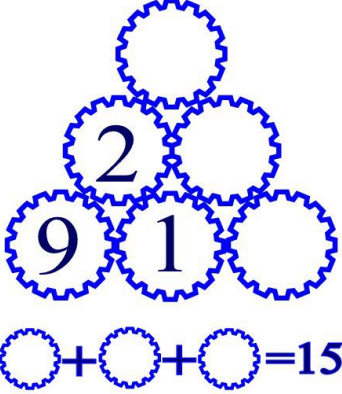
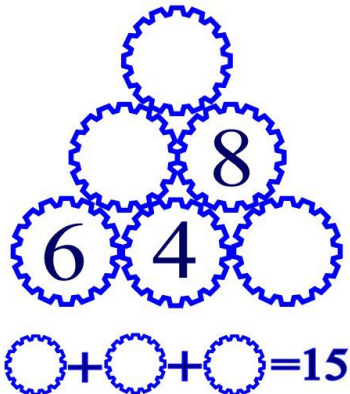
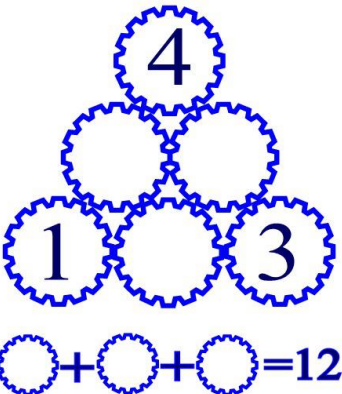
edukacja matematyczna
cele operacyjne: 4
środki dydaktyczne: karta pracy nr 5

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

KARTA PRACY NR 1 sc. II/36

Uzupełnij puste miejsca cyframi od 1 do 9 tak, aby suma cyfr na każdym boku trójkąta zgodna była z zapisem poniżej.

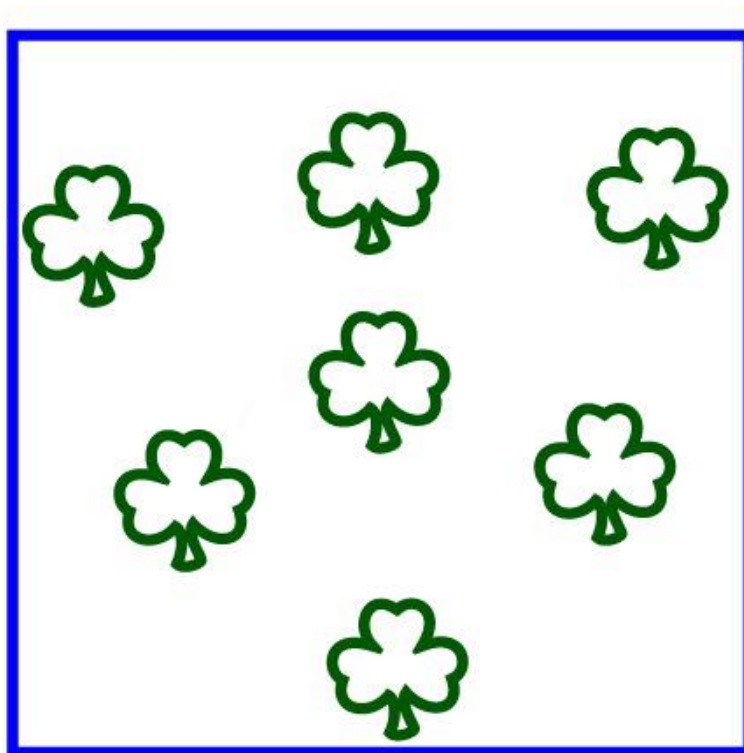
 <p>○+○+○=11</p>	 <p>○+○+○=13</p>
 <p>○+○+○=11</p>	 <p>○+○+○=15</p>
 <p>○+○+○=15</p>	 <p>○+○+○=12</p>

KARTA PRACY NR 2 sc. II/36

1. Podziel kwadrat trzema prostymi liniami tak, aby w każdej części znalazła się jedna koniczynka.

2. Pomyśl o jakiejś liczbie większej od 9 i mniejszej od 20. Teraz od tej liczby odejmij sumę jej cyfr. Otrzymałeś liczbę 9. Jeśli nie, to błędnie wykonałeś obliczenie. Wykonaj obliczenia dla liczb od 10 do 19. Co zauważyłeś?

3. Było 4 braci. Darek miał 3 starszych braci. Jarek miał 3 młodszych braci. Marek miał starszego brata i 2 młodszych od siebie. Arek miał 2 starszych braci i jednego młodsze.

Wymień imiona braci od najmłodsze do najstarsze.

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

KARTA PRACY NR 3 sc. II/36

Wytnij liczby z dolnego kwadratu. Ułóż je w pustych polach górnego kwadratu tak, aby ich suma we wszystkich rzędach i kolumnach wynosiła 15.

	5	

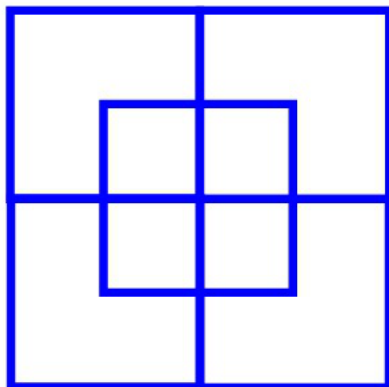
3	1	2
7	5	4
8	6	9

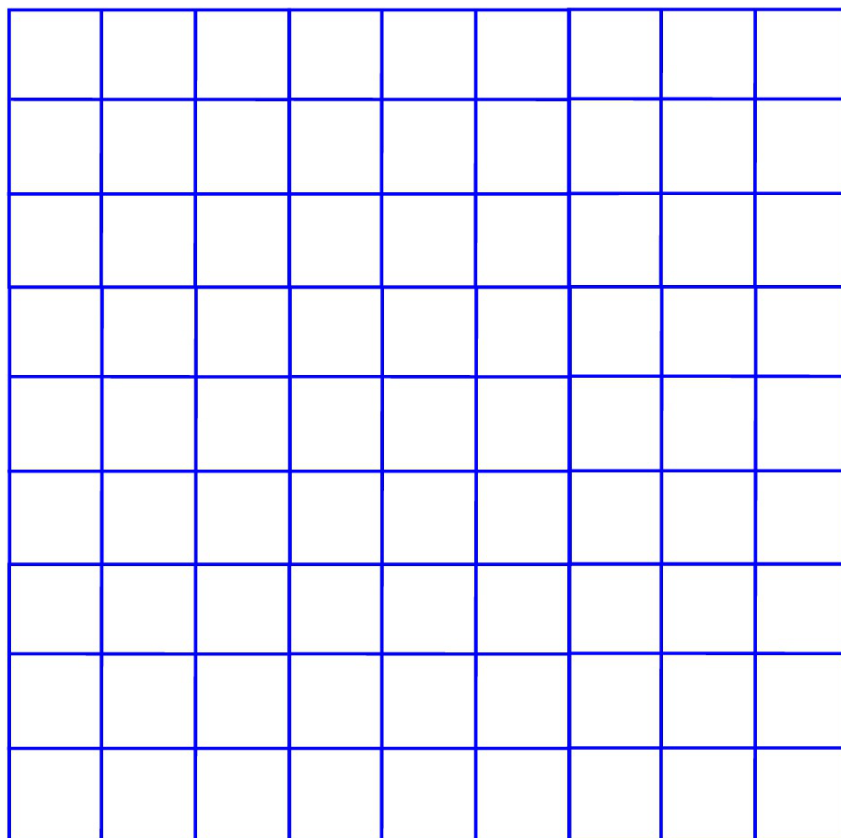
KARTA PRACY NR 4 sc. II/36

1. Policz kwadraty.

2. Zagraj z kolegą.

Na zmianę rysujcie linie poziome i pionowe długości kratki, każdy gracz innym kolorem. Celem gry jest zamknięcie kratki i pokolorowanie jej swoim kolorem. Po zamknięciu pola gracz rysuje jeszcze jedną kreseczkę. Wygrywa ten, kto ma najwięcej pól w swoim kolorze.

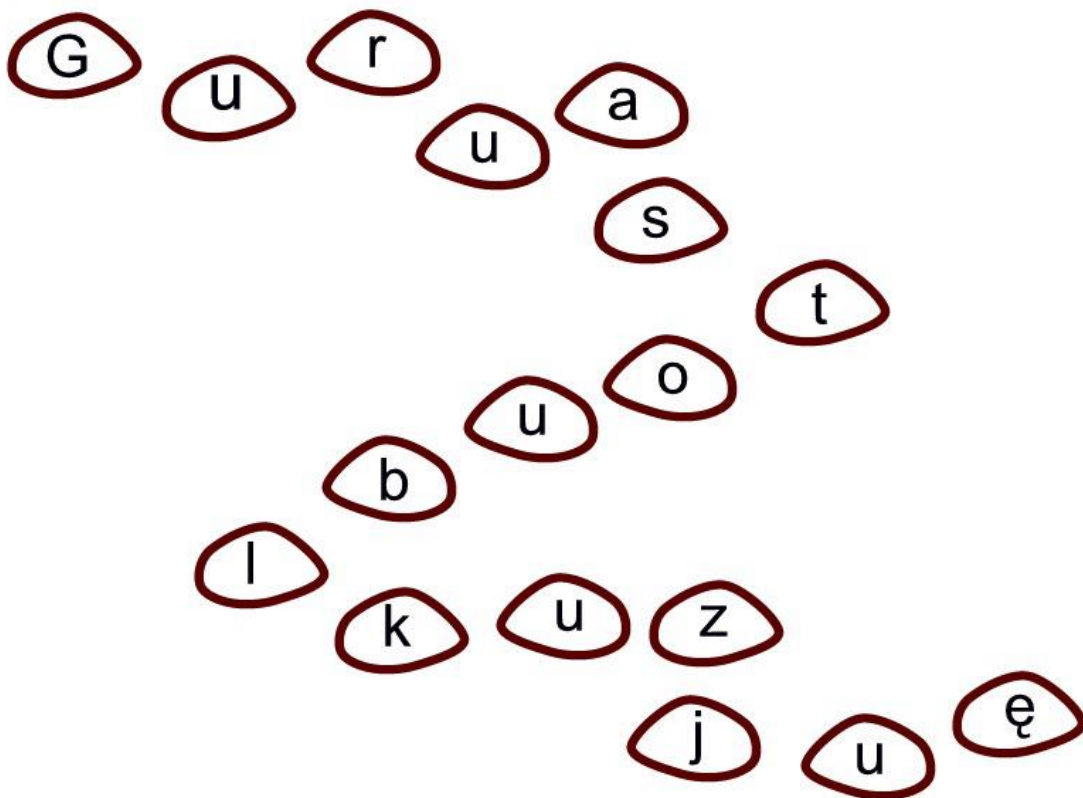

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

KARTA PRACY NR 5 sc. II/36

Pokoloruj co drugi kamień i odczytaj, co chce ci powiedzieć mrówka Eureka.

SCENARIUSZ ZAJĘĆ II/37

Tytuł	Postanowienia noworoczne - jak skutecznie realizować postawione sobie cele?
Kształtowane kompetencje	intrapersonalne i emocjonalne, interpersonalne i społeczne
Cele zajęć	OGÓLNE: <ul style="list-style-type: none"> – rozwijanie samowiedzy uczniów, – rozwijanie orientacji celowej wśród uczniów. OPERACYJNE: uczeń: <ol style="list-style-type: none"> 1) odczytuje list od mrówki Eureka, 2) sporządza listę własnych tegorocznych sukcesów, 3) opisuje działania, które umożliwiły osiągnięcie sukcesów, 4) stawia sobie cele do zrealizowania w nowym roku, 5) wskazuje działania, jakie musi podjąć, aby zrealizować postawione sobie cele, 6) wspólnie z klasą wyznacza grupowy cel do zrealizowania w nowym roku
Metody pracy	podające (pogadanka, opis, komentarz), praktyczne (ćwiczenia przedmiotowe, metoda tekstu przewodniego)
Formy pracy	zbiorowa, indywidualna
Środki dydaktyczne	załącznik 1, karta pracy nr 1
Czas trwania	dwie godziny - edukacja społeczna

PRZEBIEG ZAJĘĆ

Wprowadzenie do zajęć

1. Uczniowie wkładają kij w mrowisko. Wyjmują kopertę z wiadomością od mrówki Eureka:

Moi Kochani!

Zbliża się koniec starego roku. To świetny czas, by podsumować to, co udało nam się w nim osiągnąć. Mój katalog tegorocznych sukcesów wygląda tak:

- *wyremontowałam wspólnie z koleżankami i kolegami mrowisko, w końcu mamy sucho i w czasie ulewy nie leje nam się na głowy woda,*
- *nauczyłam się wielu nowych słówek w języku angielskim i już rozumiem, co mówi do mnie koleżanka z Wielkiej Brytanii,*
- *gimnastykuję się codziennie po pół godziny,*
- *ograniczyłam jedzenie słodczy,*
- *pogodziłam się z koleżanką, z którą nie odzywałam się od ponad roku.*

Wiem, że jeszcze wiele celów do zrealizowania przede mną. Mam nadzieję, że część z nich osiągnę w nowym roku. Chciałabym przede wszystkim przeczytać książki polecane przez inne mrówki i nauczyć się grać na jakimś instrumencie. Najbardziej podoba mi się gitara. Muszę szybko zorientować się, gdzie można wypożyczyć te książki oraz kto mógłby uczyć mnie gry na gitarze. Sami przecież wiecie: żeby zrealizować cele, trzeba podjąć odpowiednie działania.

Powodzenia w planowaniu i wykonywaniu tych planów w Nowym Roku!

Wasza mrówka Eureka

Nauczyciel, odnosząc się do listu od mrówki Eureka, pyta uczniów:

- *Co napisała mrówka Eureka w liście skierowanym do Was?*
- *Jak rozumiecie słowa Eureka: „żeby zrealizować cele, trzeba podjąć odpowiednie działania”?*

Nauczyciel zachęca uczniów do wykonania podczas zajęć tych samych czynności, jakie wykonała mrówka Eureka: przygotowania listy tegorocznych osiągnięć i opisanie planów do zrealizowania w najbliższym roku.

Zajęcia właściwe

2. Moja lista tegorocznych sukcesów

Uczniowie zastanawiają się nad swoimi sukcesami osiągniętymi w mijającym roku, a następnie wpisują je do tabeli w karcie pracy nr 1.

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne: 1
środki dydaktyczne:
załącznik 1

edukacja społeczna
cele operacyjne: 2
środki dydaktyczne:
karta pracy nr 1

edukacja społeczna
cele operacyjne: 3
środki dydaktyczne:
karta pracy nr 1

edukacja społeczna
cele operacyjne:
4, 5
środki dydaktyczne:
karta pracy nr 1

edukacja społeczna
cele operacyjne: 6
środki dydaktyczne:
- karteczki
samoprzylepne,
- brystol

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Uczniowie mogą mieć problem we wskazaniu swoich sukcesów, poszukując wyjątkowych zdarzeń i lekceważąc codzienne osiągnięcia. Warto ukierunkować ich refleksje przypominając sukcesy mrówki Eureka (opisane w liście) oraz dzieląc się własnymi przemyśleniami. Podzielenie się przez nauczyciela z dziećmi swoimi osiągnięciami z pewnością zostanie odebrane przez nich jako czynnik motywujący do autentycznego zaangażowania się w ćwiczenie.

3. Działania, które pomogły osiągnąć sukcesy

Po wskazaniu swoich osiągnięć uczniowie zastanawiają się, dzięki jakim działaniom możliwe było ich osiągnięcie. Zastanawiają się nad własną rolą w tych sukcesach oraz wpływem innych osób.

Nauczyciel zadaje uczniom pytania pobudzające do myślenia:

- *Czy możliwe jest osiągnięcie jakiegoś sukcesu bez wysiłku?*
- *Czy Wasze sukcesy są zasługą własnej pracy czy też efektem pomocy innych osób?*

4. Cele do zrealizowania w nowym roku

Uczniowie wyznaczają sobie cele do zrealizowania w nadchodzącym roku, wskazując jednocześnie działania pomagające je osiągnąć (ćwiczenie nr 2 w karcie pracy nr 1).

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Nauczyciel wspomaga pracę uczniów przykładem:

Załóżmy, że w nowym roku chcę nauczyć się pływać. Aby to zrobić, muszę podjąć szereg kroków:

- 1) *zapisać się na lekcje pływania do odpowiedniego instruktora,*
- 2) *przełożyć wykonanie obowiązków na inną porę ze względu na uczestniczenie w lekcjach pływania,*
- 3) *kupić czeppek i strój kąpielowy,*
- 4) *pokonać strach poprzez np. porozmawianie z innymi osobami, które już rozpoczęły naukę pływania lub niedawno nauczyły się pływać.*

Dzieli się również swoimi doświadczeniami. Warto również przytoczyć znane powiedzenie: *Nie od razu Kraków zbudowano*, wskazujące na etapową drogę w realizacji celów.

Podsumowanie zajęć

5. Nauczyciel podsumowuje dotychczasowe zajęcia. Wyjaśnia, że zarówno cele osobiste są bardzo ważne, jak i cele grupowe. Człowiek żyje w grupie społecznej i powinien angażować się na rzecz dobra całej społeczności. Podobnie jest w klasie: oprócz realizowania przez każdego ucznia swoich własnych celów, należy zwrócić uwagę na cele całej klasy, których osiągnięcie będzie korzystane dla wszystkich dzieci oraz nauczyciela.

Nauczyciel prosi o zapisanie przez każdego ucznia na samoprzylepnej kartce propozycji takiego celu grupowego. Karteczki są umieszczane na dużym brystolu. Zadaniem uczniów

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

---

jest wskazanie celu, który został wskazany przez największą liczbę uczniów. Cel ten zostaje zapisany na tablicy, zaś dzieci opisują jak najczęściej zalet (pozytywnych konsekwencji) wynikających z jego realizacji. Pomocne będzie pytanie:

- *Co dobrego zdarzy się w naszej klasie, jeśli ustalony przez Was cel zostanie osiągnięty?*

Uczniowie wskazują również kroki, jakie należy podjąć, aby cel został osiągnięty. Cel i kroki zmierzające do jego realizacji powinny zostać zapisane na jednej kartce. Każdy uczeń wpisuje swoje imię na tej kartce, potwierdzając tym samym gotowość do podjęcia wspólnego wysiłku.

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

KARTA PRACY NR 1 sc. II/37

1. Uzupełnij listę swoich tegorocznych sukcesów w pierwszej kolumnie tabeli i napisz w drugiej kolumnie, dzięki komu lub czemu ten sukces był możliwy?

Moje sukcesy	Dzięki czemu (komu) osiągnąłem (-ęłam) ten sukces?

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

---

2. Jakie cele chciałbyś (chciałabyś) osiągnąć w nadchodzącym roku?

W jaki sposób to zrobisz?

Moje cele	Sposób realizacji

Moi Kochani!

Zbliża się koniec starego roku. To świetny czas, by podsumować to, co udało nam się w nim osiągnąć. Mój katalog tegorocznych sukcesów wygląda tak:

- wyremontowałam wspólnie z koleżankami i kolegami mrowisko, w końcu mamy sucho i w czasie ulewy nie leje nam się na głowy woda,
- nauczyłam się wielu nowych słówek w języku angielskim i już rozumiem, co mówi do mnie koleżanka z Wielkiej Brytanii,
- gimnastykuję się codziennie po pół godziny,
- ograniczyłam jedzenie słodczy,
- pogodziłam się z koleżanką, z którą nie odzywałam się od ponad roku.

Wiem, że jeszcze wiele celów do zrealizowania przede mną. Mam nadzieję, że część z nich osiągnę w nowym roku. Chciałabym przede wszystkim przeczytać książki polecane przez inne mrówki i nauczyć się grać na jakimś instrumencie. Najbardziej podoba mi się gitara. Muszę szybko zorientować się, gdzie można wypożyczyć te książki oraz kto mógłby uczyć mnie gry na gitarze. Sami przecież wiecie: żeby zrealizować cele, trzeba podjąć odpowiednie działania.

Powodzenia w planowaniu i wykonywaniu tych planów w Nowym Roku!

Wasza mrówka Eureka

SCENARIUSZ ZAJĘĆ II/38

Tytuł	Siła i kruchość lodu
Kształtowane kompetencje	metapoznanie, myślenie naukowe
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wykształcenie umiejętności obserwowania, opisywania i interpretowania wybranych zjawisk fizycznych oraz wnioskowania, – wyjaśnianie zależności zjawisk. <p>OPERACYJNE: uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) nazywa zjawiska zachodzące podczas zmiany stanu skupienia wody, 2) wyjaśnia na przykładzie zjawisko rozszerzalności cieplnej cieczy, 3) wie, dlaczego nie należy wchodzić na zamrożone zbiorniki wodne, 4) wyjaśnia, dlaczego należy zabezpieczać instalację wodną przed mrozem 5) przygotowuje plakat wykonany dowolną techniką
Metody pracy	zajęcia terenowe (styczeń), teren w obrębie ogrodzenia szkoły, okolicznej rzeki lub stawu czy jeziora (konieczne złodzenie zbiornika wodnego); konieczna jest współpraca ze strażą pożarną
Formy pracy	indywidualna, grupowa
Środki dydaktyczne	plastikowa butelka z zamrożoną wodą (wypełniona „pod korek”), naczynie z zamrożoną wodą (zaznaczony poziom wlanej wody)
Czas trwania	120 minut, w tym: <ul style="list-style-type: none"> – edukacja przyrodnicza - 60 minut, – edukacja zdrowotna - 30 minut, – edukacja plastyczna - 30 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

Wprowadzenie do zajęć

edukacja
przyrodnicza

cele operacyjne: 1

środki dydaktyczne:
plastikowa butelka z
wodą

Wskazówka metodyczna

Do realizacji tematu należy wybrać okres, kiedy w nocy temperatury spadają przynajmniej do -10°C . Przed zajęciami należy przygotować plastikową jednolitrową butelkę wypełnioną „pod korek” wodą i zakręconą pozostawić na całą noc w wyznaczonym bezpiecznym miejscu poza budynkiem szkolnym. Należy przygotować otwarte naczynie (np. miska kuchenna o pojemności około jednego-dwóch litrów, najlepiej przezroczysta, z materiału nadającego się do zamrażarek), nalać do niego wody do maksimum połowy wysokości naczynia, zaznaczyć markerem poziom nalanej wody i odstawić je na noc wraz z plastikową butelką poza budynek szkolny. Przygotowania te należy wykonać z uczniami.

Przed zajęciami należy ustalić z lokalnym komendantem straży pożarnej miejsce zajęć nad zamrożonym stawem lub rzeką i uzyskać zgodę na wejście od zarządcy terenu. Należy przedstawić zarys zajęć i zakres oczekiwanej prezentacji (wiercenie w lodzie, trzony lodowe) oraz treści, jakie ma przekazać strażak: omówienie niebezpieczeństw grożących osobom, które wchodzą na zamrożone zbiorniki wodne, przedstawienie sposobów ratowania siebie i innych osób, pod którymi załamał się lód, oraz podanie informacji, jak i kogo należy zawiadomić o takiej sytuacji. Zakres treści może modyfikować strażak prowadzący zajęcia.

edukacja
przyrodnicza

cele operacyjne:

1, 2, 4

środki dydaktyczne:
plastikowa butelka
i naczynie z wodą
(zamarznięta)

Co się stało z naszą butelką?!

Uczniowie (przebrani do wyjścia) gromadzą się przed szkołą. Nauczyciel prowadzi do miejsca, gdzie są butelka i naczynie z zamrożoną wodą. Przygotowana wcześniej butelka po zamarznięciu wody - pęka.

Nauczyciel prowadzi rozmowę z uczniami o zaobserwowanym zjawisku:

- *Powiedzcie, co się stało z butelką wypełnioną wodą?*
- *Dlaczego butelka pękła?*

Nauczyciel wyjaśnia:

- *Spójrzcie na miskę, do której wczoraj wlailiśmy wodę: jaki poziom wlanej wody został zaznaczony, a na jakim poziomie jest góra lodu?*
- *Butelka pękła, ponieważ woda, zamarzając, powiększa swoją objętość - spójrzcie na naczynie: lodu jest więcej niż wody. W butelce woda była nalana pod korek, zamarzając, powiększyła swoją objętość, nie miała dokąd „ujść” i rozsadziła butelkę. Dlatego nie należy zamrażać zamkniętych butelek napełnionych wodą i innymi napojami, bo mogą pęknąć w zamrażarce.*

edukacja zdrowotna
cele operacyjne: 3

Zajęcia właściwe

1. Zajęcia nad zamrzniętym zbiornikiem wodnym

Grupa przechodzi nad zamrzniętą rzekę, jezioro czy staw. Tam czeka strażak, który będzie przekazywał ustalone treści.

Nauczyciel pyta:

- *Czy można chodzić po lodzie na rzece, stawie lub jeziorze? Dlaczego tak myślicie?*

Strażak wyjaśnia, dlaczego chodzenie po zamrzniętych jeziorach, stawach i rzekach jest niebezpieczne. Szczególnie zwraca uwagę na rzeki, gdzie płynąca pod lodem woda roztopia lód w różnych miejscach i może się on załamać.

Strażak wykonuje odwiert w lodzie, pokazuje grubość lodu.

Pokazuje też miejsca, gdzie lód jest cieńszy, kruszy się i załamuje pod człowiekiem. Cały czas jest asekurowany przez drugiego strażaka.

Podaje też sposoby ratowania siebie i udzielania pomocy innym osobom, pod którymi załamał się lód.

Na koniec rozdaje dzieciom „trzony” lodowe (wywiercone walce z lodu).

- *Czy lód jest przezroczysty?*
- *Czy lód z jeziora, rzeki albo stawu można lizać i zjadać?*

Nauczyciel wyjaśnia, że nie wolno, ponieważ jest to ta sama woda co w rzece i może zawierać dużo zanieczyszczeń.

edukacja
plastyczna
cele operacyjne: 5

Podsumowanie zajęć

Uczniowie mogą wykonać w dowolnej technice plakat pod tytułem „Lodowe niebezpieczeństwa”. Plakat do wywieszenia na szkolnym korytarzu - w celu ostrzeżenia innych dzieci przed niebezpieczeństwami związanymi z wchodzeniem na lód na zbiornikach wodnych.

KOMENTARZ PANA OD PRZYRODY

Przed zimą należy również wypuszczać wodę z węży ogrodowych, instalacji nawodnieniowych czy kranów na zewnątrz budynków, żeby nie rozsądziła rur czy kranów, zamarzając.

SCENARIUSZ ZAJĘĆ II/39

Tytuł	Do których dzieci w Europie nie przyjdzie Święty Mikołaj?
Kształtowane kompetencje	językowe, kulturowe, interpersonalne i społeczne, artystyczne, wrażliwość estetyczna, myślenie twórcze
Cele zajęć	OGÓLNE: <ul style="list-style-type: none"> – zapoznanie z tradycjami bożonarodzeniowymi innych krajów europejskich, – kształtowanie kompetencji międzykulturowych ucznia, – aktywizowanie kreatywności i ekspresji twórczej ucznia, – wzbogacenie słownictwa OPERACYJNE: uczeń: <ol style="list-style-type: none"> 1) wskazuje państwa, w których nie ma zwyczaju przynoszenia prezentów przez Świętego Mikołaja, 2) uczestniczy w zabawie teatralnej, 3) słucha uważnie i ze zrozumieniem czytanego tekstu, 4) czyta (cicho i głośno), odszukuje i wskazuje właściwe fragmenty, 5) wypowiada się na temat poznanych zwyczajów świątecznych panujących w innych krajach (dokonuje porównania i oceny), 6) wykazuje zainteresowanie lekturą, 7) wykonuje piosenkę świąteczną w języku angielskim „Santa Claus Is Coming to Town”, 8) wykonuje portret Mikołaja
Metody pracy	podające (pogadanka), aktywizujące (gra dydaktyczna, techniki teatralne), praktyczne (praca z tekstami kultury)
Formy pracy	zbiorowa, grupowa, w parach, indywidualna
Środki dydaktyczne	załączniki 1-4, karty pracy nr 1-3, kolorowe wstążki, mapa Europy z zaznaczonymi granicami państw
Czas trwania	trzy godziny, w tym: <ul style="list-style-type: none"> – edukacja polonistyczna - 45 minut, – edukacja plastyczna - 30 minut, – wychowanie fizyczne - 15 minut, – edukacja społeczna - 30 minut, – język angielski - 15 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

edukacja muzyczna
cele operacyjne: 2

Wprowadzenie do zajęć

1. Hou, hou, hou - idzie Mikołaj! Rozgrzewka ortofoniczna

Dzieci ustawiają się w kręgu. Wchodzą w role ludzi w różnym wieku, którzy cieszą się z otrzymanych prezentów, np. panowie cieszą się gardłowo *ha, ha, ha*, szczupłe panie piskliwie *hi, hi, hi*, starsi panowie *he, he, he*, marudne panie wzdychają *ech, ach, ech* itd. Ten zestaw ćwiczeń oddechowych podczas improwizacji teatralnej o wędrującym Świętym Mikołaju rozdającym prezenty łączy wspólna formuła *Hou, hou, hou - Wesółych Świąt! Hou, hou, hou - Mam coś dla was!*, którą wołają razem wszyscy uczniowie. Po każdej takiej formule kolejne dziecko podaje zadanie dla całej reszty, wymyślając postać i sposób śmiania się.

Zajęcia właściwe

2. Co wiemy o Świętym Mikołaju? Ankieta

Praca w parach - uczniowie przeprowadzają wzajemnie w parach ankietę (karta pracy nr 1), sprawdzając, co wiedzą o Świętym Mikołaju, a czego muszą się jeszcze dowiedzieć, np.

- *Jak ubiera się na co dzień Święty Mikołaj?*
- *Gdzie mieszka?*
- *Czy ma rodzinę? Itd.*

3. Do kogo nie przyjdzie Święty Mikołaj?

Nauczyciel pyta, z jakiego powodu Święty Mikołaj może nie odwiedzić dzieci.

Swobodne i samorzutne wypowiedzi uczniów (zazwyczaj podają jako powód złe zachowanie).

A jeśli dzieci były grzeczne, to dlaczego nie do wszystkich przychodzi Święty Mikołaj?

Nauczyciel wyjaśnia, że są kraje w Europie, i to takie, do których nasi rodacy często jeżdżą na wakacje, w których nie ma zwyczaju przyjmowania Mikołaja niosącego prezenty.

4. Zamiast Mikołaja - Święty Wasyl - Grecja (załącznik 3)

Dzieci oglądają ilustracje i słuchają krótkiej prezentacji nauczyciela o tym, że w Grecji nie ubiera się choinki (za to stoi żaglówka), a zamiast Mikołaja przychodzi Święty Wasyl.

Nauczyciel prosi o próbę pokazania Grecji na mapie, potem wskazania Polski i narysowania palcem drogi pomiędzy obydwojema krajami.

5. Zamiast Mikołaja - wiedźma Befana na miotle - Włochy (załącznik 4)

Nauczyciel czyta (załącznik 4) o zwyczajach bożonarodzeniowych we Włoszech, tłumacząc uczniom, że do włoskich dzieci zamiast Mikołaja przylatuje czarownica na miotle. Uczniowie oglądają ilustracje przedstawiające Befanę i porównują ją do znanych czarownic baśniowych.

6. Różgi, kije-samobije i straszni postannicy - Austria

Nauczyciel pyta, jaki prezent dostają w Polsce dzieci, które są niegrzeczne. Oczekiwana odpowiedź - różgi.

Nauczyciel pokazuje uczniom ilustracje prezentujące krampusy, czyli strasznych pomocników Mikołaja, którzy przynoszą różgi i wymierzają kary małym Austriakom (załącznik 2).

edukacja
polonistyczna,
społeczna
cele operacyjne:
1-6
środki dydaktyczne:
karta pracy nr 1

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

Rozmowa z uczniami na podstawie oglądanych ilustracji.

- *Jak myślicie, czy austriackie dzieci boją się takich pomocników Mikołaja?* (oczekiwana odpowiedź twierdząca)

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Warto wyjaśnić uczniom, że wbrew pozorom, to austriackie dzieci nie boją się tych strasznie wyglądających krampusów. Co roku w Austrii odbywają się świąteczne pochody krampusów, których witają wszyscy mieszkańcy, a głównie rodzice z dziećmi.

edukacja
plastyczna

cele operacyjne: 8
środki dydaktyczne:
- farby plakatowe,
- karton

7. Galeria zastępców Mikołaja

Zadaniem uczniów jest wykonanie portretu wybranej postaci - Św. Wasyla, Befany czy krampusy. Po skończonej pracy następuje omówienie prac oraz podzielenie się wrażeniami odnośnie świąt w innych krajach.

Podsumowanie zajęć

8. A do nas Mikołaj przychodzi - zabawa taneczna przy muzyce „Santa Claus Is Coming to Town”

Oh you better watch out
You better not cry
You better not pout
I'm telling you why

Santa claus is comming to town
Santa claus is comming to town
Santa claus is comming to town

He's making a list
He's checking it twice
He's gonna find out
Who's naughty and nice

Santa claus is comming to town
Santa claus is comming to town
Santa claus is comming to town

edukacja muzyczna,
język angielski
cele operacyjne:
6, 7

ZAŁĄCZNIK 1 sc. II/39

Mrówka Eureka wyjaśnia

Mikołaj odwiedza większość europejskich dzieci.

Już w pierwszych dniach grudnia jego uśmiechnięty wizerunek pojawia się niemal wszędzie - na ulicznych dekoracjach, kartkach pocztowych, czy sklepowych witrynach. Po ulicach zaczynają też chodzić ludzie przebrani za Mikołajów, którzy pokrzykują słynne „Hou, hou, hou!”.

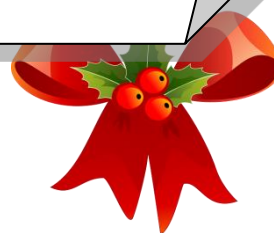
Wiara w Świętego Mikołaja jest niezależna od samych Świąt Bożego Narodzenia i nawet ci, którzy nie celebrują tych świąt, bardzo chętnie przyjmują u siebie Mikołaja. O tym, że trzeba wierzyć w Mikołaja, przekonują nas twórcy filmów świątecznych czy autorzy książek.

Przypomnijcie sobie, co się stało ze skąpcem Ebenezerem Scroogem z „Opowieści wigilijnej” Karola Dickensa, który nie chciał obchodzić świąt.

Pewnie wydaje się Wam, że tak jest w całej Europie?

Nic bardziej mylnego! I nie ma to nic wspólnego z tym, że nie wszyscy są chrześcijanami i nie obchodzą Świąt Bożego Narodzenia. Są takie państwa w Europie, gdzie obchodzi się święta, ale Mikołaj nie przychodzi do dzieci. Nie przylatuje na saniach ani nie wchodzi przez komin, nie przynosi prezentów w wielkim worku ani nie podrzuca ich do skarpet czy pod poduszkę.

Zamiast Mikołaja przychodzą inni, zobaczcie sami...

ZAŁĄCZNIK 2 sc. II/39

W Austrii do niegrzecznych dzieci zamiast Mikołaja przychodzą krampusy i, chociaż wyglądają dość groźnie, to dzieci wcale się ich nie boją.

Źródło: <https://en.wikipedia.org/wiki/Krampus>.

ZAŁĄCZNIK 3 sc. II/39

W Grecji zamiast udekorowanej choinki ustawia się w domach bożonarodzeniowe żagłówki, a do dzieci zamiast Mikołaja przychodzi Święty Wasyl.

ZAŁĄCZNIK 4 sc. II/39

Do włoskich dzieci zamiast Mikołaja przylatuje Befana, która przypomina nieco baśniową Babę Jagę, ale w odróżnieniu do niej wydaje się niegroźna.

Źródło: <http://www.ottawaitalians.com/Heritage/befana.htm>.

KARTA PRACY NR 1 sc. II/39

Co wiemy o Mikołaju? Ankieta

Pracuj w parze razem z koleżanką lub kolegą. Zanim wpiszeć odpowiedzi na zamieszczone pytania, to porozmawiajcie o tym, co wiecie na temat Mikołaja. W razie potrzeby skorzystajcie z wyszukiwarki internetowej.

1. Jak zazwyczaj wygląda Mikołaj?

---

2. W jaki sposób Mikołaj dostarcza dzieciom prezenty?

---

3. W jakiej sytuacji dziecko może nie otrzymać od Mikołaja prezentu?

---

4. Czy ktoś pomaga Mikołajowi w jego pracy?

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

5. Czy Mikołaj ma rodzinę?

---

6. Skąd czerpiesz swoje wiadomości na temat Mikołaja? Od rodziców, kolegów, ze szkoły, z telewizji czy z innych źródeł?

---

7. Czy wierzysz w Mikołaja? Uzasadnij odpowiedź.

Dziękuję za udzielenie odpowiedzi!

Mrówka Eureka

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

KARTA PRACY NR 3 sc. II/39

Na dzisiejszych zajęciach dowiedzieliście się, że do niektórych europejskich dzieci nie przychodzi Mikołaj, ale kudłate krempusy, dostojny Święty Wasyl lub wróżka Befana na miotle. Zaprojektuj kartkę świąteczną z wizerunkiem jednego z tych zastępców Mikołaja.

SCENARIUSZ ZAJĘĆ II/40

Tytuł	Boże Narodzenie - różne odsłony tego samego święta
Kształtowane kompetencje	interpersonalne i społeczne, kulturowe, wrażliwość etyczna
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none"> – poznanie różnych tradycji obchodzenia Bożego Narodzenia, – rozwijanie wrażliwości kulturowej i etycznej. <p>OPERACYJNE: uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) opisuje praktykowaną przez siebie i swoją rodzinę tradycję świętowania, 2) jest świadomy, że święta Bożego Narodzenia są obchodzone na świecie w różny sposób, 3) wskazuje niezrozumiałe treści w usłyszonym tekście, 4) formułuje pytania dotyczące usłyszanego tekstu, 5) poszukuje odpowiedzi na pytania w internecie, korzystając z tabletu, 6) rozumie słyszany tekst i odnajduje w nim niezbędne informacje, 7) zna różne tradycje świętowania Bożego Narodzenia, 8) identyfikuje błędy w tekście, odnosząc się do zdobytej wiedzy na temat tradycji świętowania Bożego Narodzenia w różnych kulturach, 9) odczytuje list od mrówki Eureka i właściwie jego przesłanie, 10) koncentruje swoje myślenie o Bożym Narodzeniu wokół troski o bliskich, formułując konkretne pomysły działania na rzecz rodziny
Metody pracy	podające (pogadanka, opis, komentarz), praktyczne (ćwiczenia przedmiotowe, metoda tekstu przewodniego), eksponujące (film)
Formy pracy	zbiorowa, w parach, indywidualna
Środki dydaktyczne	karta pracy nr 1, załącznik 1, tablety, film
Czas trwania	90 minut, w tym: <ul style="list-style-type: none"> – edukacja społeczna - 45 minut, – edukacja polonistyczna - 25 minut, – zajęcia komputerowe - 20 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

edukacja społeczna

cele operacyjne:

1, 2

środki dydaktyczne:

- kartki w formacie

A4,

- mazaki,

- kalendarze

Wprowadzenie do zajęć

1. Nauczyciel prezentuje uczniom kalendarz. Wskazane jest, aby przynajmniej jeden przypadał na czworo dzieci. Zadaniem uczniów jest znalezienie w kalendarzu grudniowych świąt i wypisanie na kartce dni, na które te święta przypadają.

Po omówieniu wyników ćwiczenia na forum nauczyciel prosi, aby każdy uczeń zapisał na kartce jedno słowo, które najbardziej kojarzy mu się ze zbliżającymi się świętami Bożego Narodzenia.

Kartki ze słowami zawieszane są za pomocą magnesów na tablicy. Uczniowie przy niewielkim wsparciu nauczyciela przygotowują ranking skojarzeń bożonarodzeniowych.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Nauczyciel powinien zadbać o to, aby to sami uczniowie uporządkowali materiał zebrany na tablicy i policzyli tożsame (podobne) odpowiedzi. W ten sposób ćwiczenie to korzystnie wpłynie na rozwój metakomponentów (kontroli procesów uczenia się i zdobywania wiedzy).

Uczniowie zastanawiają się, dlaczego dane wyrazy okazały się najbardziej popularnymi skojarzeniami bożonarodzeniowymi.

Następnie nauczyciel pyta uczniów:

- *Czy Boże Narodzenie obchodzone jest przez wszystkich ludzi na całym świecie?*
- *Czy ludzie, którzy obchodzą Boże Narodzenie, robią to w ten sam sposób?*
- *Czy znacie przykłady pokazujące inne sposoby obchodzenia Bożego Narodzenia niż ma to miejsce w Waszych rodzinach?*

Pogadanka powinna doprowadzić do wniosku, iż Boże Narodzenie nie jest obchodzone przez wszystkich ludzi (zależy to od stosunku człowieka do religii), a wśród tych, którzy je świętują, obowiązują różne tradycje i zwyczaje.

WSKAZÓWKA DOTYCZĄCA PRACY Z UCZNIEM ZDOLNYM

Zadaniem ucznia zdolnego jest wskazanie religii, w których nie jest świętowane Boże Narodzenie oraz zebranie informacji na temat innych świąt obchodzonych przez nie.

Nauczyciel informuje uczniów, że dzisiejsze zajęcia będą poświęcone różnym sposobom świętowania Bożego Narodzenia.

edukacja
polonistyczna,
zajęcia
komputerowe
cele operacyjne:
3-7

środki dydaktyczne:

- tekst dotyczący tematyki świąt,
- karta pracy nr 1,
- tablet

Zajęcia właściwe

2. Różne odsłony Bożego Narodzenia

Nauczyciel czyta tekst poświęcony różnym tradycjom bożonarodzeniowym. Zadaniem uczniów jest uważne słuchanie tekstu i notowanie treści, które są dla nich niezrozumiałe.

Każdy uczeń układa w zeszycie przynajmniej jedno pytanie dotyczące tekstu. Nauczyciel prosi o skupienie się szczególnie na tych pytaniach, na które odpowiedzi nie można znaleźć w tekście (pytania zatem powinny wynikać z ciekawości poznawczej lub niezrozumienia danych treści niż z instrumentalnego zadawania pytań do zapamiętanych już odpowiedzi).

Uczniowie w parach wyjaśniają niezrozumiałe treści w tekście oraz poszukują odpowiedzi na przygotowane pytania, korzystając z tabletów. Następnie uczniowie wspólnie z nauczycielem omawiają efekty wykonanej pracy na forum.

Nauczyciel odczytuje tekst ponownie, zaś uczniowie uzupełniają ćwiczenie nr 1 w karcie pracy nr 1.

Boże Narodzenie w Finlandii

Święta w Finlandii rozpoczynają się 24 grudnia o szóstej rano mszą ku czci narodzin Chrystusa. W tym dniu powinno się odwiedzić saunę, co ma spowodować oczyszczenie duszy i ciała. W Wigilię nie ma postu, dlatego też daniem najczęściej serwowanym na świątecznym stole jest pieczone prosię. Na deser zaś podaje się pudding ryżowy, do którego wrzuca się migdała. Tradycja głosi, że ten, kto go znajdzie, będzie miał szczęście przez cały nadchodzący rok.

Boże Narodzenie w Hiszpanii

Wigilia Bożego Narodzenia przypadająca 24 grudnia jest świętem rodzinnym. Po uroczystym posiłku o północy odbywa się nabożeństwo. Jest to słynna msza upamiętniająca koguta, który jako pierwszy swym paniem obwieścił narodziny Chrystusa. W małych miejscowościach zwyczajem jest gromadzenie się wiernych przy „urnie losu”. Każdy wrzuca do niej karteczkę ze swoim imieniem, następnie losuje się dwie z nich. Wylosowana para będzie parą najlepszych przyjaciół w nadchodzącym Nowym Roku. W hiszpańskich domach najważniejszym świętem jest święto Trzech Króli, które przypada szóstego stycznia. Wtedy na stołach zjawia się słodka potrawa zrobiona z miodu i migdałów. To wtedy właśnie, dwanaście nocy po Bożym Narodzeniu, dzieci otrzymują prezenty od trzech króli. Prezenty są rozwieszane w skarpetkach lub chowane do butów. W zamian za podarki dzieci przygotowują im słodycze i kostki cukru dla wielbłądów.

Boże Narodzenie w tradycji prawosławnej

Dla blisko 600-tysięcznej społeczności prawosławnej w Polsce dniem wigilijnym rozpoczynającym Święta Bożego Narodzenia jest szósty stycznia. Jest to dzień ścisłego postu. Posiłek wigilijny rozpoczyna się od dzielenia prosforą (wypiekany praśnym chlebem) - odpowiednikiem oplatek w tradycji katolickiej. W skład prosfory wchodzi: woda, mąka i drożdże, a jej wypiekaniem zajmują się siostry zakonne oraz żony prawosławnych duchownych. Wieczерzę wigilijną spędza się zazwyczaj w gronie najbliższych, przed ikoną, w towarzystwie choinki. Składa się ona tradycyjnie z dwunastu dań. Na stole, zgodnie z tradycją, powinny się znaleźć: chleb - symbol pożywienia, czosnek - symbol zdrowia, sól - symbol obfitości oraz miód - symbol powodzenia i postne potrawy.

We wschodniej tradycji tę rolę spełniało niegdyś właśnie socziwo, czyli kutia, którą przygotowuje się z pszenicy, maku i miodu. Od niej też zaczyna się wieczerzę.

O godzinie drugiej w nocy w cerkwi odprawia się nabożeństwo zwane wsianoczną. W modlitwach tej nocy wyrażona jest radość aniołów i ludzi oraz duchowa przemiana ludzi spowodowana Narodzeniem Bożym.

Zwykle po całonocnym nabożeństwie Bożego Narodzenia i krótkim odpoczynku, w pierwszy dzień świąt, domownicy zasiadają do uroczystego i sutego śniadania. Świąteczne dni to także czas rodzinnych odwiedzin i kolędników wędrujących z gwiazdą od domu do domu we wsiach i miasteczkach.

Źródła opracowania: www.bibliotekaw szkole.pl, www.zsi1katowice.pl.

3. Film

Uczniowie oglądają film poświęcony tradycji obchodzenia Bożego Narodzenia na Kaszubach.

Link do filmu: https://www.youtube.com/watch?v=7iAYTDV_bBk.

Po obejrzeniu filmu dzielą się swoimi wrażeniami (co ich zaskoczyło? co wydaje im się dziwne? co jest wspólne z ich tradycją świętowania, a co zupełnie różne?).

4. Pomyłone wnioski

Uczniowie wykonują ćwiczenie nr 2 w karcie pracy nr 1. Ich zadaniem jest uważne przeczytanie zdań i podkreślenie błędów. Wspólnie z nauczycielem uczniowie próbują poprawić tekst (w formie wypowiedzi ustnej, bez konieczności nanoszenia poprawek na karcie pracy).

Podsumowanie zajęć

5. Chętny uczeń odczytuje list od mrówki Eureka:

Kochani!

Dowiedzieliście się dzisiaj, że święta Bożego Narodzenia nie są obchodzone przez wszystkich ludzi w ten sam sposób. Zależy to głównie od religii, jaką wyznaje dany człowiek i od tradycji, jaka obowiązuje w danej rodzinie. Okazuje się jednak, że w każdym przypadku te święta dają ludziom radość i przypominają, jak ważna jest dla nich rodzina i wsparcie, jakie ona daje. Dlatego w natłoku myśli o prezentach i innych świątecznych atrakcjach nie zapomnijcie zatroszczyć się o Waszych bliskich. Zadbajcie o Wasze mrowisko!

Życzę Wam rodzinnych i pełnych radości Świąt!

Wasza mrówka Eureka

Ps. Mam dla Was pytanie, na które postarajcie się odpowiedzieć już dziś: co mogę zrobić dobrego dla swoich bliskich podczas Świąt?

Uczniowie zastanawiają się chwilę nad pytaniem mrówki Eureka. Mogą odpowiedzieć jeszcze podczas zajęć lub zastanowić się nad tą kwestią w ramach pracy domowej.

edukacja społeczna
cele operacyjne: 7
środki dydaktyczne:
film

edukacja społeczna,
polonistyczna
cele operacyjne: 8
środki dydaktyczne:
karta pracy nr 1

edukacja społeczna
cele operacyjne:
9, 10
środki dydaktyczne:
załącznik 1

KARTA PRACY NR 1 sc. II/40

1. Uzupełnij tabelkę na podstawie usłyszanego tekstu.

	Grecja	Hiszpania	Prawosławie
Data świąt	_____	_____	_____
Zwyczaje	_____ _____ _____ _____	_____ _____ _____ _____	_____ _____ _____ _____
Potrawy	_____ _____ _____ _____	_____ _____ _____ _____	_____ _____ _____ _____

2. Podkreśl błędy w poniższych zdaniach.

Święta Bożego Narodzenia obchodzone są we wszystkich religiach.

Boże Narodzenie zawsze rozpoczyna się 24 grudnia.

Kutia przygotowywana jest w Hiszpanii.

Urna losu występuje w tradycji prawosławnej.

W wigilię w każdym kraju obchodzącym Boże Narodzenie obowiązuje post.

Kochani!

Dowiedzieliście się dzisiaj, że święta Bożego Narodzenia nie są obchodzone przez wszystkich ludzi w ten sam sposób. Zależy to głównie od religii, jaką wyznaje dany człowiek i od tradycji, jaka obowiązuje w danej rodzinie. Okazuje się jednak, że w każdym przypadku te święta dają ludziom radość i przypominają, jak ważna jest dla nich rodzina i wsparcie, jakie ona daje. Dlatego w natłoku myśli o prezentach i innych świątecznych atrakcjach nie zapomnijcie zatroszczyć się o Waszych bliskich. Zadbajcie o Wasze mrowisko!

Życzę Wam rodzinnych i pełnych radości Świąt!

Wasza mrówka Eureka

SCENARIUSZ ZAJĘĆ II/41

Tytuł	Trening twórczości z wykorzystaniem śniegu
Kształtowane kompetencje	sprawność ruchowa, myślenie twórcze, myślenie naukowe, artystyczne
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozwijanie sprawności ruchowej, – rozwijanie myślenia twórczego (w szczególności giętkości). <p>OPERACYJNE:</p> <p>uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) zna pozytywną i negatywną rolę występowania śniegu w środowisku, 2) oddaje ruchem, gestem i mimiką charakter postaci lub obiektu, który ma imitować, 3) tworzy ze śniegu postaci zgodnie z własnym wyobrażeniem, 4) opracowuje układ kroków charakterystyczny dla sposobu poruszania się lub tańca stworzonej przez siebie postaci, 5) odtwarza zaprezentowany przez innych uczniów układ kroków, 6) prezentuje ruchem i gestem pozytywną lub negatywną rolę występowania śniegu w środowisku
Metody pracy	aktywizujące (trening twórczości), praktyczne (ćwiczenia przedmiotowe)
Formy pracy	zbiorowa, indywidualna
Środki dydaktyczne	aktywizujące (trening twórczości), praktyczne (ćwiczenia przedmiotowe)
Czas trwania	90 minut, w tym: <ul style="list-style-type: none"> – wychowanie fizyczne - 40 minut, – edukacja plastyczna - 20 minut, – edukacja przyrodnicza - 30 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

edukacja
przyrodnicza
cele operacyjne: 1

Wprowadzenie do zajęć

1. Zajęcia powinny zostać przeprowadzone w typowo zimowy dzień, kiedy na boisku szkolnym spoczywa śnieg (wskazane, żeby wykazywał się dobrą lepkością).

Nauczyciel zachęca uczniów do spojrzenia za okna sali i opisanie tego, co widzą. Po wskazaniu przez nich śniegu prowadzący zadaje pytania:

- *Jaka może być funkcja śniegu?*
- *Czy znacie zagrożenia związane z opadami i zaleganiem śniegu?*
- *Czy potraficie wskazać korzyści, jakie odnieść może człowiek i inne istoty żywe w związku z opadami śniegu?*

Odpowiedzi na pytania mogą być gromadzone w grupach cztero-, pięcioosobowych z wykorzystaniem czerwonych i białych kartek, na których uczniowie zapisują mazakami zagrożenia (na czerwonej kartce) i korzyści (na białej kartce) związane z opadami i zaleganiem śniegu.

WSKAZÓWKA DOTYCZĄCA PRACY Z UCZNIEM ZDOLNYM

W przypadku uczniów zdolnych szczególnie zainteresowanych treściami przyrodniczymi można zaproponować im do wykonania w domu (lub podczas innych zajęć w szkole) projekt ukierunkowany na rozwijanie zarówno wiedzy przyrodniczej, jak i myślenia twórczego i innowacyjności:

Zaprojektuj maszynę, która będzie wykorzystywała śnieg do tworzenia jak największej liczby jak najbardziej wartościowych produktów dla człowieka.

Nauczyciel poprzez odpowiednie sugestie powinien doprowadzić do sytuacji, w której uczniowie sami podkreślają rekreacyjną funkcję śniegu. Informuje dzieci, że następną godzinę spędzą właśnie w ten sposób.

KOMENTARZ PANA OD PRZYRODY

Śnieg jest opadem atmosferycznym, ma postać kryształków lodu w kształcie sześcioramiennych gwiazdek, które łączą się w płatki śniegu. Najciekawsze jest to, że każdy z kryształów śniegu jest inny.

W środowisku przyrodniczym śnieg, jak i pokrywa śnieżna pełnią wiele ważnych funkcji. W postaci śniegu oraz lodu zmagazynowane jest prawie 70% zasobów słodkiej wody na Ziemi. W rocznym cyklu hydrologicznym śnieg również pełni funkcje okresowej retencji: pozwala na wolniejsze wsiąkanie wody w grunt i uzupełnianie zasobów wód podziemnych.

Pokrywa śnieżna jest bardzo ważna dla przezimowania wielu gatunków roślin, gdyż stanowi bardzo dobry izolator cieplny - chroni rośliny przed dużymi mrozami. Często się zdarza, że podczas bezśnieżnych zim rolnicy i sadownicy odnotowują znacznie większe straty mrozowe (przemarznęte całe rośliny lub pąki kwiatowe) niż w czasie zim z obfitymi opadami śniegu. Podobną funkcję „kołderki śnieżnej” wykorzystują różne gatunki zwierząt (np. lemingi, lisy śnieżne, myszy, norniki), drążąc tunele w śniegu i w ten sposób chroniąc się przed mrozem.

Zimno oraz pokrywa śnieżna skłania niedźwiedzie do zapadania w sen zimowy. Nawet jeśli nadejdą mrozy ale nie ma śniegu to niedźwiedzie nadal żerują w ściółce leśnej i nie idą spać, przez co tracą dużo energii i są słabsze. Dopiero jak śnieg pokryje ziemię, jest to dla nich wyraźny sygnał, że „trzeba” zapaść w sen zimowy.

Dla przyrodników śnieg jest ważny do określania za pomocą tropów (odciśniętych na śniegu łap zwierząt) gatunków, liczebności stad oraz nawet stanu ich zdrowia.

Oczywiście śnieg jest bardzo ważny dla dzieci, bo jak wygląda zima bez śniegu, sanek, bałwana i ślizgawki? To nie jest wymarzona zima...

Oprócz niezaprzeczalnych pozytywnych aspektów sezonowego występowania pokrywy śnieżnej są również jej negatywne skutki. Dla wielu dzikich zwierząt głęboki śnieg jest znaczącą przeszkodą w poruszaniu się: grzęzną, gubią ślad, tracą siły, ranią łapy na zlodowaciałym śniegu. Ponadto pokrywa śnieżna blokuje dostęp do pokarmu (roślin, owadów, opadłych owoców).

Dla gospodarki człowieka śnieg w wielu przypadkach też nie jest sprzymierzeńcem. Utrudnia komunikację, zwiększa liczbę sytuacji niebezpiecznych na drogach, często jest przyczyną katastrof budowlanych (zawałów dachów pod naporem dużej warstwy śniegu), spowalnia budowy. Problemem jest również zalegający w ogromnych zwalach śnieg z odśnieżania dróg i chodników w miastach - często jest on wywożony dużymi wywrotkami na specjalne składowiska. Skutki dużych opadów śniegu są likwidowane np. za pomocą soli rozsypywanej na drogi i chodniki, która następnie z wodami roztopowymi trafia do gleby i wód podziemnych, zanieczyszczając je.

Duża pokrywa śnieżna jest również niebezpieczna w przypadku nagłego ocieplenia: woda z topniejącego w szybkim tempie śniegu spływa po powierzchni ziemi, nie wsiąka w nią (bo ziemia jest zamrożona) i może powodować lokalne podtopienia i powodzie.

Dla turystów w górach śnieg może nieść śmiertelne zagrożenie w postaci lawin śnieżnych. Potencjalne zagrożenie zejścia lawiny określa się w pięciostopniowej skali, szczegóły na stronie: http://stary-gopr.velacms.pl/avalanche_info/pl

wychowanie
fizyczne
cele operacyjne: 2

Zajęcia właściwe

2. Rozgrzewka

Uczniowie zajmują miejsca na boisku szkolnym. Wczuwają się w postaci lub obiekty opisywane przez nauczyciela:

- *Jesteście skoczkiem narciarskim, który w spokoju szykuje się do skoku, odpycha się i oddaje najdłuższy skok turnieju.*
- *Jesteście samolotem, który ciągle obniża i podwyższa swój lot.*
- *Jesteście rowerzystą, który wykonuje skomplikowany slalom między przeszkodami.*
- *Jesteście pociągiem, który próbuje pokonać rekord prędkości.*

3. Tajemnica w śniegu ukryta

Uczniowie pracują w zespołach czteroosobowych. Każdy zespół losuje karteczkę z opisem tajemniczej postaci. Ich zadaniem jest stworzenie w ciągu 20 minut modelu tej postaci ze śniegu z wykorzystaniem przygotowanych przez nauczyciela środków dydaktycznych.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Nauczyciel dobiera dowolne materiały i środki, z których mogą korzystać uczniowie podczas wykonywania modelu wyobrażonej postaci. Ważne, aby nie wymagały one używania nożyczek na dworze (w rękawiczkach, na mrozie to wyjątkowo niebezpieczna czynność!).

Opisy postaci:

- wiewiórka, która pomimo swoich małych rozmiarów postanowiła zostać postrachem lasu,
- najbardziej roześmiany pół człowiek, pół tygrys,
- bujająca w obłokach żyrafa, którą wszyscy myślą z drzewem,
- zwierzę, które jest najbardziej psią żabą wśród żab i najbardziej żabim psem wśród psów,
- człowiek, którego pomyłono z kapeluszem.

4. Tańce połamańce

Uczniowie w zespołach opracowują specyficzne sposoby poruszania się lub tańczenia stworzonych przez siebie postaci. Następnie prezentują dany układ choreograficzny, a pozostali uczniowie starają się go powtórzyć.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Uczniowie mogą również wymyślać nazwy konkretnych kroków tanecznych, odwołując się do opisu postaci lub korzystając z innych twórczych skojarzeń.

Podsumowanie zajęć

5. Uczniowie kolejno w parach prezentują za pomocą gestu, mimiki, układu ciała jedną wybraną funkcję śniegu poznaną na początku zajęć. Zadaniem pozostałych osób jest odgadnięcie, o jaką rolę śniegu chodzi.

edukacja
plastyczna
cele operacyjne: 3
środki dydaktyczne:
- kawałki bibuły,
- guziki,
- gałęzi,
- kawałki materiałów

wychowanie
fizyczne
cele operacyjne:
4, 5

edukacja
przyrodnicza
cele operacyjne: 6

SCENARIUSZ ZAJĘĆ II/42

Tytuł	Przez rok cały
Kształtowane kompetencje	językowe, matematyczne, artystyczne, interpersonalne i społeczne, myślenie twórcze, komunikacyjne
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozwijanie twórczych umiejętności dziecka, – utrwalenie kolejności miesięcy w roku. <p>OPERACYJNE: uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) potrafi wymienić nazwy miesięcy w odpowiedniej kolejności, 2) zna genezę nazwy poszczególnych miesięcy, 3) wie, że rok to dwanaście miesięcy, 4) wysłuchuje czytany tekst, 5) recytuje z pamięci krótki fragment tekstu, 6) wykonuje rekwizyt do inscenizacji, 7) wyjaśnia znaczenie synonimów, 8) przyporządkowuje cyfry arabskie i znaki rzymskie do nazw miesięcy, 9) ocenia poprawność zdań, 10) zgodnie pracuje w parze oraz zespole
Metody pracy	podające (pogadanka, wyjaśnienie), eksponujące (inscenizacja), praktyczne (praca plastyczna)
Formy pracy	zbiorowa, w parach, indywidualna
Środki dydaktyczne	załącznik 1, karta pracy nr 1-2, materiały plastyczne, słownik języka polskiego, karta pracy <i>English Ant 56</i>
Czas trwania	trzy godziny, w tym: <ul style="list-style-type: none"> – edukacja przyrodnicza - 45 minut, – edukacja polonistyczna - 40 minut, – edukacja plastyczna - 35 minut, – edukacja matematyczna - 15 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

edukacja
przyrodnicza
cele operacyjne:
1, 2, 3, 7
środki dydaktyczne:
załącznik 1

Wprowadzenie do zajęć

1. Miesiąc do miesiąca

Uczniowie losują leżące, odwrócone na dywanie paski z nazwami miesięcy, po czym próbują ułożyć je w odpowiedniej kolejności od stycznia do grudnia.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

W przypadku, kiedy uczniów jest o wiele więcej, można miesiące podzielić na sylaby, tak aby każdy uczeń miał kartonik.

WSKAZÓWKA DOTYCZĄCA PRACY Z UCZNIEM MŁODSZYM

Dla uczniów młodszych można zastosować kartoniki typu domino, aby łatwiej im było ułożyć miesiące w odpowiedniej kolejności - załącznik 1.

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

WSKAZÓWKA DOTYCZĄCA PRACY Z UCZNIEM ZDOLNYM

Dodatkowym zadaniem dla uczniów zdolnych może być wyjaśnienie pochodzenia nazwy każdego miesiąca lub wybranych (podział na grupy).

STYCZEŃ początkowo był TYCZNIEM, bo w czasie tym „tyki sporządza gospodarz”. Tak dawni Polacy ułatwiali sobie życie. Nazwa miesiąca informowała o zajęciach społeczności. Tyczki były używane np. do podtrzymywania na polu warzyw strączkowych.

LUTY oznaczał coś przykrego, niemiłego. Mówiło się np. luty wiatr, co znaczyło tyle co przykry wiatr. Dlatego właśnie zimny, niemiły miesiąc, w którym praca na polu ustawała, a ludzie nie chcieli wychodzić z domu, nazwany został lutym.

Nazwa MARZEC pochodzi od łacińskiego *Martius mensis* - co znaczy „miesiąc poświęcony Marsowi”. Starożytni Rzymianie wierzyli w wielu bogów, każdy z nich zajmował się czymś innym. Mars był bogiem wojny, którego przychylność wpływała na wynik walk.

KWIECIEŃ pochodzi od przymiotnika KWIETNY. To właśnie wtedy zaczynamy cieszyć się ciepłymi promieniami słońca, których tak potrzebują rośliny zielone.

Nazwa kolejnego miesiąca MAJA pochodzi od imienia Rzymskiej bogini Mai, która była matką Merkurego - boga handlu.

W CZERWCU pojawiają się CZERWIE, czyli larwy pszczoły. Zatem czerwiec jest pszczelim miesiącem.

LIPIEC to czas kwitnienia lip i stąd bierze swoją nazwę.

SIERPIEŃ kojarzy się z wyrazem SIERP, gdyż był to miesiąc żniw. Dziś do tego celu używa się kombajnów, ale jeszcze na niektórych wsiach można spotkać gospodarzy wychodzących pierwszego dnia zbiorów na pole z sierpem, by symbolicznie ścinać kilka kłosów.

WRZESIEŃ jest miesiącem kwitnienia wrzosów. Właśnie wtedy, kiedy zaczynają kwitnąć fioletowe wrzosi, dzieci idą do szkoły.

PAŹDZIERNIK to czas „czesania” lnu lub konopi, których pozostałością są suche łodygi - PAŹDZIERZE.

LISTOPAD - z drzew opadają liście. Suche liście można znaleźć wtedy wszędzie.

Nazwa ostatniego miesiąca GRUDNIA pochodzi od rzeczownika GRUDA, który oznaczał nierówną powierzchnię zmarzłej ziemi.

Po właściwym ułożeniu miesięcy uczniowie głośno odczytują je, próbując zapamiętać lub mówią z pamięci, jeśli znają kolejność. Następnie nauczyciel zapisuje na tablicy: *Dwanaście miesięcy to rok.*

Zajęcia właściwe

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne: 4
środki dydaktyczne:
karta pracy nr 1

2. Wystuchanie czytanego przez nauczyciela wiersza Jerzego Kiersta „Dwunastu braci”.

Źródło: Jerzy Kierst, *Dwunastu braci* [w:] Jerzy Kierst, Maria Jankowska, Anna Sendela, *Estradowy kramik: dla zespołów dziecięcych*, Biblioteczka repertuarowa „Naszego Klubu”, Warszawa 1972.

3. Wyjaśnienie niezrozumiałych słów i zwrotów.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Do wyjaśnienia takich zwrotów jak: „sierp”, „rzysko”, „żniwiarka” można posłużyć się słownikiem języka polskiego.

edukacja
polonistyczna,
plastyczna
cele operacyjne:
5, 6, 10
środki dydaktyczne:
materiały plastyczne

4. Nauczyciel rozdaje uczniom role - zwrotki wiersza. Zadaniem dzieci jest przygotować się do miniinscenizacji, czyli nauczyć się na pamięć tekstu oraz przygotować rekwizyt pasujący do danego miesiąca. Proponuję pracować w parach, w których to uczniowie zdecydują, kto będzie uczył się tekstu, a kto wykona rekwizyt.

4. Miniinscenizacja wiersza „Dwunastu braci”

5. Utrwalenie kolejności miesięcy, numeracji arabskiej i rzymskiej (karta pracy nr 1)

edukacja
matematyczna
cele operacyjne: 8
środki dydaktyczne:
karta pracy nr 1

Podsumowanie zajęć

edukacja
przyrodnicza
cele operacyjne: 9
środki dydaktyczne:
karta pracy nr 2

6. Prawda czy fałsz

Uczniowie otrzymują kartę pracy nr 2 i oceniają poprawność zdań.

7. Praca domowa

Rozwiąż zagadki - polecenie 2 na karcie pracy nr 2.

KARTA PRACY NR 2 sc. II/42

Oceń poprawność zdań, wpisując w kratkę obok P, jeśli uznasz, że zdanie jest prawdziwe, lub F, jeśli zdanie jest fałszywe.

1. Ostatnim miesiącem roku jest wrzesień.
2. Po czerwcu jest listopad.
3. W lipcu można jeździć na sankach.
4. Drugi miesiąc roku to luty.
5. W listopadzie kwitną lipy.
6. Rok ma 12 miesięcy.
7. Dzieci lubią grudzień, bo jest bardzo gorąco.
8. Czwarty miesiąc roku to kwiecień.
9. W sierpniu i we wrześniu są wakacje.
10. Styczeń nie jest pierwszym miesiącem roku.

ENGLISH ANT 56 sc. II/42

styczeń - January
luty - February
marzec - March
kwiecień - April
maj - May
czerwiec - June
lipiec - July
sierpień - August
wrzesień - September
październik - October
listopad - November
grudzień - December

Match.

III

June

I

March

XI

January

IV

November

February

VIII

April

August

II

July

December

IX

V

XII

July

X

VII

May

October

VI

September

ZAŁĄCZNIK 1 sc. II/42

STYCZEŃ

 LUTY

 MARZEC

 KWIECIEŃ

 MAJ

 CZERWIEC

 LIPIEC

SIERPIEŃ

WRZESIEŃ

PAŹDZIERNIK

LISTOPAD

GRUDZIEŃ

SCENARIUSZ ZAJĘĆ II/43

Tytuł	Głos też trzeba ćwiczyć
Kształtowane kompetencje	językowe, komunikacyjne, społeczne, kulturowe, motoryczne
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ćwiczenie oddychania torem przeponowo-brzusznym oraz umiejętności regulacji siły wydechu, – usprawnianie motoryki aparatu artykulacyjnego, – rozwijanie koordynacji słuchowo-ruchowej, – wzbogacanie słownictwa, – rozwijanie wrażliwości estetycznej poprzez kontakt ze sztuką. <p>OPERACYJNE: uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) dokonuje analizy i syntezy słuchowo-wzrokowej podanych wyrazów, 2) zna teksty wierszyków ortofonicznych i dykcyjnych, 3) prawidłowo artykułuje lingwołamki, 4) twórczo przetwarza teksty do ćwiczeń ortofonicznych, 5) oddycha torem brzuszno-przeponowym i prawidłowo reguluje oddech, 6) czyta i recytuje z odpowiednią intonacją, tempem i siłą głosu
Metody pracy	aktywizujące (techniki teatralne), praktyczne (ćwiczenia ortofoniczne i dykcyjne, czytanie z podziałem na role)
Formy pracy	zbiorowa, grupowa, w parach, indywidualna
Środki dydaktyczne	karty pracy nr 1-4, nagranie muzyczne, załącznik 1 (z zadaniami do zabaw językowych), kredki, materace (lub ręczniki do ćwiczeń przepony), balon z helem
Czas trwania	półtorej godziny, w tym: <ul style="list-style-type: none"> – edukacja polonistyczna - 45 minut, – wychowanie fizyczne - 15 minut, – edukacja muzyczna - 15 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne: 1
środki dydaktyczne:
załącznik 1

Wprowadzenie do zajęć

1. Nauczyciel zaprasza dzieci do ustawienia się w kręgu. Zaczynamy od popularnych wyliczanek folkloru dziecięcego, które pełnią rolę ćwiczeń ortofonicznych jako wstęp do późniejszej analizy i syntezy słuchowej. Ćwiczeniom językowym (rozgrzewającym aparat mowy) towarzyszy zabawa teatralna. Wszyscy uczniowie mają za zadanie recytować słowa wyliczanki, jednocześnie wytupując rytm sylabowy wierszyka. Nauczyciel lub jeden z uczniów wchodzi do środka koła i rozpoczyna odliczanie zgodnie z chóralną recytacją.

Teksty do zabaw dykcyjnych (załącznik 1).

Zajęcia właściwe

2. **Głoskowe rozgrywki.** Praca w grupach: uczniowie losują karty i odczytują je (bez pokazywania) jako zadanie dla grup przeciwnych, których zadaniem jest przeprowadzenie analizy słuchowej (policzenie głosek w wyrazie, wyróżnienie samogłosek). Nauczyciel zapisuje punkty za poprawne odpowiedzi.

Nauczyciel pyta, co sprawia trudność uczniom. Prosi o wyjaśnienie, dlaczego ten sam dźwięk można zapisać na dwa sposoby, np.: „ś” i „si”, „ż” i „zi”...

3. Ćwiczenia oddychania torem brzuszno-przeponowym

Uczniowie układają się płasko na podłodze na wcześniej przygotowanych materach lub ręcznikach i wykonują kolejne ćwiczenia.

Przykładowe:

Wdychanie powietrza kilkoma wrzutami, wypowiadając: z-zzz-z-zzz-z-zzz...

Ustawienie ciała w kołyskę z podniesioną głową i kolejno po dziesięciu sekund wdech i wydech.

4. Skrętacze i łamańce językowe (lingwołamki)

Zaczynamy od tych najprostszych, stopniowo przechodząc do tych coraz trudniejszych, np. *Mąż gzęgźółki w chaszczach trzeszczy, w krzakach drzemie kszyk. A w Trzemesznie straszcy jeszcze wytrzeszcz oczu strzyg.*

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Zazwyczaj jest przy tego typu ćwiczeniach dużo śmiechu, ale założone cele zajęć powinny zostać osiągnięte.

5. Twórcze „przekręcanie”

Przykładem takiej prostej zabawy modyfikujące znane frazy są zdania:

Chrząszcz brzmi w trzcinie w Szczebrzeszynie, aż chrząszczowa strząśnie skrzydła z dżdżu. Deszczyk strasznie nas przemoczył- rzekł Brzęczek-chrząszcz - trzeba szybko się osuszyć, żeby można brzęczeć wciąż.

lub

Chrząszcz brzmi w trzcinie w Szczebrzeszynie, aż powietrze drży. Grzmi i brzęczy, żeby trzmiel trze przepędzić. Strząsa wszędzie kurz. A Chrząszczowa wciąż przejęta sprząta wszystko już.

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne:
1-6
środki dydaktyczne:
karty pracy 1-4

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Te same teksty mogą stać się przedmiotem modyfikacji i matrycą do zmian na skutek dziecięcej inwencji twórczej. Powinny być jednak nadal trudne do wyartykułowania. Oprócz ogólnych wskazówek możemy też przygotować rozsypankę wyrazową lub wprowadzić nowego bohatera. Przydadzą się też słowniki ortograficzne.

6. Ćwiczenia dynamiki wydechu i napięcia głosu podczas czytania

Uczniowie dobierają się w pięć zespołów. Każdy zespół przewiązuje danym kolorem szarfę dłoni i losuje zestaw wierszyków do ćwiczeń ortofonicznych i dykcyjnych. Teksty te mają zaznaczone miejsca do zastosowania pauzy. Praca w grupach.

7. Agon ortofoniczny

Kolejne grupy prezentują przygotowany przez siebie fragment wiersza. Czytają głośno razem i głośno z podziałem na role.

Podsumowanie zajęć

8. Nauczyciel przypomina uczniom o konieczności oddychania torem brzuszno-przeponowym, by nie obciążać nadmiernie głosu. Wyjaśnia, że siła strun głosowych jest niewystarczająca i dlatego tak wielu ludzi w zawodach polegających na długim i częstym mówieniu (nauczyciele, aktorzy, politycy) cierpią na różne choroby głosu (m.in. guzki na więzadłach głosowych).

Żeby to bardziej obrazowo wyjaśnić - nauczyciel rozdaje każdej grupie po balonie nadmuchiwanym helem i prosi, aby każdy w zespole odetchnął tylko przez kilka sekund tym powietrzem. Większość zacznie mówić głosem postaci animacyjnych.

Tak się niszczy nasz głos, który traci swą dźwięczność i barwę, jeśli nie umiemy mówić na przeponie - podsumowuje nauczyciel.

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne: 5
środki dydaktyczne:
balon nadmuchiwane
helem

ZAŁĄCZNIK 1 sc. II/43

Wyliczanki-rozgrzewanki, czyli wierszyki z pokazywaniem

Pracuj z innymi osobami w grupie. Podzielcie się zadaniami. Każdy z was niech głośno i wyraźnie przeczyta wybrany wierszyk, demonstrując odpowiednie ruchy rąk i ciała. Zadaniem pozostałych uczniów będzie naśladowanie osoby czytającej. Przeczytajcie z pokazywaniem wszystkie zamieszczone na karcie wierszyki.

Napiszemy list do babci.

(wkręcamy papier w maszynę)

Kochana babciu. (piszemy palcami)

Szu ... (przestawiamy maszynę prawą ręką
w lewą stronę)

Piszę Ci, że mamy w domu kotka.
(piszemy)

Szu ... (przestawiamy maszynę)

Kotek chodzi. (kroczymy palcami)

Szu ... (przestawiamy maszynę)

Kotek miauczy. (miauczemy)

Szu ... (przestawiamy maszynę)

Kotek liże. (wystawiamy język)

Szu ... (przestawiamy maszynę)

Kotek skacze. („skaczymy”, opierając dłoń na
przegubie i na palcach)

Szu ... (przestawiamy maszynę)

Kotek drapie. (delikatnie drapiemy dziecko po
plecach)

Szu ... (przestawiamy maszynę)

Kotek chrapie.

(opieramy głowę na plecach i udajemy chrapanie)

Szu ... (przestawiamy maszynę)

Bardzo lubię mego kotka. (głaszczemy
ręką drugą rękę)

Kropka. (stawiamy kropkę i wykręcamy papier
z maszyny)

Jestem sobie sadowniczka - o,o,o!

(tupiemy miarowo i machamy ręką na o,o,o)

**Zbieram wszystko do koszyczka -
o,o,o!**

(schylamy się kilkakrotnie na o,o,o)

**Idę w górę pod drabinie -
hej, hej, hej!**

(wspinamy się i machamy w dół na hej, hej, hej)

**Troszkę tutaj wietrzyk wieje -
hej, hej, hej!**

(rozglądamy się i zakrywamy ramionami na hej, hej,
hej)

Ale jabłek tu bez liku - jej, jej, jej!

(wyciągamy miarowo ręce, chwytając jabłka)

**Zaraz będą w mym koszyku -
jej, jej, jej!**

(miarowo wkładamy jabłka do koszyka)

**Schodzę na dół po drabinie -
hej, hej, hej!**

(coraz wolniej, zdyszany głosem)

Wolno, wolniej... - jej, jej, jej!

(jeszcze wolniej, zdyszany głosem)

**Ciężki koszyk, ledwo niosę -
ojej, jej, jej!**

(ciszej i coraz wolniej na bezdechu)

<p>Jedzie pociąg z daleka, <i>tarach, tarach!</i> (ustawiacie się w pociąg, powtarzając razem koniec wersów)</p> <p>na nikogo nie czeka, <i>nie-cze-ka, nie!</i></p> <p>Konduktorze łaskawy, <i>tak, tak, tak!</i></p> <p>zabierz nas do Warszawy, <i>tak, tak, tak!</i></p> <p>Oj, trudno będzie, <i>oj, oj, oj!</i> dużo ludzi wszędzie, <i>oj, oj, oj!</i></p> <p>Tak pana prosimy, <i>tak, tak, tak!</i></p> <p>bo my jechać musimy, <i>tak, tak, tak!</i></p>	<p>Mama placek ugniała, (naśladujemy ruchy)</p> <p>przekładała, wałkowała, raz na prawo, raz na lewo, potem trochę w przód i w tył, aby placek gładki był.</p> <p>Równy, piękny, jak się patrzy! (kucamy i przyglądamy się, czy jest równiutki)</p>
<p>Ten mój konik z kasztana (kłaskamy językiem jak konik i tak po każdym wersie)</p> <p>bryka sobie od rana.</p> <p>Ma kopytka z żółdzi</p> <p>i wesóło w świat pędzi.</p> <p>Sto gościńców przejechał.</p> <p>Mknie karoca z orzecha.</p> <p>- Kogo wiesz, kasztanku?</p> <p>- Pannę lalę z gałganków.</p>	<p>Trzymała się Kasia wierzby, (naśladujemy ciałem)</p> <p>I tak bujała, bujała!</p> <p>(bujamy ciałem, trzymając się rękami wyimaginowanego drzewa)</p> <p>Wierzba pękła, (klaszcemy w ręce) - Kasia brzękła (uderzamy o uda),</p> <p>Aż się rozśmiała, rozśmiała! (głośno się śmiejemy „ha!” na jednym oddechu)</p>

ZAŁĄCZNIK 2 sc. II/43

Ćwiczenia oddychania torem brzuszno-przeponowym, czyli oddychania żebrowo-brzuszego

Uwaga! Ćwiczenia wykonuje się przed jedzeniem lub 2-3 godziny po posiłku.

1.	Dmuchanie do celu Wyznaczamy wspólny cel, do którego każdy uczeń musi 'dodmuchać' kulki z papieru lub piórka.
2.	Powolny pajacyk Uczniowie stają prosto. Kolejno wykonują ruchy: przy wdechu unoszą proste ręce bokiem do góry, a przy wydechu łączą ręce powoli przed sobą. Powtórzenie 2 razy.
3.	Skrećcie z oddychaniem Przy wdechu uczniowie robią zamaszysty skręt ciała w lewo, a przy wydechu powoli wracają do pozycji wyjściowej. To samo ćwiczenie wykonują w stronę prawą. Powtórzenie 2 razy.
4.	Leniwy kotek Uczniowie klękają i opierają ręce na podłodze. Wykonują polecenia: "koci grzbiet" (plecy wyginają w charakterystyczny łuk) oraz opuszczają na dół. Następnie dodajemy ćwiczenia z oddychania. Uczniowie unoszą powoli głowę i robią wdech, a przy kocim grzbiecie opuszczają głowę w dół i powoli robią wydech. Powtórzenie 3 razy.
5.	Balonik Uczniowie układają się na plecach na podłodze i zginają lekko nogi w kolanach. Ręce przykładają po obu stronach klatki piersiowej w niewielkiej odległości pod pachami. Zamykają usta i pilnują, aby oddychać tylko przez nos. Przy wdechu obserwują, czy ich pierś unosi się do góry ("czy napętniają się jak balonik?"), przy powolnym wydechu dociskają ręce do boków ("wyciskają powietrze"). Staramy się, aby wydech trwał 2 razy dłużej niż wdech. Powtórzenie 4 razy.
6.	Podsakująca pótecza Uczniowie leżą jak w ćw. balonik. Układają książkę pomiędzy pępkiem a łukiem żebrowym. Przy wdechu nosem próbują podrzucić książkę do góry podnosząc się brzuchem, potem powoli obniżają brzuch przy wydechu. Nie wolno pomagać sobie rękami, które powinny leżeć wyprostowane wzdłuż tułowia. Powtórzenie 3 razy.

KARTA PRACY NR 1 sc. II/43

Głoskowe rozgrywki

Pracujcie w 2 grupach. Wytnijcie poniższe zestawy wyrazów z literami oznaczającymi głoski zmiękczone przez znak diaktryczny oraz przez samogłoskę „i”.

Każda drużyna losuje zestaw i dyktuje drugiej wyrazy do analizy na głoski. Trudność polega na tym, że tylko czytający widzą wyrazy, dlatego powinni je prawidłowo i wyraźnie dyktować. Za każde prawidłowo podzielone na głoski słowo przyznajecie punkt. Powodzenia!

Zestaw 1

źrebak, drugoklasista, pierwszorzędnym, Niagara, muchołapki, maliniak, nauczycielki, dziewczynka, prochownia, zzuwać, czerwoniutki, dżem

Zestaw 2

trzeciorzędny, zziąjany, ciemności, siorbać, żółciutki, miauczeć, ziemniaki, chruśniak, wyobraźnia, dźwignia, miękkość, dżdżownica

Zestaw 3

figielek, pierwszoklasista, dziobać, cieciorka, europejski, mądralińska, zziebnięty, zieloniutki, źrebię, piaszczysty, Nibylandia, dżentelmen

Zestaw 4

przedszkolanki, dżdży, dziwnolud, ciecierzycy, zzielenieć, ćwierkać, różowiutki, hydraulik, międzyklasowy, ćwiczenia, dźwigi, lekkość

KARTA PRACY NR 2 sc. II/43

Wyliczanki folkloru dziecięcego jako gimnastyka dla języka

Przeczytaj po cichu, a potem głośno poniższe teksty. Na pewno niektóre z nich znasz. Naucz się jednego z tych wierszy na pamięć.

Był gdzieś, haj!

taki kraj:

nazywał się -

Alibajdadzikafrajdawtomigraj

J. Tuwim, „O panu Tralalińskim” ” [fragment]

Pan Traliśław Tralaliński.

Jego żona - Tralalona,

Jego córka - Tralalurka,

Jego synek - Tralalinek,

Jego piesek - Tralalesek.

J. Tuwim, *O Panu Tralalińskim*, [fragment], Warszawa: Zrzeszenie Księgarstwa, 1987.

KARTA PRACY NR 3 sc. II/43

W wierszu J. Ficowskiego pt. „Dziwna rymowanka” humor wynika z zabawy słowami. Zwróć uwagę na różnice w parach słów, jak: „nienażarty” i ”nie na żarty”, „żebrak” i „że brak”. Przeczytaj głośno poniższy tekst, pamiętając o właściwych pauzach między wyrazami. Miejsca, w których należy zastosować pauzę, zostały zaznaczone kolorem.

Pewien żartok N I E N A Ż A R T Y
raz wygłodniał N I E N A Ż A R T Y
i wywiesił szyld na P Ł O C I E,
że ochotę ma na P Ł O C I E.
Tutaj na brak R Y B N A R Z E K A,
bo daleka, R Y B N A R Z E K A,
Więc się zgłosił pewien Ż E B R A K
i rzekł żartokowi, Ż E B R A K
płoci, karpi oraz Ś L E D Z I,
ale rzeki pilnie Ś L E D Z I
i gdy tylko będzie W S T A N I E,
to o świcie z łóżka W S T A N I E,
po czym ruszy na P O M O R Z E
i w zdobyciu ryb P O M O Ż E...
Odtąd żartok nasz J E D Y N I E
zamiast smacznych ryb J E D Y N I E.

https://pl.wikiquote.org/wiki/Jerzy_Ficowski

KARTA PRACY NR 4 sc. II/43

Słowa o podwójnym znaczeniu

W wierszu „Dziwna rymowanka” poeta bawił się słowami, które miały podwójne znaczenie, jak: „plot” (ogrodzenie) i „plotka” (ryba). Uzupełnij tabelkę, wpisując znaczenie podanych wyrazów. Każdy z tych wyrazów ma w języku polskim przynajmniej dwa znaczenia.

<hr/> <hr/> <hr/>	zamek	<hr/> <hr/> <hr/>
odlatujące ptaki	klucz	<hr/> <hr/> <hr/>
<hr/> <hr/> <hr/>	bąk	<hr/> <hr/> <hr/>
<hr/> <hr/> <hr/>	korale	owoce jarzębiny
<hr/> <hr/> <hr/>	grzebień	<hr/> <hr/> <hr/>
<hr/> <hr/> <hr/>	igła	<hr/> <hr/> <hr/>
<hr/> <hr/> <hr/>	rączka	mała ręka
<hr/> <hr/> <hr/>	siatka	<hr/> <hr/> <hr/>
<hr/> <hr/> <hr/>	zebra	<hr/> <hr/> <hr/>

SCENARIUSZ ZAJĘĆ II/44

Tytuł	Legenda o smoku wawelskim - przygotowanie inscenizacji metodą projektu edukacyjnego
Kształtowane kompetencje	kulturowe, językowe, społeczne, interpersonalne i społeczne, intrapersonalne i emocjonalne, artystyczne, motoryczne, myślenie kreatywne, myślenie logiczne, przedsiębiorczość
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none"> – kształcenie umiejętności czytania poprzez przekład intersemiotyczny (tekst legendy-adaptacja), – zapoznanie uczniów ze strukturą spektaklu i innymi pojęciami związanymi z inscenizacją teatralną, – przygotowanie uczniów do pracy metodą projektów, – wprowadzenie kontraktu pomiędzy nauczycielem a uczniami oraz kontraktu między zespołami uczniowskimi w klasie, – inscenizowanie tekstu (z elementami interpretacji głosem i ciałem oraz improwizacją teatralną), – wykonywanie rekwizytów i dekoracji do inscenizacji, – współredagowanie scenariusza przedstawienia (z uwzględnieniem różnych sposobów rozwiązania fabuły), – współredagowanie zaproszeń oraz wykonanie plakatów teatralnych, – planowanie rozwiązań technicznych w scenografii oraz wykonywanie elementów dekoracji, – praca w grupie, wyznaczanie i odgrywanie ról. <p>OPERACYJNE: uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) czyta adaptację tekstu Wandy Chotomskiej pt. „Legenda o smoku wawelskim” z podziałem na role, stosując różne środki ekspresji (gesty, mimikę, intonację, tempo i inne), 2) twórczo odczytuje tekst literacki, adaptuje (przekłada na język teatru - inscenizację) i parafrazuje (improwizuje ciałem i głosem), 3) współredaguje w zespole tekst opowiadania oraz scenariusza inscenizacji teatralnej z zachowaniem głównych elementów układu fabuły (zawiązanie akcji, perypetie, punkt kulminacyjny, zakończenie i puenta), 4) reinterpreteruje tekst legendy, proponując różne rozwiązania akcji fabularnej utworu (tj. dwie alternatywne możliwości zakończenia losów smoka wawelskiego), 5) zawiera dwa kontrakty - jeden z nauczycielami (jako członek klasy) oraz drugi z pozostałymi zespołami w klasie (jako członek zespołu odpowiedzialnego za określone zadanie),

Cele zajęć	<ol style="list-style-type: none"> 6) współpracuje w zespole i prezentuje odpowiedzialną postawę podczas pracy metodą projektów, 7) spontanicznie uczestniczy w zabawach animacyjnych i działaniach teatralnych, 8) wyznacza zadania sobie i innym podczas współredagowania harmonogramu projektu inscenizacji teatralnej:<ul style="list-style-type: none"> - wyznacza cel i zawartość merytoryczną projektu, sposób i czas jego realizacji, - proponuje wykonawców odpowiedzialnych za określone zadanie oraz odbiorców projektu, - planuje sposoby monitorowania przebiegu prac i osiągniętych na bieżąco efektów, 9) z szacunkiem odnosi się do pomysłów i propozycji innych uczniów, dyskutuje i podejmuje decyzję wspólnie z innymi członkami zespołu, 10) systematycznie realizuje zadania wyznaczone w harmonogramie oraz monitoruje efekty pracy innych zespołów (np. planuje i wykonuje rekwizyty do inscenizacji, elementy scenografii, plakaty, zaproszenia i inne), 11) recytuje z pamięci lub śpiewa fragmenty tekstu (swoje kwestie w planowanej inscenizacji), 12) planuje rozwiązania choreograficzne i aktywnie realizuje je podczas inscenizacji (tańczy, improwizuje ciałem w takt muzyki, uczestniczy w pokazie szermierki), 13) rozwija swoje zainteresowania, stara się planować swoje działania, 14) rejestruje na bieżąco efekty swojej pracy (notuje kolejne etapy swoich działań, fotografuje i nagrywa krótkie filmiki), 15) redaguje treść zaproszeń (np. do dyrektora, do rodziców, do uczniów z innych klas), ogłoszeń (ulotek i plakatów teatralnych), 16) redaguje plan wydarzeń legendy, plan opowiadania odtwórczego i twórczego z elementem dialogu, 17) redaguje strony kroniki klasowej (jako sprawozdania z etapów prowadzonych działań), 18) planuje i realizuje kampanię reklamową przygotowanej przez siebie inscenizacji (etapy promocji), 19) przeprowadza ewaluację swojej pracy (samoocenę) oraz innych członków zespołu (ocenę):<ul style="list-style-type: none"> - wskazuje mocne i słabe strony założeń projektu oraz jego realizacji, - określa trudności i proponuje rozwiązania podobnych problemów w przyszłości, - wymienia, czego nauczył się w trakcie realizacji projektu
------------	--

Metody pracy	podające (pogadanka), eksponujące (pokaz połączony z przeżyciem), aktywizujące (metoda projektu, trening twórczości, drama i improwizacja, inscenizacja-adaptacja teatralna tekstu literackiego, zabawa animacyjna), praktyczne (praca z tekstem literackim, prace plastyczne, ćwiczenia dykcyjne i wokalne, recytacja i taniec, ćwiczenia redakcyjne i syntaktyczne)
Formy pracy	zbiorowa, w parach, indywidualna
Środki dydaktyczne	materiały plastyczne i tkaniny (do wykonania scenografii, kostiumów i rekwizytów), załączniki 1-2 (wzory kontraktów), załącznik 3 (adaptacja „Legenda o smoku wawelskim” W. Chotomskiej), załącznik 4 (reklama), karty pracy nr 1-2, załączniki 1-4, tablica interaktywna, aparat fotograficzny z możliwością nagrywania krótkich filmów (do rejestrowania kolejnych etapów pracy)
Czas trwania	metoda projektu - przewidywany czas: dwa miesiące

PRZEBIEG ZAJĘĆ

Dzień 1. - poznanie tekstu legendy

Wprowadzenie do zajęć

1. Smoki i owieczki na łące

Zadaniem uczniów jest wyobrażenie sobie pięknej, ukwieconej łąki w słoneczny dzień. Wszyscy biegają sobie wesoło, patrzą w słońce itp. Potem wchodzi naprzemiennie w rolę: owieczek - małych, grzecznych, i niegrzecznych, nieposłusznym, które się nie trzymają stada. Potem uczniowie wchodzi w rolę smoków, które zieją ogniem, są duże i ciężko stąpają po łące, aż ziemia drży.

2. Smoki i owieczki - zabawa z chusta animacyjną

Uczniowie zbierają się wokół chusty animacyjnej. Nauczyciel wyznacza dwoje dzieci, które będą smokami i znajdują się poza chustą. Pozostałe dzieci - jako owieczki - gromadzą się wokół rozłożonej chusty, chwytają za jej brzegi i podnoszą do góry. Owieczki chodzą wokół chusty, dzieląc na sylaby:

- *Idą o-wiecz-ki po łą-ce, nie są strach-li-we jak za-ją-ce!*

Na znak nauczyciela: *Uwaga, smok!* Uczniowie-owieczki muszą schować się pod chustę. Jeśli im się to nie uda, wtedy dzieci-smoki mają prawo je złapać i mianować kolejnym smokiem. W ten sposób zmieniają się proporcje w pełnionych przez dzieci rolach.

Zajęcia właściwe

3. Która rola trudniejsza - owieczki czy smoka?

Nauczyciel inicjuje rozmowę na temat trudności wchodzenia w rolę owieczek i smoków:

- *Jak powinny się zachowywać te postacie? Jak się poruszają? Co robią?*

Spróbujmy to odegrać pantomimicznie.

edukacja
muzyczna,
wychowanie
fizyczne
cele operacyjne:
7, 9

środki dydaktyczne:
- chusta animacyjna,
- podkład muzyczny

edukacja
polonistyczna,
muzyczna
cele operacyjne:
2, 3, 5, 7

edukacja
polonistyczna,
społeczna
cele operacyjne:
1, 2, 3, 5, 6
środki dydaktyczne:
załącznik 3

- *Jak powinny wyglądać kostiumy tych postaci? Jak je wykonać? Z jakich materiałów?*
Swobodne wypowiedzi uczniów na temat możliwości wykonania kostiumów dla owieczek.

4. Czytanie z podziałem na role adaptacji tekstu W. Chotomskiej „Legenda o smoku wawelskim”

Nauczyciel dzieli uczniów na kilka grup. W każdej grupie musi być jeden narrator i główni bohaterowie. Uczniowie samodzielnie w obrębie każdego zespołu wyznaczają sobie rolę i zaczynają samodzielne ciche czytanie.

Po wyznaczonym przez nauczyciela czasie na przygotowanie swoich partii tekstu kolejno każdy z zespołów wychodzi na środek i głośno czyta z podziałem na role.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Adaptacja tekstu Wandy Chotomskiej została wstępnie podzielona na kilka fragmentów, co można uwzględnić podczas podziału pracy w grupach (por. załącznik 3).

5. Rozmowa na temat tekstu adaptacji legendy Wandy Chotomskiej

Nauczyciel prowokuje uczniów do zastanowienia się nad poznanym tekstem:

- *Czy taką znaliście wersję legendy o smoku wawelskim (oczekiwana odpowiedź przecząca i wskazywanie różnic)?*
- *Jak zakończyła się ta historia, a jak tradycyjna legenda o smoku?*
- *Jakiego usposobienia był smok w poznanym przez Was tekście? Czy był groźny, czy łagodny? Wskażcie odpowiednie fragmenty tekstu.*
- *Jakie moglibyście zaproponować rozwiązania losów tytułowego smoka?*

6. Redagowanie planu wydarzeń poznanego tekstu

Praca w grupach. Uczniowie pracują w tych samych zespołach, w których przygotowali czytanie z podziałem na role. Ich zadaniem będzie wspólne zredagowanie planu swojego fragmentu historii. Po wyznaczonym przez nauczyciela czasie na wykonanie tego zadania przedstawiciel każdego zespołu odczytuje swoje propozycje planu wydarzeń. Na zakończenie cała klasa wspólnie decyduje, które z tych punktów są najważniejsze i współredagują plan wydarzeń całej legendy. Nauczyciel zapisuje czość na tablicy, a uczniowie zapisują ten plan do swoich zeszytów.

7. Plan wydarzeń - od zawiązania akcji do rozwiązania akcji

Nauczyciel rozdaje karty pracy zawierające takie terminy poetyckie, jak: „początek” (zawiązanie akcji), „kłopoty” (perypetie), „postacie” i „rekwizyty” (główny bohater i jego przeciwnik, pomocnik bohatera, magiczne przedmioty), „punkt kulminacyjny”, „zakończenie fabuły” (rozwiązanie akcji), „morał” (puenta).

Zadaniem uczniów będzie przyporządkowanie poszczególnych elementów zapisanego wcześniej planu wydarzeń z układem na karcie pracy:

- 1) zawiązanie akcji,
- 2) perypetie (przeszkoda/szkodzenie przeciwnika/niespodziewane wydarzenie),
- 3) punkt kulminacyjny (ostatni konflikt między głównym bohaterem i jego przeciwnikiem),

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne:
2, 3, 5, 6, 10, 16
środki dydaktyczne:
załącznik 3

- 4) rozwiązanie akcji,
- 5) puenta - morał.

Nauczyciel wyjaśnia terminy: „akcja” („dzianie się”, np. działanie bohatera i jego przeciwnika), „perypetie” (nagła zmiana akcji, np. niespodziewane wydarzenie, przeszkoda, kłopoty), „punkt kulminacyjny” (jak w każdej sensacyjnej historii, np. główna walka między bohaterem i przeciwnikiem, tu będzie szermierka między szewczykiem i smokiem) oraz „rozwiązanie akcji” - zakończenie historii.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Nauczyciel może zobrazować plan wydarzeń jako rodzaj linii, na której kolejne elementy są jak supetki (etapy, stacje, punkty itp.) - każdy jest związany ze sobą, a ich kolejność nie może być dowolna. Zaczyna się od zawiązania akcji (stąd też metafora supła jest bardzo plastyczna), a kończy rozwiązaniem akcji. Wszystkie etapy mają swoje logiczne następstwo i kolejność w czasie. A wszelkie przygody bohatera - przeszkody, którym musi stawić czoło, szkodzenie ze strony przeciwnika i inne perypetie - są po to, aby to rozwiązanie akcji (supła) nie nastąpiło zbyt szybko. Tylko wtedy historia jest ciekawa, o czym wie każdy dobry pisarz.

Podsumowanie zajęć

8. Co dalej? Redagowanie alternatywnych rozwiązań akcji

Uczniowie podczas wspólnej pracy przy poprzednim zadaniu zwrócą uwagę, że w poznanej historii nie ma zakończenia, czyli rozwiązania akcji ani puenty (zwieńczenia opowiadania morałem).

Praca w grupach. Ponownie w tych samych zespołach uczniowie dyskutują nad możliwościami rozwiązań. Po wyznaczonym przez nauczyciela czasie każdy zespół wychodzi na scenę i w formie scenki pantomimicznej prezentują swoje rozwiązanie. Reszta uczniów w klasie odgaduje, jakie zakończenie pokazują kolejne zespoły.

Praca domowa:

9. Jak zakończyła się ta historia?

Napisz, co się stało po pojedynku Szewczyka i Smoka Wawelskiego. Możesz nadać inne imiona swoim bohaterom.

Kolejne dni pracy metodą projektu edukacyjnego

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Wszystkie proponowane poniżej działania mogą mieć różny przebieg w zależności od decyzji nauczyciela oraz realizowanego przez niego programu. Poniższy schemat stanowi jedynie propozycję pewnego schematu działań podczas przygotowywania inscenizacji metodą projektu edukacyjnego.

10. Przygotowujemy projekt - „Nasza klasa teatralna”

Nauczyciel krótko wyjaśnia uczniom, czym jest projekt edukacyjny, jakie znaczenie mają tu osobiste zobowiązania każdego uczestnika z zespołu, wspólnego przygotowanie harmonogramu i wspólna konsekwencja w jego realizacji.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Nauczyciel powinien nawiązać do wcześniejszych doświadczeń uczniów podczas realizacji projektu, np. podczas prowadzenia hodowli słoneczników w klasie I (Por. scenariusz nr)

11. Przygotowujemy kontrakty

Uczeń zawiera dwa kontrakty - jeden z nauczycielem (jako członek klasy) oraz drugi z pozostałymi zespołami w klasie (jako członek zespołu odpowiedzialnego za określone zadanie).

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Kontrakt stanowi ważny element podczas pracy metodą projektu edukacyjnego. Dlatego warto podpisać jeden kontrakt pomiędzy nauczycielem a uczniem, do którego załącznikiem będzie harmonogram prac. Ustalając zasady podczas pierwszego kontraktu, uczniowie bardziej świadomie - i co ważne: samodzielnie - ustalą zasady kontraktu pomiędzy poszczególnymi zespołami. Wzory kontraktu są w załączniku 2.

12. Harmonogram projektu „Nasza klasa teatralna”.

Uczeń wyznacza zadania sobie i innym podczas współredagowania harmonogramu projektu inscenizacji teatralnej, zgodnie z zasadą:

KTO? CO? DLACZEGO? GDZIE? KIEDY? JAK?

Uczniowie wyznaczają:

CO?

1. Jaki rodzaj spektaklu? (np. lalki i aktora, cieni, rekwizytów i in.)
2. Czy inscenizują poznany tekst, czy przygotowują własny scenariusz? (np. zazwyczaj należy dokonywać skrótów)

DLACZEGO?

3. Dla kogo będą przygotowywać spektakl? (jaki to rodzaj widowni?)
4. Czy spektakl będzie przygotowany na jakąś okoliczność?
5. Dlaczego warto? Jakie przyniesie korzyści wspólna praca przy spektaklu?
6. Czego można się nauczyć podczas tego działania?

GDZIE?

7. Czy spektakl będzie możliwy do wystawienia w klasie, czy też potrzeba poszukać innych rozwiązań?

JAK?

8. Czego wymaga realizacja spektaklu? A jakie mamy ograniczenia? (finansowe, lokalowe, inne)

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Uczniowie pracują w zespołach (przypomnijmy - podpisują pomiędzy sobą drugi kontrakt), ale przy każdym zadaniu są dwa zespoły - jeden wykonujący, a drugi konsultujący i w razie potrzeby pomagający. Podział na zespoły dotyczy pracy przy wykonaniu scenografii. Każdy uczeń powinien mieć okazję czynnego wzięcia udziału w spektaklu jako aktor, co zapewnia swobodna formuła adaptacji scenicznej legendy W. Chotomskiej (załącznik 3).

Lp.	Termin	Zadanie	Zespół wykonawczy	Zespół Konsultujący

Uczniowie poprzez głosowanie wybierają osoby do odegrania kolejnych postaci utworu, a także pozostałych ról teatralnych. Wyznaczają zadania sobie i innym podczas współredagowania harmonogramu projektu inscenizacji teatralnej. Nauczyciel dba o to, aby uczniowie szacunkiem odnosili się do pomysłów i propozycji innych uczniów oraz podejmowali decyzję wspólnie z innymi członkami klasy.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Nauczyciel pomaga uczniom podczas planowania rozwiązań choreograficznych, które później aktywnie realizują podczas inscenizacji (tańce, improwizacja ciałem w takt muzyki, uczestnictwo w pokazie szermierki i inne).

13. Monitorowanie wykonywania poszczególnych prac z harmonogramu. „Codziennie pracujemy nad naszą inscenizacją”

W trakcie ustalania harmonogramu nauczyciel i uczniowie wspólnie ustalają narzędzia i sposoby monitorowania przebiegu prac. Przykładowo: Zadaniem monitorowania prac danego zespołu wykonawczego jest zawsze jedna osoba wyznaczona w zespole oraz jedna osoba z zespołu konsultującego, ale i tak całość monitoruje nauczyciel.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Podczas pracy metodą projektów na późniejszych etapach edukacyjnych nauczyciel może ograniczyć swój udział w monitoringu realizacji zadań w ramach harmonogramu, np. umawiać się na cotygodniowe krótkie spotkania kontrolne. Jednak na I etapie edukacyjnym dopiero wdrażamy uczniów do samodzielnej pracy, samooceny i oceny, konsekwencji i systematyczności, dlatego warto np. wprowadzić odzienne raporty zawsze na zakończenie dnia oraz - przede wszystkim - współpracować na bieżąco z uczniami podczas dnia pracy, uwzględniając poszczególne działania w rozkładzie zajęć.

Dlatego proponowany okres trzech miesięcy można przedłużyć nawet do sześciu. Nie dłużej - żeby nie znużyć uczniów i nie pozbawić ich zapału. Wszystko po to, by bez zakłócania toku metodycznego codziennych zajęć prowadzić regularny trening twórczości teatralnej.

14. Kronikarze i dziennikarze. Fotograficy i filmowcy

Podczas tych działań warto zadbać, aby każdy z zespołu miał okazję wcielić się w każdą z ról osób rejestrujących poszczególne etapy pracy, czyli każdy z zespołów konsultujących fotografuje i nagrywa swój zespół wykonawczy (i odwrotnie), zaś każdy zespół wykonawczy zapisuje swoje efekty pracy (zgodnie z wzorem w załączniku).

Podział obowiązków:

Zespół wykonawczy: rejestruje na bieżąco efekty swojej pracy (notuje kolejne etapy swoich działań) oraz redaguje strony kroniki klasowej (jako sprawozdania z etapów prowadzonych działań).

Zespół konsultujący: fotografuje i nagrywa filmiki z prac zespołu wykonawczego.

15. Reklama i promocja spektaklu

Uczniowie planują i realizują swoistą kampanię reklamową przygotowywanej przez siebie inscenizacji.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Podczas przygotowania inscenizacji warto uwzględnić zajęcia z zakresu edukacji medialnej (np. wykorzystując systematyczne zapisywanie i fotografowanie przebiegu prac przez poszczególne zespoły jako wstęp do zajęć o roli dziennikarzy i fotografów, czy ogólnie mediów).

Kolejnym istotnym aspektem tego przedsięwzięcia mogą być zajęcia z zakresu kształtowania postaw przedsiębiorczości.

Spektakl można też pokazać poza szkołą lub we współpracy z jakimś ośrodkiem kulturalnym.

15. Zaproszenia, ogłoszenia, afisze i plakaty teatralne

Uczniowie redagują treść zaproszeń (np. do dyrektora, do rodziców, do uczniów z innych klas), ogłoszeń (ulotek), a także opracowują afisze i plakaty teatralne).

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Propozycje ćwiczeń redakcyjnych i syntaktycznych do tego etapu prac są w kartach pracy i załącznikach.

17. Inscenizacja

18. Relacja ze spektaklu

Uczniowie oglądają zebraną dokumentację fotograficzną i wspólnie układają plan przeprowadzonych prac, wybierając najbardziej charakterystyczne zdjęcia. Potem drukują zdjęcia i opatrują je odpowiednimi komentarzami. Całość może zostać umieszczona jako element gazetki ściennej.

19. Ewaluacja

Uczniowie przeprowadzają ewaluację swojej pracy (samoocenę) oraz innych członków zespołu (ocenę):

- wskazują mocne i słabe strony założeń projektu oraz jego realizacji,
- określają trudności i proponują rozwiązania podobnych problemów w przyszłości,
- wymieniają, czego nauczyli się w trakcie realizacji projektu.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Na tym etapie zazwyczaj proponuje się też przeprowadzenie ewaluacji zewnętrznej, czyli sprawdzenie, jak spektakl został odebrany przez innych. Moim zdaniem, to jeszcze za wcześnie i dla tak młodych wykonawców najcenniejsze będą słowa zachęty i oznaki akceptacji.

20. Co dalej z naszym teatrem?

To ważny element realizacji projektu, który możemy potraktować jako ciąg dalszy ewaluacji. Kluczową rolę odgrywa tu nauczyciel, który podtrzymuje ten pierwszy zapał i zaangażowanie uczniów, w razie konieczności ukierunkowując ich na jakiś nowy cel.

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

ZAŁĄCZNIK 1 sc. II/44 Wzór kontraktu ucznia z nauczycielem

zawarty w dniu .....
pomiędzy

Uczniem

klasy

, a Wychowawcą

Kontrakt ma na celu wsparcie i pomoc uczniowi w realizacji podjętych przez niego zobowiązań podczas przygotowywania inscenizacji klasowej.

Uczeń zobowiązuje się do:

Kontrakt obowiązuje do

Podpis ucznia

ZAŁĄCZNIK 3 sc. II/44

Wanda Chotomska, „Smok ze smoczej jamy”

W smoczej jamie pod Krakowem
Mieszkał sobie taki smok,
Co na widok stada owiec
Zaraz głośno cmokał: – Cmok!

Potem bardzo głośno mlaszcząc
Zjadał owce raz – dwa – ... – sześć
I za chwilę kłapiąc paszczą
Patrzył, co by jeszcze zjeść.

Całe miasto strach ogarnął.
– Ratuj królu – wołał lud –
Przyszłość się przedstawia czarno,
Ten gad pożre cały gród!

W paszczy smoka zginie Kraków,
Więc nas ratuj! Rób, co chcesz,
Ale ratuj swych rodaków,
No i siebie ratuj też!

Król się złapał za koronę
I za berło, i za wąs,
Nerwy miał tak roztrzęsione,
Że się z całym tronem trząsał.

Lęk ogarnął dworzan wszystkich
I szeptali do swych żon:
– Czas pakować już walizki,
Trzęsie się pod królem tron!

Dwór pakował się i płakał,
Wiec rozpłakał się i Krak,
A królewna córka Kraka
Do tatusia rzekła tak:

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

– Królu tato! Zamiast szlochać
Prędko w trąby trąbić każ,
Ogłoś, że, kto zgładzi smoka
Temu rękę córki dasz!

Pełny tekst baśni w: Wanda Chotomska, *Smok ze smoczej jamy* (1988). Warszawa,
Wydaw. Polskiego Towarzystwa Wydawców Książek oraz inne wydania.

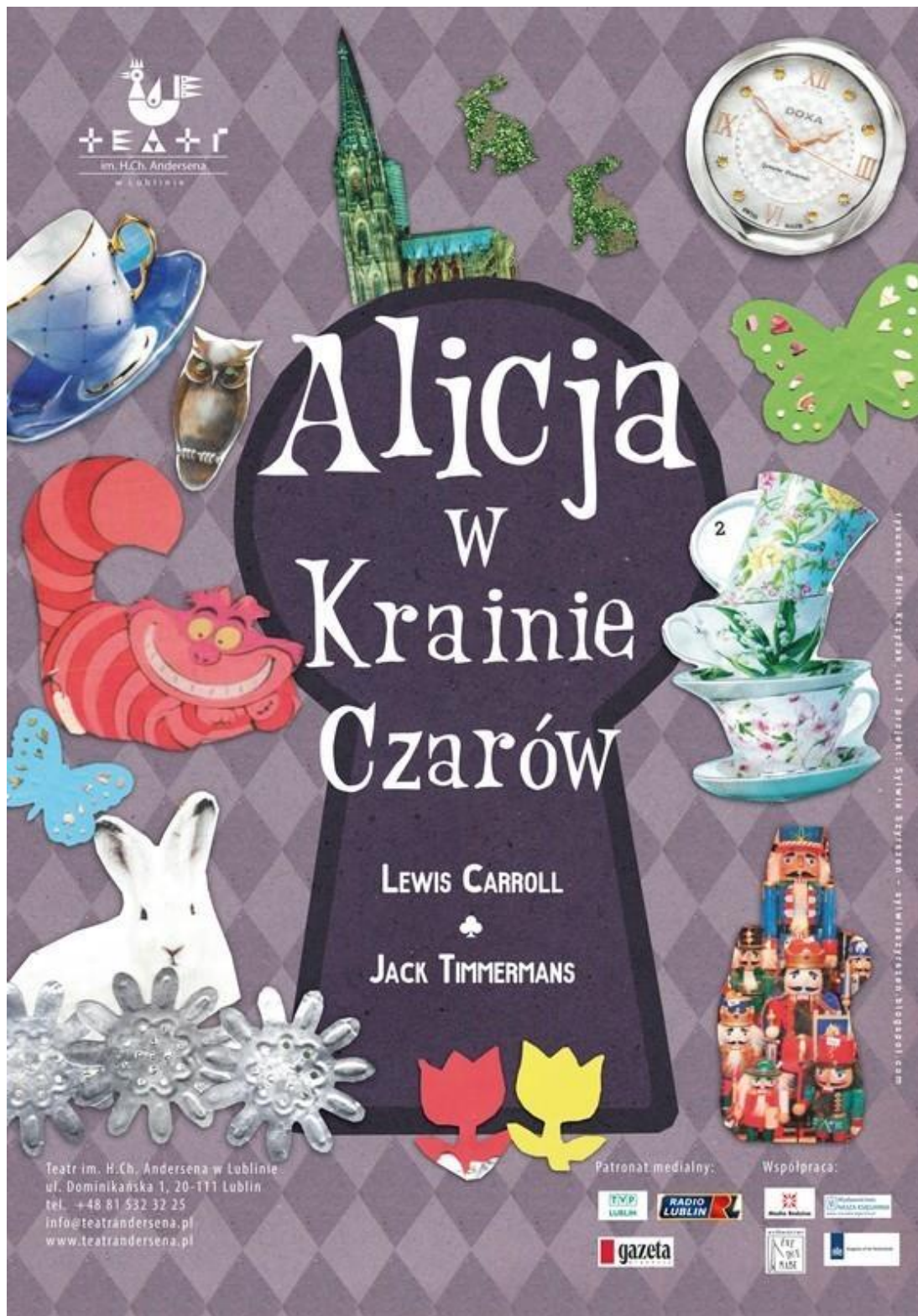

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

ZAŁĄCZNIK 4 sc. II/44

Afisz teatralny reklamujący spektakl - przykład

SCENARIUSZ ZAJĘĆ II/45

Tytuł	Smoki w Polsce
Kształtowane kompetencje	kulturowe, społeczne i interpersonalne, językowe, komunikacyjne, motoryczne, wrażliwość estetyczna, myślenie kreatywne, wrażliwość etyczna
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozwijanie wrażliwości estetycznej i etycznej poprzez kontakt z lekturą, – zapoznanie z postaciami fantastycznymi tradycji polskiej, – ćwiczenie cichego i głośnego czytania oraz czytania z podziałem na role, – aktywizowanie kreatywności i ekspresji twórczej ucznia, – kształtowanie postawy empatii oraz zdolności logicznego myślenia (porównywania, oceniania, wyciągania wniosków), – wzbogacenie słownictwa. <p>OPERACYJNE: uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) słucha uważnie czytanego przez nauczyciela tekstu, 2) czyta cicho i głośno ze zrozumieniem, czyta z podziałem na role (odpowiednio intonując, akcentując fragmenty tekstu), 3) wypowiada się na temat poznanego utworu i wykazuje zainteresowanie lekturą, 4) wyodrębnia elementy opowieści z zastosowaniem poznanych definicji z poetyki tekstu (jak: postacie, świat przedstawiony, plan wydarzeń, czas wydarzeń, morał), 5) układa plan wydarzeń oraz współredaguje plan opowiadania, 6) pisze opowiadanie z autorskim zakończeniem (innym od poznanego z tekstu oryginalnej legendy), 7) opisuje wygląd i zachowanie smoczycy bohaterów opowieści, porównuje i ocenia, 8) wskazuje opisywane miejsca na mapie Polski, 9) wykonuje projekt plastyczny, 10) uczestniczy w działaniach dramowych (m.in. wchodzi w rolę smoka i wygłasza apel do ludzi)
Metody pracy	eksponujące (pokaz połączony z przeżyciem), aktywizujące (techniki dramowe, trening twórczości), praktyczne (praca z tekstem literackim, ćwiczenia redakcyjne i syntaktyczne)
Formy pracy	zbiorowa, w grupach, indywidualna

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

Środki dydaktyczne	załączniki 1-4, karty pracy nr 1-6, materiały plastyczne, tablica multimedialna (wizerunki smoków - http://pl.wikipedia.org/wiki/%C5%BBmij oraz http://www.bomibia.pl/smok-strachota), mapa Polski
Czas trwania	trzy godziny, w tym: <ul style="list-style-type: none"> - edukacja polonistyczna - 60 minut, - edukacja społeczna - 15 minut, - edukacja przyrodnicza - 15 minut, - edukacja plastyczna - 30 minut, - wychowanie fizyczne - 15 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

edukacja
polonistyczna,
wychowanie
fizyczne
cele operacyjne:
10

edukacja
polonistyczna,
przyrodnicza
cele operacyjne:
3, 7, 8
środki dydaktyczne:
- karty pracy nr 1-4,
- mapa Polski

Wprowadzenie do zajęć

Nauczyciel zaprasza uczniów na środek i wyjaśnia, że dzisiaj poznają techniki dramowe.

1. Technika lustra

Uczniowie dobierają się w pary. Jeden z nich wchodzi w rolę lustra, a drugi - osoby przed lustrem. Zadaniem „lustra” jest symetryczne naśladowanie wszelkich czynności, które osoba przed lustrem wykonuje. Nauczyciel pilnuje, aby wykonywane ruchy nie były zbyt ekspresywne i nie kłóciły się z zasadami grawitacji. Po chwili następuje zamiana ról.

2. Hipnotyczny wzrok

W tych samych parach uczniowie bawią się w hipnotyczne spojrzenie - stoją naprzeciwko siebie i patrzą sobie w oczy. Przegrywa ten, który pierwszy odwróci wzrok lub zacznie intensywnie mrugać.

Zajęcia właściwe

3. Co wiemy o smokach?

W nawiązaniu do zabaw wprowadzających do zajęć nauczyciel pyta, czyj wzrok był szczególnie niebezpieczny. Przykładowe pytania:

- *Czy pamiętacie, komu nie wolno było spojrzeć w oczy, aby nie zamienić się w kamień?*
- *Kogo zabiło spojrzenie w lustro? (oczekiwana odpowiedź - Bazyliszek)*
- *Jakim stworzeniem był Bazyliszek? Jak wyglądał?*
- *Czy można powiedzieć, że Bazyliszek był smokiem?*
- *Jak, Waszym zdaniem, wyglądały smoki? Skąd wiecie, że wyglądały tak, a nie inaczej? (jakiego są koloru? czy zieją ogniem? czy są groźne czy miłe?)*
- *Jakie książki lub filmy na ten temat możecie wymienić?*

Praca indywidualna z kartami pracy (nr 1-2).

4. Czy w Polsce mieszkały smoki?

Nauczyciel prosi o wskazanie miejsc, w których mieszkały smoki w Polsce (na podstawie informacji z kart pracy - Kraków - smok wawelski, Warszawa - Bazyliszek, Wrocław - Strachota i Puszcza Białowieska - Żmij).

WSKAZÓWKA DOTYCZĄCA PRACY Z UCZNIEM ZDOLNYM

Uczniom, którzy sprawnie odszukują podane miejsca na mapie, można zaproponować kartę pracy nr 3.

WSKAZÓWKA DOTYCZĄCA PRACY Z UCZNIEM MŁODSZYM

Zamiast pracy z mapą Polski można zaproponować kartę pracy nr 4.

edukacja polonistyczna
 cele operacyjne:
 1, 2, 3, 4, 7
 środki dydaktyczne:
 - załączniki 1-4,
 - tablica multimedialna,
 - karta pracy nr 5

5. Legenda o smoku Strachocie

Nauczyciel czyta tekst legendy, a uczniowie uważnie słuchają. Po zakończeniu nauczyciel prosi o podzielenie się pierwszymi wrażeniami z lektury:

- *Co myślicie o zachowaniu tego smoka?*
- *Czy współczujecie mu jego losu? Czy chcielibyście mu pomóc? Dlaczego?*
- *Jak myślicie, dlaczego nazywano go Strachokotem?*
- *Czy ten smok przypomina Wam zachowanie innych smoków? Jeśli tak, to których?*

6. Legenda o Smoku Żmiju

Nauczyciel zaprasza uczniów do posłuchania kolejnej krótkiej legendy o smoku. Prosi o uwagę i skupienie. Zaczyna: *Ta historia będzie nieco smutna, ale podobno zdarzyła się naprawdę...*

Na zakończenie pyta:

- *Jeśli zadałabym Wam te same pytania, co po poprzedniej historii, czy teraz odpowiedzielibyście mi to samo co wcześniej?*

(spodziewana odpowiedź przecząca, uczniowie zazwyczaj są bardzo przejęci usłyszaną historią i chętnie odpowiadają na końcowy apel smoka do ludzi)

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Ważne, by nie ponawiać pytań. W ten sposób uczniowie muszą sami przypomnieć sobie nie tylko ich treść, ale zweryfikować swoją dotychczasową opinię o smokach. Zazwyczaj bowiem znają historie o negatywnych smoczycy bohaterach.

Korzystając z tablicy multimedialnej, można pokazać uczniom wizerunki opisywanych smoków.

7. Strachot i Żmij - opisujemy wygląd i zachowanie obu smoków

Nauczyciel rozdaje karty pracy. Uczniowie uzupełniają je, pracując w parach.

Smoki polskie	
Strachot	Żmij

8. Projekt plastyczny do wyboru - *List gończy: Strachot poszukiwany* lub *Portret przyjaciela: Żmij - nasz polski smok*

Uczniowie mają do wyboru wykonanie portretu poszukiwanego złooczyńcy - smoka Strachota lub portret przyjacielskiego smoka Żmija jako sąsiada ludzi. Projekt plastyczny mogą wykonywać indywidualnie lub w grupie.

9. Plan wydarzeń opowieści o smokach polskich - karta pracy nr 6

edukacja plastyczna, przyrodnicza
 cele operacyjne:
 7, 9
 środki dydaktyczne:
 materiały plastyczne

edukacja polonistyczna
 cele operacyjne:
 4, 5, 7, 10
 środki dydaktyczne:

karta pracy nr 6

edukacja
polonistyczna,
społeczna
cele operacyjne: 2
środki dydaktyczne:
chusta animacyjna

10. Smoczy apel do ludzi

Uczniowie w grupach przygotowują apel smoka Żmija do ludzi. Po wyznaczonym przez nauczyciela czasie kolejni reprezentanci grup, wchodząc w rolę smoka Żmija, prezentują swoje argumenty, a grupy słuchające odpowiadają w imieniu ludzi, czy te argumenty mogłyby ich przekonać do zgodnego życia ze smokiem.

Podsumowanie zajęć

11. Jak mogłaby zakończyć się ta historia?

12. Układamy baśniowe zakończenie opowieści o smoku Żmiju

Uczniowie w tych samych grupach, w których przygotowywali smocze apele do ludzi, teraz układają alternatywne pozytywne zakończenie. Podczas pracy korzystają z fragmentów oryginalnej opowieści. W razie potrzeby nauczyciel przypomina tradycyjny schemat baśniowych opowieści, które kończą się formułą: *I żyli długo i szczęśliwie*.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

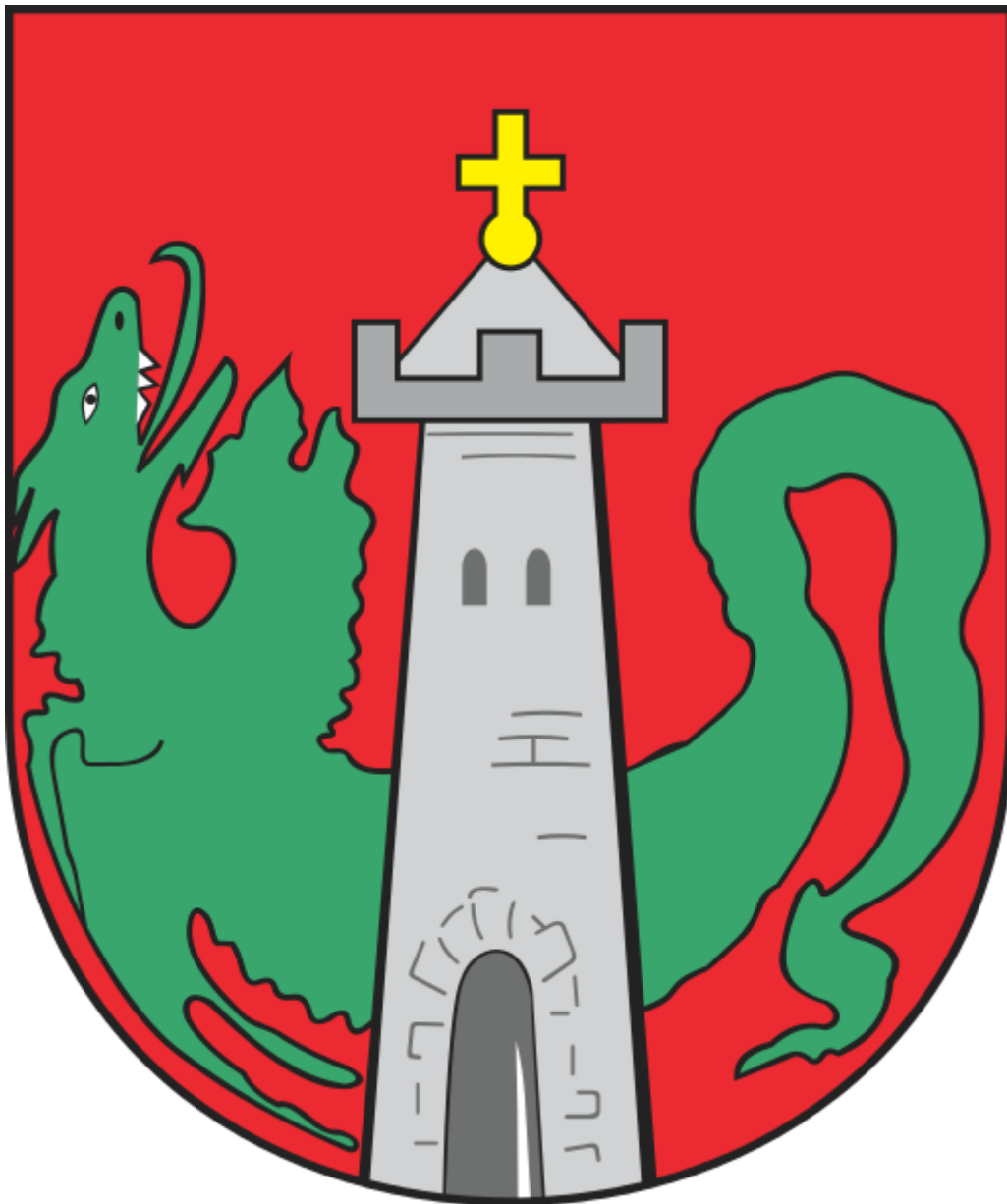
Swoje zakończenie uczniowie mają opowiedzieć, wchodząc w rolę narratora (lub narratorów), smoka Żmija i dowolnych ludzkich postaci. Każdy w grupie ma zostać zaangażowany. Czas prezentacji to dwie-trzy minuty.

Praca domowa:

13. Zostań autorem baśni. Napisz swoje zakończenie opowieści o legendarnym Żmiju. Możesz wymyślić nie tylko baśniowe, pozytywne zakończenie, ale też nowych bohaterów. Życzę powodzenia!

ZAŁĄCZNIK 1 sc. II/45

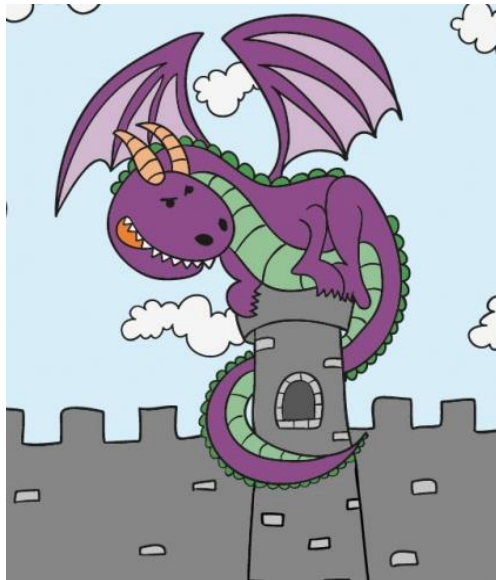
Herb miasta Żmigrodu w województwie dolnośląskim. Nazwa miasta pochodzi od słów: „Gród Żmija”

Źródło: https://pl.wikipedia.org/wiki/Herb_%C5%BBmigrodu.

ZAŁĄCZNIK 2 sc. II/45

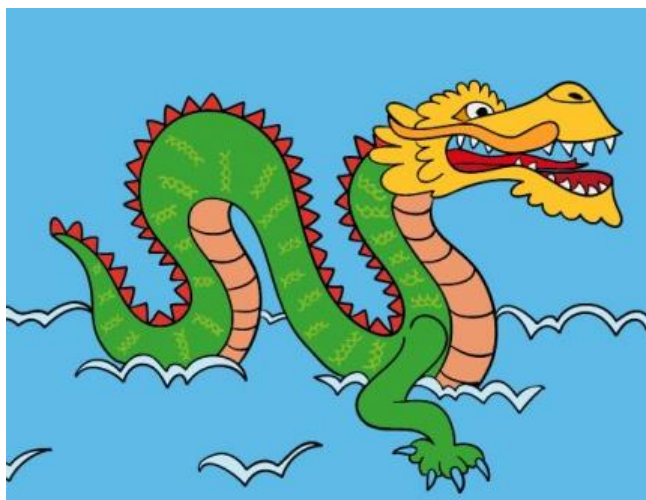
Smoki polskie

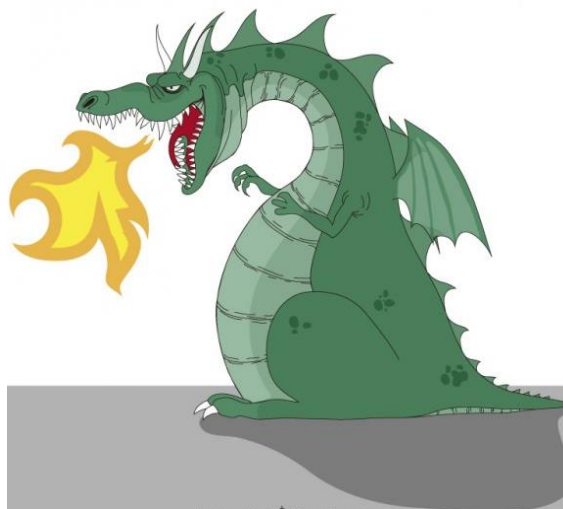
Żmij z Beskidów

Strachota z Dolnego Śląska

Żmij Żaltis

Bazyliszek z Warszawy

ZAŁĄCZNIK 3 sc. II/45

Bazyliszek

Wyobrażenie Bazyliuszka na Starym Rynku w Warszawie

Źródło: <http://www.warsawtour.pl/warszawa-dla-kazdego/dla-dzieci/warszawskie-legendy-3065.html?page=0,1>

ZAŁĄCZNIK 4 sc. II/45

POLSKIE SMOKI

Każdy z was zapytany, czy mieliśmy w Polsce smoki, odpowie bez wahania, że tak, kiedyś mieliśmy, ale tylko jednego smoka pod Krakowem. Był to smok wawelski, który dokuczał okolicznym mieszkańcom za czasów panowania legendarnego króla Kraka. Smok ten pożerał owce i krowy, a czasem napadał też na ludzi. Wielu rycerzy próbowało się zmierzyć z potworem, ale nikomu nie udało się go pokonać. Trwało to jakiś czas, aż smok dał się skusić i zjadł podrzuconą owieczkę. Potem miał takie pragnienie, że wypił pół Wisły i pęktł. To znana legenda, która przyniosła sporo chwały pomysłowemu szewczykowi, który podrzucił smokowi tę pełną siarki owieczkę. Współcześnie możemy zobaczyć pomnik feralnego smoka w Krakowie, gdzie - jako atrakcja turystyczna - od czasu do czasu zieje sztucznym ogniem.

Nie był to jedyny smok w naszym kraju. Swego czasu było ich całkiem sporo, a najwięcej na południu Polski.

Najstarsze legendy mówią o smoku z Beskidów, którego nazywano **Żmij**. Był to podobno ogromny gad, pokryty błyszczącą łuską z przerażającym pyskiem i błoniastymi skrzydłami. Na jego szpetnej głowie błyszczała piękna, złota korona, bogato wysadzana drogocennymi kamieniami. Żmij zagnieździł się w grocie u podnóża Beskidu Niskiego, skąd wylatywał tylko nad ranem, aby zapolować na pasące się bydło i owce. Nikt z mieszkańców nie wiedział, jak się przed nim uchronić. W okolicy zapanowała trwoga. Nikt nie czuł się bezpieczny, bo głodny potwór zaczął też polować na ludzi. Mieszkańcy zwrócili się o pomoc do swego pana, księcia Żyrostawy. Książę był dzielny i mądry, ale nawet on nie

wiedział, jak pokonać tak wielkie zwierzę. Początkowo chronił swych ludzi, zapewniając smokowi owce jako pożywienie. Przyszedł jednak czas, że książę musiał zmierzyć się z potworem. Wiedział, że jego ludzkie siły to za mało przy potędze Żmija, ale mimo to stanął z mieczem naprzeciwko siedziby bestii. Potwór wychodził właśnie z jaskini na słońce i chyba się zdziwił, widząc zamiast smakowitych owiec rycerza w zbroi i z mieczem. Otworzył paszczę i zaczął się nachylać nad księciem, gotów go pożreć. Wtedy Żyrostaw nagłym ruchem wsadził mu w pysk miecz na sztorc, zaklinowując smokowi obie szczęki. Zanim zaskoczony Żmij zareagował, to sprytny książę dźgał go kolejną bronią i w ferworze walki zrzucił smoczą koronę ze łba. Wtedy stała się rzecz nieoczekiwana - pozbawiony korony smok zaczął maleć w oczach, aż stał się małym, niegroźnym wężykiem. Wtedy nadleciały okoliczne ptaki i zadziobały Żmija, bo kto wie, może znowu jakimś magicznym sposobem powróciłby do swej olbrzymiej postaci. Książę Żyrostaw zabrał koronę, która dziwnym trafem zmniejszyła swój obwód, dopasowując się do ludzkich rozmiarów. Witaty go tłumy radujących się górali i mieszkańców dworu. Wielu nowych ludzi przyjechało w Beskidy, chcąc mieszkać na ziemiach tak potężnego pana, który własnoręcznie pokonał Żmija. I tak Żyrostaw stał się potężniejszy i bogatszy niż wcześniej. Niektórzy jednak mówili, że to nie sława bohaterska pomogła Żyrostawowi tak się wzbogacić, ale magiczna korona, którą zabrał smokowi.

Współcześnie możemy zobaczyć to miejsce, gdzie stał dawniej gród Żyrostawa. Na pamiątkę zwycięstwa nad Żmijem miasto nazywano Żmigrodem. Obejrzyj herb tego miasta, a zobaczysz zielonego smoka. Teraz jednak Żmij opiekuje się miastem, chroniąc jego mieszkańców.

Wkrótce pojawił się kolejny smok, równie potworny jak Żmij - pokryty łuską, skrzydlaty i z wyłupiastymi oczami. Nazwano go **Strachotą**, bo straszył okolicznych mieszkańców. Niespożyty apetyt smoka powodował, że wciąż polował i to na wszystko, co się dało zjeść. Nie wiadomo, czy wiedział, co spotkało Żmija, ale jedno jest pewne - Strachota nie zapuszczał się w okolice Żmigrodu. Prześladował za to tereny dzisiejszego Dolnego Śląska, a w końcu zagnieździł się w pobliżu Wrocławia. Na mieszkańców padł wielki strach. Tym bardziej, że któryś śmiałek poszedł na walkę ze smokiem, to już nigdy nie wracał. Z czasem też zabrakło obrońców miasta i wydawało się, że już nikt i nic nie pomoże. Jednak przypadkiem zabłądził w okolice młody Konrad. Nic nie wiedząc o szalejącym w okolicach potworze, znużony usiadł przy studni w lesie i napił się wody. Idąc w kierunku grodu, Konrad poczuł jak nagle wróciły mu siły, a nawet poczuł się silniejszy niż kiedykolwiek. Dopiero później okazało się, że woda z leśnej studni była magiczna i to ona uczyniła z chłopaka niezwycięzonego wojownika. Kiedy Konrad dotarł do miasta i usłyszał o kłopotach mieszkających tu ludzi, jako dzielny rycerz postanowił stawić czoła smokowi. Konrad nie zdawał sobie wtedy sprawy, jak bardzo stał się silny. Przybył pod pieczarę smoka i przygotował się do walki. Strachota wyszedł przekonany, że zaraz zje kolejnego rycerza. W końcu jego skóra była nie do przebicia. Smok zamachnął się na rycerza pazurem, ale odczuł prawdziwy ból. Popatrzył w dół i zobaczył, że jakimś cudem Konradowi udało się go zranić. Przestraszony i zły na siebie smok nie czekał na więcej ciosów, tylko uciekł do lasu. Po raz pierwszy musiał uciekać przed człowiekiem. Ze złości zaczął kłapać zębami, niszcząc i jedząc wszystko co napotkał w lesie. I tym sposobem jadł i jadł różne grzyby - prawdziwki i kozaki, a z nimi muchomory i sromotniki. Nie wiadomo, jak długo to trwało i ile trujących grzybów zjadł

Strachota, ale po kilku godzinach usłyszano głośne wycie i jęki. To smok wił się w agonii - paliły go wnętrzności, a woda nie przyniosła ulgi. Tak oto las jednego nagrodził magiczną wodą, a drugiego ukarał trującymi grzybami.

Współcześnie możecie odwiedzić Wrocław i miejsce, w którym kiedyś żył smok, nazwany na tę okoliczność Parkiem Strachocińskim.

Większość polskich legend opisuje groźne smoki. Do tego grona można zaliczyć też **Bazyliuszka**, wężowego stwora o głowie koguta i spojrzeniu, którym zamieniał w kamień. Zamieszkiwał podziemne korytarze Warszawy, a jego wizerunek do dziś można zobaczyć na warszawskiej Starówce. Wprawdzie Bazyliuszek nie napadał na ludzi ani ich dobytek, jak to robiły inne smoki, ale strzegł drogocennych skarbów i dlatego musiał walczyć ze śmiałkami, którzy chcieli odebrać mu kosztowności. W końcu przechytrył go młody czeladnik, schodząc do podziemi z lustrem. Bazyliuszek zobaczył swoje odbicie i sam siebie zamienił w kamień. Młodzieniec zyskał sławę pogromcy potwora i stał się bardzo bogaty. Ta legenda może jednak budzić wątpliwości co do słuszności postępowania ludzi. Kierowała nimi chciwość i schodzili na dół, by okraść Bazyliuszka. Czy było to słuszne postępowanie, zdecydujcie sami.

Jest jednak legenda, która pokazuje, że to nie smok był bestią, ale ludzie, którzy stanęli z nim do walki.

Na terenach polskich jezior mieszkał niegdyś pewien smok, zwany **Żmijem Żaltisem**. Dzisiaj już nikt nie wie na pewno, gdzie była ta smocza kraina. Żaltis mieszkał sobie spokojnie i nigdy nie czyhał na życie ludzi ani ich dobytek. Od czasu do czasu wyływał ze swoich wód i prezentował się w całej okazałości, pokryty błyszczącą łuską, lśniącą jak drogocenne klejnoty. Pewnego razu spotkał na brzegu jeziora ludzką

dziewczynę, Miłą. Oboje się w sobie zakochali tak bardzo, że postanowili się pobrać. Dziewczynie odradzano ślub ze smokiem, ale Miła postawiła na swoim i już jako żona Żaltisa zamieszkała z nim w wodnych odmętach. Żyli razem długo i szczęśliwie, bez chorób i zmartwień. Doczekali się dwojga dzieci, syna i córki. Ich szczęście trwałoby pewnie do dziś, gdyby nie tęsknota Miły za swoją rodziną. Pewnego dnia Miła poprosiła swego smoczego męża, aby mogła odwiedzić swoich bliskich. Żmij zgodził się, ale prosił żonę, aby nie zdradzała ludziom żadnych tajemnic. Tak więc Miła z dziećmi wyłynęła z magicznej krainy i przysła do rodzinnej wioski. Zdziwiła się, że wielu z jej krewnych umarło, a ci, których zostawiła jako młodzieńców, teraz zobaczyła jako starców. Ona była wciąż młoda i piękna, bo w podwodnej krainie czas płynął zupełnie inaczej. Jeszcze bardziej zdziwili się krewni Miłej, gdy zobaczyli ją w dobrym zdrowiu, wciąż młodą i do tego z dziećmi. Zaczęli się doszukiwać w tym jakiejś złej, magicznej siły i podstępnie wypytywali Miłą o jej smoczego męża oraz życie w jeziorze. Miła jednak nie chciała nic więcej powiedzieć. Zaczęli więc wypytywać syna, ale i on nie chciał nic zdradzić. Wujowie więc podstępem wyprowadzili córkę i zaczęli straszyć ją mieczem, aż dziewczynka rozplakała się i wyznała, że jej ojciec tylko na lądzie przybiera postać smoka, a w głębinach żyje piękny jak książę i wcale nie jest bestią. Żli wujowie zmusili dziewczynkę, aby zdradziła im tajemne zawołanie, na które Żmij Żaltis przybywał spod wody. Na koniec wypuścili dziewczynkę, która z płaczem pobiegła do matki, aby poskarżyć się na niegodziwych krewnych.

W tym czasie wujowie wzięli ze sobą innych mężczyzn z wioski i wyruszyli nad jezioro, aby zabić smoka Żaltisa. Gdy dotarli na miejsce i użyli tajemnego zawołania, to smok wyłynął. Żaltis zobaczył uzbrojonych krewnych żony, ale nie chciał zrobić im krzywdy. Smok przywitał się i poprosił, aby odłożyli miecze, bo

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

przecież teraz są rodziną i nie powinni ze sobą walczyć. Jednak ludzie nie chcieli ustąpić. Zarzucili na smoka sieci i zaczęli go dźgać mieczami z całą okrutnością, jaką mieli w sercach. Wołali też, że żona go nie kocha i nie chce, a dzieci wstydzą się smoczego ojca. Wujowie skłamali, że rodzina Żmija zdradziła tajemne zawołanie, aby go zabić. Te słowa bardziej niż miecze zraniły smoka, który śmiertelnie ranny uciekł w wodne odmęty. Za późno przybiegła Miła i dzieci Żmija. We troje stali nad jeziorem, wylewali łzy i przepraszaali za to, że zaufali swoim ludzkim krewnym. Smok Żaltis nie wypłynął, a oni sami nie mogli powrócić do podwodnego królestwa. W końcu byli tylko ludźmi i bez smoczego zawołania smocza kraina wiecznej szczęśliwości była dla nich niedostępna.

Opracowała Beata Kucharska

Bibliografia:

Sala B.G., „Księga smoków polskich”, Wyd. BOSZ, Olszanica 2014.

KARTA PRACY NR 1 sc. II/45

Wykreślanka ze smokami

Znajdź nazwy 5 smoków polskich. Szukaj w poziomie, pionie i po skosie.

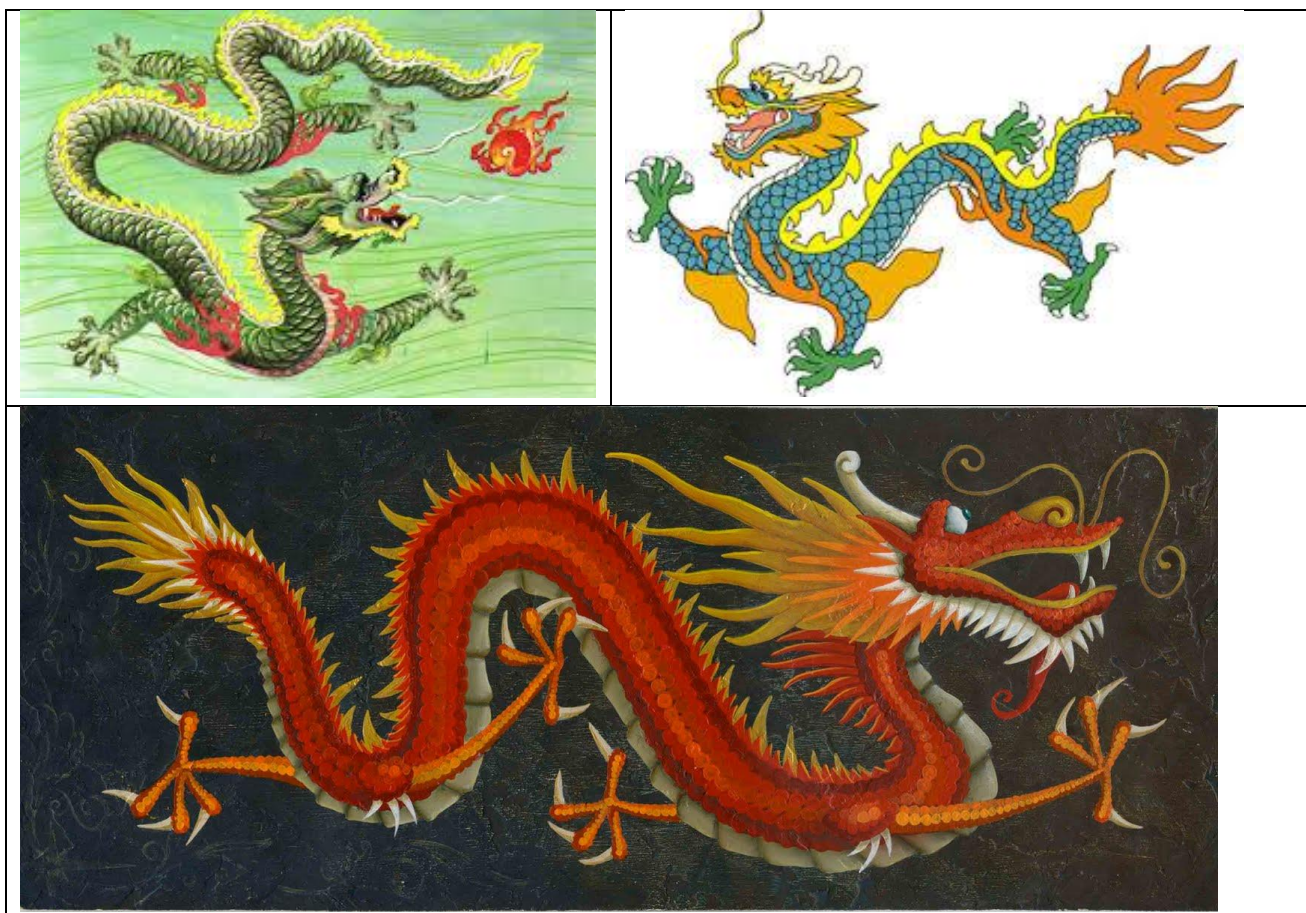
Podpowiedź -jedną literę nazwy smoka już zakreślono. Powodzenia!

Ż	A	L	T	I	S	T	A	Z	A	U	U	R	A
D	T	R	Z	Z	E	W	A	S	Ą	L	B	N	I
T	O	S	J	E	S	T	A	Ż	L	E	A	L	E
D	O	M	T	N	I	E	J	M	B	O	Z	D	O
A	L	I	N	R	A	C	Z	I	S	K	Y	O	Y
R	E	P	U	B	A	L	I	J	K	A	L	S	E
M	B	L	E	U	A	C	T	Y	A	N	I	A	K
O	T	O	C	I	D	O	H	P	I	E	S	R	O
Z	D	R	A	K	A	J	E	O	S	T	Z	N	I
J	E	L	A	D	A	C	H	C	T	Ę	E	C	O
A	W	A	W	E	L	S	K	I	Ż	A	K	M	Ą

KARTA PRACY NR 2 sc. II/45

Smoki w Chinach są symbolem potęgi, szczęścia i powodzenia. W legendach tego narodu nie ma żadnych walk ze smokami, które tam traktowano z szacunkiem. Podobnie jest z samym symbolem smoka. Chińczycy witają nowy rok zawsze w pochodzie z długim i kolorowym smokiem. Obejrzyj poniższe ilustracje i porównaj te wizerunki z polskimi znanymi ci smokami. Jakie widzisz podobieństwa i różnice? Porozmawiaj o tym z innymi osobami w klasie.

Źródło: www.draconian.com/chinese_dragon

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

Porównaj zachowania dobrych i złych smoków z polskich legend

Smoki polskie		
	gnębiciele	pokrzywdzeni
Kto?	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
Jak wyglądały smoki?	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
Jak się zachowywały wobec ludzi?	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
Dlaczego ludzie z nimi walczyli?	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
Jaki był finał ich losów?	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>

KARTA PRACY NR 3 sc. II/45

Wskaż na mapie Polski miejsca, w których mieszkały legendarne smoki.

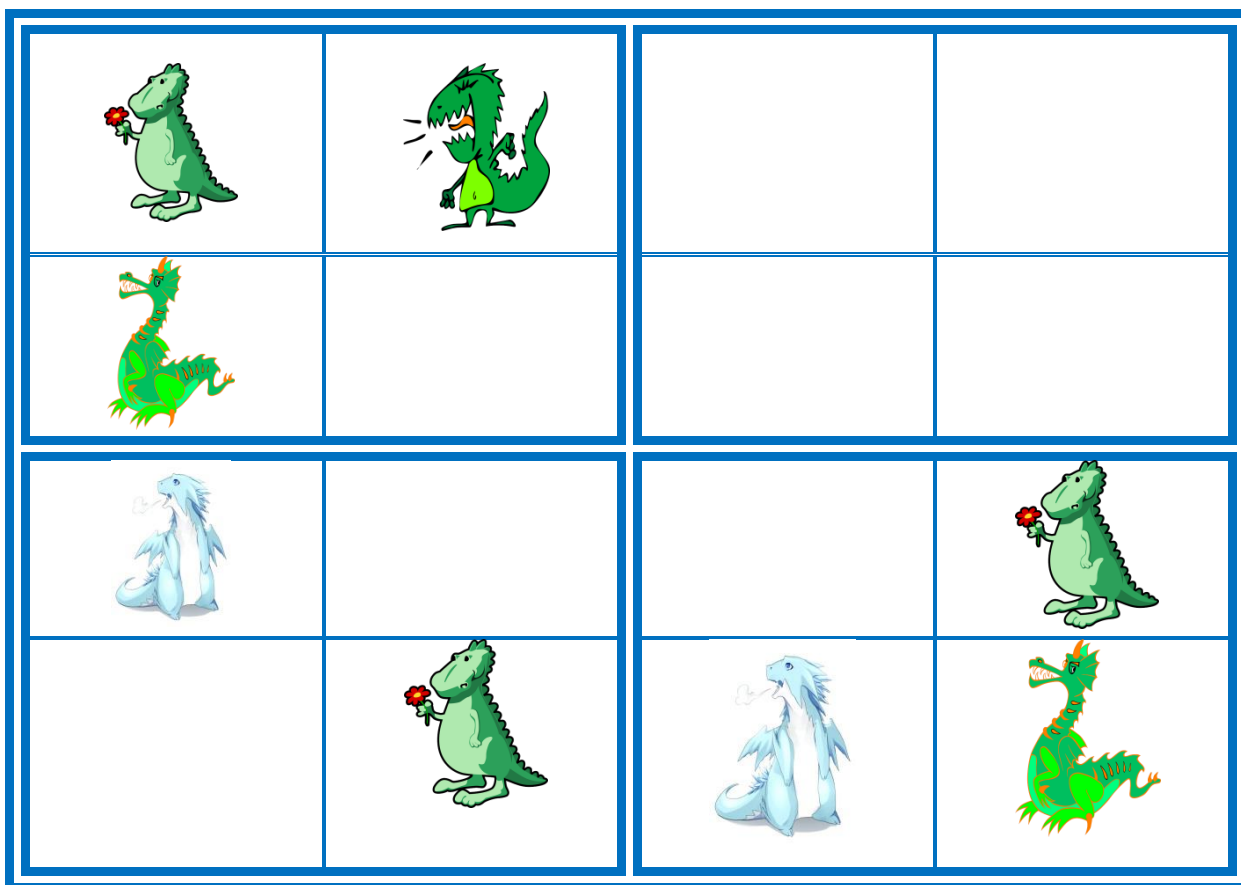

KARTA PRACY NR 4 sc. II/45

Smocze sudoku

Sudoku to bardzo popularna azjatycka rozrywka. Poniżej masz sudoku z różnymi wizerunkami smoków. Sudoku składa się z kratki 4×4 pola, podzielonej na części 2×2 pola. W niektórych polach są już wizerunki smoków. Twoim zadaniem będzie wypełnienie pustych pól odpowiednimi figurami smoków tak, aby żaden obrazek nie powtarzał się w tym samym rzędzie, kolumnie ani w tej samej części. Wytnij brakujące do sudoku smoki z paska na dole.

KARTA PRACY NR 5 sc. II/45

Zdania pojedyncze i złożone

Wśród podanych zdań wskaż zdania pojedyncze i złożone. Następnie wypisz przysłówki z odpowiednimi czasownikami.

Żmij zagnieździł się wysoko w górskiej grocie, skąd wylatywał rankiem, aby zapolować na pasące się bydło i owce.

Okoliczni górale i mieszkańcy grodu bardzo bali się smoczego napastnika.

Książę mocno trzymał miecz w rękach i odważnie stanął przed smokiem.

Czasownik	Przysłówek

SCENARIUSZ ZAJĘĆ II/46

Tytuł	Matematyka inaczej
Kształtowane kompetencje	matematyczne, interpersonalne i społeczne, myślenie logiczne, komunikacyjne
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none"> – kształtowanie myślenia naukowego poprzez rozwiązywanie nietypowych zadań matematycznych, – kształtowanie emocjonalnej odporności na porażki <p>OPERACYJNE: uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) rozwiązuje zadania matematyczne, 2) dodaje i odejmuje w zakresie 30, 3) układa liczby rosnąco, 4) poszukuje rozwiązań, 5) proponuje inne wersje zadań, 6) współpracuje z innymi, 7) radzi sobie z sytuacjami trudnymi, 8) dostrzega modyfikacje wprowadzone w najbliższym otoczeniu
Metody pracy	podające (wyjaśnienie), praktyczne (ćwiczenia przedmiotowe)
Formy pracy	zbiorowa, w parach, indywidualna
Środki dydaktyczne	kostki sześciennie do gry dla każdego ucznia lub jedna na parę, kartoniki z liczbami, karty pracy nr 1-3
Czas trwania	jedna godzina - edukacja matematyczna

PRZEBIEG ZAJĘĆ

Wprowadzenie do zajęć

edukacja matematyczna

cele operacyjne:
2, 3, 4, 5, 6, 7

środki dydaktyczne:

- kartoniki z liczbami,
- kostki sześciennie do gry (jedna na parę lub dla każdego ucznia)

1. Na dobry początek

Uczniowie losują przygotowane na kartonikach liczby od 6 do 24, dobierają się w pary. Kolejno wyrzucają oczka kostką sześcienną do gry i wykonują polecenia nauczyciela:

- *Do wylosowanej liczby dodaj/odejmij liczbę wyrzuconych oczek.*
- *Rzuć dwa razy kostką - do swojej liczby dodaj, a potem odejmij wyrzucone oczka.*

WSKAZÓWKI METODYCZNE

Nauczyciel przygotowuje kartoniki z dowolnymi liczbami od 6 do 26 (nie muszą być po kolei), aby uczniom nie sprawiło kłopotu działanie typu $3 - 6$, gdy wylosuje 6 oczek. W zależności od liczby osób w klasie na odwrocie kartoników należy zapisać litery tworzące hasło, np. jeśli mamy 17 uczniów, hasło może brzmieć „Matematyka inaczej”, gdy w klasie jest 12 uczniów - „Lubimy liczyć”, itp.

Nauczyciel może modyfikować polecenia, zadaniem uczniów w parach jest kontrola koleżeńska. Uczniowie mogą zapisywać swoje działania i wyniki, aby koledze było łatwiej sprawdzić.

WSKAZÓWKA DOTYCZĄCA PRACY Z UCZNIEM ZDOLNYM

Dodatkowym zadaniem dla uczniów zdolnych jest poprowadzenie przez nich zabawy i zaproponowanie innych działań na liczbach z użyciem kostki do gry, bądź ułożenie treści zadań tekstowych.

Na zakończenie uczniowie układają swoje liczby od najmniejszej do największej i po odwróceniu kartoników odczytują hasło.

Zajęcia właściwe

2. Na pomoc

Nauczyciel zwraca się do uczniów: *Mrówka Eureka na jakiś czas zapadła w sen zimowy tak, jak jej koleżanki i prosi, abyście pomogli jej rozwiązać zadania. Gdy się obudzi, chciałaby mieć gotowe informacje o tym, co robiły jej koleżanki.*

Zadanie 1 - karta pracy nr 1

Mrowisko mojej koleżanki jest jeszcze nie gotowe, gdyż przed zimą zdążyła zgromadzić tylko kilka igieł, patyczków. Zmierzcie te odcinki i podajcie, jaka jest suma ich długości.

Zadanie 2 - karta pracy nr 2

Moja koleżanka zapadła w sen zimowy w październiku, a obudziła się w kwietniu następnego roku. Ile miesięcy spała?

edukacja matematyczna

cele operacyjne:
1, 2, 4, 7

środki dydaktyczne:

karty pracy nr 1-3

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

edukacja
społeczna
cele operacyjne: 8

W następnym miesiącu po przebudzeniu codziennie odwiedzała znajomych. Ile dni jej to zajęło?

Zadanie 3 - karta pracy nr 3

Pewnego dnia mrówka postanowiła pojechać do znajomych w góry. Oblicz, ile pokonała kilometrów, wiedząc, że centymetr na mapie to 4 km w terenie.

Podsumowanie zajęć

Uczniowie w tych samych parach, co na początku zajęć, stają naprzeciw siebie i przyglądają się sobie. Jedna osoba z pary zamyka oczy, a druga zmienia coś w swoim wyglądzie, np. rozsuwa suwak przy bluzie, rozwiązuje buta, rozpina guzik przy koszuli itp., zadaniem drugiej jest określić, co się zmieniło.

SCENARIUSZ ZAJĘĆ II/47

Tytuł	Piszemy daty
Kształtowane kompetencje	matematyczne, interpersonalne i społeczne
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none"> – utrwalenie liczb rzymskich od I do XII, – wykorzystywanie zdobytych wiadomości w sytuacjach typowych. <p>OPERACYJNE:</p> <p>uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) zna znaki rzymskie od I do XII, 2) odczytuje i zapisuje daty różnymi sposobami, 3) zna kolejność dni tygodnia i miesięcy, 4) porządkuje chronologicznie daty, 5) wykonuje obliczenia kalendarzowe, 6) zaznacza daty w kalendarzu, określa wydarzenia związane z niektórymi datami, 7) podaje daty wcześniejszą i późniejszą, 8) dokonuje samooceny
Metody pracy	podająca (pogadanka), praktyczna (ćwiczenia praktyczne), aktywna (zabawa dydaktyczna)
Formy pracy	zbiorowa, indywidualna
Środki dydaktyczne	kalendarze, plansza z zegarami, karty pracy nr 1-4, załącznik 1, karta pracy <i>English Ant 57</i>
Czas trwania	jedna godzina - edukacja matematyczna

PRZEBIEG ZAJĘĆ

Wprowadzenie do zajęć

edukacja
matematyczna
cele operacyjne:1
środki dydaktyczne:
- załącznik 1,
- karta pracy nr 1

1. Omówienie planszy nr 1

- *Czym różnią się przedstawione zegary?*
- *Ile jest rzymskich znaków na zegarze?*
- *Gdzie jeszcze spotykamy znaki rzymskie?*

2. Przypomnienie i utrwalenie znaków rzymskich od I do XII

- a. Nauczyciel zawiesza na tablicy 12 liczb rzymskich i arabskich. Wskazuje wybraną liczbę, a dzieci ją nazywają. Następnie wykonują zadanie 1. z karty pracy nr 1
- b. *Miesiący też jest 12. Wskażę znak rzymski, a wy mi powiecie, który z kolei miesiąc wskazuje ten znak. Kto poprawnie odpowie, wskazuje inny znak i wybiera osobę do odpowiedzi.*
- c. Wykonanie zadania 2 z karty pracy nr 1

Podsumowanie:

Dzisiaj będziemy uczyć się pisać daty różnymi sposobami. Będziemy również zaznaczać w kalendarzu różne daty.

Zajęcia właściwe

edukacja
matematyczna
cele operacyjne:
1-2

3. Rozmowa

- *Co to jest data?*
- *Co zawiera data?*

4. Prezentacja trzech sposobów zapisywania dat:

1.09.2014, 1 IX 2014, 1 września 2014

Odczytanie dat.

5. Ustalenie różnych cech zapisanych dat:

- *Co nie zmieniło się w zapisanych datach?*
- *Jaka najmniejsza liczba i największa może być napisana jako dzień?*
- *Jakie liczby wskażą miesiąc?*
- *Czy liczba oznaczająca dzień jest zależna od miesiąca? itd.*

6. Czy znasz datę swoich urodzin?

Zadaniem dzieci jest napisanie daty swoich urodzin (karta pracy nr 1, zadanie 3). Jeżeli są dzieci, które nie znają daty urodzin, nauczyciel im podaje i pomaga w zapisie.

7. Wykonanie karty pracy nr 2

Uzupełnij datę na kartkach pracy - miesiąc zastępujemy znakiem rzymskim (zadanie 1) i znak rzymski nazwą miesiąca (zadanie 2). Głośne odczytanie uzupełnianych dat.

edukacja
matematyczna
cele operacyjne:
2, 3, 4, 5, 6, 7
środki dydaktyczne:
karty pracy nr 2

edukacja
matematyczna
cele operacyjne: 2

8. Zabawa w kręgu: *Zgubiłem (-am) się w mieście*

Opis zabawy:

Wybrany uczeń siedzi w środku kręgu i mówi: *Zgubiłem się w mieście.*

Dzieci pytają: *Kiedy?*

Uczeń podaje datę.

Dzieci pytają: *Kto cię uratuje?*

Uczeń wskazuje osobę, która podchodzi do tablicy i dowolnym sposobem zapisuje podaną datę. Jeżeli data jest zapisana poprawnie, to uczeń został uratowany. Osoba, która poprawnie zapisała datę, zastępuje poprzedniego ucznia i zabawa rozpoczyna się od początku. Jeśli data zostanie niepoprawnie zapisana, wówczas uczeń nie zostanie uratowany i podaje imię innego ucznia.

9. Zabawy z kalendarzem

Zapisywanie na tablicy dowolnych dat różnymi sposobami przez chętne dzieci i odczytywanie ich. Zaznaczanie zapisanych dat w kalendarzu. Odczytywanie z kalendarza nazw dni, kiedy wypada dana data.

Nauczyciel zapisuje daty: 22 I 2015 r., 26 maja 2015 r., 15. 08. 2015 r. Odczytanie dat, zaznaczanie ich w kalendarzu, określenie dnia tygodnia, próba określenia, jakie święto przypada w danym dniu.

10. Zagadka (karta pracy nr 3)

„Bałwany” - przyporządkowanie daty zapisanej na kapeluszu do odpowiedniego bałwana. Odkrycie zagadki (liczba guzików określa dzień danej daty). Ustalenie kolejności dat.

WSKAZÓWKA DOTYCZĄCA PRACY Z UCZNIEM ZDOLNYM

Wykonanie dodatkowej karty pracy nr 4.

1. Podawanie daty wcześniejszej i późniejszej.
2. Podkreślanie dat poprawnie zapisanych.
3. Przyporządkowanie daty do odpowiedniego święta.

edukacja
matematyczna
cele operacyjne:
2-7
środki dydaktyczne:
- kalendarze,
- karty pracy nr 3, 4

edukacja społeczna
cele operacyjne:8

Podsumowanie zajęć

11. *Samoocena* - ułożenie na kartce z kalendarza:

- *uśmiechniętej minki, jeśli lekcja wam się podobała i wszystko udało się wykonać na kartach pracy,*
- *zdziwionej minki - jeśli lekcja wam się nie bardzo podobała i zadania były trudne,*
- *smutnej buzi - jeśli lekcja wam się nie podobała i nie umieliście wykonać zadań.*

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

KARTA PRACY NR 3 sc. II/47

Gdzie jest mój kapelusz?

Odszukaj rozwiązanie zagadki i pomóż bałwankom w odnalezieniu swoich kapeluszy.

Przyporządkuj datę zapisaną na kapeluszu do odpowiedniego bałwanka.

Ustal kolejność dat.

KARTA PRACY NR 4 sc. II/47

1. Podaj datę wcześniejszą i późniejszą.

<table border="1"><tr><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td></tr><tr><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td></tr><tr><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td></tr><tr><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td></tr><tr><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td></tr></table>																																																			6.05.2014 r.	<table border="1"><tr><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td></tr><tr><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td></tr><tr><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td></tr><tr><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td></tr><tr><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td></tr></table>																																																		
<table border="1"><tr><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td></tr><tr><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td></tr><tr><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td></tr><tr><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td></tr><tr><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td></tr></table>																																																			16 VI 2011 r.	<table border="1"><tr><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td></tr><tr><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td></tr><tr><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td></tr><tr><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td></tr><tr><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td></tr></table>																																																		
<table border="1"><tr><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td></tr><tr><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td></tr><tr><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td></tr><tr><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td></tr><tr><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td></tr></table>																																																			22 luty 2015 r.	<table border="1"><tr><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td></tr><tr><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td></tr><tr><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td></tr><tr><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td></tr><tr><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td></tr></table>																																																		

2. Podkreśl daty poprawnie zapisane.

18. IV. 2009 r.	9 maja 1998 r.	2 II 2014 r.
26. 06. 2013 r.	30. 02. 2014 r.	31 XII 2000 r.

3. Przyporządkuj daty do odpowiedniego święta.

Dzień Babci	1 VI
Dzień Ziemi	8.03.
Dzień Kobiet	21 stycznia
Nowy Rok	22 kwietnia
Dzień Dziecka	1.01

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

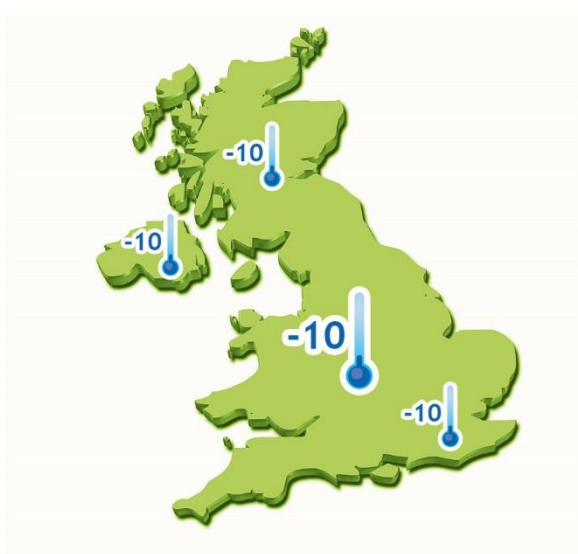
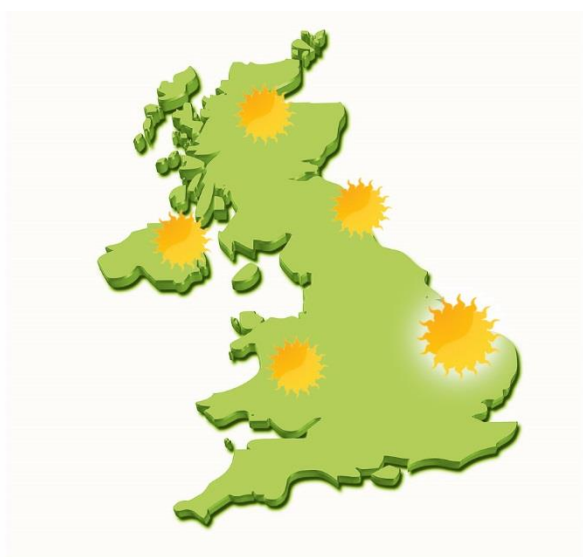
ENGLISH ANT 57 sc. II/47

Jest zimno - It's cold

Jest wietrznie - It's windy

Jest słonecznie - It's sunny

Jest deszczowo - it's rainy

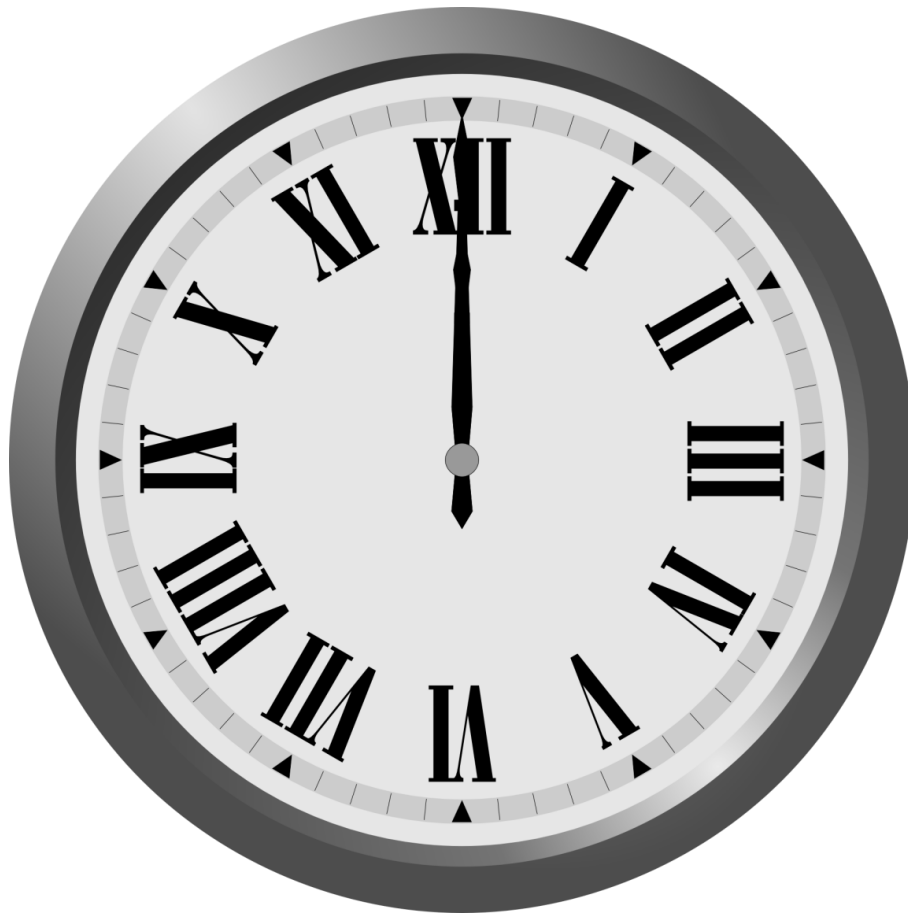

ZAŁĄCZNIK 1 sc. II/47

Plansza 1

Jakie widzisz różnice na tych zegarach?

SCENARIUSZ ZAJĘĆ II/48

Tytuł	Władcy śniegu
Kształtowane kompetencje	metapoznawcze, myślenie naukowe
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none"> – obserwowanie i prowadzenie prostych doświadczeń przyrodniczych, – rozwijanie myślenia przyczynowo-skutkowego, – wyjaśnianie zależności zjawisk przyrody od pór roku. <p>OPERACYJNE: uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) przeprowadza proste eksperymenty przyrodnicze z wykorzystaniem bezpiecznych materiałów, 2) podaje przyczyny obserwowanych reakcji poprzez analizę czynności podjętych przy realizacji eksperymentu, 3) potrafi wskazać procesy zachodzące w przyrodzie w zależności od pory roku, 4) bierze udział w zabawach, minigrach, grach terenowych i zawodach, 5) wykazuje postawę szacunku do przyrody, ma motywację do jej poznawania, 6) wykonuje prace plastyczną dowolną techniką
Metody pracy	obserwacja bezpośrednia, zajęcia przedmiotowe
Formy pracy	indywidualna, grupowa
Środki dydaktyczne	lupy, trzy sztywne kartony A3 lub większe: dwa czarne, jeden biały; karta pracy, nożyczki, kredki, klej, brokat
Czas trwania	75 minut, w tym: <ul style="list-style-type: none"> – edukacja przyrodnicza - 45 minut, – wychowanie fizyczne - 15 minut, – edukacja społeczna - 15 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

WSKAZÓWKI METODYCZNE

Teren w obrębie ogrodzenia szkoły. Śnieg (najlepiej świeży), temperatura poniżej zera (lekki mróz), słonecznie.

Wprowadzenie do zajęć

1. Uczniowie (przebrani do wyjścia) gromadzą się przed szkołą. Nauczyciel objaśnia cele zajęć.

Zajęcia właściwe

2. Obserwacja śnieżnych gwiazdek przez lupki

Uczniowie przechodzą w miejsca zaśnieżone i z niezdeptanym śniegiem.

- *Czy pamiętacie z I klasy, jak wygląda śnieżynka (płatki śniegu)?*
- *Proszę teraz, weźcie do rąk śnieg i próbujcie przez lupki obserwować śnieżynki.*
- *Czy udało się wam to zrobić bez problemów? (Uczniowie mówią, że drobne śnieżynki bardzo szybko się topią).*
- *Pamiętacie z I klasy jak wyglądają śnieżynki w powiększeniu? Zapamiętajcie kształty, by je potem narysować.*

3. Eksperymenty z kartonami i śniegiem

Nauczyciel i uczniowie przygotowują materiał do obserwacji: rozstawiają trzy kartony i posypują je warstwą śniegu: cienką warstwą czarny i biały, grubą warstwą śniegu drugi czarny. Karton musi być nieco zmrożony - wcześniej wystawione poza budynek.

Następnie uczniowie przez chwilę spacerują lub bawią się na śniegu, a potem wracają, żeby dokonać obserwacji kartonów.

- *Czy na kartonach nadal jest śnieg? (Uczniowie odpowiadają, że na czarnym posypanym cienką warstwą prawie nie ma, pozostał na drugim czarnym i białym.)*
- *Dlaczego tak się stało?*

KOMENTARZ PANA OD PRZYRODY

Czarny karton szybko się nagrzewa od słońca, nawet jeśli posypimy go cienką warstwą śniegu - śnieg w cienkiej warstwie przepuszcza promienie słoneczne, które szybko rozgrzewają karton i śnieg topi się. Jeśli jest gruba warstwa śniegu, promienie słoneczne nie przenikają do kartonu i śnieg nie topi się tak szybko. Kolor biały odbija promienie słoneczne i nie nagrzewają one kartonu - tam również nie topi się śnieg.

edukacja
społeczna,
przyrodnicza
cele operacyjne: 5
środki dydaktyczne:
kartony

edukacja
przyrodnicza
cele operacyjne:
1, 2
środki dydaktyczne:
- lupki,
- kartony

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

wychowanie
fizyczne
cele operacyjne: 4

4. Zabawy na śniegu

Nauczyciel dzieli klasę na zespoły trzy-, pięcioosobowe, wskazuje miejsce, skąd mają brać śnieg: tam, gdzie jest lekko podmoknięty (w miejscach nasłonecznionych) oraz mocno zmrożony (miejsca zacienione)

- *Spróbujcie ulepić bałwana ze śniegu.*
Alternatywnie, jeśli nie ma za dużo śniegu:
- *Ulepiecie kulki ze śniegu i rzucajcie do celu.* (np. większy pień drzewa)
- *Który śnieg jest lepszy do zabawy, mokry czy zmrożony?*

KOMENTARZ PANA OD PRZYRODY

Śnieg lekko mokry łatwiej się lepi, ponieważ płatki śniegu zatracają swoje kształty i zlepiają się w większe płatki. Śnieg zmrożony jest suchy, płatki łamią się i nie łączą ze sobą.

edukacja plastyczna
cele operacyjne: 4

5. Śnieżne wycinanki

- *Wykonajcie wycinanki śnieżynki według instrukcji na rozdanych kartach. Wykonane śnieżynki pokolorujcie lub posmarujcie klejem i obsypcie brokatem*

Wykonane prace należy wywiesić w widocznym miejscu (np. na choince szkolnej).

Podsumowanie zajęć

- *Czy zaobserwowaliście dwie takie same śnieżynki (płatki śniegu)?*

KOMENTARZ PANA OD PRZYRODY

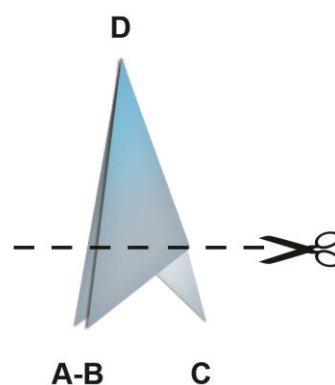
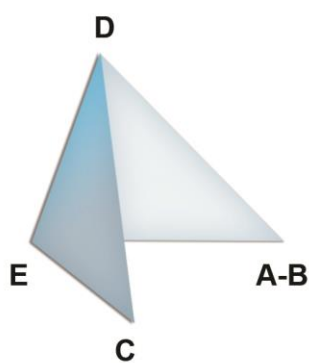
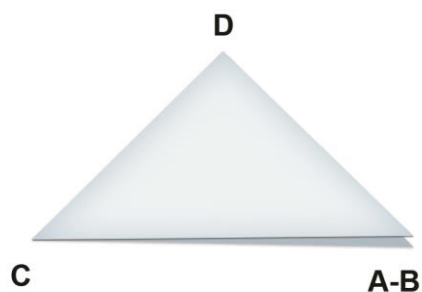
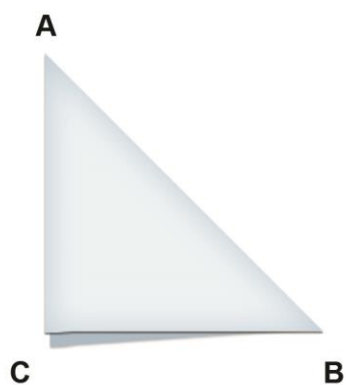
Każdy płatek śniegu (śnieżynka) jest niepowtarzalny, gdyż zamarzająca kropelka wody układa się w niepowtarzalne kształty.

edukacja
przyrodnicza
cele operacyjne:
2, 3

KARTA PRACY NR 1 sc.II/48

1. Zaginaj papier zgodnie ze schematem. Pamiętaj by krawędzie były dokładnie złożone i zagięte.
2. Wycinaj w krawędziach uzyskanego trójkąta własne wzorki.
3. Pamiętaj, by nie ściąć błękitnego wierzchołka.
4. Po wycięciu wzorów rozłóż ostrożnie wycinankę i ją udekoruj.

SCENARIUSZ ZAJĘĆ II/49

Tytuł	Czy śnieg jest biały?
Kształtowane kompetencje	matematyczne, językowe, plastyczne, myślenie naukowe, myślenie twórcze, interpersonalne i społeczne
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none"> – obserwowanie zjawiska rozszczepiania światła, – wyszywanie śniegowych gwiazdek, – utrwalenie wiadomości o zimie. <p>OPERACYJNE: uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) uważnie słucha utwory poetyckie i muzyczne, 2) zna zasady ortograficzne, 3) zna nazwy miesięcy zimowych i wie, po ile mają dni, 4) zna cyfry rzymskie i umie je zapisać, 5) wie, jak działa termometr rtęciowy, 6) zna pojęcia: temperatura dodatnia i ujemna, 7) wie, jak wyglądają płatki śniegu, 8) wie, jaki jest kolor śniegu, 9) wyciąga wnioski z doświadczenia, 10) nawleka igłę i posługuje się igłą i nitką, 11) wzbogaca słownictwo, 12) rozwija myślenie twórcze, wykorzystując materiał werbalny
Metody pracy	podające (pogadanka, wiersz, zagadka), praktyczne (doświadczenie, ćwiczenia przedmiotowe), eksponujące (wystawa)
Formy pracy	zbiorowa, grupowa, w parach, indywidualna
Środki dydaktyczne	kalendarz, termometry, miski, kostki lodu, latarka, lupy, czarny lub granatowy karton, igły, białe nici, białe kredki, karty pracy nr 1-2, załączniki 1-3
Czas trwania	cztery godziny, w tym: <ul style="list-style-type: none"> – edukacja matematyczna - 45 minut, – edukacja przyrodnicza - 45 minut, – edukacja polonistyczna - 45 minut, – edukacja plastyczna - 45 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

Wprowadzenie do zajęć

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne:
1, 2
środki dydaktyczne:
załącznik 1

1. Zagadka

Dzieci siedzą w kręgu, nauczyciel włącza utwór „Zima” Vivaldiego. W trakcie słuchania przycisza muzykę i również nastrojowo czyta zagadkę:

Jest sroga pani na świecie,
Znasz ją dobrze, miłe dziecię.

Ma trzech synów:

Pierwszy ostry, w uszy szczypie.

Drugi miękki, w białe płatki.

Trzeci twardy, jak szkło gładki.

Nazwij synów, nazwij matkę

I już całą masz zagadkę.

(zima, mróz, śnieg, lód)

2. Rozwiązanie zagadki - ćwiczenia ortograficzne

Dzieci rozwiązują zagadkę, wśród wyrazów (załącznik 2) wyszukują te, które są rozwiązaniem zagadki i umieszczają je na tablicy. Uzasadnianie pisowni - ćwiczenie ortograficzne.

Zajęcia właściwe

3. Nauczyciel prezentuje na tablicy interaktywnej ilustracje z zimowymi krajobrazami. Rozmowa o zimie jako porze roku.

Ustalenie daty występowania astronomicznej zimy - 22 XII - 21 III oraz miesięcy, które zaliczają się do tej pory roku.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Zima astronomiczna - pora roku wyznaczona na podstawie zmian położenia Słońca na widnokręgu w wyniku ruchu obiegowego Ziemi wokół Słońca. Rozpoczyna się w momencie przesilenia zimowego i trwa do momentu równonocy wiosennej, co w przybliżeniu oznacza na półkuli północnej okres pomiędzy 22 grudnia a 21 marca (czasami daty te wypadają dzień wcześniej lub dzień później, a w roku przestępnym mogą być dodatkowo cofnięte o jeden dzień). Podczas zimy astronomicznej dzienna pora dnia jest krótsza od pory nocnej, jednak z każdą kolejną dobą dnia przybywa, a nocy ubywa.

edukacja
matematyczna
cele operacyjne:
3, 4, 5, 6
środki dydaktyczne:
- kalendarz,
- karty pracy nr 1-2

4. Miesiące zimowe

Uczniowie, korzystając z kalendarza, uzupełniają kartę pracy nr 1 - kolorują nazwy zimowych miesięcy, wpisują obok nazwy miesiąca, odpowiedni znak rzymski oraz obok miesięcy zimowych liczbę dni. Nauczyciel przypomina, że należy sprawdzić w kalendarzu, ile dni ma luty w bieżącym roku.

WSKAZÓWKA DOTYCZĄCA PRACY Z UCZNIEM ZDOLNYM

Chętni uczniowie mogą obliczyć, ile dni trwa astronomiczna zima w tym roku - karta pracy 1.

edukacja
matematyczna

cele operacyjne:

3, 4, 5, 6

środki dydaktyczne:

- termometry,

- karty pracy nr 2

5. Rozmowa na temat temperatur występujących zimą

- *Jak mierzymy temperaturę na zewnątrz?*
- *Jak nazywa się termometr do mierzenia temperatury na dworze?*
- *Jak działa taki termometr?*

Jeśli jest taka potrzeba przypomnienie zasady działania termometrów rtęciowych oraz pojęć: „temperatura dodatnia” i „temperatura ujemna”.

Uczniowie odczytują temperatury na termometrze zaokrąglonym lub umieszczone na mapie pogody i pokazują je na skali termometru (karta pracy nr 2).

6. Jaki jest śnieg?

Podział dzieci na trzy-, czteroosobowe grupy. Każda grupa dostaje kartkę z napisanym na środku słowem „śnieg”. Dzieci w ciągu trzech minut mają napisać jak najwięcej słów, które kojarzą im się ze śniegiem. Odczytanie słów, uzasadnianie tych, z którymi dzieci się nie zgadzają. Wybieramy słowa, które powtarzają się na kartkach wszystkich grup i zapisujemy je na tablicy.

7. Czy na pewno śnieg jest biały?

Eksperyment

Etap pierwszy. Pytanie do uczniów: *Jak wam się wydaje, czy śnieg na pewno jest biały?*

Uczniowie wypowiadają swoje przypuszczenia.

Etap drugi. Nauczyciel informuje uczniów, iż za chwilę przeprowadzą eksperyment celem wyjaśnienia, jakiego koloru jest śnieg.

Praca w parach.

Na stolikach przed każdą parą stoi szklana miska. Nauczyciel do każdej miski wkłada po jednej dużej kostce lodu. Uczniowie oglądają lód, biorą do ręki, oglądają pod światło.

- *Jakiego koloru jest lód?*

Nauczyciel rozbija swoją kostkę lodu na drobny proszek i zadaje uczniom pytanie.

- *Jaki kolor mają rozdrobnione kawałki lodu?*

Nauczyciel w zaciemnionym pomieszczeniu kieruje strumień światła na kostkę lodu, a następnie na sproszkowany lód.

Etap trzeci. Sformułowanie odpowiedzi na postawiony problem badawczy:

- *Co się działo w czasie oświetlania lodu, a co w czasie oświetlania lodowego*

edukacja
przyrodnicza

cele operacyjne:

8, 9

środki dydaktyczne:

- miski,

- kostki lodu,

- latarka

proszku?

- Czy światło przechodzi przez lód?

Promienie światła przechodzą przez lód. Lód jest przezroczysty.

- Czy światło przechodzi przez śnieg? (sproszkowany lód)

Część promieni odbija i załamuje na kryształach śniegu i dlatego mamy wrażenie, że śnieg jest biały.

Etap czwarty. Komentarz naukowy

Właśnie stwierdziliśmy, że śnieg nie jest biały.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Mamy wrażenie, że śnieg jest biały, ale przyczyną nie jest jakikolwiek barwnik. Śnieg składa się z wielu bezbarwnych, prawie całkowicie przezroczystych kryształków lodu. Barwa śniegu jest wynikiem budowy kryształków. Światło padające na kryształki lodu ulega wielokrotnemu odbiciu i załamaniu. Każdy kryształek lodu odbija w różne strony (czyli rozprasza) wszystkie barwy prawie jednakowo silnie, a złożenie tych barw wywołuje w oku wrażenie światła białego. Fakt ten sprawia, że widzimy **śnieg jako biały**.

8. Ciche czytanie wiersza Haliny Szayerowej pt.: „Co rzec można o śniegu”

9. Zabawa ruchowa „Jesteśmy śniegowymi płatkami”

Taniec płatków śniegu przy dowolnej piosence o zimie.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Jeżeli jest sprzyjająca pogoda, można wyjść z dziećmi na spacer, by obserwować płatki śniegu. Należy wziąć ze sobą lupy.

10. Płatki śniegu - praca plastyczna.

Oglądanie płatków śniegu. Tablica 1. Rozmowa o kształtach, jakie mogą przybierać płatki śniegu.

Wykonanie pracy plastycznej.

Uczniowie otrzymują czarne lub granatowe kartony A5 z zaznaczonymi miejscami na płatki śniegu. Dzieci mają za zadanie wyszyć trzy sześcioramienne płatki według wzoru.

(Na kartonie zaznaczone są miejsca lub wykonane otwory). Tablica 1 lub według własnego pomysłu .

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne:
1, 11

edukacja
plastyczna
cele operacyjne:
7, 10

środki dydaktyczne:
lupy

edukacja
plastyczna
cele operacyjne:
7, 10
środki dydaktyczne:
-lupy,
-czarny karton,
-igła,
-białe nici,
-biała kredka

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

WSKAZÓWKA DOTYCZĄCA PRACY Z UCZNIEM MŁODSZYM

Uczniowie mniej sprawni mogą wyszyć tylko jeden płatek śniegu, a pozostałe śnieżynki domalować białą kredką.

WSKAZÓWKA DOTYCZĄCA PRACY Z UCZNIEM ZDOLNYM

Chętni uczniowie mogą uzupełnić pracę, rysując pastelami zimowy pejzaż.

Każdy uczeń po wykonanym zadaniu otrzymuje w nagrodę śniegową gwiazdkę (załącznik 2).
Zawieszenie i ocena wykonanych prac plastycznych.

Podsumowanie zajęć

11. Dokończ zdania

- *Lubię zimę, bo...*
- *Nie lubię zimy, ponieważ...*

12. Zadanie pracy domowej.

Naucz się pięknie czytać wiersz pod tytułem „Co rzec można o śniegu”.

Ułóż i zapisz w zeszycie cztery zdania o zimie.

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne: 12

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

KARTA PRACY NR 2 sc. II/49

ZAŁĄCZNIK 1 sc. II/49

Tablica 1

ZAŁĄCZNIK 2 sc. II/49

zima

mróz

śnieg

lód

ZAŁĄCZNIK 3 sc. II/49

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

SCENARIUSZ ZAJĘĆ II/50

Tytuł	Karmnik Jacka
Kształtowane kompetencje	językowe, matematyczne, interpersonalne i społeczne, myślenie twórcze
Cele zajęć	OGÓLNE: rozwijanie spostrzegawczości i umiejętności opisywania. OPERACYJNE: uczeń: <ol style="list-style-type: none"> 1) wypowiada się na określony temat, 2) czyta tekst ze zrozumieniem, 3) wykonuje rysunek na podstawie opisu, 4) dostrzega różnice i podobieństwa między tekstami i przedmiotami, 5) rozpoznaje wyrazy określające czynności, 6) określa cechy przedmiotu, 7) opisuje przedmiot, 8) rozwiązuje i układa zadania tekstowe na podstawie tekstu, 9) wykonuje karmnik z papieru według instrukcji
Metody pracy	aktywizujące (trening twórczości, gry dydaktyczne, burza mózgów)
Formy pracy	zbiorowa, grupowa, w parach, indywidualna
Środki dydaktyczne	karty pracy nr 1-3, załącznik
Czas trwania	trzy godziny, w tym: <ul style="list-style-type: none"> – edukacja polonistyczna - 90 minut, – edukacja matematyczna - 25 minut, – zajęcia techniczne - 20 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

edukacja polonistyczna
cele operacyjne:
2, 3

Wprowadzenie do zajęć

1. Uczniowie pracują w grupach. Nauczyciel rozdaje dwa rodzaje tekstu (po jednym każdej grupie). Uczniowie mają za zadanie na podstawie przeczytanego tekstu narysować karmnik. Następnie grupy prezentują swoje prace i czytają głośno tekst, na podstawie którego powstał rysunek.

Zajęcia właściwe

edukacja polonistyczna
cele operacyjne:
1, 2, 4, 5, 6, 7

2. Omówienie różnic i podobieństw w tekstach.

Który tekst jest dłuższy?

Jakie informacje zawierają?

Czy oba teksty zawierają te same informacje dotyczące wyglądu karmnika?

Który z nich jest opisem? Co na to wskazuje?

środki dydaktyczne:
karta pracy nr 1

3. Wykonanie zadań z karty pracy nr 1.

Uczniowie podkreślają w tekście „Karmnik Jacka” wyrazy określające czynności, a następnie wypisują wyrazy określające czynności Jacka związane z budową karmnika oraz odpowiadające im wyrazy z opisu według wzoru:

zbudował - zbudowany jest

4. Uczniowie wybierają dwa dowolne przedmioty w klasie.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Uczniowie mogą podjąć decyzję w parach, potem w grupach, albo jeden przedmiot wybierają dziewczynki, drugi chłopcy.

Nauczyciel zapisuje na tablicy nazwy przedmiotów, np. tablica, zeszyt

- *Jakie mają cechy wspólne?* (kształt, przeznaczenie)
- *Czym się różnią?* (wielkością, materiałem, z jakiego są wykonane, kolorem)

Podczas swobodnych wypowiedzi dzieci na temat wybranych przedmiotów nauczyciel lub dziecko zapisuje na tablicy właściwości przedmiotu.

Właściwości/ Przedmiot	Tablica	Zeszyt
wielkość	duża	mały
kształt	prostokątna	prostokątny
kolor	biała	niebieski
materiał	tworzywo sztuczne	papier

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

WSKAZÓWKA METODYCZNA

W ten sposób powstaje plan opisu, wskazane jest by uczniowie doszli do niego sami.

WSKAZÓWKA DOTYCZĄCA PRACY Z UCZNIEM ZDOLNYM

Można zaproponować, by dziecko samodzielnie zapisało plan opisu.

5. Zabawa w grupach. Każda grupa przygotowuje opis dowolnego przedmiotu bez podawania nazwy. Zadaniem pozostałych grup jest odgadnięcie, co to za przedmiot.

6. Rozwiązywanie zadań z karty pracy nr 2

Po rozwiązaniu zadania 1 uczniowie na podstawie opisu z karty pracy nr 1 układają dwa zadania z treścią. Jedno rozwiązują samodzielnie, drugie dają do rozwiązania koleżce z ławki.

WSKAZÓWKA DOTYCZĄCA PRACY Z UCZNIEM ZDOLNYM

Można zaproponować, by dziecko ułożyło więcej zadań.

7. Wykonanie karmnika z papieru według instrukcji (karta pracy nr 3). Wytnij elementy karmnika po liniach ciągłych. Pokoloruj je. Złóż w miejscach oznaczonych liniami przerywanymi. Miejsca oznaczone kolorem szarym posmaruj klejem. Przyklej dach.

Podsumowanie zajęć

8. Dziecko mówi nazwę dowolnego przedmiotu i jego jedną cechę. Kolejne dziecko podaje nazwę innego przedmiotu, który posiada tę cechę np. piłka - miękka, miękka poduszka, miękki dywan.

edukacja
matematyczna
cele operacyjne: 8
środki dydaktyczne:
karta pracy nr 2

edukacja techniczna
cele operacyjne: 9
środki dydaktyczne:
karta pracy nr 3

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne: 6

KARTA PRACY NR 1 sc. II/50

1. Podkreśl w tekście „Karmnik Jacka” wyrazy określające czynności.

Karmnik Jacka

Pewnego zimowego dnia Jacek zobaczył na śniegu zmarznięte ptaki. Postanowił im pomóc. Zgromadził potrzebne materiały i zbudował dla nich karmnik z deseczek i listewek. Na rogach kwadratowej podłogi postawił i przybił gwoździkami cztery krótkie listewki. Oparł na nich dach, który wykonał łącząc skośnie dwie deseczki. Podłogę osłonił z trzech stron listewkami, żeby wiatr nie zwiął ziarenek. Na koniec pomalował całość niebieską farbą. Gotowy karmnik zawiesił na drzewie przed domem. W mroźne dni dosypywał ziarno i okruchy. Przez okno obserwował przylatujące ptaki.

Opis karmnika

Karmnik zbudowany jest z deseczek i listewek. Na rogach kwadratowej podłogi przybito gwoździkami cztery krótkie listewki. Na nich opiera się dach, wykonany z dwóch skośnie połączonych ze sobą deseczek. Podłogę z trzech stron osłaniają listewki. Całość pomalowano niebieską farbą.

2. Wypisz wyrazy określające czynności Jacka związane z budową karmnika oraz odpowiadające im wyrazy z opisu według wzoru:

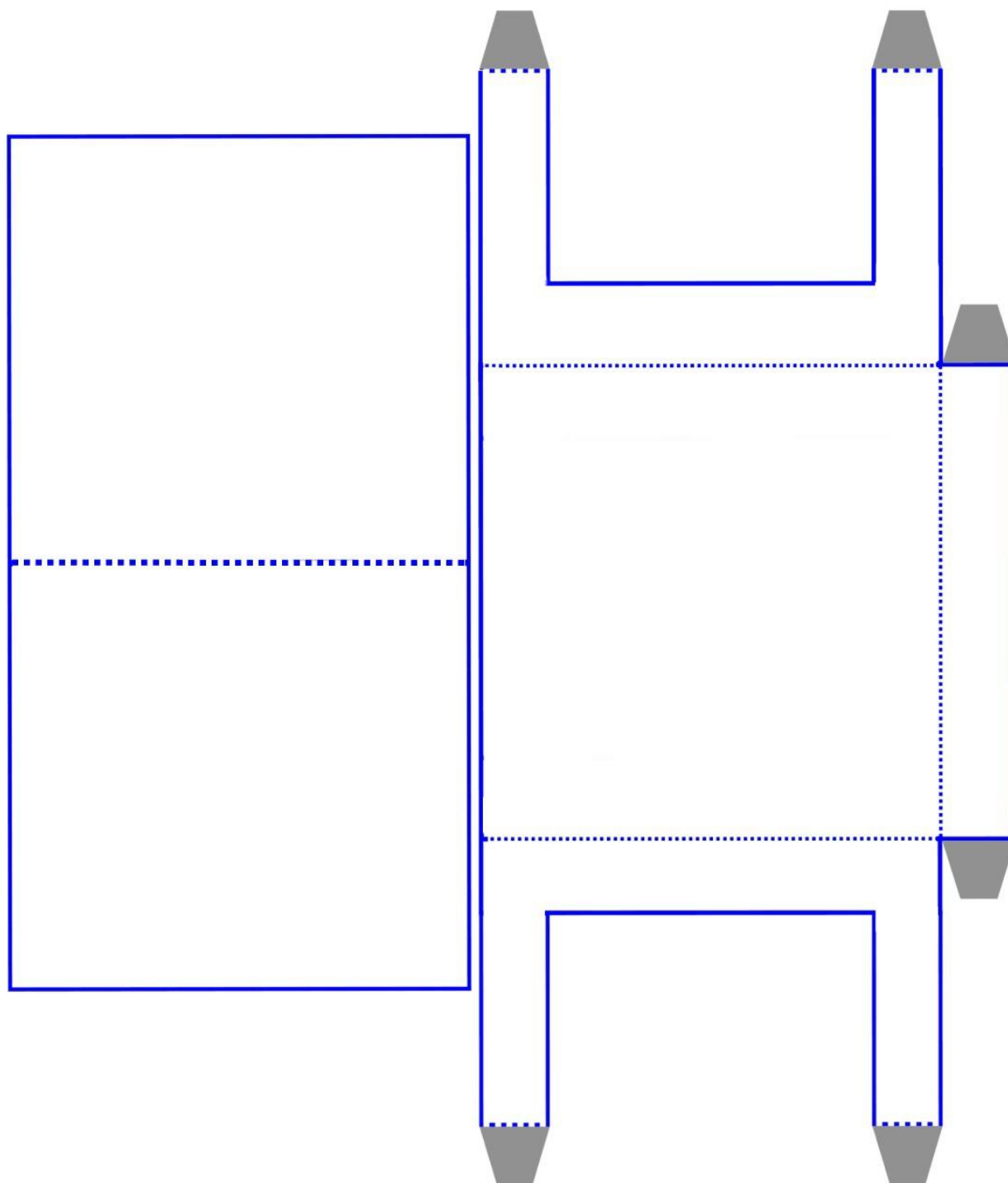
zbudował - zbudowany jest

KARTA PRACY NR 3 sc. II/50

ZAŁĄCZNIK 1 sc. II/50

Karmnik Jacka

Pewnego zimowego dnia Jacek zobaczył na śniegu zmarznięte ptaki. Postanowił im pomóc. Zgromadził potrzebne materiały i zbudował dla nich karmnik z deseczek i listewek. Na rogach kwadratowej podłogi postawił i przybił gwoździkami cztery krótkie listewki. Oparł na nich dach, który wykonał, łącząc skośnie dwie deseczki. Podłogę osłonił z trzech stron listewkami, żeby wiatr nie zwiął ziarenek. Na koniec pomalował całość niebieską farbą. Gotowy karmik zawiesił na drzewie przed domem. W mroźne dni dosypywał ziarno i okruchy. Przez okno obserwował przylatujące ptaki.

Karmnik Jacka

Karmnik zbudowany jest z deseczek i listewek. Na rogach kwadratowej podłogi przybito gwoździkami cztery krótkie listewki. Na nich opiera się dach, wykonany z dwóch skośnie połączonych ze sobą deseczek. Podłogę z trzech stron osłaniają listewki. Całość pomalowano niebieską farbą.

SCENARIUSZ ZAJĘĆ II/51

Tytuł	Mroźna zima, aż mróz trzyma - zabawy językowe
Kształtowane kompetencje	językowe, komunikacyjne, społeczne, artystyczne
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none"> – usprawnianie motoryki aparatu mowy, – kształtowanie słuchu fonematycznego i świadomości fonologicznej, – rozwijanie świadomości fonologicznej (poprzez syntezę logotomowo-fonemową, fonemowo-logotemową i logotomową), – ćwiczenie oddychania torem przeponowo-brzusznym <p>wzbogacanie słownictwa.</p> <p>OPERACYJNE: uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) bierze udział w zabawach teatralnych i ortofonicznych, 1) dokonuje analizy i syntezy słuchowo-wzrokowej podanych wyrazów, 2) poprawnie wypowiada lingwołamki i wskazuje powody trudności artykulacyjnej, 3) współpracuje w grupie, 4) analizuje, porównuje i wyciąga wnioski
Metody pracy	aktywizujące (improvizacja teatralna przy muzyce, techniki teatralne), praktyczne (ćwiczenia ortofoniczne i dykcyjne)
Formy pracy	zbiorowa, grupowa, w parach, indywidualna
Środki dydaktyczne	karty pracy nr 1-4, nagranie muzyczne, kartoniki z głoskami, kartki do rysowania, kredki, załącznik 1-2
Czas trwania	jedna godzina, w tym: <ul style="list-style-type: none"> – edukacja polonistyczna - 45 minut, – wychowanie fizyczne - 15 minut, – edukacja muzyczna - 15 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

wychowanie
fizyczne
cele operacyjne: 1

Wprowadzenie do zajęć

1. Rozgrzewka - strzała i tarcza

Uczniowie wychodzą na środek sali. Zabawa polega na tym, że każdy uczeń wybiera sobie jedną osobę jako strzałę, a jedną jako tarczę. Nikt nie mówi o swoich wyborach głośno. Zadaniem każdego ucznia będzie unikanie osoby-strzały i chowanie się za wybraną przez siebie osobą-tarczą, albo przynajmniej takie ustawianie się, aby zawsze pomiędzy nim a „strzałą” stała „tarcza”. Po pewnym czasie zabawa nabiera tempa, dzieci biegają, chowając się przed strzałami (ich potencjalnym zagrożeniem), a ponieważ nie mówią głośno o tym, kto jest kim dla kogo, zwykle jest sporo zamieszania i wzajemnie sprzecznych wyborów.

WSKAZÓWKI METODYCZNE

Rozgrzewka ta pozwala na zaktywizowanie grupy i stworzenie atmosfery swobodnej zabawy jako dobrego wstępu do późniejszych ćwiczeń językowych. Stanowi też wstęp do ćwiczeń dykcyjnych i artykulacyjnych.

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne: 1

Zajęcia właściwe

2. Ćwiczenie oddychania - „hu, hu, ha”

Uczniowie stoją prosto w kręgu, kładą dłoń płasko na brzuchu i lekko pokrzykują słowa; „hu, hu, ha”, stopniowo coraz głośniej i na znak nauczyciel znowu ciszej. Powtarzają wciąż tę samą frazę, rozciągając usta jak do uśmiechu. Potem składają usta w tzw. dziubek. I na koniec - szeroko otwierają usta i wydychają powietrze.

WSKAZÓWKI METODYCZNE

Należy pamiętać, że po jednym cyklu takich ćwiczeń, uczniowie powinni głęboko oddychać i odpocząć - w przeciwnym razie mogą odczuwać pewien dyskomfort.

3. Wykrzykiwana recytacja.

Maria Konopnicka, „Zima zła”

(załącznik 1)

Hu! Hu! Ha! Nasza zima zła!

Szczypie w nosy, szczypie w uszy

Mroźnym śniegiem w oczy prószy,

Wichrem w polu gna!

Nasza zima zła!

Hu! Hu! Ha! Nasza zima zła!

Płachta na niej długa, biała,

W ręku gałąź oszroniała,

A na plecach drwa...

Nasza zima zła!

Hu! Hu! Ha! Nasza zima zła!
A my jej się nie boimy,
Dalej śnieżkiem w plecy zimy,
Niech pamiątkę ma!
Nasza zima zła!

WSKAZÓWKI METODYCZNE

To ćwiczenie jest nieco głośnie, ale wpływa na prawidłową pracę przepony i wydłuża oddech. Nie ma potrzeby poprzedzać ćwiczenia wzorcowym czytaniem przez nauczyciela, ponieważ utwór jest już od dawna znany uczniom jako wiersz czy piosenka.

edukacja
polonistyczna,

muzyczna

cele operacyjne:

1, 3, 4, 5

środki dydaktyczne:

-nagranie muzyczne

„I will rock you”

-załącznik 2

-karty pracy 1-4

4. Lingwołamki, czyli łamanie języka

Praca w parach i w grupach - uzupełnianie kart pracy 1-2.

5. Relaks dla aparatu mowy - ćwiczenie przez śmiech i przez ziewanie (załącznik 2)

Ha, ha, ha

He, he, he

Hi, hi, hi

Eh, eh, eh

6. Rozgrzewanie języka na rockowo

Do znanego szlagieru rockowego uczniowie wykonują zabawę w rytmiczną pracę układu mowy (załącznik 2) - zamiatanie, polerowanie, liczenie, wyrzucanie, skręcanie itd.

7. Mrożne lingwołamki - karta pracy nr 3. Poetyckie zabawy z lingwołankami - karta pracy nr 4.

Podsumowanie zajęć

8. Zimowa loteryjka językowa

Uczniowie losują karteczki z fragmentami wierszyków zbudowanych z lingwołanków, które poznali na dzisiejszych zajęciach. Każdy głośno i wyraźnie odczytuje wylosowany przez siebie tekst.

ZAŁĄCZNIK 1 sc. II/51

Maria Konopnicka, „Zła zima”

Hu! Hu! Ha! Nasza zima zła!
Szcypie w nosy, szcypie w uszy
Mroźnym śniegiem w oczy prószy,
Wichrem w polu gna!
Nasza zima zła!

Hu! Hu! Ha! Nasza zima zła!
Płachta na niej długa, biała,
W ręku gałąź oszroniała,
A na plecach drwa...
Nasza zima zła!

Hu! Hu! Ha! Nasza zima zła!
A my jej się nie boimy,
Dalej śnieżkiem w plecy zimy,
Niech pamiątkę ma!
Nasza zima zła!

źródło: <https://wolnelektury.pl/katalog/lektura/zla-zima>, pobrano: 30.06.2015 r.

ZAŁĄCZNIK 2 sc. II/51

Ćwiczenia aparatu mowy

1.	Ćwiczenia leniuszka Szeroko ziewamy, mówiąc 'aaaa' i robiąc na koniec wydech. Powtarzamy 2 razy, nie więcej. Należy pamiętać, że ziewanie jest zaraźliwe.
2.	Kotysanki mrużanki Zamykamy usta i opuszczamy żuchwę do dołu. W ten sposób mrużymy na melodię kotysanki "aaa". Ważne, by w tym ćwiczeniu ułożyć aparat mowy jak przy wypowiedzeniu "a". Dlatego mówimy uczniom, żeby mrużeli "a". Potem to samo - z głoską "e" i "y".
3.	Leniwe m Układamy się na plecach na podłodze. Lekko zginamy kolana. Teraz wypowiadamy głoskę 'm'. Raz szybko i bez pauz, jednym ciągiem 'mmmmmm', a raz pojedynczo, wyraźnie oddzielnych głosek 'm'. Kładziemy rękę na ustach i wypowiadamy sylaby dwuliterowe 'em,am,im, ym', potem je wyśpiewujemy.
4.	Łakomy kotek Dłoń będzie odgrywała talerzyk, a my wchodzimy w rolę kotków. Teraz każdy udaje, że wylizuje dokładnie talerzyk, a przy tym sobie mruży z zadowolenia. Kolejno oblizujemy się dokładnie dookoła ust językiem. Następnie staramy się oblizać zęby i górne podniebienie.
5.	Matematyka języka Staramy się policzyć językiem, ile mamy zębów na dole i na górze szczęki.
6.	Językowo na rockowo Do znanego szlagieru rockowego wykonujemy rytmiczne ruchy - w górę i w dół, kłaskanie językiem, wyrzucanie i chowanie rytmiczne języka. Udajemy grę na trąbce. Na koniec <u>powolne</u> machanie językiem na pożegnanie (bez dotykania górnego podniebienia i ust).
7.	Wietrzenie Zatykamy nos i głęboko oddychamy. Wydech powinien być dwa razy dłuższy od wdechu.

KARTA PRACY NR 1 sc. II/51

W kaligramie z lingwołamkami pokoloruj litery oznaczające głoski syczące kolorem niebieskim, a głoski szeleszczące kolorem pomarańczowym. Podkreśl zbitki spółgłoskowe, a na koniec przeczytaj głośno z podziałem na sylaby (czyli tak jak jest zapisany), wyraźnie wymawiając zaznaczone przez ciebie fragmenty tekstu.

Ludwik Jerzy Kern, „Wąż”

I-
dzie
wąż
wąs-
ką
dróż-
ką,
nie
po-
ru-
sza
żad-
ną
nóż-
ką.
Po-
ru-
szał-
by
gdy-
by
mógł,
lecz
wąż
prze-
cież
nie
ma
nóg.

Kern L.J., Wąż, w: Mądra poduszka- wiersze dla dzieci, (1986). Warszawa: Instytut Wydawniczy "Nasza Księgarnia"

KARTA PRACY NR 2 sc. II/51

W wierszu z lingwołamkami podkreśl litery oznaczające głoski szumiące i syczące. Potem przepisuj ten wiersz, z podziałem na sylaby, układając go w kaligram o kształcie pałacu królowny. Zamień się z kolegą lub koleżanką w grupie swoimi kartami pracy i odczytaj głośno otrzymany kaligram.

Magdalena Samozwaniec „Królowna Śmieszka”

W maleńkim domku mieszkała
Królowna Śmieszka.

Czy ściemnia się, czy dnieje,
Królowna wciąż się śmieje
I słysząc „hi-hi! ha-ha!”

Królowna nóżkami macha
I trzyma się za brzuszek:

Oj, śmiać, się śmiać się muszę!
Ze śmiechu aż się dusi,
Ale się wyśmiać musi.

Lecz w którejś życia wiosnie
Skończy królowna żałośnie,
Bo - rzecz to całkiem pewna:
Pęknie ze śmiechu królowna!

M. Samozwaniec, Królowna Śmieszka (1948). Kraków : Księgarnia Stefana Kamińskiego.

KARTA PRACY NR 3 sc. II/51

Mroźne lingwołamki ze zbitkami spółgłoskowymi

W wierszu L. Szweda trudnością artykulacyjną są powtarzające się słowa ze zbitkami spółgłoskowymi.

Ćwiczenie 1

Uzupełnij tekst wiersza oraz przeczytaj go głośno i wyraźnie.

Leon Szwed, „Rodzina pingwina idzie do kina”

Ojciec pi[.....]ina,
matka pi[.....]ina,
zabrali pi[.....]inka
i idą do kina

aby zobaczyć
baje[.....]ę inną,
nie wciąż tę samą,
nie o pi[.....]inach.

Pa[.....]ą a w kinie
znów ten sam biegun
i znów pi[.....]iny
siedzą na śniegu.

- Dość mamy tego,
po co czas tracić?
Ma[.....]ać na śniegu
i za to płacić?
(...)

Leon Szwed, *Rodzina pingwina idzie do kina*. [w:] *Szedł czarodziej - antologia wierszy dla dzieci*, T. 2, wyb. i oprac. W. Kot, Krajowa Agencja Wydawnicza, Warszawa 1986.

Ćwiczenie 2

Policz zgłoski w każdym z 12 pierwszych wersów wiersza L. Szweda.
Wpisz w odpowiednie kratki tekst wiersza z podziałem na sylaby
i pokoloruj te sylaby, które należy zaakcentować.

Ćwiczenie 3

Wykrzykiwana recytacja wiersza „Rodzina pingwina idzie do kina”.

Spróbujcie w grupie jako drużyna głośno przeczytać pierwsze 12 wersów wiersza z podziałem na sylaby, wykrzykując każdy wyraz z małą pauzą między sylabami. Pomoże Wam w tym ćwiczeniu powyższa tabelka, w której pokolorowaliście sylaby. Czy są to właściwe sylaby, odkryjecie podczas wykrzykiwanej recytacji.

Pamiętajcie o właściwej postawie podczas ćwiczenia. Stańcie prosto, unieście wysoko głowy. Każdy wers czytajcie na jednym wdechu.

KARTA PRACY NR 4 sc. II/51

Poetyckie zabawy z lingwołamkami

Przeczytajcie głośno i wyraźnie tekst wiersza.

Pracujcie w grupie. Spróbujcie razem odszyfrować te partie tekstu, które - jak pisze poeta - nie są w polskim języku. Spróbujcie razem dopisać jedną strofę wiersza o kolejnych odwiedzinach muchy tse-tse. Wymyślcie i zapiszcie język postaci baśniowej według poniższego wzoru.

Stefan Temerson, „Był gdzieś, haj! Taki kraj!”,

z: „Antologia poezji dziecięcej”, wyb. J. Cieślowski, Wrocław 1980, s. 135-136.

Był gdzieś, haj!
taki kraj:
nazywał się -
Alibajdadzikafrajdawtomigraj.
A w tym kraju
po ulicy
chodzili dzicy
Alibajdadzikafrajdawtomigraje.
A w tym kraju
Alibajdadzikafrajdawtomigraju
były domy
ze słomy.
Tylko pan hipopotam
miał wielki zamek z błota.
Tylko piękny pan krokodyl
pałac miał ze szklanej wody.
Ale nikt powiedzieć nie chce,
gdzie mieszkała mucha tse-tse.
(...)

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

Poleciała mucha tse-tse do lisa.

I tak rzekła nie po polsku, tylko po lisio-rudemu:

- Chyt jes rysteś lis,
jadłbyś z cudzych mis
inspyt teny res
dozro bienia jest
kara wara bas
tasprze nioda kwas

A lis, też naturalnie po lisio-rudemu odrzekł:

- jalis nalis tolis
jakna lalis tolis!

Poleciała mucha tse-tse dalej, do marabuta

I tak rzekła, nie po polsku, a po maraszewsku:

mara przynio bucie słamci -
mara projekt bucie damci
mara pomysł bucie jak
mara zdobyć bucie mak
mara saba bucie rawa
mara bucie
rak!

A marabut, też naturalnie po maraszewsku, odrzekł:

Mara chętnie owszem but!

SCENARIUSZ ZAJĘĆ II/52

Tytuł	W karnawale
Kształtowane kompetencje	językowe, kulturowe, intrapersonalne i emocjonalne, artystyczne
Cele zajęć	OGÓLNE: zapoznanie uczniów z tradycjami karnawału. OPERACYJNE: uczeń: <ol style="list-style-type: none"> 1) rozwiązuje rebus, 2) wie, co to jest karnawał, 3) wypowiada się na zadany temat, 4) korzysta z dodatkowych źródeł informacji, 5) słucha czytanego tekstu, bierze udział w dyskusji na jego temat, 6) wykonuje maskę karnawałową, 7) tańczy w rytm wybranej muzyki, 8) kreatywnie kończy rozpoczęte zdanie
Metody pracy	podające (pogadanka, opis, wyjaśnienie), aktywizujące (burza mózgów), praktyczne (praca plastyczna)
Formy pracy	zbiorowa, indywidualna
Środki dydaktyczne	karty pracy nr 1-3, słownik wyrazów obcych, atlasy bądź mapa świata, przybory plastyczne, piórka, brokat, gumka do umocowania maski
Czas trwania	dwie godziny, w tym: <ul style="list-style-type: none"> – edukacja polonistyczna - 45 minut, – edukacja plastyczna - 30 minut, – edukacja muzyczna - 15 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

Wprowadzenie do zajęć

W karnawale

1. Uczniowie rozwiązują rebus, którego hasłem jest słowo „karnawał”- karta pracy nr 1.
2. „Burza mózgów” - skojarzenia ze słowem „karnawał” - uczniowie zapisują swoje propozycje na karcie pracy nr 1, następnie głośno je odczytują i najciekawsze zapisują na tablicy.

Zajęcia właściwe

3. Rozmowa z uczniami

- Czy wiecie co oznacza słowo „karnawał” i w jakim czasie się odbywa?
- Co ludzie robią w karnawale?
- W jaki sposób wy możecie poczuć, że jest karnawał?
- Jak w Polsce obchodzony jest karnawał?

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Nauczyciel wyjaśnia, że karnawał to okres zabaw, maskarad, balów, parad zaczynający się w święto Trzech Króli i trwający do wtorku przed środą popielcową, kiedy to rozpoczyna się wielki post, czas przed Wielkanocą. W Polsce w tym czasie odbywa się wiele koncertów, imprez muzycznych.

WSKAZÓWKA DOTYCZĄCA PRACY Z UCZNIEM ZDOLNYM

Dodatkowym zadaniem dla uczniów zdolnych lub szczególnie zainteresowanych może być przygotowanie wyjaśnienia słowa „maskarada” (słownik wyrazów obcych, Internet).

4. O karnawale na świecie

Śłuchanie czytanych przez nauczyciela informacji o przebiegu karnawału w niektórych miejscach na świecie.

Najbardziej znanym, barwnym i widowiskowym jest karnawał w Rio de Janeiro, w Brazylii. Trwa on kilka dni i nocy, podczas których odbywają się korowody, parady, pokazy. Cały czas uczestnikom towarzyszą muzyka i taniec - głównie samba.

Huczny karnawał odbywa się też na Wyspach Kanaryjskich. Wiąże się on z wieloletnią tradycją pożegnania ryby - sardynki. W czasie trwania święta przewozi się drewnianą rybę z wyznaczonego miejsca nad brzeg morza i dokonuje się jej rytualnego spalania. Towarzyszy temu udawany żal po sardynce oraz wspaniała zabawa. Po spaleniu sardynki następuje wspaniała zabawa z pokazami fajerwerków, która trwa kilka dni. Króluje tu inny taniec- flamenco.

Zabawy karnawałowe odbywają się również w Wenecji, we Włoszech. Jest to największa

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne: 1
środki dydaktyczne:
karta pracy nr 1

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne:
2, 3, 4, 5
środki dydaktyczne:
słownik wyrazów
obcych

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

zabawa uliczna w całej Europie. Przez cały okres trwania karnawału, codziennie na placu przed bazyliką świętego Marka organizowane są parady maskowe, spośród których wybierana zostaje najpiękniejsza maska.

5. Swobodna dyskusja na temat wysłuchanych tekstów

WSKAZÓWKA DOTYCZĄCA PRACY Z UCZNIEM ZDOLNYM

Dodatkowym zadaniem dla uczniów zdolnych lub szczególnie zainteresowanych może być odszukanie w atlasie czy na mapie świata miejsc, o których czytał nauczyciel.

edukacja
plastyczna,
muzyczna

cele operacyjne:

6, 7

środki dydaktyczne:

- przybory plastyczne,
- piórka, brokat,
- gumka do umocowania maski
- karty pracy nr 2-3

edukacja
polonistyczna

cele operacyjne: 8

6. Maska karnawałowa

Cięcie i ozdabianie szablonu kolorowym papierem, piórkami, brokatem, itp. (do wyboru dwa wzory- karty pracy nr 2-3).

7. Prezentacja masek - zabawa przy muzyce

Podsumowanie zajęć

8. Rundka w kręgu: *W masce czuję się jak...*

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

KARTA PRACY NR 1 sc. II/52

1. Rozwiąż rebus.

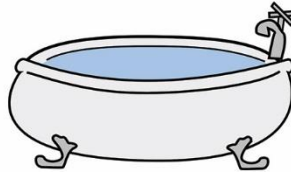
~~mnik~~

~~wan~~

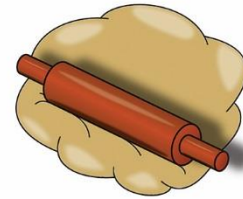
~~ek~~

+

+

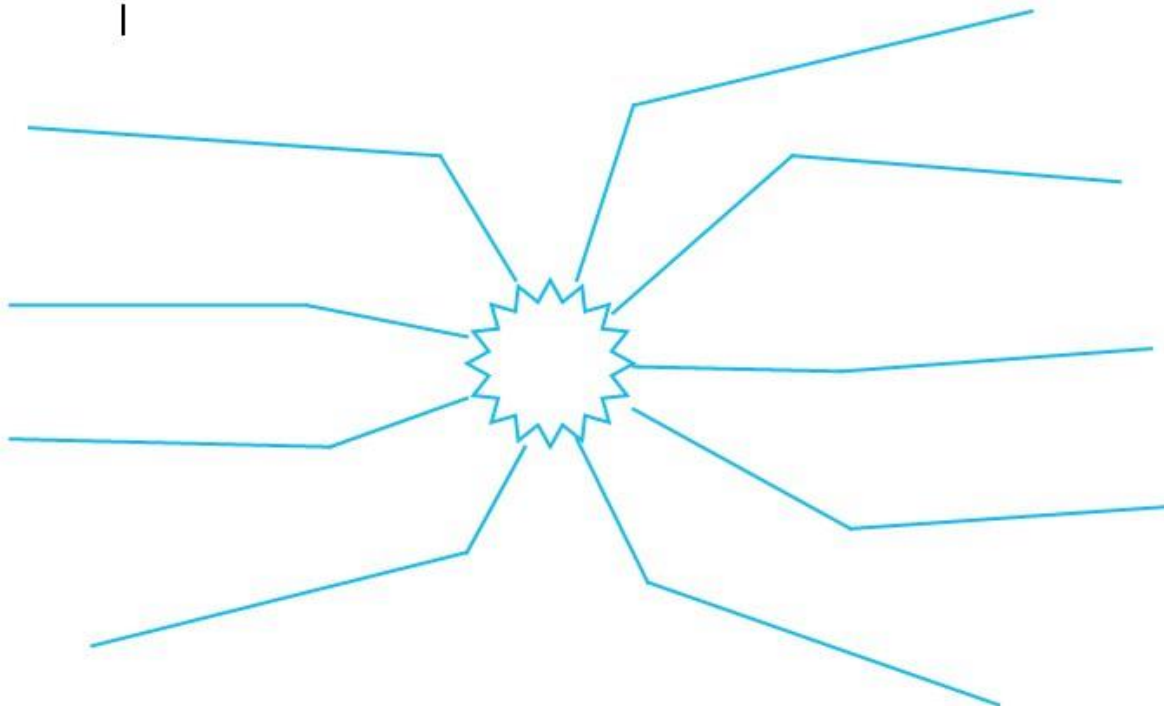

---

2. Napisz, z czym kojarzy ci się otrzymane hasło.

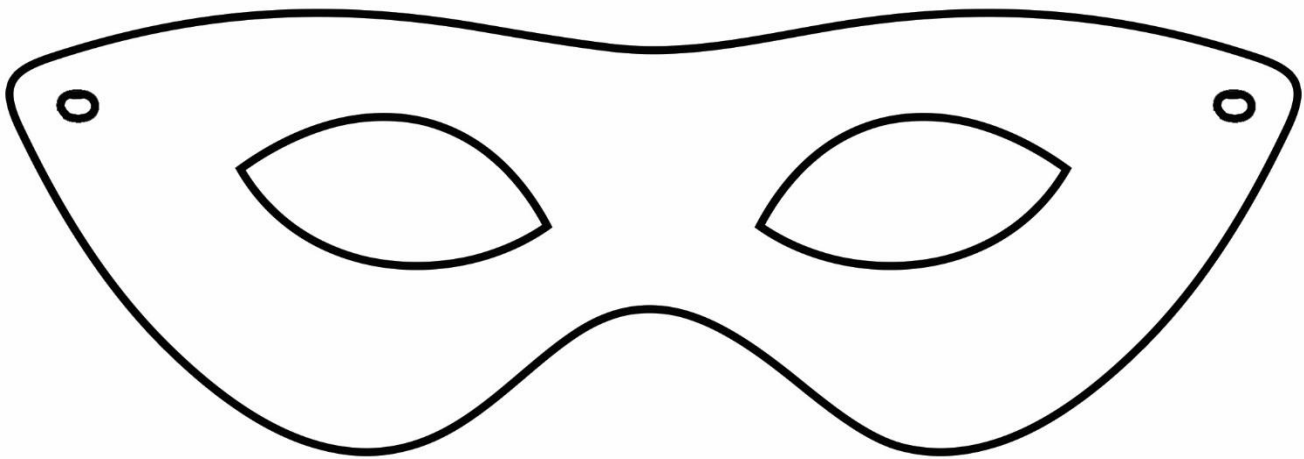
l

KARTA PRACY NR 2 sc. II/52

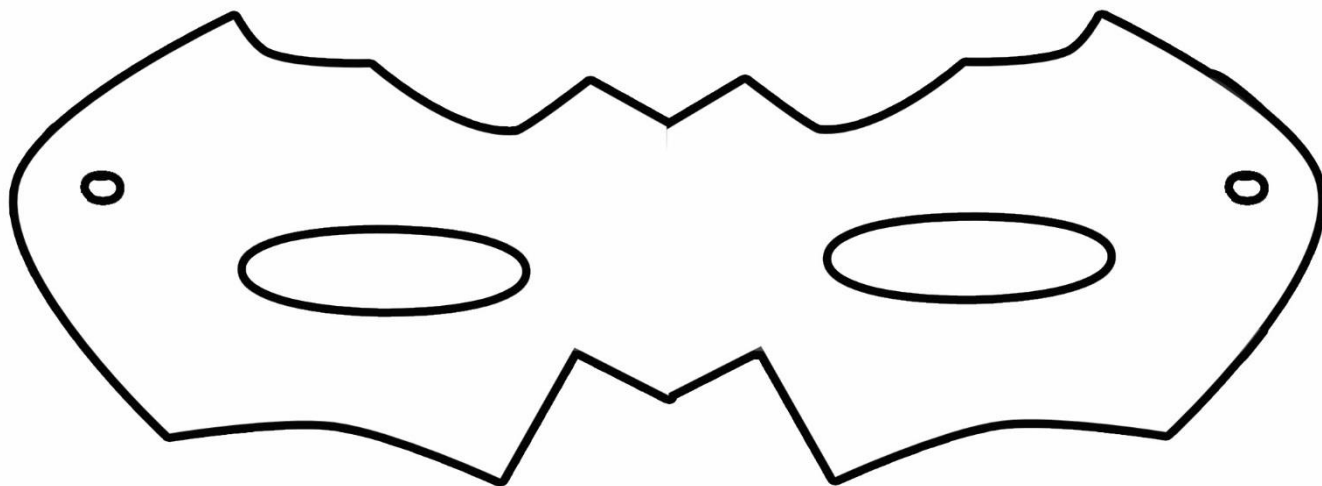
Wycięty szablon odrysuj na kolorowej kartce bloku technicznego, wytnij go, a następnie ozdób według własnego pomysłu i umocuj gumkę.

KARTA PRACY NR 3 sc. II/52

Wycięty szablon odrysuj na kolorowej kartce bloku technicznego, wytnij go, a następnie ozdób według własnego pomysłu i umocuj gumkę.

SCENARIUSZ ZAJĘĆ II/53

Tytuł	Od ogniska do żarówki
Kształtowane kompetencje	językowe, matematyczne, interpersonalne i społeczne, myślenie twórcze, artystyczne.
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zapoznanie ze sposobami oświetlenia i różnymi źródłami światła, – uświadomienie znaczenia postępu w dziedzinie wynalazków nowych źródeł światła <p>OPERACYJNE: uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) wypowiada się na temat sztucznych źródeł światła dawniej i dziś, 2) dostrzega i omawia różnice między przedmiotami dawnymi i ich współczesnymi odpowiednikami, 3) wyciąga wnioski z doświadczeń i eksperymentów ze światłem, 4) zna pojęcie „prąd”, wie, gdzie powstaje i w jaki sposób dociera do naszych domów , 5) tworzy definicję wyrazu „żarówka”, 6) tworzy rysunek, dorysowując elementy do konturu żarówki, 7) tworzy liczbę mnogą rzeczowników i układa z nimi zdania, 8) rozwiązuje zadania na porównywanie różnicowe w zakresie 100, 9) rozumie potrzebę oszczędzania energii elektrycznej
Metody pracy	praktyczne (eksperyment, pokaz, ćwiczenia przedmiotowe), eksponujące (film) aktywizujące (trening twórczości), podające (pogadanka).
Formy pracy	zbiorowa, grupowa, indywidualna
Środki dydaktyczne	szklanka z wodą, kawałek przezroczystego plastiku, szybka, dowolny przedmiot z kolorowego plastiku oraz drewna, lustro, świeca, karty pracy nr 1-4
Czas trwania	trzy godziny w tym: <ul style="list-style-type: none"> – edukacja polonistyczna- 1 godzina, – edukacja matematyczna - 30 minut, – edukacja plastyczna - 15 minut, – edukacja przyrodnicza - 1 godzina

PRZEBIEG ZAJĘĆ

edukacja
polonistyczna,
przyrodnicza
cele operacyjne:

1, 2

środki dydaktyczne:
świeca

edukacja
przyrodnicza,
cele operacyjne: 3

środki dydaktyczne:

- szklanka z wodą,
- kawałek, przezroczystego plastiku,
- szybka,
- dowolny przedmiot z kolorowego plastiku i drewna,
- lustro,
- świeca

edukacja
polonistyczna,
przyrodnicza
cele operacyjne:

1, 2, 5

środki dydaktyczne:
karta pracy nr 1

Wprowadzenie do zajęć

1. Rozmowa przy świecy

Dzieci siedzą na dywanie, w klasie jest ciemno. Nauczycielka zapala świecę. Uczniowie mają za zadanie ułożyć pytania związane ze świecą.

- *Kiedy używamy świec?*
- *Czy świeca dobrze oświetla klasę? (można przy niej czytać?)*
- *Jak długo może palić się taka świeca?*
- *Czy jest bezpieczna?*
- *Jakie środki ostrożności należy zachować?*
- *Jak zbudowana jest świeca?*

Zajęcia właściwe

2. Eksperyment

Etap pierwszy

Nauczyciel ustawia przy białej ścianie szklankę z wodą, kawałek przezroczystego plastiku, szybka, lustro, dowolny przedmiot z kolorowego plastiku i drewna.

Następnie pyta: czym różnią się te przedmioty? Co się stanie, gdy do każdego z tych przedmiotów przysunę świecę?

Uczniowie udzielają odpowiedzi. Nauczyciel wspólnie z uczniami omawia ich propozycje.

Etap drugi

Nauczyciel zbliża świecę do poszczególnych przedmiotów, uczniowie obserwują, co się dzieje, gdy światło świecy pada na poszczególne przedmioty. Następnie nauczyciel ustawia otwartą dłoń nad świecą, przybliża ją i oddala. Uczniowie obserwują cień na suficie.

Etap trzeci

Wnioski: Przez niektóre przedmioty (szklanka, szybka) światło przenika, ale traci przy tym część energii i staje się słabsze. Od plastiku i lustra odbija się. Przez inne materiały światło nie przenika w ogóle, za nimi, w miejscu gdzie światło nie dociera, tworzy się cień. Im dalej od źródła światła znajduje się dłoń, tym cień jest mniejszy.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Uczniowie sami mogą w grupach przeprowadzić eksperyment, jeśli użyją latarki.

3. Rozmowa na temat źródeł światła i sposobów oświetlania pomieszczeń dawniej i dziś.

Nauczyciel, dzięki zebranych wiadomościom, uzupełnia wiedzę uczniów.

Wyróżniamy naturalne i sztuczne źródła światła. Naturalne źródła światła to Słońce i Księżyc. Sztuczne źródła światła to przedmioty stworzone przez człowieka, które emitują światło. Najstarszym źródłem światła sztucznego było ognisko. Następnie pojawiło się tuczywo

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

i jego ulepszona forma - pochodnia. Potem wynaleziono świece. Świece zostały zastąpione przez lampy naftowe. Światło pochodzące z tych przedmiotów powstawało w wyniku spalania, nie było więc bezpieczne, wybuchały pożary. Tomasz Edison skonstruował żarówkę, która w środku miała specjalne włókno. Włókno świeciło, kiedy płynął przez nie prąd elektryczny.

4. Uczniowie wykonują ćwiczenie z karty pracy nr 1. Dobierają definicję do obrazka, układają w kolejności stosowania i samodzielnie tworzą definicję żarówki.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Jeśli wystąpi problem z samodzielnym ułożeniem definicji żarówki, można to zrobić wspólnie.

edukacja plastyczna
cele operacyjne: 6
środki dydaktyczne:
karta pracy nr 2

5. Dorysowując elementy do konturów żarówek w różnych pozycjach, uczniowie tworzą rysunki - karta pracy nr 2

WSKAZÓWKA DOTYCZĄCA PRACY Z UCZNIEM ZDOLNYM

Uczniowie zdolni mogą dodatkowo wyszukać informacje dotyczące rodzajów żarówek.

edukacja polonistyczna,
matematyczna,
przyrodnicza
cele operacyjne:
4, 7, 8, 9
środki dydaktyczne:
- film
- karty pracy nr 3-4

6. Tworzenie liczby mnogiej rzeczowników i układanie zdań - karta pracy nr 3

7. Rozwiązywanie zadań tekstowych na porównywanie różnicowe - karta pracy nr 4

8. Rozmowa o zjawisku przepływu prądu

- *Co to jest prąd?*
- *Gdzie wytwarzany jest prąd?*
- *Jak trafia do naszych domów?*
- *W jaki sposób wytwarzany jest prąd w elektrowni?*
- *Jakie są rodzaje elektrowni?*
- *Dlaczego należy oszczędzać energię elektryczną?*

Prąd to jedna z postaci energii. (Przepływ ładunków elektrycznych nazywa się prądem).

edukacja polonistyczna,
przyrodnicza
cele operacyjne: 1

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Odpowiedzi na pytania można znaleźć w filmie „Nie taki prąd straszny” - <https://www.youtube.com/watch?v=LmpLrMs44VQ>.

Podsumowanie zajęć

9. Nauczyciel rozpoczyna zdanie, a dzieci układają jego dalszy ciąg.

Naturalnym źródłem światła są... Najstarszym źródłem światła sztucznego... Następnie pojawiło się... i jego ulepszona forma - ... Potem wynaleziono ... Świece zostały zastąpione przez ... Lampę naftową wynalazł ... Ten rodzaj oświetlenia nie był bezpieczny bo... Tomasz Edison skonstruował ..., która w środku miała specjalne ... Włókno świeciło, kiedy płynął przez nie ...

Praca domowa

10. Narysuj wynalazek przyszłości służący do oświetlania lub ogrzewania mieszkań.

KARTA PRACY NR 1 sc. II/53

1. Wytnij, połącz w pary obrazki i definicje i wklej w zeszyte zgodnie z kolejnością stosowania. Dopisz brakującą definicję.

Lampa naftowa - skonstruowana przez Polaka, Ignacego Łukasiewicza była masywna i składała się z blaszanego zbiornika na naftę, na zbiornik założona była metalowa rurka. Wystający z niej knot zapewniał dopływ nafty ze zbiornika i powstawanie oparów, które się paliły.

Świeca - źródło światła, zazwyczaj wykonane z parafiny lub stearyny uformowane w walec, wewnątrz którego, przez całą długość, umieszczony jest knot. Dawniej świece wykonywane były głównie z wosku pszczelego. Biedniejsi używali źródeł oświetlenia wykonanych z tańszego tłuszczu zwierzęcego.

Ognisko - płonący stos, najczęściej z drewna lub innej substancji łatwopalnej. Dawniej używane do ogrzewania i gotowania, obecnie pełni rolę miejsca spotkań towarzyskich, służy także do spalania odpadów roślinnych na działkach i przydomowych ogródkach, np. gałęzi, liści.

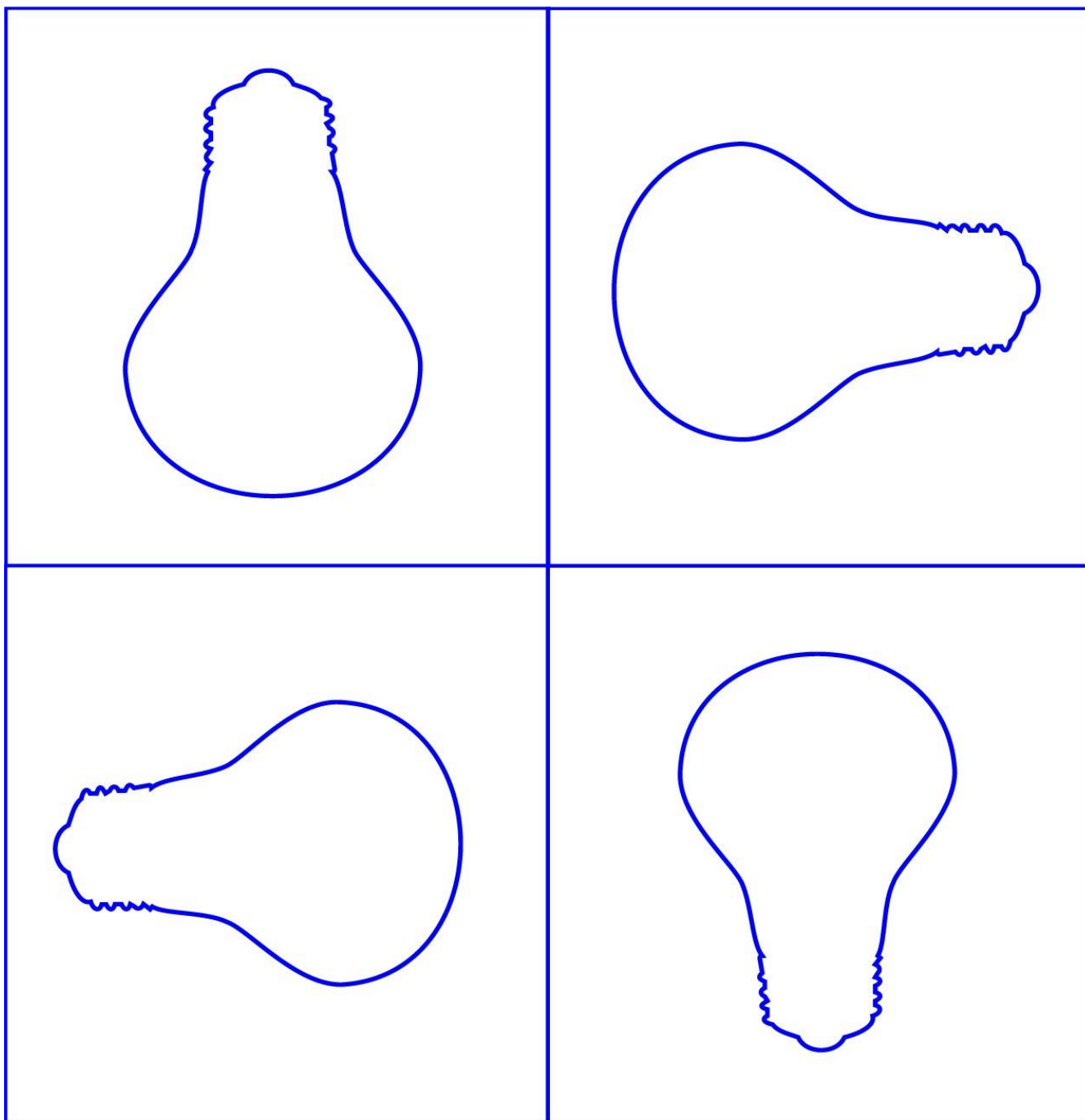
Łuczywo (inaczej żagiew, pochodnia) - narzędzie służące do oświetlania, składające się z niewielkiej długości kija, który na jednym końcu jest obwiązany włosami lnu, które nasączano substancją łatwopalną.

KARTA PRACY NR 2 sc. II/53

1. Przyjrzyj się uważnie konturom żarówek. Z czym ci się kojarzą, co ci przypominają? Dorysuj do nich jakieś elementy tak, aby w każdym kwadracie powstał inny rysunek.

SCENARIUSZ ZAJĘĆ II/54

Tytuł	Zimą zielone
Kształtowane kompetencje	metapoznanie, myślenie naukowe, emocjonalne
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none"> – znajomość roślin typowych dla wybranych regionów Polski, – rozwijanie wiedzy przyrodniczej <p>OPERACYJNE:</p> <p>uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) rozumie zależność zjawisk przyrody od pór roku; potrafi wskazać procesy zachodzące w przyrodzie w zależności od występującej pory roku, 2) zna rośliny typowe dla wybranych regionów Polski i świata, 3) wykazuje szacunek do przyrody i ma motywację jej poznawania, 4) wykonuje prace plastyczną dowolną techniką
Metody pracy	zajęcia terenowe (grudzień)
Formy pracy	indywidualna, grupowa
Środki dydaktyczne	Roślinna Mapa Szkoły - wersja nauczyciela, atlas roślin
Czas trwania	60 minut, w tym: <ul style="list-style-type: none"> – edukacja przyrodnicza - 40 minut, – edukacja plastyczna - 20 minut; teren w obrębie ogrodu szkoły, pracownia szkolna

PRZEBIEG ZAJĘĆ

edukacja przyrodnicza
cele operacyjne:
1, 3

edukacja przyrodnicza
cele operacyjne:
1, 2
środki dydaktyczne:
- Roślinna Mapa Szkoły,
- atlas roślin

Wprowadzenie do zajęć

1. Uczniowie (przebrani do wyjścia) gromadzą się przed szkołą. Nauczyciel zabiera swoją wersję Roślinnej Mapy Szkoły przygotowaną do wcześniejszych zajęć. Przedstawia uczniom cele zajęć i motywuje do ponawiania przyrody.

Zajęcia właściwe

2. Co jest zielone gdy wszędzie białe?

Uczniowie obserwują, jak zmieniło się otoczenie szkoły - jak zmieniły się drzewa w otoczeniu szkoły.

- Czy wszystkie drzewa i krzewy straciły liście?
- Czy są takie, które mimo zimy są zielone?

Uczniowie wskazują takie drzewa i krzewy - iglaste oraz liściaste.

- Te rośliny, które na zimę nie gubią liści, nazywane są „zimozielone”. Są to głównie rośliny iglaste, jak świerk, jodła, sosna, jałowiec oraz niektóre liściaste, jak: bukszpan, barwinek, ostrokrzew.
- Czy pamiętacie z wcześniejszych zajęć, które to były rośliny?

Uczniowie wskazują poznane już rośliny zimozielone.

Nauczyciel wraz z uczniami kolejno podchodzi do roślin zimozielonych rosnących przy szkole, zarówno poznanych na zajęciach wrzesniowych jak i nowych.

- Jak ta roślina się nazywa? Spróbujcie nazwę odnaleźć w Atlasie roślin lub na RMS.
- Jak wyglądają ich liście?

Uczniowie odpowiadają: igły lub małe twarde, błyszczące.

- Igły których roślin są najdłuższe?

Uczniowie obserwują drzewa i odpowiadają: sosny.

- Czy pamiętacie jakie igły ma choinka przygotowywana na Święta Bożego Narodzenia?

Uczniowie wskazują świerk lub jodłę.

- Zatem na święta w waszych domach zagości świerk.

3. Komentarz przyrodnika

Większość roślin iglastych to rośliny zimozielone, jednak są trzy wyjątki: powszechnie występujący modrzew (jedyne drzewo rodzime zrzucające igły na zimę) oraz dwa gatunki często sadzone w ogrodach ozdobnych: metasekwoja chińska oraz cypryśnik błotny (http://pl.wikipedia.org/wiki/Metasekwoja_chi%C5%84ska , http://pl.wikipedia.org/wiki/Cypry%C5%9Bnik_b%C5%82otny)

- Jakie znaczenie dla ekosystemu mają rośliny zimozielone?

Są schronieniem i miejscem zakładania gniazd dla ptaków, zimowym pożywieniem dla wielu zwierząt; z drzew iglastych (świerk, jodła) wykonuje się tzw. stroisze, czyli zimowe okrycia dla roślin wrażliwych na mróz. Zbierane szyszki wykorzystywane są do ściółkowania gleby, podobnie igliwie.

edukacja
plastyczna
cele operacyjne: 4

edukacja
przyrodnicza
cele operacyjne: 2

4. Rośliny zimozielone - praca plastyczna.

Po powrocie do sali lekcyjnej uczniowie wykonują w dowolnej technice rysunek wybranej rośliny zimozielonej. Prace należy wywiesić w miejscu zwyczajowym do prezentacji prac uczniów.

Podsumowanie zajęć

- *Jak myślicie, dlaczego na Święta wybiera się na choinkę świerka lub jodłę a nie sosnę?*

Uczniowie próbują odpowiedzieć (w przypadku trudności należy podpowiedzieć by porównały igły tych drzew): bo ma mało igieł, bo igły są długie i ciężko na nich coś powiesić...

- *Czy obok waszego domu rosną jakieś rośliny zimozielone? Podajcie ich nazwy i opowiedzcie, jak teraz wyglądają.*

SCENARIUSZ ZAJĘĆ II/55

Tytuł	Mój kolega ma ADHD
Kształtowane kompetencje	interpersonalne i społeczne, myślenia naukowego, językowe
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none"> – poznanie elementów specyfiki funkcjonowania ucznia z nadpobudliwością psychoruchową (ADHD), – rozwijanie kompetencji interpersonalnych i społecznych <p>OPERACYJNE: uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) wie, że każda osoba posiada zestaw cech różniących go od innych osób, 2) rozumie zasadę naprzemienności okresów aktywności i odpoczynku w życiu człowieka, 3) zna ogólny mechanizm powstawania zaburzeń i objawy ADHD, 4) rozumie, że uczniowie ADHD są podobni do innych uczniów i mają takie same potrzeby (przyjaźni, nauki, zabawy, sportu), 5) określa czynniki sprzyjające koncentracji uwagi
Metody pracy	podające (pogadanka, opis, wyjaśnienie), aktywizujące
Formy pracy	zbiorowa, grupowa, indywidualna
Środki dydaktyczne	karty pracy nr 1-2
Czas trwania	3 godziny, w tym: <ul style="list-style-type: none"> – edukacja społeczna - 45 minut, – edukacja polonistyczna - 15 minut, – edukacja przyrodnicza - 30 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

edukacja społeczna
cele operacyjne:
1, 3

Wprowadzenie do zajęć

1. **Tacy sami czy różni** - nauczyciel przeprowadza krótka zabawę. Podaje cechę wyglądu dziecka a uczniowie mają podać jak najwięcej określeń tej cechy, obserwując rówieśników, np.

WŁOSY - kręcone, długie, spięte gumką, czarne, itp.

Nazwy cech zapisywane są przez uczniów na tablicy. Podsumowując, nauczyciel pyta:

- Czy uczniowie klasy II są tacy sami - czy różni?

2. Co już wiem o ADHD?

Nauczyciel prowadzi z uczniami krótka pogadankę, aby określić stan ich wiedzy na temat ADHD

- Co oznacza skrót ADHD?
- Czym charakteryzują się dzieci z ADHD
- Czy dzieci z ADHD mogą chodzić do klasy takiej jak nasza?

Zajęcia właściwe

3. Dziennik aktywności

Nauczyciel proponuje uczniom wykonanie dziennika aktywności z poprzedniego dnia (karta pracy nr 1). Uczniowie zapisują czynności z poprzedniego dnia o odpowiednich rubrykach - „Aktywność” lub „Odpoczynek”. Nauczyciel podchodzi do uczniów i przypomina o uzupełnieniu tabel mniej oczywistymi czynnościami, np. *sen, rozmowa z bratem, droga do szkoły*. Poszczególne przedmioty szkolne powinny być wpisane oddzielnie tak, aby zauważyć, że pomiędzy nimi występują przerwy. Celem jest wskazanie, że w prawidłowo zaplanowanym dniu okresy aktywności równoważone są przez czas na odpoczynek.

4. Co to jest ADHD?

Nauczyciel w pogadance tłumaczy uczniom mechanizm działania ADHD:

Zdrowy organizm każdego człowieka potrzebuje zarówno okresów aktywności jak i czasu na odpoczynek. Dlatego po aktywnym dniu następuje spokojna noc, po każdej lekcji w szkole jest czas na przerwę. Jest także dobrze, kiedy w czasie odrabiania lekcji uczeń przerywa o jakiś czas naukę i odpoczywa.

Okresy aktywności i odpoczynku podlegają kontroli naszego układu nerwowego. W naszym mózgu znajdują się ośrodki pobudzania i hamowania. W zdrowym organizmie ich działanie jest harmonijne, dla tego po okresie aktywności potrzebny nam jest odpoczynek, a po odpoczynku jesteśmy w stanie skoncentrować się i uczyć się skutecznie.

U dzieci z ADHD ten mechanizm nie działa prawidłowo, dlatego mają one bardzo dużą potrzebę ruchu i słabo koncentrują się w czasie lekcji.

Osoby z ADHD często mają bardzo ciekawe pomysły i pomimo trudności szkolnych osiągają sukcesy w różnych dziedzinach. ADHD ma np. słynny sportowiec Micheal Phelps, któremu pływaniu zalecono jako terapię ADHD (http://en.wikipedia.org/wiki/Michael_Phelps) oraz znana polska aktorka Joanna Szczepkowska.

edukacja przyrodnicza
cele operacyjne:
2, 3, 4
środki dydaktyczne:
karta pracy nr 1

WSKAZÓWKA METODYCZNA

W wyjaśnianiu istoty ADHD można skorzystać z dostępnego online komiksu dla dzieci ilustrującego mechanizm działania ADHD: A. Kotakowski, T. Wolańczyk, A. Bryńska, A. Pisula, *Dziecko z ADHD*. Warszawa: Centrum CBT, lub książki dla dzieci J. Kraus, W. Martin (2011). *Tomek ma ADHD*. Kielce: Jedność. Nauczyciel powinien także zapoznać się z literaturą dotyczącą ADHD, np. następującymi publikacjami: B. Mumbach (2010). *Zrozumieć i leczyć dzieci nadpobudliwe*. Kraków: Wydawnictwo WAM. Wolańczyk T., Kotakowski A., Skotnicka M. (1999). *Nadpobudliwość psychoruchowa u dzieci*. Lublin: BiFolium.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Celem zajęć jest ukazanie dzieciom, że można mówić o trudnościach innych uczniów językiem nieurazającym ich uczuć, a jednocześnie z intencją pomagania im. Jest to szczególnie ważne, kiedy w klasie uczą się dzieci z ADHD. Ich rówieśnicy powinni wiedzieć, czym charakteryzuje się to zaburzenie i jak można wspierać ucznia z ADHD.

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne: 5
środki dydaktyczne:
karta pracy nr 2

5. Pomóż mi skoncentrować się

Uczniowie wypełniają kartę pracy nr 2. Wycinają i wklejają w odpowiednie rubryki twierdzenia. Następnie w pozostałych rubrykach w dolnej części tabelki części tabeli uczniowie dopisują swoje pomysły.

edukacja
społeczna
cele operacyjne: 5

Podsumowanie zajęć

6. Uczniowie z nauczycielem tworzą lub przypominają sobie kontrakt klasowy - jak należy zachowywać się, aby nie przeszkadzać innym w uczeniu się. Mogą dopisać do niego nowe punkty, które pomogą wszystkim lepiej koncentrować się na nauce.

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

KARTA PRACY NR 1 sc. II/55

Uzupełnij tabelkę. Wpisz, jakie wczoraj miałeś lekcje i zajęcia i jak po nich odpoczywałeś.

	Działanie	Odpoczynek
1		
2		
3		
4		
5		
6		
7		
8		
9		
10		

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

KARTA PRACY NR 2 sc. II/55

Wytnij twierdzenia i wklej je w odpowiednie rubryki. Dopisz, co twoim zdaniem pomaga, a co przeszkadza w koncentracji na nauce.

Co pomaga mi skoncentrować się na nauce?	Co przeszkadza mi skoncentrować się na nauce?

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

Jestem głodny/spragniony

Mam plan pracy

W klasie jest za gorąco lub za zimno

W klasie panuje cisza

Kolega bawi się w czasie lekcji nowym długopisem

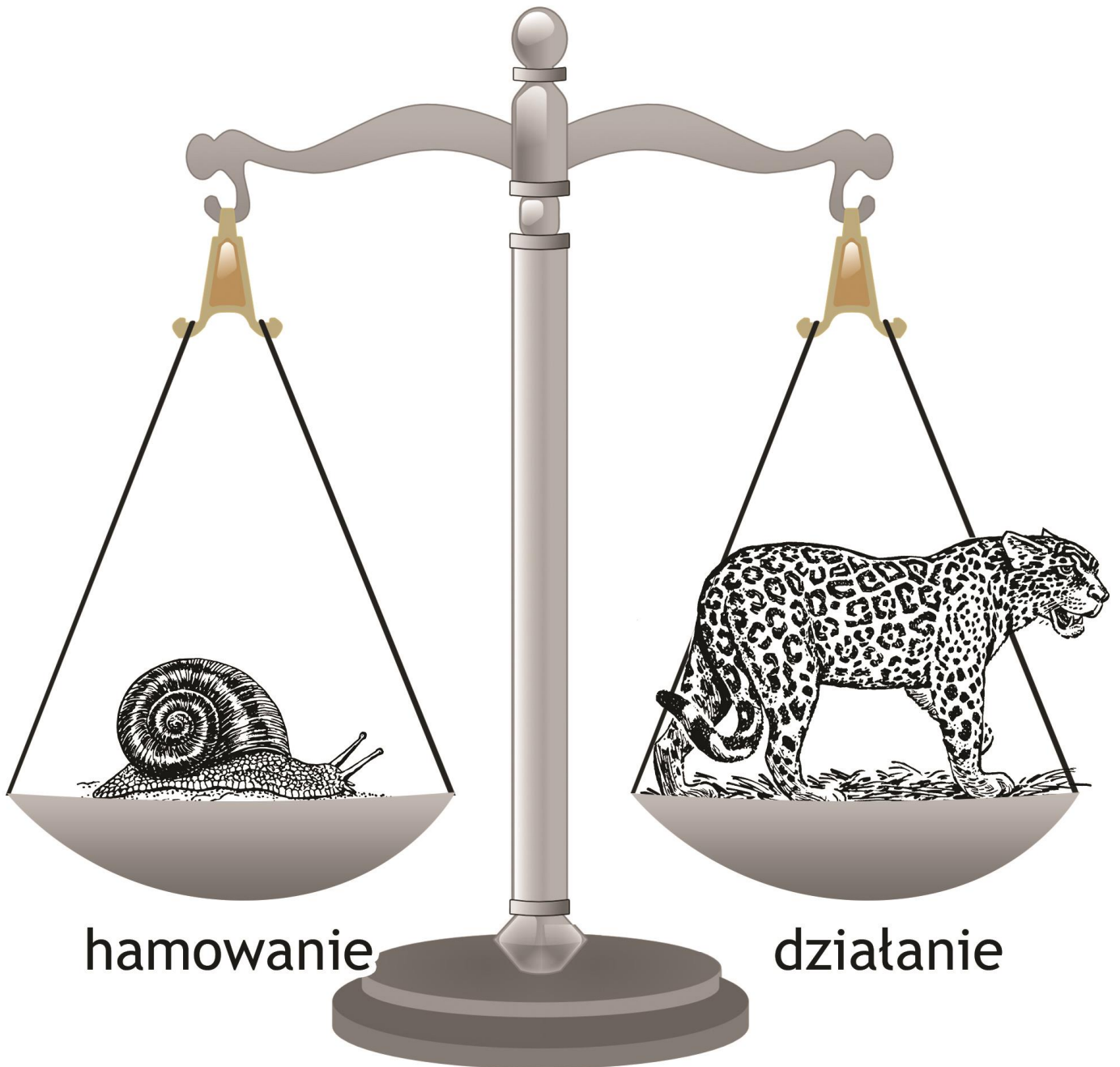
Ktoś hałasuje na korytarzu

Na mojej ławce panuje porządek

Uważnie słucham poleceń nauczyciela

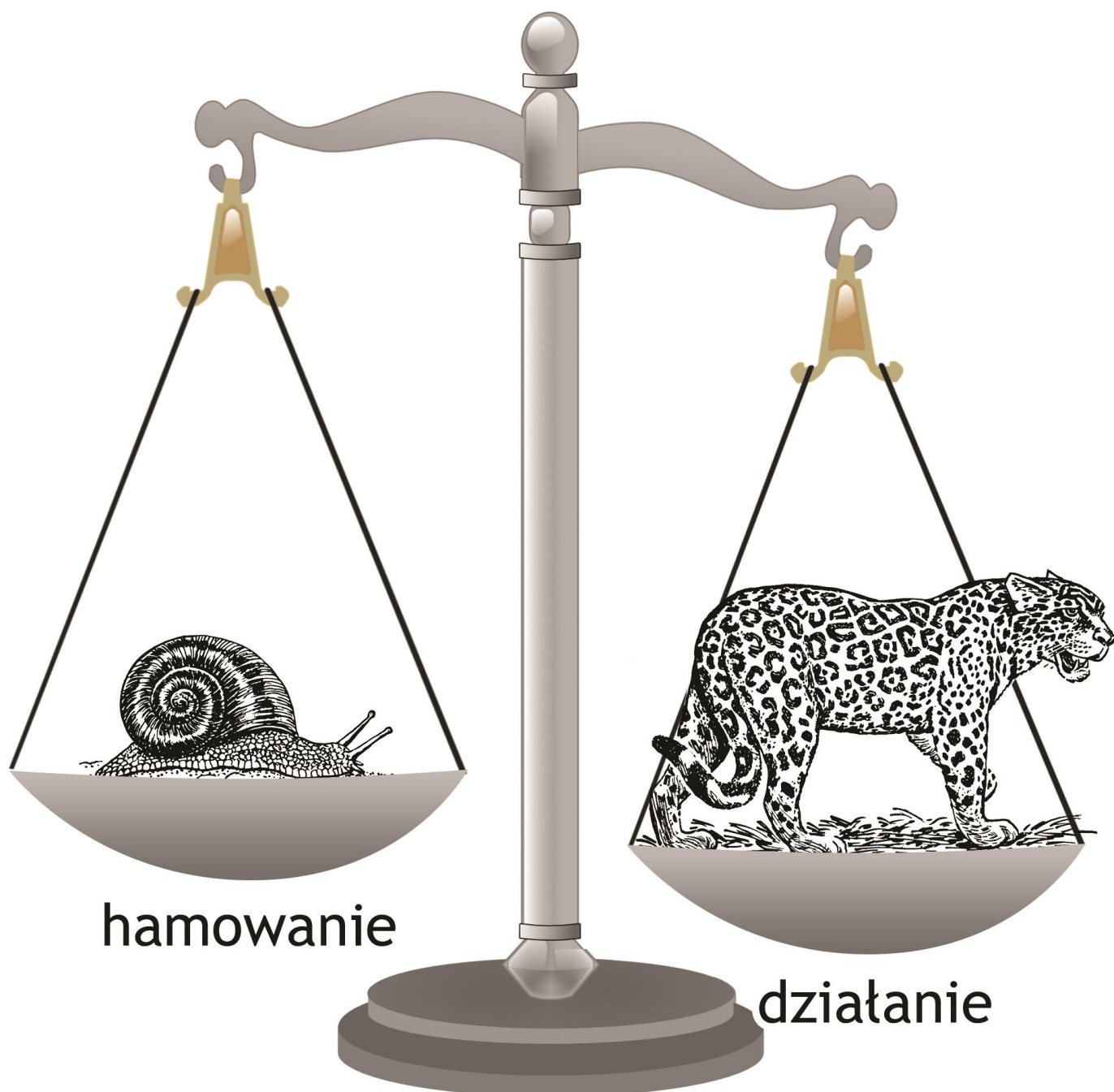

ZAŁĄCZNIK 1 sc.II/55

ZAŁĄCZNIK 2 sc.II/55

SCENARIUSZ ZAJĘĆ II/56

Tytuł	Ubranie dawniej i dziś
Kształtowane kompetencje	polonistyczne, interpersonalne i społeczne, naukowe
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zdobycie wiedzy na temat dawnych strojów <p>OPERACYJNE:</p> <p>uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) opisuje wygląd strojów z dawnych epok, korzystając z dostępnych informacji, 2) formułuje pytania dotyczące wyglądu, funkcji i znaczenia ubioru, 3) wskazuje tematy (zagadnienia), które najbardziej interesują go lub w zakresie których nie dysponuje wystarczającą wiedzą, 4) ustala zasady pracy nad projektem badawczym, 5) współpracuje z innymi członkami zespołu, 6) planuje swoje działania, określając termin ich realizacji, 7) opracowuje strategię poszukiwania informacji w zakresie interesującego go problemu, 8) dostosowuje metody prezentacji informacji do wybranego pytania problemowego, 9) prezentuje efekty własnej pracy na forum, 10) ocenia efekty pracy własnej i innych osób, 11) projektuje strój z dawnej epoki
Metody pracy	podające (pogadanka, opis, wyjaśnienie), praktyczne (metoda projektu badawczego), aktywizujące (mapa myśli)
Formy pracy	zbiorowa, grupowa, w parach, indywidualna
Środki dydaktyczne	karty pracy nr 1-2, albumy, książki historyczne, tablety
Czas trwania	Sześć godzin (z uwzględnieniem prezentacji wyników pracy uczniów), w tym: <ul style="list-style-type: none"> – edukacja polonistyczna - dwie godziny, – edukacja społeczna - dwie godziny, – edukacja plastyczna - dwie godziny

PRZEBIEG ZAJĘĆ

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne:
1-4

środki dydaktyczne:
- list,
- albumy,
- tablety,
- tablica kreda
- karta pracy nr 1

Wprowadzenie do zajęć

1. List od Mrówki Eureka

Drogie Dzieci!

Mam wielki problem. Zostałam zaproszona na bal karnawałowy. Obowiązują stroje z dawnej epoki.

Ja znam tylko ubrania dzisiejsze. Bal za dwa tygodnie. Możecie mi pomóc? Gdzie mogę dowiedzieć się, jak ubierali się dawniej ludzie? A może zaprojektowałybyście dla mnie taki strój?

*Liczę na Waszą pomoc.
Pozdrawiam Was serdecznie.*

Mrówka Eureka

Uczniowie w grupach uzupełniają karty pracy nr 1.

Zajęcia właściwe

2. Stworzenie sieci tematycznej projektu

Nauczyciel rozmawia z uczniami o tym, jak mogą pomóc mrówce Eureka, jakie informacje muszą zdobyć, by zaprojektować strój, gdzie będą szukać informacji. Rysuje na tablicy mapę myśli.

Pytania pomocnicze do zadania uczniom:

- *Jak ubierali się ludzie dawniej na wsi i w mieście?*
- *Jak wyglądał strój codzienny, a jak odświętny?*
- *Czy wszyscy w danej epoce ubierali się tak samo?*
- *Jak wyglądał strój dziecięcy, kobiecy i męski?*
- *Jakie części garderoby noszono?*
- *Z jakiego materiału były uszyte ubrania?*
- *Z czego wykonane były buty?*
- *Jak wyglądały nakrycia głowy?*
- *Czym różniły się ubrania dawne od dzisiejszych?*
- *Jakie było przeznaczenie poszczególnych strojów?*
- *Jakie dodatki i biżuteria zdobiły stroje?*

Powyższe pytania mają pomóc nauczycielowi zdiagnozować obszary sieci tematycznej, które będą realizowane w projekcie. Kryteria, którymi powinien kierować się nauczyciel podczas tworzenia sieci tematycznej:

- brak wiedzy uczniów w danym zakresie,
- szczególne zainteresowanie danym obszarem, aktualność danego tematu (zgodność z doniesieniami medialnymi, aktualnymi debatami publicznymi, do których mogą mieć dostęp za pomocą mediów również dzieci).

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne: 3

3. Sporządzenie opisu (umowy) projektu

- Pracujemy nad tematem „Strój z dawnej epoki dla mrówki Eureka”.
- Będziemy pracować codziennie po jednej lub dwie godziny przez tydzień.
- Dzielimy się zadaniami i ustalamy, kiedy będziemy się nimi zajmować.
- Projekt kończymy prezentacją kolekcji strojów dla mrówki Eureka wykonaną techniką kolażu
- Oceniamy: pomysłowość, pracowitość, estetykę pracy.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Nauczyciel wiesza spisaną na arkuszu papieru umowę w widocznym miejscu.

4. Podział zadań w grupach

WSKAZÓWKA DOTYCZĄCA PRACY Z UCZNIEM ZDOLNYM

Dodatkowym zadaniem dla uczniów zdolnych lub szczególnie zainteresowanych tematyką może być szukanie informacji w kostiumowych filmach historycznych.

Podsumowanie zajęć

5. Prezentacja kolekcji strojów dla mrówki Eureka wykonanej techniką kolażu (karta pracy)

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Niespodzianka

Po prezentacji strojów w klasie mogą znaleźć się koszyki dla zespołów ze „słodką niespodzianką” i podziękowaniami od mrówki Eureka.

KARTA PRACY NR 1 sc. II/56

Jak mogę pomóc Mrówce Eurece?	

Zaprojektujcie strój dla Mrówki Eureka. Postarajcie się, by wyglądał efektownie. Projekt będziecie realizować w grupach, dlatego ważne jest, aby wszyscy członkowie zespołu byli zaangażowani w jego wykonanie.

Wybierzcie koordynatora projektu, to on będzie czuwał nad całością prac, terminowym wykonaniem i atmosferą w grupie.

KARTA PRACY NR 2 sc. II/56

SCENARIUSZ ZAJĘĆ II/57

Tytuł	Jak słucha ucho?
Kształtowane kompetencje	językowe, ruchowe, myślenie twórcze
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none"> – uświadomienie negatywnych wpływów hałasu na zdrowie i samopoczucie człowieka, – rozwijanie wiedzy przyrodniczej i myślenia naukowego <p>OPERACYJNE: uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) wypowiada się w kilku zdaniach, 2) zna budowę i funkcje ucha, 3) rozpoznaje i określa dźwięki pochodzące z otoczenia, 4) zadaje pytania dotyczące poruszanych tematów, 5) wymienia źródła hałasu i wie jak można się przed nim chronić, 6) rozwija wyobraźnię plastyczną
Metody pracy	podające (wyjaśnienie), aktywizujące (trening twórczości), praktyczne (ćwiczenia przedmiotowe)
Formy pracy	zbiorowa, w parach, indywidualna
Środki dydaktyczne	karty pracy nr 1-2, załącznik 1, przedmioty dostępne w klasie
Czas trwania	dwie godziny 15 minut, w tym: <ul style="list-style-type: none"> – edukacja polonistyczna- dwie godziny, – edukacja plastyczna - 15 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne: 3

Wprowadzenie do zajęć

1. Rozmowa o rodzajach dźwięków i dlaczego je słyszymy
2. Zabawa „Kto to powiedział?”

Uczniowie siedzą na dywanie, zamykają oczy. Wskazane przez nauczyciela dziecko głośno mówi np. nazwę części ciała. Pozostałe dzieci mają za zadanie odgadnąć imię wskazanego dziecka.

Po zakończonej zabawie nauczyciel zadaje pytania:

- *Jakiego zmysłu używaliście podczas zabawy?*
- *Co ułatwiło, a co utrudniało wykonanie zadania? (odległość, siła głosu, hałas, zmiana głosu).*

Nauczyciel poleca, żeby dzieci usiadły do ławek najciszej jak potrafią, a następnie pyta:

- *Co słyszeliście?*
- *Które dźwięki słychać lepiej, a które słabiej?*
- *Co robimy, żeby było nas lepiej słychać?*
- *Jak mówimy, żeby nie przeszkadzać innym?*
- *Co to znaczy „mówić komuś na ucho”?*
- *Kiedy rozmawiamy szeptem?*

Zajęcia właściwe

3. Rodzaje dźwięków

Nauczyciel mówi:

- *Porozmawiajcie przez chwilę w parach na temat „Komu przeszkadza hałas”. Mówcie do siebie bardzo cicho. Gdy klasnę raz, rozmawiajcie ze sobą dalej, ale półgłosem. Gdy klasnę dwa razy, rozmawiajcie głośno. Spróbujcie, rozmawiając, na przemian zastaniać sobie uszy dłońmi i odstaniać je.*

Dzieci wykonują ćwiczenie.

- *Wyjmijcie z piórnika swoje przybory szkolne i sprawdźcie jakie dźwięki wydają uderzane o siebie, o ławkę, piórnik. Uderzajcie tak, żeby ich nie zniszczyć.*
- *A teraz jak najciszej schowajcie przybory do piórnika.*
- *Czy można stłumić dźwięk? (Przedmioty uderzane o miękką powierzchnię nie hałasują tak bardzo.)*
- *Komu przeszkadza hałas? Dlaczego?*
- *Co można zrobić, żeby hałas nie przeszkadzał nam tak bardzo?*

Hałas przeszkadza nam wszystkim. Na głośne dźwięki jesteśmy narażeni na ulicach i drogach, w środkach lokomocji, w supermarketach i w szkole. Najczęstsze dolegliwości spowodowane hałasem to rozdrażnienie, bóle głowy, przytępienie słuchu. Ludzie starsi są najbardziej wrażliwi na hałas.

- *Wymieńcie jak najwięcej wyrazów określających dźwięki. (ciche, głośne, krótkie, długie, donośne, niskie, wysokie, łagodne)*

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne:
1, 3, 5
środki dydaktyczne:
przybory szkolne

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne: 2
środki dydaktyczne:
karta pracy nr1

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne:
1, 2, 4
środki dydaktyczne:
załącznik 1

edukacja plastyczna
cele operacyjne:
1, 2, 4
środki dydaktyczne:
karta pracy nr 2

4. Wykonanie ćwiczenia na karcie pracy nr 1

Wyrazy o znaczeniu przeciwnym należy połączyć w pary, przepisując w odpowiednich liniach.

5. Rozmowa na temat budowy i funkcji ucha

WSKAZÓWKI DO PRACY Z UCZNIEM ZDOLNYM

Chętni mogą zapisać dodatkowo wymyślone przez siebie pary wyrazów.

- *Przyjrzyjcie się uszom kolegów i koleżanek oraz planszy (zał. 1) i utóście pytania dotyczące uszu.*

Przykładowe pytania:

- *Jak wygląda ucho?*
- *Co znajduje się w środku ucha?*
- *Jak to się dzieje, że słyszymy?*
- *Co by było gdybyśmy nie mieli uszu?*

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Na każde pytanie najpierw próbują odpowiadać dzieci, nauczyciel uzupełnia odpowiedź.

Ucho to narząd słuchu. Odbiera fale dźwiękowe, przekształca je w drgania mechaniczne, a następnie w impulsy nerwowe. Odpowiada także za zmysł równowagi (błędnik).

6. Zabawa w przeszkadzaczy

Nauczyciel wybiera troje dzieci i umawia się z nimi, że gdy będzie czytał, one będą hałasować.

Wewnątrz ucha znajdują się trzy zakręcone rurki (kanały półkoliste), wypełnione płynem i ułożone pod specjalnym kątem, są odpowiedzialne za to, żebyśmy w czasie ruchu utrzymali równowagę i nie przewrócili się. Stanowią one część błędnika. Gdy się poruszamy, porusza się też płyn w kanałach półkolistych. Specjalne czujniki przesyłają do mózgu impulsy informujące o położeniu naszego ciała. Jeśli szybko biegamy w kółko, albo kręcimy się i nagle się zatrzymamy, to płyn w kanałach półkolistych nadal przez chwilę się porusza i wydaje nam się, że wszystko wiruje. Podczas jazdy samochodem lub rejsu statkiem niektórym ludziom dokucza choroba lokomocyjna. Błędnik wysyła do mózgu informacje o tym, że nasze ciało porusza się, a wzrok informuje, że nie zmieniamy pozycji, mózg nie radzi sobie ze sprzecznymi informacjami i zaczynamy chorować.

W niektórych miejscowościach jako atrakcje turystyczne buduje się „krzywe domy” lub domy „do góry nogami”. Podczas zwiedzania nawet jeśli idzie się po płaskiej powierzchni trudno jest utrzymać równowagę. To nasz błędnik płata nam figle.

Nauczyciel zadaje pytania dotyczące tekstu. Powtórnie czyta tekst, tym razem nikt nie przeszkadza. Dzieci dochodzą do wniosku, że hałas utrudnia koncentrację i zrozumienie tekstu. Odnajdują na planszy kanały półkoliste.

7. Rysowanie dźwięków według opisów w karcie pracy nr 2

Podsumowanie zajęć

8. Zabawa w „głuchy telefon”

KARTA PRACY NR 2 sc. II/57

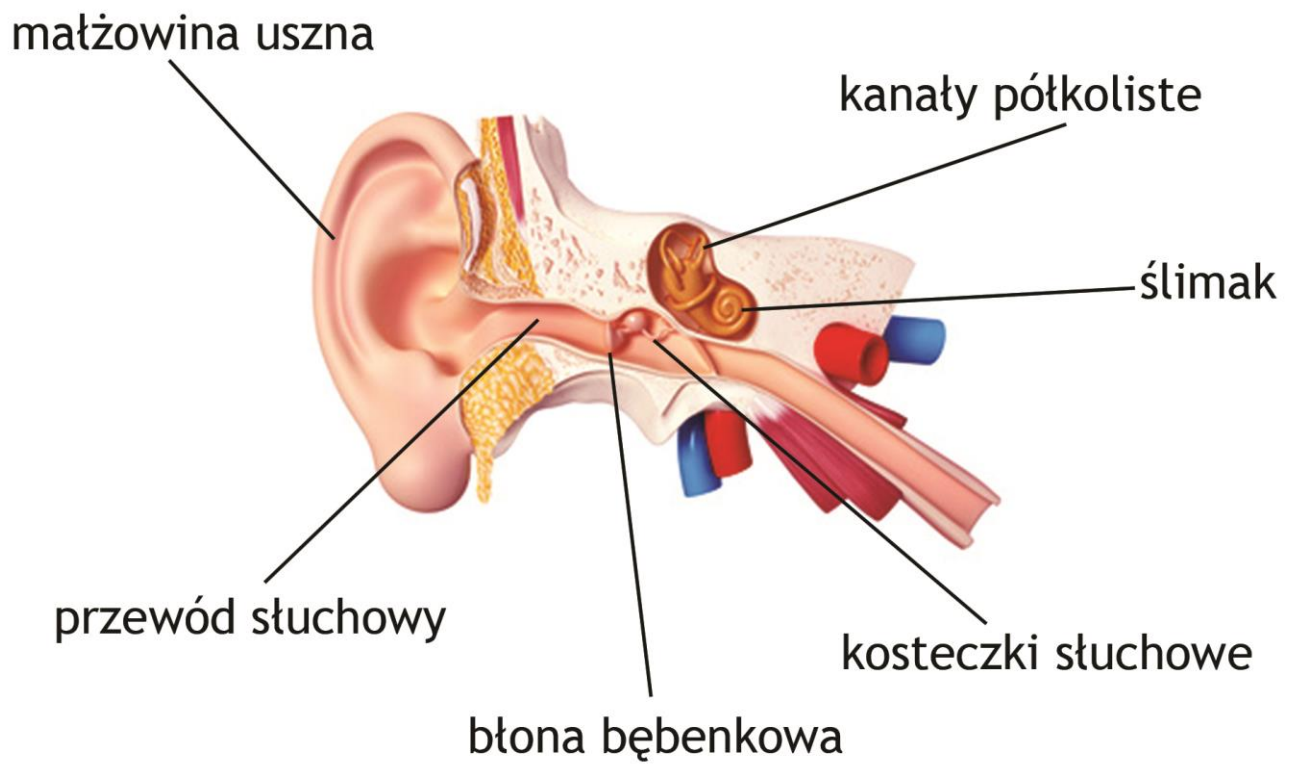
Narysuj dźwięki według opisu:

- a) wysoki, długi,
- b) niski, krótki, powtarzający się,
- c) wysoki, krótki,
- d) nieprzyjemny, głośny,
- e) przyjemny, cichy,
- f) głośny, radosny.

a)	b)
c)	d)
e)	f)

ZAŁĄCZNIK 1 sc. II/57

SCENARIUSZ ZAJĘĆ II/58

Tytuł	Spotkanie z lekturą „Zaczarowana zagroda”
Kształtowane kompetencje	językowe, artystyczne, ruchowe, komunikacyjne
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none"> – uświadomienie uczniom roli książki w poznawaniu świata i zaspakajaniu ciekawości poznawczej. <p>OPERACYJNE:</p> <p>uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) posługuje się globusem, czyta mapę, 2) zna położenie, warunki życia na Antarktydzie, 3) przedstawia informację na temat zwierząt żyjących na Antarktydzie i prowadzonych tam badaniach, 4) zna tytuły książek autorstwa A. i Cz. Centkiewiczów, 5) dzieli się wrażeniami po przeczytaniu lektury, 6) czyta głośno wybrane fragmenty, 7) ustala kolejność wydarzeń w książce, miejsce akcji oraz wyodrębnia bohaterów, 8) lepi wybrane elementy z masy solnej, 9) bezpiecznie bawi się na śniegu, 10) współpracuje z innymi dziećmi, 11) wypowiada się na temat trybu życia pingwinów, 12) redaguje kilka zdań na temat pingwina, 13) jest aktywny podczas zajęć
Metody pracy	podające (pogadanka, opis, wyjaśnienie), eksponujące (film), praktyczne (ruch na świeżym powietrzu, praca plastyczna, badawcze)
Formy pracy	zbiorowa, w parach, grupowa, indywidualna
Środki dydaktyczne	karta pracy nr 1-2, mapa świata (ścienna), globus, zdjęcia przedstawiające krajobraz Antarktydy, książki autorstwa A. i Cz. Centkiewiczów, egzemplarze lektury „Zaczarowana zagroda”, masa solna, tekturka dla każdego dziecka, sanki
Czas trwania	cztery godziny, w tym: <ul style="list-style-type: none"> – edukacja polonistyczna - 45 minut, – edukacja przyrodnicza - 45 minut, – edukacja plastyczna - 45 minut, – wychowanie fizyczne - 45 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

Wprowadzenie do zajęć

edukacja:
polonistyczna,
przyrodnicza
cele operacyjne:
1, 2, 3
środki dydaktyczne:
- karta pracy nr 1,
- mapa świata,
- globus,
- zdjęcia
przedstawiające
krajobraz Antarktydy

1. O Antarktydzie słów kilka

Odczytanie przez dzieci hasła Antarktyda - karta pracy nr 1.

Przedstawienie uczniom informacji z pokazem zdjęć o Antarktydzie. Zadaniem uczniów w parach jest odnalezienie kontynentu na mapie świata, globusie oraz opisanie położenia Antarktydy na kuli ziemskiej.

WSKAZÓWKI METODYCZNE

Antarktyda to kontynent pokryty lodem, leży wokół bieguna południowego. Ze wszystkich stron otoczona jest przez Ocean Południowy. Na Antarktydzie żyją takie zwierzęta, jak: pingwiny, foki, słonie morskie, różne gatunki ryb, mewy, albatrosy. Temperatura powietrza dochodzi do minus 90 stopni Celsjusza, wieją tam bardzo silne wiatry. Na Antarktydzie nie zamieszkują na stałe ludzie, przebywają tam jedynie pracownicy stacji badawczych wielu państw. Polacy również brali udział w badaniach naukowych. Pierwszymi Polakami, którzy spędzili zimę w celach naukowych na Antarktydzie, byli Henryk Arctowski i Antoni Dobrowolski.

WSKAZÓWKA DOTYCZĄCA PRACY Z UCZNIEM ZDOLNYM

Dodatkowym zadaniem dla uczniów zdolnych lub szczególnie zainteresowanych może być przygotowanie informacji na temat prowadzonych badań na Antarktydzie oraz informacji o żyjących tam zwierzętach.

Zajęcia właściwe

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne:
4, 5, 6, 7
środki dydaktyczne:
- książki autorstwa A. Cz. Centkiewiczów,
- egzemplarze lektury
„Zaczarowana
zagroda”,
- karta pracy nr 2

2. Wystawka książek

Oglądanie wystawki książek Aliny i Czesława Centkiewiczów, czytanie tytułów, przeglądanie treści, ilustracji. Opowiadanie nauczyciela o zamiłowaniu do podróży autorów na Antarktydę i ustalenie, że w wielu książkach opisane jest życie w strefie podbiegunowej.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Alina i Czesław Centkiewiczowie byli małżeństwem. Napisali bardzo wiele książek razem, głównie o strefie polarnej, gdyż uczestniczyli w wyprawach na Antarktydę i Arktykę.

3. Czy warto przeczytać tę książkę?

Zachęcenie uczniów do podzielenia się wrażeniami po przeczytaniu lektury „Zaczarowana zagroda”. Głośne czytanie przez dzieci ulubionych fragmentów książki.

4. Ustalenie kolejności wydarzeń - karta pracy nr 2, miejsca akcji oraz wyodrębnienie głównych i drugoplanowych postaci.

- 1) Zbudowanie zagrody dla pingwinów.
- 2) Zaganianie ptaków do zagrody.
- 3) Tajemnicza ucieczka pingwinów z zagrody.

- 4) Spotkanie profesora z Eleganciakiem.
- 5) Odkrycie dokonane przez pilota z sąsiedniej stacji polarnej.
- 6) Odbieranie wiadomości z różnych stron świata.
- 7) Powrót pingwinów wiosną na Antarktydę.

5. Rozmowa z uczniami:

- *Kto i w jaki sposób zbudował zagrodę?*
- *Dlaczego zagroda była „zaczarowana”?*

6. Tworzymy zagrodę.

Lepienie zagrody z pingwinami z masy solnej.

WSKAZÓWKI METODYCZNE

Masę solną mogą dzieci przygotować w domu lub można ją zrobić w klasie z następujących przepisów:

Masa solna do wykonania zagrody:

- 1 szklanka mąki,
- 2 szklanki soli,
- 125 ml wody

Masa solna do wykonania pingwinów:

- 1 szklanka mąki,
- 100g mąki ziemniaczanej,
- 1 szklanka soli,
- 150 ml wody

Ulepioną zagrodę wraz z pingwinkami układamy na białej tekturce. Odkładamy wykonane prace w bezpieczne miejsce do wyschnięcia. Pingwinki zostaną pomalowane czarną farbą po wyschnięciu za dwa-trzy dni.

7. Zabawy na śniegu

(W zależności od tego, czy śnieg się lepi, można w zamian za inne zabawy zbudować „zagrodę”)

- „Wydeptywanie ścieżek” - dzieci w kilkusobowych zespołach podążają za pierwszym dzieckiem, które prowadzi, wydeptyując ślady.
- Rzuty śnieżkami do celu (przy okazji tej konkurencji można sprawdzić właściwości śniegu, kiedy się lepi).
- Lepienie dużych kul śniegowych, ułożenie w różnych miejscach na boisku czy innym terenie.
- Bieg slalomem między kulami.
- Przejazd slalomem na sankach (jedna osoba siedzi, druga ciągnie sanki).
- Skok na kulę.

edukacja
plastyczna
cele operacyjne: 8
środki dydaktyczne:
- masa solna,
- tekturka

wychowanie
fizyczne
cele operacyjne:
9, 10, 13
środki dydaktyczne:
sanki

edukacja
przyrodnicza
cele operacyjne:
11, 12, 13

Podsumowanie zajęć

8. Co już wiemy o pingwinach?

Wypowiedzi dzieci zawierające informacje zaczerpnięte podczas zajęć, np.:

- są ptakami,
- nie potrafią fruwać,
- żyją na Antarktydzie,
- odbywają zimowe wędrówki,
- wiosną wracają do swoich gniazd,
- są mądre.

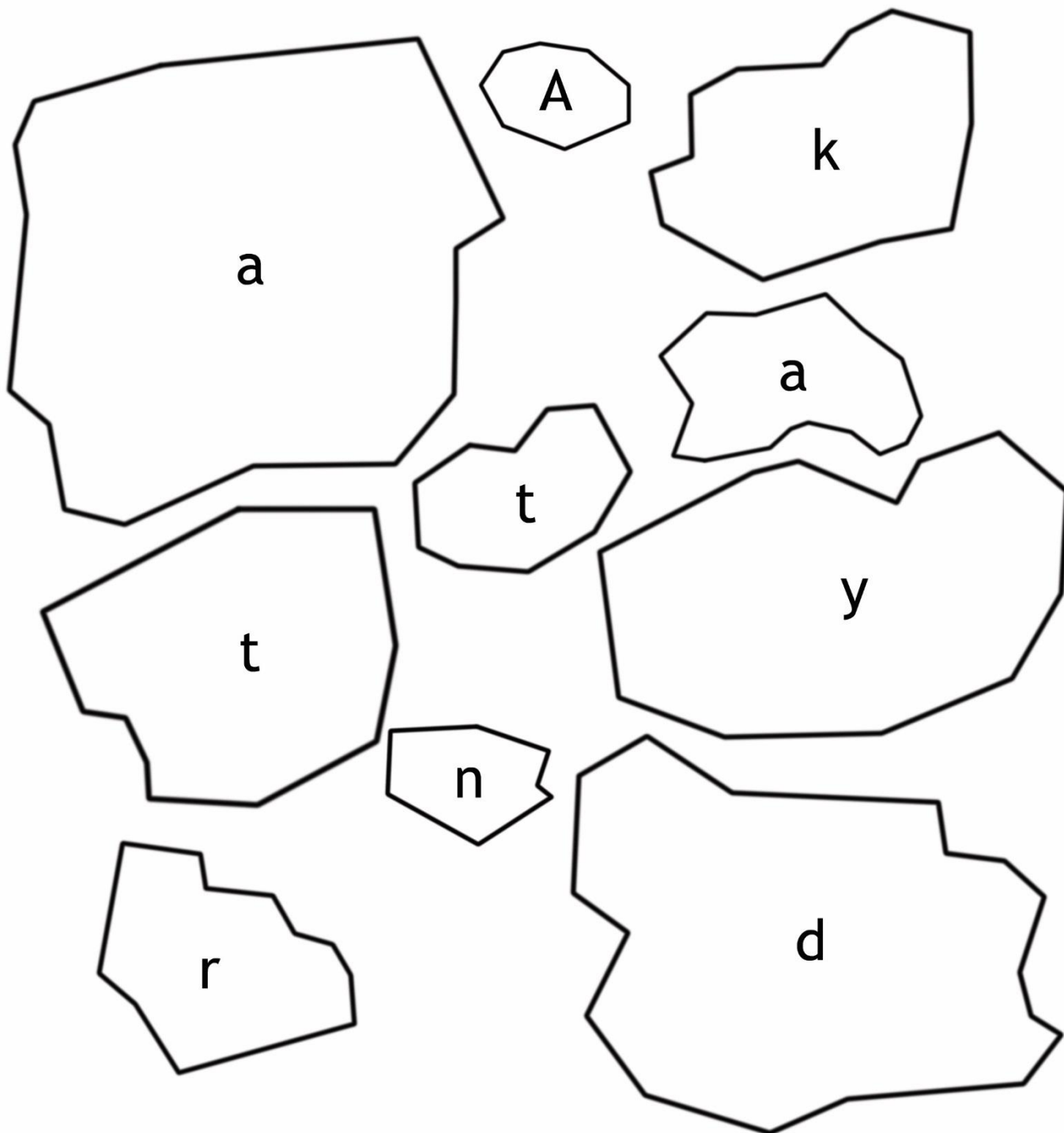
9. Praca domowa

Napisz kilka zdań na temat Elegancika.

KARTA PRACY NR 1 sc. II/58

Połącz kry od najmniejszej do największej i odczytaj hasło.

KARTA PRACY NR 2 sc. II/58

Ponumeruj, zgodnie z kolejnością, wydarzenia w lekturze „Zaczarowana zagroda”

- Powrót pingwinów wiosną na Antarktydę.
- Zaganianie ptaków do zagrody.
- Tajemnicza ucieczka pingwinów z zagrody.
- Zbudowanie zagrody dla pingwinów.
- Odbieranie wiadomości z różnych stron świata.
- Odkrycie dokonane przez pilota z sąsiedniej stacji polarnej.
- Spotkanie profesora z Elegancikiem.

SCENARIUSZ ZAJĘĆ II/59

Tytuł	Tajemniczy Robaczek
Kształtowane kompetencje	językowe, interpersonalne i społeczne, myślenie twórcze
Cele zajęć	OGÓLNE: <ul style="list-style-type: none"> – rozwijanie myślenia naukowego - umiejętności formułowania wniosków opartych na obserwacji, rozbudzenie chęci podejmowania działań technicznych, – rozwijanie umiejętności przedstawiania pomysłów rozwiązań technicznych. OPERACYJNE: uczeń: <ol style="list-style-type: none"> 1) poszukuje rozwiązań dotyczących wykonania zabawki, 2) planuje kolejne czynności, 3) dobiera odpowiednie materiały, 4) określa właściwości materiałów, 5) obmyśla sposób wykonania na podstawie wyglądu, 6) przygotowuje stanowisko do pracy, 7) zachowuje ład i porządek w miejscu pracy, 8) wyraża swoje emocje i przeżycia
Metody pracy	pokazowa (obserwacja), ćwiczenia przedmiotowe
Formy pracy	zbiorowa, grupowa, indywidualna
Środki dydaktyczne	karta pracy nr 1, gotowa zabawka, materiały do wykonania zabawki (folia aluminiowa, pisak lub skuwka, kulka metalowa, pudełko po zapałkach).
Czas trwania	jedna godzina - zajęcia techniczne

PRZEBIEG ZAJĘĆ

Wprowadzenie do zajęć

zajęcia techniczne
cele operacyjne:

1, 3, 5

środki dydaktyczne:

zabawka
przygotowana przez
nauczyciela

1. Nauczyciel pokazuje Tajemniczego Robaczka (kładzie go na dłoni i lekko nią porusza).

- *Co to jest?*
- *Dlaczego się porusza?*
- *Czy jest żywe?*
- *Jak wygląda?*
- *Z czego jest zrobione?*
- *Jak można to nazwać? (Robaczek, Srebrzaczek)*
- *Chcielibyście mieć taką zabawkę?.*
- *Pomyślcie jakie materiały będą potrzebne i jak ją wykonać?*
- *Zabawka wykonana jest z folii aluminiowej, w środku znajduje się metalowa kulka)*
- *Jak można umieścić kulkę w środku folii aluminiowej?*

WSKAZÓWKI METODYCZNE

Nauczyciel przygotowuje zabawkę wcześniej, może dać do ręki dziecku, jeśli dziecko ją zgniecie, bez trudu odgadnie, co jest w środku.

Zajęcia właściwe

zajęcia techniczne
cele operacyjne:

2, 3, 4

2. Dzieci dobierają się w grupy, każda grupa otrzymuje folię aluminiową, metalową kulkę, sukawkę o podobnej średnicy co kulka i pudełko do zapatek.

3. Omówienie właściwości otrzymanych materiałów:

- folia aluminiowa: srebrna, cienka, delikatna, plastyczna,
- kulka: metalowa, ciężka, mała.

4. Poszczególne grupy, mając do dyspozycji otrzymane materiały, mają za zadanie zaplanować czynności zmierzające do wykonania zabawki, a następnie wykonać zabawkę.

Nauczyciel przypomina o właściwym przygotowaniu stanowiska pracy, umiejętnym gospodarowaniu materiałem oraz o porządku w miejscu pracy.

5. Porównanie efektów pracy grup

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Można porównać, jak toczy się po takiej powierzchni kulka, albo jak zachowuje się Robaczek w sąsiedztwie magnesu.

środki dydaktyczne:
karta pracy nr 1

6. Zapoznanie z instrukcją wykonania (karta pracy nr 1)

WSKAZÓWKA DOTYCZĄCA PRACY Z UCZNIEM ZDOLNYM

Jeśli jakaś grupa wpadnie a pomysł, jak wykonać zabawkę, przedstawia jej sposób wykonania pozostałym grupom.

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

zajęcia techniczne
cele operacyjne: 8

7. Zawody Robaczków

Uczniowie w parach organizują zawody: wyszukują w klasie lub tworzą pochyłe powierzchnie, ustawiają na szczycie zabawki i obserwują jak staczają się w dół.

WSKAZÓWKI METODYCZNE

Zabawka jest bardzo delikatna, jeśli się zniekształci, można ją „uratować”, wkładając do pudełka i potrząsając.

Podsumowanie zajęć

Uczniowie mówią zdanie o swojej zabawce, np. Moją zabawkę nazwałem Uciekinier, bo ciągle mi gdzieś ucieka. Moja zabawka podoba mi się, bo szybko się porusza.

KARTA PRACY NR 1 sc. II/59

1. Wytnij z folii aluminiowej prostokąt o wymiarach około 4×5 cm.
2. Zwiń w rulonik na skuwce, zagnieć z jednej strony i delikatnie zsuń ze skuwki.
3. Włóż kulkę do środka i zagnieć otwór z drugiej strony. Włóż Robaczka do pudełka po zapalkach i mocno potrząśnij.
4. Delikatnie wyjmij go z pudełka.

SCENARIUSZ ZAJĘĆ II/60

Tytuł	Jak powstaje chleb?
Kształtowane kompetencje	językowe, matematyczne, myślenie twórcze
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wdrażanie do oszczędnego gospodarowania pieczywem i poszanowania pracy ludzkiej, – rozwijanie sprawności językowej, – rozwijanie umiejętności matematycznych. <p>OPERACYJNE: uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) wypowiada się na podany temat, 2) tworzy wystawę z pieczywem, 3) rozdrabnia ziarna za pomocą kamieni, 4) wyodrębnia etapy powstawania chleba, 5) uzasadnia, dlaczego należy szanować chleb, 6) opisuje wygląd i właściwości różnych gatunków mąki, 7) dobiera nazwy czynności do zawodów, 8) rozwiązuje zadania tekstowe, 9) poprawie dodaje, odejmuje i mnoży liczby w zakresie 100, 10) ilustruje etapy powstawania chleba
Metody pracy	podające (opis, wyjaśnienie), praktyczne (ćwiczenia przedmiotowe), eksponujące (wystawa)
Formy pracy	zbiorowa, indywidualna, grupowa
Środki dydaktyczne	różne rodzaje pieczywa, ziarna zbóż, różne rodzaje mąki, płaskie kamienie (dwa dla grupy), karty pracy nr 1-3
Czas trwania	trzy godziny, w tym: <ul style="list-style-type: none"> – edukacja polonistyczna - 45 minut, – edukacja przyrodnicza - 45 minut, – edukacja matematyczna - 20 minut, – edukacja plastyczna - 25 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

Wprowadzenie do zajęć

1. Przygotowanie ekspozycji pieczywa - Dzieci układają przyniesione pieczywo, wymieniają jego rodzaje.

Odgadywanie zagadek (Stec, J. [1999], *Zagadki dla najmłodszych, Materiały metodyczne MAC*, Kielce. Wydawnictwo MAC)

Biała, sypka, z tego słynie
że ją młynarz miele w młynie.

Ma biały czepek, białe ubranie,
nocą zajmuje się wyrabianiem,
a co wyrobi, upiecze smacznie
i odda ludziom, nim dzień się zacznie.

Wszyscy znamy biały pył,
który kiedyś ziarnem był.

Z białego stał się bury.
Do pieca wszedł bez skóry,
wyszedł zaś ze skórą,
teraz w sklepie go kupują.

Zajęcia właściwe

2. Rozmowa na temat „Jak powstaje chleb?”

- *Skąd się bierze chleb?*
- *Czy w domu można go upiec?*
- *Jakie składniki są potrzebne do wypieku chleba?*
- *Jakie rodzaje pieczywa zgromadziliśmy?*
- *Od czego zależy rodzaj pieczywa?*
- *Skąd bierzemy mąkę?*
- *Jak się ją wytwarza?*
- *Kto musi pracować, żeby chleb trafił na nasz stół?*
- *Jaką wartość ma chleb?*

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Zadając pytania, nauczyciel doprowadza do wyodrębnienia przez dzieci etapów powstawania chleba, zawodów ludzi zaangażowanych w ten proces oraz ustalenia, dlaczego należy szanować chleb.

Chleb należy szanować, ponieważ stanowi podstawowe jedzenie, a wielu ludziom na świecie brakuje pożywienia. Symbolizuje także ludzką pracę, której należy się szacunek. W proces powstawania chleba zaangażowanych jest wielu ludzi wykonujących różne zawody.

3. Szanujemy chleb

Uczniowie w grupach układają hasła np. *Kupuj tyle chleba, ile zje Twoja rodzina!*

Nie wyrzucaj chleba do śmieci!

Drama: „Wiem, jak szanować chleb”.

Widzisz, że Twój kolega wyrzuca kanapkę do kosza. Co zrobisz?

4. Porównywanie kilku rodzajów mąki

Każda grupa otrzymuje kilka próbek mąki - opisuje wygląd i właściwości.

5. Rozwiązywanie zadań z treścią

W kartach pracy, po wspólnej analizie, dzieci samodzielnie rozwiązują zadania.

WSKAZÓWKI DO PRACY Z UCZNIEM ZDOLNYM

Uczniom zdolnym można zaproponować wyszukanie informacji na temat sposobów mielenia ziarna.

6. Rozdrabnianie ziaren

Nauczyciel mówi: *Bardzo dawno temu ziarna rozdrabniano na mąkę za pomocą dwóch kamieni. Potem zaczęto używać żaren - czyli dwóch ocierających się o siebie kamiennych kręgów. Spróbujcie za pomocą kamieni rozdrobnić kilka ziaren.*

Uczniowie w grupach rozdrabniają ziarno za pomocą dwóch kamieni.

7. Ćwiczenia w kartach pracy

Uczniowie wyszukują nazwy czynności w wykreślanca, a następnie wypisują zawody i dopisują do nich związane z nimi czynności.

8. Wykonanie książeczki „Jak powstaje chleb”

Uczniowie w grupach wykonują książeczki według instrukcji w karcie pracy 1.

Podsumowanie zajęć

9. Grupy prezentują książeczki. Dzieci wypowiadają się na temat ich ulubionego pieczywa.

10. Praca domowa:

Dowiedz się jakie produkty oprócz mąki otrzymujemy z ziaren zbóż.

edukacja
matematyczna
cele operacyjne:
8, 9
środki
dydaktyczne:
karta pracy nr 3

edukacja
przyrodnicza,
polonistyczna
cele operacyjne:
3, 7
środki
dydaktyczne:
- ziarna zbóż,
kamienie,
- karta pracy nr 1,
2

edukacja
plastyczna,
polonistyczna
cele operacyjne:
10, 1
środki
dydaktyczne:
karta pracy nr 1

KARTA PRACY NR 2 sc. II/60

Żeby chleb trafił na nasz stół, wielu ludzi różnych zawodów musi wykonać wiele czynności. Znajdź je w diagramie. Słowa wpisane są pionowo, poziomo i wspak.

K	S	I	A	N	I	E	A	T	R	K	A	K
O	R	E	A	P	I	E	C	Z	E	N	I	E
S	E	I	R	E	E	I	N	E	C	Ó	Ł	M
Z	I	N	T	I	M	K	J	U	K	L	M	Z
E	N	A	R	N	I	A	B	A	T	A	H	A
N	A	I	T	A	E	M	M	W	J	K	L	W
I	D	B	A	Z	L	L	A	R	X	J	S	O
E	A	A	W	S	E	S	P	Y	T	F	U	Ż
T	Ł	K	A	E	N	K	D	R	Z	J	C	E
J	K	Y	K	I	I	Y	M	P	M	B	B	N
R	W	W	A	M	E	K	P	R	A	T	Y	I
T	R	O	Z	W	O	Ż	E	N	I	E	R	E
E	I	N	A	W	A	D	E	Z	R	P	S	A

SCENARIUSZ ZAJĘĆ II/61

Tytuł	Zwiastuny wiosny
Kształtowane kompetencje	metapoznawcze, interpersonalne i społeczne, myślenie naukowe
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnianie zależności zjawisk przyrody od pór roku <p>OPERACYJNE:</p> <p>uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) wie, jakie rośliny tworzą ekosystemy typu: las, ogród, park, 2) zna i rośliny typowe dla wybranych regionów Polski i świata, 3) potrafi wskazać procesy zachodzące w przyrodzie w zależności od występującej pory roku, 4) podejmuje działalność twórczą posługując się podstawowymi środkami wyrazu plastycznego, 5) wykazuje postawę szacunku do przyrody i ma motywację do jej poznawania
Metody pracy	praktyczne (obserwacja, ćwiczenia przedmiotowe)
Formy pracy	indywidualna, zbiorowa
Środki dydaktyczne	Roślinna Mapa Szkoły (przygotowana na wcześniejszych zajęciach), lupka, blok rysunkowy, kredki
Czas trwania	dwie godziny, w tym: <ul style="list-style-type: none"> – edukacja polonistyczna - 70 minut, – edukacja matematyczna - 20 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

edukacja
przyrodnicza
cele operacyjne: 5

Wprowadzenie do zajęć

1. Uczniowie (przebrani do wyjścia) gromadzą się przed szkołą. Nauczyciel zapoznaje ich z celem zajęć.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Nauczyciel zabiera przygotowaną jesienią Roślinną Mapę Szkoły.

Zajęcia właściwe

2. Wraz z nauczycielem uczniowie eksplorują teren przyszkolny, wykonują obserwacje i z pomocą nauczyciela oraz Roślinnej Mapy Szkoły rozwiązują zadania:

- *Opiszcie, jak zmienił się wygląd drzew i krzewów.*
- *Co zaobserwowaliście na gałązkach? (pączki)*
- *Co powstaje z pączków na roślinach? (liście, kwiaty)*
- *Obejrzyjcie pączki przez lupkę i opiszcie, jak wyglądają w powiększeniu. (Mają jakby małe listki, jakby listki były zwinięte...)*
- *Wskaż na których roślinach rozwinęły się już liście? Podaj ich nazwę, a jeśli nie pamiętasz, skorzystaj z naszej Roślinnej Mapy Szkoły.*
- *Czy pojawiły się już pierwsze kwiaty? Podaj nazwy roślin już kwitnących, jeśli ich nie znasz, skorzystaj z Roślinnej Mapy Szkoły lub atlasu roślin.*

WSKAZÓWKA DOTYCZĄCA PRACY Z UCZNIEM ZDOLNYM

Leszczyna, magnolia, oczar - znajdź w atlasie roślin, przeczytaj o tych roślinach i podaj, kiedy jest termin ich kwitnienia.

- *Czy pojawiły się już jakieś zwierzęta? Może owady?*
- *Przypomnijcie sobie co to jest ekosystem?*

Wyróżniamy różne ekosystemy, podstawowy podział to: ekosystem naturalny i sztuczny - sztuczny to ten, który został wykonany przez człowieka.

- *Jaki ekosystem obserwujecie teraz?*

Roślinne ekosystemy sztuczne są wykonywane i uprawiane przez człowieka, ale często po pewnym czasie pojawiają się w nim elementy naturalne, tzw. samosiejki.

- *Co by się stało gdyby na tym terenie zaprzestano działalności?*

Tereny, na których człowiek zaprzestał działalności, zaczynają porastać roślinnością typową dla danego miejsca, która z czasem całkowicie wypiera roślinność sadzoną przez człowieka. Proces ten nazywamy wtórna sukcesją roślinności.

- *Wskażcie, które z obserwowanych roślin to rośliny samosiejki. Spróbujcie wyjaśnić, dlaczego tak uważacie.*

edukacja
przyrodnicza
cele operacyjne:
1, 2, 3
środki dydaktyczne:
- lupki,
- Roślinna Mapa
Szkoły

edukacja plastyczna
cele operacyjne: 4

Podsumowanie zajęć

3. Pytania do uczniów:

- *Czy w ogrodach koło waszego domu lub przy bloku są rośliny, które już mają liście lub kwiaty? Podajcie ich nazwy, a jeśli ich nie znacie, skorzystajcie z atlasu roślin.*
- *Czy są to ekosystemy naturalne czy sztuczne? Czy są to rośliny zasadzone przez człowieka czy samosiejki?*
- *Wybierzcie jeden z obserwowanych przez was pączków na roślinach lub pierwszych kwiatów i go narysujcie. Prace wywiesimy na naszej klasowej tablicy wystawowej.*

SCENARIUSZ ZAJĘĆ II/62

Tytuł	Marcowa pogoda
Kształtowane kompetencje	językowe, matematyczne, artystyczne, interpersonalne i społeczne, komunikacyjne
Cele zajęć	OGÓLNE: wzbogacenie wiadomości na temat zjawisk pogodowych. OPERACYJNE: uczeń: <ol style="list-style-type: none"> 1) czyta mapę pogody, 2) rozpoznaje symbole graficzne ilustrujące elementy pogody, 3) wie, co to jest pogoda i jakie są jej składniki, 4) potrafi zapowiedzieć prognozę pogody, 5) wie, jaka pogoda występuje w marcu i jakie zjawiska atmosferyczne jej towarzyszą, 6) rozumie sens poznanego przysłowia, 7) wykonuje pracę plastyczną techniką <i>collage</i>, 8) odczytuje wskazania termometru, 9) wykazuje się pomysłowością, 10) uczestniczy w zabawie ruchowej, 11) zgodnie współpracuje w grupie
Metody pracy	podające (pogadanka, odczyt, wyjaśnienie), praktyczne (praca plastyczna)
Formy pracy	zbiorowa, grupowa, indywidualna
Środki dydaktyczne	karty pracy nr 1-3, mapa pogody, szary papier, materiały plastyczne, tkaniny, włóczka, koraliki, gazety
Czas trwania	trzy godziny, w tym: <ul style="list-style-type: none"> – edukacja przyrodnicza - 45 minut, – edukacja polonistyczna - 20 minut, – edukacja plastyczna - 35 minut, – edukacja społeczna - 10 minut, – edukacja matematyczna - 15 minut, – wychowanie fizyczne - 10 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

Wprowadzenie do zajęć

1. Co to jest pogoda?

Uczniowie oglądają mapę pogody, wyjaśniają oznaczenia, analizują, jaka jest w Polsce pogoda. Próbuje odpowiedzieć na pytanie: *Co to jest pogoda?* i wymieniają składniki pogody, które nauczyciel zapisuje na tablicy w postaci zdania, które dzieci przepisują do zeszytu:

Składniki pogody to: temperatura powietrza, zachmurzenie, opady, wiatr, ciśnienie atmosferyczne i inne zjawiska (np. tęcza, burza).

Następnie uczniowie samodzielnie uzupełniają zdania dotyczące pogody na podstawie mapy pogody- karta pracy nr 1.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Mapę pogody można obejrzeć w Internecie lub planszową, jeśli jest w szkole.

WSKAZÓWKA DOTYCZĄCA PRACY Z UCZNIEM ZDOLNYM

Dodatkowym zadaniem dla uczniów zdolnych lub szczególnie zainteresowanych może być przygotowanie prognozy pogody na wybrany dzień.

Zajęcia właściwe

2. Marcowa pogoda

Rozmowa z uczniami na temat pogody w marcu, występujących zjawisk atmosferycznych.

3. W marcu jak w garncu

Odczytanie przysłowia „W marcu jak w garncu” - karta pracy nr 2, wyjaśnienie znaczenia.

4. Garnek marcowej pogody

Praca w grupach, plastyczna, techniką collage. Zadaniem uczniów jest wycięcie z szarego arkusza papieru garnka, wypełnienie go elementami marcowej pogody wykonanych z różnych materiałów. Następnie uczniowie prezentują wykonane prace.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Technika *collage* (kolaż) polega na wykonaniu kompozycji z różnych materiałów, tworzyw, gazet, zdjęć czy nawet drobnych przedmiotów. Należy więc odpowiednio wcześniej poprosić uczniów o ich przyniesienie.

5. Ile mamy stopni?

Odczytywanie wskazań termometru- karta pracy nr 3.

edukacja
przyrodnicza
cele operacyjne:
1, 2, 3, 4
środki dydaktyczne:
- mapa pogody,
- karta pracy nr 1

edukacja:
polonistyczna,
przyrodnicza
cele operacyjne:
5, 6
środki dydaktyczne:
karty pracy nr 2

edukacja:
przyrodnicza,
plastyczna,
społeczna
cele operacyjne:
6, 7, 9, 11
środki dydaktyczne:
- szary papier,
- materiały
plastyczne,
- tkaniny, włóczka,
koraliki, gazety

edukacja
matematyczna
cele operacyjne: 8
środki dydaktyczne:
karty pracy nr 3

wychowanie
fizyczne
cele operacyjne: 10

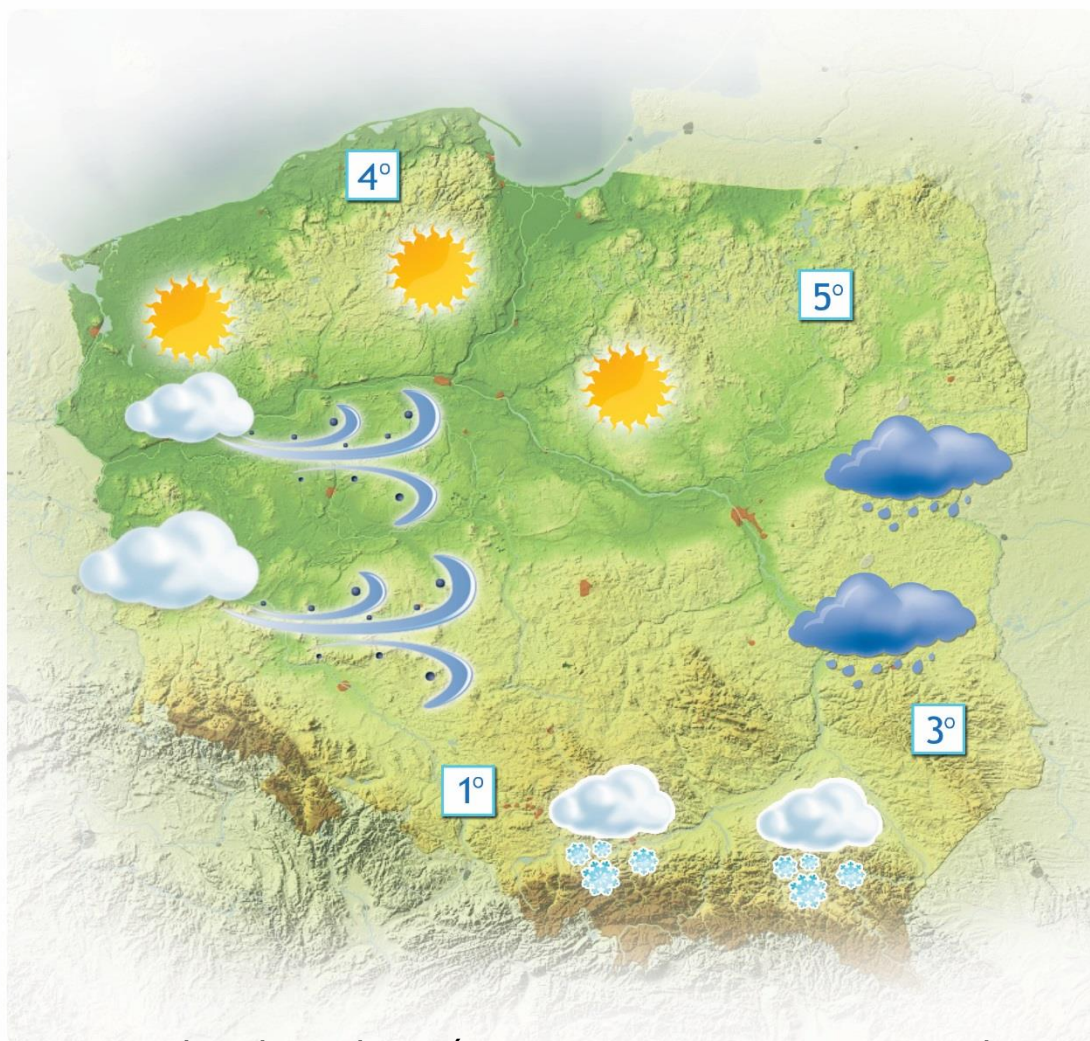
Podsumowanie zajęć

6. Zabawa ruchowa „Słońce świeci, deszczyk pada”

Na hasło „słońce świeci” - wszystkie dzieci swobodnie poruszają się po sali w dowolnie wybrany sposób, ciesząc się, że świeci słońce. Na hasło: „pada deszcz” - dzieci zatrzymują się w bezruchu, tworząc z dłoni daszek nad głową lub kryją się pod drzewem - nieruchomo stają pod ścianą. Zabawę powtarzamy kilka razy.

KARTA PRACY NR 1 sc. II/62

Pogoda w marcu w Polsce bywa kapryśna. Temperatura powietrza waha się

od _____ w _____ do _____ stopni na

Mazurach. Od zachodu _____ silny _____.

Na wschodzie Polski pada _____, a w górach _____.

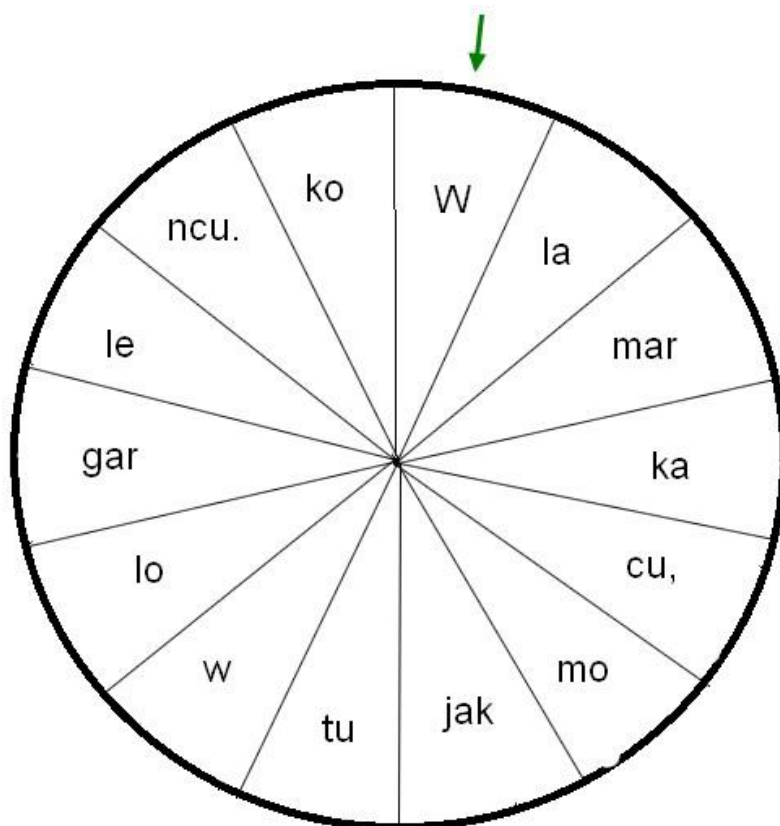
Najładniejsza pogoda jest w środkowej części kraju i _____,

ponieważ _____.

KARTA PRACY NR 2 sc. II/62

Odczytaj co drugą sylabę, zaczynając od zaznaczonej strzałką, i zapisz przysłowie.

SCENARIUSZ ZAJĘĆ II/63

Tytuł	Tajemnicze wiązania wodorowe
Kształtowane kompetencje	myślenie naukowe, sprawność ruchowa
Cele zajęć	OGÓLNE: rozwijanie myślenia naukowego i poszerzanie wiedzy przyrodniczej. OPERACYJNE: uczeń: <ol style="list-style-type: none"> 1) tworzy w grupach sznur, wykorzystując wskazaną przez nauczyciela część ciała, 2) obserwuje wskazane substancje pod lupą; wskazuje podobieństwa i różnice oraz samodzielnie poszukuje ich wyjaśnienia, 3) stawia pytania badawcze i hipotezy naukowe, 4) obserwuje przebieg eksperymentu, 5) weryfikuje hipotezy i podejmuje próby wyjaśnienia wyników eksperymentu, 6) tworzy zdanie, wybierając właściwe sylaby, 7) współpracuje z innymi osobami w zabawie i nauce
Metody pracy	podające (pogadanka, opis, komentarz, wyjaśnienie), praktyczne (ćwiczenia przedmiotowe, eksperyment)
Formy pracy	grupowa, w parach, indywidualna
Środki dydaktyczne	karta pracy nr 1, sól, cukier, mąka, kroplomierz, lupy, igły, pincety, spinacze biurowe
Czas trwania	jedna godzina - edukacja przyrodnicza

PRZEBIEG ZAJĘĆ

Wprowadzenie do zajęć

wychowanie
fizyczne
cele operacyjne:
1, 7

1. Uczniowie swobodnie rozstawiają się po sali. Uważnie słuchają poleceń nauczyciela i wykonują je:

- *Utwórzcie sznur, w którym będziecie połączeni rękoma!*
- *Utwórzcie sznur, w którym będziecie połączeni rękoma i nogą!*
- *Utwórzcie dwa sznury, w których będziecie połączeni uszami!*
- *Utwórzcie sznur, w którym będziecie połączeni kolanem!*
- *Utwórzcie trzy sznury, w których będziecie połączeni rękoma, a każdy sznur będzie zbudowany z takiej samej liczby głów!*

Nauczyciel wyjaśnia, że dzisiejsze zajęcia będą poświęcone wiązaniom, które podobnie, jak sznury tworzone przez uczniów, spajają ze sobą różne elementy i nie pozwalają im się oderwać. Te wiązania nie są, co prawda, widoczne gołym okiem, ale można przeprowadzić odpowiednie eksperymenty, które ich istnienie udowodnią.

Zajęcia właściwe

2. Dlaczego woda tworzy kroplę?

edukacja
przyrodnicza
cele operacyjne: 2
środki
dydaktyczne:
- woda,
- lupa,
- cukier,
- sól,
- mąka

Uczniowie pracują w parach. Obserwują pod lupą kroplę wody, kopczyk usypany na talerzu z mąki, cukru i soli. Nauczyciel pyta o różnice, jakie dostrzegają między tymi substancjami. Uczniowie dochodzą do wniosku, że zarówno cukier, sól, jak i mąka składają się z małych pojedynczych elementów, które nie są jednak dostrzegalne w przypadku wody. Nauczyciel wyjaśnia, że woda również zbudowana jest z takich małych cząsteczek, zwanych molekułami, które są powiązane specjalnymi wiązaniami wodorowymi.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Nauczyciel przed wyjaśnieniem uczniom budowy wody pyta o ich własne pomysły dotyczące tego zagadnienia:

- *Z czego może być zbudowana woda?*
- *Dlaczego cukier się rozsypuje, a woda nie?*
- *Dlaczego woda leje się strumieniami?*

3. Test kropli

edukacja
przyrodnicza
cele operacyjne:
3-5
środki
dydaktyczne:
- woda,
- kroplomierz,
- igła,
- talerzyk

Uczniowie wykonują eksperyment w parach. Nauczyciel informuje ich, że za chwilę podejmą próbę przelucia kropli wody (która zostanie umieszczona na talerzyku za pomocą kroplomierza). Uczniowie stawiają pytania badawcze i hipotezy, a następnie wykonują eksperyment. Weryfikują postawione hipotezy i podejmują próbę wyjaśnienia wyników doświadczenia.

WSKAZÓWKA PANA OD PRZYRODY

Molekuły wody w kropli mocno trzymają się ze sobą, co powoduje, że przebicie kropli jest niemożliwe (tworzy ona elastyczną błonę, która pomimo nacisków szybko wraca do swojego pierwotnego kształtu). Molekuły przypominają magnesy, które wzajemnie się przyciągają. Przyczyną tego silnego połączenia są wiązania wodorowe, które nadają kroplom kulisty kształt.

edukacja
przyrodnicza
cele operacyjne:
3-5
środki
dydaktyczne:
- woda,
- miska,
- spinacze biurowe,
- pinceta

4. Czy spinacze toną?

Uczniowie wykonują eksperyment w parach lub większych grupach (w zależności od liczby przygotowanych misek). Zdaniem uczniów jest znalezienie odpowiedzi na pytanie:

- *Czy spinacz położony na powierzchni wody zatonie?*

Po postawieniu hipotez uczniowie weryfikują je i wyjaśniają wyniki doświadczenia, korzystając z wiadomości poznanych podczas zajęć.

Nauczyciel zadaje kolejne pytanie:

- *Ile spinaczy może pływać na powierzchni wody, zanim błona utrzymująca je pęknie i spinacze zatoną?*

Uczniowie stawiają hipotezy i sprawdzają ich trafność.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Nauczyciel zwraca uwagę na powolne umieszczanie spinaczy na powierzchni wody za pomocą pincety w taki sposób, aby leżały one na niej płasko.

Źródło eksperymentu: *101 eksperymentów z wodą* (2011). Kielce: Wyd. Jedność, s. 52.

Podsumowanie zajęć

5. Uczniowie tworzą z odpowiednich sylab powiedzenie dotyczące mrówek („Pracowity jak mrówka”).

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne: 6
środki
dydaktyczne:
karta pracy nr 1

KARTA PRACY NR 1 sc. II/63

Połącz odpowiednie sylaby sznurem (podobnym do „wiązania wodorowego”) tak, aby utworzyć znane powiedzenie związane z mrówkami.

Uwaga! W danym wersie można wybrać tylko jedną sylabę.

PRA	LE	KO
JE	CO	MNE
WI	KO	KA
LE	KAR	TY
JAK	GA	RE
PO	HA	MRÓW
STWO	KA	RA

Rozwiązanie:

SCENARIUSZ ZAJĘĆ II/64

Tytuł	Żegnamy bałwanki
Kształtowane kompetencje	językowe, interpersonalne i społeczne, myślenie twórcze
Cele zajęć	OGÓLNE - rozwijanie spostrzegawczości i umiejętności interpretowania zdarzeń przedstawionych na obrazkach. OPERACYJNE: uczeń: <ol style="list-style-type: none"> 1) wypowiada się na określony temat, 2) dostrzega zmiany zachodzące w przyrodzie wczesną wiosną, 3) układa z obrazków i opowiada krótką historyjkę, 4) wiąże przyczynę ze skutkiem według chronologii zdarzeń, 5) ilustruje ruchem treść historyjki, 6) dodaje i odejmuje liczby dwucyfrowe, 7) układa pytania i rozwiązuje zadania tekstowe
Metody pracy	aktywizujące (trening twórczości, gry dydaktyczne, burza mózgów)
Formy pracy	zbiorowa, grupowa, indywidualna
Środki dydaktyczne	karty pracy nr 1-5, załącznik 1
Czas trwania	trzy godziny, w tym: – edukacja polonistyczna - dwie godziny, – edukacja matematyczna - jedna godzina

PRZEBIEG ZAJĘĆ

Wprowadzenie do zajęć

1. Rozmowa ukierunkowana na temat marca

- Co dzieje się w przyrodzie?
- Którym miesiącem w roku jest marzec?
- Jaką porę roku żegnamy?
- Co znaczy przysłowie „W marcu jak w garncu”

Uczniowie siedząc na dywanie, w grupach rysują na papierowych garnkach elementy związane z marcową pogodą (deszcz, śnieg, słońce, tęcza, kra, kałuże).

Zajęcia właściwe

2. Wycinanie i układanie historyjki obrazkowej zgodnie z kolejnością wydarzeń.

3. Gromadzenie słownictwa związanego z historyjką - nauczyciel zapisuje na tablicy propozycje dzieci, np.: śnieg, kule śniegowe, pada, świeci, słońce, kapelusz, nos, marchewka, guziki, miotła, gałązka, oczy, deszcz, płatki śniegu, śnieg z deszczem, topnieje.

4. Opowiadanie ułożonej historyjki obrazkowej i nadanie jej tytułu.

Dzieci przygotowują opowiadanie w grupach. Jedno dziecko opowiada, pozostałe ilustrują ruchem jej treść.

WSKAZÓWKI METODYCZNE

Uczniowie mogą wkleić historyjkę do zeszytu i zapisać zaproponowany tytuł. Warto nagrać opowiadania dzieci w celu odsłuchania i omówienia.

WSKAZÓWKA DOTYCZĄCA PRACY Z UCZNIEM ZDOLNYM

Można zaproponować, by dziecko opowiadało tak, jakby samo było bałwankiem.

5. Udzielanie rad (słów pocieszenia) bałwankowi.

WSKAZÓWKA DOTYCZĄCA PRACY Z UCZNIEM ZDOLNYM

Dodatkowym zadaniem dla uczniów zdolnych może zapisanie, co mrówka Eureka mogła powiedzieć bałwankowi (dodatkowa karta pracy nr 4).

6. Układanie puzzli i zapisywanie zdań o marcowej pogodzie. Głośne odczytanie zdań.

7. Bałwankowe zawody. Każda grupa otrzymuje karty pracy nr z wyciętymi elementami. Dzieci w grupach wykonują działania i kładą na nich elementy z wynikiem. Wygrywa grupa, która pierwsza obliczy i ułoży bałwanka.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Nauczyciel wcześniej przygotowuje elementy z wynikami działań.

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne:
1, 2

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne:
1, 3, 4, 5
środki dydaktyczne:
karty pracy nr 1, 2, 4

edukacja
matematyczna
cele operacyjne:
6, 7
środki dydaktyczne:
karta pracy nr 3 i 5

8. Rozwiązywanie i układanie zadań

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Nauczyciel wcześniej przygotowuje elementy z wynikami działań.

WSKAZÓWKA DOTYCZĄCA PRACY Z UCZNIEM ZDOLNYM

Uczniowie sami decydują, na które pytanie odpowiedzą, mogą pracować w parach, uczniowie zdolni sami układają zadania.

Podsumowanie zajęć

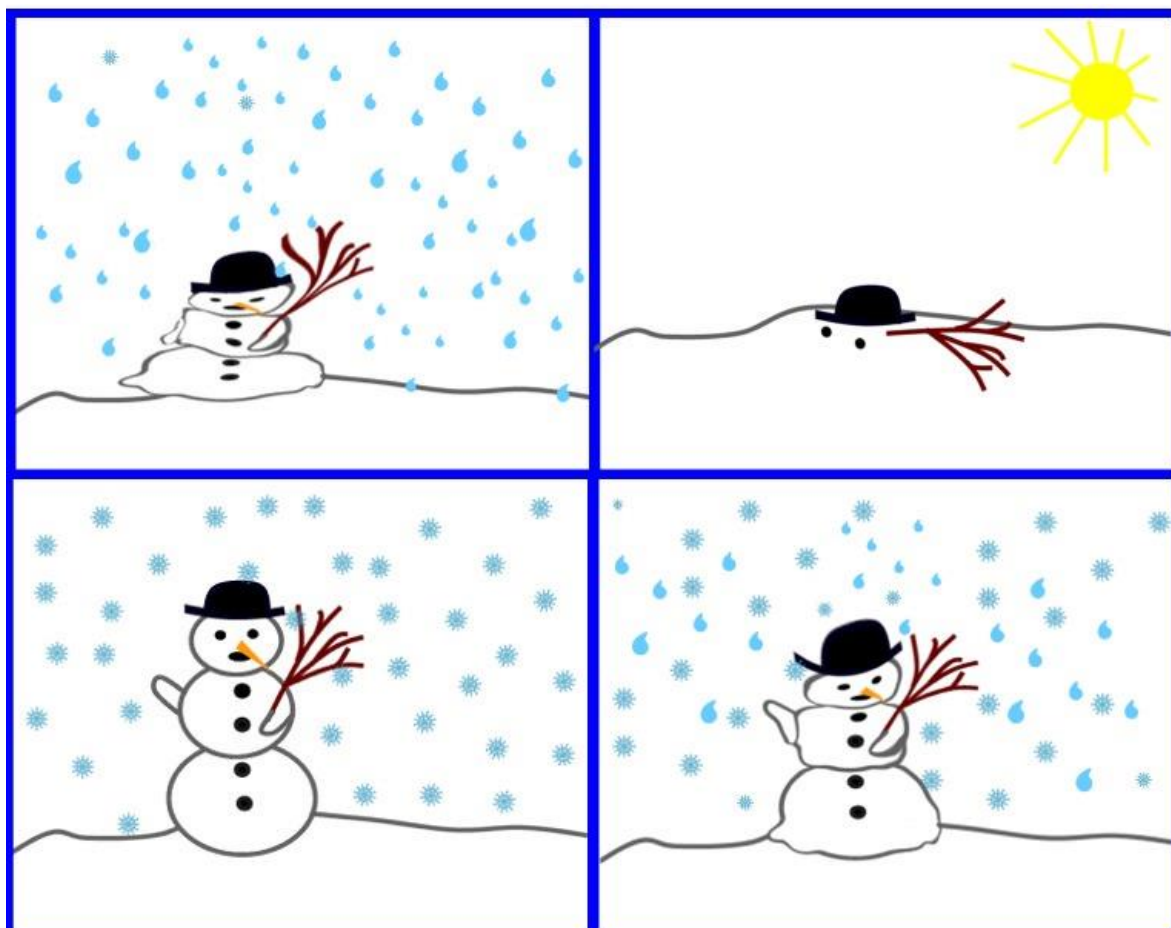
9. Uczniowie w kręgu podają sobie papierowy garnek i wypowiadają zdania dotyczące marcowej pogody.

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne:
1, 2
środki dydaktyczne:
załącznik 1

KARTA PRACY NR 1 sc. II/64

Wytnij obrazki i ułóż je w odpowiedniej kolejności. Opowiedz historyjkę.

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

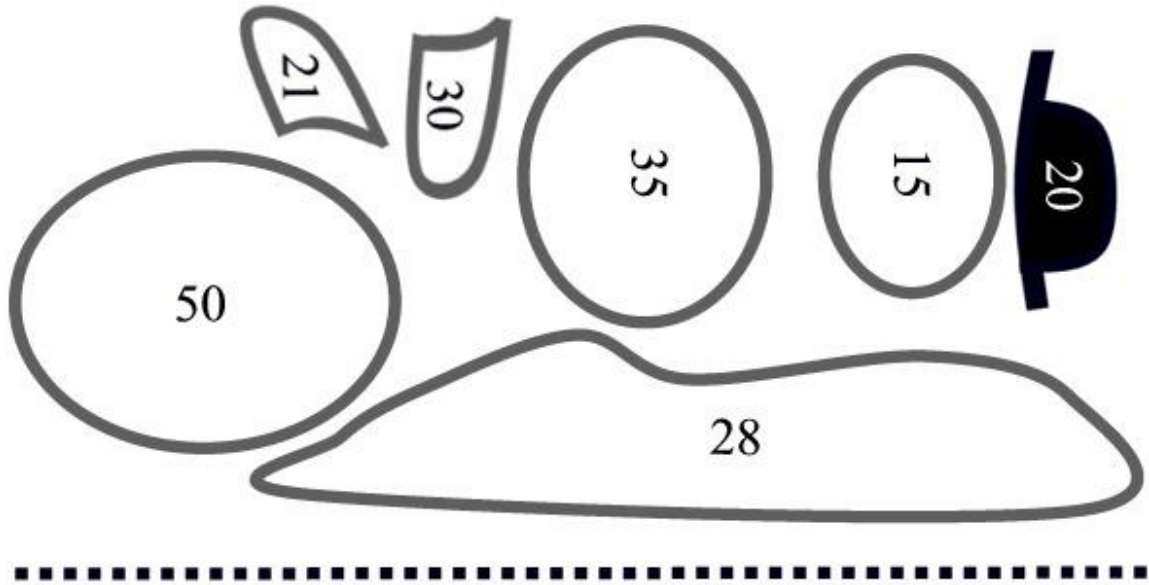
KARTA PRACY NR 2 sc. II/64

Wytnij i ułóż puzzle. Przepisz zdania do zeszytu.

KARTA PRACY NR 3 sc. II/64

Ułóż element z wynikiem na właściwym działaniu.

$$50-30=$$

$$25-10=$$

$$15+15=$$

$$25+10=$$

$$36-15=$$

$$30+20=$$

$$39-11=$$

KARTA PRACY NR 4 sc. II/64

A series of horizontal blue lines for writing, consisting of 18 lines.

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

KARTA PRACY NR 5 sc. II/64

Wykonaj rysunki i rozwiąż zadanie. O co możesz jeszcze zapytać? Odpowiedz co najmniej na 3 pytania.

Dzieci lepili bałwanki. Na jednego bałwanka potrzebowali 3 kule, 2 węgielki na oczy, 1 na usta i 4 na guziki i 1 marchewkę na nos.

Ile węgielków zużyli na 1 bałwanka?

Ile węgielków zużyli na 2 bałwanki?

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

Ile węgiełków zużyły na 4 bałwanki?

Ile bałwanów ulepiły dzieci jeśli miały 36 węgiełków?

Każde dziecko ulepiło 2 bałwanki. Ile było dzieci?

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

Ile kul śniegowych zużyły dzieci?

Ile kul ulepiło każde dziecko?

Ile marchewek potrzebowały?

ZAŁĄCZNIK 1 sc.II/64

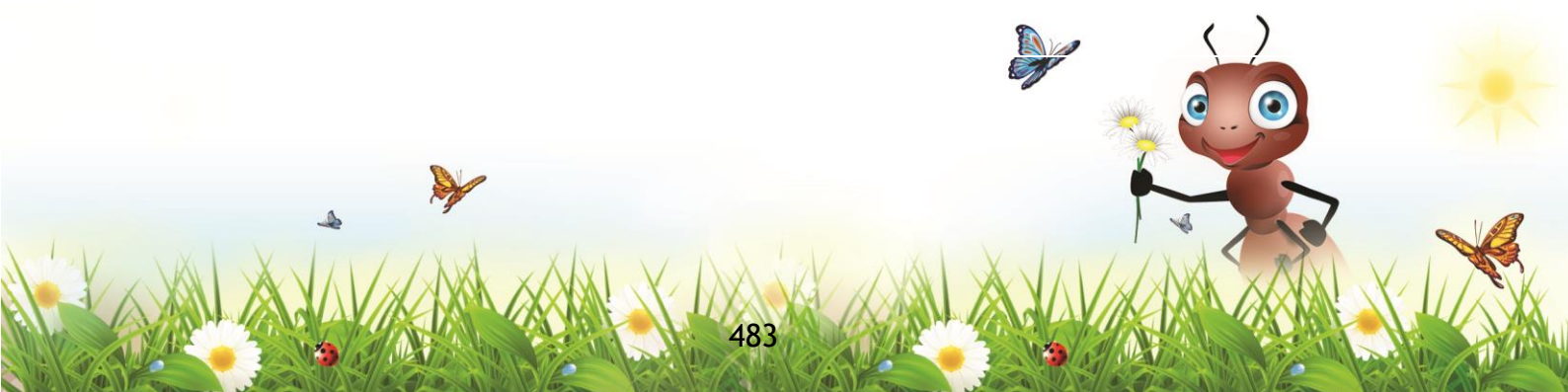

SCENARIUSZ ZAJĘĆ II/65

Tytuł	Nad rzeką
Kształtowane kompetencje	metapoznawcze, myślenie naukowe
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none"> – przypomnienie warunków bezpiecznej zabawy, – obserwowanie przyrody i prowadzenie prostych doświadczeń przyrodniczych, – opisywanie życia w ekosystemie zbiornika wodnego, – mierzenie i zapisywanie wyników pomiaru długości, szerokości i wysokości przedmiotów oraz odległości między obiektami. <p>OPERACYJNE: uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) przeprowadza proste eksperymenty i pomiary przyrodnicze z wykorzystaniem bezpiecznych materiałów; 2) wie, jakie rośliny i jakie zwierzęta tworzą ekosystem rzeczny, 3) wie, jaki jest wpływ wody na życie człowieka, zwierząt i roślin - potrafi podać przykłady pozytywnego i negatywnego wpływu, 4) wie, jak zachowywać się podczas zabaw w wodzie, 5) wie, gdzie można się bezpiecznie bawić, 6) wie, dlaczego nie można bawić się w miejscach niebezpiecznych, 7) dokonuje pomiarów długości, szerokości, wysokości przedmiotów za pomocą linijki lub innych dostępnych narzędzi pomiarowych, 8) udoskonala stosowane przez siebie techniki malarskie, rysunkowe, graficzne i rzeźbiarskie poprzez działania (w klasie i poza nią) z wykorzystaniem materiałów, narzędzi i technik właściwych dla tych dziedzin sztuki
Metody pracy	ćwiczenia przedmiotowe, obserwacja bezpośrednia
Formy pracy	indywidualna, grupowa, zbiorowa
Środki dydaktyczne	stoik z przymocowanym sznurkiem, atlas roślin i zwierząt, taśma miernicza, papier formatu A1 lub A0, stoper, karty pracy nr 1-3
Czas trwania	110 minut, w tym: <ul style="list-style-type: none"> – edukacja społeczna - 20 minut, – edukacja przyrodnicza - 60 minut, – edukacja plastyczna - 10 minut, – edukacja matematyczna - 10 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

edukacja przyrodnicza
cele operacyjne:
2, 3

Wprowadzenie do zajęć

1. Uczniowie (przebrani do wyjścia) gromadzą się przed szkołą. Następnie wędrują w kierunku rzeki.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Ze względów bezpieczeństwa zajęcia prowadzić przy rzece w bliskiej odległości trwałego mostu z barierkami. Pomocne jest bezpieczne zejście do rzeki. Ułatwieniem w prowadzeniu zajęć będzie druga osoba do opieki.

W czasie wyprawy nauczyciel rozmawia z uczniami:

- *Co to jest rzeka?* (naturalny ciek wodny płynący w zagłębieniu terenu)
- *Jak się nazywa zagłębienie terenu, w którym płynie rzeka?* (dolina rzeczna)
- *Wymieńcie co można zaobserwować w dolinie rzecznej?* (miejsce w którym płynie woda - koryto rzeczne, brzegi rzeki, brzegi doliny, most, schodki do rzeki, rośliny, miejsce do wędkowania itp.)

Zajęcia właściwe

2. Podział klasy na trzy grupy badawcze: „Malarze”, „Przyrodnicy”, „Hydrolodzy”

Każda z grup ma swoje zadanie do wykonania:

edukacja przyrodnicza
cele operacyjne:
1, 2, 3

edukacja plastyczna
cele operacyjne: 8

Malarze

Narysujcie dowolną techniką obserwowany fragment doliny rzecznej. Pamiętajcie by wrysować wymienione wcześniej elementy doliny rzecznej.

Przyrodnicy

Korzystając z atlasu roślin, określcie, jakie rośliny rosną w nurcie rzeki, na brzegu nad samą wodą oraz wyżej (na terasie zalewowej). Wyniki obserwacji zapiszcie w karcie pracy nr 1.

Jeśli zauważycie jakieś zwierzę w rzece lub tuż przy jej brzegu, spróbujcie określić jego nazwę przy pomocy atlasu zwierząt i zapiszcie w karcie pracy.

edukacja matematyczna
cele operacyjne: 7
środki dydaktyczne:
- karty pracy nr,
- słoik z przymocowanym sznurkiem,
- atlas roślin i zwierząt,
- taśma miernicza,
- papier formatu A1 lub A0,
- stoper

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Ze względów bezpieczeństwa obserwacje roślin wodnych tylko pod nadzorem nauczyciela lub osoby pomagającej.

Hydrolodzy

Pobierzcie próbkę wody do obserwacji. Wykonajcie obserwacje według karty pracy nr 2.

Zmierzcie szerokość koryta rzeki i wpiszcie w kartę pracy nr 2.

Zmierzcie prędkość przepływu wody w rzece.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Ze względów bezpieczeństwa pomiary hydrologiczne należy przeprowadzać tylko pod nadzorem nauczyciela lub osoby pomagającej.

Pomiar prędkości przepływu wykonać w sposób następujący: na moście od strony górnego biegu rzeki uczeń rzuca do rzeki znaleziony przez siebie kij (długość około 20 centymetrów, grubość około kciuka), i kiedy kij wpadnie do wody i doplynie do mostu, daje sygnał *Start!* do ucznia ze stoperem. Drugi uczeń, po drugiej stronie mostu, czeka, aż kij doplynie do drugiej krawędzi mostu i daje sygnał *Stop!* do ucznia ze stoperem. Odczytują pomiar i zapisują czas. Następnie mierzą szerokość mostu. Obliczają prędkość, dzieląc szerokość mostu przez otrzymany czas.

edukacja
przyrodnicza
cele operacyjne: 3

Podsumowanie zajęć

3. Pytania ewaluacyjne

- *Wymieńcie, jakie znaczenie ma dla człowieka rzeka. (źródło wody, pożywienia, droga wodna, rekreacja - pływanie)*
- *Jakie niebezpieczeństwa niesie ze sobą rzeka? (powódzie)*

edukacja społeczna
cele operacyjne:
4, 5, 6
środki dydaktyczne:
karta pracy nr 3

Każda z grup prezentuje wyniki swojej pracy.

Nauczyciel inicjuje pogadankę na temat bezpieczeństwa przebywania nad rzeką. Uczniowie wspólnie z nauczycielem ustalają listę podstawowych zasad bezpieczeństwa nad rzeką, zapisują ją na karcie pracy nr 3. Lista zasad zostanie zwieszona w pracowni szkolnej.

KARTA PRACY NR 1 sc. II/65

Wyniki obserwacji botanicznych:

Rośliny w korycie rzeczonym:

Podwodne:

Nadwodne:

Rośliny przykorytowe:

Rośliny na terasie zalewowej:

Zaobserwowane zwierzęta:

KARTA PRACY NR 2 sc. II/65

Określcie właściwości badanej wody z rzeki (wpisz w wolne miejsca lub wykreśl odpowiednie wyrazy):

Pobrana woda jest przejrzysta/mętna

Pływają/nie pływają w niej różne drobinki.

Jakie to są drobinki?

Na dnie stoika pojawia/nie pojawia się osad.

Jeśli tak, ma barwę (ciemny, szary, żółty):

Woda ma barwę

Woda ma/nie ma zapachu.

Jeśli ma zapach to jest on przyjemny/nieprzyjemny? Inne określenia zapachu:

Szerokość łóżyska rzeki:

Szerokość koryta rzeki:

Prędkość przepływu wody w rzece:

KARTA PRACY NR 3 sc. II/65

Zasady bezpiecznego przebywania nad rzeką:

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

8.

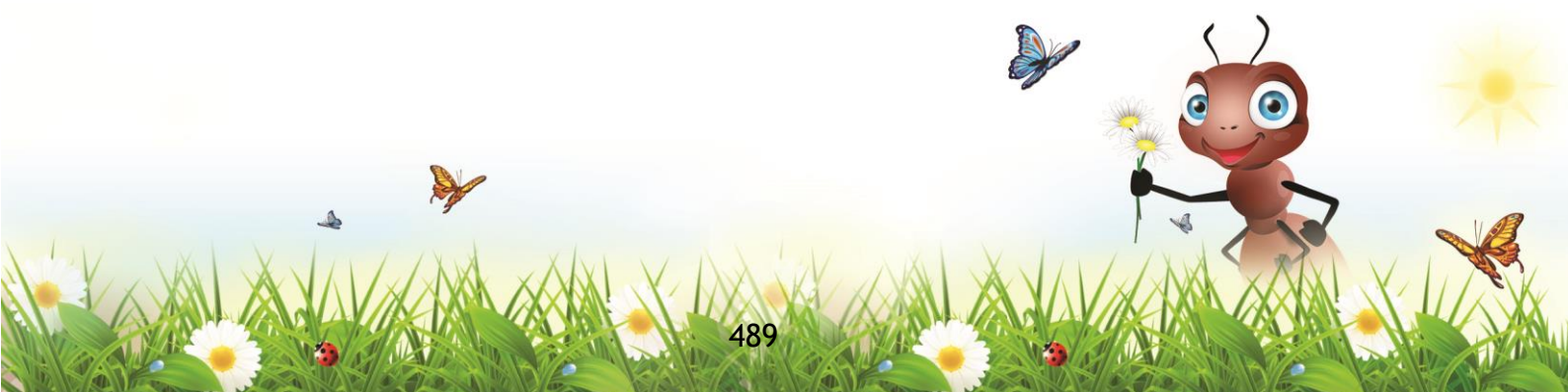
9.

10.

SCENARIUSZ ZAJĘĆ II/66

Tytuł	Dlaczego się uśmiechamy?
Kształtowane kompetencje	językowe, matematyczne, myślenie twórcze, artystyczne
Cele zajęć	OGÓLNE - rozwijanie umiejętności rozpoznawania właściwych wzorów zachowań. OPERACYJNE: uczeń: <ol style="list-style-type: none"> 1) rozumie potrzebę utrzymywania dobrych relacji z innymi ludźmi, 2) uważnie słucha tekstu czytanego przez nauczyciela, 3) uczestniczy w rozmowie zainspirowanej wysłuchanym tekstem, 4) wypowiada się w kilku zdaniach na temat tego, co wprawia go w dobry nastrój, 5) wycina i składa psa według instrukcji obrazkowej, 6) współdziała w grach i zabawach, 7) czyta i rozumie aforyzmy, 8) rozwiązuje zadania z treścią
Metody pracy	podające (wyjaśnienie), aktywizujące (trening twórczości, drama), praktyczne (ćwiczenia przedmiotowe)
Formy pracy	zbiorowa, w parach, indywidualna
Środki dydaktyczne	karty pracy nr 1-2, załączniki 1 a-b, 2 a-b, 3, lusterka (po trzy dla każdego ucznia)
Czas trwania	trzy godziny, w tym: <ul style="list-style-type: none"> – edukacja polonistyczna - 90 minut, – edukacja matematyczna - 25 minut, – zajęcia techniczne - 20 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne:
6, 2, 3, 4

Wprowadzenie do zajęć

1. Zabawa w pomidora

Dzieci siedzą w kręgu, jedno z nich, robiąc komiczne miny, zadaje po kolei każdemu śmieszne pytania. Zadaniem pozostałych jest nie dać się sprowokować do śmiechu, a na wszystkie pytania odpowiadać poważnie słowem „pomidor”. Kto nie wytrzyma i roześmieje się lub powie jakieś inne słowo, daje fant. Gdy już rozśmieszysz obojdzie wszystkich, siada na końcu, a jego rolę przejmuje następna osoba.

Zajęcia właściwe

2. Nauczyciel opowiada:

Stara bajka indyjska opowiada o psie, który znalazł się w pokoju tysiąca luster. Pies zobaczył nagle całą masę innych psów. Wpadł w szal, szczyrzył groźnie zęby, warczał z wściekłością. Wszystkie psy w lustrach czyniły to samo: szczyrzyły zęby i warczały. Pies wystraszył się zaczął uciekać. A wokół widział inne przerażone i uciekające psy. Biegał w kółko tak długo aż zamęczył się na śmierć. (K. Wójtowicz (1985), Przypiski, Poznań: Księgarnia Św. Wojciecha)

- *Jak inaczej mógł zachować się pies?*
- *W jaki sposób pies okazuje radość?*
- *Jak wtedy zakończyłaby się bajka?*

3. Ćwiczenia dramowe: Dzieci w parach przedstawiają scenki, np.

- *Poproś koleżankę o pomoc z uśmiechem.*
- *Poproś koleżankę o pomoc z naburmuszoną miną.*

4. Kilkudzaniowe wypowiedzi dzieci o tym, co wprawia je w dobry nastrój

5. Wykonanie psa - karta pracy nr 1. Ustawianie psa przy jednym, dwóch i trzech lusterkach. Powtórzenie ćwiczenia w parach: 2 psy przy jednym, dwóch i trzech lusterkach, przeliczanie odbić.

6. Rozwiązywanie zadań z karty pracy 2.

Cztery psy stanęły przed trzema lustrami. Ile odbić psów zobaczyły?
W pięciu lustrach widać 35 odbić psów. Ile psów stoi przed lustrami?
Dokończ rysować psa.

7. Rozmowa uświadamiająca życiową moc dobroci i uśmiechu.

- *Co to znaczy, że uśmiech jest zaraźliwy?*
- *Czy śmiech jest zdrowy?*
- *Po co się śmiejemy?*

Uśmiech jest zaraźliwy. Nasz mózg rozpoznaje emocje z twarzy drugiej osoby, odpowiedzialne są za to „neurony lustrzane”, uruchamiają obszary mózgu odpowiedzialne za te same emocje. Gdy widzimy uśmiech, automatycznie czujemy radość. Śmiech bardzo dobrze wpływa na nasze zdrowie, szybciej oddychamy, szybciej bije nasze serce, co powoduje, że nasz organizm jest lepiej dotleniony. Śmiech wprawia w ruch wiele naszych mięśni. Dzięki

zajęcia techniczne
i edukacja
matematyczna
cele operacyjne:
5, 8

środki dydaktyczne:
- karta pracy nr 1 - 2
- lusterka

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne:
6, 7

środki dydaktyczne:
- załączniki 1 a-b, 2 a-b
- lusterka

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

śmiejowi lepiej funkcjonuje nasz system odpornościowy. Dlatego też w wielu szpitalach stosuje się terapię śmiechem. W Polsce zajmuje się tym np. fundacja „doktora Clowna”. Pracownicy tej fundacji przebrani za clownów bawią i rozśmieszają dzieci w szpitalach.

8. Gra w Memo w grupach. Dobieranie emotikonów w pary łączące w całość aforyzmy o uśmiechu. Odczytywanie i wyjaśnianie aforyzmów.

WSKAZÓWKI DO PRACY Z UCZNIEM ZDOLNYM

Dodatkowe aforyzmy w załączniku.

9. Ćwiczenia z lusterkami - różne rodzaje uśmiechów

Uśmiech dumny (zrobiłem to, udało się)

Uśmiech porozumiewawczy (rozumiemy się bez słów)

Uśmiech przymiły (chcemy się przypodobać)

Uśmiech wymuszony (falszywy)

Uśmiech radosny (ten najpiękniejszy, kiedy śmieją się również nasze oczy)

Uśmiech dobrotliwy (łagodny, wybaczący)

Uśmiech nieśmiały (niepewny)

Podsumowanie zajęć

10. Dzieci kończą zdanie: *Gdy widzę uśmiech, to...*

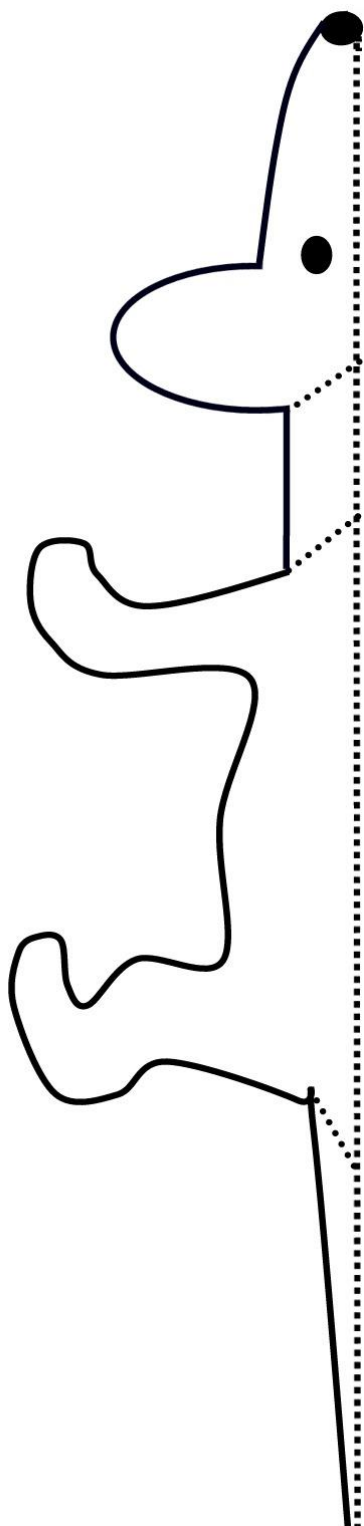
Praca domowa

11. Spraw by domownicy dziś się do Ciebie uśmiechnęli.

KARTA PRACY NR 1 sc. II/66

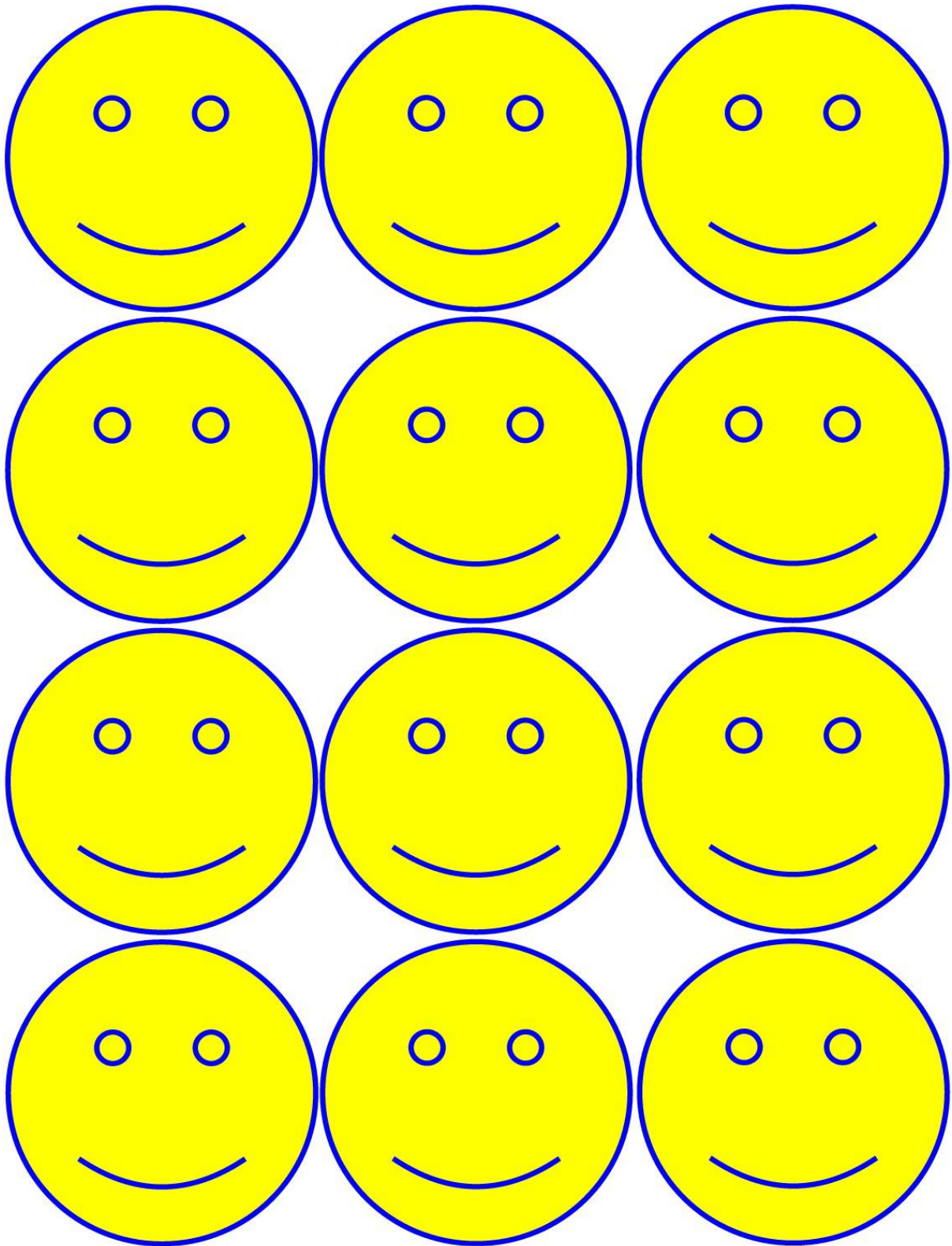
Złóż kartkę wzdłuż linii przerywanej. Wytnij psa. Zagnij szyję i ogon w miejscach zaznaczonych linia przerywaną.

ZAŁĄCZNIK 1a sc. II/66

ZAŁĄCZNIK 1b sc. II/66

Gdy
nie masz nic
do ofiarowania,

Dzień
bez
uśmiechu

Uśmiech

ofiaruj
uśmiech.

Przysłowie chińskie

jest dniem
straconym.

Charlie Chaplin

wędruje
daleko.

James Joyce

Uśmiech jest
najprawdziwszym,

Uśmiech
psa
znajduje się

Uśmiech
jest jak sok
pomarańczowy.

kiedy
jednocześnie
uśmiechają się
oczy.

ks. Jan Twardowski

w jego
ogonie.

Victor Hugo

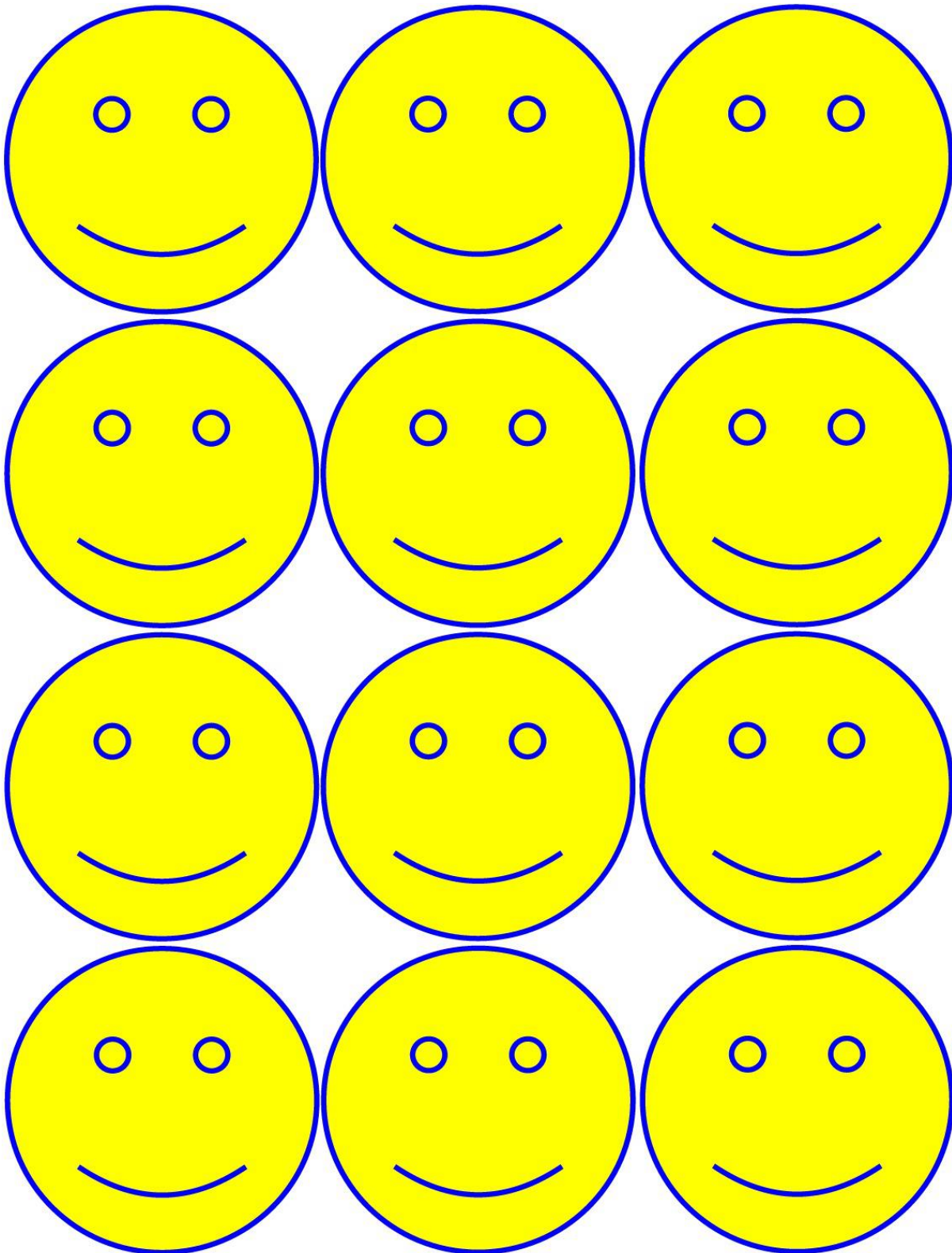
Ma ciepły
kolor, słodki smak
i daje dużo energii.

Małgorzata Ciok

b

ZAŁĄCZNIK 2a sc. II/66

ZAŁĄCZNIK 2b sc. II/66

Szczęście lubi
odwzajemniać
uśmiech.

Uprzejme spojrzenie
i uśmiech znaczą
często więcej,

Śmiech
jak słońce

Dlatego
unika
ponuraków.

Lesław Nowara

niż udana
rozmowa.

kard. Stefan Wyszyński

spędza zimę
z twarzy ludzkiej.

Victor Hugo

Kwiat
jest

Każdy
uśmiecha się

Obdarzając
uśmiechem

uśmiechem
rośliny.

Peter Hille

w tym
samym
języku.

Przysłowie angielskie

uszcześliwiasz
serce.

Stapulensis Jacobus Faber

ZAŁĄCZNIK 3 sc. II/66

„Więcej czyni jeden uśmiech niż trzy uderzenia pięścią.
A i - hałasu nie ma, i ręka nie boli, i mebel się nie niszczy,
i medale nie brzęczą”.

Władysław Grzeszczyk

„Miej czas na to, aby pomyśleć - to źródło mocy. Miej czas na
modlitwę - to największa siła na ziemi. Miej czas na uśmiech
- to muzyka duszy”.

Matka Teresa z Kalkuty

„Nie ma nic piękniejszego, niż pobudzać ludzi do śmiechu”.

Marcel Achard

„Śmiech jest to dobre samopoczucie całego ciała, okazywane w
jednym miejscu”.

Josh Billings

„Przebaczenie - uśmiech miłości”.

Zbigniew Trzaskowski

„Radość i uśmiech są jak okno i drzwi, którymi może przedostać się
w życie człowieka nieskończone dobro”.

Christian Morgenstern

„Uśmiech jest najlepszą kosmetyką do użytku zewnętrznego
i najlepszym lekarstwem do użytku wewnętrznego”.

Phil Bosmans

SCENARIUSZ ZAJĘĆ II/67

Tytuł	Rośliny chronione
Kształtowane kompetencje	myślenie naukowe, ruchowe, językowe, matematyczne, interpersonalne
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none"> – poznanie wiosennych roślin chronionych, – modelowanie w plastelinie lub modelinie, – mnożenie i dzielenie przez 5 w zakresie 50. <p>OPERACYJNE: uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) uważnie słucha czytanych przez nauczyciela tekstów, 2) wyraża myśli w formie powiązanych zdań, 3) zna wiosenne rośliny i rośliny podlegające ochronie, 4) wie, co to znaczy ochrona roślin i dlaczego należy je chronić, 5) umie przedstawić środkami plastycznymi poznane rośliny chronione, 6) układa zdania z rozsypanek, 7) zna rodzaje zdań ze względu na cel wypowiedzi, 8) mnoży i dzieli przez 5 w zakresie 100, 9) zna nazwy liczb w mnożeniu i dzieleniu, 10) wie, że iloczyn i ilorazy to działania wzajemnie odwrotne, 11) ćwiczenie koncentracji i pamięci świeżej
Metody pracy	podające (pogadanka, opowiadanie), aktywizujące (krzyżówka, zagadka, burza mózgu), eksponująca (pokaz na tablicy interaktywnej, wystawa), praktyczna (ćwiczenia przedmiotowe)
Formy pracy	zbiorowa, grupowa, w parach, indywidualna
Środki dydaktyczne	krzyżówka, plansze z roślinami chronionymi, rozsypanka wyrazowa, karty pracy nr 1-4 - karty 2-4 w wersji A i B (łatwiejszej i trudniejszej), załączniki 1-3, karta pracy <i>English Ant 58</i>
Czas trwania	cztery godziny, w tym: <ul style="list-style-type: none"> – edukacja przyrodnicza - 45 minut, – edukacja polonistyczna - 60 minut, – edukacja plastyczna - 30 minut, – edukacja matematyczna - 45 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

Wprowadzenie do zajęć

edukacja
przyrodnicza
cele operacyjne:
2, 3

1. Rozwiązanie zagadki. „Zagadki dla najmłodszych” Joanny Stec

Mówią-że w nim „jak w garncu” - nieustanna zmiana.

*Słońce grzeje w południe, mrozek szczypie z rana,
a do tego jeszcze przelatują deszcze. (marzec)*

2. Krótka rozmowa o pogodzie i zmianach zachodzących w przyrodzie w marcu

3. Wprowadzenie do tematu poprzez zadanie pytań:

- *Jakie są pierwsze rośliny wiosny? („burza mózgów”)*
- *Czy wszystkie wolno nam zrywać ?*
- *Jak mówimy o roślinach, których nie wolno zrywać?*

Zajęcia właściwe

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne:
1, 2, 3

4. Zabawa ruchowa „Idziemy na wiosenny spacer”

Dzieci spacerują, rozglądają się, nasłuchują śpiewu ptaków, rozpoznają śpiew skowronka. Oglądają gałązki drzew w poszukiwaniu pąków. Pochylają się, szukając roślin. Dzieci wymieniają nazwy wiosennych roślin, które mogą spotkać o tak wczesnej wiosnie.

5. Opowiadanie pod tytułem: „Romi, ty głuptasie”

Uczniowie siedzą w kręgu i słuchają czytanego przez nauczyciela tekstu pt.: „Romi, ty głuptasie”, autor - E. Lisiak.

Zosia, Kasia i Bartek wybrali się do lasu na pierwszy wiosenny spacer. Za nimi, biegnie co sił w nogach, zachwycony spacerem Romi - pies Bartka. Romi jest w lesie po raz pierwszy. Biega po krzakach, wyprzedza dzieci lub zostaje z tyłu, wącha, kopie dołki, nagle zatrzymuje się i patrzy: przed nim pojawiła się kępa białych kwiatów. Białe kwiatki wychylają łepki spod śniegu.

Zadowolony Romi chwycił w pysk pachnącą wiosną kępę i biegnie do dzieci.

Jednak Zosia, Kasia i Bartek wcale Romiego nie chwala. Dzieci oburzone patrzą na psa i krzyczą:

- *Co ty zrobisz głuptasie? Zerwałeś przebiśniegi? Przebiśniegi to kwiaty chronione.*
- *Niemądry pies! Nie wiesz, że nie wolno zrywać kwiatów chronionych!*
- *Nie wolno zrywać przebiśniegów!*
- *Ani sasanek, ani miętów!*
- *I jeszcze wilczego tyka, i rosiczki.*

Romi już wie, że źle zrobił, przysiadł na dwóch łapach i zawstydzony patrzy Bartkowi w oczy.

Wie, że nie zapamięta nazw tych chronionych roślin, ale kwiatków zrywał więcej nie będzie.

edukacja przyrodnicza
cele operacyjne: 3, 4
środki dydaktyczne: załączniki 2, 3

6. Rozmowa na temat tekstu

- *Jaką nowiną chciał się podzielić piesek z dziećmi?*
- *Dlaczego dzieci nie ucieszyły się z niespodzianki Romiego?*
- *O jakich roślinach mówiły dzieci?*
- *Co to znaczy rośliny chronione?*
- *Jak sądzicie dlaczego są chronione?*
- *Kto ponosi odpowiedzialność za zachowanie się psa?*

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Ochrona gatunkowa roślin - prawny sposób zabezpieczenia rzadko występujących gatunków dziko rosnących roślin zagrożonych wyginięciem. Dziko rosnących gatunków chronionych nie wolno niszczyć, zrywać, zbierać, niszczyć ich siedlisk, sprzedawać, nabywać, przewozić przez granicę państwa itp.

7. Prezentacja na tablicy interaktywnej lub tablicach

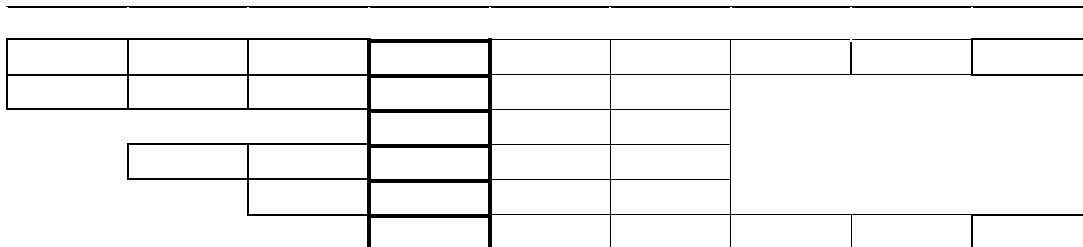
- *Które z prezentowanych roślin wystąpiły w opowiadaniu?*
- *Która są kwiatami?*
- *Czym jest wilczczyko?*

edukacja przyrodnicza
cele operacyjne: 3, 4
środki dydaktyczne: karta pracy nr 1

8. Krzyżówka

Jak rozwiążecie krzyżówkę to poznacie jeszcze jedną roślinę, która jest pod ścisłą ochroną. Uczniowie w parach rozwiązują krzyżówkę (karta pracy nr 1).

- 1) Ptak, który jako pierwszy wraca na wiosnę i umila orkę rolnikowi.
- 2) Chodzi po błocie w czerwonych butach, biały pan.
- 3) Nazwa drzewa zaczyna się na literę D.
- 4) Kolor kwiatów kaczęńca.
- 5) Przysmak bociana.
- 6) Pierwszy kwiat wiosny na halach górskich.

Jakie otrzymaliście hasło? („Widłak”)

9. Pokaz tablicy 2 z widłakiem i wyjaśnienie

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Rośliny tego gatunku rosty wtedy, gdy żyły dinozaury (około kilkadziesiąt milionów lat temu). Większość widłaków charakteryzuje długi cykl życiowy. Od wykiełkowania zarodnika do powstania dojrzałej rośliny mija niekiedy 20 lat. Taki długi czas rozwoju zmusza nas do szczególnej ochrony widłaka. Ze względu na fakt, iż jest to roślina reliktoowa, oraz na długi okres rozwoju, widłaki rosnące w Polsce są pod ochroną.

Pyłki oraz zarodniki widłaków wykorzystywane są do celów leczniczych, jednak należy pamiętać, że cała roślina jest trująca i choćby z tego powodu nie należy jej dotykać.

Szerszy opis np.: http://www.atlas-roslin.pl/gatunki/Lycopodium_annotinum.htm

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne:
6, 7
środki dydaktyczne:
- załącznik 1,
- koperty

10. Układanie zdań z rozsypanki wyrazowej dotyczących roślin chronionych

Praca indywidualna - rozdanie kopert z rozsypankami wyrazowymi zawierającymi różnego rodzaju zdania. Dzieci otrzymują po jednej kopercie. Każda koperta zawiera po jednym zdaniu. Zdania są różne (załącznik 1).

Ułożone zdania zapisujemy na tablicy, dzieci podejmują decyzję, jaki stawiamy na końcu zdania znak, i określają rodzaj zdania.

Czy wiesz, które rośliny są pod ochroną?

Do roślin chronionych zaliczamy: sasanki, przylaszczki, śnieżyce i widłaki.

Nie zrywamy i nie kupujemy roślin chronionych.

Och, jakie piękne kwiaty!

11. Zapisywanie zdań w zeszycie

12. Modelowanie w plastelinie, modelinie

13. Prezentacja prac. Ocena

14. Mnożenie i dzielenie przez pięć w zakresie 50

Przypomnienie, jak nazywają się liczby w mnożeniu, a jak w dzieleniu (czynniki, iloczyn, dzielna, dzielnik i iloraz).

edukacja
plastyczna
cele operacyjne:
1, 2, 4, 5
środki dydaktyczne:
- modelina,
- plastelina

edukacja
matematyczna
cele operacyjne:
8, 9, 10
środki dydaktyczne:
- 15 sztucznych
kwiatów,
- karty pracy nr 3A i
B,
- karty pracy nr 4A i 4
B

15. Ćwiczenia w pamięciowym mnożeniu i dzieleniu liczb:

Podaj liczbę pięć razy większą od podanej: 6, 3, 7, 9, 8.

Podaj liczbę pięć razy mniejszą od podanej: 45, 40, 45, 35, 15.

16. Praca indywidualna - obliczanie iloczynów typu: $n \cdot 5$

Uzupełnij i napisz formułę matematyczną - zad. 1, karta pracy nr 2A (łatwiejsza) i 2B (trudniejsza).

17. Układamy zadanie

Samodzielna twórcza praca uczniów. Do przygotowanych rekwizytów (np. sztuczne kwiaty żonkile) uczniowie układają treść zadania (tak, by wystąpiło w nim mnożenie).

Przykładowa treść zadania:

Ania ma w dzbanku trzy żonkile, a Ola pięć razy więcej. Ile żonkili ma Ola?

Powtórzenie treści zadania przez wskazane dziecko.

Analiza treści zadania. Pytania pomocnicze:

- *Co mamy dane w zadaniu?*
- *Czego nie wiemy, czego szukamy?*
- *Jak to obliczyć?*

Zapis formuły matematycznej i przedstawienie na drzewku.

Przekształcenie treści zadania (tak, by wystąpiło w nim dzielenie).

Przykładowa treść zadania:

Ola ma w dzbanku 15 żonkili, a Ania 5 razy mniej. Ile żonkili ma Ania?

Powtórzenie treści zadania przez wskazane dziecko.

Analiza treści zadania - zapisanie pytania, formuły matematycznej i przedstawienie na drzewku (karta pracy nr 3, zadanie 2).

Podsumowanie zajęć

18. Ocena pracy

19. Zadanie pracy domowej

Naucz się pięknie czytać tekst „Co zrobisz, Mikrusie”

Wykonaj zadanie na karcie pracy 3 A lub B (łatwiejsza i trudniejsza)

20. Zadanie mrówki Eureka

Nauczyciel wypowiada zdanie, które pozwala na swobodne wylizanie zwrotów. Przed dodaniem nowego słowa trzeba powtórzyć całe zdanie ze wszystkimi słowami z zachowaniem kolejności, np.:

Poszłam na wiosenny spacer i zobaczyłam pąki na drzewach.

Poszłam na wiosenny spacer i zobaczyłam pąki na drzewach i przebiśniegi.

Poszedłem na wiosenny spacer i zobaczyłam pąki na drzewach, przebiśniegi i skowronka. itp.

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne: 11

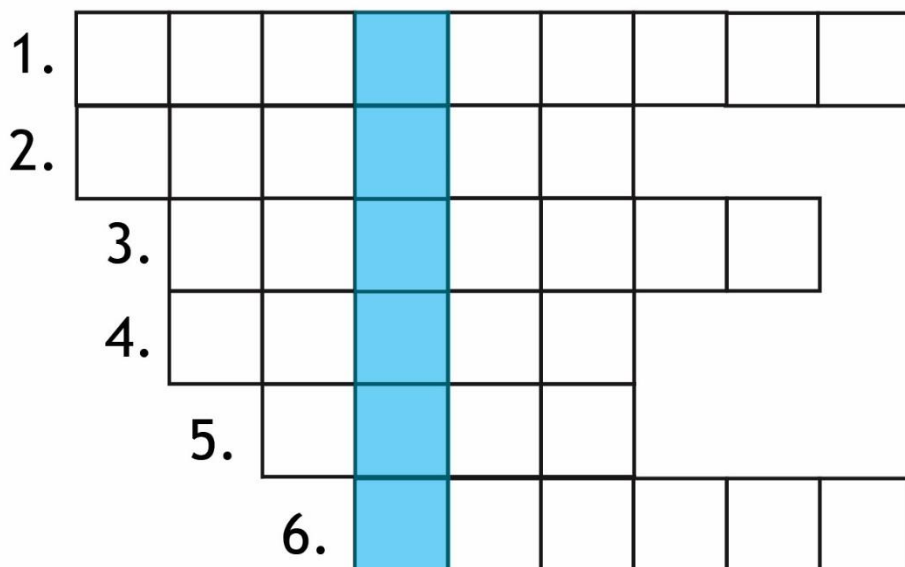

KARTA PRACY NR 1 sc. II/67

Rozwiążcie krzyżówkę, a poznacie jeszcze jedną roślinę, która jest pod ścisłą ochroną.

1. Ptak, który jako pierwszy wraca na wiosnę.
2. Chodzi po mokradłach w czerwonych butach, biały pan.
3. Nazwa iglastego drzewa, które na zimę gubi igły.
4. Kolor kwiatów kaczeńca.
5. Zielona, skoczna i pod ochroną.
6. Pierwszy kwiat wiosny na halach górskich.

Hasło

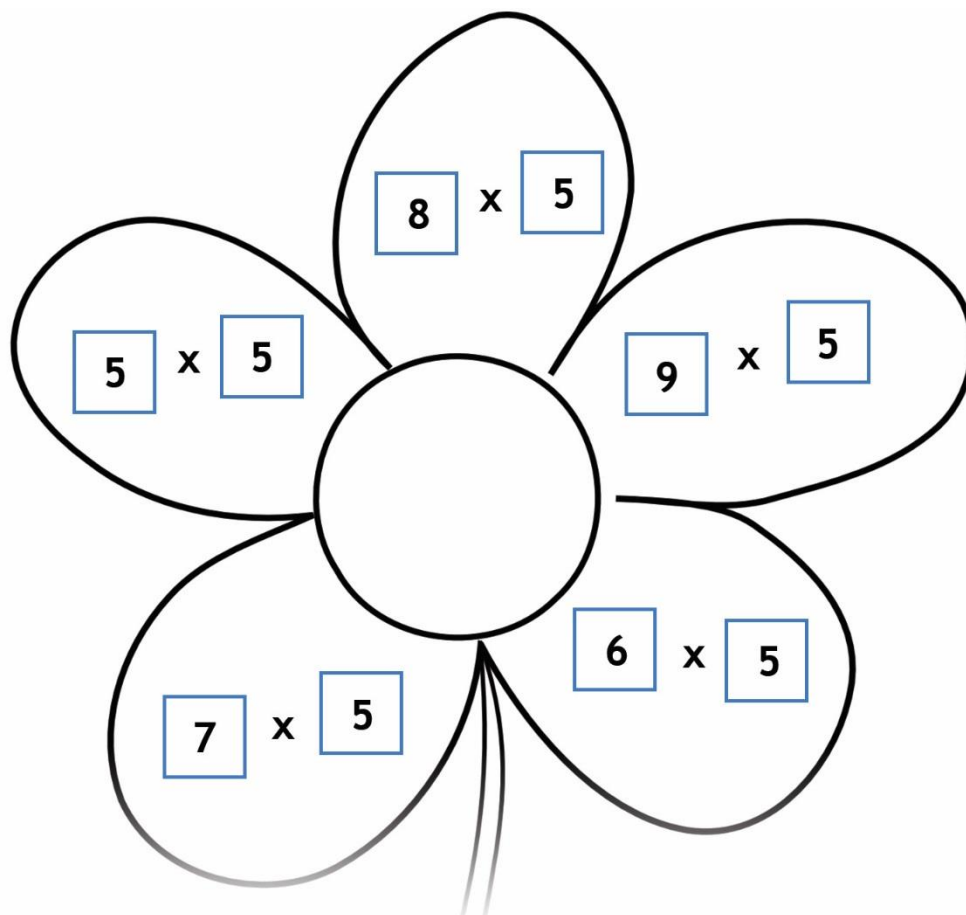

KARTA PRACY NR 3a sc. II/67

Zadanie 1

Oblicz formuły matematyczne.

Odpowiednim kolorem pomaluj płatki kwiątka i bociana.

40

25

35

45

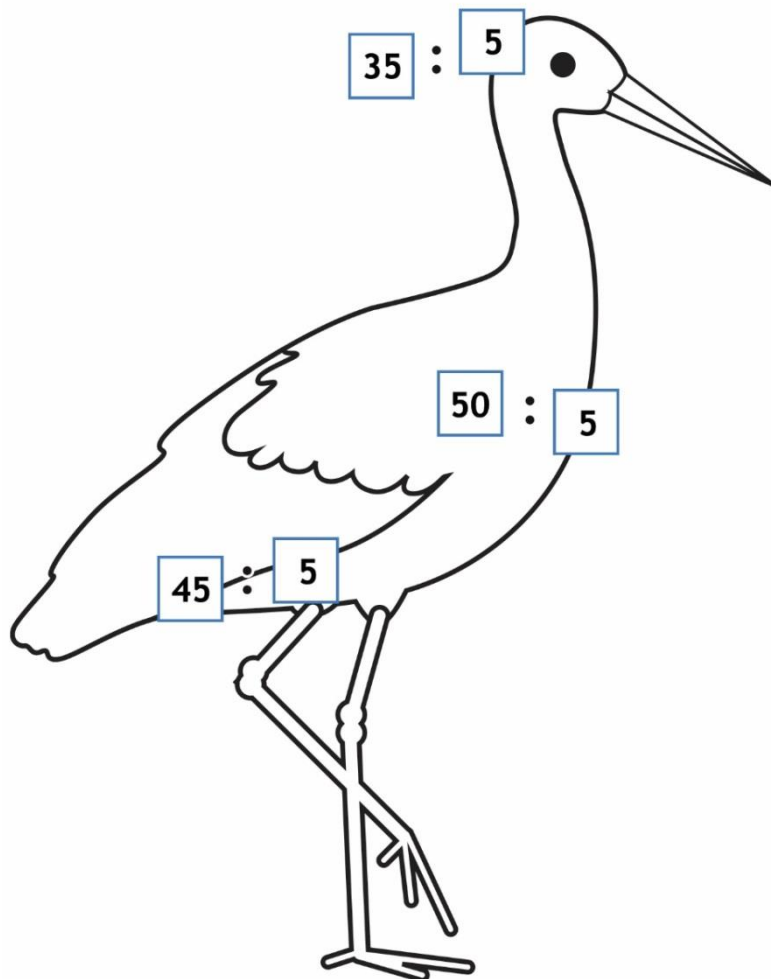

30

KARTA PRACY NR 3b sc. II/67

1. Oblicz formuły matematyczne.
Odpowiednim kolorem pomaluj płatki kwiatka i bociana.

10

4

9

7

5

ENGLISH ANT 58 sc. II/67

snowdrop

crocus

daffodil

tulip

primrose

hyacinth

1. Match.

crocus

daffodil

hyacinth

snowdrop

tulip

primrose

2. Draw.

tulip

snowdrop

daffodil

crocus

hyacinth

primrose

ZAŁĄCZNIK 1 sc. II/67

Czy wiesz, które rośliny są pod ochroną

Do roślin chronionych zaliczamy: sasanki, przylaszczki, zawilce i widłaki

Nie zrywamy i nie kupujemy roślin chronionych

Och, jakie piękne kwiaty

ZAŁĄCZNIK 2 sc. II/67

Kwiaty chronione

przebiśniegi

pierwiosnki

krokusy

sasanki

śnieżyce

przylaszczki

Rośliny chronione

wawrzynek wilczetyko

widłak

rosiczka

SCENARIUSZ ZAJĘĆ II/68

Tytuł	Opis krokusa
Kształtowane kompetencje	językowe, ruchowe, myślenie twórcze, artystyczne
Cele zajęć	OGÓLNE - kształtowanie umiejętności posługiwania się językiem ojczystym w zakresie mówienia, pisania i czytania. OPERACYJNE: uczeń: 1) wypowiada się na podany temat, 2) ustnie opisuje krokusa na podstawie zdjęć i żywego okazu, 3) samodzielnie pisze opis odpowiadając na pytania, 4) współdziała w zabawach, 5) lepi krokusa z plasteliny
Metody pracy	podające (wyjaśnienie), aktywizujące (trening twórczości), praktyczne (ćwiczenia przedmiotowe)
Formy pracy	zbiorowa, w parach, indywidualna
Środki dydaktyczne	karty pracy nr 1a - 1b, załączniki 1-2, krokus w doniczce, plastelina, tekturowe podstawki
Czas trwania	jedna godzina, w tym: – edukacja polonistyczna- 35 minut, – edukacja plastyczna - 10 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

Wprowadzenie do zajęć

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne:
1, 2
środki dydaktyczne:
krokus w doniczce

1. Dzieci siedzą na dywanie w kręgu, w środku stoi krokus w doniczce, jeśli uda się go zdobyć.

- *Co to za kwiat?*
- *Gdzie można go zobaczyć?*
- *Jak wygląda?*
- *Co jeszcze wiecie o krokusach?*
- *Czym różni się od innych wiosennych kwiatów?*
- *Co to znaczy, że krokus jest rośliną chronioną?*

Jeszcze kilkadziesiąt lat temu fioletowy krokus, będący zwiastunem wiosny był rośliną górską. Rzadko można go było zobaczyć na terenach niżej położonych. Obecnie występuje na terenie całego kraju, a jego odmiany uprawne przeznaczone na trawniki i do ogródków spotykamy również w innych barwach. Krokus jest rośliną chronioną.

Zajęcia właściwe

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne:
1, 2
środki dydaktyczne:
- krokus w doniczce,
- załączniki 1, 2
- karty pracy nr 1a, 1b

2. Oglądanie zdjęć pojedynczych kwiatów i dużych ich zbiorowisk. Porównanie naturalnego okazu ze zdjęciami (załączniki 1 i 2).

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Można wykorzystać zdjęcie:

http://static.scholaris.pl/resource_imp/104/104206/PLIKI_1/ABC06303_01.jpg

edukacja plastyczna
cele operacyjne:
4, 5
środki dydaktyczne:
- krokus w doniczce, –
plastelina,
- podstawki tekturowe

3. Samodzielne opisywanie krokusa na podstawie pytań lub porządkowanie opisuna podstawie pytań.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Zaproponowano dwie wersje karty pracy o zróżnicowanych poziomach trudności.

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne: 4

4. Lepienie krokusów z plasteliny. Każde dziecko lepi 2-3 krokusy, umieszcza na podstawce wspólnie z kolegą z ławki, a następnie wszystkie pary łączą swoje podstawki, tworząc wystawkę „Łąka krokusów”.

5. Naśladowanie krokusów w zabawie. Dzieci stoją w rozsypce. Nauczyciel opowiada:

Rankiem krokusy obudziły się ze snu. Rozchyliły swoje płatki do ciepłego słońca. Zerwał się silny wiatr. Krokusy przechylają się, zamykają swoje płatki.

Podsumowanie zajęć

6. Dzieci kończą zdania: *Gdybym był krokusem, to...*

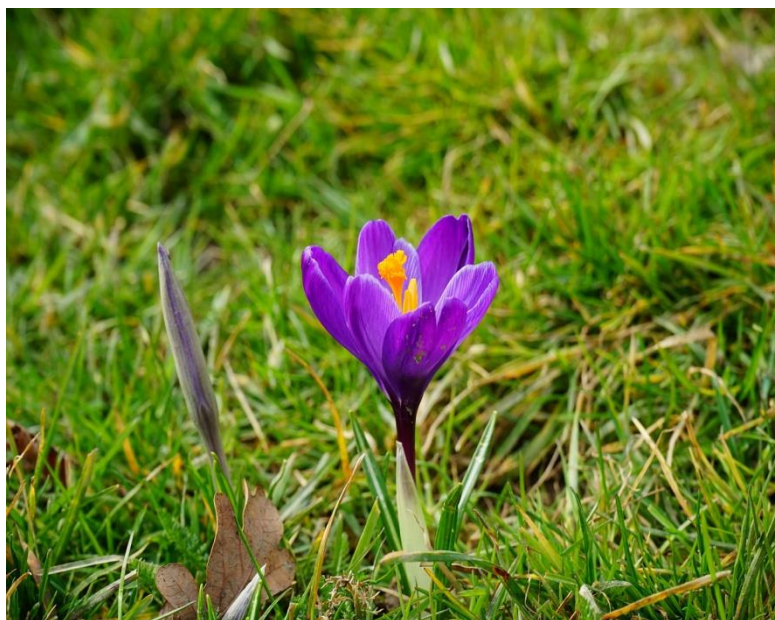

KARTA PRACY NR 1b sc. II/68

Uporządkuj opis, korzystając z pytań. Przepisz do zeszytu.

1. Co to za kwiatek?
2. Ile ma płatków?
3. Jak są ułożone?
4. Jak wyglądają jego listki?
5. Dlaczego ci się podoba?

Podoba mi się, bo jest małym, radosnym kwiatem.

Jego liście są cienkie i długie, podobne do trawy.

Krokus to wiosenny kwiatek.

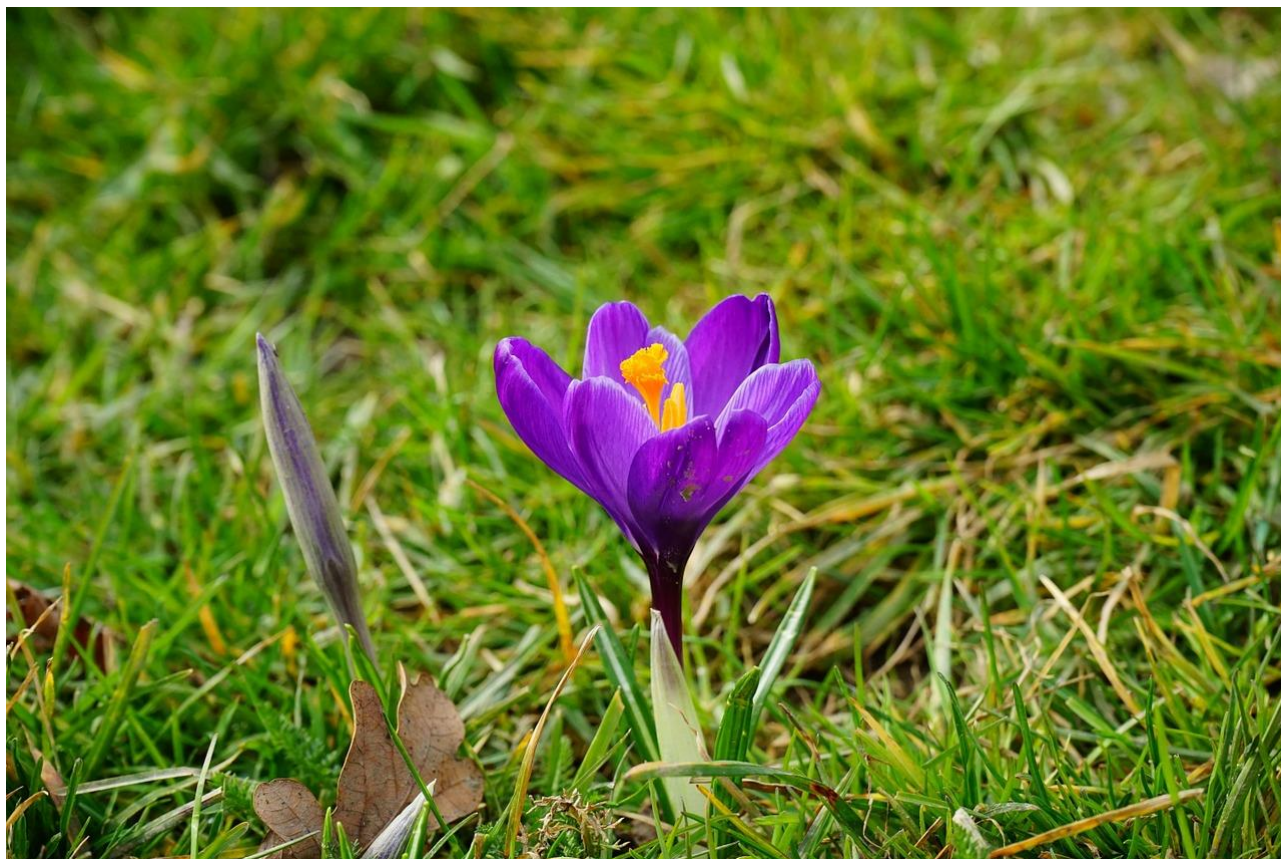
Ułożone są w kształcie kielicha.

Ma sześć fioletowych płatków.

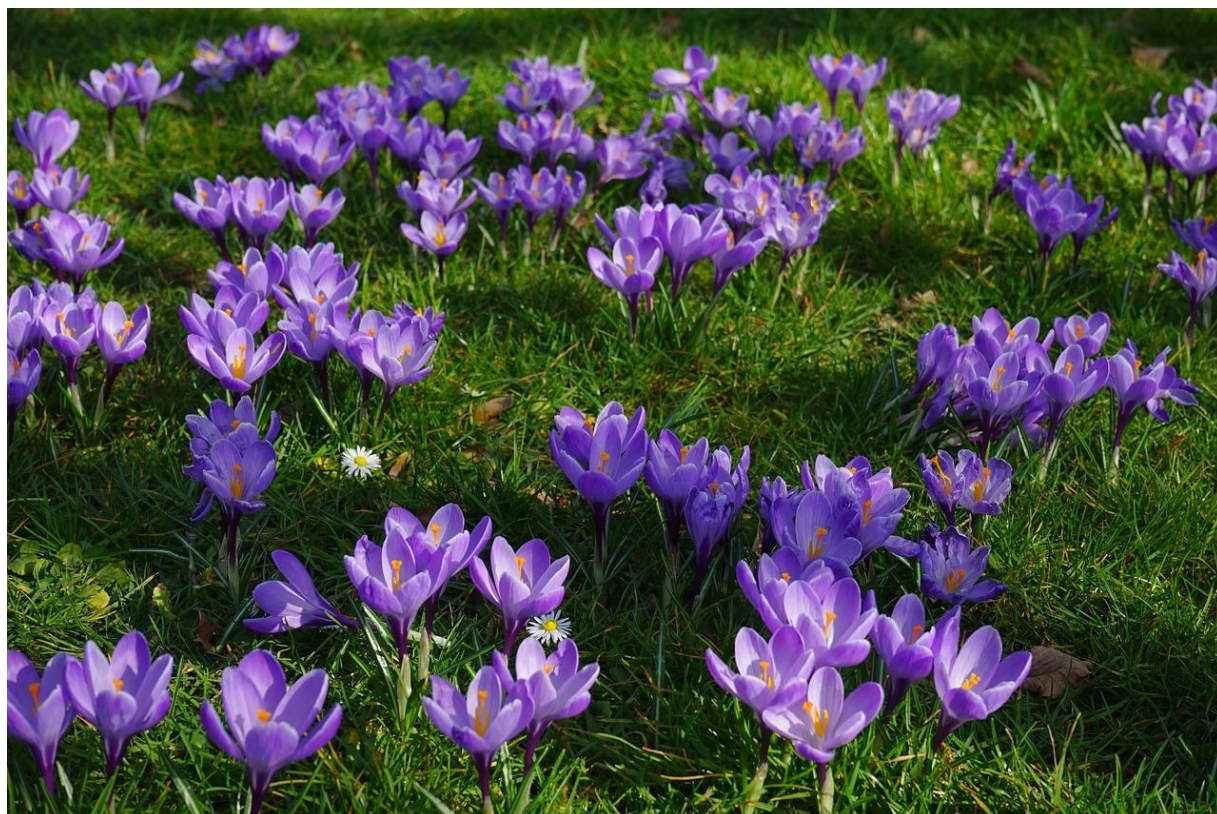
ZAŁĄCZNIK 1 sc. II/68

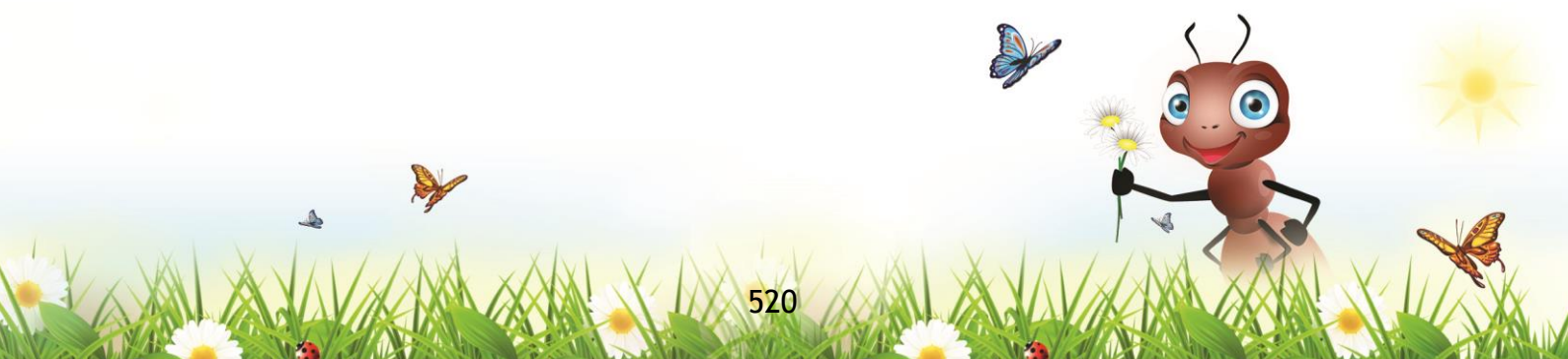
ZAŁĄCZNIK 2 sc. II/68

SCENARIUSZ ZAJĘĆ II/69

Tytuł	Lalki, pacynki, marionetki, sylwety... - to też aktorzy
Kształtowane kompetencje	językowe, komunikacyjne, kulturowe, społeczne, artystyczne
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zapoznanie z krótką historią teatru (teatrem lalkowym), – wzbogacanie słownictwa, – rozwijanie wrażliwości estetycznej poprzez kontakt ze sztuką. <p>OPERACYJNE: uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) wymienia główne rodzaje lalek teatralnych, 2) wypowiada się na temat teatru lalek, 3) uczestniczy w zabawie teatralnej z użyciem lalek i rekwizytów, 4) animuje lalką lub rekwizytem, ilustrując mimiką i gestem zachowanie bohatera lalkowego, 5) wykonuje projekt plastyczny w zespole, 6) kształci wrażliwość estetyczną i etyczną, 7) porównuje, analizuje i wyciąga wnioski (myśli logicznie).
Metody pracy	eksponujące (pokaz połączony z przeżyciem), aktywizujące (techniki teatralne), praktyczne
Formy pracy	zbiorowa, grupowa, w parach, indywidualna
Środki dydaktyczne	karty pracy nr 1-2, załączniki 1-6 , cztery duże kartony do rysowania, kredki
Czas trwania	dwie godziny, w tym: <ul style="list-style-type: none"> – edukacja polonistyczna - 45 minut, – edukacja plastyczna - 45 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

edukacja
polonistyczna i
społeczna
cele operacyjne:
3, 4, 6, 7

Wprowadzenie do zajęć

1. Zajęcia zaczynamy zabawą teatralną opartą na swobodnej improwizacji dziecka.

Uczniowie ustawiają się w kręgu. Do środka wchodzi dwie osoby, które naśladują jakąś czynność i jednocześnie komentują, np. sadzimy kwiatki. Po chwili - zgodnie z ruchem wskazówek zegara - kolejna osoba wchodzi do środka, dotyka ramienia jednej osoby z pary aktorów w środku i zmienia temat improwizacji, np. gramy na pianinie. Wówczas nowa uczestniczka i jedna z pierwszej pary improwizują nową grę, a ta niewybrana wraca do kręgu.

WSKAZÓWKI METODYCZNE

Należy tylko przestrzegać głównej zasady - przejście od jednej gry do drugiej powinno być płynne, bazujące na skojarzeniach, tak jak powyżej - od sadzenia kwiatków (ruchy rąk wsadzania cebulek do ziemi) do gry na pianinie (podobny kierunek ruchu z góry na dół, ale już nie „wsadzania”, tylko uderzania o klawisze).

Zajęcia właściwe

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne:
3, 4, 5, 6, 7, 8
środki dydaktyczne:
załączniki 1-2

2. Co dzisiaj świętujemy?

Swobodne wypowiedzi dzieci na temat możliwych świąt dnia 21 III.

Nauczyciel rozdaje ilustracje (załączniki 1-2) i pyta, co łączy te wszystkie obrazki.

Na koniec podsumowuje razem z uczniami, że dzisiaj jest Święto Teatru.

3. Swobodne wypowiedzi dzieci na temat teatru (swoich doświadczeń, skojarzeń i wyobrażeń).

4. Wizytówki lalek teatralnych (załączniki 3-6)

Praca w czterech grupach. Każda grupa losuje załącznik -TEATRALNĄ WIZYTÓWKĘ, gdzie znajduje się ilustracja danej lalki i jej historia. Zadaniem uczniów będzie przeczytanie i przeanalizowanie najważniejszych informacji. Następnie - poszczególne osoby z zespołu (w zależności od liczby składu) wchodzi w rolę - lalki-bohaterki, jej menedżera, jej dyrektora itd.

5. Casting w teatrze lalek

Każdy z czterech zespołów prezentuje swoją lalkę - promuje ją jako gwiazdę, najlepszą, najzdolniejszą, dlatego wszystkie jej cechy wymienia aprobatywnie.

6. Planujemy spektakl - burza mózgów

Uczniowie po zakończonej prezentacji swoich gwiazdorskich lalek zastanawiają się, co mogłyby wszystkie razem zagrać (początek działań projektowych). Wszystkie pomysły są zapisywane przez sekretarzy każdego z zespołu. Na koniec wszystkie pomysły podlegają głosowaniu - tzn. każdy uczeń ma prawo oddać tylko dwa głosy. W ten sposób uczniowie zdecydują, jaki spektakl z udziałem lalki, marionetki, pacynki i sylwety będą

edukacja :
polonistyczna,
plastyczna
cele operacyjne:
3, 4, 5, 6, 7, 8
środki dydaktyczne:
- załączniki 3-6,
- karta pracy nr 1

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne:
1, 2, 3, 5, 6, 7, 8

edukacja
plastyczna

cele operacyjne:
5, 6, 7

środki dydaktyczne:

- duży karton dla
całego zespołu (4
sztuki – 4 zespoły),
- kredki

przygotowywać.

7. Projektujemy i współtworzymy plakat teatralny

Już po zapadnięciu decyzji co do planowanego spektaklu - w tych samych zespołach - rozpoczynają się prace nad plakatem teatralnym. Każdy zespół otrzymuje duży karton, na którym wspólnie wykonuje wszystkie prace plastyczne. Każdy zespół ma też za zadanie wyeksponować swoją lalkę teatralną.

WSKAZÓWKI METODYCZNE

Nauczyciel wyjaśnia, że spektakl nie musi mieć jednego plakatu, a nawet lepiej, że ma kilka - tak teraz wygląda współczesna promocja w teatrze i w kinie. Poprzez kilka plakatów możemy też pokazać różnych aktorów i różne role.

To zadanie nie powinno być konkursem na najładniejszy plakat, ale wspólną promocją jednego projektu.

Podsumowanie zajęć

8. Improwizacja teatralna - „marionetka”.

Uczniowie pracują w parach - jedna osoba wchodzi w rolę animatora, a druga - w rolę marionetki. Marionetka stoi bezwolnie, a każdy jej ruch jest sterowany przez animatora. Co ważne jednak - animator nie szarpie ani nie zmienia na siłę układu ciała swojej marionetki, tylko poprzez wyimaginowane sznureczki (które w pewnej odległości od ciała nawijają na niewidzialną szpuleczkę i przy osiągnięciu oczekiwanego ruchu/położenia przybijają ten sznureczek na równie wyimaginowany gwoździak). Po kilku minutach - następuje zamiana ról.

WSKAZÓWKI METODYCZNE

Uwaga! Należy przypominać uczniom o zasadach grawitacji i o tym, że to żywy kolega (koleżanka), który tylko wchodzi w rolę marionetki, więc nie można „przetrzymywać” ich zbyt długo w niewygodnej pozycji.

edukacja

polonistyczna,
społeczna

cele operacyjne:

3, 4

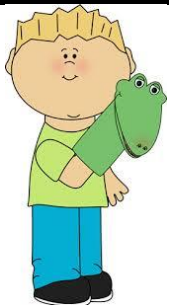

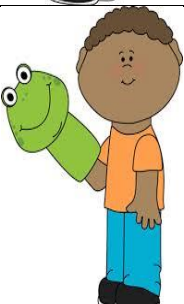
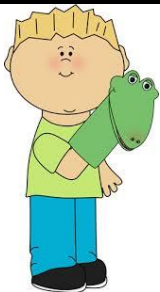

KARTA PRACY NR 2 sc. II/69

Uczniowie klasy II przygotowują przedstawienie z pacynkami. Mirek wykonał czarodzieja, Ania kotka, Oskar żabkę, a Adaś krokodyla. Uczniowie zaplanowali wykonanie plakatów reklamowych w postaci sudoku, czyli łamigłówki składającej się z kratki 4×4 pola, podzielonej na części 2×2 pola.

Pomóż uzupełnić uczniom sudoku, wpisując w brakujące pola odpowiednie imiona dzieci. Pamiętaj, że to samo dziecko nie może się powtarzać w tym samym rzędzie, kolumnie czy części.

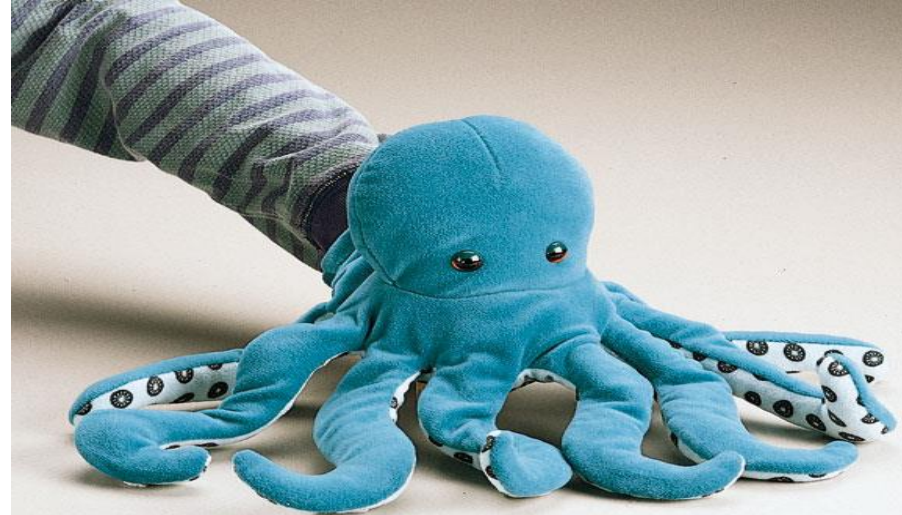

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

ZAŁĄCZNIK 1 sc. II/69

Lalki, kukielki i pacynki - to też aktorzy

ZAŁĄCZNIK 2 sc. II/69

Różne teatry lalkowe

ZAŁĄCZNIK 3 sc. II/69

Lalki i aktorzy razem na scenie

Zdjęcia ze spektaklu "Kopciuszek", Śląski Teatr Lalki i Aktora Ateneum,
<http://www.ateneum.art.pl/>

ZAŁĄCZNIK 4 sc. II/69

Teatralna wizytówka lalki teatralnej

MARIONETKA

Jestem teatralną marionetką.

Zostałam zrobiona z drewna.

Mam ruchome ręce, które są poruszane przez sznureczki zaczezione do krzyżaka umieszczonego nad moją głową.

To, jak się ruszam w teatrze, zależy od aktora. Kiedy stoję na scenie, to aktor kieruje moim ciałem z góry lub z za sceny. Czasami oboje - to znaczy ja i mój aktor - razem gramy na scenie.

Są też marionetki teatralne, które poruszane są przez więcej sznureczków. Na przykład marionetki, które ruszają nie tylko rękami jak ja, ale też nogami i głową.

Mogę być przebierana w różne stroje i czesana w przeróżne fryzury. Mogę być smutna lub wesół.

Marionetki mogą grać wiele ról.

Obejrzyjcie dokładnie moje zdjęcie.

Jak myślicie, do jakiej roli mnie teraz przygotowano?

Jaką baśniową bohaterkę będę grała?

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

ZAŁĄCZNIK 5 sc. II/69

Teatralna wizytówka lalki teatralnej

PACYNKA

Jestem pacynką.

Zostałam uszyta z miękkiej tkaniny i dopasowana do ludzkiej ręki. Są też pacynki nakładane na palec, które grają razem. Ja jestem o wiele większa i gram samodzielne role.

Gram w teatrze dzięki aktorowi, który nakłada mnie na rękę tak, aby jeden jego palec kierował moją lewą ręką, a drugi palec - prawą ręką. Natomiast środkowy palec człowieka kieruje moją głową.

Mogę być przebierana i czesana w różny sposób.

Mogę być wesoła lub smutna, zadowolona lub zagniewana.

Obejrzyjcie dokładnie moje zdjęcie.

Obecnie nie zostałam jeszcze ukończona.

Jak myślicie, do jakiej roli zostałam przygotowana?

Jaką baśniową bohaterkę mogę zagrać? Dorysujcie mi - proszę - oczy, usta i nosek. Muszę być gotowa przed spektaklem.

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

ZAŁĄCZNIK 6 sc. II/69

Teatralna wizytówka lalki teatralnej

JAWAJKA

Jestem teatralną lalką i pochodzę z Azji. Moje kuzynki - marionetka i pacynka - pochodzą z Europy, ale ja jestem egzotyczna jawajka.

Jestem zrobiona z drewna. Moje ręce są ruchome i kierowane dwoma kijkami umieszczonymi przy dłoniach. Ani marionetka, ani pacynka nie mogą wykonywać takich skomplikowanych ruchów rąk jak ja.

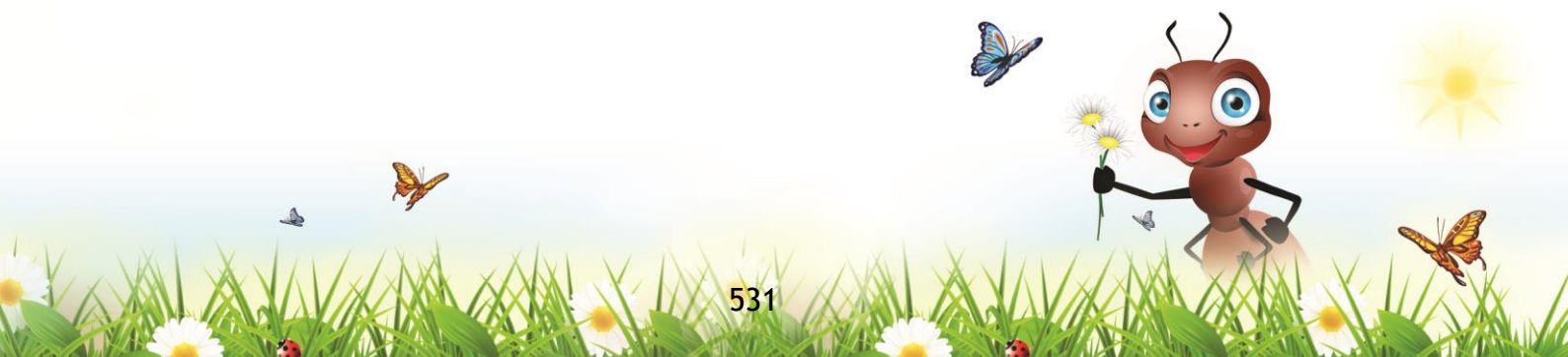
Często gram bohaterki z baśni z dalekiego Wschodu oraz z baśni rosyjskich. Wtedy noszę piękne, egzotyczne ubranie. Zazwyczaj jestem uśmiechnięta.

Obejrzyjcie dokładnie moje zdjęcie. Jak myślicie, jaką będę grała dziś rolę? Kim jest baśniowa bohaterka, którą będę odgrywała?

SCENARIUSZ ZAJĘĆ II/70

Tytuł	W magicznej krainie teatru masek (Święto Teatru - 27 III)
Kształtowane kompetencje	językowe, komunikacyjne, kulturowe, społeczne, artystyczne
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zapoznanie z krótką historią teatru (teatrem starożytnym i <i>dell'arte</i>), – wzbogacanie słownictwa, – rozwijanie wrażliwości estetycznej poprzez kontakt ze sztuką. <p>OPERACYJNE: uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) wypowiada się na temat teatru masek - starożytnego i <i>dell'arte</i>, 2) wymienia podstawowe różnice pomiędzy obydwooma teatrami, 3) uczestniczy w zabawie teatralnej, 4) ilustruje mimiką, gestem, ruchem zachowania bohaterów, 5) kształci własną wrażliwość estetyczną i etyczną, 6) ilustruje plastycznie poznanych bohaterów teatralnych, 7) wyjaśnia, kiedy jest święto teatru (27 III), 8) porównuje, analizuje i wyciąga wnioski (myśli logicznie)
Metody pracy	eksponujące (pokaz połączony z przeżyciem), aktywizujące (techniki teatralne, trening twórczości), praktyczne (projekt plastyczny)
Formy pracy	zbiorowa, grupowa, w parach, indywidualna
Środki dydaktyczne	karty pracy nr 1-2, załączniki 1-4 nagranie muzyczne, kartki do rysowania, kredki, karton, szablon, kredki, gumka (do wykonania maseczki)
Czas trwania	dwie godziny, w tym: <ul style="list-style-type: none"> – edukacja polonistyczna - 45 minut, – edukacja muzyczna - 25 minut, – edukacja plastyczna - 20 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

edukacja
polonistyczna
i społeczna
cele operacyjne:
3, 4, 5, 8

Wprowadzenie do zajęć

1. Zajęcia zaczynamy zabawą teatralną opartą na swobodnej improwizacji dziecka.

Uczniowie ustawiają się w kręgu. W środku mogą przebywać tylko trzy osoby. Przykładowo: wchodzi pierwsze dziecko i mówi: *Gdybym była drzewem* i przyjmuje statyczną rolę drzewa (np. rozkłada szeroko ręce jak gałęzie itd.). Kolejne dwie osoby wchodzi do środka (bez wyznaczania, spontanicznie, ale tylko dwie), dobudowując tę scenkę słowami i ruchem, np. *Ja byłabym huśtawką* (ustawia się przy „drzewie” jako „huśtawka”), *A ja byłbym dziuplą w drzewie* (kolejna osoba zamyka scenkę). Wtedy wszyscy z kręgu mówią głośno: *Stop-klatka!*, czyli wiadomo, że trójka dzieci w środku musi na chwilę stać nieruchomo w przybranych pozycjach. Stop-klatkę kończy zbiorowe klaskanie w dłonie dzieci stojących w kręgu - to sygnał do zmiany. Wówczas kolejna osoba z kręgu wymyśla nową scenkę, ale z wykorzystaniem jednego z elementów istniejącego obrazka, czyli wybierając jedną z grających postaci. Swoją rolę podkreśla klepieniem w ramię danego kolegi, który zostaje w dotychczasowej roli, a pozostałe dwie osoby wracają do kręgu. Na przykład, wybiera osobę grającą dziuplą i mówi *Byłbym wiewiórką przed dziuplą*. Wówczas dołącza się kolejna osoba ze słowami *Byłbym orzeszkiem wypadającym z dziupli* i znów zamknięcie scenki stop-klatką. Dzieci z kręgu klaszczą, sygnalizując zmianę scenki i tak dalej.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Teatralna improwizacja ma na celu aktywizację wyobraźni uczniów.

Zwykle po pewnym czasie zabawa nabiera tempa - wszyscy znają zasady i ich przestrzegają, o kolejności wchodzenia do środka decyduje ustawienie dzieci, pomysłowość i refleks, a stop-klatka daje czas do namysłu i następnej modyfikacji. Pomysły stają się często surrealistyczne, ale jest to zgodne z przyjętą konwencją zabawy na kanwie folkloru dziecięcego. Ingerować należy tylko wówczas, gdy koncepcje stałyby się niestosowne czy też niegrzeczne wobec któregoś z uczestników.

Zajęcia właściwe

cele operacyjne:
3, 4, 5, 6, 7, 8
środki dydaktyczne:
załączniki 1-4

2. Co dzisiaj świętujemy?

Swobodne wypowiedzi dzieci na temat możliwych świąt dnia 21 III.

Nauczyciel rozdaje ilustracje (załączniki 1-2) i pyta, co łączy te wszystkie obrazki.

Na koniec podsumowuje razem z uczniami, że dzisiaj jest Święto Teatru.

3. Swobodne wypowiedzi dzieci na temat teatru (swoich doświadczeń, skojarzeń i wyobrażeń).

4. Maski teatralne - starożytnej Grecji i teatru XVI-wiecznego dell'arte

Nauczyciel prezentuje uczniom ilustracje i krótko wyjaśnia, że to, co widzą na rysunkach i zdjęciach, to obrazy dawnego teatru. Na pierwszym (załącznik 3) - widzimy aktorów starożytnych. Nauczyciel prosi o dokładne oglądanie ilustracji:

- *Jak wyglądają? Jak są ubrani? Zwróćcie uwagę na ich buty i fryzury.*

- Czy widzimy ich twarz? Dlaczego?

WSKAZÓWKI METODYCZNE

Nauczyciel wyjaśnia, że w starożytnej Grecji aktorzy grali w teatrze położonym daleko za miastem u podnóża gór. Scena była bardzo mała, a miejsce dla widzów ogromne (załącznik 3). Z takiej odległości nikt nie widziałby mimiki twarzy aktorów, dlatego nosili maski z wyraźnie zaznaczoną emocją - smutku, złości albo radości. Nosili też buty z podwyższeniem (koturnem), aby być bardziej widocznymi z daleka. Ciekawostką dla dzieci będzie - szczególnie po tym, jak oglądali ilustracje, na których rozpoznali aktorki i aktorów - że w tym teatrze grali tylko mężczyźni. Kobiety nie mogły ani grać w teatrze, ani nawet oglądać spektaklów - teatr był tylko dla panów.

Teatr dell'are (załącznik 4) - maski Arlekina (pajacyka) i maska-makijaż Pierrota (smutnego pajacyka).

WSKAZÓWKI METODYCZNE

Uczniowie zazwyczaj rozpoznają obydwie postaci, które znali jako pajacyki w przedszkolnym teatrze - kolorowy pajacyk, kpiarz i psotnik Arlekin, smutny i płaczący, ubrany na biało i z pomalowaną na biało twarzą Pierrot. Jeśli nie pamiętają, to można włączyć znaną piosenkę dziecięcą „Smutny Pierrot”.

Nauczyciel wyjaśnia, że za czasów teatru dell'arte kobiety mogły już grać (choć nie było dla nich zbyt wiele ról, przeważały role męskie) i mogły już oglądać spektakle.

WSKAZÓWKI METODYCZNE

Należy podkreślić, że zarówno w czasach starożytnych, jak i w czasach dell'arte nie było teatrów dla dzieci.

5. Krótka prezentacja filmu edukacyjnego o teatrze dell'arte

WSKAZÓWKI METODYCZNE

<https://www.youtube.com/watch?v=ZUnaNTftzuM>

6. Rozmowa na temat oglądanego filmu

- *Dlaczego w tym filmie nie było słów?*
- *Jak się zachowywali bohaterowie?*
- *Skąd wiedzieliśmy, czy są weseli, czy smutni?*
- *Jak nazywa się teatr bez słów?*

Wprowadzenie terminów - pantomima

7. Robimy miny - improwizacja teatralna

Ustawiamy na środku krzeselko emocji, a przed nim kładziemy pudełko lub kapelusz, w którym umieszczone są karteczki z zadaniami. Dzieci kolejno losują i siadając na krzeselku mają za zadaniem poprzez miny i gesty (tylko!) zilustrować daną emocję.

Reszta klasy nagradza gromkimi oklaskami każdą próbę.

Podsumowanie zajęć

8. Wykonujemy maseczki teatralne dell'arte - Pierrota lub Arlekina

Uczniowie wybierają postać, w którą chcą się wcielić i wykonują dla siebie maseczkę według wybranego szablonu.

edukacja
plastyczna

cele operacyjne:

6, 7

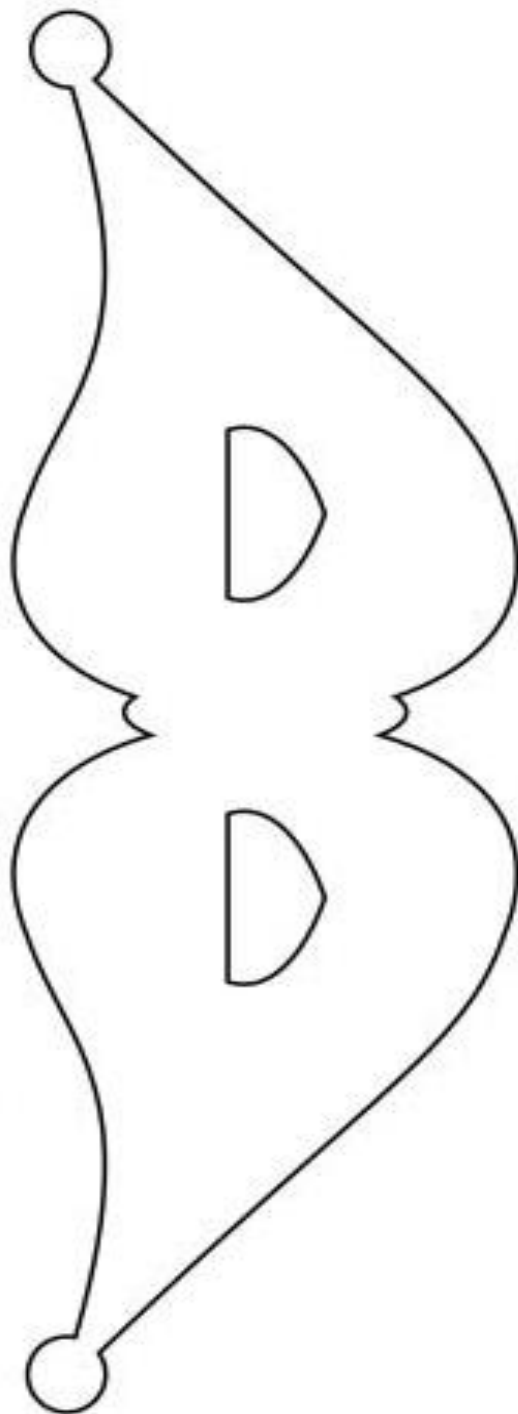
środki dydaktyczne:

- karton,
- szablon,
- kredki,
- gumka

KARTA PRACY NR 1 sc. II/70

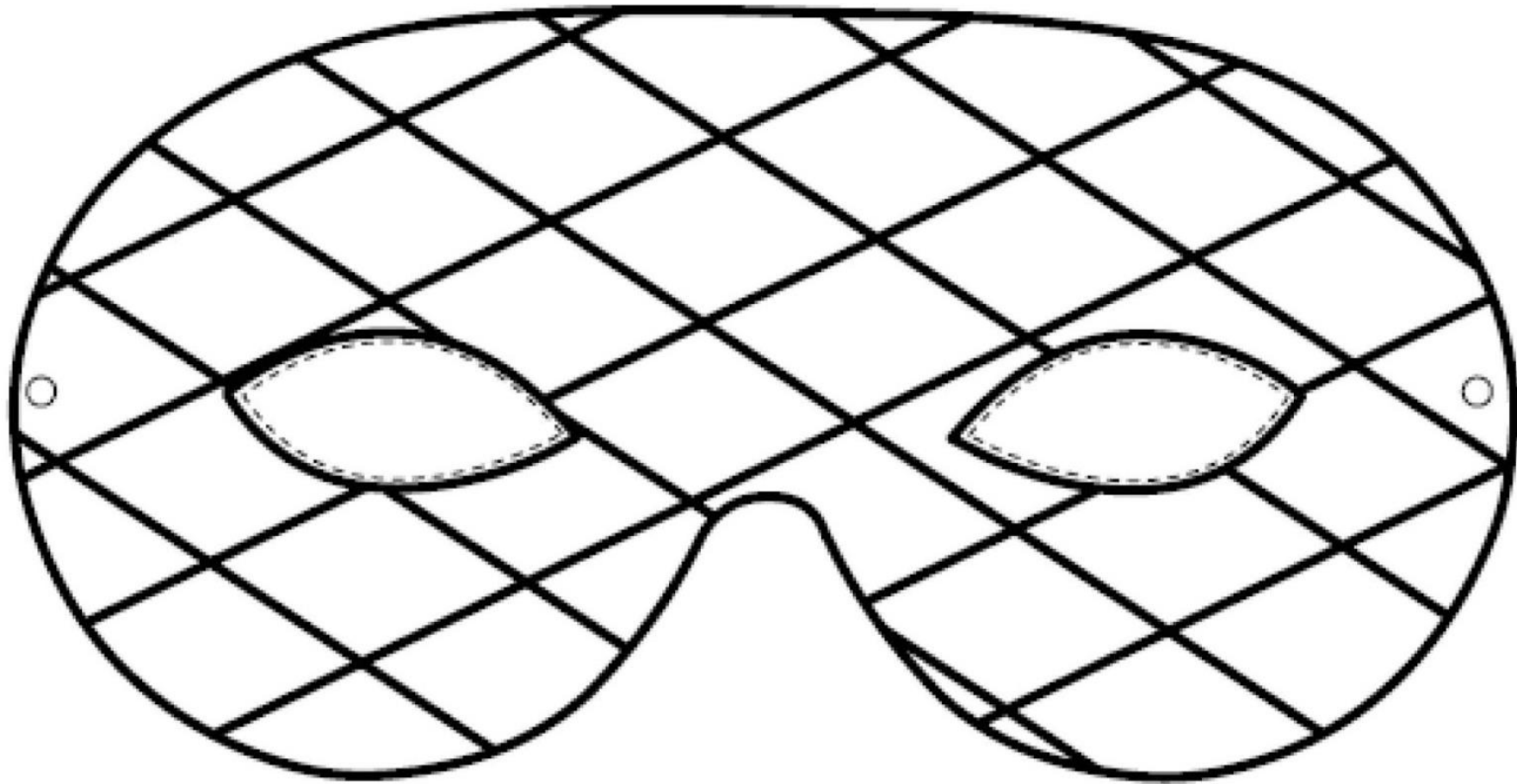
Wytnij maseczkę Arlekina i pokoloruj w kolorowe romby. Potem zrób dziurki i przeciągnij gumkę, dopasowując długość do obwodu głowy.

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

KARTA PRACY NR 2 sc. II/70

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

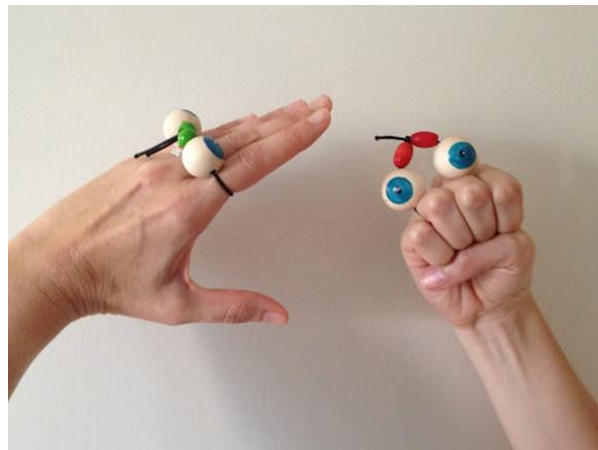

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

ZAŁĄCZNIK 1 sc. II/70

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

ZAŁĄCZNIK 2 sc. II/70

Inscenizacja „Pszczółki Mai” w Teatrze im. H. Ch. Andersena w Lublinie

Obejrzyjcie zdjęcia. Jak wyglądają lalki? Jak wyglądają kostiumy aktorów? Znajdźcie na zdjęciach Pszczółkę Maję, mrówki i pasikonika.

Zdjęcie 1

Zdjęcie 2

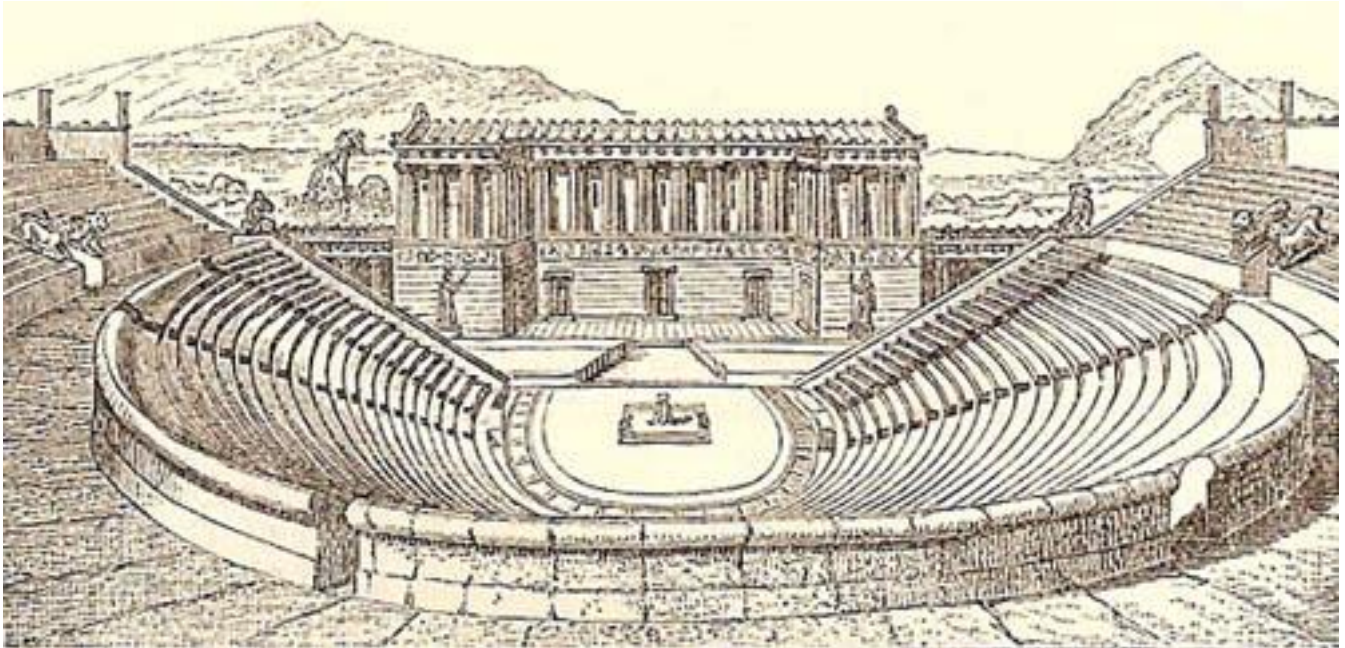
<http://www.terazteatr.pl/teatry/teatr-im-h-ch-andersena-w-lublinie,galeria-zdjec,przygody-pszczolki-mai,50,773>

ZAŁĄCZNIK 3 sc. II/70

Teatr w starożytnej Grecji

Zdjęcie 1. Teatr w starożytnej Grecji budowano u podnóża gór

Zdjęcie 2. Obecnie odbywają się uroczyste spektakle w zabytkowych teatrach

Teatr antyczny w Orange, <http://en.wikigogo.org/en/9703/>

Zdjęcie 3. Dawniej w teatrze mogli grać tylko mężczyźni. Aktorzy nosili maski

Zdjęcie 4. - Maski przedstawiały uśmiech lub smutek. Maski naciągano na głowę, ponieważ były połączone z peruką.

ZAŁĄCZNIK 4 sc. II/70

Arlekin-psotnik i smutny Pierrot

To popularne postacie teatru komediowego nazywanego dell'arte.

Arlekin uwielbia psoty - śpiewa, podskakuje, opowiada dowcipy. Ubrany jest w kostium składający z kolorowych rombów, a na twarzy może nosić karnawałową maseczkę.

Pierrot jest smutny, nosi biały kostium, a twarz ma umalowaną na biało (czasami też ma domalowaną łzę na policzku). Pierrot jest **mimem**. Gra na instrumencie, ale nie śpiewa ani nie mówi.

Źródło: <https://misticmedia.wordpress.com/2013/02/12/la-commedia-dellarte-e-le-maschere/>

SCENARIUSZ ZAJĘĆ II/71

Tytuł	Zdrowym być
Kształtowane kompetencje	językowe, myślenie metapoznawcze, interpersonalne i społeczne, komunikacyjne
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none"> – kształtowanie odpowiedzialności za własne zdrowie, – kształtowanie nawyku zdrowego stylu życia. <p>OPERACYJNE:</p> <p>uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ocenia zdrowe i niezdrowe nawyki, 2) wie, czym jest zdrowie i jak należy o nie dbać, 3) układa jadłospis, 4) przygotowuje zestaw ćwiczeń ruchowych, 5) wie, w jaki sposób zapobiegać chorobom, 6) wie, w jaki sposób przestrzegać higieny ciała i umysłu, 7) zgodnie i twórczo współpracuje w grupie, 8) dokonuje oceny wykonanego zadania, 9) wyjaśnia znaczenie przysłów i powiedzeń o zdrowiu, 10) jest aktywny w czasie zajęć
Metody pracy	podające (pogadanka, wyjaśnienie), aktywizujące (mapa myśli), problemowa
Formy pracy	zbiorowa, grupowa, indywidualna
Środki dydaktyczne	załącznik 1, karty pracy nr 1-3, szare arkusze papieru, karta pracy <i>English Ant 59</i>
Czas trwania	dwie godziny, w tym: <ul style="list-style-type: none"> – edukacja przyrodnicza - 60 minut, – edukacja polonistyczna - 30 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

Wprowadzenie do zajęć

1. Zdrowe-niezdrowe

Uczniowie losują karteczki z zapisanymi zdaniem (załącznik 1). Decydują, czy to jest zdrowe czy nie, i uzasadniają swój wybór. Przypinają w odpowiednim miejscu na tablicy lub przyklejają na szary arkusz papieru w jednej z dwóch kolumn.

Zajęcia właściwe

2. Zdrowym być...

- 1) Wspólne ustalenie odpowiedzi na pytania

- *Co to jest zdrowie?*,

- *Jak należy postępować, aby być zdrowym?*

- 2) Mapa myśli - tworzenie skojarzeń: „Kiedy mówię zdrowie, mam na myśli...”

Uczniowie zapisują swoje skojarzenia w postaci wyrażen lub symboli graficznych (karta pracy nr 1).

Następnie uczniowie wraz z nauczycielem dokonują podziału skojarzeń na poszczególne zachowania, które tworzą kategorie zdrowia: zdrowe odżywianie, aktywność fizyczna, profilaktyka chorób, higiena ciała i umysłu.

- 3) Uczniowie, podzieleni na cztery grupy, pracują w zespole nad wykonaniem otrzymanych zadań.

Pierwsza grupa- Zdrowe odżywianie- zadaniem jest stworzenie zdrowego jadłospisu na wybrany dzień,

Druga grupa- Aktywność fizyczna- przygotowanie zestawu ćwiczeń do wykonania przez całą rodzinę w niedzielne popołudnie,

Trzecia grupa- Profilaktyka chorób- wypisanie haseł do przestrzegania przez rodzinę,

Czwarta grupa- Higiena- zadaniem uczniów jest stworzenie kodeksu przestrzegania higieny ciała i umysłu.

Po wykonaniu zadań kolejne grupy prezentują swoje pomysły, pozostali oceniają poprawność wykonanego zadania.

- 4) Wyjaśnienie znaczenia przysłów o zdrowiu - karta pracy nr 2.

Podsumowanie zajęć

3. Ewaluacja zajęć

4. Uzupełnianie zdań - karta pracy nr 3.

Na dzisiejszych zajęciach dowiedziałem się, że...

Będę pamiętać o...

Ważne jest, aby...

Najbardziej podobało mi się...

Od dzisiaj postaram się...

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne:
1, 10
środki dydaktyczne:
- załącznik 1,
- arkusz szarego
papieru

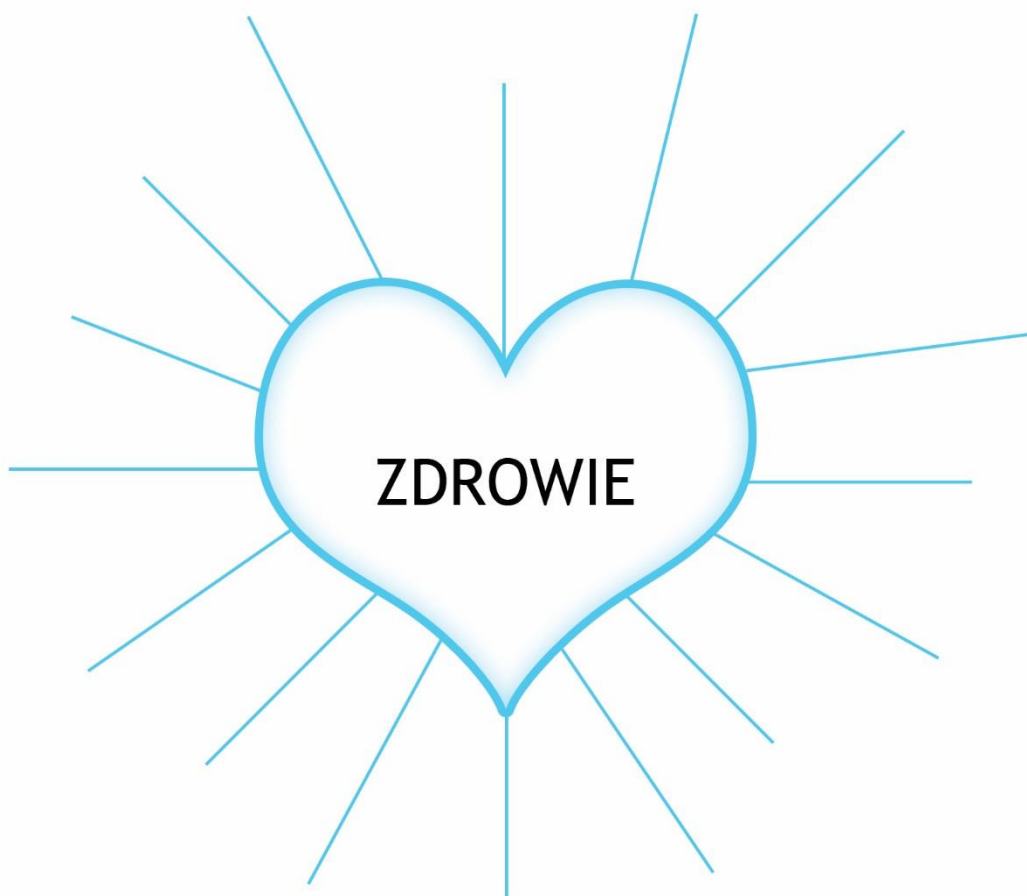
edukacja:
przyrodnicza,
polonistyczna
cele operacyjne:
2-10
środki dydaktyczne:
- karty pracy nr 1-2,
- szare arkusze
papieru dla każdej
grupy

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne:
1, 2
środki dydaktyczne:
karta pracy nr 3

KARTA PRACY NR 1 sc. II/71

Gdy mówię o zdrowiu, mam na myśli... - zapisz swoje skojarzenia w postaci krótkich wyrażień lub symboli graficznych.

KARTA PRACY NR 2 sc. II/71

Zamaluj tym samym kolorem przysłowie lub powiedzenie o zdrowiu.

W zdrowym ciele zdrowy duch.

Zdrowie to największy majątek.

Co za dużo, to niezdrowo.

Sport to zdrowie.

Kto zdrowia nie szanuje, ten
na starość żałuje.

W zdrowym ciele zdrowy duch.

Gdyby kózka nie skakała,
to by nóżki nie złamała.

Zimna woda zdrowia doda.

Przesada zawsze jest niezdrowa
niezależnie czego dotyczy.
Wszystko należy robić z umiarem.

Konsekwencje braku dbałości
o zdrowiem niezdrowego trybu
życia ponosi się na starość.

Kontuzje nie zdarzają się bez powodu.
Jeśli nie będziemy uważać to się nam
przytrafią. Sami jesteście sobie wtedy winni.

Bez wody nie da się żyć. Jeśli jesteśmy
odwodnieni czujemy się słabi. Ponadto
woda łagodzi ból i ujędrnia skórę.

Kiedy ciało jest zdrowe czujemy
się znacznie lepiej.

Kiedy ciało jest zdrowe czujemy się
znacznie lepiej. Sposobem zachowania
dobrego samopoczucia jest uprawianie
sportu i ogólne dbanie o zdrowie.

Zdrowie jest bezcenne.

Uprawianie sportu najlepszym
lekarstwem na zdrowie.

KARTA PRACY NR 3 sc. II/71

Uzupełnij zdania, a następnie pokoloruj jabłko, które jest symbolem Twojego samopoczucia na dzisiejszych zajęciach.

Na dzisiejszych zajęciach dowiedziałem się, że

Będę pamiętać o

Ważne jest, aby

Najbardziej podobało mi się

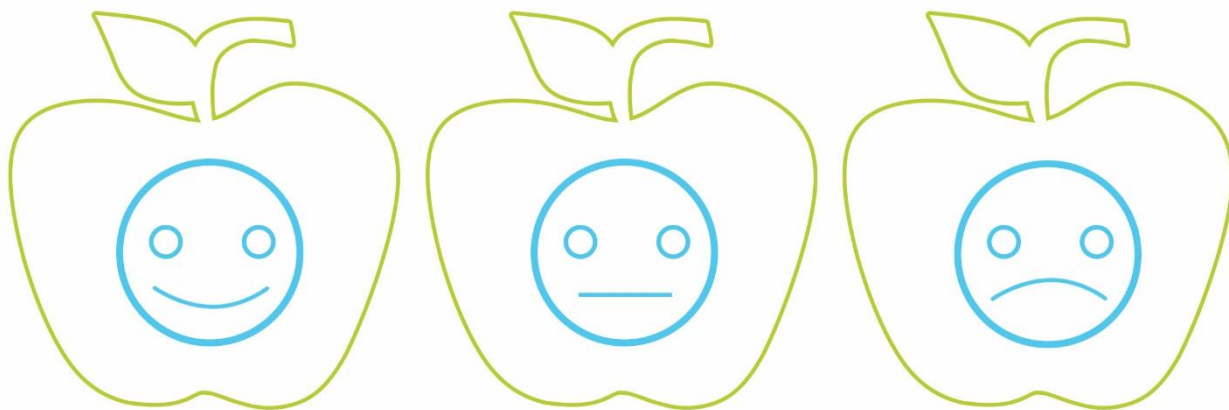

Od dzisiaj postaram się

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

ENGLISH ANT 59 sc. II/71

I listen to music

I don't have breakfast

I play the guitar

I swim

I eat sweets

I don't drink milk

I walk

I eat fruit

I sleep 5 hours

I play computer games
5 hours a day

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

I listen to music	I swim
I listen to music	I eat sweets
I don't drink milk	I walk
I eat fruit	I sleep 5 hours
I sleep 5 hours	I play computer games 5 hours a day

Read, cut and glue.

Myję się raz w tygodniu.

Lubię się gimnastykować.

Słucham głośno muzyki.

Zęby myję tylko rano.

**W telewizji oglądam tylko
wybrane programy.**

Jem dużo słodczy.

Chodzę na basen.

Często spaceruję.

Zjadam dwa obiady.

Jeżdżę na rowerze.

**Owoce i warzywa to moje
przysmaki.**

**Zimą nie wychodzę na dwór,
bo zmarznę.**

Często gram na komputerze.

Mama zawozi mnie do szkoły.

Śpię tylko pięć godzin.

Często wietrzę pokój.

**Co pół roku chodzę do dentysty
na przeglądy.**

Nie piję mleka.

**Na drugie śniadanie
jem czekoladę.**

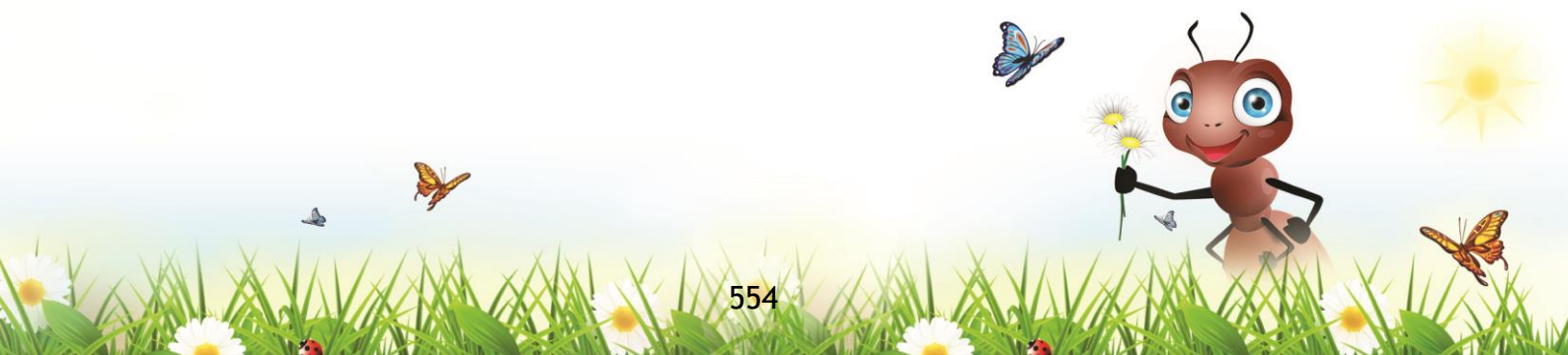

ZDROWE NIEZDROWE

SCENARIUSZ ZAJĘĆ II/72

Tytuł	Udane zakupy
Kształtowane kompetencje	matematyczne, interpersonalne i społeczne, językowe, myślenie twórcze
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none"> – stymulowanie dzieci do samodzielnego poszukiwania sposobów na ciekawą zabawę, – klasyfikowanie przedmiotów według określonych cech, – kształtowanie postawy oszczędnego wydawania pieniędzy, – wdrażanie do planowania czynności oraz przestrzegania ustalonych zasad. <p>OPERACYJNE: uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) dokonuje obliczeń pieniężnych, 2) rozumie i stosuje pojęcia związane ze sprzedażą i zakupami produktów i usług („cena”, „ilość”, „waga”, „koszt”, „wartość”, „konsumpcja”, „konsument”, „dochody”, „wydatki”, „budżet”), 3) zna wartość nabywczą pieniędzy, 4) zna będące w obiegu monety i banknoty o wartości 10 zł, 20 zł, 50 zł, 5) wskazuje, na co powinien zwracać uwagę konsument planujący zakupy, 6) podejmuje decyzje związane z zakupami, 7) wymienia różne rodzaje wydatków i dochodów rodziny, 8) potrafi zorganizować zabawę, 9) rozwija myślenie twórcze wykorzystując materiał werbalny
Metody pracy	podające (pogadanka, opis, wyjaśnienie), aktywizujące (zabawa tematyczna), praktyczna (ćwiczenia przedmiotowe)
Formy pracy	zbiorowa, grupowa, indywidualna
Środki dydaktyczne	różne opakowania po produktach spożywczych i chemii gospodarczej, wagi, kasa lub kalkulator, karty pracy nr 1-2, załączniki 1-2
Czas trwania	dwie godziny, w tym: <ul style="list-style-type: none"> – edukacja matematyczna - 60 minut, – edukacja polonistyczna - 10 minut, – edukacja społeczna - 20 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

edukacja społeczna
cele operacyjne: 2
środki dydaktyczne:
karta pracy nr 1

Wprowadzenie do zajęć

1. Nauczyciel dzieli klasę na trzy grupy. Każda grupa losuje kartkę z napisem, do którego muszą napisać, jak najwięcej wyrazów skojarzeniowych (sklep, bank, konsumenci) (karta pracy nr 1).

Reprezentanci grupy odczytują zapisane wyrazy. Dzieci z innych grup dodają swoje propozycje. Jeśli grupa je zaakceptuje, mogą je dopisać. Karty zostają zawieszona na tablicy.

Pytanie nauczyciela:

- *Jak sądzicie, jaką zabawę można zorganizować na podstawie zgromadzonych wyrazów?*

Zajęcia właściwe

2. Rozmowa o tym, jak przygotować zabawę w sklep

- *Co jest potrzebne?*
- *Skąd wziąć potrzebne rzeczy do zabawy?*
- *Czy możemy sami przygotować zabawę?*

3. Przygotowanie zabawy

Grupa pierwsza - pracownicy sklepu

Grupa druga - pracownicy banku

Grupa trzecia - konsumenci

Nauczyciel przypomina uczniom, że konsumenci to osoby, które korzystają z dóbr lub usług, aby zaspokoić swoje potrzeby. Konsumenci muszą kupić dobra i usługi, jeśli nie potrafią ich sami wytworzyć.

Cena, którą muszą zapłacić za produkty i usługi, wyznaczana jest przez osoby sprzedające je na rynku.

Przydział obowiązków:

Pracownicy sklepu - organizują sklep: rozstawiają towar dopasowują ceny, ustawiają kasę, wagę i inne akcesoria - załączniki 1 i 2

Pracownicy banku: przygotowują banknoty i monety, karty płatnicze - załącznik 3.

Konsumenci: robią listę zakupów, wiedząc, że na zakupy dostaną dwadzieścia złotych.

WSKAZÓWKI METODYCZNE

Nauczyciel może kilka dni przed tymi zajęciami poprosić uczniów o przyniesienie opakowań po różnych produktach spożywczych i środkach czystości np.: ryż, makaron, bombonierka, cukier, pasta do zębów, płyn do mycia naczyń, proszek do prania, krem, itp. Jeśli jest możliwość, w sklepie powinna pojawić się waga i artykuły, które mogą pracownicy sklepu ważyć.

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne: 9

edukacja
społeczna
cele operacyjne: 2

zajęcia
matematyczne
cele operacyjne:
1, 2, 3, 4, 5, 8
środki dydaktyczne:
- różne opakowania,
- załączniki 1-2,
- karta pracy nr 2

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne: 9

4. Konsumentci

Nauczyciel prosi, uczniów, by podali przykłady sytuacji, w których pełnią role konsumentów oraz uzupełnili zdania:

- *Jestem konsumentem, kiedy: ... (jem śniadanie, kupuję lody, kupuję książkę...).*

5. Mama, tata robią zakupy

Rozmowa o sposobie dokonywania zakupów przez rodziców.

- *Co kupują rodzice?*
- *Dlaczego nie kupują wszystkiego, co chcą dzieci?*
- *Jak podejmują decyzję?*

Nauczyciel zaznacza, że konsumenci powinni rozważnie podejmować decyzje dotyczące zakupów. Powinni decydować, co jest im najbardziej potrzebne oraz ile pieniędzy mogą przeznaczyć na zakup dóbr lub usług.

6. Zabawa w sklep

Uczniowie - konsumenci z listami zakupów idą do banku po pieniądze (20 zł)

W sklepie dokonują zakupów i dokonują obliczeń, czy wystarczy im pieniędzy.

Podchodzą do kasy. Kasjerzy sprawdzają obliczenia konsumentów. (Kasjerzy mogą korzystać z kalkulatorów. Wydają resztę.

Zamiana ról.

WSKAZÓWKA DOTYCZĄCA PRACY Z UCZNIEM MŁODSZYM

Uczniowie słabiej liczący powinni wybierać artykuły, których cena podana jest w pełnych złotych.

WSKAZÓWKA DOTYCZĄCA PRACY Z UCZNIEM ZDOLNYM

Nauczyciel sugeruje uczniom, by wybierali również produkty, których cena podana jest w złotych i groszach.

7. Co kupiłem, ile zapłaciłem

Po zakończonej zabawie (wszyscy uczniowie mają uczestniczyć we wszystkich grupach) wykonanie zadania 1 - karta pracy nr 2.

Podsumowanie zajęć

8. Rozmowa podsumowująca zajęcia

9. Wykonanie zadania 2 z karty pracy nr 2

Przeczytaj powiedzenia związane z pieniędzmi. Dopasuj do nich właściwe objaśnienia.

Wyjaśnij, jak rozumiesz te powiedzenia.

BANK

SKLEP

konsument

KARTA PRACY NR 2 sc. II/72

1. Uzupełnij zdania.

Kupił...m:

, ponieważ

Wydał...m

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

złotych.

Zrezygnował..m z

---

ponieważ

Zabawa w sklep była

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

2. Przeczytaj powiedzenia związane z pieniędzmi. Dopasuj do nich właściwe objaśnienia.

zapłacić psie pieniądze

lekkomyślnie wydawać
pieniądze, być rozrzutnym

wyrzucić pieniądze w błoto

kupić coś bardzo tanio

ZAŁĄCZNIK 1 sc. II/72

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

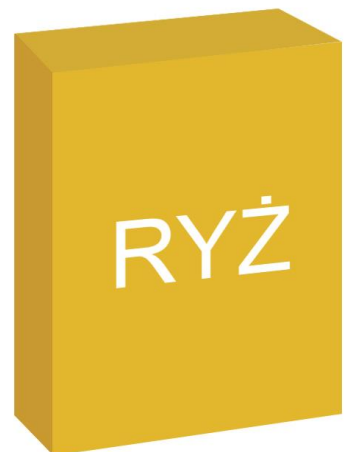
DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

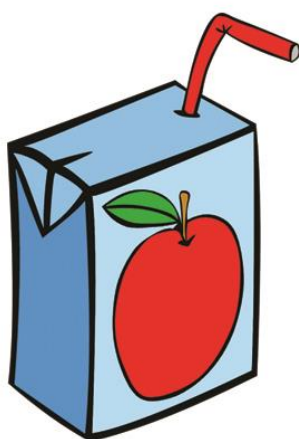
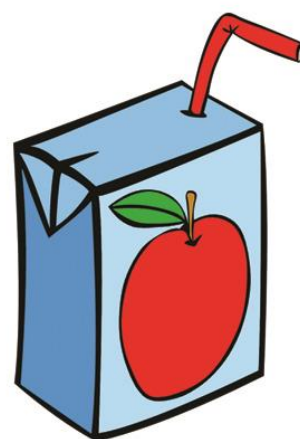

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

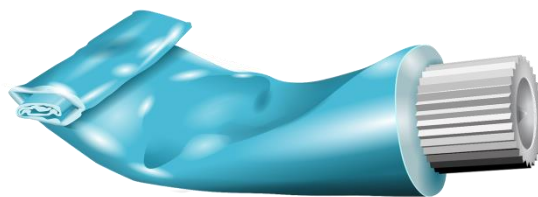
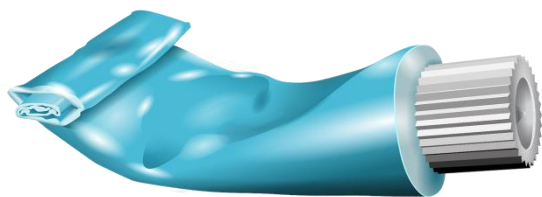

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

ZAŁĄCZNIK 2 sc. II/72

1 zł	5 zł	3 zł	6 zł	8 zł
1 zł	5 zł	3 zł	6 zł	8 zł
1 zł	5 zł	3 zł	6 zł	8 zł
1 zł	5 zł	3 zł	6 zł	8 zł
2 zł	10 zł	4 zł	7 zł	9 zł
2 zł	10 zł	4 zł	7 zł	9 zł
2 zł	10 zł	4 zł	7 zł	9 zł
2 zł	10 zł	4 zł	7 zł	9 zł

2 zł 30 gr	5 zł 20 gr
2 zł 30 gr	5 zł 20 gr
2 zł 30 gr	4 zł 30 gr
2 zł 40 gr	4 zł 30 gr
2 zł 40 gr	3 zł 20 gr
2 zł 40 gr	3 zł 20 gr
2 zł 50 gr	3 zł 10 gr
2 zł 50 gr	3 zł 10 gr
1 zł 70 gr	1 zł 20 gr

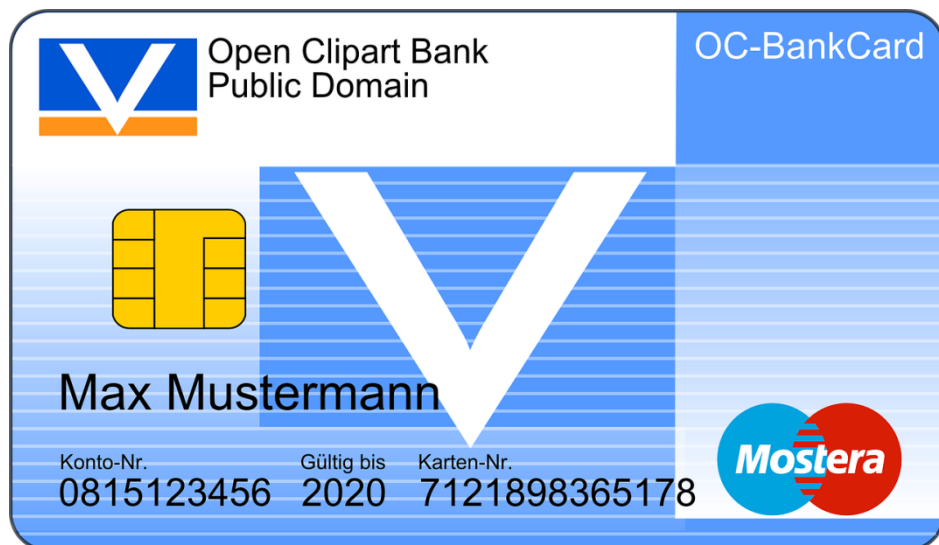
DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

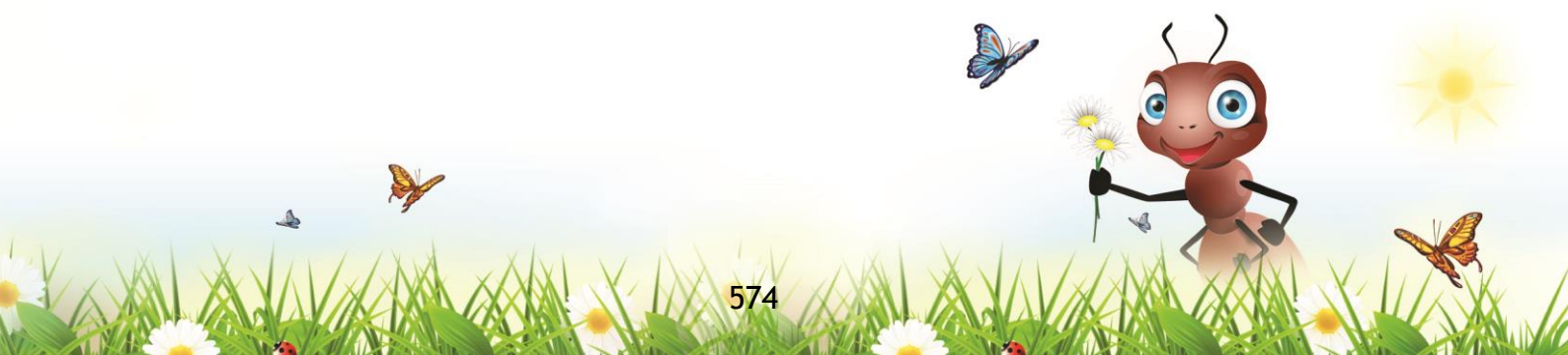

SCENARIUSZ ZAJĘĆ II/73

Tytuł	Grasz w zielone?
Kształtowane kompetencje	myślenie naukowe, interpersonalne i społeczne
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozwijanie myślenia naukowego, – rozwijanie współpracy z innymi w zabawie i nauce szkolnej. <p>OPERACYJNE:</p> <p>uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) tworzy krótką opowieść spójną z podanym wnioskiem, 2) stawia hipotezy naukowe, 3) przeprowadza eksperyment według instrukcji podanej przez nauczyciela, 4) prowadzi obserwację i wyciąga z niej wnioski, 5) wyjaśnia terminy: „chlorofil”, „fotosynteza”, 6) konstruuje z pudełka po butach labirynt, 7) koncentruje się na poleceniu nauczyciela
Metody pracy	podające (wyjaśnienie, komentarz), praktyczne (eksperyment, obserwacja)
Formy pracy	zbiorowa, grupowa, w parach, indywidualna
Środki dydaktyczne	białe kartki, gazeta, kamienie, pudełka po butach, tektura, taśma klejąca, pojemniczki po małej śmietanie, bulwy ziemniaka z pędami, kartki A4 w ośmiu kolorach
Czas trwania	jedna godzina - edukacja przyrodnicza

PRZEBIEG ZAJĘĆ

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne: 1

Wprowadzenie do zajęć

1. Twórcze opowieści

Nauczyciel prosi uczniów o napisanie krótkiej historii (cztery-pięć zdań), która będzie kończyła się zdaniem: „... i dlatego właśnie rośliny są zielone”.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Nauczyciel wyjaśnia uczniom, że tworzona opowieść nie musi być zgodna z wiedzą naukową, i zachęca do uruchomienia wyobraźni.

Uczniowie prezentują swoje opowieści. Na zakończenie zadania nauczyciel informuje uczniów, że podczas zajęć poznają prawdziwe wyjaśnienie posiadania zielonego koloru roślin.

Zajęcia właściwe

2. Dlaczego rośliny są zielone?

WSKAZÓWKA METODYCZNA

W celu przeprowadzenia tego eksperymentu uczniowie udają się na plac wokół

Uczniowie kładą kartki papieru na trawie, a następnie deptają po nich.

Nauczyciel pyta:

- *Jak myślicie, czemu kartka zabarwiła się na zielono?*
- *Czy ktoś z Was wie, jak nazywa się zielony barwnik, który odnajdujemy w roślinach?*
- *Po co roślinom chlorofil?*

WSKAZÓWKA PANA OD PRZYRODY

Już po chwili można zobaczyć, że na kartce papieru zaczynają pojawiać się zielone plamy (podobne pewnie nie raz każdy z nas mógł zaobserwować na ubraniu, kiedy przewrócił się na trawie).

Wszystkie rośliny zawierają w swoich komórkach zielony barwnik nazwany przez naukowców **chlorofilem**. Rozgniatając trawę, niszczymy też komórki, z których zbudowana jest trawa. W trakcie miażdżenia tych komórek wypływa z nich chlorofil, który barwi kartkę na zielono.

Rośliny produkują chlorofil jedynie wtedy, gdy mają dostęp do światła słonecznego.

edukacja
przyrodnicza

cele operacyjne:
2, 3, 4, 5

środki dydaktyczne:
kartka papieru

edukacja przyrodnicza
cele operacyjne:
2, 3, 4, 5
środki dydaktyczne:
- gazeta,
- kamienie

3. Co się stanie w takim razie z rośliną pozbawioną dostępu do światła?

Nauczyciel pyta:

- *W jaki sposób możemy sprawdzić, co się stanie z rośliną (czy będzie nadal zielona), jeśli pozbędziemy ją dostępu do światła?*

Uczniowie rozkładają na trawie gazetę i przytwierdzają ją do podłoża za pomocą kamieni.

WSKAZÓWKA PANA OD PRZYRODY

Już po kilku dniach można zobaczyć, że trawa pod gazetą zmieniła kolor na jasno zielony czy nawet miejscami niemal kolor biały. Dzieje się tak dlatego, że gazeta nie przepuszcza promieni słonecznych, które są niezbędne do wytworzenia chlorofilu. Podobne zjawisko zaobserwować można np. kiedy po pobycie na kempingu składamy namiot.

edukacja przyrodnicza
cele operacyjne:
2, 3, 4, 5, 6
środki dydaktyczne:
- pudełko po butach,
- opakowanie po małej śmietanie,
- bulwa ziemniaka z pędami,
- ziemia,
- taśma klejąca,
- tekstura

4. W labiryncie

Uczniowie dzielą się na czteroosobowe zespoły. Łączą stoliki i gromadzą na nich przedmioty niezbędne do przeprowadzenia eksperymentu. Po jednej stronie pudełka, na węższej części, wycinają otwór wielkości około czterech-pięciu centymetrów. Ze zgromadzonej tektury uczniowie wycinają paski na wysokość pudełka. Za pomocą taśmy przytwierdzają je do dna pudełka, tworząc z niego labirynt.

Następnie uczniowie wsypują ziemię do pojemniczka po śmietanie, wkładają do niego ziemniaka i podlewają. Na zakończenie przykrywają pudełko pokrywką i ustawiają je w nasłonecznionym miejscu (zrobionym wcześniej otworem w kierunku promieni słonecznych).

WSKAZÓWKA PANA OD PRZYRODY

Przez najbliższych kilka dni pędy ziemniaka będą przemierzać labirynt w poszukiwaniu promieni słonecznych. Kiedy na nie natrafią, nabiorą zielonego koloru i wypuszczą liście. Tylko dzięki dostępowi do słońca roślina wytwarza chlorofil (staje się zielona), ale też produkuje dla siebie pożywienie. W trakcie **fotosyntezy** (bo tak nazywa się proces wytwarzania pożywienia) roślina produkuje dla siebie cukier.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Nauczyciel może zaproponować uczniom zawody: *Pędy której rośliny jako pierwsze ujrzą światło dzienne?*

Podsumowanie zajęć

5. Gra w zielone

Nauczyciel wyjaśnia uczniom zasady gry:

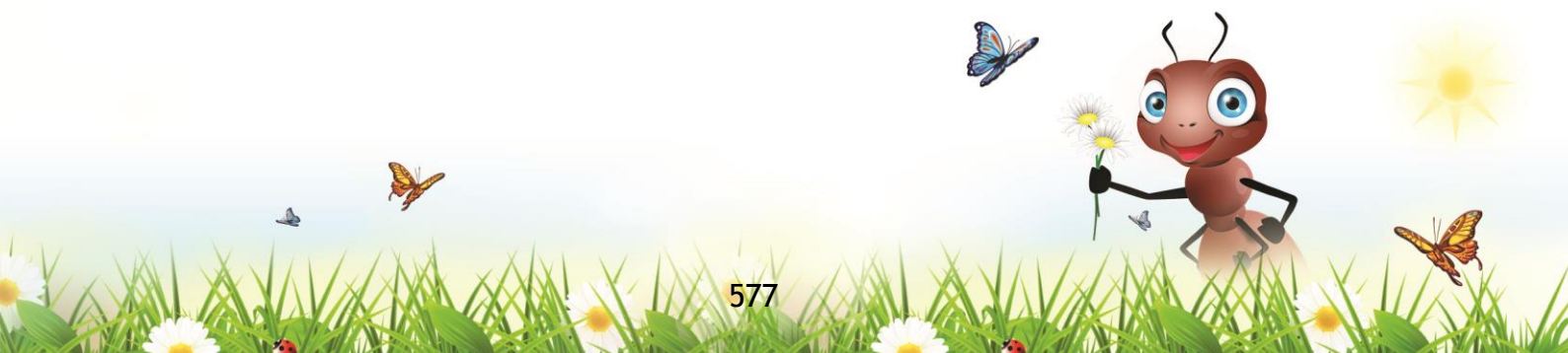
Jeżeli pokaże Wam kartki w kolorach: zielonym, czerwonym, białym i czarnym, powinniście głośno powiedzieć „zielone”. Kiedy podniosę kartkę w innym kolorze, waszym zadaniem jest wydanie okrzyku „skucha”.

edukacja matematyczna
cele operacyjne: 7
środki dydaktyczne:
kartki w 8 kolorach

SCENARIUSZ ZAJĘĆ II/74

Tytuł	Kreatywni matematycy
Kształtowane kompetencje	matematyczne, myślenie twórcze
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozwijanie zdolności logicznego myślenia, – kształtowanie gotowości do przełamywania barier poznawczych. <p>OPERACYJNE:</p> <p>uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) dodaje liczby w zakresie do 30, 2) współpracuje z innymi osobami w nauce i zabawie, 3) uzupełnia tekst właściwymi liczebnikami, zachowując poprawność wypowiedzi, 4) poszukuje wielu rozwiązań problemu matematycznego i ocenia ich trafność, 5) rozwiązuje zadania z treścią wymagające zaangażowania myślenia twórczego, 6) generuje pytania do odpowiedzi sformułowanej w postaci liczby
Metody pracy	podające (komentarz, wyjaśnienie), praktyczne (ćwiczenia przedmiotowe), aktywizujące (trening twórczości)
Formy pracy	zbiorowa, grupowa, indywidualna
Środki dydaktyczne	karta pracy nr 1-2, kostki do gry
Czas trwania	dwie godziny, w tym: <ul style="list-style-type: none"> – edukacja matematyczna - 50 minut, – edukacja polonistyczna - 40 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

Wprowadzenie do zajęć

1. Uczniowie pracują w parach. Przed każdą parą leży kartka w formacie A4. Na jednym boku kartki uczeń A wypisuje w kolumnie cyfry od 1 do 9. Podobnie robi uczeń B na drugim boku kartki. Uczeń A wybiera dowolną liczbę ze swojego zestawu i wykreśla ją. Uczeń B dodaje do tej liczby dowolnie wybraną ze swego zestawu i wykreśla ją, podając jednocześnie sumę. Uczeń A dodaje do otrzymanej sumy kolejną liczbę ze swego zestawu (wykreślając ją) itd. Przegrywa osoba, która poda wynik dodawania równy bądź wyższy od 30. Gra uczy myślenia strategicznego, dzięki dostępowi do liczb konkurenta (gracz wie, jakie liczby wykreślił konkurent, a tym samym - jakie może dodać w kolejnych etapach gry, co pozwala mu obrać określony plan działania).

WSKAZÓWKA DOTYCZĄCA PRACY Z UCZNIEM ZDOLNYM

Wskazane jest zwiększenie wartości „newralgicznej liczby” do 40 lub 50, a zakresu liczb-składników dodawania do 15.

Zajęcia właściwe

2. Przygody mrówki Eureka

Zadaniem uczniów jest uzupełnienie tekstu opisującego przygody mrówki Eureka liczebnikami od 2 do 9. Co istotne, żaden z liczebników nie może być użyty dwukrotnie. Tekst powinien być poprawny pod względem prezentowanej treści.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Nauczyciel zachęca uczniów do używania ołówka zamiast długopisu. W ten sposób możliwe będzie przetestowanie różnych wariantów potencjalnych rozwiązań.

3. Wieża z kostek

Nauczyciel ustawia na ławce wieżę z czterech kostek do gry. Zadaniem uczniów jest oszacowanie, ile oczek znajduje się na niewidocznych ściankach kostek do gry (tj. ścianki stykające się ze sobą plus ścianka, na której „stoi” wieża).

Uczniowie zbierają pomysły, jak rozwiązać zadanie.

Następnie nauczyciel zwiększa wieżę do 5, 6 i 7 kostek.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Uczniowie mogą wpaść na pomysł identyfikacji liczby oczek na podstawie porównania widocznych ścianek kostek do gry do dowolnej kostki. W ten sposób odkrywając właściwe położenie kostki, oszacują wartość niewidocznych oczek.

Prostszym rozwiązaniem, ale wymagającym innowacyjnego podejścia, jest wykorzystanie zasady mówiącej o tym, iż suma oczek na przeciwległych ścianach kostki wynosi 7, w związku z tym, jeśli wieża zbudowana jest z 4 kostek, należy wykonać obliczenie: $7 + 7 + 7 +$ liczba oczek widocznych na najwyższej ścianie wieży.

edukacja
matematyczna
cele operacyjne: 1, 2
środki dydaktyczne:
kartki A4

edukacja
polonistyczna,
matematyczna
cele operacyjne: 3
środki dydaktyczne:
karta pracy nr 1

edukacja
matematyczna
cele operacyjne: 4
środki dydaktyczne:
kostki do gry

edukacja
matematyczna
cele operacyjne: 5
środki dydaktyczne:
karta pracy nr 2

4. Niecodzienne zadania

Uczniowie wykonują zadania zawarte w karcie pracy nr 2.

Zadanie 1.

Mrówka Eureka chce przeciąć okrągły biszkopt na 8 równych części jedynie za pomocą 3 cięć. Czy jest to wykonalne?

Zadanie 2.

Mrówka Eureka brała udział w konkursie na najlepszą zagadkę matematyczną zatytułowanym „Mrowie w głowie”. Ułożyła takie oto zadanie:

Wczoraj było pojutrzem dla soboty. Jaki mamy dziś dzień?

Czy potrafisz rozwiązać zagadkę Eureka?

Zadanie 3.

Mrówka Eureka wróciła do mrowiska z całą torbą zakupów. Zważyła ją i okazało się, że torba była o 2 kilogramy lżejsza niż torba z zakupami wczorajszymi, zaś o 4 kilogramy cięższa niż torba z zakupami sprzed 4 dni. Eureka zaskoczyło, że łącznie te 3 torby ważyły aż 19 kilogramów! Nic dziwnego, w końcu to żywność dla całego mrowiska. Czy wiesz już, ile ważyły poszczególne torby z zakupami?

Podsumowanie zajęć

5. Nauczyciel zapisuje na tablicy liczbę 12. Zadaniem uczniów jest ułożenia w zeszytach jak największej liczby pytań, na które prawidłowo udzieloną odpowiedzią będzie właśnie liczba 12. Pytania mogą koncentrować się na działaniach arytmetycznych, a także odnosić się do wiedzy ogólnej uczniów. Liczy się kreatywność i otwartość na pomysły, np.

- *Ile wynosi wynik: $18 - 6$?*
- *Ile potraw według tradycji przygotowuje się na polską wigilię?*
- *Ile miesięcy liczy rok?*
- *Ile jest godzin na tarczy zegara?*
- *Jaka godzina wybija w południe?*

edukacja
matematyczna,
polonistyczna
cele operacyjne: 6

KARTA PRACY NR 1 sc. II/74

Uzupełnij tekst o mrówce Eurece liczbami: 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9. Uwaga! Żadnej liczby nie możesz wykorzystać dwukrotnie.

To wydarzyło się _____ maja. Eureka dobrze pamięta tę datę, gdyż _____ dni później obchodziła swoje urodziny. Czy znacie jeszcze kogoś, kto urodził się tak, jak ona, 9 maja?

Eureka poszukiwała dogodnego miejsca do porannej gimnastyki, kiedy nagle ujrzała _____ biedronek zachwyconych właśnie zakończonym koncertem _____ słowików. Biedronki nazywały się: Zuza, Mira, Kinia, Ela, Frania. „Słowików było o dwa mniej niż nas, a śpiewały tak głośno, jakby tworzyły chór złożony z _____ śpiewaków, czyli dokładnie tylu, ile było nas biedronek i słowików razem podczas koncertu” - relacjonowały biedronki. Eureka żałowała, że nie zdążyła usłyszeć tego koncertu.

Mrówka pożegnała się z biedronkami i ruszyła dalej w poszukiwaniu swojej prywatnej sali gimnastycznej. Ku jej zaskoczeniu usłyszała tuż za sobą przepiękny głos słowików. To ci wybitni soliści, o których mówiły biedronki. Eureka była bardzo onieśmielona. Przedstawiła się śpiewakom i usłyszała: „Witamy Cię, Eureka! Jesteśmy w tym lesie przelotem i ćwiczymy nasze głosy przed konkursem młodych talentów. Startowaliśmy już w nim _____ razy, ale nie udało nam się wygrać. Może tegoroczny, piąty udział okaże się szczęśliwy!”. Eureka odpowiedziała: „Będę trzymała za was kciuki. A kiedy rozpoczyna się ten konkurs?”. Największy ze słowików wyśpiewał: „_____ maja, czyli za siedem dni od dziś”. Jego kolega szybko dodał: „Dziś jest drugi maja, a nam pozostało tylko siedem dni do konkursu! Umieram ze strachu!”. Eureka próbowała pocieszyć słowika: „Trema i zdenerwowanie to dobry znak! Na pewno sobie poradzicie!”.

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

Słowiki w podziękowaniu za dobre słowo zaśpiewały najpiękniejszy koncert, jaki słyszała w swoim życiu Eureka. Najbardziej zapamiętała słowa jednej z arii: „Jeśli masz ___ marzeń, odejmij pięć. Twoje jedno marzenie, które pozostanie, to najważniejsze, o które musisz walczyć. Bez względu na wszystko - musisz o nie walczyć”. Tego poranka rozmarzona mrówka Eureka zrezygnowała z gimnastyki, oddając się poszukiwaniom swojego najważniejszego, tego jedyne marzenia.

SCENARIUSZ ZAJĘĆ II/75

Tytuł	Ptasie nuty
Kształtowane kompetencje	meta poznanie, interpersonalne i społeczne, myślenie naukowe
Cele zajęć	OGÓLNE: <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnianie zależności zjawisk przyrody od pór roku; – rozwijanie wiedzy przyrodniczej i myślenia naukowego OPERACYJNE: uczeń: <ol style="list-style-type: none"> 1) wie, jakie ptaki tworzą ekosystemy typu: las, ogród, park, 2) zna ptaki typowe dla swojego regionu, 3) uczestniczy w minigrach, 4) zna ptaki typowe dla najbliższego otoczenia domu i szkoły i potrafi o nich opowiedzieć, 5) przygotowuje prace plastyczna z wizerunkami ptaków żyjących w najbliższym otoczeniu szkoły
Metody pracy	praktyczne (obserwacja, ćwiczenia przedmiotowe)
Formy pracy	indywidualna, zbiorowa
Środki dydaktyczne	atlas zwierząt lub ptaków, nagrania śpiewu powszechnie występujących ptaków na danym terenie (np. sikorki, modraszki, drozda śpiewaka, trznadla, zięby, świergotka drzewnego, szpaka, słowika, skowronka) na urządzeniu MP, tablety, arkusz papieru A1, szarfy materiałowe długości około trzech metrów (różnokolorowe)
Czas trwania	75 minut, w tym: <ul style="list-style-type: none"> – edukacja przyrodnicza - 45 minut, – wychowanie fizyczne - 15 minut, – edukacja plastyczna - 15 minut. Termin: kwiecień - maj, okoliczny park lub las

PRZEBIEG ZAJĘĆ

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Przed zajęciami (2-3 dni) należy również przeanalizować miejsce ich prowadzenia pod względem występujących tam ptaków.

Nauczyciel wcześniej przygotowuje się do rozpoznawania głosów najbardziej popularnych ptaków, w tym tych, które wcześniej zaobserwował w miejscu wybranym do prowadzenia zajęć - można skorzystać np. z http://www.kezk.bio.univ.gda.pl/cw_ornit/mp3.htm. Przygotowuje nagrania śpiewu tych ptaków na urządzeniu MP3 lub tablecie do zaprezentowania w terenie.

edukacja
przyrodnicza
cele operacyjne: 1

Wprowadzenie do zajęć

1. Uczniowie (przebrani do wyjścia) gromadzą się przed szkołą. Nauczyciel zapowiada temat lekcji, następnie pyta:

- *Jakie znacie nazwy ptaków?*
- *Czy możecie zanucić naśladując ich śpiew?*

Zajęcia właściwe

2. Słuchanie, rozpoznawanie i naśladowanie śpiewu ptaków

Uczniowie wraz z nauczycielem eksplorują teren przyszkolny lub okoliczny las lub park.

Wykonują polecenia:

- Uczniowie próbują naśladować śpiew znanych ptaków
- Uczniowie słuchają śpiewu ptaków i próbują rozpoznawać.
- Po kilku minutach obserwacji (nasłuchu) nauczyciel po usłyszeniu jednego z popularnych gatunków (np. świergotek drzewny itp.) puszcza nagrany śpiew z MP3 i podaje nazwę ptaka. Następnie puszcza kilka przykładowych śpiewów innych ptaków, które zaobserwował wcześniej w miejscu obserwacji, podając nazwy gatunkowe.
- *Spróbujcie teraz rozpoznać, czy są tutaj te ptaki, których śpiew usłyszeliście przed chwilą.*

Uczniowie nasłuchują i podają odpowiedzi.

Nauczyciel wybiera „najgłośniejszego” z zaobserwowanych (nasłuchem) ptaków.

- *Odnajdźcie w atlasie zwierząt, jak wygląda ten ptak. Może ktoś z was zauważy go na gałęziach drzew? Jeśli tak, to niech go wskaże.*
- *Czy zauważyliście jakieś ptasie gniazda wśród drzew? Spróbujcie określić, jakie ptaki w nich mieszkają.*

Uczniowie szukają i odpowiadają: opisują zaobserwowane gniazdujące ptaki, następnie na podstawie opisu oraz atlasu ptaków próbują określić ich nazwę.

3. Zabawa ruchowa „Ptaszki do gniazdeka”

Nauczyciel z szarf układa w kilku miejscach koła - gniazdeka.

Jesteście ptaszkami, swobodnie „latacie”, a kiedy usłyszycie gwizdek, szybciotko musicie się schować w wyznaczonych gniazdekach. W każdym gniazdku może być tylko jeden ptaszek.

wychowanie
fizyczne
cele operacyjne: 3
środki dydaktyczne:
szarfy

edukacja
przyrodnicza
cele operacyjne:
1, 4, 5

4. Kogo dzisiaj poznaliśmy?

Nauczyciel poleca:

- *Wymieńcie, jakie ptaki dzisiaj poznaliśmy.*
- *Odszukajcie w Internecie na swoich tabletach informacje o tych ptakach i następnie wydrukujemy ich zdjęcia.*

Nauczyciel wyznacza dla każdego dziecka jeden gatunek do wyszukania w zasobach Internetu.

Uczniowie drukują zdjęcia ptaków, wycinają je i wklejają na arkusz papieru A1 - „Atlas Ptaków Przyszkolnych” i wpisują informacje o danym ptaku. Praca do wywieszenia w klasie.

Podsumowanie zajęć

5. Swobodna rozmowa o ptakach

- *Śpiew jakich ptaków usłyszeliście dzisiaj na żywo?*
- *Który z ptaków waszym zdaniem śpiewa najciekawiej?*
- *Którego ptaka śpiew jest najłatwiejszy do naśladowania? Spróbujcie go naśladować*
- *Którego ptaka najczęściej słyszycie przy waszym domu?*
- *Którego ptaka najczęściej widzicie przy waszym domu?*
- *Jak ten ptak wygląda? Jak się nazywa?*

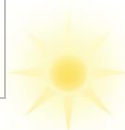
edukacja
przyrodnicza
cele operacyjne:
1, 4

SCENARIUSZ ZAJĘĆ II/76

Tytuł	Smog czy smok?
Kształtowane kompetencje	językowe, myślenie naukowe, myślenie twórcze, matematyczne, plastyczne, interpersonalne
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none"> – uświadomienie konieczności ochrony środowiska naturalnego przed zanieczyszczeniem, – wpływ gospodarowania energią na środowisko, – poznanie różnych skutków emisji zanieczyszczeń do atmosfery, – umiejętność redagowania zdań na podany temat. <p>OPERACYJNE: uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) wie, co to jest smog, umie wyjaśnić znaczenie słów „smog” i „czarny humor”, 2) wie, że w wyniku produkowania i zużywania energii powstają zanieczyszczenia, 3) ma świadomość istnienia tych zanieczyszczeń, 4) wie, jakie są różnice między odnawialnymi i nieodnawialnymi źródłami energii, 5) wie, że wykorzystanie Słońca, wiatru i wody wymaga zastosowania specjalnych rozwiązań technologicznych, 6) rozumie konieczność dbania o przyrodę, 7) wie, że należy dbać o zdrowie, 8) umie wykonać proste doświadczenia i wyciągać wnioski, 9) umie zapisać notatkę, 10) mnoży i dzieli w zakresie 25, 11) wykonuje plakat, 12) współpracuje w grupie, 13) rozwija myślenie twórcze wykorzystując materiał werbalny
Metody pracy	podające (pogadanka, wiersz), praktyczne (doświadczenie, ćwiczenia przedmiotowe), eksponujące (wystawa)
Formy pracy	zbiorowa, grupowa, indywidualna
Środki dydaktyczne	zdjęcia elektrowni, zniszczonych lasów, smogu, filtr, dwie przykrywki, wazelina lub masło (krem), lupy, mapa, karty pracy nr 1-4, różne materiały plastyczne, załącznik 1
Czas trwania	cztery godziny w tym: <ul style="list-style-type: none"> – edukacja przyrodnicza - 45 minut, – edukacja polonistyczna - 45 minut, – edukacja matematyczna - 45 minut, – edukacja plastyczna - 45 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

Wprowadzenie do zajęć

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne: 13
środki dydaktyczne:
mapa

1. Rozmowa w kręgu:

- *W jakich utworach spotkaliście się ze smokami?*
- *Jaki smok jest wam najbardziej znany?*
- *Z jakim jest związany miastem?*

2. Pokaz na mapie położenia Krakowa

Zajęcia właściwe

edukacja
przyrodnicza
cele operacyjne:
1, 2
środki dydaktyczne:
karta pracy nr 1

3. Posłuchajcie, co spotkało naszego znajomego smoka

Wiersz Stefana Pastuszewskiego pt.: „Smog i smok” czytany przez nauczyciela - karta pracy nr 1.

5. Wyjaśnienie słów: „smok” i „smog”

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Smog to unosząca się chmura zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego. Obserwowana jest na obszarach dużych miast bądź ośrodków przemysłowych.

Smog tworzony jest przez zanieczyszczenia: pyły, gazy pochodzące z zakładów przemysłowych, spaliny samochodowe, podczas bezwietrznej i wilgotnej pogody (mgły). Tak też powstała nazwa tego zjawiska: jest to zlepek 2 angielskich słów: smoke (dym) oraz fog (mgła). Brak wiatru powoduje kumulację zanieczyszczeń a mgła (duża wilgotność powietrza) powoduje, że zanieczyszczenia nie unoszą się w górne warstwy atmosfery, tylko unoszą się nisko nad ziemią.

Szczególnie zagrożone są tereny położone w dolinach, kotlinach bądź w innych zagłębieniach terenu. Smog jest częstym zjawiskiem w Krakowie oraz innych miastach Śląska.

edukacja
przyrodnicza
cele operacyjne:
1, 2

6. Rozmowa o treści wiersza

- *Co zdziwiło smoka?*
- *Czym spowodowana była ciemność w ciągu dnia?*
- *Co zaszkodziło smokowi?*
- *Jak zanieczyszczenie powietrza wpłynęło na zdrowie smoka?*

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne:
1, 2
środki dydaktyczne:
karta pracy nr 1

7. Ponowne ciche czytanie wiersza. Karta pracy nr 1

Wyszukiwanie i podkreślanie w tekście wiersza objawów złego samopoczucia smoka. Odczytywanie fragmentów.

- *Czy wiersz jest wesoły, czy smutny?*
- *Czy spotkaliście się z określeniem „czarny humor”*

Odczytanie z karty pracy nr 1 wyjaśnienia, co znaczy określenie „czarny humor”.

- *Na czym polega czarny humor w wierszu?*

edukacja przyrodnicza

cele operacyjne:

8, 9

środki dydaktyczne:

- miski,
- kostki lodu,
- latarka

edukacja matematyczna

cele operacyjne: 10

środki dydaktyczne:

- zdjęcia,
- karty pracy nr 2-3

edukacja przyrodnicza

edukacja polonistyczna

cele operacyjne:

8, 9

edukacja przyrodnicza

cele operacyjne:

3, 4, 5, 6, 7

środki dydaktyczne:

- zdjęcia,
- karta pracy nr 4

- *Jak sądzicie, czy u nas jest czyste powietrze?*
- *Jak możemy to sprawdzić?*

8. Robimy doświadczenie

Dzieci przyniosły do szkoły: po dwie przykrywki od stoików, wazelinę lub masło.

Poszukiwanie sposobu sprawdzenia czystości powietrza. Nauczyciel podpowiada, by dzieci jedną przykrywkę posmarowały wazeliną lub masłem, a drugą zostawiły nieposmarowaną i obie wystawiły za okno. Dzieci co godzinę sprawdzają, jak wyglądają ich powierzchnie.

9. Zabawa „Wyścig wyników” - ćwiczenia w mnożeniu w zakresie 25

Dzieci otrzymują karteczki samoprzylepne z różnymi wynikami mnożenia (dwa, trzy takie same wyniki) i przyklejają je sobie w widocznym miejscu. Siadają w kręgu. Nauczyciel mówi działanie matematyczne. Uczniowie, którzy mają wynik tego działania, rozpoczynają bieg po zewnętrznej kręgu. Kto pierwszy usiadzie na swoim miejscu, wygrywa.

Wykonanie zadań 1-5 z kart pracy 2 i 3.

- *Jakie działania ilustruje zadanie 1?*
- *Jakie znacie działania?*

Przypomnienie i utrwalenie nazw liczb w mnożeniu i dzieleniu.

10. Jakie jest nasze środowisko?

Ponowne sprawdzenie powierzchni przykrywek. Oglądanie z pomocą lup. Rozmowa na ten temat. Jeżeli nauczyciel ma filtr, może wyjaśnić jego wykorzystanie w ochronie środowiska.

11. Formułowanie odpowiedzi na pytania i zapisanie w zeszycie notatki

- *Co osiadło na natłuszczonej przykrywce?*
- *O czym to świadczy?*
- *Dlaczego na drugiej przykrywce tego nie widać?*

12. Co mi się podoba, co mi się nie podoba

Na dywanie leżą rozłożone zdjęcia, które przedstawiają ciekawe krajobrazy oraz tereny zniszczone przez działalność człowieka. Nauczyciel prosi, by dzieci wybrały spośród nich po jednym zdjęciu, które im się najbardziej podoba i przypięły je na tablicy w jednej kolumnie. W drugiej kolumnie przypinają te zdjęcia, które przedstawiają zniszczone środowisko.

Uczniowie kolejno podchodzą do tablicy i przypinają zdjęcia. Wspólnie zastanawiają się:

- *Co mogło być powodem takich zmian w środowisku?*
- *Co zostało najbardziej zniszczone?*

13. Dbajmy o Ziemię

Dzieci odczytują tekst o przyczynach zanieczyszczenia powietrza i w jaki sposób można zanieczyszczeniom zapobiegać (karta pracy nr 4).

edukacja
plastyczna

cele operacyjne:

11, 12

środki dydaktyczne:
różnego rodzaju
materiały plastyczne

14. Chrońmy Ziemię - plakat

Uczniowie w grupach na szarym papierze wykonują zadanie mrówki Eureka. Mogą wykorzystać zgromadzone na lekcje materiały.

Wykonaj plakat pt.: „Chrońmy Ziemię”

Przypomnienie uczniom, czym jest plakat.

Oglądanie różnych plakatów.

Planowanie pracy, tworzenie plakatów .

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Plakat - ogłoszenie, reklama lub hasło ujęte w artystyczną formę drukarską, graficzną lub malarską, zaliczany jest do grafiki użytkowej. Plakat wywodzi się ze starożytności - pierwsze znane plakaty to obwieszczenia na papirusach, tabliczkach kamiennych oraz rzymskie ogłoszenia i reklamy wykonane na ścianach.

Plakat polski narodził się w Krakowie.

Obok plakatów artystycznych i reklamowych powstają plakaty zwracające uwagę na ważne społecznie problemy, w tym plakaty propagujące zachowania proekologiczne i plakaty protestujące przeciw dewastacji środowiska naturalnego i poszczególnych jego elementów. Jedną z form obchodów Dnia Ziemi są wystawy plakatów i konkursy plastyczne. Celem tych działań jest zwrócenie uwagi społecznej na problemy zagrożenia środowiska naturalnego i mobilizowanie do działań na rzecz dobra naszej planety.

Są również plakaty naukowe - postery. Stosowane są jako forma prezentacji informacji naukowych na konferencjach, sympozjach, spotkaniach naukowych.

15. Wykonanie wystawy i ocena prac

Podsumowanie zajęć

16. Ocena pracy.

17. Zadanie pracy domowej.

Naucz się pięknie czytać wiersz „Smog i smok”

18. Podsumowanie zajęć w kręgu.

Dzieci siedzą w kręgu. Kolejno przekazują sobie globus i kończą zdanie: *Ziemia jest...*

edukacja

polonistyczna

cele operacyjne: 13

środki dydaktyczne:
globus

KARTA PRACY NR 1 sc. II/76

Posłuchaj wiersza i odpowiedz na pytania.

Smog i smok

Smok przeciągnął się i ziewnął,
bo wyspał się doskonale.
Wyjrzał z jamy. Wszędzie ciemność!
Dnia nie było widać wcale.

Smog - gęsta mgła z dymem i spalinami występująca zwykle na uprzemysłowionych terenach, w wielkich miastach.

Ale co to? Spać nie może!
W gardle szczypie. W nosie kręci.
W jamie ciemno jak na dworze.
- Nie! Nie zdzierzę tego więcej!
- Co za smog!-
ryczy smok,
robiąc krok
w gęsty mrok.

Słychać huk...
Smok jak buk
padł na bruk.
Smog go zmógł.

Czarny humor to przedstawienie poważnych, a czasem nawet tragicznych spraw w zabawny sposób.

Pastuszewski, S. (2001). Smog i smok. W: Cz. Cyrankiewicz, J. Faliszewska, E. Misiorowska, T. Wójcik, *Moja szkola, kl. II*, cz. 8. Kielce: MAC Edukacja SA.

KARTA PRACY NR 2 sc. II/76

1. Uzupełnij według wzoru.

5 + 5

2 · 5

10

2 + 2 + 2

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. Zapisz w chmurkach nazwy liczb w mnożeniu.

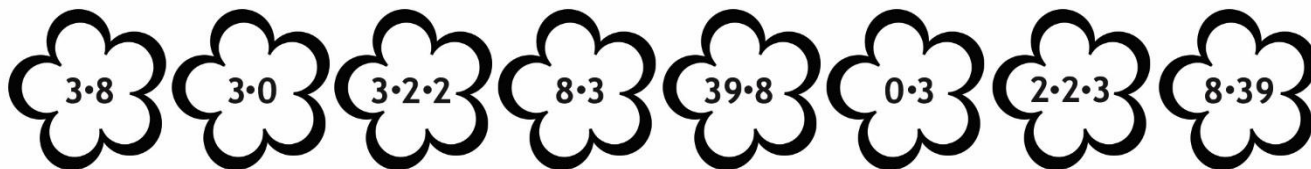
$3 \cdot 4 = 12$

KARTA PRACY NR 3 sc. II/76

1. Pokoloruj jednakowo kwiaty z równymi iloczynami.

2. Oblicz.

$3 \cdot 3 =$

$1 \cdot 5 =$

$3 \cdot 4 =$

$8 \cdot 1 =$

$2 \cdot 2 =$

$4 \cdot 4 =$

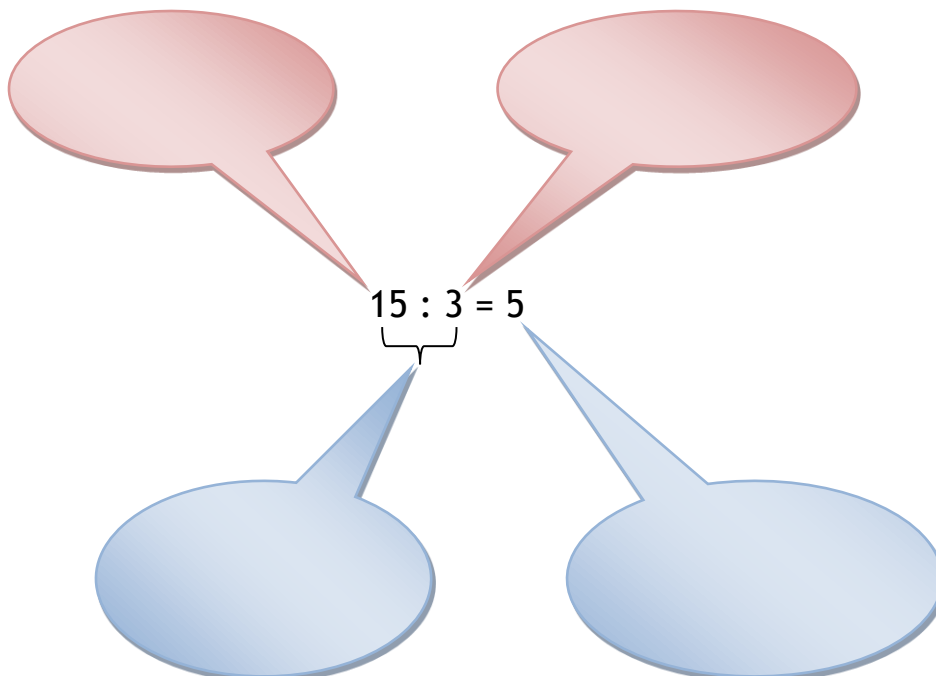
$2 \cdot 8 =$

$4 \cdot 0 =$

$0 \cdot 8 =$

$3 \cdot 8 =$

3. Zapisz w chmurkach nazwy liczb w dzieleniu.

KARTA PRACY NR 4 sc. II/76

Odczytaj informacje na temat powietrza.

Powietrze zanieczyszczane jest substancjami szkodliwymi dla zdrowia. Źródłem zanieczyszczeń jest produkcja i zużywanie energii. Są to spaliny pojazdów mechanicznych, dymy z kominów i produkcja paliw.

Zanieczyszczenia łączą się z wilgotnym powietrzem i opadają na ziemię w postaci kwaśnych deszczów, niszcząc budynki i zabytki oraz zatruwając wodę, ludzi, zwierzęta i roślinność.

Żeby chronić Ziemię i swoje zdrowie, staramy się korzystać z odnawialnych źródeł energii, takich jak: energia wody, energia wiatru i energia słoneczna np.: turbiny wiatrowe, kolektory słoneczne, zapory wodne.

zapora wodna

kolektory słoneczne

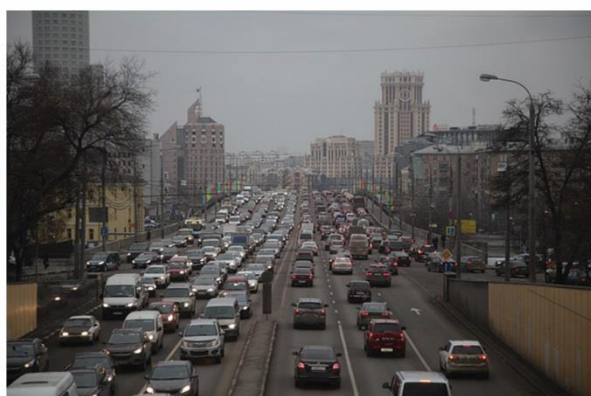

turbiny wiatrowe

ZAŁĄCZNIK 1 sc. II/76

Powody zanieczyszczeń powietrza

SCENARIUSZ ZAJĘĆ II/77

Tytuł	Balet o Kopciuszku
Kształtowane kompetencje	artystyczne, kulturowe, interpersonalne i społeczne, językowe, komunikacyjne, wrażliwość estetyczna, wrażliwość etyczna, myślenie twórcze
Cele zajęć	OGÓLNE: <ul style="list-style-type: none"> – zapoznanie ze strukturą i językiem spektaklu baletowego, – kształcenie umiejętności czytania na poziomie krytyczno-twórczym poprzez przekład intersemiotyczny (od tekstu literackiego do inscenizacji baletowej), – wprowadzenie niektórych terminów z poetyki teatru, – zapoznanie z tekstami klasyki literatury dziecięcej (różne wersje baśni), – wdrażanie do obcowania z muzyką artystyczną. OPERACYJNE: uczeń: <ol style="list-style-type: none"> 1) ogląda ze zrozumieniem fragmenty spektaklu baletowego „Kopciuszek” (identyfikuje postacie, a także ich gestykę i zachowanie), 2) czyta ze zrozumieniem oraz z podziałem na role tekst opowiadania, 3) wskazuje różnice pomiędzy kilkoma wersjami tej samej historii (w wersji literackiej, baletowej i innej, np. filmowej i teatralnej), 4) posługuje się poznanymi terminami teatralnymi, porównując pantomimę i balet, 5) rozpoznaje przewodnią linię melodyczną opery Prokofiewa i potrafi ją zanucić (dla zdolnych - potrafi akompaniować), 6) opisuje niektóre figury baletowe, charakterystyczne dla tancerek i tancerzy, (dla zdolnych - niektóre z nich naśladuje), 7) wchodzi w rolę (np. Kopciuszka lub Księcia, improwizując tanecznie w takt walca królewskiego z opery Prokofiewa), 8) wykonuje projekt plastyczny afisza teatralnego (techniką kolażu), 9) uczestniczy w działaniach dramowych i zabawach tanecznych
Metody pracy	eksponujące (pokaz połączony z przeżyciem, pogadanka), aktywizujące (improvizacja muzyczno-teatralna), praktyczne (ćwiczenia taneczne i pantomimiczne, praca z tekstem literackim)
Formy pracy	zbiorowa, grupowa, indywidualna
Środki dydaktyczne	opowiadanie pt. „Różne kopciuszkowe historie” (załącznik 1), muzyka Sergieja Prokofiewa na podstawie baśni Ch. Perraulta pt. „Kopciuszek”, załącznik 2 (balet), załącznik 3 (figury tańca), karty pracy nr 1-4, piosenka „Smutny Pierrot”, prezentacja multimedialna, tablica multimedialna (prezentacja wybranego fragmentu opery, np. https://www.youtube.com/watch?v=eWIGw7TYDwo)

Czas trwania	115 minut, w tym: <ul style="list-style-type: none"> – edukacja polonistyczna - 45 minut, – edukacja plastyczna - 10 minut, – edukacja muzyczna - 45 minut, – wychowanie fizyczne - 15 min
--------------	---

PRZEBIEG ZAJĘĆ

Wprowadzenie do zajęć

1. Improwizacje pantomimiczne w takt piosenki „Smutny Pierrot”

Nauczyciel zaprasza do zabawy pantomimicznej. Przypomina, że pantomima jest grą bez słów, dlatego nie wolno ani mówić, ani śpiewać. Wszyscy uczniowie wchodzi w rolę Pierrotów (postać znaną z poprzednich zajęć), która jest smutna i płacze. Dodatkowym utrudnieniem są dwaj uczniowie w rolach Arlekinów, którzy mogą wypowiadać tylko jedno słowo: „pomidor”, próbując rozśmieszyć lub zmusić pozostałych uczniów do jakiejś głosowej reakcji. Te osoby w roli Pierrotów, które wydadzą jakiś dźwięk - śmiech, krzyk czy też dadzą „porwać się” piosence i zaśpiewają - stają się kolejnymi Arlekinami, przeszkadzającymi mimom.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Ta zabawa tylko pozornie jest łatwa. Piosenka znana uczniom z przedszkola i różnych dziecięcych audycji zachęca do zanucenia, do tego Arlekinowi „przeszkadzacze” ze znaną formułą rozśmieszania „pomidor, pomidor” zmuszają uczniów w rolach Pierrotów do dużej powściągliwości w zachowaniu powagi.

Ćwiczenie to zarówno forma rozgrzewki, ale też próba uświadomienia uczniom, jak trudno jest grać przy tak minimalnych formach ekspresji, jak mimika i gest, szczególnie w sytuacji, gdy odgrywa się jeden rodzaj emocji (np. tylko smutku).

Zajęcia właściwe

2. Czy balet to pantomima przy muzyce?

Nauczyciel razem z uczniami przypomina, czym jest pantomima i kim jest mim. Prosi o uważne oglądanie wybranego przez niego fragmentu opery Siergieja Prokofiewa „Kopciuszek”, prezentowanego na tablicy multimedialnej (lub poprzez projektor multimedialny). W kilku słowach zapowiada, o czym będzie ta baletowa historia.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Na portalu YouTube jest kilka różnych wersji tej opery, m.in. akt 2. w ciekawej, nowoczesnej scenografii z realizacji paryskiej baletu można obejrzeć na stronie: <https://www.youtube.com/watch?v=eWIGw7TYDwo>

Po zakończonej prezentacji nauczyciel pyta o wrażenia z oglądanego spektaklu:

- *Czy rozpoznajecie, kogo grali tancerze?*
- *Jakie postacie z baśni „Kopciuszek” widzieliście w tym przedstawieniu? Spróbujcie*

edukacja
muzyczna,
polonistyczna,
wychowanie fizyczne
cele operacyjne:
7,9
środki dydaktyczne:
piosenka "Smutny
Pierrot"

edukacja
muzyczna,
polonistyczna
cele operacyjne:
7,9
środki dydaktyczne:
tablica multimedialna
(lub projektor)

wymienić tych bohaterów, których znacie z książki.

- Czy byli tam jacyś bohaterowie, których nie było w baśni książkowej?
- Skoro tutaj bohaterowie nic nie mówią, to znaczy, że też są mimami? Zastanówcie się nad wypowiedzią.

WSKAZÓWKA DOTYCZĄCA PRACY Z UCZNIEM MŁODSZYM

Młodszy uczniom można zaprezentować ponownie krótki pokaz spektaklu

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Nauczyciel może użyć też zdjęć ze spektaklu baletowego, uświadamiając uczniom, że w przypadku baletu gra mimiką schodzi na dalszy plan. Tancerze są cały czas w ruchu, dlatego ich mimika jest trudniejsza do zaobserwowania (choć oczywiście to też ważny element ekspresji aktorskiej tancerzy, podkreślona wyraźnym makijażem). W odróżnieniu od mima tancerz gra ciałem i gestem, przy czym wykonywane przez niego gesty są bardzo typowe, np. przyciskanie rąk do serca obrazuje miłość, składanie rąk - prośbę, zasłanianie twarzy - strach i próbę ochrony. Ciekawą pomocą dydaktyczną mogą być też książki z cyklu „Bajki baletowe”.

Por. lubimyczytac.pl/cykl/4968/bajki-baletowe

edukacja
muzyczna,
polonistyczna,
wychowanie
fizyczne
cele operacyjne:
1, 5, 7

środki dydaktyczne:
- podkład muzyczny z
opery (akt II - walc z
balu królewskiego)
- załącznik 2
- karta pracy nr 1

3. Kopciuszki i Księżęta w improwizacji teatralno-muzycznej

Nauczyciel włącza podkład muzyczny z opery (lub ponownie fragment nagrania przedstawienia baletowego) i zaprasza uczniów do wejścia w rolę Kopciuszków (dziewczynki) i Księżąt (chłopców). Na początek zaprasza ich do swobodnej improwizacji tanecznej, przestrzegając, by - tak jak w pierwszej zabawie - nie wydawali żadnych dźwięków.

Po pewnym czasie prosi o naśladowanie określonych emocji tylko poprzez ruch i gest (wciąż w takt słuchanej muzyki), np.:

- *Księżęta są zakochani i serce by oddali pięknej pannie.*
- *Kopciuszki są zawstyżone i najchętniej by uciekły z tego balu.*
- *Księżęta proszą Kopciuszki, by zostały.*
- *Kopciuszki sprawdzają ze strachem, czy wciąż na sobie mają magiczną sukienkę i czy już zbliża się godzina 12.00.*

4. Balet to teatr tańca

Po tej improwizacji tanecznej uczniowie siadają w ławkach i próbują podsumować dotychczasowe wrażenia i doświadczenia:

- *Czy coś sprawiało Wam trudność podczas zabawy w improwizację w takt muzyki baletowej?*
- *Czy łatwiej było naśladować mima Pierrota i bohaterów operowych? Spróbujcie wyjaśnić, dlaczego.*

Rozwiązywanie krzyżówki z karty pracy nr 1.

edukacja muzyczna,
wychowanie
fizyczne
cele operacyjne:
4, 6, 7
środki dydaktyczne:
załącznik 2, 3 i 4

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Najczęściej uczniowie mówią, że trudno być tylko smutnym mimem (bez zmian emocji), ale jeszcze trudniej tańczyć w takt muzyki i odgrywać gestem i mimiką jakieś emocje.

Wówczas dobrze jest wyjaśnić uczniom, że językiem baletu jest nie tylko gra tańcem i ruchem tancerzy, ale przede wszystkim muzyka i obraz, który wszyscy tancerze tworzą razem na scenie. Dlatego balet nie wymaga zbliżeń na twarz, a widownia siedzi w pewnym oddaleniu. Na pewno przeciętny widz nie ogląda tak dokładnie tancerzy, jak to zrobiliśmy na projektorze (czy tablicy multimedialnej), który jest rodzajem filmu ze spektaklu.

5. Baletowe figury

Nauczyciel wyjaśnia, że oprócz typowych gestów (obrazujących emocje), balet to nie swobodne kroki w takt muzyki, ale specyficzne układy kroków, układu stóp i ramion. Tancerze zazwyczaj uczą się tych układów kroków i ruchów od najmłodszych lat.

Nauczyciel pokazuje załączniki 2 i 3 z przykładami kroków i figur. Rozdaje grupom załącznik 4 ze słowniczkiem. Następnie nauczyciel zaprasza do ćwiczenia kilku prostszych figur baletowych.

Uwaga! Najlepiej będzie przeprowadzić to ćwiczenie w sali gimnastycznej przy drabinkach.

Figura pierwsza - arabesque

Opierając się jedną ręką o oparcie krzesła, uczniowie stają na jednej nodze, powoli unosząc coraz wyżej tę podniesioną. Nauczyciel wyjaśnia, że to rodzaj balansowania na jednej nodze. Jednocześnie przypomina, że oglądani wcześniej tancerze wykonują tę figurę bez podtrzymywania.

Figura druga - developpe

W tym samym ustawieniu ciała do drabinki, z tą różnicą, że stojąc na jednej nodze, unosimy nogę z przodu i prostujemy.

Figura trzecia - plie

Stajemy przodem do drabinki, opieramy się obiema rękami. Stopy stawiamy na zewnątrz (jak na rysunku - lewa w lewą, prawa w prawą). Nauczyciel przestrzega, by nic nie robić na siłę i jeśli tylko coś zabolę, to przerywamy ćwiczenie. A teraz powoli uginamy kolana, pamiętając, że nasze pięty powinny dotykać podłogi tak długo, jak to możliwe. Nauczyciel wyjaśnia, że to jedno z pierwszych ćwiczeń, które wykonują małe tancerki i tancerze.

6. „Różne Kopciuszkowe historie”. Czytamy opowiadanie (załącznik 1)

Etap samodzielnego, cichego czytania

Nauczyciel rozdaje uczniom załącznik z opowiadaniem i prosi o samodzielne, ciche czytanie. Po wyznaczonym przez nauczyciela czasie, uczniowie zgłaszają się do czytania partii narratora i bohaterów.

Głośne czytanie z podziałem na role

Rozmowa na temat przeczytanego tekstu:

- *Czy to ta sama historia Kopciuszka, czy różne? Wskaż różnice.*
- *A może to różne Kopciuszki i każda ma swoją historię?*

edukacja
polonistyczna,
plastyczna
cele operacyjne:
2, 3, 8
środki dydaktyczne:
- załącznik 1
- karty pracy 1-4
- materiały plastyczne

edukacja
muzyczna,
polonistyczna,
wychowanie
fizyczne
cele operacyjne:
2, 3, 5, 9

7. Redagujemy opowiadanie z własną wersją wydarzeń

Praca w czterech grupach. Uczniowie losują karty pracy (nr 2 lub 3) i w zależności od tego, jaką wersję historii Kopciuszka otrzymują, tę twórczo uzupełniają o wymyślone przez siebie elementy fabuły, rekwizyty bądź postacie.

8. Gdyby nasze opowiadanie stało się spektaklem baletowym.... Projektowanie afisza teatralnego

Nadal praca w grupach (karta pracy nr 4). Uczniowie po zakończeniu układania nowej wersji Kopciuszka wspólnie projektują afisz do jego adaptacji baletowej. Nauczyciel przypomina, żeby na sporządzonych przez nich afiszach znalazły się trzy główne elementy opowiadań.

Podsumowanie zajęć

9. Minispektakle z elementami baletu lub pantomimy

Na zakończenie każda grupa czyta głośno z podziałem na role uzupełnione przez siebie karty pracy. Tekst wymaga nucenia i naśladowania dźwięków oraz wykonania niektórych figur tanecznych, mim i gestów.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Najważniejszym elementem tej zwykle bardzo zabawnej prezentacji jest przykład kreatywności uczniów, którzy twórczo uzupełniali tekst, tworząc tym samym kolejne wersje „Kopciuszkowych opowieści”.

Po przeczytaniu i małej inscenizacji uczniowie prezentują swój afisz jako puentę do własnej opowieści. Nauczyciel zachęca pozostałe grupy do wyrażania uznania gromkimi oklaskami.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

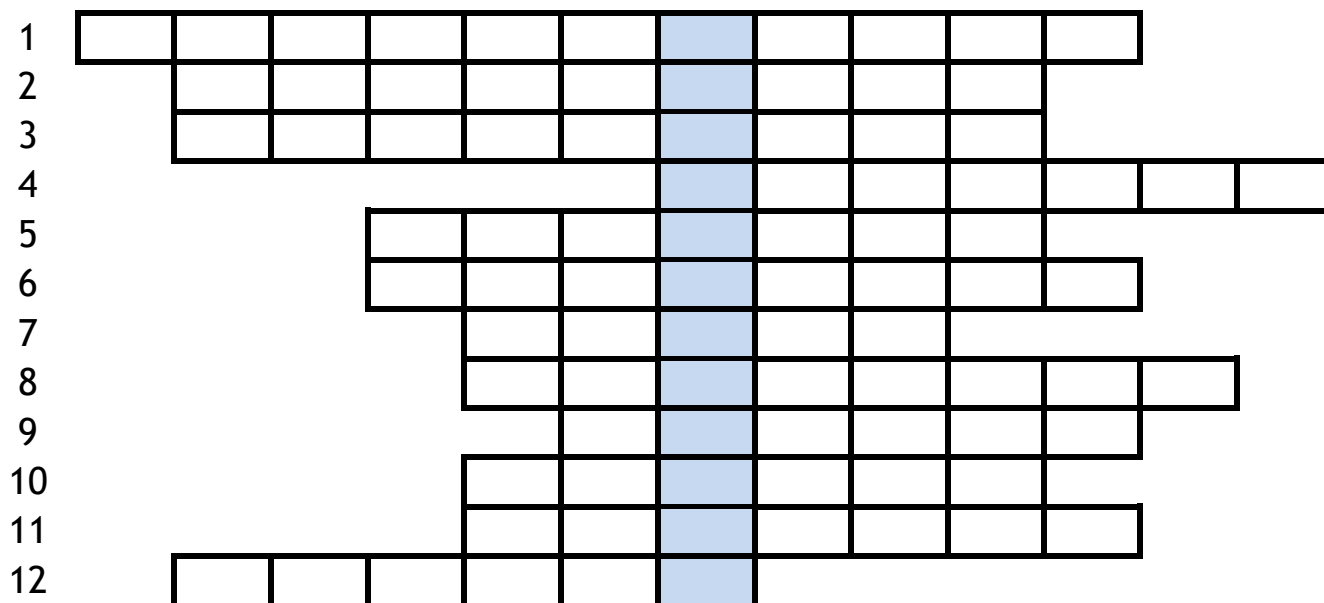
Nauczyciel powinien podkreślać, że nie ma lepszych i gorszych opowieści - każda jest inna i niepowtarzalna, każda jest efektem kreatywności grupy. Na tym polega też bycie artystą, aby nie kopiować, ale zawsze próbować stworzyć coś nowego.

KARTA PRACY NR 1 sc. II/ 77

Odpowiedz na pytania i rozwiąż krzyżówkę.

1. Jak nazywamy tancerza w balecie?
2. Jak mówimy o tancerce baletowej?
3. Jak nazywa się jedna z figur balansowania na jednej nodze w tańcu baletowym?
4. Jak miał na imię znany francuski pisarz Perrault? Po polsku to znaczy „Karol”.
5. Jak nazywa się sportowe buty do tańca baletowego?
6. O której godzinie Kopciuszek musiała uciekać z królewskiego balu?
7. Jak mieli na nazwisko bracia baśniopisarze Johann i Wolfgang?
8. Który polski pisarz stworzył wierszowaną wersję historii o Kopciuszku? Miał na imię Jan.
9. Jakie opowieści lubią dzieci i dorośli? W opowiadaniu „Kopciuszkowe historie” wychowawczyni, pani Basia, nazwała tak wszystkie wersje przygód Kopciuszka.
10. Jak nazywa się specjalny strój baletnicy? Znasz ten wyraz w innym znaczeniu.
11. Jakim wspólnym wyrazem można nazwać zbiór: karoca, samochód, autobus, dylizans?
12. Kim była dobrodziejka Kopciuszka, która wysłała ją na bal w jednej z baśni?

Hasło:

KARTA PRACY NR 2 sc. II/ 77

Pracuj w grupie. Na podstawie baśni autorstwa Charlesa Perrault stwórzcie własną wersję opowieści. Możecie dodać postacie lub zmienić zakończenie. W swojej baśni użyjcie słów umieszczonych w ramce. Powodzenia, młodzi baśniopisarze!

**Tytuł: „Kopciuszek, czyli pantofelek z popielniczki”
AUTOR CHARLES PERRAULT**

Był sobie raz pewien szlachcic, który ożenił się powtórnie z wdową, która bardzo zadzieriała nosa. Miała ona dwie córki, które kubek w kubek wdały się w matkę. Mąż zaś miał po pierwszej żonie córkę, niezmiernie łagodną i zacną dziewczkę.

Jeszcze nie skończyło się wesele, a już macocha pofolgowała swoim humorom. Kłuty ją bowiem w oczy zalety dziewczyny, przy której jej własne córki wydawały się jeszcze bardziej nieznośne. Obarczyła więc pasierbicę najgorszymi zajęciami: musiała zmywać garnki, szorować schody, zamiatać izby i woskować posadzki w pokojach. Sierotka sypiała na poddaszu, na wiązce ostrej słomy, podczas gdy jej przyrodnie siostry mieszkały w wygodnych komnatach. Zawsze po pracy sierotka siadywała przy ciepłym piecu i zdarzało jej się pobrudzić popiołem z popielnika, dlatego nazwano ją Kopciuszkiem...

szklany pantofelek	dynia	karoca
myszy	popielnik	wróżka
zegar	bal	księżę

KARTA PRACY NR 3 sc. II/ 77

Pracuj w grupie. Na podstawie tekstu baśni autorstwa braci Grimm stwórzcie własną wersję baśni, Możecie dodać postacie lub zmienić zakończenie. W swojej baśni użyjcie słów umieszczonych w ramce. Powodzenie, młodzi baśniopisarze!

Tytuł: „Kopciuszek, czyli osmolony bucik”

Pewnemu bogatemu panu umarła żona. Rok później pan wziął sobie drugą żonę. Miała ona dwie córki, które z twarzy były śniade i piękne, ale w sercach szpetne i czarne. Dla biednej pasierbicy nastał zły czas. „Czy ta głupia gęś ma siedzieć z nami w izbie” mówiły, „Kto chce jeść chleb, musi na niego zasłużyć. Precz do kuchni z tą dziewczką!”. Zabrały jej piękne suknie i założyły stary szary fartuch i drewniane buty. „Popatrzcie no na dumną księżniczkę, jaka umorusana!”, wołały, śmiały się i poprowadziły do kuchni. A tam od rana do wieczora musiała ciężko pracować i wstawać przed dniem, nosić wodę, rozpalać ogień, gotować i myć. Siostry nie szczędziły jej żadnej przykrości, szdyżyły z niej, sypały groch i soczewicę do popiołu, tak że musiała siedzieć i zbierać. Wieczorem, zmęczona po ciężkiej pracy, nie szła do łóżka, lecz kładła się na popielisko obok pieca. A ponieważ ciągle była w kurzu i brudzie nazwano ją Kopciuszkiem...

bucik	smoła	drzewo
mur	popielnik	schody
gołąbki	bal	książę

KARTA PRACY NrR 4 sc. II/ 77

Gdyby nasze opowiadanie stało się spektaklem baletowym...

Zaprojektuj afisz teatralny inscenizacji ułożonego przez siebie opowiadania o Kopciuszku. Pracuj w grupie z koleżankami i kolegami. Podzielcie się zadaniami. Pamiętajcie o umieszczeniu na afiszu teatralnym najważniejszych informacji o spektaklu jak: tytuł, autorzy inscenizacji, tancerze oraz informacja o miejscu i czasie planowanego przedstawienia baletowego.

ZAŁĄCZNIK 1 sc. II/77 „Kopciuszkowe historie” Autorka - Beata Kucharska

Uczniowie klasy drugiej zamierzali przygotować inscenizację dla dzieci z pobliskiego przedszkola. Wszystkim bardzo zależało, aby dobrze wypaść przed małymi widzami. Razem ze swoją wychowawczynią, panią Basią, ustalili, że najlepszym pomysłem będzie przedstawienie jakiejś baśni. Każdy z uczniów wymieniał różne tytuły, więc pani Basia zaproponowała głosowanie. Wtedy chłopcy za namową Mirka zdecydowali, że chcą baśń o siłaczu albo o zbójnikach. Na to zaprotestowały dziewczyny i powiedziały, mówiąc, że małe dzieci nie chcą żadnych strasznych baśni. Pani Basia poprosiła wszystkich o spokój i zarządziła inne głosowanie.

- Usiądźcie spokojnie - poprosiła wychowawczyni. - Przekrzykiwanie się jest niegrzeczne. Zagłosujecie, tak jak to robią dorośli! Proszę, niech każdy z was weźmie karteczkę! Tutaj ustawiam pudełeczko, do którego wrzucicie swój głos. Proszę, abyście się już nie konsultowali i nie namawiali wzajemnie! Każdy ma prawo wybrać samodzielnie tytuł baśni.

Wszyscy w klasie bardzo się przejęli tym głosowaniem. Każdy usiadł przy stoliku i dostał małą karteczkę, na której miał zapisać tytuł baśni. Mirek chciał podejrzeć, kto co zapisuje, ale skarcony przez wychowawczynię skupił się już tylko na pisaniu. Na sygnał pani każdy podchodził i wrzucał swoją karteczkę do pudełka. Ewa z Oliwką trochę chichotały, ale i tak wszyscy czuli się bardzo uroczyście - w końcu głosowali.

Pani Basia wysypała karteczki i zliczała tytuły. Wszyscy czekali z niecierpliwością, a chłopcy szeptali do siebie, że są pewni wyniku, bo jest ich w klasie więcej niż dziewczyn. Z kolei dziewczyny patrzyły na kolegów niezadowolone i znów by się zaczęły sprzeczki, gdyby nie to, że pani nauczycielka stanęła przy tablicy i zaczęła zapisywać wyniki głosowania.

- Miło mi oznajmić - zaczęła pani Basia - że w waszym pierwszym demokratycznym głosowaniu wybraliście baśń pod tytułem „Kopciuszek”.

Uczniowie patrzyli na tablicę. Okazało się, że baśń o Kopciuszku wygrała tylko jednym głosem.

- Ale to niesprawiedliwe ...- zaczął jęczeć Mirek.
- Sprawiedliwe - przerwała mu Ewa.
- Taki jest wynik wyborów i powinniście to uszanować - powiedziała pani wychowawczynie i nikt już nie miał śmiałości protestować.

W drodze do domu Mirek nie mógł zrozumieć, jak to się stało? Przecież chłopaków jest więcej, a wszyscy mu mówili, że chcą przedstawienie o Wyrwidębie.

***

Pani Basia patrzyła na swoją klasę z uśmiechem. Wszyscy przynieśli ze sobą książki z baśniami o Kopciuszku. Zanim zaczęły się zajęcia, uczniowie dyskutowali ze sobą, to kiwali głowami na znak zgody, to pokazywali sobie jakieś fragmenty w książce i machali rękami. - Tak, tym razem głosowanie nie pomoże - pomyślała sobie pani Basia - Tym razem trzeba będzie porozmawiać.

- Chłopcy, zapraszam już do klasy! - zawołała wychowawczynie w kierunku grupki zgromadzonej wokół Julka, bo znalazł, jak mówił, „najfajniejszą baśń o Kopciuszku ze wszystkich”.

Pani wychowawczynie poprosiła uczniów o ustawienie krzesłek w kręgu. Potem wszyscy usiedli i czekali, co będzie dalej. Może znowu będą głosować?

- Wczoraj rozmawialiśmy o scenariuszu naszego spektaklu o Kopciuszku - zaczęła pani - i jak zapewne pamiętacie, pojawiła nam się pewna niejasność co do przebiegu tej historii. Część z was mówiła o czarowaniu dyni, a część z was mówiła o wizytach na cmentarzu - tu popatrzyła na chłopców.

- A która historia jest prawdziwa, proszę pani? - zapytał Adaś, najlepszy kolega Mirka.

- Jak to która? - oburzył się na ten brak lojalności Mirek - Mówiłem ci, że nasza!

- Obcięte palce i pięty! Okropność! Na pewno sam to wymyśliłeś! - zarzuciła Mirkowi Ewa. Reszta dziewczyn z klasy poparła Ewę - Tak, racja! Zawsze coś wymyśli straszego! - dodała Oliwka.

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

- Julek przyniósł książkę, a ja nic nie wymyśliłem! - zaperzył się Mirek - Czytałem o tym z chłopakami!

- Tak, czytaliśmy - zgodzili się z Mirkiem koledzy. -Ta baśń jest jakaś inna niż w filmie - zastanawiali się głośno chłopcy.

- Już o tym rozmawialiśmy - przypomniała im pani Basia - wczoraj. - Ludzie, kiedy w czymś się nie zgadzają, to zaczynają rozmawiać - zaczęła wyjaśniać. - Wtedy przedstawiają wzajemnie swoje racje i dyskutują. Podczas takiej dyskusji ludzie nie tylko mówią, o tym co myślą, ale, co najważniejsze, słuchają siebie nawzajem. Bo podczas dyskusji nie należy sobie przeszkadzać! - teraz pani Basia popatrzyła na dziewczyny. - Za chwilę zaczniemy naszą dyskusję na temat baśni o Kopciuszku, dlatego proszę wszystkich o grzeczne zachowanie. To znaczy, że nie należy przerywać nikomu wypowiedzi ani go przekrzykiwać. Nikomu nie wolno wyśmiewać cudzych opinii! Tu mam czerwone kartki - pani Basia pokazała pęczek kartek. - Będę je wręczała każdemu, kto będzie przeszkadzał w dyskusji! - zapowiedziała wychowawczynie.

Wszyscy ucichli. Nikt nie chciał dostać czerwonej kartki. Dyskusja? Teraz będą dyskutować? - zastanawiali się uczniowie.

Jako pierwszy zaczął Mirek, który z dumą pokazał dużą książkę zatytułowaną „Baśnie”.

- Książkę napisali ... - zaczął Mirek i popatrzył na okładkę z niewyraźną miną..

- ... bracia **Grimm, Johann i Wolfgang** - dokończyła pani Basia. - Obaj baśniopisarze żyli w XIX wieku w Niemczech. Jako chłopcy bardzo lubili słuchać baśni, a jako dorośli postanowili je wszystkie zapisać - wyjaśniła wychowawczynie. - Proszę, kontynuujcie! - poprosiła Mirka i siedzących obok niego chłopców. Mówili o sobie, że są „teamem prawdziwego Kopciuszka”.

- To może Julek opowie, w końcu to jego książka - stwierdził Mirek.

- Te baśnie dostałem od dziadka - powiedział Julek - I bardzo mi się spodobały.

- Tu się bardzo dużo dzieje, a historia o Kopciuszku jest o wiele ciekawsza niż ta dziewczyn - wtrącił Adaś.

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

- Bo ta jest prawdziwa - zdecydował Mirek.
- O tym jeszcze porozmawiamy - powiedziała wtedy pani Basia, chociaż Ewa i jej koleżanki oczekiwały, że wychowawczynie zaprzeczy i powie, że to ich baśń jest tą prawdziwą.
- Kopciuszek mieszka z macochą i złymi siostrami. Macocha źle traktuje Kopciuszka i każe jej ciężko pracować - zaczął opowiadać Julek.
- W naszej baśni jest tak samo - zauważyła Ewa, ale pani machnęła pliczką czerwonych kartek i Ewa ucichła, czerwieniąc się jak piwonia.
- A więc Kopciuszek nie miała nikogo, komu mogłaby się poskarżyć - kontynuował Julek. - Dlatego chodziła na cmentarz i płakała nad grobem swojej mamy. Tak płakała, aż z jej łez wyrosło drzewo. A na drzewie siedziały ptaszki i to one je później pomagały.
- Przyniosły sukienki i takie tam rzeczy na bale - wtrącił Mirek.
- Tak, bo w tej baśni są aż trzy bale - wyjaśnił Adaś.
- Są trzy bale i za każdym razem Kopciuszek dostaje coraz ładniejszą sukienkę - zauważyła cicho Ania, siostra bliźniaczka Adasia. Ewa popatrzyła na koleżankę jak na zdrajczynię, ale nic już nie powiedziała, bo nie chciała dostać czerwonej kartki.
- Ale najfajniejsze jest to, że Kopciuszek wspina się na drzewa i przeskakuje przez mury - zauważył z zadowoleniem Mirek.
- Wspina się na mury? Dlaczego? - zdziwiła się Oliwka.
- Bo uciekała przed księciem, który nie mógł jej dogonić - odpowiedział Julek. - Dopiero za trzecim razem książę kazał wylać smołę na schody, żeby zatrzymać dziewczynę, ale ona i tak uciekła. Zgubiła tylko bucik.
- Pantofelek - poprawiła Ewa.
- Żaden tam szklany pantofelek, tylko bucik do tańca - powiedział Julek.
- W szklanych butach daleko by nie uciekła - zauważył rozsądnie Adaś.

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

- Jak już księżę miał ten bucik, to kazał szukać Kopciuszka - opowiadał dalej Julek. - Tak szukał w całej okolicy, aż trafił do domu macochy. Obie siostry miały za duże stopy, ale ...

- ...macocha kazała im obciąć stopy i palce! A nie mówiłem?!- z triumfem powiedział Mirek.

- Och! - zawołały z przestraszeniem dziewczęta.

- To nie tak! - zaprzeczył Julek - Macocha chciała, aby księżę się ożenił z jej córką. Pierwszej poradziła, żeby obcięła palec u nogi i nałożyła bucik. I ona tak zrobiła. Księżę zabrał wtedy pierwszą siostrę do zamku i pewnie by się z nią ożenił, gdyby nie ptaszki, które śpiewały o krwi płynącej z bucika.

- Ojej! - znów zawołały Ewa z Oliwką.

- Tak, księżę nie był zbyt spostrzegawczy - wtrącił się Adaś.

- W końcu księżę zauważył, że został oszukany i odwiózł siostrę do domu. Potem druga siostra obcięła piętę i włożyła bucik. Kolejny raz księżę dał się oszukać i znowu powiedziały mu o tym ptaszki - opowiadał dalej Julek.

- Ale w końcu znalazł Kopciuszka? - zaniepokoiły się dziewczyny.

- Tak, za trzecim razem księżę poprosił Kopciuszka o przymierzenie bucika i pasował jak ulał - wyjaśnił Mirek.

- Księżę rozpoznał, że Kopciuszek to ta sama dziewczyna, która tańczyła z nim na balu. A potem się pobrali. Żyli długo i szczęśliwie, jak to w baśniach bywa - dokończył z uśmiechem Julek.

- Tu się dużo dzieje - podsumował Mirek - zróbmy z tego przedstawienie!

Dziewczyny zaczęły się martwić. Oliwka popatrzyła na Ewę i pomyślała, że ona na pewno nie zechce grać w takiej baśni, gdzie nie ma wróżki, zaczarowanej dyni i szklanych pantofelków.

- O tym zdecydujecie później - skomentowała pani Basia i poprosiła dziewczyny o opowiedzenie baśni o Kopciuszku, którą przyniosły. Była to baśń pisarza, który żył w XVIII wieku we Francji i nazywał się **Charles Perrault**.

Dziewczeta opowiadały na zmianę, że ich baśń jest ładniejsza i tam Kopciuszek nie zachowuje się jak chłopczyca. Nie chodzi po drzewach ani po smole. Kopciuszek też jest sierotką i też gnębi ją macocha ze złymi siostrami, ale tu nikt nikogo nie krzywdzi i nie ma żadnych krwawych scen. Do Kopciuszka przychodzi wróżka i wyczarowuje jej złotą karocę z dyni, do tego konie i stangreta z myszy. Na koniec podarowuje Kopciuszkowi piękną suknię i szklane pantofelki oraz przestrzega, że czary skończą się po północy.

- Kopciuszek przybywa na bal i jest tak piękna, że księżę od razu się w niej zakochuje - opowiadała z zapalem Oliwka. - Oczywiście, macocha jej nie rozpoznaje. Kopciuszek za długo tańczy na balu i ucieka tuż przed godziną 12.00. Zakochany księżę biegnie za nią, ale znajduje tylko szklany pantofelek.

- Pantofelek jest bardzo mały i tylko panna o drobnej stópce może go włożyć - dodaje Asia. - Księżę szuka swojej tancerki z balu i każe przymierzać pantofelek wszystkim pannom z okolicy.

- Trwa to długo i księżę już traci nadzieję, ale w końcu spotyka dziewczynę, która ma malutką stopkę w sam raz do szklanego pantofelka - dodaje Ewa - Wtedy księżę poślubia Kopciuszka i żyją razem długo i szczęśliwie.

- Taką wersję znają wszyscy, ale to nasza jest prawdziwa - skomentował z przekonaniem Mirek.

Uczniowie odwrócili się do pani Basi i zaczęli pytać, czy to prawda i dlaczego te książki są tak różne? A może były różne Kopciuszki? Wychowawczyni popatrzyła na nich z uśmiechem i zaczęła wyjaśniać.

- Dziewczynka o przezwisku Kopciuszek jest bohaterką nie dwóch, a kilkunastu baśni. - Uczniowie zachnęli się ze zdziwienia. Kilkunastu? Pani Basia uspokoiła gestem klasę i kontynuowała swoją wypowiedź. - Baśnie to bardzo stare opowieści. Na początku ludzie opowiadali sobie baśnie i w ten sposób przekazywali sobie mądrość pokoleń, bo baśnie zawsze niósły ze sobą jakiś morał. Ludzie opowiadali baśnie swoim dzieciom, a potem, po latach, gdy te dzieci dorosły, to opowiadały je swoim dzieciom i tak dalej. Tak baśnie przekazywano z pokolenia na pokolenie w każdym miejscu na ziemi. Pewnie też dlatego istnieje tak wiele różnych wersji tej samej baśni. Dzisiaj opowiadaliście o dwóch najbardziej popularnych baśniach, których autorami

są Charles Perrault i bracia Grimm. Bracia Grimm spisywali zastłyszane historie, a pan Perrault pisał swoją baśń dla dziewcząt i dlatego stworzył taką romantyczną historię.

- To znaczy, że nasza baśń o Kopciuszku jest wymyślona i nieprawdziwa? - zapytała z żalem Ewa.

- Ależ nie - zaprzeczyła pani Basia - wszystkie baśnie o Kopciuszku są wymyślone. Nie ma lepszej czy gorszej wersji. Wszystko zależy od tego, która z nich nam się bardziej podoba. Chłopcy lubią przygody, więc to naturalne, że podoba im się baśń o dzielnej dziewczynce, która jak chce iść na bal, to wspina się na drzewa. Z kolei dziewczęta lubią romantyczne i magiczne historie, więc wersja z wróżką i czarami bardziej przypadnie im do gustu. Baśnie to część naszej kultury i to dobrze, że są tak różne.

Pani Basia popatrzyła z uśmiechem na swoich uczniów i wyciągnęła książkę.

- Zobaczcie, ja też przyniosłam swoją ulubioną baśń o Kopciuszku i jest to jeszcze inna wersja tej opowieści. Tę baśń napisał nasz polski poeta, Jan Brzechwa. Czy chcecie posłuchać? - zapytała uczniów. Wszyscy zgodnie pokiwali głowami.

- Jeszcze jedna wersja baśni o Kopciuszku? - dziwiły się dzieci. Kto by pomyślał?

***

Minął tydzień od tego dnia, w którym uczniowie klasy drugiej odkryli, że nie ma jednej baśni o Kopciuszku. Po powrocie do domu każdy z nich poszukał w wyszukiwarce internetowej wiadomości na temat baśni o Kopciuszku. I co się okazało? Że jest tych baśni mnóstwo! Są książki, filmy i przedstawienia teatralne. Jest też balet. O tym uczniowie wiedzieli najmniej. Nawet Ewa, która była prymuską w klasie, nie wiedziała zbyt wiele o balecie. Okazało się jednak, że Staś uczy się tańczyć w szkole baletowej. Pani wychowawczyni pokazała wszystkim fragment baletu o Kopciuszku, a potem razem poćwiczyli kilka prostych figur.

Na początku Mirek trochę się wyśmiewał ze Stasia, że tańczy w rajtuzach, ale jak spróbował zrobić „plie” i klapnął na pupie, to przestał się śmiać ze

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

Stasia, który robił to „plie” raz za razem. Do tego pani Basia powiedziała, że Staś będzie w przyszłości baletmistrem jak jego tata, bo jest bardzo zdolny i pracowity. Reszta chłopaków stwierdziła, że to pewnie dlatego Staś jest taki dobry na zajęciach fizycznych i nikt mu w klasie nie dorówna.

Mirek postanowił nie żartować już więcej ze Stasia, chociaż podejrzewał, że był jednym z chłopaków, którzy głosowali na baśń o Kopciuszku.

- Gdyby tylko Staś głosował na Kopciuszka, to byłby remis, bo chłopaków jest o jednego więcej w klasie niż dziewczyn. A skoro przegraliśmy jednym głosem, to kto jeszcze głosował na Kopciuszka? - zastanawiał się Mirek - Czy to Julek? Ta myśl nie dawała mu spokoju. Postanowił, że musi z nim o tym porozmawiać.

***

ZAŁĄCZNIK 2 sc. II/77

Balet Sergieja Prokofiewa na podstawie baśni Ch. Perrault pt. "Kopciuszek"

"Kopciuszek" w Teatrze Wielkim - Operze Narodowej w Warszawie
[www.e-teatr.pl/pl/artykuly/108230.html]

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

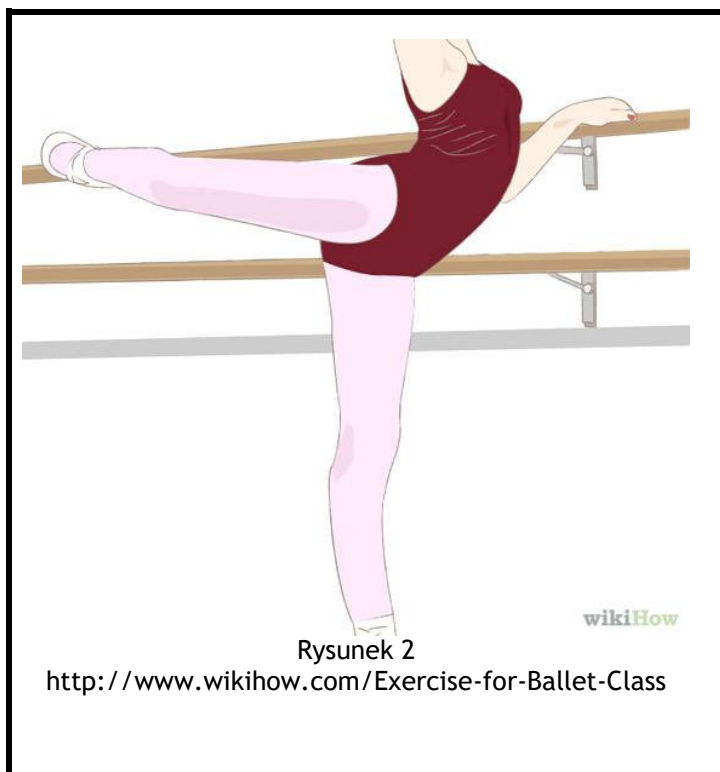
ZAŁĄCZNIK 3 sc. II/77

Baletowe figury

Do ćwiczeń najlepsza będzie sala gimnastyczna, gdzie ustawimy się przy drążku.

Figura 1 - arabesque

To rodzaj balansowania na jednej nodze. Opieramy się ręką o drążek i stajemy na jednej nodze. Następnie powoli unosimy drugą nogę coraz wyżej do tyłu. Profesjonalni tancerze baletowi wykonują tę figurę bez podtrzymywania. Uwaga! Nie wolno wykonywać podczas ćwiczenia gwałtownych wymachów nogą.

Figura arabesque w wykonaniu Kopciuszka.

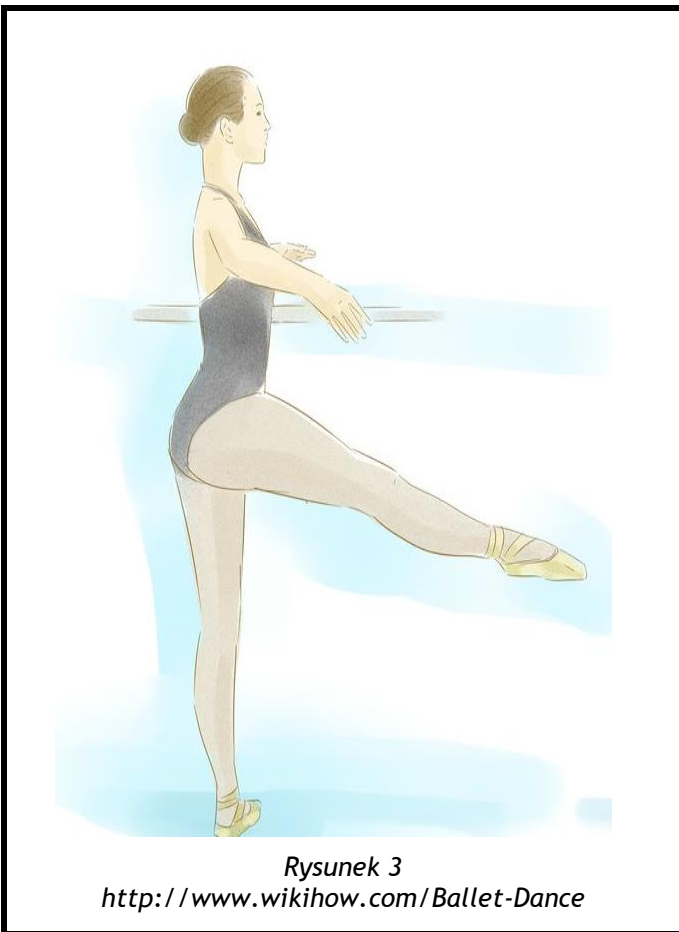

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

Figura 2 - developpe

Opieramy się ręką o drążek i stajemy na jednej nodze jak w poprzednim ćwiczeniu. Teraz unosimy nogę z przodu i powoli prostujemy.

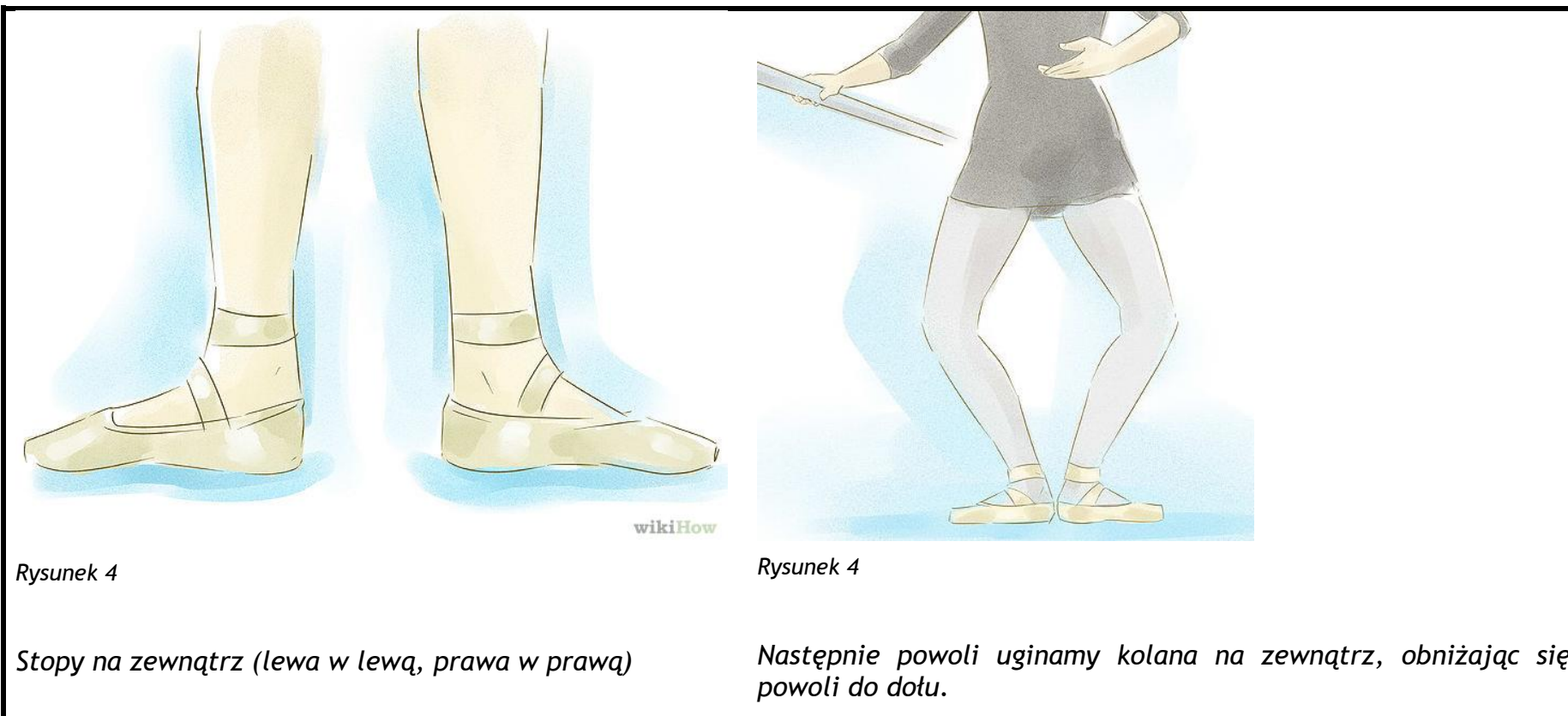
Przyrodnie siostry Kopciuszka wykonują figurę developpe.

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

Figura 3 - plie

To jedno z pierwszych ćwiczeń, które wykonują mali tancerze baletowi. Opieramy się o barierkę. Stopy stawiamy na zewnątrz (fot.1). Następnie powoli uginamy kolana (fot.2). Uwaga! Nie wolno nic robić na siłę. Pamiętajmy, że nasze pięty powinny dotykać podłogi tak długo, jak to możliwe. Rada: Na początek najlepiej wykonać to ćwiczenie stojąc przodem do barierki i opierając się o nią obiema rękami.

<http://www.wikihow.com/Ballet-Dance>

ZAŁĄCZNIK 4 sc. II/77

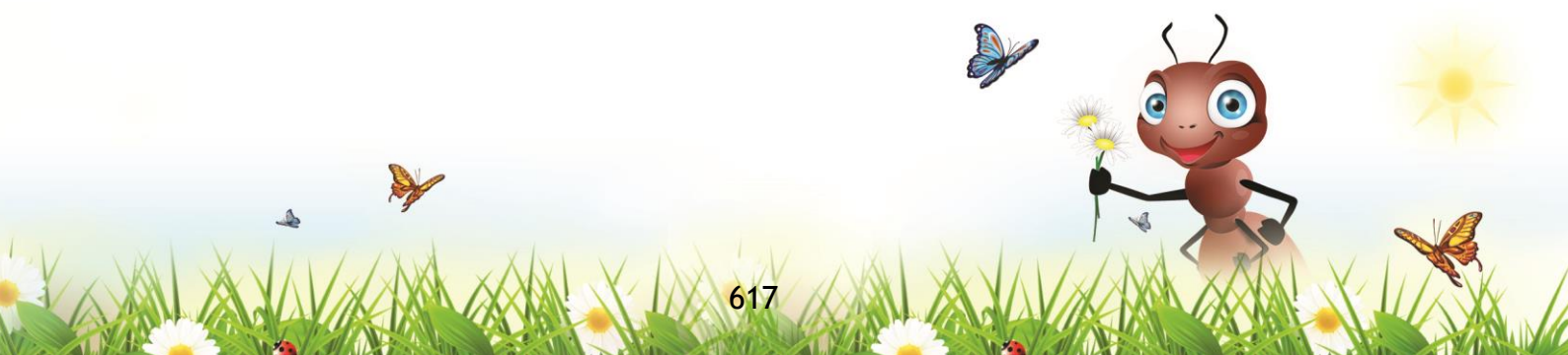
Słowniczek baletowy

- **Balet** - teatralne widowisko muzyczno-taneczne, podzielone na akty i obrazy. **Baletem** nazywa się też zespół tancerzy i tancerek baletowych.
- **Baletnica** - tancerka występująca w balecie.
- **Baletmistrz** - tancerz występujący w balecie.
- **Baletmistrz i baletmistrzynie** - tak nazywa się nauczycieli, którzy uczą tańca baletowego. Zazwyczaj są to dawni tancerze, którzy teraz dzielą się zdobytym przez siebie doświadczeniem.
- **Baletki** - sportowe buty do tańca; mogą być wykonane ze skóry lub z materiału (np. z płótna), ale zawsze mają usztywnione palce i górną część podeszwy oraz materiał do wiązania wokół kostki. W trakcie występów tancerze nakładają **baletki pointy**, które mają gipsowe noski i umożliwiają stawanie na palcach. Takie baletki pointy dostają mali tancerze dopiero po ukończeniu 11. roku życia, bo wcześniejsze ich noszenie jest zakazane.
- **Paczka** lub **tutu** - tak nazywa się sukienkę baletową. **Paczka klasyczna** to sukienka z krótką i sztywną spódniczką. Taką tutu ma Kopciuszek na balu (załącznik nr 2). **Paczka romantyczna** - to sukienka z wydłużoną, bardzo zwiewną spódnicą. Taką tutu ma Kopciuszek w czasie tańca ze szczotką (załącznik nr 2).
- **Body** - to podstawowy strój tancerza. Body jest nakładane od góry i niezapinane w kroku. Na body tancerze nakładają ozdobną koszulę, a tancerki tutu (klasyczną lub romantyczną).
- **Trykoty** - to sportowe getry do tańca, zazwyczaj w białym kolorze. Do ćwiczeń tancerze nakładają trykoty z zapiętką, a na występy trykoty ze stopkami.

SCENARIUSZ ZAJĘĆ II/78

Tytuł	Wszystkie berki świata
Kształtowane kompetencje	komunikacyjne, interpersonalne i społeczne, motoryczne
Cele zajęć	OGÓLNE: <ul style="list-style-type: none"> – aktywizowanie kreatywności i ekspresji ucznia, – integracja grupy, – rozwijanie sprawności i koordynacji ruchowej, – wdrażanie do kontynuacji tradycji i folkloru dziecięcego. OPERACYJNE: uczeń: <ol style="list-style-type: none"> 1) zna kilka rodzajów zabaw w berka (minimum osiem-dziesięć), 2) wymienia reguły poszczególnych rodzajów berka, 3) czynnie uczestniczy w zabawie, 4) koordynuje niektóre typy zabawy, 5) rozumie, czym jest folklor dziecięcy, 6) wykonuje projekt plastyczny paszportu „berkowicza”
Metody pracy	aktywizujące (gra dydaktyczna, pedagogika zabawy, kontrakt - paszport „berkowicza”), praktyczne (ćwiczenia ruchowe)
Formy pracy	zbiorowa, grupowa, w parach, indywidualna
Środki dydaktyczne	karty pracy nr 1-2, załącznik 1, karton, kolorowy papier, taśma samoprzylepna lub agrafka, pisaki
Czas trwania	dwie godziny, w tym: <ul style="list-style-type: none"> – wychowanie fizyczne - 30 minut, – edukacja społeczna - 15 minut, – edukacja muzyczna - 15 minut, – edukacja polonistyczna - 30 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

wychowanie
fizyczne
cele operacyjne:
3, 4

edukacja
polonistyczna
i wychowanie
fizyczne
cele operacyjne:
1, 2, 3, 4, 5

edukacja
plastyczna
cele operacyjne:
5, 6
środki dydaktyczne:
-karton,
-kolorowy papier,
-taśm samoprzylepna
lub agrafka,
- pisaki
-karta pracy nr 1
-załącznik 1

Wprowadzenie do zajęć

1. Berek łańcuchowy

Nauczyciel wyjaśnia zasady gry - *Znacie zabawę w berka. Berek łańcuchowy różni się tylko tym, że jeśli Berek kogoś złapie, to bierze go za rękę i razem łapią innych uczniów. Bawicie się do tej pory, aż łańcuszek stanie się bardzo długi, wyłapując wszystkich uczniów. Uwaga - wszystkie osoby, tworzące Berka łańcuszek, mogą łapać kolegów, pod warunkiem, że nie odłącza się od ogonka.*

Czas - start!

Zajęcia właściwe

2. Berki, jakie znamy

Swobodne wypowiedzi dzieci. Nauczyciel zapisuje wymieniane przez uczniów zabawy na tablicy.

3. Paszporty „berkowiczów”

Uczniowie dzielą się na grupy - około sześć zespołów. Każda z grup projektuje dla siebie paszport berkowicza, wybierając inny od reszty kolor. Na dole paszportów zostawiają miejsce, w które pod koniec zajęć wpiszą nazwę ulubionej postaci berka. Po zakończonej pracy każdy zespół przypina lub przykleja swoje paszporty do piersi, tak, aby z daleka było wiadomo, kto należy do jakiej grupy.

4. Kilkanaście odmian berka

Grupy berkowiczów losują po dwie instrukcje różnych zabaw w berka. Ich zadaniem będzie uważne przeczytanie i omówienie zasad danej zabawy. Potem każda z grup będzie miała za zadanie przedstawić zasady każdej z dwóch gier w berka reszcie klasy i poprowadzenie jednej z nich.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Przedstawienie zasad zabawy może okazać się dość trudne, dlatego pomoc nauczyciela może być niezbędna, szczególnie w wypadku małych kompetencji komunikacyjnych zespołu.

Przykładowe instrukcje berków (załącznik 1):

Berek z łokciami

Chory berek

Berek żuraw

Berek krowa

Budowniczy i mur

Berek drzewko
Berek z figurami
Berek grupowy
Berek z uwalnianiem
Berek „pomóż mi”

edukacja
polonistyczna i
społeczna
cele operacyjne:
5, 6
środki dydaktyczne:
karta pracy nr 2

Podsumowanie zajęć

5. Kilkanaście odmian berka - wypełnianie paszportów berkowiczów

Po odbytych zabawach uczniowie podsumowują swoje wrażenia i opinie. Odbywa się to stopniowo. Na początku - w grupach berkowiczów - wybierają wspólnie przez głosowanie ten rodzaj berka, który im się najbardziej podobał i wpisują odpowiednią nazwę w swoich paszportach. Potem każda grupa prezentuje i krótko uzasadnia swój wybór. Na koniec nauczyciel podsumowuje uczniowskie wybory „berkowiczów”.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Nauczyciel może podkreślić istotę wyborów, a także przypomnieć, czym jest folklor dziecięcy (odnosząc się do zajęć o folklorze w klasie I).

ZAŁĄCZNIK 1 sc. II/78

ZESTAW I

Berek w chowanego

Uczestnicy rozbiegają się, a berek ma zamknięte oczy i liczy do 50 w wybranym miejscu (np. w sali gimnastycznej przy drabince). Berek woła "Berek szuka" i zaczyna poszukiwania. Uczestnicy mają teraz szansę wrócić do miejsca, przy którym odliczał berek, zanim zostaną złapane. Jeżeli berek dotknie kogoś z uczestników w drodze do wyznaczonego miejsca, to ten staje się berkiem i zaczyna swoje poszukiwania. Jeżeli ktoś z uczestników zdoła dobiec do wyznaczonego miejsca, wtedy jest nietykalny dla berka.

Berek z łokciami.

Spośród uczestników wybieramy berka i uciekającego, a pozostałe osoby tworzą krąg, trzymając się za ręce w parach. Kolejne pary stoją nieruchomo w niewielkiej odległości jedna od drugiej i mają zgięte w łokciach ręce, tworząc coś w rodzaju szpaleru z przeszkodami dla biegających berka i gonionego. Berek próbuje złapać uciekającego, który będzie bezpieczny wtedy, kiedy uda mu się złapać za rękę kogoś z uczestników w parze. W takiej sytuacji druga osoba z pary musi uciekać przed berkiem.

ZESTAW II

Berek - smoczy żmij

Berek łapie uczestników i każdego przyłącza do rzędu, tworząc w ten sposób smoka żmija. Po złapaniu większej ilości berek smoczy żmij staje się coraz dłuższy i razem łapieresztę uciekających uczestników. Jeśli smoczy żmij się przerwie, to chwilowo berek nie łapie, aż znów utworzą nowego berkowego żmija. Zabaw trwa do złapania ostatniego uciekającego uczestnika.

Obolały berek.

Berek pokazuje, które miejsce go boli, np. przy bólu głowy trzyma się za chore miejsce. Berek łapie kolegę, który teraz musi trzymać go za głowę. Odtąd mamy podwójnego berka, który też jest chory i łapie kolejnego. Każdy złapany staje się kolejnym chorym berkiem - musi trzymać za chore miejsce tego berka, który go złapał i sam łapie kogoś jako "opatrunek" dla swego

bolącego miejsca. W ten sposób powstaje dziwna figura "obolałych" berków. Wygrywają ci, którzy do końca zabawy pozostają "zdrowi".

ZESTAW III

Berek żuraw.

Uczestnicy stoją w luźnej gromadce, a berek zostaje oznaczony szarfą. Uciekający mają za jedyną obronę stawanie na jednej nodze z wysoko uniesionym kolaniem i udawanie żurawia. Trudnością takiej figury jest dodatkowo trzymanie się za nos. Berek biega za pozostałymi uczestnikami i macha szarfą - zarówno dotknięcie ręką i szarfą liczy się jako złapanie kolejnego berka.

Berek Bazyliszek.

Berek Bazyliszek biega za uczestnikami, a jego dotyk unieruchamia uczestników w takiej pozycji w jakiej zostali złapani. Berek wygrywa, kiedy unieruchomi wszystkich uczestników lub kiedy jeden z uczestników nie wytrzyma w nieruchomej pozycji.

ZESTAW IV

Berek krowa.

Najlepiej bawić się w tego berka w 8, 10 osób. Prowadzący wyznacza jedną lub dwie osoby, które będą berkowymi krowami. Uczestnicy łapią krowę za wymioną, czyli nasze palce. Uczestnicy pytają: „Krowo, krowo, jakie mleko dajesz...”, a krowa wymienia różne kolory. Na hasło: "kolro biały" uczestnicy szybko uciekają, aby ich nie "zamurowała". Odmurować mogą ci uczestnicy, którym udało się uciec. Odmurowuje się poprzez przejście pod nogami.

Berek tornado.

Berek łapie uczestników z szeroko rozstawionymi rękami i kręci się wokół jak tornado. Uwaga: jeśli złapie kogoś, nie obracając się w kółko, to to się nie liczy.

ZESTAW V

Berek budowniczy.

Berek to budowniczy, który stoi na środku i próbuje zbudować mur. Uczestnicy zabawy stoją po jednej stronie i na znak prowadzącego przebiegają z jednej strony sali na drugą. Osoby, które berek murarz złapie ustawia raz z prawej, a raz z lewej strony, budując mur. W ten sposób uciekający mają coraz trudniejsze zadanie, bo mają coraz węższe przejście. Osoba która najdłużej nie da się złapać zostaje murarzem.

Berek - mól książkowy.

Berek łapie uczestników, ale jeśli ktoś wykrzyknie tytuł książki i autora, to jest chwilowo nietykany. Trudność polega na tym, że książki nie mogą się powtarzać. Jeśli ktoś poda tytuł, który już był - zostaje nowym berkiem.

ZESTAW VI

Berek drzewko.

Wyznaczamy w terenie liczbę drzew - o jedno mniej niż mamy dzieci w zabawie. Jedno dziecko zostaje wybrane berkiem i woła „Drzewko, zmień się!”. Pozostali uczestnicy stoją przy wskazanych drzewkach, ale na okrzyk berka muszą zostawić drzewo, przy którym stoją, i pójść do innego. Trudność polega na tym, że przy każdym drzewku może stać tylko jeden uczestnik. Każdy złapany zostaje berkiem.

Berek cieni.

W tego berka bawimy się na zewnątrz. Zamiast dotykać uciekających, berek łapie ich cienie, czyli staje na nich i krzyczy "Mam twój cień, więc mam i ciebie".

ZESTAW VII

Berek z figurami.

Uczestnicy stoją rozrzućeni po sali w różnych figurach, a berek łapie jednego uciekającego. Kiedy uciekający chce przestać uciekać, staje przed kimś w takiej samej pozycji jak ta osoba. Wtedy ta osoba zostaje uciekającym. Gdy uciekający zostanie złapany, role odwracają się.

Berek elektryczny.

Kiedy uczestnik zostanie złapany przez berka, który krzyczy przy tym "bzzzt!", wtedy siada na podłodze (lub ziemi) i musi się "naelektryzować". Dzięki temu, mimo że nie wstaje, to już jest kolejnym berkiem, który łapie uciekających uczestników. Pozostali uciekają przed jednym goniącym ich berkiem oraz siedzącymi berkami elektrycznymi. Kto jako ostatni zostanie złapany, ten zostaje kolejnym berkiem.

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

KARTA PRACY NR 1 sc. II/78

<p style="text-align: center;">★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★</p> <p>Berkowicz prowadził berka _____ _____ _____</p> <p>Berkowicz bawił się w berka _____ _____ _____</p> <p style="text-align: center;">★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★</p> <p>Berkowicz głosuje na berka _____ _____ _____</p>	<p style="text-align: center;">Paszport berkowicza</p> <div data-bbox="1169 427 1547 810" style="border: 2px solid brown; width: 150px; height: 100px; margin: 0 auto;"></div> <p style="text-align: center;"><i>Miejsce na twój autoportret</i></p> <div data-bbox="1182 1002 1503 1177" style="text-align: center;"></div> <div data-bbox="1559 746 2007 1169" style="border: 1px solid red; width: 180px; height: 150px; margin: 0 auto; border-radius: 50%;"></div> <p style="text-align: center;"><i>Miejsce na twoją pieczętę</i></p> <p style="text-align: right;">_____ _____ _____</p> <p style="text-align: right;"><i>Tu wpisz swoje imię</i></p>
---	---

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

KARTA PRACY NR 2 sc. II/78

Wzięłeś udział w kilku zabawach w berka, raz jako osoba prowadząca i dwa razy jako uczestnik. Zanotuj swoje spostrzeżenia, uzupełniając poniższą ankietę.

Lp.	Nazwa berka	Twoja rola	Twoje uwagi i ocena zabawy
1.			
2.			
3.			

SCENARIUSZ ZAJĘĆ II/79

Tytuł	Znaki przestankowe
Kształtowane kompetencje	językowe i komunikacyjne
Cele zajęć	<p>OGÓLNE: poznanie znaczenia znaków przestankowych w efektywnej komunikacji.</p> <p>OPERACYJNE:</p> <p>uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) uświadamia sobie rolę znaków przestankowych w prawidłowym odczytaniu i zrozumieniu tekstu, 2) uzupełnia tekst właściwymi znakami przestankowymi (stosując zasady poznane na zajęciach), 3) wypowiada się na temat znajomości znaków przestankowych, 4) rozpoznaje znaki przestankowe i odnajduje je w przestrzeni klasowej, 5) podaje funkcje znaków przestankowych, 6) przekształca zdania w zależności od pełnionej przez nie funkcji (pytająca, oznajmująca, rozkazująca), 7) tworzy opowiadanie w oparciu o wyznaczone zasady
Metody pracy	podające (wyjaśnienie, komentarz), praktyczne (ćwiczenia przedmiotowe), aktywizujące (gry dydaktyczne)
Formy pracy	zbiorowa, indywidualna
Środki dydaktyczne	karty pracy 1a-1b, kartki ze znakami przestankowymi
Czas trwania	trzy godziny - edukacja polonistyczna

PRZEBIEG ZAJĘĆ

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne:
1, 2
środki dydaktyczne:
karty pracy nr 1a i 1b

Wprowadzenie do zajęć

1. Nauczyciel rozdaje uczniom tekst, który nie zawiera żadnych znaków przestankowych (polecenie 1 z karty pracy nr 1a).

WSKAZÓWKA DOTYCZĄCA PRACY Z UCZNIEM ZDOLNYM

Tekst dla ucznia zdolnego dodatkowo zapisany został wyłącznie małymi literami (polecenie 1, karta pracy nr 1b).

Nauczyciel prosi chętnego ucznia, by odczytał tekst na głos, a następnie pyta:

- *O czym jest tekst?*
- *Czy przeczytanie tego tekstu było łatwe czy trudne?*
- *Co musimy zrobić, żeby łatwiej nam było odczytać i zrozumieć ten tekst?*

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Dzieci wspólnie z nauczycielem dochodzą do wniosku, że trudno zrozumieć tekst, który nie zawiera znaków przestankowych.

Zajęcia właściwe

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne: 3

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne: 4
środki dydaktyczne:
kartki ze znakami
przestankowymi

2. Nauczyciel pyta uczniów, czy znają jakieś znaki przestankowe.

3. Nauczyciel przed zajęciami umieszcza, w różnych miejscach w sali, zapisane na kartkach w rozmiarze A4, znaki przestankowe (kropka, wykrzyknik, znak zapytania, przecinek). Zadaniem uczniów jest ich odszukanie.

4. Nauczyciel pyta uczniów, jaką funkcję pełnią w zdaniu poszczególne znaki przestankowe. Uczniowie wraz z nauczycielem tworzą definicje poszczególnych rodzajów zdań oraz podają przykłady.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Zdanie z kropką na końcu o czymś nas informuje, coś oznajmia. Taki rodzaj zdania nazywamy **oznajmującym**. Kropka wskazuje też na koniec zdania, np. *Idę na spacer*. Wykrzyknik na końcu zdania może pełnić podwójną funkcję:

1. Za jego pomocą możemy przekazywać informacje, przy czym wypowiedziane są one w silnych emocjach, np. radości, zachwytu, gniewie, czy strachu. Jest to zdanie **oznajmujące**, np. *Ale piękna pogoda, idę na spacer!*

2. Może oznaczać rozkaz, prośbę, polecenie. Jest to zdanie **rozkazujące**, np. *Idź na spacer!*

Znak zapytania kończy zdanie, w którym chcemy o coś poprosić, lub jest wyrazem naszego zdziwienia. Jest to zdanie **pytające** np. *Idziesz na spacer?*

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne: 6

5. Przekształcanie zdań

Nauczyciel zapisuje na tablicy zdanie: „Michał zamyka za sobą drzwi”. Pyta:

- *Jaki to jest rodzaj zdania?*

Zadaniem uczniów jest przekształcenie zapisanego zdania do postaci zdania rozkazującego i pytającego. Nauczyciel zachęca uczniów do generowania jak największej liczby pomysłów.

WSKAZÓWKA DOTYCZĄCA PRACY Z UCZNIEM ZDOLNYM

Nauczyciel zachęca uczniów zdolnych do przekształcenia przykładowego zdania do postaci zdania oznajmującego zakończonego wykrzyknikiem.

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne: 1

6. Przecinki

Nauczyciel podkreśla ważną funkcję, jaką pełnią w tekście przecinki. Następnie zapisuje na tablicy zdania:

- Mrówka Eureka jadła kanapkę szybko pisząc sms-a do koleżanki.
- Mrówka śpiewała z przejęciem, oczekując oklasków.

Nauczyciel prosi uczniów, by pracując w parach, zastanowili się, w którym miejscu należy postawić przecinki.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Nauczyciel powinien podkreślić, że w zależności od tego, gdzie postawimy przecinek, zmienia się sens zdania. Należy wspólnie z uczniami dokładnie przeanalizować znaczenie zdań w zależności od miejsca postawienia przecinka.

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne: 2
środki dydaktyczne:
karty pracy 1a-1b

7. Uzupełnianie tekstu

Uczniowie wykonują polecenie 2 z karty pracy nr 1a (uczniowie zdolni z karty pracy nr 1b). Uzupełniają tekst, wstawiając brakujące znaki przestankowe. Zadaniem uczniów zdolnych jest zwrócenie uwagi na regułę mówiącą, że każde zdanie rozpoczyna się wielką literą.

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne: 7

8. Tworzymy opowiadanie

Nauczyciel dzieli uczniów na trzy zespoły. Każda grupa losuje jeden znak przestankowy symbolizujący rodzaj zdania. Nauczyciel zapisuje na tablicy zdanie: „Pies uciekł do budy”. Zadaniem każdej drużyny jest ułożenie historii, która zakończy się tym właśnie zdaniem w przekształconym zgodnie z wylosowanym znakiem przestankowym.

Podsumowanie zajęć

9. Uczniowie zapisują na trzech kartkach poznane w czasie lekcji znaki przestankowe. Nauczyciel odczytuje zdania z odpowiednią intonacją. Uczniowie podnoszą właściwy kartonik, adekwatnie do usłyszanego zdania.

Przykładowe zdania:

1. Uwaga, samochód!
2. Czemu nie zamknąłeś drzwi?
3. Kto pierwszy, ten lepszy.
4. Jak się dzisiaj czujesz?
5. Ten robal jest ohydny!

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne: 1
środki dydaktyczne:
kartki ze znakami
przestankowymi

KARTA PRACY NR 1a sc. II/79

1. Przeczytaj tekst.

Co zrobić z takim pięknym dniem To pytanie zaprzętało uwagę mrówki Eureka od momentu pobudki Może pójde opalać się nad jezioro a może jednak zostanę w mrowisku i zrobię porządki Nie to niedobry pomysł Po dłuższym namyśle mrówka Eureka wybrała się na spacer do lasu Szła powoli podziwiając przyrodę i relaksując się Nagle usłyszała tajemnicze odgłosy Przeżona zaczęła uciekać Tuż przed nią pojawił się chrabąszcz Też był bardzo przeżony Uspokoili się i zaczęli ze sobą rozmawiać Okazało się że chrabąszcz zagubił się w lesie i nie mógł odnaleźć drogi powrotnej do swojego domu Mrówka Eureka wskazała mu drogę powrotną Niestety chrabąszcz nie skręcił we właściwą ścieżkę Zawróć nie w tym miejscu skręciłeś - krzychała z całych sił Eureka Czy chrabąszcz jej nie słyshał Nie wiadomo ale drogi swojej nie zmienił

2. Uzupełnij tekst odpowiednimi znakami przestankowymi.

KARTA PRACY NR 1b sc. II/79

1. Przeczytaj tekst.

co zrobić z takim pięknym dniem to pytanie zaprzętało uwagę mrówki Eureka od momentu pobudki może pójdę opalać się nad jezioro a może jednak zostanę w mrowisku i zrobię porządki nie to niedobry pomysł po dłuższym namyśle mrówka Eureka wybrała się na spacer do lasu szła powoli podziwiając przyrodę i relaksując się nagle usłyszała tajemnicze odgłosy przerażona zaczęła uciekać tuż przed nią pojawił się chrabąszcz też był bardzo przerażony uspokoili się i zaczęli ze sobą rozmawiać okazało się że chrabąszcz zagubił się w lesie i nie mógł odnaleźć drogi powrotnej do swojego domu mrówka Eureka wskazała mu drogę powrotną niestety chrabąszcz nie skręcił we właściwą ścieżkę zawróć nie w tym miejscu skręciłeś - krzyczała z całych sił Eureka czy chrabąszcz jej nie słyszał nie wiadomo ale drogi swojej nie zmienił

2. Uzupełnij tekst odpowiednimi znakami przestankowymi. Pamiętaj, że nowe zdania zawsze zaczynamy wielką literą.

SCENARIUSZ ZAJĘĆ sc. II/80

Tytuł	Dlaczego warto myć zęby?
Kształtowane kompetencje	myślenie naukowe, intrapersonalne i emocjonalne, interpersonalne i społeczne
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none"> – kształtowanie wśród uczniów postawy codziennej troski o stan swojego uzębienia, – rozwijanie myślenia naukowego i poszerzanie wiedzy przyrodniczej. <p>OPERACYJNE: uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) podaje powody, dla których myje codziennie zęby, 2) stawia pytania badawcze i hipotezy naukowe, 3) obserwuje przebieg eksperymentu, 4) weryfikuje hipotezy i podejmuje próby wyjaśnienia wyników eksperymentu, 5) z uwagą ogląda film poświęcony higienie jamy ustnej i przygotowuje pytania do jego treści, 6) poszukuje w parach odpowiedzi na pytania zadane przez nauczyciela dotyczące uzębienia człowieka, 7) układa krótki wiersz zachęcający do mycia zębów, 8) współpracuje z innymi osobami w zabawie i nauce
Metody pracy	podające (pogadanka, opis, komentarz), praktyczne (ćwiczenia przedmiotowe, eksperyment), eksponujące (film)
Formy pracy	grupowa, w parach, indywidualna
Środki dydaktyczne	tablety, film, ocet, jajko, pasta do zębów, słoik
Czas trwania	dwie godziny, w tym: <ul style="list-style-type: none"> – edukacja przyrodnicza - 45 minut, – edukacja zdrowotna - 30 minut, – edukacja polonistyczna - 15 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

Wprowadzenie do zajęć

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne:
1, 8

środki dydaktyczne:
- kartki do flipcharta,
- mazaki

1. Uczniowie pracują w czterech zespołach. Rysują na środku kartki ząb, od którego wychodzą schematycznie narysowane szczoteczki do zębów. Nad każdą szczoteczką uczniowie wpisują powód, dla którego należy myć zęby.

Uczniowie prezentują efekty swojej pracy na forum i wspólnie z nauczycielem omawiają trafność poszczególnych propozycji.

Zajęcia właściwe

edukacja
przyrodnicza
cele operacyjne:
2-4

środki dydaktyczne:
- ocet,
- jajko,
- pasta do zębów,
- słoik

2. Jak działa pasta do zębów?

Nauczyciel prezentuje uczniom materiały potrzebne do przeprowadzenia eksperymentu. Następnie informuje ich, że za chwilę posmaruje jajko pasta do zębów połówką jajka i zanurzy ją w słoiku z octem.

Uczniowie formułują pytania dotyczące zaprojektowanej przez nauczyciela sytuacji, przykładowo:

- *Co się stanie z jajkiem?*
- *Czy obie połówki będą tak samo wyglądały?*
- *Jakie jest działanie pasty na jako w occie?*

Uczniowie stawiają hipotezy, próbując wspólnie odpowiedzieć na postawione pytania.

Chętny uczeń smaruje połowę jajka pastą do zębów, drugą pozostawiając czystą. Następnie jajko zostaje zanurzone w słoiku z octem. Uczniowie obserwują przebieg reakcji. Opisują swoje obserwacje. Okazuje się, że na tych fragmentach skorupki jajka, które nie zostały posmarowane pastą, utworzyły się pęcherzyki świadczące o tym, że kwas octowy wszedł w reakcję ze skorupką jajka. Po jakimś czasie oczywiście pasta zostaje całkowicie zmyta ze skorupki i wówczas już cała powierzchnia jajka reaguje z octem. Uczniowie weryfikują postawione hipotezy i wyciągają wniosek, że częste mycie zębów może chronić przez niszczeniem zębów przez kwasy.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Po pozostawieniu jajka na noc w słoiku z octem, uczniowie mogą zaobserwować, jakie są konsekwencje nieużywania pasty do zębów (skorupka zostaje zupełnie rozpuszczona).

edukacja
przyrodnicza
cele operacyjne: 5
środki dydaktyczne:

- film,
- rzutnik
multimedialny

3. Film edukacyjny

Film do pobrania ze strony:

<https://www.youtube.com/watch?v=bn59SJUCoZ0>

Po obejrzeniu filmu, uczniowie zapisują w zeszycie jak najwięcej pytań, na jakie można było w nim znaleźć odpowiedzi. W parach naprzemiennie odpowiadają na przygotowane pytania.

edukacja przyrodnicza, zajęcia komputerowe
cele operacyjne: 6
środki dydaktyczne:
- tablet,
- tablica interaktywna

edukacja polonistyczna, edukacja przyrodnicza
cele operacyjne:
7, 8

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Jeśli warunki na to pozwalają, uczniowie sami mogą zademonstrować właściwe mycie zębów przy użyciu prawdziwej szczoteczki i pasty.

4. Pytania nauczyciela

Uczniowie pracują w parach z wykorzystaniem tabletów. Nauczyciel wyświetla pytania na tablicy interaktywnej, zadaniem uczniów jest znalezienie na nie odpowiedzi.

Pytania:

- *Ile zębów mlecznych, a ile stałych ma człowiek?*
- *Jakie rodzaje zębów można wyróżnić (ze względu na pełnione funkcje)?*
- *Czym jest ząb mądrości?*
- *Z jakich części zbudowany jest ząb człowieka?*
- *Czym jest szkliwo?*

Uczniowie po znalezieniu odpowiedzi konsultują je między parami.

Podsumowanie zajęć

5. Uczniowie pracują w parach. Ich zadaniem jest przygotowanie krótkiego wiersza, który zachęcał będzie innych do codziennego mycia zębów. Nauczyciel podkreśla, że w wierszu warto zawrzeć wiadomości poznane podczas dzisiejszych zajęć. Wypowiedzi pomocnicze:

- *Pamiętajcie, że ludzie łatwiej słuchają naszych rad, jeśli wiedzą, jakie korzyści mogą z nich odnieść.*
- *Jeśli odbiorcy Waszych wierszy dowiedzą się z nich, dlaczego warto myć zęby, łatwiej się do tej czynności przekonają.*

WSKAZÓWKA METODYCZNA

W przypadku trudności z układaniem wiersza, nauczyciel może zapisać na tablicy pomoce zwrotne do wykorzystania przez uczniów, np.:

Kto zęby myje, ten...

Bez zębów mycia...

Kto o zębach zapomina...

SCENARIUSZ ZAJĘĆ II/81

Tytuł	Trzeci Maja
Kształtowane kompetencje	interpersonalne i społeczne, językowe, komunikacyjne, informatyczne
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none"> – kształtowanie tożsamości społecznej uczniów, – rozwijanie kompetencji językowych i komunikacyjnych <p>OPERACYJNE:</p> <p>uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) dzieli się swoją wiedzą na temat konstytucji z innymi, 2) zna definicję pojęcia „konstytucja”, 3) uważnie wysłuchuje prelekcji nauczyciela na temat Konstytucji 3 Maja, 4) odpowiada na wylosowane pytanie dotyczące wysłuchanej prelekcji, 5) wykorzystuje tablety do zapoznania się z tekstem Konstytucji RP, 6) analizuje i interpretuje zapisy konstytucji dotyczące praw dzieci, 7) tworzy zapisy konstytucji Republiki Dziecięcej, 8) współpracuje z innymi w zabawie i nauce, 9) podaje wiadomości zdobyte podczas zajęć i układa do nich pytania
Metody pracy	podające (opis, prelekcja), praktyczne (ćwiczenia przedmiotowe)
Formy pracy	zbiorowa, indywidualna, w parach
Środki dydaktyczne	tablety, tablica interaktywna, karteczki z pytaniami (załącznik 1) dotyczącymi prelekcji, karta pracy nr 1
Czas trwania	90 minut, w tym: <ul style="list-style-type: none"> – edukacja polonistyczna - 45 minut, – edukacja społeczna - 25 minut, – zajęcia komputerowe - 20 minut,

PRZEBIEG ZAJĘĆ

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne:
1-2

Wprowadzenie do zajęć

Nauczyciel pyta uczniów, czy wiedzą, jakie święto obchodzone jest trzeciego maja. Następnie prosi o wyjaśnienie słowa „konstytucja”. Uczniowie podają swoje skojarzenia. Nauczyciel zapisuje definicję na tablicy, zaś uczniowie przepisują ją do zeszytów:

Konstytucja to zbiór najważniejszych praw w państwie.

Zajęcia właściwe

2. Prelekcja

Nauczyciel omawia historyczny kontekst uchwalenia Konstytucji 3 Maja, wzbogacając swoją prelekcję zdjęciami wyświetlanymi na tablicy interaktywnej.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Zdjęcia do pobrania ze stron: www.edukacja.sejm.gov.pl, www.zamek-krolewski.pl/.

WSKAZÓWKA DOTYCZĄCA PRACY Z UCZNIEM ZDOLNYM

Dodatkowe zadanie dla ucznia zdolnego może polegać na wyjaśnieniu (lub poszukaniu wyjaśnienia) następujących pojęć: rozbiory, zabory, sejm, ustawa, szlachta.

Tekst prelekcji:

Konstytucja 3 Maja została uchwalona 3 maja 1791 roku podczas obraz Sejmu Czteroletniego, zwanego inaczej Sejmem Wielkim. Konstytucja to zbiór najważniejszych praw, jakie obowiązują w danym państwie, dlatego określa się ją ustawą zasadniczą (tworzy zasady dla innych praw, a wszystkie inne reguły powinny być podporządkowane konstytucji). Konstytucja 3 Maja to pierwsza ustawa zasadnicza w Europie i druga na świecie (po konstytucji Stanów Zjednoczonych).

Autorami konstytucji byli król Stanisław August Poniatowski oraz politycy Hugon Kottłątaj i Ignacy Potocki. Konstytucja ustalała, że w Polsce będzie obowiązywał trójpodział władzy, tzn. osobno będą sprawowane:

- *władza ustawodawcza, która powołuje do życia nowe prawa w postaci Sejmu i Senatu,*
- *władza sądownicza, która pilnuje przestrzegania prawa w państwie w postaci sądów,*
- *władza wykonawcza, która odpowiedzialna była za zatwierdzenie nowych przepisów w życie w postaci króla i Straży Praw.*

Konstytucja włączył chłopów pod ochronę prawa i dała prawo zabierania głosu w ważnych dla państwa sprawach zarówno szlachcie, jak i mieszczanom.

Konstytucja obowiązywała jedynie przez 14 miesięcy do momentu dokonania drugiego rozbioru Polski 1793 roku, w którym Rosja i Prusy włączyły część Rzeczypospolitej do swoich granic.

edukacja społeczna
cele operacyjne:
3, 4
środki dydaktyczne:
- tablica interaktywna,
- karteczki z
pytaniami (załącznik
1)

edukacja
społeczna,
zajęcia
komputerowe
cele operacyjne:
5-6
środki dydaktyczne:
tablica interaktywna

edukacja
społeczna,
polonistyczna
cele operacyjne:
7-8
środki dydaktyczne:
karta pracy nr 1

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne: 9

Uczniowie dobierają się w pary i losują pytania dotyczące prelekcji. Kolejne pary udzielają odpowiedzi na pytania.

3. Konstytucja Polski

Zadaniem uczniów jest odnalezienie w internecie tekstu aktualnie obowiązującej Konstytucji Rzeczypospolitej. Z pomocą nauczyciela odnajdują fragmenty dotyczące praw dzieci. Głośno odczytują te fragmenty i wspólnie z nauczycielem wyjaśniają znaczenie tych zapisów.

4. Konstytucja Republiki Dziecięcej

Uczniowie pracują w zespołach czteroosobowych. Nauczyciel uruchamia wyobraźnię uczniów:

- Wyobraźcie sobie, że tworzycie Republikę Dziecięcą - państwo zamieszkałe jedynie przez dzieci i rządzone przez dzieci. Chcielibyście, żeby było ono możliwie najlepsze na świecie. Jak myślicie, jakie zatem powinno być? Stwórzcie swoją konstytucję, w której opiszece zasady rządzenia państwem, prawa i obowiązki obywateli oraz wskażecie najważniejsze dla Was wartości, które będą przez wszystkich szanowane i zapewnią mieszkańcom republiki poczucie szczęścia.

Podsumowanie zajęć

5. Podaj dalej

Każdy uczeń wpisuje do zeszytu jedno zdanie, w którym zawiera wybraną informację/informacje zdobytą podczas zajęć. Następnie układa pytanie w taki sposób, aby zapisane zdanie stanowiło na nie odpowiedź i zadaje to pytanie koledze/koleżance z ławki.

Praca domowa

6. Zaobserwowanie, w jaki sposób Polacy świętują rocznicę uchwalenia Konstytucji 3 Maja i skonstruowanie krótkiej wypowiedzi na ten temat w zeszytach.

KARTA PRACY NR 1 sc. II/81

Stwórzcie w zespołach konstytucję Republiki Dziecięcej.

ZASADY RZĄDZENIA PAŃSTWEM

PRAWA I OBOWIĄZKI OBYWATELI

NAJWAŻNIEJSZE WARTOŚCI (CO JEST WAŻNE?)

ZAŁĄCZNIK 1 sc. II/81

Kiedy została uchwalona Konstytucja 3 Maja?

Jak inaczej nazywana jest konstytucja?

Którą z kolei konstytucją w Europie była Konstytucja 3 Maja?

Którą z kolei konstytucją na świecie była Konstytucja 3 Maja?

Jakie trzy rodzaje władz wprowadziła Konstytucja 3 Maja?

Kto według Konstytucji 3 Maja sprawował władzę sądowniczą?

Kto według Konstytucji 3 Maja sprawował władzę ustawodawczą?

Kto według Konstytucji 3 Maja sprawował władzę wykonawczą?

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

Jak nazywał się król, który był współautorem Konstytucji 3 Maja?

Jak długo obowiązywała Konstytucja 3 Maja?

Na czym polegały rozbiory Polski?

W którym roku odbył się drugi rozbiór Polski?

SCENARIUSZ ZAJĘĆ II/82

Tytuł	Motyła lot
Kształtowane kompetencje	metapoznanie, interpersonalne i społeczne, myślenie naukowe, emocjonalne
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnianie zależności zjawisk przyrody od pór roku, – obserwowanie i prowadzenie prostych doświadczeń przyrodniczych, – podejmowanie działań na rzecz ochrony przyrody w najbliższym otoczeniu. <p>OPERACYJNE: uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) wie, jakie zwierzęta tworzą ekosystemy typu: las, ogród, park, 2) zna zwierzęta typowe dla wybranych regionów Polski i świata, 3) odnosi się do zwierząt z szacunkiem, 4) wie, na czym polega ochrona przyrody, i zdaje sobie sprawę z pożytków płynących z proekologicznych działań człowieka, 5) podejmuje działalność twórczą, posługując się podstawowymi środkami wyrazu plastycznego (jak: kształt, barwa, faktura) w kompozycji na płaszczyźnie i w przestrzeni, 6) udoskonala stosowane przez siebie techniki malarskie, rysunkowe, graficzne i rzeźbiarskie poprzez działania (w klasie i poza nią) z wykorzystaniem materiałów, narzędzi i technik właściwych dla tych dziedzin sztuki, 7) bierze udział w zabawach, minigrach, grach terenowych i zawodach
Metody pracy	praktyczne (obserwacja, ćwiczenia przedmiotowe)
Formy pracy	indywidualna, zbiorowa
Środki dydaktyczne	atlas zwierząt lub motyli; materiały nauczyciela - wybrane zdjęcia lub rysunki motyli, lok rysunkowy, kartki bloku rysunkowego z konturami motyli
Czas trwania	70 minut, w tym: <ul style="list-style-type: none"> – edukacja przyrodnicza - 30 minut, – edukacja plastyczna - 30 minut, – wychowanie fizyczne - 10 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Nauczyciel wcześniej przygotowuje się do rozpoznawania najbardziej popularnych motyli na podstawie atlasu motyli lub opracowań dla danego obszary dostępnych w internecie (np.: http://rcin.org.pl/Content/5058/WA058_3440_K1868_Atlas-motyl-DyakowR.pdf, http://www.motyle.natura2000.pl/site_media/pliki/2014/08/ksiazeczka-do-filmu-podsumowanie.pdf, <http://www.entomo.pl/linki.php>). Przygotowuje kilka zdjęć najpopularniejszych na danym terenie motyli.

edukacja przyrodnicza

cele operacyjne:

1, 2

środki dydaktyczne:

atlas motyli

Wprowadzenie do zajęć

1. Uczniowie (przebrani do wyjścia) gromadzą się przed szkołą

Nauczyciel prowadzi rozmowę wstępną:

- *Przypomnijcie sobie zajęcia o motylach w I klasie, co o nich możemy powiedzieć?*
- *Opiszcie, jak wygląda motyl?*
- *Powiedzcie, gdzie mieszkają motyle?*
- *Czy motyle latają tylko w dzień?*

Nauczyciel proponuje wyprawę, której celem jest znalezienie motyla

Zajęcia właściwe

2. W poszukiwaniu motyla

Wraz z nauczycielem uczniowie eksplorują teren przyszkolny lub okoliczny las/park. Nauczyciel pomaga w znalezieniu motyla, zadając pytania:

- *Gdzie najłatwiej spotkać motyla?*
- *Czy znacie jakieś nazwy motyli?*
- *Jakie motyle możemy dzisiaj spotkać? (Uczniowie szukają przykładów w atlasie motyli)*
- *Jak te motyle wyglądają?*

Uczniowie szukają motyli, opisują znalezione i próbują określać ich nazwy z pomocą nauczyciela i atlasu motyli.

3. Zabawa w motyle

Nauczyciel dzieli uczniów na dwie grupy: jedna to motyle dzienne, druga to motyle nocne. Nauczyciel proponuje dzieciom, żeby naśladowały lot motyla. Zabawę zaczynają motyle nocne, motyle dzienne śpią - kucają. Na gwizdek motyle nocne idą spać - kucają, a zaczynają latać motyle dzienne.

4. Rysujemy motyle

Nauczyciel proponuje:

Wybierzcie jednego z poznanych motyli i spróbujcie go narysować na karcie pracy. Określcie, jaki to jest motyl (korzystajcie z atlasu motyli lub zasobów internetu na tabletach) i wpiszcie kilka ważnych informacji o tym motyłu.

edukacja przyrodnicza

cele operacyjne:

2, 3, 4

wychowanie fizyczne

cele operacyjne: 7

edukacja plastyczna

cele operacyjne:

5, 6

środki dydaktyczne:

- blok rysunkowy,
- kartki z konturami motyli

WSKAZÓWKA DO PRACY Z UCZNIEM MŁODSZYM

Uczniowie młodszy otrzymują kartę pracy z narysowanym konturem motyla.

WSKAZÓWKA DO PRACY Z UCZNIEM ZDOLNYM

Motyle rekordy

Wyszukajcie w atlasie motyli lub w zasobach Internetu na tabletach motyle rekordy: który jest największy/najmniejszy, który ma najdłuższe skrzydła, który najdłużej/najkrócej żyje

Podsumowanie zajęć

5. Pytania ewaluacyjne:

- *Który z zaobserwowanych motyli jest według was najładniejszy?*
- *Którego motyla najczęściej spotykaliśmy?*
- *Jakie znaczenie mają motyle dla człowieka?*
- *Jak możemy pomagać motylom?*

KOMENTARZ PANA OD PRZYRODY

Są również motyle nocne, popularnie nazywane przez nas ćmy. Prowadzą nocny tryb życia. Są również bardzo bogato ubarwione. Jedną z ciekawszych ciem jest zmierzchnica trupa główka - swą nazwę zawdzięcza charakterystycznemu rysunkowi na tułowiu (np.:

http://pl.wikipedia.org/wiki/Zmierzchnica_trupia_g%C5%82%C3%B3wka).

Możemy zauważyć, że ćmy lecą do źródeł światła: najprawdopodobniej związane jest to ze sposobem orientowania się ćmy na podstawie źródeł światła, tylko nie potrafią one rozróżnić światła księżyca, słońca od np. latarni.

KOMENTARZ PANA OD PRZYRODY

Motyle biorą udział w zapylaniu kwiatów. Ponadto najbardziej znanym produktem wytwarzanym przez motyle, który doprowadził do rozwoju wielkich cywilizacji Azji jest jedwab. Jedwab jest włóknem białkowym wytwarzanym przez gąsienice jedwabnika morwowego (*Bombyx mori*) w celu ochrony poczwarki. Wewnątrz kokonu zachodzi przeobrażenie zupełne owada. Włókna jedwabiu do produkcji materiałów tekstylnych jako pierwsi zaczęli wykorzystywać Chińczycy 2700 lat p.n.e. Przez blisko 2000 lat sekret produkcji jedwabiu był okryty pilnie strzeżoną tajemnicą. Chiny w owych czasach były jedynym producentem cennego włókna, eksportując je na teren Europy i Bliskiego Wschodu tzw. jedwabnym szlakiem. Wraz z upływem wieków produkcja jedwabiu stawała się coraz bardziej powszechna (<http://apollo.natura2000.pl/motyle.php?dzial=2&kat=9&art=22>).

Motyle również mogą wyrządzać szkody. Wśród gatunków szkodliwych szczególnie wiele jest ciem z rodziny sówkowatych, które powodują straty w rolnictwie. Należą do nich liczne rolnice, a także błyszczka jarzynówka, piętnówka kapustnica i wiele innych. Szkody powodują również niektóre gatunki motyli dziennych. Ich najbardziej znanym przedstawicielem jest bielinek kapustnik, którego gąsienice odżywiają się liśćmi roślin z rodziny krzyżowych np. kapusty czy rzepaku. Wiele gatunków motyli powoduje znaczne straty w sadach. Należą do nich przede wszystkim drobne motyle nocne tj. namiotnik jabłoniowy, zwójka siatkóweczka, zwójka koróweczka, owocówka jabłkóweczka. Powszechnie znane są również gatunki odżywiające się artykułami spożywczymi, tkaninami i inną materią organiczną. Najczęściej są nimi mól włosienniczek oraz omacnica spichrzanka.

(<http://apollo.natura2000.pl/motyle.php>)

SCENARIUSZ ZAJĘĆ II/83

Tytuł	Wierszokleci czy poeci?
Kształtowane kompetencje	językowe, myślenie twórcze, intrapersonalne i emocjonalne
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozwijanie wrażliwości językowej i estetycznej, – rozwijanie poczucia sprawczości dziecka. <p>OPERACYJNE: uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) podaje rymy do wylosowanych słów, 2) dobiera słownictwo według wskazanych kategorii tematycznych, 3) podaje synonimy wyrazu „mama”, 4) układa wiersz dla mamy, 5) ocenia wiersz własny i wiersze napisane przez inne osoby, 6) dokonuje oceny zajęć w kontekście rozwoju samowiedzy i postawy wobec poezji
Metody pracy	aktywizujące (trening twórczości, tarcza strzelecka), praktyczne (ćwiczenia przedmiotowe)
Formy pracy	zbiorowa, indywidualna
Środki dydaktyczne	załącznik 1, karta pracy nr 1
Czas trwania	jedna godzina - edukacja polonistyczna

PRZEBIEG ZAJĘĆ

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne: 1
środki dydaktyczne:
załącznik 1

Wprowadzenie do zajęć

1. I do rymu, i do taktu!

Uczniowie siedzą w kręgu. Kolejno losują z worka wyrazy. Ich zadaniem jest ułożenie w ciągu pięciu minut zdania, w którym wylosowany wyraz (w dowolnej formie) będzie się rymował

z innym wyrazem w tym zdaniu (załącznik 1). Po upływie czasu każda osoba dzieli się efektami swojej pracy na forum. Każde zdanie nagradzane jest brawami.

Przykładowo:

Uczeń wylosował słowo „długopis”. Ułożył zdanie: Popsuł się długopis, zamieniłem go na cienkopis.

WSKAZÓWKA DOTYCZĄCA PRACY Z UCZNIEM ZDOLNYM

Uczniowie zdolni mogą ułożyć dwa zdania, w których wylosowany wyraz będzie się rymował z innymi słowami. Ważne, aby pomiędzy zdaniami zachowana była spójność tematyczna.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Jeśli ćwiczenie okaże się zbyt trudne, można je zmodyfikować, prosząc uczniów o ułożenie zdania z wylosowanym słowem, w którym dowolne dwa wyrazy będą się rymowały (niekoniecznie jednym z nich musi być wylosowane słowo).

Np. uczeń wylosował słowo „długopis”. Ułożył zdanie: *Zamienił długopis na ołówek, okazał się lepszy do zapisywania słówek.*

Zajęcia właściwe

2. Wiersz dla mamy

Przygotowanie wiersza dla mamy będzie przebiegało etapowo:

1. Nauczyciel prosi uczniów o wyobrażenie sobie w jak najbardziej pozytywnym świetle następujących obiektów: woda, łąka, słońce, kwiat. Uczniowie uzupełniają tabelkę w karcie pracy nr 1, wskazując pozytywne cechy tych obiektów i czynności (w formie czasowników), jakie mogą wykonywać. Ważne, aby w każdej komórce tabeli znalazły się przynajmniej dwa wyrazy.

2. Uczniowie podają różne określenia mamy, których używają w codziennej komunikacji. Skupiają się szczególnie na tych najmiłszych.

3. Nauczyciel wyjaśnia używanie w poezji spójników „niczym”, „jak”, podając na przykładach rolę porównań w wierszach, np.

Strach jest jak morska fala, może pochłonąć człowieka w całości.

Przyjaźń jest jak żarówka rozświetlająca drogę, którą kroczymy.

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne:
3-5
środki dydaktyczne:
karta pracy nr 1

4. Nauczyciel prezentuje schemat wiersza (karta pracy nr 1), a uczniowie uzupełniają go według własnych pomysłów.

Schemat:

Moja miłość do Ciebie (określenie mamy)

jest (przymiotnik) *jak* (obiekt wykonujący jakąś czynność).

Moja miłość (określenie mamy)

jest (przymiotnik) *jak* (obiekt wykonujący jakąś czynność).

Moja miłość (określenie mamy)

jest (przymiotnik) *niby* (obiekt wykonujący jakąś czynność).

Moja miłość (określenie mamy)

(czynność wykonywana przez obiekt) *niczym* (obiekt).

Przykład:

Moja miłość do Ciebie Mamusiu

jest piękna jak rozkwitający kwiat.

Moja miłość Matulu

jest czysta jak woda płynąca z gór.

Moja miłość Mateńko

jest gorąca niby świecące słońce.

Moja miłość Mamo

mieni się kolorami niczym tąka.

5. Prezentacja i wzajemna ocena napisanych wierszy.

Źródło ćwiczenia:

R. Stawinoga (2007). *Twórczość językowa dzieci w teorii i praktyce edukacyjnej*. Lublin: Wyd. UMCS.

Podsumowanie zajęć

6. Uczniowie kończą zdanie w zeszytach: *Dzięki tym zajęciom dowiedziałem/dowiedziałam się o sobie, że...*

Następnie, korzystając z techniki ewaluacyjnej „Tarcza strzelecka”, nauczyciel pyta uczniów: *Czy lubicie poezję?*

KARTA PRACY NR 1 sc. II/83

1. Uzupełnij tabelę.

Obiekt	Jaki/jaka jest?	Co robi, co się z nią dzieje?
woda	_____	_____
łąka	_____	_____
słońce	_____	_____
kwiat	_____	_____

2. Wypisz słowa, którymi możemy zwracać się do mamy (wykorzystaj również słowa używane dawniej).

---

3. Uzupełnij wiersz.

Moja miłość do Ciebie _____

jest _____

jak _____

.

Moja miłość _____

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

jest _____ jak _____ .

Moja miłość _____

jest _____ niby _____ .

Moja miłość _____

_____ niczym _____ .

ZAŁĄCZNIK 1 sc. II/83

samochód	ołówek
stół	długopis
drzewo	gumka
okno	kurtka
włosy	woda
szklanka	butelka
kubek	deska
mazak	serce
droga	teczka
szkoła	nożyczki
okulary	komputer

SCENARIUSZ ZAJĘĆ II/84

Tytuł	Żabki, żaby i ropuchy
Kształtowane kompetencje	matematyczne, myślenie naukowe, techniczne, językowe, społeczne, interpersonalne
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none"> – poznanie zwierząt wodno-ładowych żyjących w Polsce, – poznanie stadiów rozwoju żaby. <p>OPERACYJNE:</p> <p>uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) czyta cicho ze zrozumieniem, 2) wymienia nazwy zwierząt należące do grupy płazów, 3) zna etapy rozwoju żaby, 4) rozumie cel ochrony płazów na przykładzie żaby i ropuchy, 5) potrafi zredagować zdania do listu, 6) zna cechy listu, 7) wyszukuje określone informacje w tekście, 8) argumentuje swoje wypowiedzi, 9) wyszukuje odpowiednie podpisy do obrazka, 10) wykonuje działania arytmetyczne w zakresie 50, 11) analizuje tekst zadania, uzupełnia drzewo, zapisuje działania matematyczne i rozwiązuje je, 12) składa papier techniką origami, 13) zna zasady rywalizacji, 14) rozwiązuje zagadki przyrodnicze
Metody pracy	podające (pogadanka, instrukcja), aktywizujące (metoda sytuacyjna, zagadki), eksponująca (pokaz na tablicy interaktywnej, wystawa), praktyczna (ćwiczenia przedmiotowe)
Formy pracy	zbiorowa, grupowa, w parach, indywidualna
Środki dydaktyczne	albumy, ilustracje płazów przyniesione przez dzieci, karty pracy nr 1-3, list, tablica interaktywna, załączniki 1-2
Czas trwania	cztery godziny, w tym: <ul style="list-style-type: none"> – edukacja przyrodnicza 45 minut, – edukacja polonistyczna 45 minut, – edukacja matematyczna 45 minut, – zajęcia techniczne 45 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

edukacja
przyrodnicza
cele operacyjne: 14

Wprowadzenie do zajęć

1. Rozwiązywanie zagadek tematycznych. „Zagadki dla najmłodszych” Joanny Stec.

1. Nie jest to tak całkiem pewne,
że zamieni się w królową,
zwłaszcza, gdy będzie pocałowana
przez pana bociana.
2. Gdy w gęstej siedzi trawie
Jest niewidoczna prawie
-Kum, kum- tak się odzywa.
Czy wiesz jak się nazywa?
3. Wystarczy, że dojrzy bociana z daleka,
przerywa kumkanie, w podskokach ucieka.
4. Bywa szara lub zielona,
na łące ją zobaczę,
gdy po trawie skacze.

Stec, J. (2004). *Zagadki dla najmłodszych*. Kielce: MAC Edukacja.

Zajęcia właściwe

2. Odczytanie listu żab i ropuch do dzieci

3. Rozmowa o treści listu

- *Jaki problem mają żaby i ropuchy?*
- *Jak zachowuje się wiele osób na widok żab i ropuch?*
- *Czy żaby i ropuchy to to samo?*
- *Czy możemy spełnić prośbę płazów i uzupełnić swoją wiedzę o żabach i ropuchach?*
- *Gdzie możemy szukać wiedzy o żabach i ropuchach?*

4. Oglądanie tablic

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne:
7, 8
środki dydaktyczne:
list

edukacja przyrodnicza
cele operacyjne:
1, 2, 7

środki dydaktyczne:
- ilustracje płazów,
- albumy,
- książki,
- karty pracy nr 1-2,
- tablica interaktywna

edukacja przyrodnicza
cele operacyjne:
1, 3, 9

edukacja przyrodnicza
cele operacyjne:
1, 2, 3, 7, 8

edukacja przyrodnicza
cele operacyjne:
1, 2, 3, 7, 8, 9
środki dydaktyczne:

5. Żaba, ropucha

Praca w grupach. Podział klasy na trzy-, czteroosobowe grupy. W grupach oglądanie albumów z ilustracjami, wyszukiwanie w książkach i Internecie informacji na temat wyglądu, budowy, sposobu odżywiania się, trybu życia i miejsc, w których można spotkać żaby i ropuchy - uzupełnianie tabelki (karta pracy nr 1). Omówienie stadiów rozwoju żaby.

Wypowiedzi dzieci na temat ilustracji (karta pracy nr 2).

Wycięcie i wklejenie podpisów pod odpowiednimi obrazkami.

6. Stadia rozwoju żaby

Wypowiedzi dzieci na temat ilustracji z karty pracy nr 2.

Wycięcie i wklejenie podpisów pod odpowiednimi obrazkami.

7. Zabawa ruchowa z opowiadaniem

Dzieci wykonują czynność opisaną przez nauczyciela.

Jestem małą kulką w jaju żaby. Czuję, jak wyrasta mi ogon i formuje się głowa, mogę już się lekko poruszać. Czuję, że rosnę i coraz ciasniej mi w tym jaju. Pora wydostać się na zewnątrz. Ile tu innych kijanek! Mam z kim się bawić i ganiać, choć mam tylko ogon. Tak jest przyjemnie w wodzie. Jestem coraz sprawniejsza. Co się dzieje? Ach, wyrosły mi tylne nogi. Teraz to dopiero pokażę, jaka jestem sprytna! Tym bardziej, że już mam też przednie kończyny. Pływam teraz wyśmienicie, tylko jeszcze przeszkadza mi ogon, ale już niedługo!

Hura! - wołają kijanki z rzędu pod ścianą.

Nie mam już ogona, mogę wreszcie wyjść z wody i podskokami wrócić do ławki.

Hura! - wołają kijanki z rzędu pod oknem.

Nie mam już ogona, mogę wreszcie wyjść z wody i podskokami wrócić do ławki.

Hura! - wołają kijanki z rzędu środkowego.

Nie mam już ogona, mogę wreszcie wyjść z wody i podskokami wrócić do ławki.

8. Odpowiedzi na pytania

- Czym różnią się żaby od ropuchy?
- Jakiego koloru są żaby?
- Jakie mają kończyny żaby, a jakie ropuchy?
- Czy żaby i ropuchy to: płazy, ssaki czy ptaki?
- W jakim środowisku żyją żaby, a w jakim ropuchy?
- Czy żaby i ropuchy są pożyteczne?
- Jak chronić płazy?

9. Uwaga, żaba w niebezpieczeństwie

Opowiadanie nauczyciela o zagrożeniach czyhających na płazy w czasie wiosennych wędrówek do zbiorników wodnych. Wyświetlenie na tablicy interaktywnej, jakie są sposoby

dostęp do Internetu

ochrony płazów.

WSKAZÓWKI METODYCZNE

Z uwagi na występowanie licznych gruczołów jadowych, ropuchy mają w środowisku naturalnym stosunkowo niewiele wrogów. Są to zaskrońce, borsuki, kuny i niektóre sowy. Jednak ginie ich bardzo dużo. Zgodnie ze swoimi zwyczajami ropuchy i żaby muszą wiosną dostać się do zbiorników wodnych, aby się rozmnożyć. Trasy ich wędrówek są stałe, gdyż płazy pamiętają miejsce, w którym przyszły na świat i zawsze do niego wracają. Po rozmnożeniu się dorosłe i młode osobniki wracają tą samą trasą na miejsce żerowania i zimowania.

Na trasach swoich wędrówek płazy napotykają różne przeszkody. Najgroźniejsze są dla nich drogi. Pod kołami samochodów ginie co roku tysiące żab i ropuch.

Aby zapobiec masowej zagładzie płazów, zaczęto budować przepusty pod i nad drogami, przeznaczone dla małych zwierząt, przede wszystkim dla płazów.

10. Rozegranie konkursu na najdalej skaczącą żabę

11. Część matematyczna. Rachunek pamięciowy

12. Rozwiązanie zadania 1 na karcie pracy nr 2

Zapoznanie z treścią zadania tekstowego (karta pracy nr 2).

Mała żabka wykonuje skok o długości 8 cm. Jaką długość pokona po 3 skokach?
Jaką długość musi jeszcze pokonać, aby pokonać 50 cm?

Dzieci rysują odcinek równy skokowi żabki.

Analiza zadania, podanie danych i niewiadomej.

Rozwiązanie zadania.

Układanie działania matematycznego, 3×8 i wykonanie drzewka.

$$50 - 24 =$$

$$50 - 3 \times 8 =$$

WSKAZÓWKA DOTYCZĄCA PRACY Z UCZNIEM ZDOLNYM

Chętni uczniowie mogą samodzielnie wykonywać zadanie.

Uczniowie uczestniczą w zbiorowym rozwiązywaniu zadania i uzupełniania drzewka.

Udzielenie odpowiedzi.

edukacja
matematyczna

cele operacyjne:
10, 11

środki dydaktyczne:

- linijki,
- karta pracy nr 2

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne:
5, 6
środki dydaktyczne:
- kartki,
- koperty

13. Pisanie listu do żab

Kiedy otrzymuje się list, wypada na niego odpowiedzieć. Może my też odpiszemy żabom i ropuchom.

Przypomnienie budowy listu.

WSKAZÓWKI METODYCZNE

List jest użytkową formą wypowiedzi. Kierujemy go zawsze do określonego adresata. Charakterystyczna jest budowa listu: miejscowość i data z prawej strony kartki, nagłówki na środku kartki, wstęp, treść właściwa, zakończenie, podpis.

W nagłówku zwracamy się do adresata, używając określonych zwrotów, np. „Kochana Babciu!”, „Cześć, Kasiu!”, „Witam Żabki i Ropuchy!”.

We wstępie należy wyjaśnić przyczynę napisania listu lub nawiązania do wcześniejszej korespondencji.

Treść właściwa zawiera wszystko, o czym chcemy opowiedzieć adresatowi.

W zakończeniu możemy napisać pozdrowienia, pożegnanie, np. „Całuję gorąco!”,
Pozdrawiam serdecznie.

Wskazówki do napisania dobrego listu:

- Pisz na ładnej, czystej kartce.
- Pamiętaj o budowie listu.
- Zwroty grzecznościowe pisz wielką literą.
- Sprawdź, czy nie zrobiłeś błędów ortograficznych.
- Staraj się pisać ładnym, czytelnym pismem.
- Pamiętajmy o właściwym zaadresowaniu koperty!

List, który od was dostaliśmy, zachęcił nas do obejrzenia albumów o zwierzętach i przeczytania informacji o Was. Stwierdziliśmy, że jesteście sympatycznymi płazami.

Dowiedzieliśmy się, że żaby bywają zielone, szare. Mają gładką skórę. Tylne nogi są dłuższe niż przednie, a palce połączone są błoną. Żaby mają zęby i długi, rozdwojony język. Żywią się głównie owadami, czasami ślimaki, dżdżownice. Żyją w wodzie i na lądzie.

Ropuchy są większe od żab. Skórę mają grubą, suchą, pokrytą brodawkami z gruczołami jadowymi. Ropuchy mają krótkie nogi, przystosowane do chodzenia i biegania. Żywią się owadami i małymi zwierzątkami. Nie mają zębów. Prowadzą naziemny nocny tryb życia. Niektóre żyją na drzewach.

Żeby i ropuchy rozmnażają się w wodzie. Wszystkie żab i ropuchy w Polsce są pod ochroną.

Wiemy też, że jesteście pożyteczne. Obiecujemy, że już nigdy nie będziemy o Was źle mówić.

Dzieci z klasy II

14. Wzorowe przepisywanie listów na kartki

edukacja
przyrodnicza
cele operacyjne:
3, 4, 8
środki dydaktyczne:
karta pracy nr 4

Podsumowanie zajęć

15. Powtórzenie wiadomości o żabach

- *Jaki posiłek z żaby otrzymasz w polskiej restauracji? (żaden, bo żaby są pod ochroną)*
- *Co to znaczy, że żaba jest jajorodna? (wykluwa się z jaj)*
- *Ile czasu kijanka spędza w wodzie od momentu wyklucia do momentu wyjścia na ląd? (około 16 tygodni)*
- *Czym żywi się kijanka w wodzie, a czym żaba na lądzie? (w wodzie glonami, na lądzie - owadami i innymi małymi zwierzętami)*
- *Jaka jest więc kijanka, a jaka żaba? (kijanka - roślinożerna, żaba-mięsożerna)*
- *Na czym polega wodno-lądowy tryb życia żaby? (wodny - jako kijanka, lądowy - jako żaba)*
- *Ile zębów mają ropuchy? (wcale)*

16. Zadanie pracy domowej

Pokoloruj żabę (karta pracy nr 4).

KARTA PRACY NR 1 sc. II/84

	ŻABA	ROPUCHA
Skóra	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
Nogi	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
Sposób poruszania się	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
Miejsce życia	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
Pożywienie	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
Tryb życia	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>

KARTA PRACY NR 2 sc. II/84

Mała żabka wykonuje skok o długości 8 cm. Jaką długość pokona po 3 skokach?
Jaką długość musi jeszcze pokonać, aby dotrzeć do 50 cm?

Narysuj odcinki równe skokom żabki.

Przedstaw rozwiązanie zadania na drzewie.

liczba skoków żabki

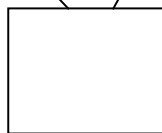
długość skoków

Jaką odległość chce pokonać żabka?

Jaką odległość już pokonała?

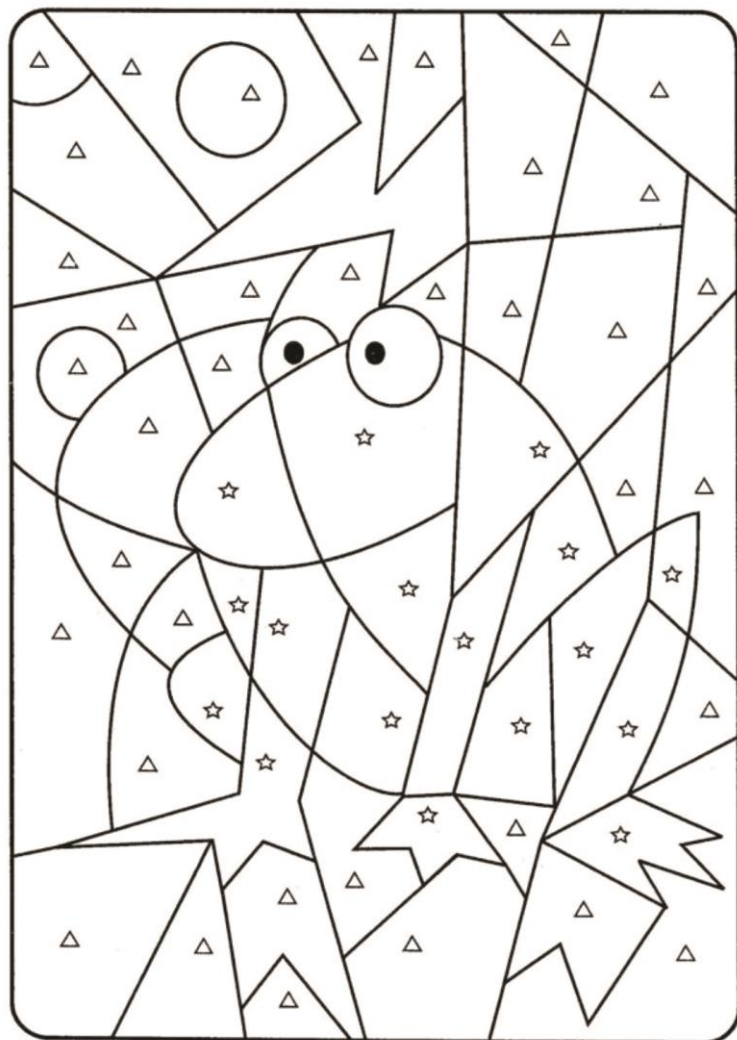
Jaka odległość została do pokonania?

KARTA PRACY NR 3 sc. II/84

W plątaniu linii ukryty się różne obrazki
Aby je odnaleźć, pokoloruj pola
według poniższych oznaczeń:

○ złoty jak słońce

♥ czerwony jak pomidor

△ niebieski jak woda

☆ zielony jak liść

□ brązowy jak czekolada

Drogie dzieci!

Koty, psy, żółwie i wiele innych zwierząt mają szczęście, bo wszyscy je lubicie i zachwycacie się ich wyglądem. Smutniejsze życie mają żaby i ropuchy. Na nasz widok uciekacie z piskiem, albo mówicie, że jesteśmy brzydkie. Może jeśli lepiej nas poznacie, przestaniecie się nas obawiać i zaczniecie nas lubić. Po pierwsze, ropuchy i żaby to nie to samo, jak myśli wiele osób.

Spróbujcie dowiedzieć się o nas więcej i może nas polubicie.

Żaby, Żabki i Ropuchy

List od żaby sc.II/84

ZAŁĄCZNIK 1 sc. II/84

Tablica 1

ŻABY

rzekotka drzewna

śmieszka

wodna

moczarowa

trawna

dalmatyńska

Tablica 2

Ropuchy

Ropucha szara
(*Bufo bufo*)

Ropucha zielona
(*Bufo viridis*)

Ropucha paskówka
(*Bufo calamita*)

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

Tablica 3

znak drogowy

przejście dla zwierząt nad drogą szybkiego ruchu

przejście pod drogą

akcja przenoszenia zwierząt w czasie trwania budowy

SCENARIUSZ ZAJĘĆ II/85

Tytuł	Majówka
Kształtowane kompetencje	językowe, matematyczne, interpersonalne i społeczne, komunikacyjne, w zakresie przedsiębiorczości
Cele zajęć	OGÓLNE - rozwijanie umiejętności poszukiwania sposobów na spędzenie wolnego czasu. OPERACYJNE: uczeń: <ol style="list-style-type: none"> 1) dokonuje analizy głoskowej wyrazów, 2) wyjaśnia i definiuje pojęcia, 3) wypowiada się na zadany temat, 4) planuje zagospodarowanie czasu wolnego, 5) tworzy rymy do podanego wyrazu, 6) poprawnie zapisuje wyrazy z końcówką „-ówka”, 7) rozwiązuje zadania tekstowe, 8) liczy w zakresie 100, 9) zaznacza godziny na zegarze i dokonuje obliczeń zegarowych, 10) odczytuje tekst, 11) jest pomysłowy i kreatywny, 12) zgodnie współpracuje w zespole
Metody pracy	podające (pogadanka, wyjaśnienie), praktyczne (ćwiczenia przedmiotowe, metoda tekstu przewodniego)
Formy pracy	zbiorowa, grupowa, indywidualna
Środki dydaktyczne	karty pracy nr 1-5, duże arkusze papieru, załącznik 1
Czas trwania	trzy godziny, w tym: <ul style="list-style-type: none"> – edukacja polonistyczna - 70 minut, – edukacja społeczna - 35 minut, – edukacja matematyczna - 30 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

Wprowadzenie do zajęć

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne:
1, 2
środki dydaktyczne:
karta pracy nr 1

1. Majówka

Na wstępie nauczyciel prosi uczniów, aby wykonali zadania na karcie pracy nr 1, a następnie pyta, czy wiedzą, co to jest „majówka”.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Nauczyciel wspólnie z uczniami wyjaśnia, że majówka to wiosenny wyjazd poza miejsce zamieszkania np. na łąkę, do lasu, nad wodę.

WSKAZÓWKA DOTYCZĄCA PRACY Z UCZNIEM ZDOLNYM

Dodatkowym zadaniem dla uczniów zdolnych lub szczególnie zainteresowanych powinno być przygotowanie informacji na temat innych znaczeń słowa „majówka”, zaczerpniętych z Internetu czy encyklopedii.

Majówka to również:

nabożeństwo odprawiane w maju przy przydrożnych kapliczkach, figurkach połączone ze śpiewaniem pieśni,
rodzaj grzyba z rodziny gąbkowatych,
nazwa miejscowości.

Zajęcia właściwe

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne:
3, 4, 5, 6, 11, 12
środki dydaktyczne:
- karty pracy nr 2-4,
- arkusze papieru

2. Swobodna rozmowa z uczniami kierowana pytaniami:

- *Czy ktoś z was był na majówce?*
- *Dlaczego ludzie chętnie wyjeżdżają na majówki?*
- *Co można robić podczas takiej wyprawy?*

3. Planowanie majówki

Nauczyciel dzieli uczniów na trzy- lub czteroosobowe zespoły, których zadaniem będzie przygotowanie planu wyjazdu na majówkę według podanego schematu i zapisanie na arkuszach papieru- karta pracy nr 2. Następnie uczniowie oceniają pomysły i wybierają najlepszy, który można zrealizować w kolejnych dniach tak, aby uczniowie mogli się przygotować do wyprawy.

4. Pisownia wyrazów z końcówką „-ówka”.

Wyrazy rymujące się - karta pracy nr 3.

WSKAZÓWKA DO PRACY Z UCZNIEM MŁODSZYM

Uczniom młodszym można zaproponować wybór wyrazów rymujących spośród podanych - karta pracy nr 4.

5. Rozwiązujemy zadania

Rozwiązanie zadań tekstowych - karta pracy nr 5.

edukacja
matematyczna
cele operacyjne:
7, 8, 9

środki dydaktyczne:
karta pracy nr 5

edukacja:
polonistyczna,
społeczna
cele operacyjne: 10
środki dydaktyczne:
załącznik 1

Podsumowanie zajęć

6. List od mrówki Eureka

Nauczyciel lub uczeń odczytuje list od mrówki Eureka:

Kochani!

Słyszałam, że planowaliście dzisiaj swoje wyprawy na majówkę. Maj to piękny miesiąc, który warto wykorzystać na wspólne spędzenie czasu z rodziną czy przyjaciółmi. Ludzie często wyjeżdżają za miasto, w różne miejsca z dala od codzienności po to, by odpocząć, zrelaksować się. My, zwierzęta, to rozumiemy. Jednak często bywa tak, że ludzie nie liczą się z nami, deptają nas, męczą, a czasem też zabijają. Rośliny też cierpią, gdyż są zrywane, niszczone, deptane. Mam nadzieję, że pomyślicie o tym, co Wam napisałam i nie będziecie obojętnie patrzeć na niszczenie przyrody.

Życzę Wam udanych wypraw i dużo odpoczynku!

Wasza mrówka Eureka

Praca domowa

7. Pomyśl i napisz, w jaki sposób można ochronić zwierzęta i rośliny podczas odpoczynku na świeżym powietrzu.

KARTA PRACY NR 1 sc. II/85

1. Wpisz w kratki wskazaną w nawiasie literę danego wyrazu.

The diagram shows a word puzzle grid consisting of seven empty boxes. Arrows point from various images to the boxes, indicating which letter from the image's name should be placed in each box. The images and their corresponding box numbers are:

- Fire (3) points to the 1st box.
- Red rose (2) points to the 2nd box.
- Pencil (6) points to the 3rd box.
- Soccer ball (5) points to the 4th box.
- Deer (1) points to the 5th box.
- Bananas (4) points to the 6th box.
- Sack (1) points to the 7th box.

2. W otrzymanym wyrazie ukrył się inny wyraz. Znajdź go i zakoloruj.

KARTA PRACY NR 2 sc. II/85

Przygotujcie i zapiszcie na arkuszu papieru plan wyprawy na majówkę według schematu.

1. Miejsce wyprawy z uzasadnieniem, dlaczego warto tam właśnie się wybrać
2. Godziny wyjścia i powrotu
3. W jaki sposób dostaniecie się na miejsce i ile to zajmie czasu?
4. Kogo zabierzecie?
5. Jakie przedmioty będą potrzebne?
6. Co należy zabrać do jedzenia i picia?
7. Jakie atrakcje będą przewidziane?
8. Podajcie przykład zabaw, jakie zaproponujecie na majówce.

KARTA PRACY NR 3 sc. II/85

1. Do wyrazu „majówka” dopisz wyrazy, które się rymują. W każdym z nich otocz kółkiem końcówkę „-ówka”.

majówka

---

2. Uzupełnij zdanie

W wyrazach z zakończeniem - ówka piszemy

Wyjątek stanowią wyrazy: skuwka, zasuwka, wsuwka. W tych wyrazach piszemy „u”.

KARTA PRACY NR 4 sc. II/85

1. Do wyrazu „majówka” dobierz z ramki wyrazy, które się rymują. W każdym z nich otocz kółkiem końcówkę „-ówka”.

góra, stołówka, główka, pióro, królewna, ciężarówka,
klasówka, makówka, wróżka, temperówka, ogród, parówka,
Kraków, wiatrówka, wywiadówka,

majówka

---

2. Uzupełnij zdanie

W wyrazach z zakończeniem „-ówka” piszemy

Wyjątek stanowią wyrazy: skuwka, zasuwka, wsuwka. W tych wyrazach piszemy „u”.

Kochani!

Słyszałam, że planowaliście dzisiaj swoje wyprawy na majówkę. Maj to piękny miesiąc, który warto wykorzystać na wspólne spędzenie czasu z rodziną czy przyjaciółmi. Ludzie często wyjeżdżają za miasto, w różne miejsca z dala od codzienności po to, by odpocząć, zrelaksować się. My, zwierzęta, to rozumiemy. Jednak często bywa tak, że ludzie nie liczą się z nami, deptają nas, męczą, a czasem też zabijają. Rośliny też cierpią, gdyż są zrywane, niszczone, deptane. Mam nadzieję, że pomyślicie o tym, co Wam napisałam i nie będziecie obojętnie patrzeć na niszczenie przyrody.

Życzę Wam udanych wypraw i dużo odpoczynku!

Wasza mrówka Eureka

List od Eureka sc.II/85

SCENARIUSZ ZAJĘĆ II/86

Tytuł	Laboratorium twórczości
Kształtowane kompetencje	myślenie twórcze, językowe i komunikacyjne, artystyczne
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozwijanie myślenia twórczego, – rozwijanie kompetencji językowej i komunikacyjnej. <p>OPERACYJNE: uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) układa wyrazy z liter tworzących słowo „komputerowiec”, 2) układa neologizmy, korzystając z sylab pochodzących z trzech wyrazów, 3) charakteryzuje postać noszącą wymyśloną przez siebie nazwę, 4) maluje portret tej postaci, 5) wykreśla wyrazy w tabeli zgodnie z instrukcją, 6) odczytuje zakodowaną informację od mrówki Eureka, 7) dzieli się swoimi przemyśleniami na temat istoty myślenia twórczego
Metody pracy	podające (komentarz, wyjaśnienie), praktyczne (ćwiczenia przedmiotowe), aktywizujące (trening twórczości)
Formy pracy	zbiorowa, w parach, indywidualna
Środki dydaktyczne	karty pracy nr 1-2, załącznik 1 - karteczki z nazwami roślin, przedmiotów i zwierząt, blok rysunkowy, farby, kredki, pastele (według uznania)
Czas trwania	jedna godzina, w tym: <ul style="list-style-type: none"> – edukacja polonistyczna - 25 minut, – edukacja plastyczna - 20 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne: 1

Wprowadzenie do zajęć

1. Nauczyciel zapisuje na tablicy wyraz „komputerowiec”. Zadaniem uczniów jest zapisanie w zeszytach jak największej liczby wyrazów ułożonych z liter budujących to słowo. UWAGA! Można wykorzystać tylko te litery, które tworzą słowo - bez ich dublowania.

WSKAZÓWKA DOTYCZĄCA PRACY Z UCZNIEM ZDOLNYM

Można utrudnić zadanie i postawić uczniom dodatkowy warunek, np.:

- utworzone słowa powinny być przynajmniej pięcioliterowe,
- utworzone słowa powinny rozpoczynać się od litery M,
- utworzone słowa powinny zawierać literę K.

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne:
2-3
środki dydaktyczne:
- karteczki z
wyrazami (załącznik
1),
- karta pracy nr 1

Zajęcia właściwe

2. Genetycy

Nauczyciel przygotowuje w trzech naczyniach kartki z nazwami: zwierząt, roślin i przedmiotów. Uczeń losuje po jednej kartce z każdego naczynia, a następnie tworzy nowy wyraz, w którym wykorzystywałby przynajmniej jedną sylabę z każdego wylosowanego słowa, np.

paprotka - lew - aparat, utworzony wyraz: ratkalew.

Zadaniem uczniów jest wyobrażenie sobie postaci, które nosiłyby nazwy przez nich utworzone, a następnie uzupełnienie karty pracy nr 1. Uczniowie dokonują charakterystyki tej postaci, opisując:

- *sposób jej poruszania się,*
- *sposób kontaktowania się z innymi,*
- *sposób przeżywania uczuć.*

Ponadto uczniowie wskazują, czego ludzie mogliby nauczyć się od tych postaci.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Można poszerzyć charakterystykę postaci o sposób spędzania przez nią wolnego czasu, preferowany ubiór lub też zaprojektować język, w którym te postaci porozumiewają się ze sobą.

Źródło ćwiczenia: M. Jąder (2005). *Krok w kierunku kreatywności*. Kraków: Wyd. Impuls, s. 52.

edukacja
plastyczna
cele operacyjne: 4
środki dydaktyczne:
- blok rysunkowy,
- farby, kredki,
- pastele (według
uznania)

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne:
5-7
środki dydaktyczne:
karta pracy nr 2.

3. Portret postaci

Uczniowie przygotowują portret wymyślonej postaci w dowolnej technice plastycznej. Następnie uczniowie organizują wystawę prac pt. „Gabinet osobliwości”.

WSKAZÓWKA DOTYCZĄCA PRACY Z UCZNIEM ZDOLNYM

Nauczyciel, zamiast podawać tytuł wystawy prac, może zachęcić uczniów do samodzielnego wymyślenia jak najciekawszego tytułu.

Podsumowanie zajęć

4. Zadaniem uczniów jest wykreślenie w tabeli słów podanych poniżej, a następnie utworzenie z pozostałych w niej liter informacji od mrówki Eureka (karta pracy nr 2).

Słowa do wykreślenia: PIES, PTAK, NIĆ, KRESKA, CUKIER, OKO, LODY, ROSA, DAMA, RYŚ, KOZA.

UWAGA! Słowa można wykreślać jedynie w poziomie lub w pionie (nie po przekątnych).

M	K	R	E	S	K	A	Y
P	Ś	C	L	O	K	O	T
T	W	U	L	O	D	Y	Ó
A	N	K	R	D	A	M	A
K	I	I	O	R	R	Y	Ś
C	Ć	E	S	P	I	E	S
Z	O	R	A	K	O	Z	A

Po odczytaniu informacji od mrówki Eureka nauczyciel pyta uczniów:

- *Jak rozumiecie tę informację?*
- *Co według Was oznacza myślenie twórcze?*

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Uczniowie mogą w ramach pracy domowej przeprowadzić krótki wywiad z kilkoma osobami (domownikami) dotyczący zagadnienia: co to znaczy myśleć twórczo? Na kolejnych zajęciach w grupach tworzą definicję myślenia twórczego na podstawie uzyskanych wypowiedzi.

KARTA PRACY NR 1 sc. II/86

Nazwa	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
Sposób kontaktowania się z innymi	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
Sposób przeżywania uczuć	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
Sposób poruszania się	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
Czego praktycznego (ułatwiającego życie) ludzie mogą się od niej/niego nauczyć?	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>

KARTA PRACY NR 2 sc. II/86

Wykreśl w tabeli podane niżej słowa. Z pozostałych liter utwórz informację od mrówki Eureka.

Słowa do wykreślenia: PIES, PTAK, NIĆ, KRESKA, CUKIER, OKO, LODY, ROSA, DAMA, RYŚ, KOZA.

UWAGA! Słowa można wykreślać jedynie w poziomie lub w pionie (nie ukośnie).

M	K	R	E	S	K	A	Y
P	Ś	C	L	O	K	O	T
T	W	U	L	O	D	Y	Ó
A	N	K	R	D	A	M	A
K	I	I	O	R	R	Y	Ś
C	Ć	E	S	P	I	E	S
Z	O	R	A	K	O	Z	A

Informacja od mrówki Eureka:

!

ZAŁĄCZNIK 1 sc. II/86

delfin	storczyk	krzesło
kuropatwa	róża	telewizor
krokodyl	tulipan	długopis
koliber	gerber	agrafka
borsuk	cytryna	kosmetyczka
mrówkojad	marchewka	lusterko
wielbłąd	pietruszka	drukarka
pasikonik	koper	szklanka
żyrafa	dracena	samolot
biedronka	bratek	pralka
niedźwiedź	żonkil	wózek

SCENARIUSZ ZAJĘĆ II/87

Tytuł	Gry i zabawy na dodawanie
Kształtowane kompetencje	matematyczne, myślenie twórcze, językowe i komunikacyjne
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozwijanie kompetencji matematycznych, – rozwijanie kompetencji językowej i komunikacyjnej. <p>OPERACYJNE: uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) rozumie zasady gry i przestrzega ich, 2) dodaje i odejmuje w zakresie do 50, 3) identyfikuje liczby parzyste i nieparzyste, 4) odkodowuje szyfry, wykorzystując umiejętność dodawania w zakresie 50, 5) opracowuje strategię gry, 6) jest gotowy do ponoszenia ryzyka podczas gry, 7) identyfikuje błędy w twierdzeniach odczytywanych przez nauczyciela i poprawia je, 8) odczytuje zaszyfrowaną informację od mrówki Eureka
Metody pracy	podające (komentarz, wyjaśnienie), praktyczne (ćwiczenia przedmiotowe)
Formy pracy	zbiorowa, w parach, indywidualna
Środki dydaktyczne	karta pracy nr 1, kostki do gry, załącznik 1, kartki w formacie A4 z liczbami z zakresu 1-49
Czas trwania	dwie godziny, w tym: <ul style="list-style-type: none"> – edukacja matematyczna - 60 minut, – edukacja społeczna - 20 minut, – edukacja polonistyczna - 20 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

edukacja matematyczna, społeczna

cele operacyjne: 1-3

środki dydaktyczne:

kartki w formacie A4

z liczbami z przedziału 1–49

edukacja matematyczna

cele operacyjne: 4

środki dydaktyczne:

karta pracy nr 1

edukacja społeczna

cele operacyjne:

5-6

środki dydaktyczne:

- kostki do gry,
- załącznik 1

edukacja matematyczna, polonistyczna

cele operacyjne: 7

Wprowadzenie do zajęć

1. Uczniowie losują kartki z liczbami z zakresu 1-49 i tworzą pociągi zbudowane z dwóch wagonów w taki sposób, że suma wartości wagonów wynosi 50. Uczniowie sami dobierają się w odpowiednie pary, zaś nauczyciel kontroluje poprawność „połączeń”. Pociągi ustawiają się na torach i rozpoczynają bieg. Nauczyciel wydaje polecenia, a odpowiednie składy pociągów reagują:

- *Pociągi z wagonem o wartości mniejszej niż 20 skręcają w prawo!*
- *Pociągi z wagonem o wartości większej niż 45 skręcają w lewo!*
- *Pociągi z wagonami o wartościach parzystych zawracają!*
- *Pociągi z wagonami o wartościach nieparzystych podskakują!*

Wprowadzenie do zajęć

2. Sztuka szyfrowania

Uczniowie otrzymują kartę pracy nr 1. Pracują indywidualnie lub w parach. Ich zadaniem jest złamanie szyfrów przygotowanych przez mrówkę Eurekę.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Można również przeprowadzić zawody pt. „Łamacze kodów” między 4-5 zespołami uczniów.

3. Do 50

Uczniowie pracują w parach. Ich zadaniem jest uzyskanie wyniku 50 w najmniejszej liczbie rzutów kostką. Każdorazowo uczeń decyduje, czy zapisać wynik w rzędzie jedności czy dziesiątek (załącznik 1). Gra toczy się do uzyskania sumy 50 przez jednego z zawodników.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Gra wprowadza ucznia w analizę decyzyjną i myślenie strategiczne. Jednocześnie uczy racjonalnej kalkulacji ryzyka poznawczego. Jest to bardzo ważna kompetencja dla uczniów zdolnych, którzy przejawiają często trudności w zakresie tolerancji ryzyka. (co pośrednio oddziałuje na hamowanie postawy twórczej).

4. Błąd na błędzie

Nauczyciel odczytuje twierdzenia, zaś uczniowie oceniają ich poprawność. W przypadku dostrzeżenia błędu, podają prawidłową wersję zdania.

Twierdzenia:

- *Mrówka Eureka zapłaciła za swój nowy plecak 37 złotych. Jej koleżanka Eulalia kupiła sobie plecak o 11 złotych droższy. Oznacza to, że plecak Eureka był o 11 złotych tańszy od plecaka Eulalii.*
- *Mrówka Eureka przepracowała w poniedziałek 6 godzin, zaś każdego kolejnego dnia pracowała o godzinę dłużej. W sobotę i niedzielę odpoczywała. Eureka*

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

przepracowała w ciągu tygodnia 35 godzin.

- Mrówka Eureka zapłaciła za zakupy o wartości 33 złote banknotem o nominalne 50 złotych. Otrzymała 27 złotych reszty.
- Mrówka Eureka zebrała 11 gałązek do rozbudowy mrowiska. Jej trzy koleżanki o 27 więcej. Razem mrówki zbierały 50 gałązek.

Podsumowanie zajęć

5. Zadaniem uczniów jest odczytanie zaszyfrowanej informacji od mrówki Eureka („Gratulacje”).

edukacja
matematyczna
cele operacyjne: 8

17+12	23+19	15+29	9+31	21+9	17+11	20+29	18+30	23+23	19+20

$9+20=G$

$17+13=U$

$30+10=T$

$14+14=L$

$19+27=J$

$20+24=A$

$21+21=R$

$17+32=A$

$28+20=C$

$18+21=E$

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Nauczyciel wyświetla informację od mrówki Eureka wraz ze wskazówkami na tablicy interaktywnej.

KARTA PRACY NR 1 sc.II/87

Mrówka Eureka przygotowała dla Ciebie kilka szyfrów. Złam je!

Zadanie 1.

Mrówka Eureka wyceniła wartości kilku wyrazów następująco:

krowa	31 zł
stół	26 zł
aparat	36 zł

Eureka oszacowała wartość każdej samogłoski na 5 zł. Nieco inaczej oceniła wartość spółgłosek, choć wiadomo, że wszystkie spółgłoski miały taką samą wartość.

Oceń wartość wyrazów:

wyraz	działanie	wynik
woda		
gazeta		
butelka		
komputer		
stoik		
telewizja		

Zadanie 2.

Uzupełnij brakujące dane:

- a) 2, 9, 16, ____, 30, ____
- b) 8, 13, ____, ____, 28, ____
- c) 12, ____, 36, ____
- d) 9, 18, ____, ____, 45
- e) 5, 15, ____, ____, ____, 55
- f) 11, 22, 33, ____, ____

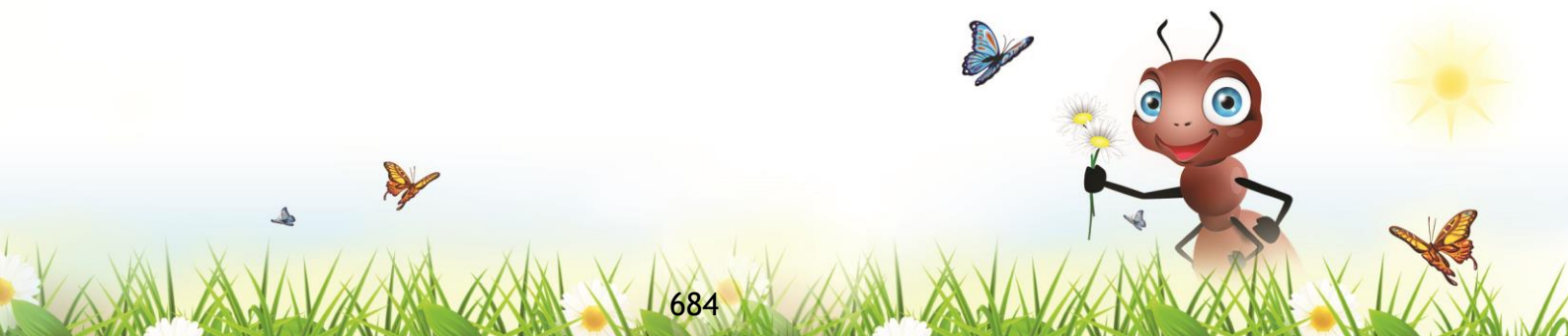
ZAŁĄCZNIK 1 sc. II/87

Nr rzutu	Rząd dziesiątek	Rząd jedności	Suma

SCENARIUSZ ZAJĘĆ II/88

Tytuł	Czego nauczył się Piotruś Kita? (22 V Dniem Praw Zwierząt)
Kształtowane kompetencje	komunikacyjne, językowe, społeczne, kulturowe, motoryczne, wrażliwość etyczna
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none"> – kształtowanie wśród uczniów postawy codziennej troski o przyrodę i zwierzęta domowe, – kształtowanie postawy empatii i właściwych postaw społecznych, – rozwijanie wrażliwości etycznej, – czytanie z podziałem na role. <p>OPERACYJNE: uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) wchodzi w role postaci literackich (próbując zrozumieć motywację postępowania bohaterów, porównuje i ocenia zachowania bohaterów), 2) słucha czytanego tekstu i wypowiada się na temat lektury, 3) czyta głośno z podziałem na role tekst lektury, 4) wyszukuje odpowiednie fragmenty tekstu jako argument (cytat) do dyskusji na temat traktowania zwierząt przez grzeczne i niegrzeczne dzieci, 5) inscenizuje wybrane fragmenty lektury, 6) redaguje list do Dręczyciela Zwierząt, wymieniając prawa zwierząt do życia, zabawy, bezpieczeństwa (wskazówki w karcie pracy 2), 7) projektuje i wykonuje plakat z okazji Dnia Praw Zwierząt, 8) wymienia najważniejsze organizacje walczące o przestrzeganie praw zwierząt
Metody pracy	podające (pogadanka), aktywizujące (drama, dyskusja), praktyczne (praca z tekstem literackim, projekt plastyczny, ćwiczenia redakcyjne i stylistyczne)
Formy pracy	grupowa, w parach, indywidualna
Środki dydaktyczne	książka Ewy Nowak pt. „Piotruś Kita”, Warszawa 2007, karty pracy nr 1-2, załączniki 1-3
Czas trwania	trzy godziny, tym: <ul style="list-style-type: none"> – edukacja społeczna - 45 minut, – edukacja polonistyczna - 45 minut, – wychowanie fizyczne - 10 minut, – edukacja plastyczna - 30 minut, – edukacja przyrodnicza - 15 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

Wprowadzenie do zajęć

1. Kocie straszki i strachy

Uczniowie wchodzą w role kotów i odgrywają kolejne scenki w zależności od poleceń nauczyciela. Przykładowo:

- *Małe kotki wyszły na spacer, idą na czterech łapkach powoli i ostrożnie, rozglądają się z zaciekawieniem wokół. Wspinają się wysoko, stojąc na tylnych łapkach. Przeciągają w słońcu, teraz wracają na cztery łapki i robią koci grzbiet. Stroszą się i robią znów koci grzbiet. Przemykają bokiem, cały czas na czterech łapkach. Próbuje wspiąć się na górę, stojąc na tylnych łapkach. Teraz kulą się w kłębuszek i próbują być niewidoczne. Uciekają wzrokiem. - Stop. Koniec zabawy. Wychodzimy z roli. Stajemy prosto i strzepujemy z siebie wszelkie negatywne emocje, strzepujemy ręce, teraz nogi i cali się otrząsamy jak zmoczone kotki. Wołamy głośno „uff!” i już wszystko dobrze.*
- *Czy wszyscy się dobrze czują? Nikomu nie jest smutno?*

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Ta zabawa wymaga symbolicznego oczyszczenia z negatywnych emocji, których doświadczają dzieci podczas wchodzenia w rolę małych kotków, które się coraz bardziej boją.

Zajęcia właściwe

2. Czego lub kogo mogą się bać małe kotki?

Nauczyciel pyta, co uczniowie myślą o małych kotkach:

- *Jak wyglądają? Czy mieli kiedyś takie małe kotki?*
- *Jak się takie małe kotki zachowują? Co robią, jak się boją? Czy zachowują się tak, jak oni przed chwilą podczas zabawy, czy też inaczej?*

Nauczyciel prosi uczniów, aby zastanowili się, czego lub kogo mogą bać się takie małe koty i jak im wtedy możemy pomóc (czas na swobodne odpowiedzi uczniów).

3. Czytanie opowiadanie E. Nowak (2007). *Piotruś Kita*. Warszawa: Jacek Santorski & Co.

Uczniowie słuchają fragmentów tekstu czytane przez nauczyciela:

Fragm. 1.

„Cześć jestem Piotrek, a to jest mój kot Mleko. Wiem, że ma jedno oko, pół ogona i wcale nie jest najpiękniejszym kotem na świecie. To wszystko prawda. Ale co z tego, skoro to mój ukochany kot?

Kiedyś nie lubiłem kotów i właśnie o tym chcę Wam opowiedzieć. Nie wiem, czy uwierzycie w tę historię, bo ja sam czasem nie mogę uwierzyć, że to się zdarzyło, ale przysięgam Wam, że wszystko co opowiem, to najszczerza na świecie prawda.

Któregoś dnia w szkole na przyrodzie pani długo nam opowiadała, jak bardzo trzeba uważać ze zwierzętami. Nie wolno ich głaskać, trzeba ciągle myć ręce. Zwierzęta, szczególnie te dziko żyjące, czyli niemające domu, mogą być na coś chore.

Gdy tego dnia wracaliśmy ze szkoły, zobaczyłem przy naszym śmietniku dwa koty. Leżały

edukacja
społeczna,
wychowanie
fizyczne
cele operacyjne:
1, 5

edukacja
polonistyczna,
społeczna
cele operacyjne: 5

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne:
1, 2, 3, 4
środki dydaktyczne:
lektura E. Nowak

na słońcu i wcale się nie przejmowały ani swoimi chorobami ani niczym innym. Spały. Jeden miał nawet ładne futro, całe jakby w kolorze stali. Drugi był czarny jak noc. Słyszałem jak ludzie nazywali je Niebieski i Puma. Bardzo mnie to zdenerwowało. Po co kotom imiona? I dlaczego jest im tak dobrze? Śpią sobie i niczym się nie przejmują. Mają po prostu słodkie, sielskie życie. A mnie mama każe wyrzucać śmieci. Namówiłem więc Dzikiego i Procę, żebyśmy dali tym dwóm nauczkę.

Kupiliśmy sobie trzy pączki, każdy w osobnej torebce. Pączki zjedliśmy. Zruciliśmy tornistry w jedno miejsce, żeby nam nie przeszkadzały w akcji, i każdy z nas po cichu zakradł się od strony śmietnika. Gdy byliśmy już bardzo blisko śpiących kotów, na trzy-cztery każdy z nas huknął swoją papierową torebką. Ale było fajnie! Niebieski i Puma zerwały się na cztery łapy i z kocim wrzaskiem rzuciły się do ucieczki, a my -tupiąc, gwizdząc i klaszcząc w ręce - za nimi. W końcu nam zwiały, ale daliśmy im porządną nauczkę.

- Fajnie było, nie? - powiedział Proca i widziałem, że mnie podziwia. Ja też byłem z siebie dumny.

Potem założyliśmy klub (...) do walki z kotami.

Piotrek został prezesem Klubu do walki z kotami.

„W straszaniu kotów byłem najlepszy. Pewnego dnia udało mi się sprytnie zagnać kociaka w kolorze stali, o imieniu Niebieski, wprost do tekturowego pudła. Rzucaliśmy tym pudłem pomiędzy sobą, a kociak dał się, aż miło było słuchać. Potem mama zawołała mnie na obiad, a że mama zawsze powtarza, że greczny chłopiec przychodzi od razu, gdy go wołają, więc rzuciłem pudłem i nie wiem, co później stało się z kotem (...)

Proca usłyszał od swojego ojca, że taki mały kociak jak wejdzie na drzewo, to nie umie z niego zejść. Siedzi na gałęzi, patrzy w dół i przeraźliwie miauczy, ale zejść nie potrafi. Jeśli ludzie mu nie pomogą - to klops!”

4. Kim są Dręczyciele Zwierząt?

Nauczyciel przerywa czytanie i pyta:

- Jak sądzicie, czy chłopcy z Klubu Dręczycieli wypróbowali i ten sposób dręczenia?
- Czy Wy znacie takich dręczycieli?
- Czy sami przypadkiem nie dręczyliście zwierząt?
- Czy macie zwierzęta domowe? Jak o nie dbacie? Czy Wasze zwierzęta zawsze mają świeżą wodę i jedzenie, śpią w suchym i ciepłym miejscu? Czy dbacie o to, by były bezpieczne?

Czas na swobodne wypowiedzi uczniów.

5. Czasami Dręczyciele Zwierząt to pozornie mili ludzie i grzeczne dzieci

Nauczyciel przypomina, że mama Piotrka uważała go za grzecznego synka. Pyta:

- Jak sądzicie, czy Piotrek uważał swoje zachowanie za niegrzeczne?
- Czy czuł wyrzuty sumienia, czy żałował swoich postępów? A jego koledzy - Proca i Dzik?

Oczekiwana odpowiedź - przecząca.

Nauczyciel zaprasza do słuchania kolejnego fragmentu.

Fragm. 2.

Na lekcji wychowawczej pani oceniała nasze zachowanie. Ja miałem mieć wzorowe, bo ze wszystkich przedmiotów mam dobre oceny i w szkole zawsze jestem grzeczny. I miałbym, gdyby nie ta Dorota. Podła Kociara! Wstała i powiedziała:

- *Ja bym chciała, żeby Piotrek opowiedział nam, jaki jest jego stosunek do zwierząt. Bo ja mam coś do powiedzenia w tej sprawie.*

Chybaby wszystko wypaplała naszej pani, gdyby nie to, że zadzwonił dzwonek i nie zdążyła.

Postanowiłem się na niej zemścić.

Wśród kotów Doroty ma swojego ulubieńca. To taki szary, jakby stalowoniebieski, który kuleje. Słyszeliśmy, że ona nazywa go Rosyjski Niebieski - to chyba rasa, ale w skrócie Niebieski.

- *Dorota, za to, co mi zrobiłaś, dziś Niebieskiemu przywiążemy puszkę do ogona.*
- *Jesteś podły! Mam nadzieję, że ... (...)*

6. Kara dla Dręczycieli?

Fragm. 3.

Wydawało się, że nie ma mocnych na Piotrka-Dręczyciela, ale w końcu spotkała go baśniowa kara. Sam został zamieniony w kota Kitę i doznał wiele krzywd od swoich dawnych kolegów.

Nauczyciel pyta uczniów:

- *Czy taka kara powinna spotkać każdego dręczyciela?*
- *A jak przekonać Dręczyciela do zmiany zachowania bez magicznych środków? Może właśnie zobaczenie świata z perspektywy porzuconego, głodnego kociaka, którego wszyscy przepędzają?*

7. Bycie małym, porzuconym kotkiem wśród niemiłych ludzi

- *Przypomnijcie sobie, jak czuł się Piotrek, gdy został małym Kitą.*
- *Jak traktowali go przechodnie? Jak go potraktowali jego koledzy?*
- *Kto pomógł Piotrkowi Kicie?*
- *Dlaczego mama Piotrka nie przynosiła wcześniej kotów do domu?*

Praca z tekstem - uczniowie odszukują odpowiednie fragmenty i głośno je odczytują

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Warto również przypomnieć początkowy fragment opowiadania dotyczący zajęć z przyrody, podczas których nauczycielka przestrzegała uczniów przed pochopnym głaskaniem bezdomnych zwierząt. To prawda. Nie należy krzywdzić i przepędzać zwierząt, ale przed zabraniem ich do domu trzeba zawsze zaprowadzić je do weterynarza i poprosić o wszystkie konieczne szczepienia.

8. Przemiana Piotrka z Dręczyciela w Przyjaciela Zwierząt

Praca w grupach. Uczniowie samodzielnie odszukują właściwe fragmenty tekstu i odczytują je głośno.

edukacja
społeczna,
polonistyczna,
przyrodnicza
cele operacyjne:

1, 4, 6, 8

środki dydaktyczne:

- karty pracy nr 1-2,

- fragmenty tekstu,

- załączniki 1-2

9. Redagujemy List do Dręczyciela Zwierząt

Nauczyciel pyta:

- *Skoro Piotrek z Dręczyciela stał się Przyjacielem Zwierząt, to można odmienić umysł i serce innych dręczycieli?*
- *Zastanówcie się, jak można przekonać, że warto pomagać zwierzętom. Skorzystajcie ze wskazówek w kartach pracy oraz cytujcie wybrane przez siebie fragmenty opowiadania pani Ewy Nowak.*

Praca w parach. Po czasie wyznaczonym przez nauczyciela każda z grup dokonuje prezentacji swoich argumentów. Nauczyciel zapisuje je na tablicy.

10. Zwierzęta mają swoje prawa przez cały rok. 22 V Dniem Praw Zwierząt

Uczniowie odczytują kolejno prawa zwierząt. Na koniec wklejają do zeszytów załącznik 2 i ozdabiają je graficznie.

11. Organizacje Przyjaciół Zwierząt

- *W opowiadaniu przyjacielem zwierząt była Dorotka. Przypomnijcie, co robiła Dorotka, aby pomóc bezdomnym zwierzętom.*

Pogadanka nauczyciela o organizacjach, które pomagają zwierzętom (załącznik 1-2).

Podsumowanie zajęć

12. Projektujemy i wykonujemy plakat z okazji Dnia Praw Zwierząt

Praca w grupach. Każda grupa wybiera jednego kociego bohatera z opowiadania Ewy Nowak i rysuje go w sytuacji, kiedy ma swojego miłego ludzkiego Opiekuna.

Na zakończenie wszystkie małe plakaty zostają powieszony w jednym miejscu wokół napisu „Dbajmy o zwierzęta!”.

edukacja
plastyczna,
polonistyczna
cele operacyjne: 7
środki dydaktyczne:
materiały plastyczne

KARTA PRACY NR 2 sc. II/88

Deklaracja Miłośnika Zwierząt

Pracuj w grupie. Zredaguj razem z koleżankami i kolegami Deklarację Miłośnika Zwierząt. **Deklaracja to rodzaj oświadczenia i zobowiązania do czegoś.** Zastanów się, do jakiego zachowania powinien zobowiązać się ktoś, kto chce zasłużyć na miano Miłośnika Zwierząt? W trakcie pracy skorzystaj z zamieszczonych poniżej zdań.

Miłośnik Zwierząt:

- nie rani i nie okalecza!
- nie bije i nie drażni!
- nie straszy i nie przegania!
- nie terroryzuje i do niczego nie zmusza!
- nie głodzi i nie trzyma na łańcuchu!
- nie porzuca!

Miłośnik Zwierząt pamięta, że zwierzę nie jest rzeczą!

Miłośnik Zwierząt wie, że zwierzę, tak samo jak każdy człowiek, odczuwa emocje - kocha i tęskni, cierpi, gdy zostanie porzucone.

Miłośnik Zwierząt wie, że zwierzę tak samo jak każdy człowiek odczuwa ból, głód czy strach, więc stara się go przed tym ochronić!

Miłośnik Zwierząt jest świadomy, że zwierzę potrzebuje szacunku i opieki!

ZAŁĄCZNIK 1 sc. II/88

Opowiadanie E. Nowak (2007). *Piotruś Kita*.
Warszawa: Jacek Santorski &Co., [fragmenty].

Fragment 1. Piotrek i jego paczka.

- Cześć jestem Piotrek, a to jest mój kot Mleko. Wiem, że ma jedno oko, pół ogona i wcale nie jest najpiękniejszym kotem na świecie. To wszystko prawda. Ale co z tego, skoro to mój ukochany kot? Kiedyś nie lubiłem kotów i właśnie o tym chcę Wam opowiedzieć. Nie wiem, czy uwierzycie w tę historię, bo ja sam czasem nie mogę uwierzyć, że to się zdarzyło, ale przysięgam Wam, że wszystko co opowiem, to najszczerza na świecie prawda.

Któregoś dnia w szkole na przyrodzie pani długo nam opowiadała, jak bardzo trzeba uważać ze zwierzętami. Nie wolno ich głaskać, trzeba ciągle myć ręce. Zwierzęta, szczególnie te dziko żyjące, czyli niemające domu, mogą być na coś chore. Gdy tego dnia wracaliśmy ze szkoły, zobaczyłem przy naszym śmietniku dwa koty. Leżały na słońcu i wcale się nie przejmowały ani swoimi chorobami, ani niczym innym. Spały. Jeden miał nawet ładne futro, całe jakby w kolorze stali. Drugi był czarny jak noc. Słyszałem jak ludzie nazywali je Niebieski i Puma. Bardzo mnie to zdenerwowało. Po co kotom imiona?

I dlaczego jest im tak dobrze? Śpią sobie i niczym się nie przejmują. Mają po prostu słodkie, sielskie życie. A mnie mama każe wyrzucać śmieci.

Namówiłem więc Dzikiego i Procę, żebyśmy dali tym dwóm nauczkę. Kupiliśmy sobie trzy paczki, każdy w osobnej torebce. Paczki zjedliśmy. Zrzuciliśmy tornistry w jedno miejsce, żeby nam nie przeszkadzały w akcji i każdy z nas po cichu zakradł się od strony śmietnika. Gdy byliśmy już bardzo blisko śpiących kotów, na trzy-cztery każdy z nas huknął swoją papierową torebką. Ale było fajnie! Niebieski i Puma zerwały się na cztery łapy i z kocim wrzaskiem rzuciły się do ucieczki, a my - tupiąc, gwizdząc i klaszcząc w ręce - za nimi. W końcu nam zwiały, ale daliśmy im porządną nauczkę.

- Fajnie było, nie? - powiedział Proca i widziałem, że mnie podziwiał. Ja też byłem z siebie dumny. Potem założyliśmy klub do walki z kotami.

Fragment 2. Piotrek został prezesem klubu do walki z kotami.

- W straszaniu kotów byłem najlepszy. Pewnego dnia udało mi się sprytnie zagnać kociaka w kolorze stali, o imieniu Niebieski, wprost do tekturowego pudła. Rzucaliśmy tym pudłem pomiędzy sobą, a kociak darł się, aż miło było słuchać. Potem mama zawołała mnie na obiad, a że mama zawsze powtarza, że greczny chłopiec przychodzi od razu, gdy go wołają, więc rzuciłem pudłem i nie wiem, co później stało się z kotem (...)

Proca usłyszał od swojego ojca, że taki mały kociak jak wejdzie na drzewo, to nie umie z niego zejść. Siedzi na gałęzi, patrzy w dół i przeraźliwie miauczy, ale zejść nie potrafi. Jeśli ludzie mu nie pomogą - to klops! (...)

Fragment 3. Zemsta Piotrka

Na lekcji wychowawczej pani oceniała nasze zachowanie. Ja miałem mieć wzorowe, bo ze wszystkich przedmiotów mam dobre oceny i w szkole zawsze jestem greczny. I miałbym, gdyby nie ta Dorota. Podła Kociara! Wstała i powiedziała:

- Ja bym chciała, żeby Piotrek opowiedział nam, jaki jest jego stosunek do zwierząt. Bo ja mam coś do powiedzenia w tej sprawie.

Chybaby wszystko wypaplała naszej pani, gdyby nie to, że zadzwonił dzwonek i nie zdążyła. Postanowiłem się na niej zemścić.

Wśród kotów Dorota ma swojego ulubieńca. To taki szary, jakby stalowoniebieski, który kuleje. Słyszeliśmy, że ona nazywa go Rosyjski Niebieski - to chyba rasa, ale w skrócie Niebieski.

- Dorota, za to, co mi zrobiłaś, dziś Niebieskiemu przywiążemy puszkę do ogona.

- Jesteś podły! Mam nadzieję, że ... (...)

Wydawało się, że nie ma mocnych na Piotrka-Dręczyciela, ale w końcu spotkała go baśniowa kara. Sam został zamieniony w kota Kite i doznał wiele krzywd od swoich dawnych kolegów.

O dalszych przygodach Piotrka-Kity przeczytacie w książce Ewy Nowak.

ZAŁĄCZNIK 2 sc. II/88

Organizacje działające na rzecz zwierząt

ANIMALS - Ogólnopolskie Towarzystwo Ochrony Zwierząt

Zajmuje się ochroną zwierząt w Polsce (zapobiega okrutnemu traktowaniu zwierząt i zapewnia opiekę bezdomnym zwierzętom).

Towarzystwo Przyrodnicze „Bocian”

Działa na rzecz ochrony dziko żyjących gatunków roślin i zwierząt w Polsce.

Od roku 2005 „Bocian” jest członkiem IUCN - Międzynarodowej Unii Ochrony Przyrody.

Towarzystwo Opieki nad Zwierzętami w Polsce

Organizacja pomaga zwierzętom okrutnie traktowanym.

World Wide Fund for Nature

(tł. Światowy Fundusz na rzecz Przyrody)

Organizacja o charakterze międzynarodowym. Jej misją jest budowanie przyszłości, w której ludzie będą żyli w zgodzie z przyrodą.

Liga Ochrony Przyrody

Celem organizacji jest uwrażliwienie człowieka na piękno przyrody oraz wyedukowanie dzieci i młodzieży do właściwego postępowania wobec środowiska.

Nietestowane na zwierzętach

Robiąc zakupy, należy szukać produktów z takimi oznaczeniami, które informują, że w trakcie produkcji i testowania produktu nie ucierpiało żadne zwierzę.

ZAŁĄCZNIK 3 sc. II/88

Kartka z kalendarza - ważne daty

22 maja	Polski Dzień Praw Zwierząt
4 października	Światowy Dzień Zwierząt (ang. <i>World Animal Day</i>)
październik	Miesiąc Dobroci dla Zwierząt (październik) To miesiąc dobroci dla zwierząt.
10 grudnia	Międzynarodowy Dzień Praw Zwierząt (ang. <i>International Animal Rights Day (IARD)</i>)

Kartka z kalendarza

Polski Dzień Praw Zwierząt

SCENARIUSZ ZAJĘĆ II/89

Tytuł	Królestwo trudnych słówek - zabawy ortograficzne
Kształtowane kompetencje	językowe i komunikacyjne, kulturowe, interpersonalne i społeczne, matematyczne, myślenie logiczne, myślenie twórcze, postawa przedsiębiorcza
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none"> – utrwalenie pisowni wyrazów z „ó” i „u”, „rz” i „ż”, – utrwalenie zasady ortograficznej - pisania nazw własnych wielką literą, – wdrażanie do cichego czytania tekstu ze zrozumieniem, – kształtowanie umiejętności wyszukiwania w tekście fragmentów na podany temat, z daną literą lub zgodnie z daną zasadą ortograficzną, – kształtowanie myślenia logicznego i kreatywnego oraz przedsiębiorczości. <p>OPERACYJNE: uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) czyta tekst cicho ze zrozumieniem, 2) wyszukuje w tekście fragmenty na podany temat, z daną literą lub zgodnie z daną zasadą ortograficzną, 3) wypowiada się kilkoma zdaniami w uporządkowanej formie, 4) rozwiązuje zadania ortograficzne i matematyczno-ortograficzne, 5) wyjaśnia zasady ortograficzne i stosuje je w praktyce, 6) uczestniczy w zabawie teatralnej, 7) bierze czynny udział w promowaniu bohaterów ortograficznych, wykazując postawę przedsiębiorczości i kreatywności, 8) wykonuje projekt plastyczny
Metody pracy	praktyczne (praca z tekstem, zadania matematyczne, ćwiczenia ortograficzne), aktywizujące (zabawa teatralna, trening twórczości)
Formy pracy	zbiorowa, indywidualna, w parach
Środki dydaktyczne	karty pracy nr 1-5, załączniki 1-2, kolorowe wstążki do pracy w grupach, jabłka, materiały plastyczne
Czas trwania	dwie godziny, w tym: <ul style="list-style-type: none"> – edukacja polonistyczna - 45 minut, – edukacja matematyczna - 15 minut, – wychowanie fizyczne - 15 minut, – edukacja plastyczna - 15 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

Wprowadzenie do zajęć

edukacja zdrowotna
cele operacyjne: 6
środki dydaktyczne:
jabłka

1. Jabłkowe królestwo

Uczniowie wchodzą w rolę królów i królowych, wyobrażając sobie, że mają na głowie jabłko. Ich zadaniem jest stanie prosto i poruszanie się prosto, aby nie zgubić wyobrażonego jabłka z głowy. Jeśli spotkają na swej drodze inną królową lub króla - mają się powitać po królewsku, czyli dygnąć, ale we wciąż wyprostowanej postawie.

Potem uczniowie dostają po jabłku, które umieszczają na głowie i wykonują te same ćwiczenia, tak długo, aż zgubią swoje jabłka. Zwyciężają te osoby, które najdłużej utrzymają wzorcową wyprostowaną postawę.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

To ćwiczenie może też stanowić dobry wstęp do stałych uwag w trakcie zajęć i np. zamiast zwracać uwagę, typu „usiądź prosto”, wystarczy przypomnieć uczniom „jabłkowa królowa” czy „jabłkowy król”.

Zajęcia właściwe

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne:
1, 2, 3, 4, 5
środki dydaktyczne:
- załączniki 1-2,
- karty pracy 1-3

2. W królestwie trudnych słówek

Uczniowie czytają ortograficzne opowiadanie o baśniowym królestwie trudnych słówek (załącznik 1).

Bohaterowie to królewscy rodzice i ich córki, dla których wydano bal w poszukiwaniu odpowiednich kandydatów na mężów. Poszczególne karty pracy nr dotyczą kolejnych elementów tego opowiadania:

- opisu królestwa,
- opisu dworzan,
- opisu balu,
- opowiadania o rozterkach miłosnych księżniczki Różdżki i królowy Smużki.

3. Krzyżówka ortograficzna (karta pracy nr 1).

4. Bal matrymonialny w Królestwie Trudnych Słówek (załącznik 2 i karty pracy nr 2-3).

5. Galeria dla Różdżki i Smużki

Na podstawie opowiadania ortograficznego (załącznik 1) - uczniowie wykonują portrety kolejnych kawalerów (praca w parach).

edukacja
plastyczna,
polonistyczna
cele operacyjne: 8
środki dydaktyczne:
materiały plastyczne

6. Prezentacja kawalerów dla Różdżki i Smużki

Uczniowie wchodzą w rolę dworzan poszczególnych kawalerów, prezentując swoje portrety i wychwalając „ortograficzne przymioty” bohaterów, zgodnie z kartą pracy 3.

edukacja
polonistyczna,
matematyczna
(ekonomiczna)

cele operacyjne:

4, 7

środki dydaktyczne:

karty pracy nr 3,4,5

edukacja

polonistyczna

cele operacyjne:

3, 5, 6

7. Kiedy panny nie wybiorą, to uczniowie im pomogą

Konkurs na mężów ortograficznych księżniczek. Uczniowie głosują na poszczególne postacie i demokratycznie wybierają obu przyszłych mężów królewskich córek.

8. Kosztorys ortograficzno-matematyczny

Karty pracy nr 4-5

Podsumowanie zajęć

Na balu w Królestwie Trudnych Słówek

Uczniowie wchodzi w role wybranych przez siebie postaci i chodzą w „jabłkowej postawie”, zachowując cechy charakterystyczne zachowania postaci baśniowych.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Postacie wybierane przez uczniów mogą się powtarzać, np. kilka księżniczek Smużek itp.

KARTA PRACY NR 1 sc. II/89

Krzyżówka ortograficzna

1.	Dawniej to żołnierz straży królewskiej, dziś tak nazywamy druha, który należy do zastępu.
2.	Nie zawsze służą do latania, jak np. strusiowi.
3.	Chroni rycerza i żółwia.
4.	Marzyły o tym królewskie siostry, Różdżka i Smużka.
5.	Może być miejska lub pożarna, królewska lub przyboczna, a także ochotnicza.
6.	Wyraz o podwójnym znaczeniu: rada i pouczenie, ale także wskaźnik i strzałka. Niektórzy mówią o niej, że "pracuje w numerach".

1.									
2.									
3.									
4.									
5.									
6.									

Rozwiązanie krzyżówki:

KARTA PRACY NR 2 sc. II.89

Uzupełnij wyrazy "ó" lub "u"

W Kr...lestwie Tr...dnych Sł...wka przyszedł czas na t...rniej matrymonialny. Nagrodą dla konkurentów jest ręka jednej z córek Kr...la Ortografusa oraz p...t kr...lestwa.

Najstarsza księżniczka ma na imię R...żdzka, a najmłodsza - Sm...żka. Obie są bardzo ...rodziwe i ...rocze. .

- Moje dziew...szki są takie zasm...cone, bo nie zostały nikomu pośl...bione - skarży się Kr...lowa.

- Cóż, Kr...lowo, tr...dna rada. T...rniej t...ż, t...ż. Konk...rentów nie widać. - za...ważył Podczaszy Kr...lewski - Może trzeba wybrać się w podr...ż i posz...kać mężnych rycerzy, kt...rzy są prym...sami z ortografii?

Podczaszy pojechał za g...ry, za rzeki. Wszędzie zostawiał zaproszenia na t...rniej. Po dw...dziestu dw...ch dniach wr...cił bardzo zadowolony, bo spotkał kilku panicz...w.

Wkr...tce przybyli na dw...r Kr...la Ortograf...sa rycerze, książęta i inni możni kawalerowie, a każdy z nich zapewniał, że jest mistrzem w ortografii.

- Dla mnie nie ma tr...dnego sł...wka - m...wił Książę B...kiet.

- Nie ma większego zucha niż ja - chwalił się Rycerz Cholewka.

- To przechwałki, panowie! - przerwał Cholewce Książę R...ż - Stańmy do pr...by, a okaże się kto z nas to prawdziwy mistrz, a kto tylko chwalipięta.

R...żdzka i Sm...żka patrzyły na sp...r kawaler...w i nie wiedziały, jak przerwać te kł...tnie. Marzyły o zamążp...jściu, ale jak tu dokonać wyboru? Kto im pomoże w ułożeniu ćwiczeń ortograficznych? Kto zredag...je dyktanda?

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

Przymiotniki do prezentacji kawalerów:

mężny	przystojny	wrzaskliwy
chwiejny, niestały	rozumny	dumny
brzuchaty	honorowy	próżny
nieduży	kłótlivy	żartoczny
poważny	rozważny	rzeczowy
prawdomówny	humorzysty	żartobliwy
przyjemny	próżniaczy	grzeczny
wrażliwy	brzydki	puciołowaty
tchórzliwy	przyjazny	podejrzany
towarzyski	potężny	kruczowłosy
zamożny	kulturalny	duży
życzliwy	marudny	rozkapryszony
odważny	nieustraszony	bohaterski
uczony	wykształcony	chytry, przebiegły
czuły	interesujący	dżentelmeński
melancholijny, smutny	posażny	hojny
oszczędny	skąpy	chciwy
szczupły	ubogi	chudy
czarujący	subtelny	opiekuńczy

KARTA PRACY NR 4 sc. II/89

Uzupełnij wyrazy "rz" lub "ż"

Najstarsza księ...niczka ma na imię Ró...dźka, a najmłodsza - Smu...ka. Obie są bardzo urodziwe i urocze. Jednak Królowa matka na...eka, że ucieka dzień za dniem, a wciąż... nie widać ...adnego zięcia na horyzoncie.

- Moje dziewczuszki są takie zasmucone, bo nie zostały nikomu poślubione - skar...y się Królowa.

- Mo...e t...eba wybrać się w podró... i poszukać mę...nych ryce...y, któ...y są prymusami z ortografii? A taki jest warunek naszego Króla Ortografusa - zauwa...ył Podczaszy Królewski.

- Dob...e, pojedziesz z zaproszeniem do sąsiednich krajów. Na pewno znajdzie się jakiś mist... ortografii, a najlepiej dwóch - p...yżnała mu rację Królowa.

Podczaszy pojechał za góry, za ...eki, za mo...a. Wrócił bardzo zadowolony, bo spotkał kilku paniczów. Wkrótce p...ybyli na dwór Króla Ortografusa ryce...e, ksią...ęta i inni mo...ni kawalerowie, a ka...dy z nich zapewniał, ...e jest mist...em w ortografii.

- Dla mnie nie ma trudnego słówka - mówił Książ...ę Bukiet.

- To p...echwałki, panowie! - p...erwał Książ...ę Ró... - Stańmy do próby, a oka...e się który z nas to prawdziwy mist..., a który tylko chwalipięta.

Ró...dźka i Smu...ka pat...yły na spór kawalerów i nie wiedziały, jak p...erwać te kłótnie. Ma...yły o zama...pójściu, ale jak tu dokonać wyboru? Kto im pomo...e w uło...eniu ćwiczeń ortograficznych?

KARTA PRACY NR 5 sc. II/89

Łamigłówka Różdżki i Smużki

Sudoku składa się z 4 pól, podzielonych na części 2x2 pola. W niektórych polach są już obrazki: prezent, czekoladki, korona i serce. Pomóż księżniczkom uzupełnić pola odpowiednimi figurami. Pamiętaj, że dana figura nie może się powtarzać w tym samym rzędzie, kolumnie i części.

ZAŁĄCZNIK NR 1 sc.II/89

Baśniowe Królestwo Trudnych Słów

W Królestwie Trudnych Słów przyszedł czas na turniej matrymonialny. Nagrodą dla konkurentów będzie ręka jednej z dwóch córek Króla Ortografusa oraz pół królestwa.

Najstarsza księżniczka ma na imię Różdżka, a najmłodsza - Smużka. Obie są bardzo urodziwe i urocze. Jednak Królowa matka narzeka, że ucieka dzień za dniem, a wciąż nie widać żadnego zięcia na horyzoncie.

- Moje dziewczuszki są takie zasmucone, bo nie zostały nikomu poślubione - skarży się Królowa.

- Cóż, Królowo, trudna rada. Turniej tuż, tuż. Konkurentów nie widać. - zauważył Podczaszy Królewski - Może trzeba wybrać się w podróż i poszukać męźnych rycerzy, którzy są prymusami z ortografii? A taki jest warunek naszego Króla Ortografusa.

- Dobrze, pojedziesz z zaproszeniem do sąsiednich krajów. Na pewno znajdzie się jakiś mistrz ortografii, a najlepiej dwóch - przyznała mu rację Królowa.

Podczaszy pojechał za góry, za rzeki. Wszędzie zostawiał zaproszenia na turniej. Po dwudziestu dwóch dniach wrócił bardzo zadowolony, bo spotkał kilku paniczów.

- W sam raz dla naszych królewskich panien - zapewniał Królową.

Wkrótce przybyli na dwór Króla Ortografusa rycerze, książęta i inni możni kawalerowie, a każdy z nich zapewniał, że jest mistrzem w ortografii.

- Dla mnie nie ma trudnego słówka - mówił Książę Bukiet.

- Nie ma większego zucha niż ja - chwalił się Rycerz Cholewka. - Nikt nie ma ze mną szans w konkursie ortograficznym.

- To przechwałki, panowie! - przerwał Cholewce Książę Róż - Stańmy do próby, a okaże się który z nas to prawdziwy mistrz, a który tylko chwalipięta.

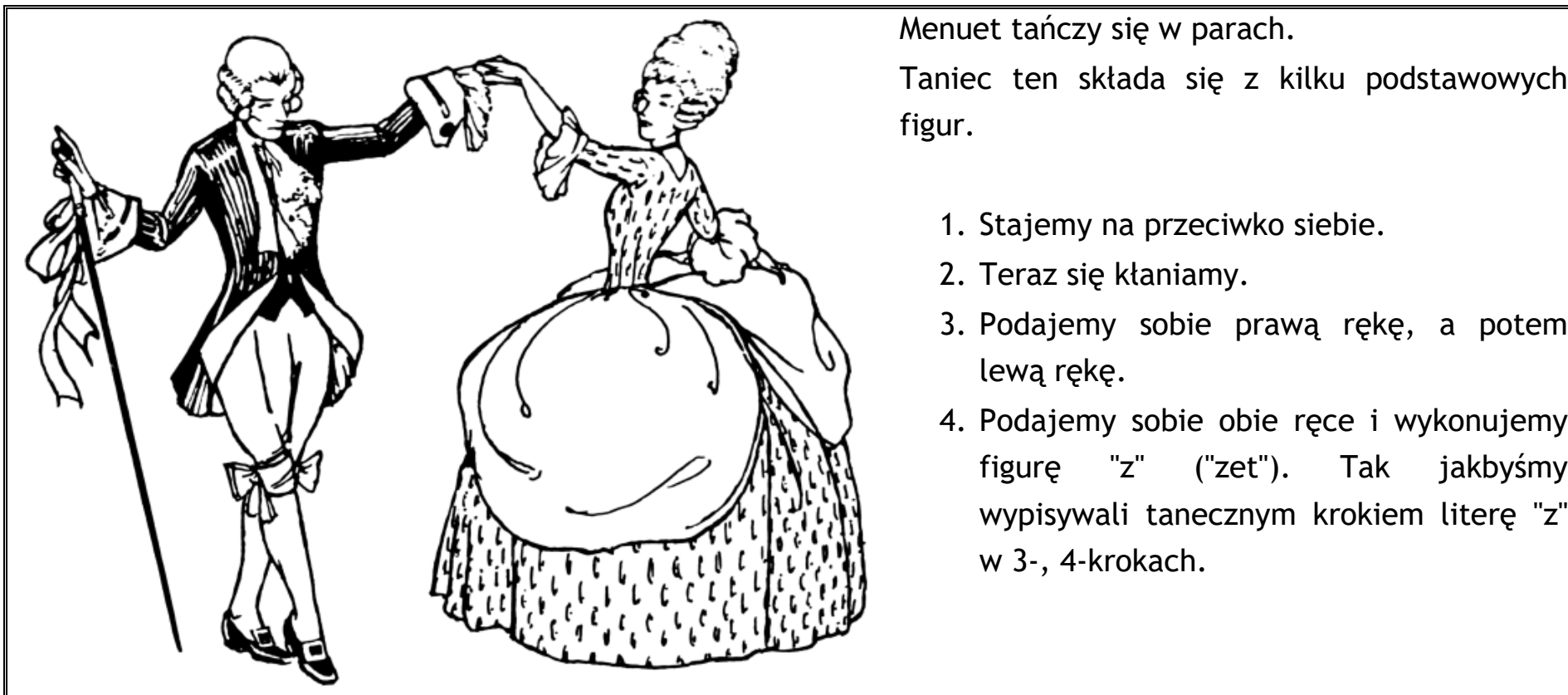
Różdżka i Smużka patrzyły na spór kawalerów i nie wiedziały, jak przerwać te kłótnie. Marzyły o zamążpójściu, ale jak tu dokonać wyboru? Kto im pomoże w ułożeniu ćwiczeń ortograficznych? Kto zredaguje dyktanda?

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

ZAŁĄCZNIK NR 2 sc.II/89

Jak tańczymy menueta?

Menuet tańczy się w parach.

Taniec ten składa się z kilku podstawowych figur.

1. Stajemy na przeciwko sobie.
2. Teraz się kłaniamy.
3. Podajemy sobie prawą rękę, a potem lewą rękę.
4. Podajemy sobie obie ręce i wykonujemy figurę "z" ("zet"). Tak jakbyśmy wypisywali tanecznym krokiem literę "z" w 3-, 4-krokach.

SCENARIUSZ ZAJĘĆ II/90

Tytuł	Alfabet pełen zagadek
Kształtowane kompetencje	matematyczne, myślenie twórcze, językowe i komunikacyjne
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozwijanie zdolności logicznego myślenia, – rozwijanie kompetencji językowej i komunikacyjnej. <p>OPERACYJNE: uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) generuje pomysły wyjaśniające genezę słowa „alfabet”, 2) układa litery w kolejności alfabetycznej, 3) podaje cechy, jakimi można opisać osobę, rozpoczynające się od wskazanych liter, 4) opisuje wirtualną lub realną osobę, która posiada wszystkie wskazane cechy, 5) zadaje koledze lub koleżance pytania umożliwiające rozwiązanie zagadki, 6) współpracuje z innymi osobami w nauce i zabawie, 7) koncentruje uwagę, oddzielając informacje istotne od nieistotnych, 8) dodaje w zakresie 50, 9) opracowuje zagadkę, korzystając z podanych przykładów, 10) podaje imiona rozpoczynające się od kolejnych liter alfabetu
Metody pracy	podające (komentarz, wyjaśnienie), praktyczne (ćwiczenia przedmiotowe)
Formy pracy	zbiorowa, w parach, indywidualna
Środki dydaktyczne	karta pracy nr 1
Czas trwania	dwie godziny, w tym: <ul style="list-style-type: none"> – edukacja polonistyczna - 70 minut, – edukacja matematyczna - 20 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne:1

Wprowadzenie do zajęć

1. Nauczyciel informuje uczniów o temacie zajęć. Pyta ich, czy wiedzą, w jaki sposób powstał wyraz „alfabet”. Uczniowie zgłaszają swoje wstępne pomysły. Nauczyciel zachęca ich do uruchomienia wyobraźni, wielokrotnego powtórzenia w myślach tego słowa i wymyślenia oryginalnego wyjaśnienia jego powstania (opierając się np. na jego brzmieniu lub luźnych skojarzeniach, jakie powstają podczas powtarzania słowa).

WSKAZÓWKA DOTYCZĄCA PRACY Z UCZNIEM ZDOLNYM:

Poszukanie naukowego wyjaśnienia powstania słowa „alfabet” i przedstawienie go klasie.

edukacja
polonistyczna,
społeczna
cele operacyjne:
2-4

Zajęcia właściwe

2. Alfabet uczuć

Uczniowie przypominają sobie kolejność liter w alfabecie. Nauczyciel wyświetla na tablicy interaktywnej 10 liter: B, M, C, I, Z, P, K, L, O, N. Zadaniem uczniów jest ułożenie liter w kolejności alfabetycznej i wypisanie ich w kolumnie w zeszytcie. Następnie nauczyciel prosi uczniów o wpisanie do zeszytu cech, jakimi można opisać osobę, które rozpoczynają się od tych liter.

Uczniowie zastanawiają się, czy można wyobrazić sobie człowieka posiadającego wszystkie wypisane cechy łącznie (być może znają taką osobę realnie istniejącą). Jeśli tak, opisują przykłady zachowań, które mogłyby o tym świadczyć. Uczniowie tworzą krótką historię wyobrażonej (lub realnie istniejącej) osoby, w której wszystkie wskazane cechy zostaną wyeksponowane.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

W przypadku, kiedy uczeń twierdzi, że nie jest możliwe wyobrażenie sobie osoby posiadającej wszystkie wypisane przez niego cechy, również uzasadnia swoje stanowisko.

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne:
5-6
środki dydaktyczne:
kartki w formacie A4

3. Zagadki słowne

Uczniowie pracują w parach. Każda osoba wymyśla sobie jakieś słowo zbudowane z maksymalnie ośmiu liter i zapisuje ją na kartce tak, aby partner (-ka) z pary nie widział (-a) go. Następnie na drugiej stronie kartki rysuje kreski odpowiadające literom w wymyślonym wyrazie. Uczniowie naprzemiennie podają litery, próbując odgadnąć hasło. Jeśli dana litera występuje, uczeń, który wymyślił hasło, wpisuje ją nad odpowiednią kreską, a osoba podaje kolejne litery do momentu niewystąpienia którejś. Wówczas litery podaje konkurent. Wygrywa osoba, która jako pierwsza odgadnie hasło. Uczniowie mogą sprawdzić, czy hasło nie zostało zmienione podczas gry, prosząc na koniec o pokazanie zapisanego na drugiej stronie wyrazu.

edukacja
polonistyczna,
matematyczna
cele operacyjne:

7-9

środki dydaktyczne:
karta pracy nr 1

4. Zagadki mrówki Eureka

Uczeń rozwiązuje zagadki mrówki Eureka zawarte w karcie pracy nr 1.

1. Mrówka Eureka pomyślała sobie o pewnej literze. Wiadomo, że litera ta występuje zarówno w wyrazie MROWISKO, jak i w wyrazie KORA. Nie występuje jednak w wyrazie ARIA. O jakiej literze pomyślała Eureka?

2. Mrówka Eureka postanowiła sprawdzić, jaka jest wartość poszczególnych wyrazów. Za każdą samogłoskę przyznawała dziesięć punktów, zaś za każdą spółgłoskę pięć punktów. Jaka jest wartość poniższych słów?

Słowo	Działanie	Wartość
MROWISKO		
OWAD		
KOLEGA		
KOLEŻANKA		

3. Mrówka Eureka znów pomyślała sobie o pewnej literze. Wiadomo, że występuje ona w alfabecie między literami M a W oraz w wyrazach „trawa” i „morał”. Co to za litera?

Na zakończenie uczniowie wymyślają zagadkę dla mrówki Eureka.

Podsumowanie zajęć

5. Uczniowie siedzą w kręgu. Podają imiona żeńskie lub męskie rozpoczynające się od kolejnych liter alfabetu.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Uczniowie sami dochodzą do wniosku, że należy pominąć takie litery, jak A,Ć,Ę, Ó,Y, Ż.

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne:10

KARTA PRACY NR 1 sc. II/90

Rozwiąż zagadki mrówki Eureka:

1. Mrówka Eureka pomyślała sobie o pewnej literze. Wiadomo, że litera ta występuje zarówno w wyrazie MROWISKO, jak i w wyrazie KORA. Nie występuje jednak w wyrazie ARIA. O jakiej literze pomyślała Eureka? __
2. Mrówka Eureka postanowiła sprawdzić, jaka jest wartość poszczególnych wyrazów. Za każdą samogłoskę przyznawała 10 punktów, zaś za każdą spółgłoskę 5 punktów. Jaka jest wartość poniższych słów?

słowo	działanie	wartość
MROWISKO		
OWAD		
KOLEGA		
KOLEŻANKA		

3. Mrówka Eureka znów pomyślała sobie o pewnej literze. Wiadomo, że występuje ona w alfabecie między literami M a W oraz w wyrazach TRAWA i MORAŁ. Co to za litera? ____

Wymyśl zagadkę dla mrówki Eureka:

SCENARIUSZ ZAJĘĆ II/91

Tytuł	Mój kolega jeździ na wózku inwalidzkim
Kształtowane kompetencje	interpersonalne i społeczne, myślenie naukowe
Cele zajęć	<p>OGÓLNE: poznanie elementów specyfiki funkcjonowania osoby z niepełnosprawnością ruchową, używającej wózka inwalidzkiego.</p> <p>OPERACYJNE: uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) wie, że społeczeństwo składa się z osób o różnych cechach, także osób z niepełnosprawnością ruchową, 2) rozumie, że uczniowie z niepełnosprawnością ruchową są podobni do innych uczniów i mają takie same potrzeby (przyjaźni, nauki, zabawy, sportu) jak dzieci sprawne ruchowo, 3) określa, jakie warunki są potrzebne, aby osoba na wózku inwalidzkim mogła bezpiecznie poruszać się w otoczeniu szkoły oraz w budynku szkoły, 4) zna różne określenia niepełnosprawności, potrafi ocenić, czy mogą być one używane tak, by nie sprawiać innym przykrości, 5) wykonuje pracę plastyczną (plakat) dowolną techniką (kredki, ołówek, flamastry), 6) zna pojęcie paraolimpiady i potrafi wymienić kilka dyscyplin 7) czuje się odpowiedzialny za dostosowanie najbliższego otoczenia do potrzeb osób z niepełnosprawnością
Metody pracy	podające (pogadanka, opis, wyjaśnienie), aktywizujące, eksponujące (prezentacja Power Point)
Formy pracy	grupowa, w parach, indywidualna
Środki dydaktyczne	prezentacja PP z różnymi modelami wózków inwalidzkich, prezentacja przedstawiające osoby niepełnosprawne na wózkach uprawiające sport, schematyczna mapa otoczenia szkoły, kartki w kolorze czerwonym i zielonym, karton do przygotowania plakatu, karty pracy nr 1-2, załącznik 1
Czas trwania	trzy godziny, w tym: <ul style="list-style-type: none"> – edukacja społeczna - 45 minut, – edukacja matematyczna - 45 minut, – edukacja polonistyczna - 20 minut, – edukacja plastyczna - 25 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

edukacja społeczna
cele operacyjne:
1, 2
środki dydaktyczne:
prezentacja PP

Wprowadzenie do zajęć

1. Nauczyciel wyświetla na tablicy interaktywnej różne modele wózków inwalidzkich - w tym wózków dla dzieci i młodzieży. Pyta uczniów:

- *Czy wiecie, co to za sprzęt? Kto się nim posługuje?*
- *Czy my kiedyś też możemy korzystać z takiego wózka (tak, np. kiedy ktoś przez dłuższy czas ma złamaną nogę, jest osoba starsza lub chora)?*
- *Czy znacie / czy spotkaliście kiedyś taką osobę? Kto to był?*
- *Czy łatwo jest poruszać się takim wózkiem po chodniku / w różnych budynkach? Co może przeszkadzać?*

Zajęcia właściwe

2. Jak Cię nazwać?

Nauczyciel pyta, jakimi słowami można określić osobę poruszającą się na wózku inwalidzkim. Podawane przez dzieci słowa zapisywane są na kartkach papieru w kolorze zielonym - jeśli dane określenie uznawane jest za pozytywne („osoba z niepełnosprawnością”, „niepełnosprawny”, „wózkowicz”), lub też na czerwonych, jeśli jest obraźliwe i niegrzeczne („debil”, „ułomny”, „kaleka”, pokraka itp.).

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Ważne, by nauczyciel pozwolił uczniom na wypowiedzenie różnych znanych im słów, także tych nieuprzejmych, i pozwolił klasie na ich ocenę.

edukacja polonistyczna
cele operacyjne: 4
środki dydaktyczne:
kartki A4 w kolorze czerwonym i zielonym

3. Jak dojechać wózkiem inwalidzkim do naszej szkoły?

Uczniowie pracują w grupach. Każda grupa ma mapę formatu A3 z narysowaną drogą z przystanku autobusowego do budynku szkoły (ew. z centrum miejscowości do budynku szkoły) oraz miarkę metrową lub metr krawiecki. Uczniowie wychodzą na spacer. Wędrując z przystanku w stronę szkoły, zaznaczają na mapie wszelkie przeszkody, które przeszkadzają w poruszaniu się na wózku inwalidzkim (krawężniki, nierówny chodnik, brak pobocza, leżące na chodniku gałęzie/puszki, schody, zbyt wąskie chodniki, zaparkowane na chodnikach samochody itp.). Miarka metrową mierzą wybrane punkty i sprawdzają, czy może w tych miejscach przejechać wózek inwalidzki.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Szerokość ciągów komunikacyjnych uwzględniających potrzeby osób korzystających z wózka inwalidzkiego nie może być mniejsza niż 120 centymetrów.

Informacje o projektowaniu uniwersalnym:

http://www.niepelnosprawni.pl/files/www.niepelnosprawni.pl/public/rozne_pliki/projktowanieBB21.pdf

edukacja matematyczna
cele operacyjne: 3
środki dydaktyczne:
- schematyczna mapa otoczenia szkoły,
- miarka metrowa

4. Czy nasza szkoła jest dostępna dla ucznia na wózku inwalidzkim?

Uczniowie w grupach sprawdzają, czy w budynku szkoły mógłby swobodnie poruszać się ich kolega na wózku inwalidzkim. Uzupełniają kartę pracy nr 1. Po powrocie z wycieczki uczniowie dzielą się swoimi spostrzeżeniami. Na tablicy interaktywnej/zwykłej uzupełniają

edukacja matematyczna
cele operacyjne: 3
środki dydaktyczne:
- karta pracy nr 1,
- miarka metrowa

wspólną tabelkę opisującą trudności, jakie uczeń na wózku może napotkać w drodze do szkoły i w budynku szkoły

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Praca może przybrać formę konkursu - grupa, która zauważy najwięcej detali, otrzymuje honorowy tytuł „Przyjaciela niepełnosprawnych”, a ich aktywność jest odnotowana w dziennikach (np. jako „+” lub bardzo dobra ocena).

edukacja
społeczna
cele operacyjne: 6
środki dydaktyczne:
- prezentacja PP,
- załącznik 1

5. Sportowcy na wózkach

Nauczyciel pyta:

- *Jak myślicie, czy ktoś, kto może poruszać się tylko na wózku - może uprawiać sport? Jaki?*

Nauczyciel przedstawia dzieciom zdjęcia/krótkie filmy sportowców uprawiających różne dyscypliny i jeżdżących na wózkach inwalidzkich.

Zapoznaje uczniów z pojęciem paraolimpiada (załącznik 1) i prowadzi rozmowę z uczniami

- *Jakie cechy charakteru mają paraolimpijczycy?*
- *Czego możemy się od nich nauczyć?*

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne:7
środki dydaktyczne:
- uzupełniona tabela
zbiorcza dla całej
klasy,
- karta pracy nr 2

ZADANIE DLA UCZNIĄ ZDOLNEGO

List do Wójta Gminy/Prezydenta Miasta

Uczniowie piszą list w imieniu osób poruszających się na wózkach inwalidzkich do osób zarządzających miastem/gminą, informują o trudnościach, jakie może mieć niepełnosprawny uczeń w dotarciu do szkoły i proszą o interwencję.

edukacja
plastyczna
cele operacyjne: 5

Podsumowanie zajęć

6. Witaj Olu/Karolu!

Uczniowie przygotowują w grupach plakat ukazujący ich szkołę jako miejsce przyjazne osobom korzystającym z wózków inwalidzkich, zachęcający kolegę/koleżankę z niepełnosprawnością ruchową do uczęszczania do ich szkoły.

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

KARTA PRACY NR 1 sc. II/91

Uzupełnij tabelkę - napisz, gdzie i jakie przeszkody może napotkać uczeń poruszający się na wózku inwalidzkim

Lp.	Miejsce w szkole	Opis przeszkody
1		
2		
3		
4		
5		
6		

ZAŁĄCZNIK 1 sc. II/91

Paraolimpiada

Igrzyska paraolimpijskie (pot. paraolimpiada) - drugie pod względem wielkości zawody sportowe w wielu dyscyplinach dla zawodników z niepełnosprawnościami fizycznymi i niepełnosprawnościami intelektualnymi. W tym także niepełnosprawnych z problemami mobilności, po amputacjach kończyn, z utratą wzroku i porażeniem mózgowym.

Igrzyska paraolimpijskie odbywają się co cztery lata, zazwyczaj kilka dni po igrzyskach olimpijskich, i są organizowane przez Międzynarodowy Komitet Paraolimpijski (ang. *International Paralympic Committee*). Organizowane są zawody letnie i zimowe.

Igrzyska paraolimpijskie zrodziły się z małego spotkania brytyjskich weteranów II wojny światowej w 1948 roku, aby stać się jednym z największych międzynarodowych wydarzeń sportowych początku XXI wieku. Paraolimpijczycy dążą do traktowania na równi z pełnosprawnymi sportowcami olimpijskimi, jednakże istnieje duża różnica w finansowaniu sportowców olimpijskich i paraolimpijskich.

Pierwsze letnie igrzyska paraolimpijskie odbyły się w 1960 roku z inicjatywy sir Ludwiga Guttmanna, zimowe w 1976 roku. Aby wystartować na igrzyskach paraolimpijskich, należy uzyskać kwalifikację, podobnie jak na igrzyska olimpijskie. Z roku na rok minima są podwyższane ze względu na wzrost poziomu sportowego zawodników. Począwszy od letnich igrzysk w 1988 roku i zimowych w 1992 roku igrzyska paraolimpijskie odbywają się w tym samym miejscu co igrzyska olimpijskie.

Źródło: http://pl.wikipedia.org/wiki/Igrzyska_paraolimpijskie.

SCENARIUSZ ZAJĘĆ II/92

Tytuł	Co się zdarzyło w klasie II? - kronika klasowa
Kształtowane kompetencje	językowe, komputerowe, interpersonalne i społeczne, komunikacyjne
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wstępne poznanie statystyki, – kształtowanie umiejętności prowadzenia kroniki, – kształtowanie wrażliwości estetycznej. <p>OPERACYJNE: uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) wypowiada się na temat wybranego wydarzenia z życia klasy, 2) zna znaczenie słów: wspomnienie, chronologia i statystyka, 3) umie odczytać dane z tabeli, 4) zauważa chronologię wydarzeń, 5) wie, czym zajmuje się reporter, 6) zna formę użytkową, jaką jest notatka do kroniki, i potrafi ją napisać, 7) tworzy notatkę w programie Word, 8) potrafi wykonać ilustrację do tekstu
Metody pracy	podające (pogadanka, opis, wyjaśnienie), praktyczne (ćwiczenia przedmiotowe), aktywizujące (zabawa dydaktyczna)
Formy pracy	zbiorowa, grupowa, indywidualna
Środki dydaktyczne	kronika klasowa, zapisy wydarzeń z życia szkoły na stronie internetowej, zdjęcia z ostatniego wydarzenia klasowego lub szkolnego, tabela z wydarzeniami z kroniki klasowej, karta pracy nr 1, załącznik 1
Czas trwania	dwie godziny, w tym: <ul style="list-style-type: none"> – edukacja matematyczna - 15 minut, – edukacja polonistyczna - 30 minut, – zajęcia komputerowe - 30 minut, – edukacja plastyczna - 15 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne: 2

Wprowadzenie do zajęć

1. Rozmowa o tym, co najczęściej wspominamy

- *Jak rozumiesz słowo „wspominać”?*
- *Co można wspominać?*
- *W jaki sposób utrwalamy wspomnienia?*

2. Gromadzenie słownictwa zastępującego słowo wspominać:

„przypominać sobie”, „wracać pamięcią”, „rozpamiętywać”, „przechowywać wspomnienia”, „ważne momenty”

I zapisanie propozycji dzieci na tablicy.

Zajęcia właściwe

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne:
1, 4, 5

3. Rozmowa o najważniejszych wydarzeniach, jakie miały dotychczas miejsce w klasie II.

4. Zabawa w reporterów

Każde dziecko wybiera dwoje dzieci, z którymi przeprowadza wywiad - zadaje pytanie:

- *Jakie było najważniejsze wydarzenie w klasie II?*

5. Najważniejsze wydarzenie -elementy statystyki

Nauczyciel przed lekcją na tablicy przygotowuje tabelę, do której wpisuje wydarzenia opisane w kronice klasowej. - załącznik 1, zawiera przykładowe wydarzenia.

Nasze wspomnienia z klasy II znajdują się w klasowej kronice.

- *Czy pamiętacie inne ciekawe wydarzenia z życia naszej klasy?*
- *Czy pamiętacie, jakie wydarzenia zapisaliśmy w kronice?*
- *Które zdarzenie wspominaliście najlepiej?*

Nauczyciel otwiera tablicę.

WSKAZÓWKI METODYCZNA

Dzieci mogą podać inne, według nich ważne wydarzenia, które nie były opisane w kronice. Należy dopisać je na tablicy.

Każde dziecko podchodzi do tablicy i zawieszka kartonik przy wydarzeniu, które wybrało.

(nauczyciel wcześniej przygotowuje kartoniki - kwadraty o boku długości pięciu centymetrów).

edukacja
matematyczna
cele operacyjne:
2, 3
środki dydaktyczne:
załącznik 1

6. Przydzielamy punkty

Kartoniki ułożone obok siebie tworzą statystyczne słupki. Możemy dodatkowo obliczyć ilość punktów, jakie dzieci przydzieliły danym wydarzeniom i wpisać kolejność najpopularniejszych wydarzeń.

7. Zapoznanie z terminem statystyka

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Statystyka to dział matematyki, który zajmuje się wnioskowaniem statystycznym, czyli formułowaniem ogólnych wniosków na podstawie skończonej liczby obserwacji losowych, tj. pomiarów lub prób.

Prowadząc badania statystyczne pewnej zbiorowości, wybieramy reprezentatywną grupę, zwaną próbą. Grupę (próbę) zwykle poddajemy bezpośrednim badaniom, a wyniki uogólniamy na całą populację. Wyniki można przedstawić w formie tekstu, tabel lub wykresów.

8. Odczytywanie z kroniki najciekawszych wydarzeń

Odczytanie przez chętnych uczniów trzech najbardziej popularnych wydarzeń.

9. Chronologia

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Chronologia - nauka o mierzeniu czasu, kolejności następowania po sobie wydarzeń, zjawisk, a także oznaczeniu wydarzeń, zjawisk na podstawie przyjętego podziału czasu.

Nauczyciel wyjaśnia znaczenie słowa „chronologia”.

Oglądanie w chronologicznym porządku kolejnych stron kroniki.

10. Z pomocą komputera.

Nauczyciel może przedstawić multimedialną formę kroniki szkolnej - jeśli taka istnieje - i proponuje wykonanie następnej strony kroniki z pomocą komputera

11. Opisujemy wydarzenie klasowe.

Nauczyciel na tablicy zapisuje wydarzenie, które ostatnio miało miejsce. Dzieli klasę na trzyosobowe grupy. Każdy zespół otrzymuje pytania szczegółowe i, opierając się na nich, redagują krótką notatkę dotyczącą wydarzenia.

Proponowane pytania: karta pracy nr 1.

Jakie wydarzenie opisujemy?

Kiedy i gdzie ono się odbyło?

Jakie osoby w nim uczestniczyły?

Jak przebiegało wydarzenie?

Co ciekawego, niespodziewanego się wydarzyło?

12. W programie Word

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne:
2, 4, 6

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne: 6
środki dydaktyczne:
karta pracy nr1

zajęcia
komputerowa

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

cele operacyjne: 7

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne: 6

edukacja
plastyczna
cele operacyjne: 8

Każda z grup redaguje swoją notatkę przy użyciu programu Word, a następnie drukuje ją.

13. Korekta

Grupy wymieniają się zredagowanymi przez siebie tekstami - nauczyciel czuwa nad sprawnym przebiegiem zamiany. Następnie każdy zespół czyta otrzymany tekst. Jego zadaniem jest wyszukanie i podkreślenie na kolorowo najważniejszych informacji zawartych w notatkach, zgodnie z punktami planu.

14. Ilustracja wydarzenia

Na pozostałej części kartki lub na nowym arkuszu grupa wykonuje pasującą do tekstu ilustrację. Może też wykorzystać zdjęcia dotyczące danej imprezy.

Podsumowanie zajęć

15. Przygotowane komputerowo karty kroniki, zostają dołączone do kroniki klasowej

16. Rozmowa o celowości prowadzenia kroniki klasowej

Podjęcie decyzji o prowadzeniu bądź rezygnacji z prowadzenia kroniki.

KARTA PRACY NR 1 sc. II/92

Jakie wydarzenie opisujemy?

Kiedy i gdzie ono się odbyło?

Jakie osoby w nim uczestniczyły?

Jak przebiegało wydarzenie?

Co ciekawego, niespodziewanego się wydarzyło?

ZAŁĄCZNIK 1 sc. II/92

Lp.	Wydarzenie zapisane w kronice	Głos oddany na dane wydarzenie	Suma głosów
1.	Święto Pieczonego Ziemniaka		
2.	Dzień chłopaka		
3.	Wybory do Samorządu klasowego		
4.	Święto szkoły		
5.	Pamiętamy o zmarłych		
6.	Święto Pluszowego Misia		
7.	Mikołajkowy wyjazd		
8.	Pieczenie pierników		
9.	Jasełka		
10.	Karnawałowy bal		
11.	Już po feriach		
12.	Pierwszy dzień wiosny		
13.	Prima aprilis - szkolne żarty		
14.	Dbamy o Ziemię		
15.	Kocham Cię Polsko - turniej		
16.	Festyn rodzinny		
17.			

SCENARIUSZ ZAJĘĆ II/93

Tytuł	Lubimy fantazjować
Kształtowane kompetencje	językowe, myślenie twórcze, matematyczne, artystyczne, intrapersonalne i emocjonalne, interpersonalne i społeczne
Cele zajęć	OGÓLNE - rozwijanie myślenia twórczego, wyobraźni i fantazji. OPERACYJNE: uczeń: <ol style="list-style-type: none"> 1) potrafi marzyć, 2) tworzy ilustrację plastyczną, 3) wyszukuje synonimy do słowa „śnić”, 4) wyjaśnia związek frazeologiczny, 5) tworzy fantazyjne opowiadanie, redagując i zapisując zdania, 6) współpracuje z kolegami, 7) wyraża swoją opinię, 8) wyszukuje i poprawia błędy w zadaniach tekstowych, 9) rozwiązuje zadania z treścią, 10) jest kreatywny
Metody pracy	podające (pogadanka, opis, wyjaśnienie), aktywizujące (mapa funkcjonalna, metoda przypadków), eksponujące (film)
Formy pracy	zbiorowa, w parach, indywidualna
Środki dydaktyczne	karty pracy nr 1-2, kocyki dla każdego ucznia, materiały plastyczne, słownik frazeologiczny
Czas trwania	dwie godziny, w tym: <ul style="list-style-type: none"> – edukacja polonistyczna - 45 minut, – edukacja plastyczna - 15 minut, – edukacja matematyczna - 20 minut, – edukacja społeczna - 10 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

Wprowadzenie do zajęć

edukacja społeczna,
plastyczna
cele operacyjne:
1, 2, 10
środki dydaktyczne:
- kocyki dla każdego
ucznia,
- kartki z bloku, kredki

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Nauczyciel przed rozpoczęciem zajęć rozkłada kocyki na podłodze tak, aby każde dziecko mogło się położyć, a na stolikach rozkłada kartki z bloku i kredki.

1. Po wejściu do klasy nauczyciel prosi uczniów, aby zamiast usiąść do ławek, położyli się na kocykach.

Zamknijcie oczy i pomyślcie o tym, co chcielibyście, aby wam się przyśniło. Wasz sen będzie trwał pięć minut.

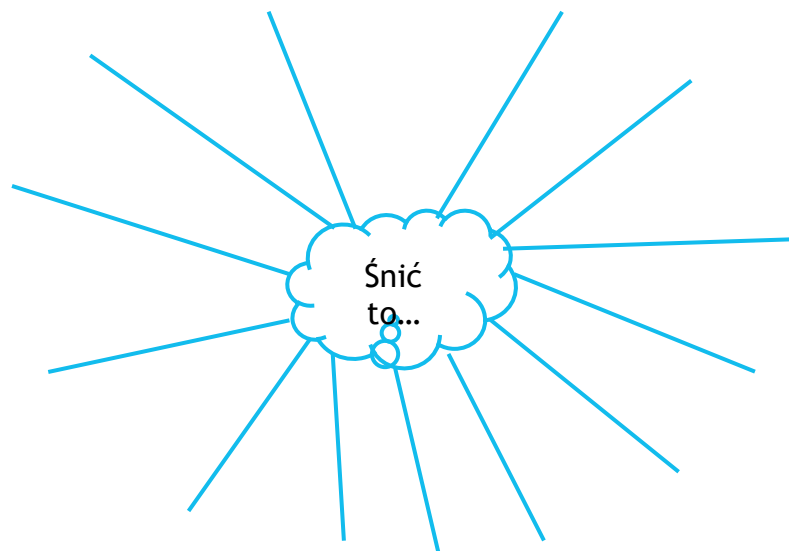
Gdy czas dobiegnie końca, nauczyciel zwraca się do uczniów, aby usiedli do ławek i narysowali to, o czym „śnili”.

Po wykonaniu rysunków uczniowie opowiadają swoje senne marzenia, uzasadniając, dlaczego właśnie o tym śnili.

Zajęcia właściwe

2. Śnić to inaczej... wyszukiwanie synonimów- burza mózgów

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne:
3, 4, 5, 6, 7, 10
środki dydaktyczne:
- słownik
frazologiczny,
- karta pracy nr 1

WSKAZÓWKA DOTYCZĄCA PRACY Z UCZNIEM ZDOLNYM:

Dodatkowym zadaniem dla uczniów zdolnych lub szczególnie zainteresowanych może być wyjaśnienie związku frazeologicznego - „śnić na jawie” przy użyciu tabletu lub słownika frazeologicznego.

3. Fantazjować każdy może...

Uczniowie otrzymują na kartkach- karta pracy nr 1 - zdania rozpoczynające opowiadanie. Zadaniem każdego ucznia jest dopisanie również jednego zdania na swojej kartce i przejście do kartki sąsiedniej, przeczytanie tekstu i dopisanie kolejnego zdania. Uczeń nie może dwa razy napisać tego samego zdania. I tak kolejno, aż dojdą do swojej kartki, na której dopisują ostatnie zdanie.

Nauczyciel informuje uczniów, że motywem przewodnim opowiadań jest świat fantazji.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Dla ułatwienia pracy, można ustawić krzeselka na obwodzie koła i na nich położyć kartki i długopisy. Uczniowie podczas pisania mogą usiąść na podłodze. Dobrze jest określić czas np. jedną minutę, by zmobilizować uczniów do szybszego wykonania zadania.

WSKAZÓWKA DO PRACY Z UCZNIEM MŁODSZYM

Ułatwieniem pracy dla uczniów młodszych czy z trudnościami w pisaniu może być praca w parach, w której jeden uczeń wymyśla zdanie, a drugi zapisuje.

Po zakończeniu zadania każdy uczeń odczytuje opowiadanie ze swojej kartki. Uczniowie oceniają, które z nich im najbardziej się podoba i jest najbardziej fantastyczne.

4. Fantazyjna matematyka... czyli trochę inaczej

Autor zadań zaczął tak fantazjować, że chyba się pogubił w układaniu ich treści. Pomóżcie mu poprawić błędy - (karta pracy nr 2).

Podsumowanie zajęć

5. Uczniowie wspólnie się zastanawiają nad odpowiedzią na pytanie:

- *Czy fantazjowanie powinno mieć jakieś granice?*
- *Czy są takie sytuacje, kiedy nie powinno się fantazjować?*

Praca domowa

6. Rozwiąż w zeszycie zadania z karty pracy nr 2.

edukacja
matematyczna
cele operacyjne:
8, 9, 10
środki dydaktyczne:
karta pracy nr 2

edukacja społeczna,
matematyczna
cele operacyjne:
7, 10
środki dydaktyczne:
karta pracy nr 2

SCENARIUSZ ZAJĘĆ II/94

Tytuł	Konkurs Logicznego Myślenia (II)
Kształtowane kompetencje	matematyczne, metapoznawcze, interpersonalne i społeczne, myślenie twórcze
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozwijanie myślenia logicznego, – rozwijanie metapoznania, – rozwijanie współpracy z innymi w zabawie i nauce szkolnej. <p>OPERACYJNE: uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) oddaje za pomocą gestu, mimiki i układu ciała obiekty odpowiadające charakterystyce podanej przez nauczyciela, 2) dostrzega zależności logiczne w seriach obiektów, 3) dodaje w zakresie 50, 4) rozumie relacje czasowe (następstwa i poprzedzania) między dniami tygodnia, 5) dostrzega związki logiczne między pojęciami, 6) gratuluje drużynie przeciwnej i kieruje pod jej adresem wyrazy uznania w formie listu, 7) wie, w jaki sposób usprawnić rozwiązywanie problemów logicznych
Metody pracy	podające (opis, wyjaśnienie), praktyczne (ćwiczenia przedmiotowe), aktywizujące (trening twórczości)
Formy pracy	grupowa, indywidualna
Środki dydaktyczne	karta pracy nr 1, papeteria
Czas trwania	90 minut, w tym: <ul style="list-style-type: none"> – edukacja matematyczna - 60 minut, – wychowanie fizyczne i edukacja społeczna - 30 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

wychowanie
fizyczne
cele operacyjne:
1

Wprowadzenie do zajęć

1. Rozgrzewka twórcza

Uczniowie swobodnie poruszają się po sali (do dowolnej melodii). Kiedy nauczyciel zatrzymuje odtwarzanie muzyki, zadaniem uczniów jest pokazanie za pomocą gestów rąk/mimiki/ruchów ciała dowolnego obiektu, który spełnia cechy wymienione przez nauczyciela:

- małe i szybkie
- zielone i większe od samochodu
- gęste i gorące
- wysokie i twarde
- białe, sypkie i zimne.

Uczniowie wzajemnie obserwują swoje propozycje, zaś nauczyciel przy każdym nowym zestawie cech pyta kilku uczniów o to, jaki obiekt prezentują.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Trening twórczości z wykorzystaniem ruchu (w tym treningu kinestetycznego) jest dobrym wprowadzeniem do zajęć wymagających wykorzystania logicznego myślenia. Oprócz odpowiedniego przygotowania procesów poznawczych (w tym szczególnie uwagi), ważną zaletą takiej formy wstępu do zajęć jest pozytywne pobudzenie afektywne uczniów, ułatwiające myślenie logiczne.

Zajęcia właściwe

edukacja
matematyczna
cele operacyjne:
2, 3, 4, 5
środki
dydaktyczne:
karta pracy nr 1

2. Nauczyciel wyjaśnia uczniom, że podczas dzisiejszych zajęć odbędzie się konkurs logicznego myślenia. Głównym celem konkursu jest dobra zabawa i zachęcanie naszego umysłu do pracy. W konkursie wezmą udział dwie drużyny, a każdy uczeń musi należeć do jednej z drużyn. Nauczyciel dzieli klasę na dwa zespoły, stosując sprawdzone i akceptowane przez uczniów techniki (np. losowanie karteczek z figurami w kształcie prostokąta lub trójkąta, przypadkowe ustawienie się w rzędzie uczniów i odliczanie 1-2).

3. Konkurs Logicznego Myślenia

Uczniowie otrzymują kartę pracy nr 1 z treścią poszczególnych zadań konkursowych.

Zadanie 1.

Mrówka Eureka ma 5 siostr. Każda z jej siostr ma jednego brata. Ile rodzeństwa ma mrówka Eureka?

Zadanie 2.

W zdaniu, które napisała mrówka Eureka w liście do swej przyjaciółki Eulalii, usunięto odstępy między wyrazami. Ilu odstępow brakuje?

Niemam zamiaru odpoczywać podczas wakacji ponieważ muszę pomóc moim rodzicom w przebudowie naszego mrowiska.

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

Zadanie 3.

Koleżanka mrówki Eureka wymyśliła dla niej zagadkę logiczną. Pomóż jej ją rozwiązać.

Jest to dzień tygodnia, dla którego środa to przedwczoraj.

Zadanie 4.

Mrówka Eureka przypisała liczby imionom swoich przyjaciół według pewnego klucza. Odgadnij ten klucz, a następnie podaj liczbę, jaka odpowiada imieniu Grażyna.

Eulalia - 20

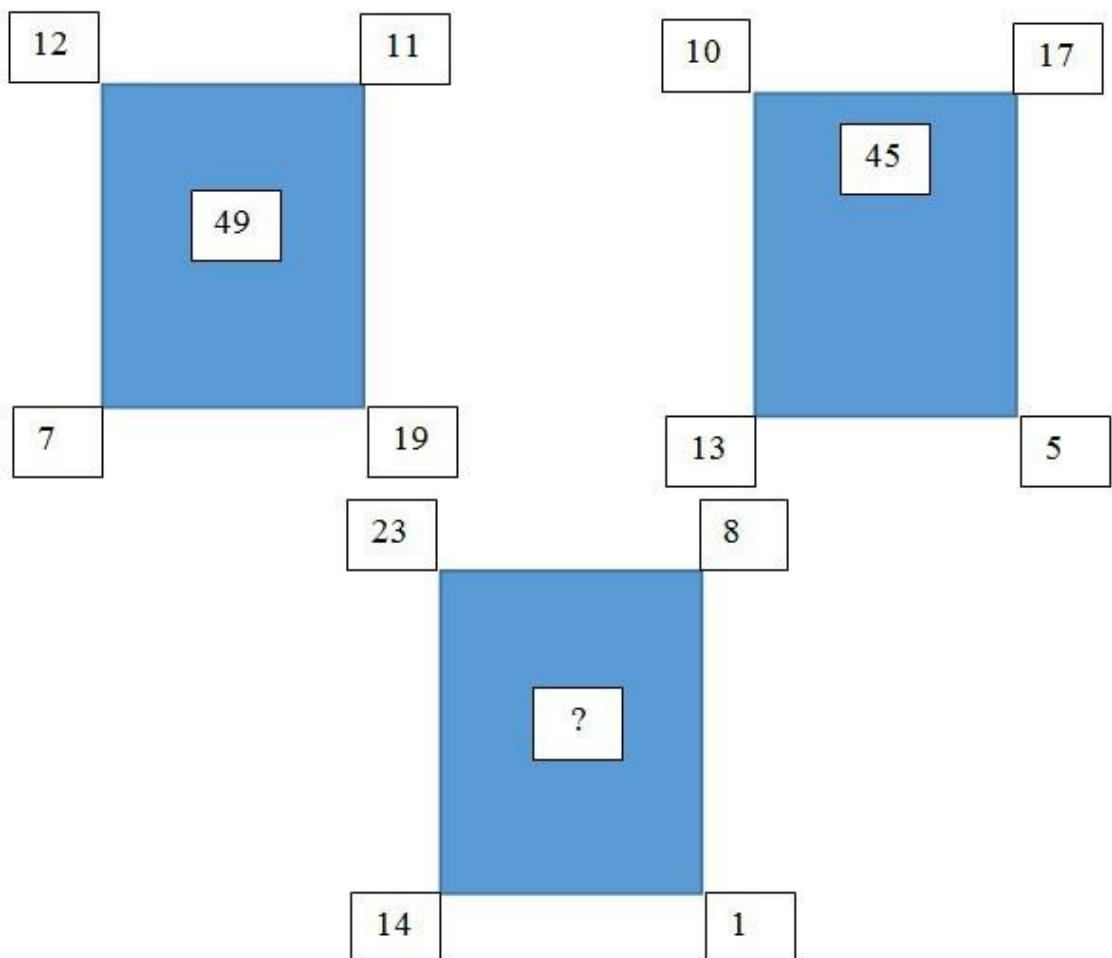
Malwina - 40

Stefan - 40

Greg - 30

Zadanie 5.

Jakiej liczby brakuje w trzecim prostokącie?

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

Zadanie 6.

Mrówka Eureka chodzi na lekcje śpiewu w poniedziałki i czwartki. We wtorki i piątki ma zajęcia piłkarskie, zaś w poniedziałki i środy pomaga rodzicom w znoszeniu zapasów do mrowiska. W poniedziałki, czwartki i piątki mrówka Eureka bierze udział w gimnastyce „Wygibasy o poranku”. Przedwczoraj Eureka pomagała rodzicom w znoszeniu zapasów, zaś wczoraj miała zajęcia piłkarskie. Jaki mamy dziś dzień tygodnia?

Zadanie 7.

Uzupełnij poniższy szereg właściwym elementem. Tylko jedna z podanych propozycji jest prawdziwa. Podkreśl ją.

kot, mama, sklep, kanapa, ...

- a) tata
- b) samochód
- c) książka
- d) pies

Zadanie 8.

Uzupełnij poniższy szereg właściwym elementem. Tylko jedna z podanych propozycji jest prawdziwa. Podkreśl ją.

auto, baran, cebula, drzewo, ...

- a) farby
- b) gałąź
- c) ekierka
- d) długopis

Zadanie 9.

Uzupełnij zdania:

- A. Mama tak się ma do taty, jak babcia do _____ .
- B. Słońce tak się ma do gwiazdy, jak Wrocław do _____ .
- C. Palec tak się ma do ręki, jak nos do _____ .
- D. Cielę tak się ma do krowy, jak kurczak do _____ .

edukacja społeczna
cele operacyjne:
6, 7
środki dydaktyczne:
papeteria

Podsumowanie zajęć

4. Pochwała drużyn

Uczniowie gratulują sobie wzajemnie, przygotowując krótkie listy chwające pracę i zaangażowanie przeciwników (drużyny przygotowują listy dla siebie wzajemnie), a następnie wybierają najłatwiejsze i najtrudniejsze zadania, które rozwiązywali podczas konkursu. Wspólnie z nauczycielem zastanawiają się, w jaki sposób mogliby usprawnić radzenie sobie z tego typu problemami.

WSKAZÓWKI METODYCZNE

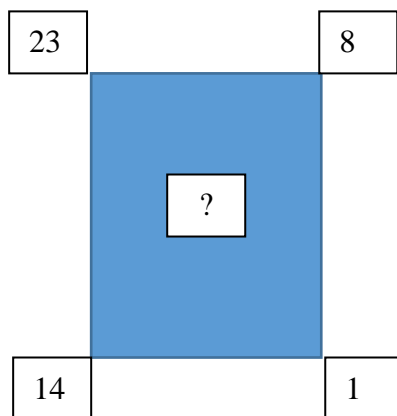
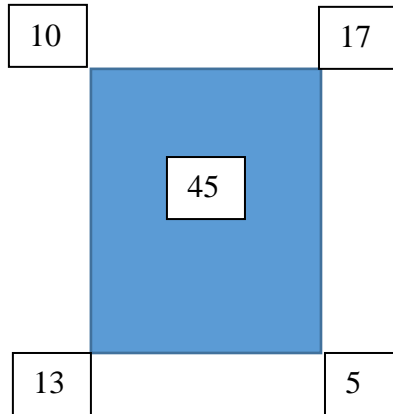
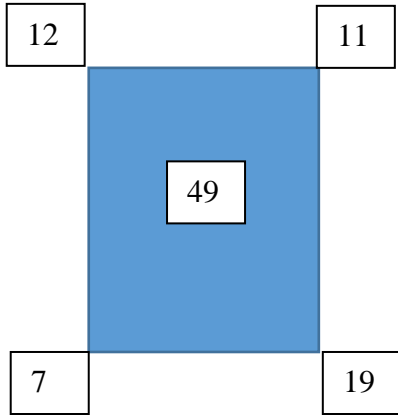
W przypadku trudności z samodzielnym udzielaniem odpowiedzi przez uczniów na pytanie dotyczące sposobów usprawnienia rozwiązywania problemów logicznych, nauczyciel naprowadza ich poprzez sugestie:

- *A czy znacie jakieś gry lub zabawy logiczne, które wymagają od graczy myślenia i podejmowania decyzji?*
- *Czy słyszeliście o sudoku? Na czym polega ta gra? Jakich umiejętności wymaga?*
- *Czy wasi rodzice rozwiązują krzyżówki? Jaki to są krzyżówki?*

5. Jakiej liczby brakuje w trzecim prostokącie?

6. Mrówka Eureka chodzi na lekcje śpiewu w poniedziałki i czwartki. We wtorki i piątki ma zajęcia piłkarskie, zaś w poniedziałki i środy pomaga rodzicom w znoszeniu zapasów do mrowiska. W poniedziałki, czwartki i piątki mrówka Eureka bierze udział w gimnastyce „Wygibasy o poranku”. Przedwczoraj Eureka pomagała rodzicom w znoszeniu zapasów, zaś wczoraj miała zajęcia piłkarskie. Jaki mamy dziś dzień tygodnia?

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

7. Uzupelnij ponizszy szereg wlasciwym elementem. Tylko jedna z podanych propozycji jest prawdziwa. Podkreśl ją.

kot, mama, sklep, kanapa, ...

- a) tata
- b) samochód
- c) książka
- d) pies

8. Uzupelnij ponizszy szereg wlasciwym elementem. Tylko jedna z podanych propozycji jest prawdziwa. Podkreśl ją.

auto, baran, cebula, drzewo, ...

- a) farby
- b) gałąź
- c) ekierka
- d) długopis

9. Uzupelnij zdania:

A. Mama tak się ma do taty, jak babcia do

B. Słońce tak się ma do gwiazdy, jak Wrocław do

C. Palec tak się ma do ręki, jak nos do

D. Cielę tak się ma do krowy, jak kurczak do

SCENARIUSZ ZAJĘĆ II/95

Tytuł	Gry i zabawy ortograficzne z „ż” i „rz”
Kształtowane kompetencje	językowe, interpersonalne i społeczne
Cele zajęć	OGÓLNE: utrwalenie zasad poprawnej pisowni. OPERACYJNE: uczeń: <ol style="list-style-type: none"> 1) zna zasady pisowni głoski [ż], 2) stosuje omawiane zasady ortograficzne w piśmie, 3) potrafi posługiwać się słownikiem ortograficznym, 4) współpracuje z innymi podczas rozwiązywania zadań, 5) rozumie i respektuje zasady gier i zabaw, 6) układa wiersz z wykorzystaniem wylosowanych słów
Metody pracy	podające (wyjaśnienie, komentarz), praktyczne (ćwiczenia przedmiotowe), aktywizujące (gry dydaktyczne)
Formy pracy	zbiorowa, grupowa, w parach, indywidualna
Środki dydaktyczne	woreczki, karteczki samoprzylepne, załączniki 1-3
Czas trwania	jedna godzina - edukacja polonistyczna

PRZEBIEG ZAJĘĆ

Wprowadzenie do zajęć

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne: 1
środki dydaktyczne:
- dwie żółte kartki A4,
- karteczki
samoprzylepne

1. Słoneczko - przypominamy zasady ortograficzne

Nauczyciel wycina z żółtego kartonu dwa koła. Do jednego wpisuje: „*Ż*” *piszemy, gdy...*, do drugiego zaś: „*Rz*” *piszemy, gdy...*. Kółka symbolizują środki słońca. Nauczyciel układa je na podłodze, a następnie rozdaje uczniom samoprzylepne karteczki. Uczniowie zapisują znane im zasady pisowni z „*ż*” i „*rz*” (każda zasada powinna być zapisana na jednej kartce), po czym podchodzą do odpowiedniego słoneczka i przyklejają karteczki, tworząc promyczki.

WSKAZÓWKI METODYCZNE

1. Powtarzające się zasady uczniowie przyklejają, tworząc jeden długi promyk.
2. Metoda ta pozwala nauczycielowi zorientować się w poziomie opanowania przez uczniów zasad pisowni z „*ż*” i „*rz*”. W razie potrzeby nauczyciel przypomina uczniom zasady pisowni, o których zapomnieli.

Zajęcia właściwe

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne: 6
środki dydaktyczne:
- załącznik 1,
- dwa woreczki

2. Ortograficzne wierszyki

Nauczyciel wycina wyrazy zawierające trudności ortograficzne z „*ż*” i „*rz*”. Wyrazy z „*ż*” wkłada do jednego woreczka, natomiast wyrazy z „*rz*” wrzuca do drugiego. Uczniowie łączą się w pary. Każdy duet losuje z wybranego woreczka cztery wyrazy. Zadaniem uczniów jest ułożenie wierszyka zawierającego wszystkie wylosowane wyrazy, przy czym każdy wyraz musi znaleźć się w innym wersie. Uczniowie zapisują wymyślone wierszyki.

3. Ortograficzny wąż

Nauczyciel wycina z załącznika 3 elementy węża i umieszcza je w woreczku. Uczniowie gromadzą się na dywanie i dzielą się w zależności od liczebności klasy na trzy lub cztery zespoły. Nauczyciel kładzie na środku dywanu głowę węża. Każda drużyna wybiera lidera, który losuje dla swojego zespołu karteczkę z wyrazem zawierającym trudność ortograficzną dotyczącą „*ż*” lub „*rz*”. Zadaniem uczniów z danej grupy jest udzielenie odpowiedzi na pytanie: „Czy dany wyraz piszemy przez „*ż*”, czy przez „*rz*”?”. Za prawidłową odpowiedź drużyny mogą otrzymać różną liczbę punktów. Wyrazy na niebieskim tle pozwalają zdobyć jeden punkt, wyrazy na żółtym tle mają wartość dwóch punktów. Za podanie prawidłowego zapisu wyrazu znajdującego się na zielonym tle uczniowie mogą zdobyć trzy punkty. Zgromadzone przez drużynę punkty zapisuje lider grupy. Czerwony kartonik oznacza stratę kolejki. Gra kończy się w momencie wylosowania przez kogoś z uczniów ogona węża. Wygrywa zespół, który zgromadził najwięcej punktów.

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne:
1, 2, 4, 5
środki dydaktyczne:
- załącznik 2,
- woreczek

Podsumowanie zajęć

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne: 1
środki dydaktyczne:
załącznik 3

5. Uczniowie losują kartki, na których znajdują się wyrazy z „*ż*” lub „*rz*” oraz zasady ortograficzne. Ich zadaniem jest utworzenia par: odpowiednia zasada - przykład wyrazu z pisownią potwierdzającą tę zasadę, np. parę tworzą uczniowie: posiadający kartkę z zasadą: „*Rz*” *piszemy w zakończeniach wyrazów „-arz*” oraz posiadający kartkę z wyrazem „*piłkarz*”.

ZAŁĄCZNIK 1 sc. II/95

żyrafa	rzeka	róża	orzechy
żaba	porzeczka	żelazko	skrzynia
ciężarówka	jarzębina	żaglówka	grzyb
jeż	rzodkiewka	żółty	burza
żółw	odkurzacz	różowy	Grześ
wąż	grzebień	książka	talerz
filizanka	grzechotka	wstążka	warzywa
żonkil	drzewo	śnieżki	kalendarz
łyżwy	krzesło	garaż	aptekarz
żarówka	przyjaciel	księżyc	lekarz

ZAŁĄCZNIK 2 sc. II/95

	żaba	rzeka	przyjaciel
	żyrafa	grzyby	książka
	burza	wrzesień	krzesło
	żaglówka	drużyna	mżawka
kalendarz	rzodkiewka	marzenia	Krzysztof
żołnierz	żubr	korzeń	kałuża

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

trzy	róża	mnożyć	powietrze
żołędzie	zwierzę	drzewo	rzeżucha
można	żółty	skrzynka	orzeł
rzucać	różowy	śnieżki	potrzebny

ZAŁĄCZNIK 3 sc. II/95

„**Ż**” piszemy, gdy wymienia się w innych formach tego wyrazu na „g”.

„**Ż**” piszemy po literze „l”.

„**Ż**” piszemy po literze „n”.

„**Rz**” piszemy po spółgłosce „d”.

„**Rz**” piszemy po spółgłosce „b”.

„**Rz**” piszemy po spółgłosce „p”.

„**Rz**” piszemy po spółgłosce „g”.

„**Rz**” piszemy po spółgłosce „w”.

„**Ż**” piszemy, gdy wymienia się w innych formach tego wyrazu na „s”.

„**Rz**” piszemy w zakończeniach wyrazów: „-arz”.

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

„Rz” piszemy, gdy w wyrazach wymienia się na „r”.

„Rz” piszemy w zakończeniach wyrazów: „-erz”.

„Rz” piszemy, gdy w wyrazach wymienia się na „r”

książka

łzej

oranżada

drzewo

brzoza

przyprawa

grzywka

wrzesień

bliżej

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

pisarz

rowerzysta

rycerz

komputerze

SCENARIUSZ ZAJĘĆ II/96

Tytuł	Gry i zabawy matematyczno-ruchowe
Kształtowane kompetencje	matematyczne, ruchowe, zdrowotne, interpersonalne
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none"> – uczenie się przez zabawę, – kształtowanie i rozwijanie zainteresowań matematycznych, – wytwarzanie pozytywnej motywacji, – kształcenie koncentracji, uwagi, pamięci. <p>OPERACYJNE: uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) dodaje, odejmuje i porównuje liczby w zakresie 100, 2) mnoży i dzieli w zakresie 50, 3) uczestniczy w zabawach i grach matematyczno-ruchowych, 4) wyraża swoje emocje, 5) stosuje się do reguł, 6) logicznie myśli, 7) współpracuje w zespole podczas rozwiązywania problemów, 8) rozumie zasady rywalizacji, 9) wykorzystuje umiejętności matematyczne w grach i zabawach, 10) rozumie znaczenie bezpieczeństwa podczas zabaw
Metody pracy	podające (reguły zabaw), aktywna (gry i zabawy), eksponująca (pokaz na tablicy wyników), praktyczna(ćwiczenia przedmiotowe)
Formy pracy	zbiorowa, grupowa, indywidualna
Środki dydaktyczne	znaczkki identyfikacyjne, tablica do zaznaczania punktów, koperty z zadaniami, deskorolki, skakanki, karty pracy nr 1-4, załączniki 1-2
Czas trwania	dwie godziny, w tym: <ul style="list-style-type: none"> – edukacja matematyczna - 45 minut, – wychowanie fizyczne - 45 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

edukacja społeczna
cele operacyjne:5
środki dydaktyczne:
znaczk
identyfikacyjne

edukacja
matematyczna
cele operacyjne:
1-11
środki dydaktyczne:
- tabela na punkty,
- deskorolka,
- koperty z
zadaniami,
- karty pracy nr 1-2

wychowanie
fizyczne
cele operacyjne:
5, 6, 9, 11
środki dydaktyczne:
deskorolki

Wprowadzenie do zajęć

1. Uczniowie, siedząc w kręgu, odliczają do trzech, tak powstają trzy grupy: grupa jedynek, dwójek i trójek. Grupy otrzymują znaczki, które przyklejają do ubrania.

Uczniowie wychodzą na boisko lub do sali gimnastycznej, gdzie są przygotowane zadania sportowo-matematyczne dla grup.

Zajęcia właściwe

Trzy stoliki, po jednym, dla każdej grupy z jednej strony sali i trzy tablice korkowe na końcu sali.

2. Ułóż hasło

Na stolikach leży po siedem kopert. W każdej jest do rozwiązania jedno zadanie. Poprawne rozwiązanie każdego zadania to odkrycie jednej litery hasła. Odkrytą literę kolejny zawodnik musi zawieźć na deskorolce (na rowerze, jeśli jesteśmy na boisku) na koniec sali, gdzie znajdują się trzy korkowe tablice i ją zawiesić. I tak do wytypowania i zawieszenia wszystkich liter potrzebnych do ułożenia hasła (karta pracy nr 2).

Po rozwiązaniu wszystkich zadań cała grupa biegnie do tablicy i układa ze zgromadzonych liter hasło („wakacje”).

Przyznanie punktów i zapisanie ich w tabeli. Karta pracy nr 1.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Punkty można wpisywać, wklejać kółka lub zaznaczać w inny sposób. Wpisywać punkty może uczeń, który z jakiegoś powodu nie może brać udziału w rozgrywkach matematyczno-sportowych.

Wygrywa grupa, która ułoży hasło i poprawnie rozwiąże wszystkie zadania.

Trzy punkty za pierwsze miejsce,

dwa punkty za drugie miejsce,

jeden punkt za trzecie miejsce,

siedem punktów za poprawne rozwiązanie zadań - za każde zadanie 1 punkt,

jeden punkt za poprawnie ułożenie hasła.

3. Wyścig deskorolek

Każdy zawodnik grupy jedzie na deskorolce do końca sali i biegiem, niosąc deskorolkę wraca do grupy, przekazuje deskorolkę następnemu zawodnikowi.

Przyznanie punktów:

trzy punkty za pierwsze miejsce,

dwa punkty za drugie miejsce,

jeden punkt za trzecie miejsce.

edukacja matematyczna
cele operacyjne:
1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11
środki dydaktyczne:
karta pracy nr 3

4. Rady na udane wakacje

Na stoliku leżą trzy zestawy działań z rozwiązanymi działaniami. Niestety, nie wszystkie są poprawnie wykonane. Do stolika podchodzą kolejne grupy losują zestawy i szukają, poprawnie wykonanego działania. Jeśli grupa poprawnie wykona zadanie to na odwrocie znajdzie radę na udane wakacje, którą odczytuje i umieszcza na tablicy.

$$8 \times 3 = 48$$

$$9 \times 2 = 18 \quad \text{NIE PRZEBYWAJ ZBYT DŁUGO NA SŁOŃCU!}$$

$$17 + 34 = 56$$

$$64 - 18 = 46 \quad \text{KĄP SIĘ W BEZPIECZNYCH MIEJSCACH!}$$

$$12 : 3 = 6$$

$$80 - 12 = 68 \quad \text{NIE ODDALAJ SIĘ OD OPIEKUNÓW!}$$

Przyznanie punktów:
jeden punkt za poprawnie rozwiązanie zadania.

wychowanie fizyczne
cele operacyjne:
5, 6, 9, 11
środki dydaktyczne:
skakanki

5. Skoki przez skakankę

Każdy z uczestników zabawy ma przeskoczyć pięć razy, dowolnym sposobem, przez skakankę.

Przyznanie punktów.

Przyznajemy po jednym punkcie dla każdego zawodnika, który wykona zadanie.

6. Magiczny kwadrat

Każdy zespół otrzymuje kopertę, w której znajduje się tyle magicznych kwadratów, ilu jest członków zespołu. Uczniowie uzupełniają magiczny kwadrat w taki sposób, aby suma w każdym rzędzie wynosiła 60. Pierwszy poprawnie uzupełniony kwadrat w grupie daje wygraną dla całego zespołu.

Trzy punkty za pierwsze miejsce,
dwa punkty za drugie miejsce,
jeden punkt za trzecie miejsce.

edukacja społeczna
cele operacyjne:5
środki dydaktyczne:
załącznik 2

7. Podliczenie punktów - wyłonienie zwycięzców

8. Wykonanie okrzyku dla zwycięzców

wychowanie
fizyczne
cele operacyjne: 5
środki dydaktyczne:
- pacholki,
- załącznik 2

Podsumowanie zajęć

9. Ocena postawy wszystkich uczestników zabawy

10. Zabawa „Jedzie pociąg”

Nauczyciel ustawia pacholki, na których umieszczone są nazwy różnych miast.

Dzieci tworzą pociąg. Nauczyciel pokazuje kartoniki z nazwami miast, do których pojedzie pociąg. Maszynista odczytuje nazwę miasta i wyrusza w wakacyjną podróż. Gdy pociąg dojedzie do wyznaczonego miasta, zatrzymuje się, a maszynista idzie na koniec pociągu.

Nauczyciel pokazuje następną nazwę itd...

Zabawę kończymy, gdy wszystkie dzieci będą maszynistami.

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

KARTA PRACY NR 1 sc. II/96

Nazwa drużyny	Numer zadania					Suma punktów
	1	2	3	4	5	
Jedynki						
Dwójki						
Trójki						
Miejsce						

KARTA PRACY NR 2 sc. II/96

Oblicz działanie i znajdź poprawną odpowiedź:

$56 + 19 = 81$ A $56 + 19 = 75$ W $56 + 19 = 72$ M

Wypluć resztę ze 100 zł, jeżeli przyjąłeś 62 zł.

48 zł Z   38 zł A   28 zł S

Mama Zosi waży 59 kg, a Zosia - 27kg. O ile więcej waży mama od córki?

32 zł K   48 zł Ł   28 zł O

Oblicz.

$8 \times 4 = 28$ I $8 \times 4 = 32$ A $8 \times 4 = 36$ B

Jaki mamy teraz miesiąc?

III Ż   VII N   VI C

Oblicz dowolnym sposobem.

$94 - 9 = 85$ J $94 - 9 = 83$ K $94 - 9 = 86$ S

Dwa kwadransy to:

20 min L   45 min W   30 min E

KARTA PRACY NR 3 sc. II/96

$$8 \times 3 = 48$$

$$9 \times 2 = 18$$

NIE PRZEBYWAJ ZBYT DŁUGO NA SŁOŃCU!

$$17 + 34 = 56$$

$$64 - 18 = 46$$

KĄP SIĘ W BEZPIECZNYCH MIEJSCACH!

$$12 : 3 = 6$$

$$80 - 12 = 68$$

NIE ODDALAJ SIĘ OD OPIEKUNÓW!

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

KARTA PRACY NR 4 sc. II/96

Uzupełnij puste pola kwadratów tak, by suma rzędów i kolumn wynosiła 60.

23		12
	15	

25		18
	19	

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

22		7
	18	

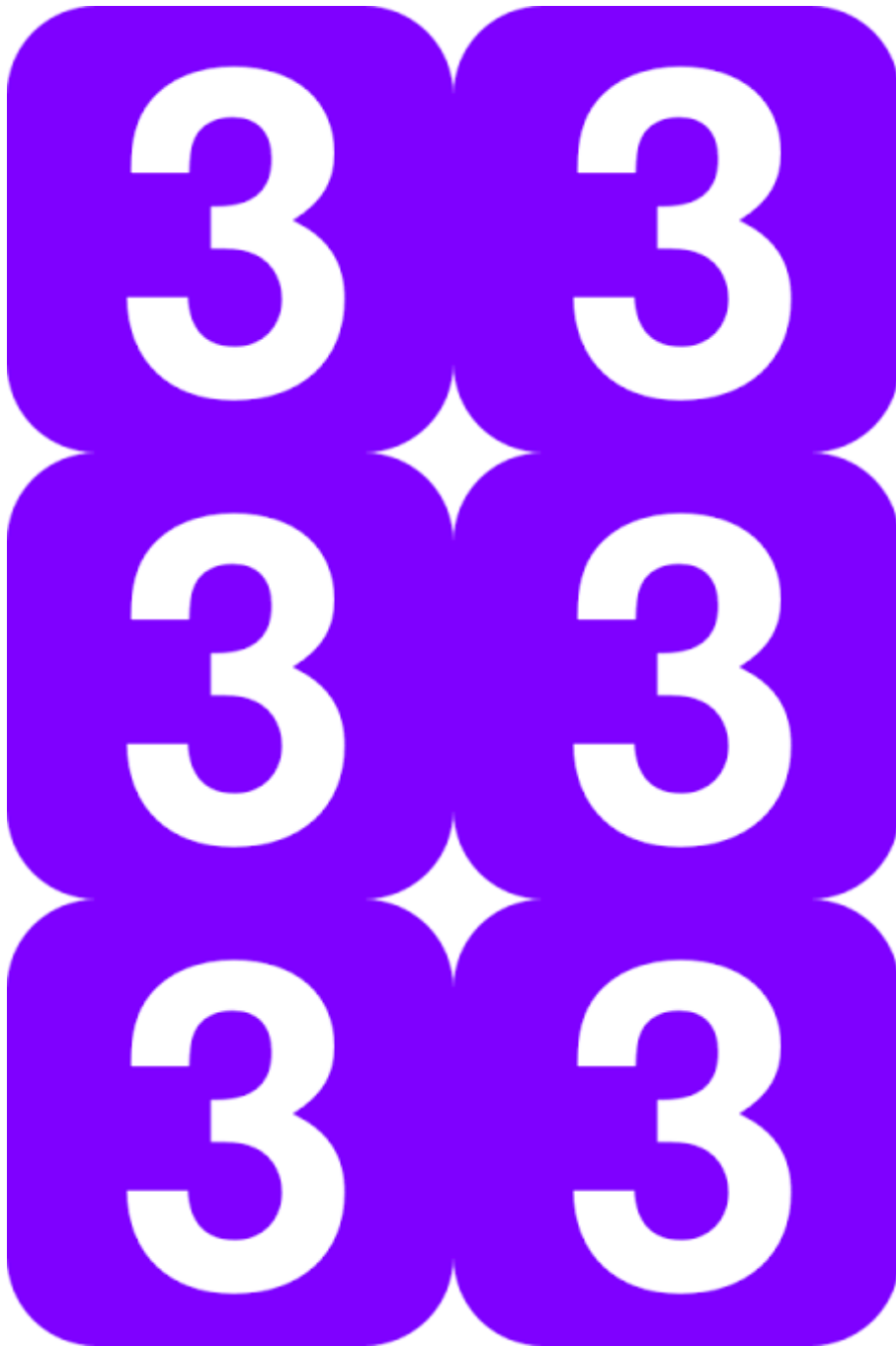
ZAŁĄCZNIK 1 sc. II/96

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

Kraków

Warszawa

Lublin

Szczecin

Gdańsk

Gniezno

Wrocław

Poznań

Białystok

SCENARIUSZ ZAJĘĆ II/97

Tytuł	Nasze mocne strony
Kształtowane kompetencje	interpersonalne i społeczne, myślenia naukowego
Cele zajęć	OGÓLNE: rozpoznanie różnorodnych talentów i mocnych stron u siebie i swoich rówieśników OPERACYJNE: uczeń: <ol style="list-style-type: none"> 1) wie, że każda osoba posiada mocne strony i talenty i potrafi je nazwać, 2) wyszukuje informacje w tekście, 3) uzupełnia tabele na podstawie przeczytanego tekstu oraz własnej refleksji, 4) współpracuje w grupie, 5) pogłębia poznanie siebie samego, 6) przeprowadza ankietę - zadaje pytania i zapisuje odpowiedzi
Metody pracy	podające (pogadanka, opis, wyjaśnienie), aktywizujące
Formy pracy	zbiorowa, grupowa, indywidualna
Środki dydaktyczne	karty pracy nr 1-3, załączniki 1-4
Czas trwania	jedna godzina, w tym – edukacja społeczna - 20 minut, – edukacja polonistyczna - 25 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

Wprowadzenie do zajęć

1. Nauczyciel pyta:

- *Kogo nazywamy człowiekiem utalentowanym?*
- *Jakie talenty mogą mieć uczniowie w waszym wieku? (Prawdopodobne odpowiedzi uczniów: muzyczny, plastyczny, sportowy, matematyczny)*
- *Czy oprócz tych talentów można wymienić jakieś inne?*

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Koniec roku szkolnego to czas podsumowywania osiągnięć dzieci. Te, które uczą się bardzo dobrze, oczekują pochwały, wyróżnienia, nagrody. Często też zostają laureatami i zwycięzcami różnych konkursów, co wiąże się z otrzymaniem nagrody. Uczniowie nieodnoszący takich sukcesów mogą w tym czasie przeżywać poczucie porażki.

Celem zajęć jest wzmocnienie poczucia własnej wartości zwłaszcza tej grupy uczniów oraz ukazanie, że mocne strony poszczególnych uczniów mogą być rozmaite, niekoniecznie związane z wysokimi osiągnięciami intelektualnymi.

Zajęcia właściwe

2. Talenty naszych rówieśników

Nauczyciel zachęca do przeczytania krótkich tekstów o talentach uczniów klasy drugiej.

Uczniowie w grupach czytają krótkie opisy zachowań dzieci i uzupełniają kartę pracy nr 1. Nauczyciel sprawdza poprawność uzupełnienia tabeli.

3. Każdy z nas ma jakiś talent

Nauczyciel zachęca dzieci do poszukania, jaki są ich talenty?

W karcie pracy nr 2 wpisują swoje imiona i uzupełniają pozostałe kolumny, pomagając sobie wzajemnie.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Nauczyciel może zmieniać teksty lub zaproponować swoje, mając na względzie wypromowanie mocnych stron tych uczniów, którzy nie osiągnęli wysokich wyników w nauce.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

W przygotowaniu materiału do lekcji można skorzystać z teorii 34 talentów M. Buckingham i D.O. Clifton

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne:
2, 3, 4
środki dydaktyczne:
- karta pracy nr 1
- załączniki 1-4

edukacja
polonistyczna,
społeczna
cele operacyjne:
1, 5
środki dydaktyczne:
karta pracy nr 2

edukacja
polonistyczna,
społeczna
cele operacyjne: 6
środki dydaktyczne:
karta pracy nr 3

Podsumowanie zajęć

4. Nauczyciel zadaje prace domową. Zadaniem uczniów jest przeprowadzić wywiad z kilkoma osobami z rodziny i dowiedzieć się, w czym byli dobrzy jako uczniowie oraz w czym są dobrzy dzisiaj, jako dorośli ludzie - jaki jest ich talent.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Na kolejnych zajęciach uczniowie przedstawiają zebrane informacje. Dzięki temu uczą się prezentować wyniki swoich „badań”, natomiast nauczyciel na możliwość zebrania dodatkowych informacji o sytuacji rodzinnej dziecka i pielęgnowanych w rodzinie talentach.

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

KARTA PRACY NR 1 sc. II/97

Przeczytaj teksty 1-4. Wklej kartoniki w odpowiednie miejsca. Pomyśl i odpowiedz na pytanie w kolumnie 3.

1. Imię dziecka	2. Jaki ma talent?	3. Jaki zawód może wykonywać w przyszłości?
Ania		<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
Paweł		<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
Magda		<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
Kuba		<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>

Umie opiekować się zwierzętami

Umie posługiwać się różnymi urządzeniami

Ma talent organizacyjny

Ma talent do opieki nad dziećmi

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

KARTA PRACY NR 2 sc.II/97

W kolumnie 1 wpiszcie swoje imiona. Pomagając sobie wzajemnie, uzupełnijcie kolumnę 2 i 3.

1. Imię dziecka	2. Jaki ma talent?	3. Jaki zawód może wykonywać w przyszłości?
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

KARTA PRACY NR 3 sc. II/97

Porozmawiaj z kilkoma osobami z Twojej rodziny i uzupełnij tabelkę.

Kto?	W czym byli dobrzy w szkole?	W czym są dobrzy dzisiaj?
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>

ZAŁĄCZNIK NR 1 sc. 197

1. Ania wczoraj w świetlicy zorganizowała konkurs na najładniej wykonaną bransoletkę z kolorowych gumeczek. Dziewczynka przygotowała regulamin konkursu i zapisała w nim następujące zasady:

- W konkursie mogli brać udział wszyscy uczniowie klas drugich.
- Bransoletka musiała być wykonana samodzielnie.
- Zwycięzca miał otrzymać dyplom.

Konkurs wygrała Ola i Ania wręczyła jej samodzielnie przygotowany dyplom.

ZAŁĄCZNIK NR 2 sc. 197

2. Paweł lubi bawić się na podwórku. W ostatni piątek byli tam też 5-letni bliźniacy - Olek i Tomek. Paweł zaproponował im wspólną grę w piłkę. Chłopiec dokładnie wytłumaczył dzieciom zasady gry „w jedno”. Bliźniacy byli szczęśliwi, że Paweł chciał się z nimi bawić.

ZAŁĄCZNIK NR 3 sc. 197

3. Wczoraj był bardzo deszczowy dzień. Kiedy Magda wracała ze szkoły zauważyła pod balkonem zziębniętego kotka. Zaraz po zjedzeniu obiadu wyniosła dla niego ciepłe mleko w miseczce.

ZAŁĄCZNIK NR 4 sc. 197

4. Babcia Kuby chciała wysłać SMS do cioci Oli, ale nie wiedziała, jak to zrobić. Kuba dokładnie wytłumaczył jej, jak napisać wiadomość i wysłać ją do cioci.

SCENARIUSZ ZAJĘĆ II/98

Tytuł	Planujemy wakacyjną podróż
Kształtowane kompetencje	językowe, kulturowe, interpersonalne i społeczne, artystyczne, w zakresie przedsiębiorczości
Cele zajęć	OGÓLNE - kształtowanie umiejętności planowania wakacyjnego wyjazdu. OPERACYJNE: uczeń: <ol style="list-style-type: none"> 1) rozpoznaje przedmioty przez dotyk i wie do czego służą, 2) określa miejsca, w których można wykorzystać daną rzecz, 3) odczytuje treść wiadomości, 4) wie, w jaki sposób zdobyć informacje na dany temat, 5) planuje wakacyjny wyjazd, 6) korzysta z przewodników, atlasów, map, 7) zaznacza na mapie Polski dane miejsce, 8) wykonuje ilustrację, 9) prezentuje wykonaną pracę, 10) uzasadnia wybór miejsca wyjazdu na wakacje, 11) zgodnie i twórczo współpracuje w grupie
Metody pracy	podające (pogadanka, wyjaśnienie, odczyt), aktywizujące (symulacyjne), praktyczne (ćwiczenia przedmiotowe)
Formy pracy	zbiorowa, grupowa, indywidualna
Środki dydaktyczne	plecak, przedmioty przydatne podczas wakacji, załącznik 1, karta pracy nr 1 dla każdej grupy, przewodniki turystyczne, atlasy, mapy, tablety, duże arkusze papieru, materiały plastyczne
Czas trwania	dwie godziny, w tym: <ul style="list-style-type: none"> – edukacja polonistyczna - 20 minut, – edukacja przyrodnicza -20 minut, – edukacja plastyczna -20 minut, – edukacja społeczna - 30 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

Wprowadzenie do zajęć

1. Wakacyjny plecak

Uczniowie siedzą na dywanie. Nauczyciel stawia plecak z przedmiotami kojarzącymi się z wakacjami. Każdy uczeń z zawiązanymi oczami wyciąga jeden przedmiot i próbuje odgadnąć, co to jest i w jakie miejsce można daną rzecz zabrać, np. okulary na plażę, lornetkę do lasu.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Nauczyciel powinien odpowiednio wcześniej zgromadzić duży plecak i tyle przedmiotów przydatnych w czasie wakacji, ilu jest uczniów w klasie, aby każdy mógł wziąć udział w zabawie. Wśród przedmiotów mogą się znaleźć: okulary przeciwsłoneczne, pletwy, lornetka, kompas, latarka, mapa, krem do opalania, przewodnik turystyczny, książka, mała wędka, ręcznik plażowy, kurtka przeciwdeszczowa, składane krzeselko, klapki, kapelusz, kaszkiet itp.

Zajęcia właściwe

2. Planowanie wakacyjnej podróży

Nauczyciel dzieli uczniów w dowolny sposób na cztery grupy. Każdej z nich wręcza do odczytania wiadomość od mrówki Eureki - załącznik 1.

Następnie rozmawia z dziećmi o prośbach mrówki Eureki, sposobach sprawdzenia informacji i zaplanowaniu wypoczynku w danym miejscu.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Nauczyciel powinien w dniu poprzedzającym te zajęcia poprosić uczniów o wypożyczenie z biblioteki przewodników turystycznych, atlasów.

- Ustalenie, jakie informacje zostaną zamieszczone:

- * dlaczego warto pojechać w dane miejsce?
- * co warto zobaczyć?
- * o czym należy pamiętać wybierając się w określony rejon?
- * w jaki sposób dotrzeć na miejsce?
- * zaznaczenie miejsca na mapie Polski,
- * wykonanie ilustracji.

Uczniowie pracują w zespołach, dzielą się zadaniami. Na karcie pracy nr 1 - mapa Polski - zaznaczają miejsce wypoczynku, natomiast na dużych arkuszach papieru zapisują pozostałe informacje przekonywające do spędzenia wakacji w miejscu proponowanym przez mrówkę Eurekę w oparciu o przewodniki turystyczne, mapy, informacje zaczerpnięte z Internetu.

Wykonują też ilustrację zachęcającą do wypoczynku z uwzględnieniem atrakcji

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne:
1, 2
środki dydaktyczne:
- plecak,
- przedmioty
przydatne podczas
wakacji

Edukacja
polonistyczna,
przyrodnicza,
plastyczna,
społeczna
cele operacyjne:
3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 11
środki dydaktyczne:
- załącznik 1,
- karta pracy nr 1 dla
każdej grupy,
- przewodniki
turystyczne,
- atlasy, mapy,
- tablety,
- duże arkusze
papieru,
- materiały plastyczne

edukacja społeczna
cele operacyjne: 10
środki dydaktyczne:
prace uczniów

turystycznych danego miejsca.

3. Prezentacja

Każdy zespół prezentuje wykonaną pracę. Pozostali uczniowie wyrażają opinię, czy i co im się najbardziej podoba. Grupa powinna zostać nagrodzona brawami lub w inny sposób, który przyjęty jest w klasie. Arkusze należy zawiesić w odpowiednim miejscu, tak aby uczniowie mieli do nich dostęp.

Podsumowanie zajęć

4. Chciałbym pojechać...

Uczniowie wybierają miejsce, do którego chcieliby pojechać podczas wakacji. Ustawiają się przy odpowiednim arkuszu uzasadniając wypowiedź na pytanie:

- *Dlaczego chciałbyś wyjechać w góry/ nad morze/ nad jezioro/ do Krakowa?*

KARTA PRACY NR 1 sc. II/98

Zaznacz na mapie miejsce, w które zaprosicie kolegów na wakacje.

ZAŁĄCZNIK 1 sc. II/98

Wiadomość 1

Kochani!

Wakacje tuż-tuż. Czas odpocząć. Czy zaplanowaliście już wakacyjny wyjazd? Jeśli nie, zapraszam Was w góry. Przeżyjecie tu niezapomniane wakacje. To świetne miejsce, ale wybaczcie, zapomniałam dlaczego. Chciałabym, abyście przekonali swoich kolegów, że warto tam pojechać. Proszę, pomóżcie mi znaleźć na mapie góry, o których myślę. Pamiętam, że znajduje się tam najwyższy szczyt w Polsce i miasto nazywane zimową stolicą Polski. Nie wiem też, w jaki sposób będę podróżować. Lepiej autem czy pociągiem, a może jeszcze inaczej. Mam nadzieję, że mi doradzicie.

Wasza mrówka Eureka

Wiadomość 2

Kochani!

Wakacje tuż, tuż. Czas odpocząć. Czy zaplanowaliście już wakacyjny wyjazd? Jeśli nie, zapraszam Was nad morze. Przeżyjecie tu niezapomniane wakacje. To świetne miejsce, ale wybaczcie, zapomniałam dlaczego. Chciałabym, abyście przekonali swoich kolegów, że warto tam pojechać. Proszę, pomóżcie mi znaleźć na mapie morze, o którym myślę. Pamiętam, że leży nad nim miasto, w którym znajduje się najdłuższe molo w Polsce. Nie wiem też, w jaki sposób będę podróżować. Lepiej autem czy pociągiem, a może jeszcze inaczej. Mam nadzieję, że mi doradzicie.

Wasza mrówka Eureka

Wiadomość 3

Kochani!

Wakacje tuż-tuż. Czas odpocząć. Czy zaplanowaliście już wakacyjny wyjazd? Jeśli nie, zapraszam Was nad jezioro. Przeżyjecie tu niezapomniane wakacje. To świetne miejsce, ale wybaczcie, zapomniałam dlaczego. Chciałabym, abyście przekonali swoich kolegów, że warto tam pojechać. Proszę, pomóżcie mi znaleźć na mapie miejsce, o którym myślę. Pamiętam, że znajduje się tam największe jezioro w Polsce. Nie wiem też, w jaki sposób będę podróżować. Lepiej autem czy pociągiem, a może jeszcze inaczej. Mam nadzieję, że mi doradzicie.

Wasza mrówka Eureka

Wiadomość 4

Kochani!

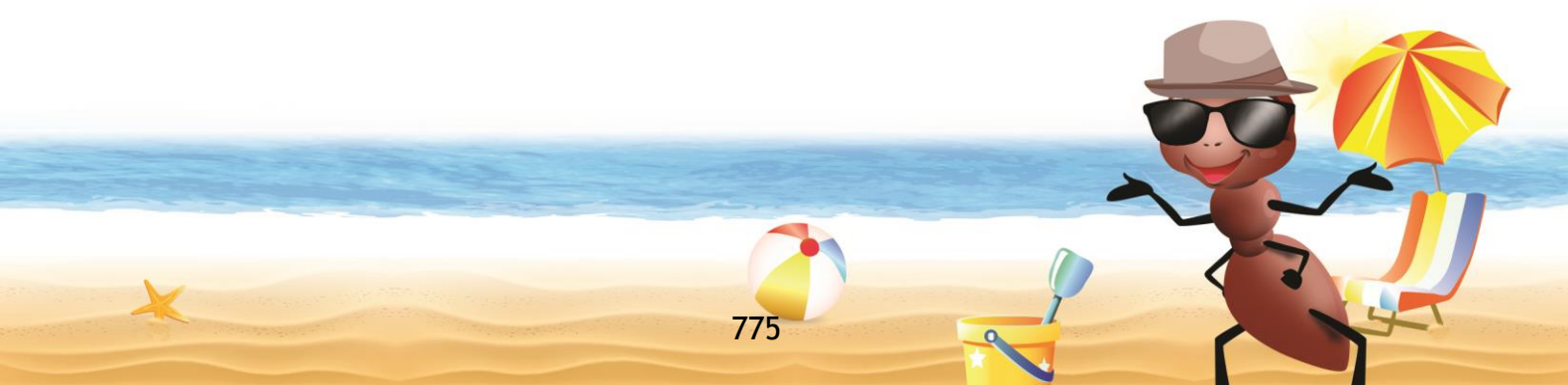
Wakacje tuż-tuż. Czas odpocząć. Czy zaplanowaliście już wakacyjny wyjazd? Jeśli nie, zapraszam Was do zwiedzania miasta. Przeżyjecie tu niezapomniane wakacje. To świetne miejsce, ale wybaczcie, zapomniałam dlaczego. Chciałabym, abyście przekonali swoich kolegów, że warto tam pojechać. Proszę, pomóżcie mi znaleźć na mapie miasto, o których myślę. Pamiętam, że znajduje się tam kościół, z wieży którego słychać hejnał grany przez trębacza i przepływa przez to miasto najdłuższa rzeka Polski. Nie wiem też, w jaki sposób będę podróżować. Lepiej autem czy pociągiem, a może jeszcze inaczej. Mam nadzieję, że mi doradzicie.

Wasza mrówka Eureka

SCENARIUSZ ZAJĘĆ II/99

Tytuł	Co kryje Ziemia?
Kształtowane kompetencje	językowe, komunikacyjne, myślenie naukowe, matematyczne, społeczne, artystyczne
Cele zajęć	OGÓLNE: <ul style="list-style-type: none"> – rozwijanie wiedzy przyrodniczej i myślenia naukowego, – doskonalenia kompetencji matematycznych. OPERACYJNE: uczeń: <ol style="list-style-type: none"> 1) rozpoznaje i nazywa wybrane minerały, 2) porządkuje posiadaną wiedzę na temat minerałów, 3) korzysta z różnych źródeł wiedzy w poszukiwaniu informacji o minerałach, 4) uważnie ogląda film popularnonaukowy, 5) rozwiązuje zadania matematyczne, 6) dostrzega regularność kształtów kryształów, 7) współpracuje z rówieśnikami, 8) projektuje biżuterię z wykorzystaniem kryształów
Metody pracy	podające (pogadanka, komentarz, wyjaśnienie), eksponujące (film popularnonaukowy), aktywizujące, praktyczne, ćwiczenia przedmiotowe
Formy pracy	zbiorowa, grupowa, indywidualna
Środki dydaktyczne	dostępne minerały (kryształ górski, węgiel, glina, sól kamienna), karty pracy 1-2, arkusz papieru A3, film, materiały plastyczne (plastelina), tablety, książki i albumy o minerałach.
Czas trwania	dwie godziny, w tym: <ul style="list-style-type: none"> – edukacja przyrodnicza - 45 minut, – edukacja matematyczna - 30 minut, – edukacja plastyczna - 15 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

edukacja
przyrodnicza
cele operacyjne: 1

Wprowadzenie do zajęć

1. Co mają ze sobą wspólnego?

Dzieci oglądają, rozpoznają i nazywają rozłożone na stolikach minerały (kryształ górski, węgiel, glina, sól kamienna). Poszukują cech wspólnych i nazwy ogólnej.

WSKAZÓWKI METODYCZNE

W razie wątpliwości nauczyciel sugeruje możliwość poszukania informacji w Internecie lub zgromadzonych książkach.

edukacja
przyrodnicza
cele operacyjne:
2, 3, 4
środki dydaktyczn
- arkusz A3,
- książki i albumy,
- film,
- tablety i inne
urządzenia
multimedialne

Zajęcia właściwe

2. Skarby Ziemi - mapa myśli

Uczniowie w grupach tworzą mapę myśli na dużych arkuszach papieru.

Po zakończeniu pracy nauczyciel wspólnie z uczniami omawia stworzone mapy myśli.

W razie potrzeby dzieci uzupełniają mapy, korzystając z multimediów (tabletów, tablicy multimedialnej lub komputerów).

3. Prezentacja filmu „Minerały i kryształy”

Przed projekcją filmu nauczyciel zadaje pytanie:

- *Postarajcie się zapamiętać, o jakich minerałach jest mowa w filmie.*

Po projekcji uczniowie odpowiadają na kolejne pytania:

- *Jak powstają kryształy?*
- *Jakie przyjmują kształty?*
- *Dlaczego dawniej sól była tak cenna?*
- *Jakie zastosowanie mają kryształy?*

edukacja przyrodnicza
cele operacyjne: 3-4
środki dydaktyczne: karta pracy nr 1

edukacja matematyczna
cele operacyjne: 5,
środki dydaktyczne: karta pracy nr 2

edukacja plastyczna
cele operacyjne: 9
środki dydaktyczne: plastelina

4. Kształty kryształów

Uczniowie oglądają i porównują kryształy na karcie pracy nr 1. Kolorują wybrane kryształy.

WSKAZÓWKI METODYCZNE

Warto zaproponować dzieciom, żeby pomalowały pozostałe kryształy, stosując światłocień. Kryształy nabiorą przestrzennej formy.

5. Rozwiązywanie zadań z treścią

Uczniowie rozwiązują zadania z karty pracy nr 2.

6. Biżuteria dla mamy

Dzieci projektują biżuterię dla mamy z wykorzystaniem kryształów.

WSKAZÓWKI METODYCZNE

Projekt można narysować lub wykonać model z plasteliny. Warto jeszcze raz przypomnieć, że kryształy mają regularne kształty, ich ściany są gładkie i płaskie. Przy rozdrabnianiu kryształy rozpadają się na mniejsze kawałki, które mają również płaskie ściany.

Podsumowanie zajęć

7. Jak myślicie...

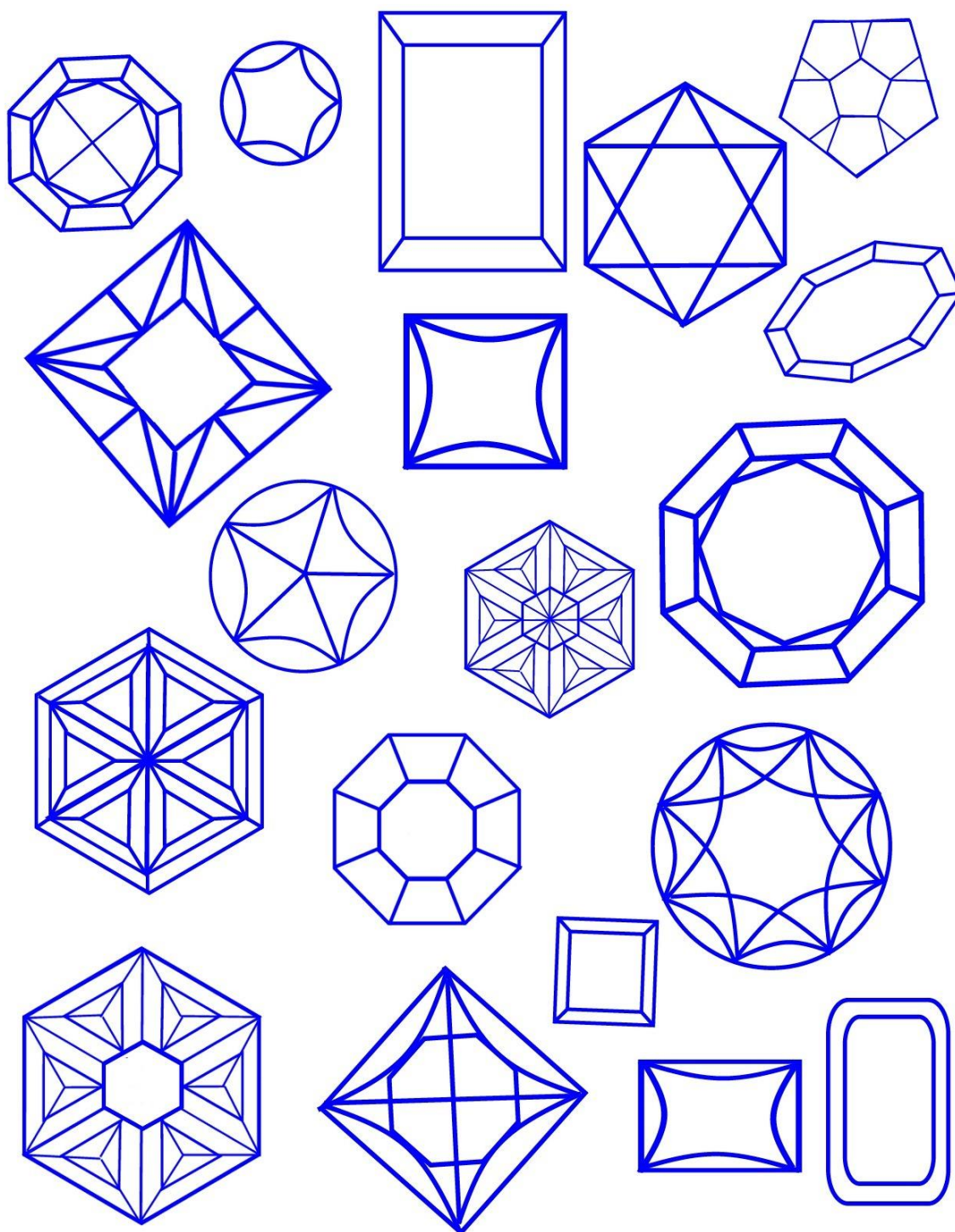
- *Jak myślicie, czy są jeszcze jakieś nieodkryte skarby Ziemi? Co mogłoby to być? Do czego moglibyśmy to wykorzystać?*

Uczniowie zapisują swoje pomysły na karkach, a następnie odczytują.

KARTA PRACY NR 1 sc. 99

Rysunek przedstawia oszlifowane kryształy. Jakie figury geometryczne dostrzegasz? Kryształ składający z samych trójkątów pomaluj na zielono. Z trójkątów i prostokąta - na żółto. Które kryształy są do siebie podobne? Czym się różnią?

SCENARIUSZ ZAJĘĆ II/100

Tytuł	Bezpieczeństwo podczas wakacji
Kształtowane kompetencje	intrapersonalne i emocjonalne, interpersonalne i społeczne
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zwiększenie świadomości uczniów w zakresie bezpiecznego spędzania wakacji, – kształtowanie orientacji prospołecznej poprzez gotowość do niesienia pomocy innym w sytuacji zagrożenia, – rozwijanie współpracy z innymi w zabawie i nauce szkolnej. <p>OPERACYJNE: uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) wymienia sytuacje zagrożenia bezpieczeństwa podczas wakacji na podstawie listu od mrówki Eureka, 2) poszerza katalog zagrożeń o własne propozycje czy przemyślenia, 3) wykazuje się właściwą postawą w sytuacji wystąpienia niebezpieczeństwa zagrażającego jemu samemu, jak i innym osobom, 4) ocenia zaproponowane przez innych zachowania w sytuacjach stwarzających niebezpieczeństwo, 5) formułuje wspólnie z innymi osobami zasady bezpiecznego spędzania wakacji i zobowiązuje się do ich przestrzegania
Metody pracy	podające (opis, wyjaśnienie), praktyczne (ćwiczenia przedmiotowe),
Formy pracy	grupowa, indywidualna
Środki dydaktyczne	karta pracy nr 1, załącznik 1, karta pracy <i>English Ant 60</i>
Czas trwania	jedna godzina - edukacja społeczna

PRZEBIEG ZAJĘĆ

Wprowadzenie do zajęć

1. List od mrówki Eureka

Uczniowie wyjmują z mrowiska list od mrówki Eureka. Jedno z dzieci odczytuje list na głos:

Kochani!

Zbliżają się wakacje. Jest to czas odpoczynku i zabawy. Zadbajcie o swoje bezpieczeństwo podczas wakacji, gdyż z doświadczenia swojego i moich koleżanek i kolegów wiem, że może czyhać na Was wiele zagrożeń.

Jeśli wybieracie się nad morze lub jezioro, pamiętajcie, żeby wchodzić do wody jedynie pod opieką dorosłych. Nawet jeśli umiecie już pływać, koło ratunkowe lub rękawki powinniście mieć zawsze przy sobie. Widziałam kiedyś, jak małe dziecko chodzące przy brzegu, zostało przewrócone przez napierającą falę. Dobrze, że tata był tuż obok.

Podczas pobytu na wsi pamiętajcie o trzymaniu się z daleka od maszyn rolniczych. Są one bardzo niebezpieczne i chwila nieuwagi Waszej lub dorosłego może okazać się bardzo przykra w skutkach.

Podczas górskich wędrówek patrzcie uważnie pod nogi i sprawdzajcie, czy kamienie, po których się wspinacie, są w miarę stabilne. Nie biegajcie po górach!

Wizyty w mieście wymagają od Was zwrócenia szczególnej uwagi podczas przechodzenia przez jezdnię. Róbcie to wyłącznie na przejściach dla pieszych oznaczonych pasami.

Bez względu na to, gdzie przebywacie, chrońcie swoje ciało przed promieniami słonecznymi - noście czapki i używajcie odpowiednich kremów. Słońce może poparzyć!

Rozglądajcie się dookoła! Może gdzieś w pobliżu jest osoba, która potrzebuje natychmiastowej pomocy. Wówczas zadzwońcie pod ogólnopolski numer alarmowy 112.

Odpoczywajcie bezpiecznie!

Wasza mrówka Eureka

Uczniowie wymieniają zagrożenia opisane przez mrówkę Eurekę w liście oraz uzupełniają je o własne propozycje/przemyślenia.

Zajęcia właściwe

2. Decyzja należy do Ciebie

Uczniowie pracują w zespołach czteroosobowych. Opisują swoje zachowania w sytuacjach zawartych w karcie pracy nr 1.

Następnie każdy zespół prezentuje swoje decyzje. Klasa z pomocą nauczyciela ocenia, na ile zaproponowane przez daną grupę zachowania są bezpieczne i właściwe.

Sytuacja 1.

Twoja koleżanka przewróciła się podczas jazdy na rowerze. Co robisz?

edukacja społeczna
cele operacyjne:
1, 2
środki dydaktyczne:
- list od mrówki
Eureka,
- załącznik 1

edukacja społeczna
cele operacyjne:
3, 4
środki dydaktyczne:
karta pracy nr 1

Sytuacja 2.

Kolega proponuje Ci grę w piłkę wodną przy brzegu jeziora. Okazuje się jednak, że kąpielisko to nie jest strzeżone. Co robisz?

Sytuacja 3.

Jesteś w dużym mieście. Nie działa sygnalizacja świetlna. Musisz przejść na drugą stronę ulicy. Co robisz?

Sytuacja 4.

Dziecko kąpiące się w basenie krzyczy. Nie wiesz, czy uczestniczy w jakiejś zabawie, czy też potrzebuje pomocy. Co robisz?

Sytuacja 5.

Pani spacerującą po parku nagle przewróciła się i nie podnosi się. Co robisz?

Sytuacja 6.

Widzisz zaparkowany na podwórku kombajn do zboża. Kolega proponuje Ci wejście na pojazd i zajęcie na chwilę miejsca kierowcy. Co robisz?

edukacja społeczna
cele operacyjne: 5
środki dydaktyczne:
- papier pakowny,
- mazaki

edukacja społeczna
cele operacyjne:
1, 2
środki dydaktyczne:
ilustracje gór, plaży,
pola podczas żniw,
miasta (załącznik 1)

3. Zobowiązanie

Uczniowie przygotowują zbiór zasad bezpiecznego spędzania wakacji. Zasady powinny zostać spisane na papierze pakownym i podpisane przez wszystkich uczniów. Nauczyciel wyjaśnia, że w ten sposób zobowiązują się do ich przestrzegania.

Podsumowanie zajęć

4. Pociąg do wakacji

Nauczyciel umieszcza w różnych miejscach ilustracje: gór, nadmorskiej plaży, pola podczas żniw, miasta (załącznik 1). Uczniowie tworzą pociąg. Pociąg zatrzymuje się na kolejnych stacjach wyznaczonych przez te cztery ilustracje. Zadaniem uczniów jest podanie poznanych podczas zajęć zasad bezpiecznego spędzania czasu w tych miejscach.

WSKAZÓWKI METODYCZNE

Celem zaangażowania wszystkich uczniów do wymieniania zasad bezpiecznego spędzania czasu w wyżej wymienionych miejscach można podzielić pociąg na cztery wagony, z których każdy jedzie w inne miejsce: nad morze, do miasta, na wieś, w góry. Podczas postoju pociągu na danej stacji głos mają jedynie uczniowie, których celem podróży była ta właśnie stacja.

KARTA PRACY NR 1 sc. II/100

Jak zareagowałibyście w opisanych poniżej sytuacjach?

Sytuacja 1.

Twoja koleżanka przewróciła się podczas jazdy na rowerze. Co robisz?

Sytuacja 2.

Kolega proponuje Ci grę w piłkę wodną przy brzegu jeziora. Okazuje się jednak, że kąpielisko to nie jest strzeżone. Co robisz?

Sytuacja 3.

Jesteś w dużym mieście. Nie działa sygnalizacja świetlna. Musisz przejść na drugą stronę ulicy. Co robisz?

Sytuacja 4.

Dziecko kąpiące się w basenie krzyczy. Nie wiesz, czy uczestniczy w jakiejś zabawie, czy też potrzebuje pomocy. Co robisz?

Sytuacja 5.

Pani spacerująca po parku nagle przewróciła się i nie wstaje. Co robisz?

Sytuacja 6.

Widzisz zaparkowany na podwórku kombajn do zboża. Kolega proponuje Ci wejście na pojazd i zajęcie na chwilę miejsca kierowcy. Co robisz?

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

ENGLISH ANT 60 sc. II/100

Have a nice holiday !

ZAŁĄCZNIK 1 sc. II/100

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

PUBLIKACJA BEZPŁATNA

CONSULTING

Lechaa Consulting Sp. z o.o.

Lublin 2015

Publikacja opracowana w ramach projektu „Doświadczam - rozumiem - wiem” współfinansowanego przez Unię Europejską w ramach Poddziałania 3.3.4 „Modernizacja treści i metod kształcenia - projekty konkursowe” Program Operacyjny Kapitał Ludzki 2007-2013

Człowiek - najlepsza inwestycja